

Α. Κ. ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ

ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

1453-1789

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΚΠ. ΧΑΛΚΙΔΟΣ

2-23
229

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΔΩΔΕΚΑ

ΒΙΒΛΙΟΝ **Η΄ Θ΄** ΚΑΙ **Ι΄**

1061

ΗΤΟΙ

ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(1453—1789.)

(Ἐκ χειρογράφου ἀνεκδότου τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Σινᾶ.)

Ἐκδιδόντος

ΑΡΧΙΜ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΑΦΘΟΝΙΔΟΥ Σιναΐτου.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΓΡ. Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ.

1870.

Ἀφιερωμένον εἰς τὸν Κύριον

Ἰησοῦν Χριστὸν

Ὁ Αὐτουργὸς Σαμουήλ

Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Καισαρείας.

Τῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν ἐν Χαλκηδόνι ἱερωτάτων καὶ λαμπροτάτων τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΟΥ.

Ἡ μελέτη τῆς μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἱστορίας τῶν ἀνατολικῶν λαῶν ἀπό τινων ἐτῶν κατέλαβεν οὐσιωδεστάτην θέσιν ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων· ἡ ἐξερεύνησις τῆς περιόδου ταύτης ἐστὶ σήμερον ἀντικείμενον συντόνου σπουδῆς λογίων ὁμογενῶν, οἵτινες μετ' ἀκαμάτου φιλοπονίας περισυνάγουσιν ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας τὸ ἀναγκαῖον ὑλικὸν πρὸς οἰκοδομὴν καὶ συγκρότησιν τῆς μετὰ τὴν Ἅλωσιν καθ' ἡμᾶς ἱστορίας.

Ὁμολογουμένη καὶ ἀδιαφιλονείκητός ἐστιν ἡ σπουδαιότης τῆς ἀπὸ τοῦ ιέ αἰῶνος ἱστορίας τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ὀθωμανικὴ δυναστεία, διὰ τῆς θεμελιώσεως αὐτῆς ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου, διὰ τῆς κολοσσιαίας αὐτῆς ἐξαπλώσεως, διὰ τοῦ καταπληκτικοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἰσχύος ἣν ἐκτήσατο ἐντὸς δύο αἰώνων καὶ διὰ τῆς πορείας αὐτῆς ἐν τῷ χορῷ τῶν κρατῶν, πληροῖ αὐτὴ καὶ μόνη ἀξιολόγους σελίδας ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, οὐ μόνον μονομερῶς θεωρουμένη καὶ καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ μέρος ὅπερ ἔλαβεν εἰς τὰ μεγάλα γεγονότα ἅτινα μετέβαλον τὴν ὄψιν τοῦ ἀρχαίου κόσμου· γενικώτερον δὲ ἡ ἱστορία τῆς χώρας ταύτης ἐστὶν ἱστορία πολλῶν λαῶν ἑτερογενῶν, διατελούντων μὲν ὑπὸ τὸ αὐτὸ σκῆπτρον, διαφόρων δὲ τὴν καταγωγήν, τὴν θρησκείαν, τὴν γλῶσσαν, τὰ ἤθη, νῦν μὲν συνδεομένων ὑπὸ τῆς ταὐτότητος τῶν συμφερόντων, ἄλλοτε δὲ συγκρουομένων ἕνεκα συμπαθειῶν, ἀντιπαθειῶν καὶ ἄλλων λόγων ἀντιθέτων. Ἐὰν δὲ ἀναλογισθῇ τις ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κόσμου ὑπῆρξεν ἀείποτε κέντρον διανοητικῆς ἐνεργείας ἥτις, ὅσον καὶ ἂν ἐχαλαρώθη κατὰ καιροὺς, οὐδέποτε ἔπαυσεν ὁλοτελῶς, ἑστία φώτων ἥτις, ἂν καὶ συ-

χράκις ἐκαλύφθη ὑπὸ σποδιᾶς, οὐδέποτε ὅμως ἐντελῶς ἀπεσβέσθη, θέλει ἐννοήσει ἅπασαν τὴν σπουδαιότητα τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Ἀνατολῆς.

Ἡ ἀναδίφησις τῆς πολλαχῶς σκοτεινῆς καὶ ἀμφιβόλου ταύτης ἐποχῆς, ἀντικείμενον οὖσα ἄξιον τῆς μελέτης παντὸς φιλοΐστορος καὶ φιλομαθοῦς, ἐνδιαφέρει μὲν πάντας τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς, ἀποβαίνει δὲ ἀπαραίτητος ἰδίως διὰ τοὺς Ἕλληνας. Ἡμεῖς οἱ ἐκμελετῶντες καὶ ἀκριβολογούμενοι μετὰ τοσαύτης σπουδῆς τοὺς μυθικοὺς καὶ ἡρωϊκοὺς χρόνους τῆς ἀρχαιότητος δὲν δυνάμεθα νὰ μένωμεν ἀδιάφοροι εἰς τὸ ἄμεσον ἡμῶν παρελθόν· ὁ Ἕλλην, ὁ ἀνερευνῶν τὰ χρονικὰ ὅλων τῶν ἐθνῶν ὅπως γνωρίσῃ καὶ θαυμάσῃ τοὺς μεγάλους ἄνδρας τοὺς ὑπηρετήσαντας τὸ ἑαυτῶν ἔθνος, ὁ Ἕλλην, ὁ γινώσκων νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἀρετὴν, τὴν παιδείαν, τὴν ἱκανότητα, δὲν δύναται νὰ ὀλιγωρήσῃ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ δουλείᾳ τοῦ ἔθνους διαπρεψάντων ὁμογενῶν, ἱεραρχῶν, πολιτικῶν, ἐπιστημόνων, φιλολόγων, ὧν τὰ ὀνόματα, καίτοι μὴ ἱκάνοντα τὴν δόξαν τῶν προγόνων αὐτῶν, ἡ ἱστορία παρέδωκε σεβαστὰ καὶ ἀνεξίτηλα τοῖς μετ' αὐτοὺς ἕνεκα τῶν ὑπηρεσιῶν ἃς προσήνεγκον εἰς τὸ Γένος ἐν ταῖς δυστήνοις αὐτοῦ ἡμέραις. Ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς ἡ ἀποστολὴ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἐνεργηθεῖσα ἀπὸ περιοπῆς ἀπόπτου καὶ περιφανοῦς ἐξησφάλισεν αὐτοῖς κλέος παγκόσμιον καὶ αἰώνιον· ἀλλ' οἱ μετὰ τὴν Ἅλωσιν διαπρέψαντες ὁμογενεῖς, ἄλλην σχόντες ἀποστολήν, οὐχὶ τὸ πόλιν ἄδοξον καὶ σμικρὰν ἔνδοξον καὶ λαμπρὰν ἀναδεῖξαι, ἀλλὰ τὸ διασῶσαι αὐτὴν τοῦ Γένους τὴν ὕπαρξιν, ἀφανεῖς διέμειναν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἑαυτῶν ἐνεργείας· διὸ, οὐδεμία μὲν σύγκρισις δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ τούτων καὶ ἐκείνων, ἀλλ' ἡ μετὰ τὴν Ἅλωσιν ἱστορία ἐστὶν ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις τὸ ῥῆμα τὸ συνδέον τὴν ἐνεστῶσαν κοινωνικὴν ἡμῶν ὕπαρξιν μετὰ τοῦ μεγάλου ἡμῶν παρελθόντος.

Ἄλλως τε ἡ προγονικὴ ἡμῶν δόξα καὶ εὔκλεια οὐχὶ μόνον δὲν ἀποκλείει τὴν ἱστορίαν τῆς δουλείας τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ διεγείρει τήν τε περιέργειαν καὶ τὸ συμφέρον ἡμῶν εἰς τὸ νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ τε ἔθνους ὅπερ κατέκτησεν ἡμᾶς καὶ τῶν λοιπῶν μεθ' ὧν συζῶμεν ἀπὸ τεσσάρων ἤδη αἰώνων.

Πρὸ δὲ πάντων καὶ ἐπὶ πᾶσι, τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος τὸ ὁποῖον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐνέμεινε καὶ ἐμμένει εἰς τὸ πάτριον θρήσκευμα, τὸ ὁποῖον

ἐθυσίασε τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἐλευθερίαν πρὸς διατήρησιν τῶν πατρώων δογμάτων καὶ τῆς καθαρᾶς καὶ ἀμώμου πίστεως αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ μείνῃ ἀδιάφορον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἥτις ὡς ὁλκὰς θεοκυβέρνητος περιέσωσε τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἀναμέσον τοῦ ζοφεροῦ πελάγους καὶ τῶν σκοπέλων τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ φανατισμοῦ τεσσάρων ὅλων αἰώνων μέχρι τῶν γαληνιαίων καὶ φωτεινοτέρων αἰγιαλῶν νόμων συνετῶν καὶ θεσμῶν φιλανθρώπων. Τὸ ἔργον τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρξε μέγα καὶ δυσχερές· ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ φανατισμὸς, ἡ ἀμάθεια, τὸ μῖσος τῶν ἀλλοδόξων ἤγειραν πολλάκις ἔξωθεν σκληροὺς κατ' αὐτῆς διωγμούς· ἀφ' ἑτέρου δὲ συχνάκις κατεσπάραξαν αὐτὴν ἐσωτερικῶς τὰ ἐκ τῆς δουλείας πηγάσαντα κακά· ἀλλὰ τούτων μὲν κατίσχυσαν αἱ ἀκράδαντοι καὶ ἄσειστοι βάσεις ἐφ' ὧν ἐπήξατο αὐτὴν ὁ θεῖος αὐτῆς θεμελιωτὴς καὶ ὧν οὐδὲ πύλαι ᾅδου κατισχύσουσιν, ἐνῷ ὀφθαλμοφανὴς δάκτυλος τῆς θείας προνοίας ἀπεσόβει τοὺς ἔξωθεν ἐπερχομένους κατ' αὐτῆς κλύδωνας· ἰδοὺ ἡ ἀνακεφαλαίωσις τῆς μετὰ τὴν Ἅλωσιν ἱστορίας τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας.

Οἱ Ἕλληνες κατέχουσιν ὁμολογουμένως τὴν πρώτην καὶ σπουδαιοτάτην θέσιν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ τῶν ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν δυναστείαν χριστιανικῶν φυλῶν· τὸ μεγαλεῖον τοῦ παρελθόντος αὐτῶν, ὁ βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ ὃν διετήρησαν καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὰ φυσικὰ αὐτῶν πλεονεκτήματα ἔδωκαν αὐτοῖς ἐντὸς ὀλίγου τὴν ὑπεροχὴν μεταξὺ τῶν λοιπῶν λαῶν, καὶ κατέστησαν αὐτοὺς χρησίμους καὶ ἀναγκαίους καὶ εἰς τὴν ὀθωμανικὴν δυναστείαν. Ἡ ὑπεροχὴ αὕτη καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς θέσις τῶν Ἑλλήνων ἐπέβαλλον αὐτοῖς καθήκοντα ἀπέναντι τῶν λοιπῶν συνυπηκόων καὶ ἀδελφῶν λαῶν, καὶ ἐγέννησαν ἀποστολὴν ἱερὰν καὶ ὑψηλὴν, ὁμοίαν τῇ ἀποστολῇ πρωτοτόκου υἱοῦ ἀπορφανισθείσης οἰκογενείας. Οἱ Ἕλληνες ἐξετέλεσαν τὴν ἀποστολὴν ταύτην; Τὸ ζήτημα τοῦτο, ἄξιον πολλῆς μελέτης, ἔχει σπουδαίαν σημασίαν ἐν ταῖς ἐσχάταις ταύταις ἡμέραις, ἐν αἷς ὁ κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος ἐγερθεὶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σάλος, ὁ προσβάλλων αὐτοὺς αὐτῆς τοὺς θεμελίους διὰ τῆς καινοτόμου καὶ αὐθαιρέτου εἰσαγωγῆς ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν ξένων καὶ ἀντιβαινουσῶν πρός τε τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ, χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν πολεμίων τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ κατακτητικοῦ

δῆθεν πνεύματος τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν ὑπὸ τὸ πρόσχημα θρησκευτικῆς ἑνότητος ὑποτιθεμένων προσπαθειῶν αὐτοῦ πρὸς συγχώνευσιν παντὸς ἑτερογενοῦς στοιχείου· ἐπὶ τοσοῦτον ἄρα ἔμελλε νὰ παρεξηγηθῇ ἐν ἐσχάτοις τὸ μέγα ἔργον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἥτις, μηδεμίαν ποιουμένη φυλετικὴν διάκρισιν, περιέσφιξε τὸν ἐν Χριστῷ σύνδεσμον καὶ τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην τῶν ὀρθοδόξων λαῶν ἀφεῖσα ἀνέπαφον τὴν ἐθνικὴν ἑκάστου ἀτομικότητα· ἐπὶ τοσοῦτον ἔμελλε νὰ ἐκφαυλισθῇ ἡ ἐκπολιτιστικὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀποστολή. Ἀλλ' ἡ ἱστορία, ὡς ἀδέκαστος κριτής, καταστρέφει τὰ σοφιστικὰ ταῦτα οἰκοδομήματα, καὶ ἐνταῦθα ἔγκειται τὸ μέγα καὶ οὐσιῶδες ἐνδιαφέρον τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐνῷ δὲ ἡ μελέτη τῆς μετὰ τὴν Ἅλωσιν ἐποχῆς παρίσταται ἡμῖν ὡς οὐσιώδης ἀνάγκη, ἡ συγγραφὴ κριτικῆς καὶ συστηματικῆς ἱστορίας τῆς περιόδου ταύτης ἐστὶν ἔργον ἀποκλειστικῶς ἑλληνικόν.

Ὁμολογητέον ὅτι τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα ὑπὸ ξένων ἱστορικὰ συγγράμματα ἀφορῶντα τὴν Ἀνατολήν, καίτοι ἱκανοποιοῦντα ἁπάσας τὰς ἀπαιτήσεις τῆς καθόλου ἱστορίας καὶ τῆς πολιτικῆς, ἀφίνουσιν ὅμως πλεῖστα κενὰ ἐπὶ τῆς μερικῆς ἱστορίας ἑκάστης τῶν ἀνατολικῶν φυλῶν ὑπὸ κοινωνικωτέραν, οὕτως εἰπεῖν, ἔποψιν.

Ἡ ἔλλειψις αὕτη ἀποδοτέα εἰς δύο τινά: α) εἰς τὰς ἀτελεῖς καὶ ἐσφαλμένας γνώσεις ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν διαφόρων λαῶν, τοῦ ἀτομικοῦ, ὡς εἰπεῖν, αὐτῶν βίου, τῶν πρὸς ἀλλήλους σχέσεων, γνώσεις τὰς ὁποίας οἱ συγγραφεῖς ἀρύονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ ἐκθέσεων περιηγητῶν οἵτινες ἐγείρουσι φαντασιώδη οἰκοδομήματα ἐπὶ προλήψεων ἀπηρχαιωμένων καὶ παρατηρήσεων ἰδιοτρόπων καὶ αὐταρέσκων· β') εἰς τὴν ἔλλειψιν πηγῶν καὶ βοηθημάτων, καθότι καὶ τὰ ἄπειρα χειρόγραφα ὅσα αἱ κατὰ καιροὺς ἱερόσυλοι χεῖρες ἀπήγαγον ἀπὸ τῶν ἐν Ἀνατολῇ βιβλιοθηκῶν εἰς τὴν Δύσιν ἀνωφελῆ εἰσι καὶ ἀκατάληπτα παντὶ μὴ γινώσκοντι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν Ἀνατολήν. Ἕν μόνον λοιπὸν μένος δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ δυσχερὲς ἔργον συγγραφῆς τῆς μετὰ τὴν Ἅλωσιν ἱστορίας, τὸ μὲν ὡς γινώσκων κάλλιον παντὸς ἄλλου τήν τε φύσιν, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς πρὸς ἄλληλα σχέσεις τῶν διαφόρων ἑτερογενῶν στοιχείων τῶν ἀποτελούντων τὸ σύνολον τῶν ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν δυναστείαν λαῶν, τὸ δὲ ὡς μόνος δυνάμενος νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν εἰσέτι ἄφθονον παρ' ἡμῖν φι-

λολογικὴν ὕλην. Ἔχομεν δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἂν ποτε κατορθωθῇ ἡ συγγραφὴ συστηματικῆς ἱστορίας ἀπὸ πηγῶν καθαρῶς ἐπιτοπίων, χωρὶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τὰ μέχρι τοῦδε ὑπὸ Εὐρωπαίων ἐκδοθέντα συγγράμματα, ἡ τοιαύτη συγγραφή, ἀπηλλαγμένη τῶν παχυλῶν σφαλμάτων εἰς ἃ περιπίπτει ἡ πολιτικὴ καὶ τῶν αὐθαιρέτων κρίσεων καὶ παρεξηγήσεων ἃς συνεπάγονται αἱ προκαταλήψεις ἢ αἱ ἡμαρτημέναι ἐκτιμήσεις, θέλει σαφηνίσει πλεῖστα φαινόμενα τέως δυσεξήγητα καὶ λύσει πολλὰ προβλήματα πολιτικὰ, κοινωνικὰ καὶ φιλολογικά.

Ἀλλ' ἵνα κατορθωθῇ τὸ ἔργον τοῦτο ἀνάγκη νὰ μελετηθῶσι, νὰ παραβληθῶσι πρὸς ἀλλήλας καὶ νὰ ἐξακριβωθῶσιν ὅλαι αἱ πηγαὶ καὶ τὰ βοηθήματα ὅσα ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς διαφόροις βιβλιοθήκαις τοῦ Γένους, αἵτινες, μεθ' ὅλας τὰς βεβήλους λεηλασίας ἃς ὑπέστησαν, σώζουσιν εἰσέτι πλοῦτον πολύτιμον χειρογράφων, τὰ ὁποῖα κεῖνται ὡς θησαυρὸς ἀνωφελὴς καὶ κεκρυμμένος, ἀναμένων τοὺς ἀνορύξοντας αὐτόν.

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου τούτου, ἀπαιτοῦντος καὶ εἰδικότητας περὶ πλεῖστα ζητήματα καὶ δυσχερείας ἔχοντος πρακτικὰς ἀναριθμήτους, εἶναι ἀνέφικτος ἐὰν ἀφεθῇ εἰς μόνην τὴν ἰδιωτικὴν ἐργασίαν τῶν λογίων, μὲ ὅλην τὴν πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἀφοσίωσιν καὶ τὴν φιλοπονίαν αὐτῶν· ἡ πρὸς συσκευασίαν ὕλη εἶναι τοσαύτη, διεσπαρμένη εἰς τόσας βιβλιοθήκας καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις, ἀπαιτοῦνται τοσοῦτοι μόχθοι καὶ δαπάναι πρὸς ἀναδίφησιν αὐτῶν, ὥστε ἀνάγκη νὰ εὑρεθῇ μέσον τι μεθοδικώτερον ἵνα καταστῇ εὐχερεστέρα ἡ τῶν λογίων ἐργασία. Τοιοῦτο μέσον ἤθελεν εἶσθαι κατάλληλον ἡ σύστασις συλλόγου τινὸς φιλομούσων ὁμογενῶν πρὸς ἔκδοσιν καὶ δημοσίευσιν ἀνεκδότων χειρογράφων, τὰ ὁποῖα οὕτω γινόμενα προσιτὰ παντὶ τῷ βουλομένῳ ἅμα μὲν κινήσουσι τὴν περιέργειαν τῶν φιλομαθῶν καὶ δώσουσιν ἀφορμὴν εἰς μελέτην, ἅμα δὲ θέλουσι διευκολύνει τὰς τῶν λογίων ἐρεύνας. Τὰ γράμματα ἀπολαύουσι παρ' ἡμῖν γενναίας ὑποστηρίξεως· τὸ δημόσιον παρέχει πρόθυμον συνδρομὴν εἰς ἀνάπτυξιν τῆς ἡμετέρας φιλολογίας, καὶ αἱ καθ' ἡμέραν πολλαπλασιαζόμεναι ἐκδόσεις παντοίων βιβλίων μαρτυροῦσι περὶ τῆς φιλομαθείας τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας· ἡ σύστασις εἰδικοῦ συλλόγου πρὸς δημοσίευσιν ἀνεκδότων χειρογράφων, καλῶς καὶ προσφυῶς ὀργανιζομένη, θέλει χρησιμοποιήσει σκοπιμώτερον τὴν φιλόμουσον διάθεσιν τῶν ἀείποτε πρὸς τὰ καλὰ προθύμων ὁμογενῶν. Διὰ τοῦ μέσου τούτου ὑποστηριζομένης τῆς φιλοπονίας τῶν

λογίων καὶ τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἀπαλαττομένης τῶν ὑλικῶν δυσχερειῶν ἡ συγκρότησις τῆς μετὰ τὴν Ἅλωσιν καθ' ἡμᾶς ἱστορίας οὕτω κατορθουμένη ἀποβαίνει ἔργον ἐθνικὸν καὶ ἐν τῶν ὡραιοτέρων προϊόντων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Ἀπὸ πασῶν τῶν προηγουμένων σκέψεων ὡρμήθημεν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀνὰ χεῖρας Χρονικῶν, τὰ ὁποῖα θεωροῦμεν ὡς ἱστορικὸν βοήθημα πολλοῦ λόγου ἄξιον, δυνάμενον πολλαχῶς νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἱστορίαν. Πεπείσμεθα δὲ ὅτι συνηγορήσει πως ὑπὲρ τῆς ἰδέας τῆς συστηματικῆς ἐκδόσεως ἀνεκδότων χειρογράφων καὶ τὸ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν ἐνδιαφέρον.

Ἐκτὸς τῆς καθαρῶς ἱστορικῆς ὕλης ἣν ἀποτελεῖ ἡ ἀφήγησις τῶν οὐσιωδεστέρων γεγονότων ἐν διαστήματι τριῶν καὶ ἡμίσεος περίπου αἰώνων ὁ ἀναγνώστης εὑρήσει ἐνταῦθα πιστοτάτην εἰκόνα τῆς Ἀνατολῆς μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν λεπτομερειῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἱστορία τοῦ παρελθόντος ἐστὶν ὁ ἄριστος ἐκτιμητὴς τοῦ ἐνεστῶτος καὶ ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος εἰς τὸ μέλλον, ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἀνωμάλου καὶ λυπηρᾶς καταστάσεως εἰς ἣν μακρὸν χρόνον διετέλεσε τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης μισαλλοδοξίας καὶ τοῦ φανατισμοῦ, ἄτινα συχνάκις, φεῦ! περιεστοίχησαν τὸν κραταιὸν τῶν σουλτάνων θρόνον, αὐτόματος μὲν ἐπέρχεται πρὸς δόξαν τοῦ πολιτισμοῦ ἡ σύγκρισις μεταξὺ τοῦ θλιβεροῦ ἐκείνου παρελθόντος καὶ τῆς παρούσης εὐνομίας καὶ πολιτικῆς ἰσότητος ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ φιλολάου ἡμῶν ἄνακτος καὶ τὴν κυβέρνησιν τῶν συνετῶν καὶ πεφωτισμένων Αὐτοῦ ὑπουργῶν, ἐκ δὲ τῆς συγκρίσεως ταύτης, ὡς ἀπὸ βεβαίας ἀφετηρίας, ταχεῖα καὶ τελειοτέρα προσδοκᾶται ἡ πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ· τοῦτό ἐστι τὸ πρακτικώτερον ἐξαγόμενον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Χρονικῶν τούτων, ὅπερ κυρίως ἐνδιαφέρει τοὺς ἔχοντας πατρίδα τὴν Ἀνατολήν.

Πᾶσα σύστασις περὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ βιβλίου ἤθελεν εἶσθαι ἄκαιρος ἐνώπιον τοῦ τε τίτλου αὐτοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως, διὸ καὶ περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ προτάξωμεν ὀλίγα τινὰ ὅπως δώσωμεν τῷ ἀναγνώστῃ ἀναγκαίαν τινὰ γνῶσιν τῆς ὅλης συγγραφῆς ἀφ' ἧς ἐξήχθησαν τὰ παρόντα Χρονικά.

Ὁ Ἀθανάσιος Ὑψηλάντης τάσσεται μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν οἵτινες διεκρίθησαν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐπὶ φιλογενείᾳ, πολυ-

μαθείᾳ καὶ πολιτικῇ συνέσει. Ἡ βιογραφία αὐτοῦ συνάγεται ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κειμένῳ τοῦ συγγράμματος αὐτοβιογραφικῶν αὐτοῦ ἀπομνημονευμάτων, (ἴδε ἐν τῷ ὀνομαστικῷ πίνακι τὴν λέξιν Ὑψηλάντης Ἀθανάσιος,) δι' ὃ ἀρκούμεθα εἰς τὸ νὰ ἐπισυνάψωμεν τὰς ὀλίγας ἃς ἠδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν ἀπὸ ἀξιοπίστων καὶ σεβαστῶν προσώπων πληροφορίας περὶ τοῦ ἀνδρός.

Μεθ' ὅλας τὰς ἐρεύνας ἡμῶν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν τὸν βαθμὸν τῆς συγγενείας τοῦ Ἀθανασίου Ὑψηλάντου μετὰ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου· ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο θετικὸν γινώσκομεν ἢ ὅτι ἀφῆκε θυγατέρα Σαφτίτζαν (Ἐλισάβετ,) κατοικοῦσαν μέχρι πρὸ εἰκοσιπενταετίας περίπου ἐν Νεοχωρίῳ ἐν τῇ πατρῴᾳ οἰκίᾳ, ὅπου καὶ ἀπεβίωσε πλήρης ἡμερῶν, διαμείνασα ἄγαμος. Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ συγγραφέως ἀγνοεῖται ἐπίσης ἐπακριβῶς· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὅμως ἔζησε μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

Ἡ ἐν Νεοχωρίῳ οἰκία αὐτοῦ κεῖται παρὰ τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, κατοικουμένη νῦν ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τῶν Κ. Λαμπίκη. Τῆς δὲ ἐν Φαναρίῳ παραλίου οἰκίας αὐτοῦ, περιελθούσης τελευταῖον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ὁμογενοῦς ἰατροῦ Κ. Σαράντη Ἀρχιγένους, σώζεται σήμερον μόνη ἡ λιθόκτιστος οἰκοδομὴ (γκιαβκίρι.) Σεβαστὸν ἀρχιερατικὸν πρόσωπον εὐηρεστήθη νὰ ἀνακοινώσῃ ἡμῖν ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ, ἣν πρὸ τριακονταετίας κατῴκει ὁ μακαρίτης μητροπολίτης Νικομηδείας Παπάρετος, εἶδε πολλάκις τὴν κοκώναν Σαφτίτζαν, καταβαίνουσαν ἐνίοτε ἐκ Νεοχωρίου, καὶ ὅτι μεταξὺ ἄλλων πολλάκις ἤκουσεν αὐτῆς λόγον ποιουμένης περὶ τοῦ παρόντος συγγράμματος, ὅπερ αὐτὴ εἶχε δανείσει τῷ τότε ἀρχιεπισκόπῳ Σιναίου Κ. Κωνσταντίῳ, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ ἀοίδιμος ἐκεῖνος οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ τῇ ἐπιστρέψῃ· ἐκτὸς δὲ τούτου ὅτι ἀνέφερε καὶ περὶ ἄλλων τινῶν χειρογράφων πατρικῶν, ἀφ' ὧν κατὰ τὸ λέγειν αὐτῆς, ἠρύσατο ὁ φιλόλογος ἀρχιερεὺς ἄφθονον ὕλην εἰς συγγραφὴν καὶ τῆς νεωστὶ τότε ἐκδοθείσης Κωνσταντινιάδος αὐτοῦ. Οὕτως ἐξηγεῖται ἡ διάσωσις τοῦ χειρογράφου τούτου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Σινᾶ.

Μετὰ σεβασμοῦ ἐπεσκέφθημεν τὸ ἐνδιαίτημα τοῦ ἀοιδίμου. Ἐν τῷ δωματίῳ τῆς πρώτης ὀροφῆς ἐσώζοντο μέχρι πρό τινων ἐτῶν ἐμπεπηγμέναι ἐντὸς τῶν δύο τοίχων ἀπέναντι ἡ μία τῆς ἄλλης δύο πλάκες ξύλιναι, καταπεσοῦσαι ὑπὸ τοῦ χρόνου, ὧν ἡ μὲν κεῖται γυμνὴ, ἡ

δὲ διασώζει ἔτι ἐγκεκολλημένον χάρτην ἐφ' οὗ φέρονται τὰ ἑξῆς δύο ἐπιγράμματα, τὰ ὁποῖα πιστῶς ἀντεγράψαμεν :

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Τὸνδ' ὑψόροφον οἶκον Ὑψηλανδίου
τοῦ ἀρχιατροῦ ἀρχυπάτου τοῦ Ῥαγὶπ,
Ἀθανασίου τοῦ Ἀκ Κομνηνῶν Κωμέων, (1)
Σκευοφύλακος τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας,
ὃν ἐκ βάθρων ἔδειμεν ἐκτεφρωθέντα,
θεὸς γ' ἔδραξεν εὐσεβούντων οἰκίας,
ἀάατον στήσειε πάσης ἐξ ἄτης,
ἄσειστον, ἀκλόνητον ἄπρηστον θ' ὅλης. (2)

ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Εἰ γένος εὐσεβέων ζώει μετὰ τέρμα βίοιο
ζεῖ Θεόδωρος Κασάνδρα τε οἱ τέκον κλεινὸν (3)
Ἀθανάσιον,
ὃς θεμέθλου ἀπὸ πρώτου εὐσεβίη δόμον τόνδε
τεύξεται (4) ἐξ ἰδίων κτεάνων ζάθεος δικαίων,
ὥς γε πόνων ἄμπρυμα (5) φυλάσσεται ἀνδρὶ δικαίῳ.
Εἰς λυκάβαντά γε ζῆθι ἀκέστωρ Ὑψηλάνδα.

Χ . . . Ν ΕΥΧΗΣ ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΙΑΣ ΑΦΙΕΡΩΘΕΝΤΑ ΤΑΥΤΗ ΤΗ ΟΙ:
. . . ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΕΞΟΧΩΤΑΤ. . . . . .
. . . . . .

(1) ἀκατάληπτον·
(2) πιθανῶς ἀντὶ ὅλως·
(3) ἡ λέξις κλεινὸν φαίνεται περιττεύουσα.
(4) πιθανῶς τεῦξέ τε.
(5) πιθανῶς ἄμπαυμα.

Αἱ δύο αὗται πλᾶκες ἀπετέλουν ὅλον τὸν διάκοσμον τοῦ δωματίου, τὸ ὁποῖον, ὡς συχνάκις ἀνέφερεν ἡ θυγάτηρ τοῦ ἀοιδίμου, ἦν τὸ ἰδιαίτερον δωμάτιον αὐτοῦ, μαρτυροῦν τήν τε λιτότητα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ εὐσεβὲς καὶ ἀπέριττον τῶν ἕξεων αὐτοῦ. Ἡ οἰκοδομὴ αὕτη ἐστὶν ἐν τῶν σεβασμιωτέρων λειψάνων τῆς Φαναριωτικῆς ἐποχῆς μεταξὺ τῶν πολλῶν σωζομένων ἀπὸ Τζουπαλίου μέχρι Παλατᾶ ἡγεμονικῶν καὶ ἀρχοντικῶν οἰκιῶν, τῶν ὁποίων τὴν περιγραφὴν εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶσθαι ν' ἀναλάβῃ τις τῶν λογίων ὁμογενῶν, πρὶν ἡ ὁ χρόνος ἐξαλείψῃ καὶ τὰ τελευταῖα ἴχνη τῆς εὐκλείας τοῦ Γένους.

. . . . . .

Ἀπαντᾶται τὸ ὄνομα τοῦ Ἀθανασίου Ὑψηλάντου ὡς προσώπου ἐπισήμου τῆς ἐποχῆς ἐν πολλοῖς ἐκκλησιαστικοῖς γράμμασι περὶ πλείστων ὑποθέσεων τοῦ Γένους, καὶ εἰς τὰ χρονικὰ τῆς βλαχικῆς ἡγεμονίας ὅπου ἐχρημάτισεν ἐπὶ διετίαν μέγας Σπαθάρης. Ὁ δὲ Hammer πολλάκις ἀναφέρει αὐτὸν λαβόντα ἐνεργὸν μέρος εἰς διαφόρους σπουδαίας πολιτικὰς ὑποθέσεις ἐπὶ τοῦ πολλοῦ καὶ μεγάλου Ῥαγὴπ-Μεχμὲτ-πασσᾶ βεζίρου, διαφιλονεικήσαντα δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἀξίωμα τῆς μεγάλης διερμηνείας πρὸς τὸν Γρηγόριον Ἀλεξάνδρου Γκίκαν τὸν ὕστερον ἡγεμονεύσαντα (1).

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ συγγραφέως.

Τὸ δὲ σύγγραμμα τοῦ ὁποίου μέρος ἀποτελεῖ τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον τίτλον μὲν φέρει ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΑ ΔΩΔΕΚΑ· ἄρχεται δὲ ἀπὸ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ ἀφικνεῖται μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ συγγραφέως. Δυστυχῶς τὸ τελευταῖον μέρος τῆς συγγραφῆς, τὸ πιθανῶς μέχρι τῆς ἀποβιώσεως τοῦ συγγραφέως, ἀπωλέσθη, ἡ δὲ ἀ-

(1) . . . Le vieux Callimachi, interprète de la Porte, céda sa place à George (sic) Ghika, pour prendre en main les reines de l' administration moldave (7 Août 1758). Ghika, fils de l' interprète exécuté après la convention de Constantinople et cousin du nouveau voïévode de Valachie, Scarlatto Ghika, avait eu pour concurrent à cette place Ipsilanti, médecin du grand vizir Raghib-Mohammed, qui, malgré son mérite, n'a pas pu l'obtenir. (Hammer hist. de l' Emp. Ottom. XVI p. 39.)

πόλεια αὕτη, καθὼς καὶ ἡ ἔλλειψις ἱκανῶν σελίδων τοῦ Η' βιβλίου, ἐστὶ τόσῳ μᾶλλον λυπηρὰ καθόσον τὸ χειρόγραφον κατὰ πᾶσαν πιθανότητά ἐστι τὸ μόνον σωζόμενον· ὅτι δὲ καὶ οὐ πάνυ ἐγνωσμένον τὸ σύγγραμμα φαίνεται καὶ ἀπὸ τῆς ἧς ἐσφαλμένως ποιεῖται περὶ αὐτοῦ μνείας ὁ Κ. Σάθας ἐν τῇ ἄλλως ἀξιολογωτάτῃ αὐτοῦ Νεοελληνικῇ Φιλολογίᾳ, ἀναφέρων ὅτι ὁ Ἀθανάσιος Ὑψηλάντης (ἴδε τὴν λέξιν,) συνέγραψεν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν ἀπὸ Ἀλώσεως.

Τὸ χειρόγραφον ἀποτελεῖ δέκα τεύχη ἀνήκοντα τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Καρῴ ἱεροῦ μετοχίου τοῦ Σινᾶ. Ἡ γραφὴ παραλλάσσει μέχρι τῶν δέκα εἰδῶν, ἐν μὲν τοῖς ἓξ πρώτοις βιβλίοις ἀρκούντως εὐανάγνωστος καὶ καθαρά, ἀπὸ δὲ τοῦ Ζ' βιβλίου ὡς ἐκ τῶν ἀναμὶξ προσθηκῶν, ἀφαιρέσεων, διορθώσεων καὶ παραπομπῶν λίαν δυσανάγνωστος καὶ πλήρης σφαλμάτων.

Καθὸ πρωτότυπον τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἔχει βεβαίως ἀπόλυτον ἀξίαν ἀναμφισβήτητον, ἐὰν μάλιστα ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ δυσχέρειαι τῆς συγγραφῆς, ἡ ἔλλειψις τῶν βοηθημάτων καὶ ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν συνεγράφη· σχετικῶς δὲ πρὸς τοὺς προγενεστέρους αὐτοῦ βυζαντιοὺς ἱστορικοὺς καὶ χρονογράφους ὁ Ἀθανάσιος Ὑψηλάντης, εἰ καὶ ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα ἐκείνων, καθ' ὃ τῶν πρὸ αὐτῶν γεγονότων τὰ οὐσιωδέστερα μόνον ἐν περιλήψει ἀφηγούμενοι ἐνδιέτριβον λεπτομερέστερον εἰς τὰ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτῶν συμβάντα, μετεχειρίσθη ὅμως τάξιν πλειοτέραν διὰ κανονικωτέρας τινὸς κεφαλαιώδους διαιρέσεως καὶ διὰ τῆς ἀπαρεγκλίτου χρήσεως ἐν μὲν τοῖς δέκα πρώτοις βιβλίοις τοῦ συγχρονιστικοῦ συστήματος, ἐν δὲ τοῖς δυσὶ τελευταίοις, τοῖς περὶ τῶν Περσικῶν καὶ Ἀραβικῶν, περὶ τῶν Γερμανικῶν καὶ Γαλλικῶν, τοῦ ἐθνογραφικοῦ.

Ἀλλ' οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἀξία τοῦ συγγράμματος τούτου μικρὰν ἔχει τὴν σπουδαιότητα, ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἐποχήν, ἀπέναντι τοσούτων ἄλλων συγγραμμάτων νεωτέρων, συστηματικωτέρων καὶ ἀσυγκρίτως τελειοτέρων. Ἡ δημοσίευσις λοιπὸν ὁλοκλήρου τοῦ χειρογράφου, ἔργον οὖσα, οὕτως εἰπεῖν, ἀκαδημαϊκὸν καὶ ὑπερβαίνουσα τὴν ἡμετέραν πρόθεσιν, ἤθελεν ἔχει καὶ τὸ ἀτόπημα τοῦ νὰ περιλάβῃ τὴν μετὰ τὴν Ἅλωσιν ἐποχὴν ἐντὸς συγγράμματος πολυτόμου καὶ δυσπορίστου· διὸ καὶ περιωρίσθημεν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀνὰ χεῖρας τριῶν βιβλίων, προτάξαντες τὰς περιληπτικὰς σημειώσεις τῶν περιεχομένων ἐν ἑκάστῳ τῶν λοιπῶν βιβλίων, ἵνα λάβῃ ὁ ἀναγνώστης γενικήν τινα ἰδέαν τῆς ὅλης συγγραφῆς.

Τὰ ἤδη ἐκδιδόμενα τρία ταῦτα βιβλία εἰσὶν ὁμολογουμένως τὸ ἀξιολογώτατον μέρος τοῦ συγγράμματος, ἰδίως δὲ τὸ Θ' καὶ τὸ Γ'. Ἐν τῷ Η' βιβλίῳ ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐπιτροχάδην καὶ λίαν συντετμημένως διέρχεται ὁ συγγραφεὺς πλεῖστα οὐσιώδη γεγονότα, πολλαχοῦ φαίνεται καὶ ἀβασανίστως παραδεχόμενος ὅσα ἄλλοι προγενέστεροι ἢ σύγχρονοι αὐτοῦ ἐξέφεραν ἐσφαλμένως ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων, ἐνίοτε δὲ περιπίπτει καὶ εἰς ἀναχρονισμοὺς παχυλοὺς, οἷα τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἱερεμίου τοῦ Β', τὰ περὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς Παμμακαρίστου, τὰ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ νέου πατριαρχείου κτλ., ἐξ ὧν εἰκάζεται ὅτι ὁ θάνατος δὲν ἀφῆκε τὸν συγγραφέα νὰ ἐπιθεωρήσῃ καὶ τελευταίαν φορὰν τὸ ἔργον του, ἄλλως μένουσιν ἀνεξήγητα πλεῖστα χρονολογικὰ λάθη τὰ ὁποῖα ἐξελέγχονται ἐκ πρώτης ὄψεως, λ. χ. ἡ σύγχυσις ὀνομάτων, ἄλλων ἀντὶ ἄλλων λαμβανομένων ἐν ὅλῳ τῷ συγγράμματι, ἡ ἀσυμφωνία τῆς χρονολογίας ἐγγράφων τινῶν καταχωρουμένων πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀναφερομένην ἐποχήν, οἷον τὸ ἐν σελ. 123 κτλ.

Ἐν δὲ τοῖς δυσὶ βιβλίοις Θ' καὶ Γ', τῇ συγχρόνῳ δηλαδὴ ἐποχῇ τοῦ συγγραφέως, πολλάκις ὁ ἀναγνώστης εὑρεθήσεται εἰς θέσιν ν' ἀγαπήσῃ τὸν φιλογενῆ Ἕλληνα μᾶλλον ἢ τὸν ἀπαθῆ ἱστορικὸν, τὸν σεβαστὸν καὶ ἐνάρετον γέροντα μᾶλλον ἢ τὸν ἐπιτήδειον συγγραφέα, τὸν εὐσεβῆ χριστιανὸν ὑπὲρ τὸν βαθύνουν πολιτικόν· πολλάκις θέλει συλλάβει δυσαρέστους ἐντυπώσεις ὡς ἐκ τῶν συμπαθειῶν ἢ ἀντιπαθειῶν αὐτοῦ πρὸς τοὺς συγχρόνους του. Ὁ συγγραφεὺς ὡς πρὸς τοῦτο ὑπέπεσεν εἰς τὸ ἄτοπον εἰς ὃ ὑπέπεσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον οἱ ἀπ' αἰῶνος ἱστορικοὶ, ἀναμίξαντες πάντες σχεδὸν ἄνευ ἐξαιρέσεως τὴν ἑαυτῶν ἀτομικότητα εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν συγχρόνων αὐτῶν γεγονότων· ὅταν δὲ αἱ μὲν ἀρχαὶ, αἱ συμπάθειαι καὶ ἀντιπάθειαι αὗται ἔχωσι τὴν πηγήν των εἰς ἀγνὸν αἴσθημα ἀκραιφνοῦς φιλογενείας καὶ χριστιανικῆς ἀρετῆς, ἡ δὲ ἱστορικὴ ἀκρίβεια μένῃ ἄθικτος, αἱ προσωπικαὶ κρίσεις τοῦ συγγραφέως καὶ αἱ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ ἀποχρώσεις τῶν ἱστορικῶν γεγονότων ἀντὶ νὰ παραβλάψωσι τὴν ἀξίαν τοῦ συγγράμματος, γίνονται ἀπ' ἐναντίας ἀφορμὴ συζητήσεων καὶ ἐξελέγξεων γονιμωτάτων.

Τὸ βιβλίον ἐξετυπώθη ἀπαραλλάκτως κατὰ τὸ πρωτότυπον χειρό-

γραφον, φυλαχθείσης πιστῶς τῆς τε γλώσσης τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ὀρθογραφικοῦ μέρους, ἐκτὸς ἐπουσιωδεστάτων τινῶν σφαλμάτων τῆς ἀντιγραφῆς· ὧν ἐτολμήσαμεν τὰ ἐπιφέρωμεν τὴν ἐλαχίστην διόρθωσιν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ προφανέστερα προμνημονευθέντα λάθη. Αἱ μόναι προσθῆκαι ἃς ἐνομίσαμεν συντεινούσας εἰς μεθοδικωτέραν χρῆσιν τοῦ βιβλίου εἰσὶν ἡ ἐν κεφαλίδι τῶν σελίδων χρονολογία καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ἐν τέλει πίνακος.

Ἀπέχοντες πάσης περαιτέρω κρίσεως περαίνομεν εὐχόμενοι ἵνα ἡ δημοσίευσις τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου γένηται ἐνδόσιμον μελετῶν σοφωτέρων, καὶ διευκολύνῃ τὰς καταβαλλομένας ἤδη σπουδαίας ἐρεύνας τῆς μετὰ τὴν Ἅλωσιν ἐποχῆς, ἥτις ἀποτελεῖ οὐσιῶδες μέρος τῆς ὅλης ἱστορίας τοῦ Γένους.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1870, Ἰουνίῳ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΑ ΔΩΔΕΚΑ,

Ἀφιερωθέντα τοῖς ἠγαπημένοις αὐτοῦ γονεῦσι, τῷ τε Κυρίῳ Θεοδώρῳ Κομνηνῷ Ὑψηλάντῃ καὶ τῇ Κυρίᾳ Κασάνδρα Τζαννέτου.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Τί τὸ σύγγραμμα, καὶ τίς ὁ ἐν αὐτῷ σκοπὸς καὶ τί τὸ ὑποκείμενον.

Ταῖς μακαρίαις ὑμῶν ψυχαῖς, γεννήτορες φίλτατοι, ἀναθεῖναι ἔγνωκα, τήν δε μου τὴν χρονολογικὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ πολιτικῶν πραγμάτων σειράν· τὸ μὲν εἰς υἱϊκῆς φιλοστοργίας σημεῖον ἀνάγραπτον· τὸ δὲ καὶ εἰς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης τεκμήριον ἀνεξάλειπτον· πῶς γὰρ ἂν ἄλλως εὐγνωμονεῖν ὑμῖν παραστήσαιμι, εἰμὴ τόδε μου τὸ φιλοπόνημα ὑμῖν αὐτοῖς ἀναθέμενος; Ἔστι δὲ τοῦτο ἀφήγησις πραγμάτων πολιτικῶν τε καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἐν συνόψει καθιστορουμένη, ἱκανήν τε τυχὸν τὴν ὠφέλειαν τοῖς πλείοσιν ἐμποιησομένη. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀπὸ τῶν ἱστορουμένων πολιτικῶν πραγμάτων προσγενησομένης ὠφελείας ἄλλοι λεγόντων· ἡ δέ γε ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία ὅτι περ ἀναγκαία ἐστὶ τὰ μάλιστα τῷ καθολικῷ ὀρθοδόξῳ γένει, λαϊκῷ τε καὶ ἐκκλησιαστικῷ, τοῖς πᾶσι πέφυκε πρόδηλον· ἀπὸ ταύτης γὰρ καὶ μόνης οἱ μὲν πολλοὶ τὰ ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ παλαιά τε καὶ νέα ἀναμφιρίστως διαγίνονται μαθητευόμενοι· οἱ δὲ ἑκασταχοῦ ὁποιαδήποτε τάξει ἐκκλησιῶν προϊστάμενοι, ἐν αὐτῇ τοὐλάχιστον

τοὺς ἁγίως, κανονικῶς τε καὶ ὀρθοδόξως ἐπισκοπεύσαντας ἐπὶ μέγα δόξης ἐληλακέναι καταμανθάνοντες, ὡς ἐκ λογικῶν λειμώνων τὰς τῷ ἰδίῳ ἐπαγγέλματι ἐπιτηδείας πράξεις ἐκ τούτων καὶ μόνων ἀπανθίζονται, καὶ ὅση δύναμις μιμεῖσθαι αὐτοὺς ἐπείγονται· τοὺς δ' ἄλλως ἔχοντας τὸ σύνολον ἀποσκυβαλίζονται μυρίας καθυποβαλλομένους ὀρῶντες ἀραῖς τε καὶ κατακρίσεσιν.

Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς τὴν αὔξησιν καὶ διασπορὰν τῆς ὀρθοδοξίας συντείνει τὰ μέγιστα· τὸ γὰρ τῶν αἱρετικῶν σμῆνος διὰ ταύτης καὶ μόνης ἀφωνότερον ἰχθύων γινόμενον εὐμαρῶς καταργεῖται· αἴτιον δὲ τούτου ὅτι φύσει ἀνθρώπου δυσάρεστον τὸ ἡττηθῆναι δοκεῖν ὑπὸ συλλογισμῶν τε καὶ διαλέξεων· κἂν που σφᾶς αὐτοὺς ἡττηθέντας καὶ εἰς ἀφωνίαν καταχθέντας ἴδωσιν, οὐ τῇ ἀληθείᾳ τοῦτο τοῦ δόγματος ἀλλὰ τῇ τῶν ἀντιλεγόντων πρὸς τὸ διαλέγεσθαι δεινότητι ἀποδιδόασιν· ὅθεν συνεχεῖ παρατηρήσει γνωστὸν τοὺς αἱρετικοὺς ὑπὸ τῶν διαλέξεων ἐξάπτεσθαι μᾶλλον ἢ θεραπεύεσθαι· τοὔμπαλιν δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἡ ἱστορία εὐχερῶς πως ταῖς ἀκοαῖς τῶν ἀναγινωσκόντων παρεισδύουσα δραστικώτερον ἐνεργεῖ καὶ εὐπορωτέραν κατ' αὐτῶν τὴν νίκην ἀποκομίζεται. Τίς γὰρ αἱρετικῶν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀναγνοὺς ἱστορίαν τὴν ἰδίαν νεωτεροποιΐαν καὶ πλάνην ἐν αὐτῇ ἐρυθριάσας εὐθὺς οὐχ εὑρήσει κατακεκριμένην, ἑαυτόν τ' οὐχ ὁμολογήσει ὡς σεσηπὸς μέλος τοῦ λοιποῦ σώματος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀπηλλοτριωμένον;

Πρὸς τοῖς ἄλλοις γὰρ περιεχούσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ τὴν ἀλληλοδιάδοχον διαδοχὴν τῶν ἐν τοῖς Ἀποστολικοῖς θρόνοις ἀλλήλους διαδεξαμένων ἐπισκόπων ἐν ταῖς ἐπισημοτάταις παροικίαις, (ὧν οἱ πλείους ἰδίοις συγγράμμασί τε καὶ πράξεσι τὰς ψευδωνύμους γνώσεις, νεωτερισμούς τε καὶ νέας λέξεις τῶν ἐν διαφόροις καιροῖς τὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην ἀφειδῶς ἐπεντριψάντων αἱρετικῶν τὸ σύνολον κατέβαλον,) οἱ προσεχῶς ἀναγινώσκοντες αἱρετικοὶ τὴν τῶν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν διαδοχὴν πάντως ὁμολογήσουσιν, εἰ μὴ ἐθελοκακοῖεν, σφᾶς αὐτοὺς ἀπηλλοτριωμένους ἐκείνης τῆς τῶν Ἀποστόλων διαδοχῆς ἐκείνης τε τῆς τῶν ἁγίων ἐπισκόπων συναθροίσεώς τε καὶ κοινωνίας, εὑρίσκοντες τὰς ἑαυτῶν καινοτομίας καὶ τὰ ἑαυτῶν αἱρετικὰ φρονήματα καταδικαζόμενα καὶ ἀναθεματιζόμενα ὁμοφώνως παρ' ἐκείνων αὐτῶν τῶν Ἀποστολικῶν διαδόχων παρ' ὧν ποτε πρόπαλαι καὶ τὰ τῶν Νοβατιανῶν, Δονατιστῶν τε καὶ Ἀρειανῶν μιαρὰ φρονήματα καὶ καινοτομίαι ὁμοφώνως κατεδικάσθησαν.

Ὅθεν αὐτοὺς, εἰ εὐγνωμονοῖεν, ἐντραπῆναι πάντως δεήσει τοῦ ἰδίου καινοτομήματος, καθορῶντας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀρχαιότητα τῆς τοῦ Χριστοῦ ὀρθοδόξου καθολικῆς ἐκκλησίας ἀντιφάσκουσαν καὶ ἐκ διαμέτρου ἀντικειμένην τῶν ἰδίων πεισμονῶν τε καὶ αἱρέσεων τῷ καινοτομήματι.

Οὕτως οὖν ἀναγκαίας οὔσης τῆς γνώσεως πάντων τῶν Ἀποστολικῶν διαδόχων τῶν μέχρι τοῦδε τὰς πέντε διαφανεστάτας καὶ διαπρεπούσας εἰς δεῦρο καθέδρας διϊθυνάντων, πειράσομαι πάντως τὰς μὲν ἐν ταῖς λοιπαῖς τέσσαρσιν ἐπισημοτάταις παροικίαις Ἀποστολικὰς διαδοχὰς ἐν παρόδῳ, τὴν δὲ κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίαν τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων διαδοχὴν καθαυτὸ μὲν, συντόμου δὲ δι' ὑφηγήσεως ἱστορικῆς καθιστορῆσαι, καὶ χρονολογικὴν σειρὰν τῶν ἐν αὐτῇ πατριαρχευσάντων συνθέσθαι, θεὸν μὲν ὁδηγόν τε καὶ βοηθὸν ἕξειν εὐχόμενος, ἀναγκαιοτάτην δὲ ποιεῖσθαι ὑπόθεσιν ἡγούμενος.

Εἰ καὶ γὰρ τοὺς ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου μέχρι τῆς ὀθωμανικῆς ἁλώσεως τούς τ' ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι τοῦδε ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀποστολικοὺς διαδόχους οὐκ εὐάριθμοι καθιστόρησαν, (οἷοί εἰσιν οἱ πρὸ τῆς ἁλώσεως συγγραφεῖς τῆς λεγομένης Βυζαντίδος, ἐν οἷς ἀξιόχρεως καὶ ὁ τόμος ὁ λεγόμενος Σῶμα τῶν Χρονικῶν, ὅστις ἐςὶν ἐπιτομὴ χρόνων συλλεγεῖσα ὑπὸ Καλλίστου τινὸς, τοὺς ἀπὸ Στάχυος ἕως Ἰωσὴφ τοῦ ἐν τῷ Φλωρεντινῷ συλλόγῳ ἐπισκόπους Βυζαντίου περιλαμβάνουσα, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐπιτομὴ ἣν ὁ Δικαιοφύλαξ διάκονος Θεόδωρος ὁ Ἀγαλλιανὸς ἔγραψεν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Δραγούση, περιέχουσα τὰ ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου,) ἐνίων δὲ τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρις ἑαυτοῦ εἰ καὶ μνείαν ποιεῖται ὁ ἀοίδιμος Ἱεροσολύμων Δοσίθεος ἐν τῷ πολυκαμάτῳ αὐτοῦ συγγράμματι τῷ Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, ἀλλ' οὖν σποράδην καὶ ἐν πολυφύλλοις βιβλίοις τὴν ἱστορίαν αὐτῶν τῇ μνήμῃ παραδεδώκασιν, ὥστε καὶ βίβλων εἶναι χρείαν πολλῶν καὶ μελέτης οὐκ ὀλίγης πρὸς τὴν ἐντελεστέραν τούτων διάγνωσιν.

Ἵν' οὖν τοῖς φιλομαθέσιν εὐχερῆ τὴν τρίβον ποιήσωμαι, ὧν τε παρ' ἄλλοις καθιστορήθησαν τῶν τ' ἐπ' ἐμοῦ καὶ μήπω καθιστορηθέντων πληρεστέραν τὴν γνῶσιν ποιήσωμαι, λύσω τε κατὰ δύναμιν πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα, τοὺς ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου μέχρι τοῦδε ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχεύσαντας ἔγνωκα συναγαγεῖν ἐν ἑνὶ καὶ μόνῳ τῷ σώματι, παρενείρας

αὐτοῖς τὰ τῶν ῥωμαϊκῶν Αὐγούστων τε καὶ αὐτοκρατόρων, οὐ μὴν δὲ ἧττον ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ τῶν περσικῶν σέχηδων καὶ τὰ τῶν ἀραβιανῶν χαλίφηδων καὶ τὰ τῶν τῆς Γερμανίας ῥηγῶν τε καὶ ἰμπερατόρων καὶ τὰ τῶν τῆς Γαλλίας ῥηγῶν, καί τινα τὰ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, Ἱσπανίαν τε καὶ Βρεταννίαν, καὶ τέλος τὰ τῶν ὀθωμανικῶν σουλτάνων, πρὸς ἐναργῆ διατράνωσιν τῶν ἐπὶ πάντων αὐτῶν κατά τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς βασιλείας συμβάντων. Εἴη δ' ἄν μοι ἀνάγκης ἀγχίθυρον τό τε ὅλον σῶμα τῆς ἱστορίας εἰς δώδεκα διελέσθαι βιβλία, καὶ τὰς ἀπαρχὰς αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰουλίου ἀπάρξασθαι Καίσαρος.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περιέχον τὰ ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος μέχρι τῆς ἀποβιώσεως τοῦ τῶν Βυζαντίων ἐπισκόπου Ἁγίου Λαυρεντίου, ἐν διαστήματι ἐτῶν διακοσίων ἑξήκοντα ὀκτώ.

(Σελ. χειρογράφου 1—402.)

. . . . . .

Συνετέθη ἐν τῇ κατὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν Μαγνησίᾳ τῇ παρὰ τῷ ποταμῷ Μαιάνδρῳ, ἄλλως Ἡλιουπόλει, ἥτις τανῦν τουρκικώτερον λέγεται Ἀϊδὶν-Γγκιουζὲλ-Ἰσαρὶ, ἔτει σωτηρίῳ ᾳψμθ', ἔνθα διέτριψα μετὰ τοῦδέ μοι τοῦ ὑπερτάτου αὐθέντου Ῥαγὴπ-Μουχαμὲτ-πασσᾶ, ἡγεμόνος τοῦ Ἀϊδινίου, ἀπὸ τοῦ ἔτους ᾳψμή, Φεβρουαρίου ή, μέχρις ἔτους ᾳψν', Νοεμβρίου ιδ'.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περιέχον τὰ ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ἀλυπίου, ἐπισκόπου Βυζαντίων, μέχρι τῆς ἀναβάσεως εἰς τὸν πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον Παύλου τοῦ Ὁμολογητοῦ, ἐν διαστήματι ἐτῶν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα δύο.

Ἀφιερωθὲν τῷ Μακαριωτάτῳ, Ἁγιωτάτῳ καὶ πολυμαθεστάτῳ πατριάρχῃ τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, Κυρίῳ Κυρίῳ Παρθενίῳ.

Προοίμιον.

Εἰς αὐτὴν τὴν ὑπερόριον καὶ ὑπερπόντιον τῶν ὀθωμανικῶν ἐ-

παρχιῶν ἐσχατιὰν, τηλόθι πάτρης, περιστοιχιζόμενος ἀντὶ συγγενῶν καὶ φίλων ἀπὸ φατρίας σκηνιτῶν Ἀράβων, τούτων δὴ τῶν αὐτοχθόνῳ γλώττῃ Ἀσιρὲτ λεγομένων, Μαλλήδων δηλαδὴ, Δεργγεζινλήδων, Γκέϊζηδών τε καὶ Σουβέσηδων, καὶ περικυκλούμενος ἀντὶ εὐγενῶν τε καὶ πεπαιδευμένων ὀρθοδόξων ἀπὸ σμῆνος αἱρετικῶν, Ἰακωβιτῶν, Μονοφυσιτῶν τε καὶ Μονοθελητῶν, τούτων δὴ τῶν λεγομένων Ἀσουρήδων, Ἀρμενίων τε καὶ Σουργιανῶν, ἐκινδύνευα νὰ χάσω, (κατὰ τὸ: ἐὰν χωλῷ παροικήσῃς ὑποσκάζειν μαθήσῃ,) καὶ τρόπον εὐτάκτου ἀναστροφῆς καὶ γύμνασιν φιλομαθοῦς ἀνασχολῆς.

Ἀλλὰ πάλιν δυσαρεστούμενος αὐτοῖς ἐβιαζόμην ἐκ τοῦ καπνοῦ εἰς τὸ πῦρ, κατὰ τὸ: incidit in Scyllam cupiens virare Charybdim, μένων ἄμοιρος ἀνθρωπίνης ἀναστροφῆς ἐν ὥραις ταῖς εὐκαίροις, καὶ βλέπων ἀληθεύειν ἐπ' ἐμοὶ τὸ ἀραβικὸν:

وبلدة ليس لها انيس

καὶ γὰρ τὰ τῆς ἐμῆς ὑπουργίας λίαν εὐάριθμα διὰ τὸ εὐκραέστατον τοῦ ἀέρος καὶ τὸ τοῦ περιέχοντος οὐρανοῦ πάντῃ ἄνεφον· ὅθεν καὶ οἱ Ἐδεσσηνοὶ σταθερῶς λίαν εὐεξίας ἀντέχονται· ἥ τε τῶν συναυλικῶν ἀναστροφὴ ἀπέχει τὰ μέγιστα τοῦ χαρίεντος διὰ τὸ τῆς διαίτης ἀσύμφωνον.

Ἀμηχανῶν οὖν τοῖς ὅλοις κατέφυγον εἰς τὴν τῶν τεθνεώτων ἀναστροφὴν διὰ τῶν ὧν καταλελοίπασι τοῖς μετ' αὐτοὺς πονημάτων, καὶ εἰς τὴν συνέχειαν τῆς ἧς ποτε καθηψάμην συντάξαι ἐν Μαγνησίᾳ τῇ παρὰ Μαιάνδρῳ ἐπιμίκτου ἱσορίας πολιτικῆς τε καὶ ἐκκλησιαστικῆς· ἡδύνει γὰρ τὸ εἶδος τοῦτο τῳόντι τῆς ἀναγνώσεως καὶ ζῶσαν ἀναστροφὴν ἀναπληροῖ, καὶ ἀναχαιτίζει τὰ τῆς ἀθυμίας διὰ τῶν ἀναγιγνωσκομένων συμβεβηκότων, παρῳχηκότων μὲν, ἀλλ' ὡς παρόντων καταθελγόντων τὸν ἀναγνώστην.

Τοῦτο οὖν ἐφάνη τρόπος ἀναψυχῆς χαριέστατος, ἀλλὰ καὐτὸ οὐκ ἄπο ἦν δυσκολίας διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν δέλτων· τί γὰρ κοινὸν ὄνῳ καὶ λύρᾳ ἡ Ἐδέσσῃ καὶ βιβλίοις; τά τε παρ' ἐμοὶ ἀπὸ τῆς ῥηθείσης τῆς παρὰ τῷ Μαιάνδρῳ Μαγνησίας διὰ τῆς Σμύρνης εἰς τὴν γειναμένην ἐξέπεμψα, ἀπαίρων ἐκεῖθεν πρὸς Ἔδεσσαν, διὰ τὸ ἐπίμηκες τῆς ὁδοιπορείας καὶ τὸ τῆς ὥρας χειμερινόν.

Ἐν τούτοις οὖν ὄντος μου ἐκουφίσατο τὴν ἀπορίαν ὁ ἐν τῇ Βερροίᾳ τῆς Συρίας πρῶτος δραγομάνος τῆς ἐκεῖσε ἀγγλικῆς κονσο-

λικῆς αὐλῆς Ἡλίας Φάχρης, ἀνὴρ παιδείας μὲν οὐκ ἄμοιρος, ὀρθοδοξίᾳ δὲ σεμνυνόμενος ἐν τοσούτοις παπισταῖς φιλοταράχοις τε καὶ κακοτρόποις. Οὗτος οὖν ἐξεπέμψατό μοι πολυάριθμα καὶ πολύγλωττα τῶν βιβλίων, ὧν διὰ τῆς μελέτης καὶ ἀπανθισμοῦ τὸ ἀνὰ χεῖρας συνετέθη Δεύτερον τῆς ἐπιμίκτου ἱστορίας βιβλίον. Ἀλλ' οὐκ ἄνευ δισταγμοῦ ψυχῆς ἐπετέθη τὸ τέλος· ἔργον γὰρ ὡς ἀληθῶς τὸ ἀρχαιοτάτων τε καὶ παλαιοτάτων χρόνων ἐξυφαίνειν ἱστορίας ἢ ἐπιτέμνειν τὰς παρὰ τῶν ἄλλων· προσπαλαίει γὰρ τοὔργῳ βαρύτατα δύο πήματα· καὶ πρῶτον μὲν ὅτι ὁ τοῦ χρόνου ῥοῦς πολλὰ μὲν καθίστησιν ὑποβρύχια λήθης βυθοῖς, ὅσα δὲ καὶ πρὸς τοὺς εἰσέπειτα παραπέμπει ἐξαλλοιοῦν αὐτὰ πέφυκε· δεύτερον καθ' ὅτι τῶν τότε ἱστορησάντων πολλοὶ μὲν εἰσὶν οἱ ἐθελοψευδοῦντες ἐπίτηδες, πολλοὶ δὲ καὶ ἐξ ὧν ἤκουσαν εἰς ἀπάτην αὐτοὶ παρασυρέντες πρὸς τὴν τῶν αὐτῶν πίστιν καὶ ἄλλους ὤθησαν.

Τοῦ μὲν οὖν πρώτου νοσήματος τὴν θεραπείαν ἐκτελέσασθαί μοι δοκῶ· τῶν γὰρ λήθης βυθοῖς ἄνωθεν παραδοθέντων οὐδενὸς οὐδενὶ γιγνομένου τοῦ λόγου, τοῖς ἐξηλλοιωμένως εἰς τοὺς ἔπειτα παραπεμφθεῖσι θεραπείαν ἐπέθηκα, πίστιν διδοὺς οὐχ ἁπλῶς πᾶσι τοῖς καθιστορήσασι, καὶ ταῦτα μεταγραφεῦσι, (ψυχὴ γὰρ παντὶ τῷ λεγομένῳ ῥᾷστα πιστεύουσα εὐχερῆ εἰς ἑαυτὴν παρασκευάζει τῷ ψεύδει τὴν εἴσοδον,) ἀλλὰ μάλιστα τοῖς συγχρόνοις γενομένοις τῇ ἱστορίᾳ ἢ μὴ πολλῷ τῷ χρόνῳ κατόπιν ἀπολειπομένοις, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τοῖς καθιστορήσασιν ἃ τοὺς ἐπ' αὐτῶν γενομένους λανθάνειν οὐκ ἦν καὶ περὶ ὧν παρῆν τῷ βουλομένῳ τελεστέραν τὴν πληροφορίαν λαβεῖν. Τοῦ δὲ δευτέρου εὗρον τὴν θεραπείαν τὰ ὑπὸ πολλῶν ἀλλ' οὐχὶ τὰ ὑφ' ἑνὸς μόνου μαρτυρούμενα ἀπανθισάμενος· τοῖς πολλοῖς γὰρ, ἔοικα, πιστευτέον μᾶλλον ἢ τῷ ἑνὶ, κἀντεῦθεν τὸ νέφος μαρτύρων καὶ τὰ παραπλήσια εἴθισται· ἄλλως τε καὶ τῶν πλειόνων ἡ συγκατάθεσις κρατύνειν φιλεῖ τὰ νοηθέντα, ἢ λέγεται, εἰ μή που, τῶν πλειόνων ἢ διὰ πάθος ἢ διὰ ἄλλας εὐλόγους αἰτίας εἰς ἀξιοπιστίαν γιγνομένων ὑπόπτων ἐπισήμως διαφέρων, καὶ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων γένοιτό τις καὶ μόνος.

Διὰ ταύτης οὖν τῆς ἀσφαλοῦς ὁδηγίας τὴν πορείαν ταύτην τῆς εἰς τόδε συγγραφῆς ἀνύσαι οὐκ ὤκνησα, τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἀνταξίαν γενέσθαι ταύτην γλιχόμενος. Ἀλλ' ἡ φύσις, δέσποτά μου, φιλότεκνον, καὶ διαμαρτεῖν με τοῦ σκοποῦ ἐνδεχόμενον· ὅθεν, κατὰ τὸν Γαληνὸν πρὸς Θρασύβουλον Περὶ ἀρίστης αἱρέσως, κριτήριόν τι δεῖ εὑρῆσθαι τῆς ἱστορίας. Τί δ' ἄλλο κριτήριον εὖ-

ροιμι τῆς Ὑμετέρας ἀσφαλέστερον Μακαριότητος, τὰ πρῶτα φερούσης τῶν προϊχόντων ἐφ' ἡμῖν αὐτὴν δὴ ταύτην τὴν παιδείαν τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικήν; Καὶ δῆτα προσμένων ἀπενεγκεῖν ἀδεκάστως τὴν παρ' Αὐτῆς περὶ τούτων λευκὴν ἢ τὴν μέλαιναν, ὅθεν ἔληξε τὸ Πρῶτον τῷ ἀνὰ χεῖρας Δευτέρῳ τὴν ἀρχὴν ἐπιτίθημι.

(Σελ. χειρογρ. 1—349.)

. . . . . .

Συνετέθη ἐν τῇ Ἐδέσσῃ τῆς κατὰ τὴν Μεσοποταμίαν Ὀσροηνῆς ἐπαρχίας, τελειωθὲν τῷ ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ δευτέρῳ, κατὰ μῆνα Νοέμβριον.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περιέχον τὰ συμβάντα ἀπὸ Παύλου τοῦ Ὁμολογητοῦ, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μέχρι τῆς ἐξώσεως τοῦ πατριάρχου Εὐφημίου, ἐν διαστήματι ἐτῶν ἑκατὸν πεντήκοντα πέντε.

(Ἔ. σ. 340—496.)

Ἀφιερωθὲν τῷ Πανιερωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ μητροπολίτῃ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Ἐφέσου, Κυρίῳ Κυρίῳ Ναθαναὴλ Χίῳ τῷ Καλλονάρῃ.

Ἡ μεγαλειότης καὶ τὸ θεοδόξαστον ὕψος τοῦ ἁγιωτάτου καὶ Ἀποστολικοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου ἀπαιτοῦντα ἐξ ἀνάγκης τὸ νὰ εἶναι πασίδηλος ἡ γνῶσις τῶν ἐν αὐτῷ πατριαρχευσάντων πᾶσιν ἁπαξαπλῶς λαϊκοῖς τε καὶ ἐκκλησιαστικοῖς, διὰ τοῦτο πολλοὶ συγγραφεῖς μνήμῃ τὰ κατὰ τούτους παρέδωκαν, σποράδην τε καὶ ἐν πολυφύλλοις βιβλίοις τὰ τῆς χρονονογικῆς σειρᾶς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχευσάντων διεφύλαξαν, πολλῶν ἀναπτύξεων καὶ πόνου δεόμενα πολλοῦ πρὸς τὸ εἰς ἓν καὶ μόνον σῶμα συναγαγεῖν καὶ σωματῶσαι αὐτά· ὅπερ ὡς ἐπωφελὲς καὶ ἀναγκαῖον τῷ Γένει εἰς ἔκβασιν ἀγαγεῖν κατετόλμησα, παρενείρας καὶ τὰ πολιτικὰ παρ' ἀξιοπίστων καὶ ἐν ὑπολήψει ὄντων ἀλλοεθνῶν ξυγγραφέων. Λέγω δὲ ἀναγκαῖον τῷ Γένει, καθότι ἡ ἀνάγνωσις τῶν πολυφύλλων εἰς τόδε περὶ τούτου βιβλίων χρῄζουσα καιροῦ διεξοδικωτάτου, τὸ ὠφέλιμον αὐτοῦ μου τοῦ φιλοπονήματος τί ἄλλο θέλει εἶναι παρὰ μόνον τὸ νὰ μάθῃ ὁ φιλομαθὴς ἀναγνώστης μὲ ἀνάγνωσιν εὐαρίθμων τι-

νῶν ἡμερῶν ἐκεῖνα ὁποῦ ἀναγινώσκων παρ' ἄλλοις εἰς διεξοδικὸν χρόνον μόλις θέλει δυνηθεῖ νὰ συναθροίσῃ; Εἴτε οὖν οὕτως εἴτε καὶ ἄλλως, μὲ τὸ νὰ λέγῃ ὁ Συνέσιος τὸ, « τὰς πιθήκους γάρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν, ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγαμένας τοῦ κάλλους, τὰ δ' ἀλλήλων ὁρῶσιν ὅπερ εἰσὶ, πιθήκων παιδία,» διὰ τοῦτο κἀγὼ, ὡς ἔθος ἦν Λυσίππῳ καὶ Ἀπελλῇ, ζητῶ κριτὴν εἰς αὐτήν μου τὴν χρονολογικὴν ζωγραφίαν τὴν Ὑμετέραν Πανιερότητα· καὶ γὰρ ὑπ' Αὐτῇ ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων μαθητευθεὶς, Ὑμέτερα μάλα δικαίως δεῖ κρίνεσθαι τὰ ἐμὰ καὶ τῆς παρ' Ὑμῶν ἀναθεωρήσεώς τε καὶ διορθώσεως χρῄζοντα· ὅθεν παρακαλῶ εὐλαβῶς νὰ γενῇ ἐργοδιώκτης μου, καὶ καὶ ἂν Τῆς φανῇ ἀρεστὸν τὸ παρὸν πονημάτιον ἄς μοι γράψῃ τὴν γνώμην Της καὶ τὴν ἀδέκαστον κρίσιν Της. Πρόσθες δὲ ὅτι ἔστιν ὅπου τῶν μερῶν καὶ τῶν ἐν Δύσει σχισματικῶν τὰς καινοτομίας τε καὶ αἱρέσεις ἐπεξέρχομαι· τοῦτο δὲ οὐ ποιῶ σκοπῷ τοῦ κακολογεῖν, ἀλλ' ἐπειδή περ ἐκεῖνοι γράφοντες ὁπωσδηποτοῦν περὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων οὐ δύνανται οἱ γεννάδαι κάλαμον προσπελάσαι τῷ χάρτῃ ἄνευ τοῦ ἀποκαλεῖν ἡμᾶς σχισματικοὺς, καὶ σεσηπότα μέλη τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄλλα τινὰ τούτοις ὅμοια μωρολογεῖν, βαρβαρικῶς τε καὶ ἐθνικῷ τρόπῳ μᾶλλον ἢ φιλανθρώπῳ καθ' ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων καὶ καθολικῶν Χριστιανῶν μαινόμενοί τε καὶ πλεῖστον ὅσον λοιδοροῦντες, τί θαυμαστὸν εἴπερ ἐγὼ, τὰ τῆς ἀληθείας καὶ μόνης ἐξακριβούμενος καὶ τῶν ἐκείνης ἴχνεων ἀπριξ ἐχόμενος, διὰ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ διαφόρους καιροὺς συμβάντων καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνης ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι καθολικῶς τε καὶ οἰκουμενικῶς θεσπισθέντων ἀποδεικτικῶς συμπεραίνοιμι τὰ ἐκείνων δόγματα εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ψευδῆ, ἀλλόκοτα, νεοφανῆ τε καὶ καινοτομίας ἐχόμενα ; Ταῦτ' ἄρα, προσμένωντας εὐλαβῶς νὰ μὴ μὲ στερῇ τῶν θεοπειθῶν Της εὐχῶν, καὶ νὰ μὲ προστάττῃ εἰς ὅ,τι ἤθελε μὲ γνωρίζει ἱκανὸν πρὸς τὴν ἱερὰν δούλευσίν Της, ὑπόσχομαι πῶς θέλω καὶ ἀγαπῶ νὰ εἶμαι τῇ ἀληθείᾳ μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς πρόθυμος εἰς τοὺς ὁρισμούς,

Ἀθανάσιος Κομνηνὸς Ὑψηλάντης ὁ ἐκ Τραπεζοῦντος ὁρμώμενος, Κωνσταντινουπολίτης, καὶ ἀρχιατρὸς τοῦ τανῦν ἡγεμόνος Ἐδέσσης Ῥαγὴπ-Μουχαμὲτ-πασσᾶ.

(σελ. χειρογρ. 1—350)

. . . . . .

Συνετέθη ἐν τῇ αὐτῇ Ἐδέσσῃ τῆς Ὀσροηνῆς ἐπαρχίας ἐπὶ τοῦ

αὐτοῦ ἡγεμόνος αὐτῆς Ῥαγὴπ-Μουχαμὲτ-πασσᾶ, ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ δευτέρῳ, κατὰ μῆνα Νοέμβριον.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.(*)

Περιέχον τὰ συμβάντα ἀπ' ἀρχῆς τῆς πατριαρχείας τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μακεδονίου, μέχρι τῆς ἀποβιώσεως τοῦ πατριάρχου Θωμᾶ, ἐν διαστήματι ἐτῶν ἑκατὸν δέκα πρὸς τοῖς τρισί.

(Ἔ. σ. 496—610)

(σελ. χειρογρ. 1—256)

. . . . . .

Συνετέθη ἐν τῇ αὐτῇ Ἐδέσσῃ τῆς Ὀσροηνῆς ἐπαρχίας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἡγεμόνος αὐτῆς Ῥαγὴπ-Μουχαμὲτ-πασσᾶ, ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ τρίτῳ, κατὰ μῆνα Δεκέμβριον.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΜΕΜΠΤΟΝ.

Περιέχον τὰ συμβάντα ἀπὸ τῆς πατριαρχείας τοῦ Σεργίου μέχρι τῆς ἀποβιώσεως Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ, ἐν διαστήματι ἐτῶν τριακοσίων εἴκοσι.

(Ἔ. σ. 610—930.)

Ἀφιερωθὲν τῷ Μακαριωτάτῳ καὶ Ἁγιωτάτῳ πάπᾳ καὶ πατριάρχῃ τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, Κυρίῳ Κυρίῳ Ματθαίῳ.

Ἀπέχθεια πρός τινα τῶν προγεγονότων καὶ τὸ ταύτῃ ἀντικείμενον, ἢ πόθος φιλοδοξίας, (ὅπως μὴ, σιωπήσαντες, λάθοιεν εἰς τὸν πολὺν ὅμιλον ἀριθμούμενοι), ἢ ἁπλῶς καὶ μόνη ἡ εἰς καταγραφὴν ἔφεσις τῶν γεγονότων ἔθιξε τοὺς ἐς τόδε ἱστορίαν συντάξαντας διημερεύοντας καὶ παννυχίζοντας προσπελάσαι τῷ χάρτῃ τὸν κάλαμον· Τούτων τῶν τριῶν ὅτι τὸ τρίτον καὶ μόνον ἀξιέπαινον, πασίδηλον· ὅτι δὲ εὐάριθμοι οἱ ὑπὸ τούτου ἁπλῶς κινηθέντες εἰς τὸ γράψαι, ἀρίδηλον. Αὐτὸς δ' ἐγὼ ὁποίας ἂν εἴην τῆς τάξεως τίς ἂν καὶ κρίνοι εἰ μὴ ὁ τὰ τῆς κατ' ἐμὲ γνώμης ἐξηκριβωκώς; Διὰ

(*) Τὰ βιβλία 4, 7, 9—12 στεροῦνται προλόγων.

πενταετοῦς γὰρ ἀδιακόπου ἐν τῷ Καίρῳ τῆς Αἰγύπτου μετὰ τῆς Μακαριότητός Της ἀναστροφῆς μονονοὺχ ἐγένετό Σοι τῷ τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος ἐχεμυθεστάτῳ Ὀδυσσεῖ διυλίσαι καὶ αὐτοὺς δὴ τούτους μου τοὺς μυελοὺς, διαφόροις ὑποθέσεσι διαφόρων προσώπων ἀλλοεθνῶν τε καὶ ὁμοεθνῶν συμπεφυρμένου, καὶ ἔς τι δυνάμεως, ὡς εἰπεῖν, ἐληλακότος παρὰ τοῖς προὔχουσι τῶν αὐτοχθόνων διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ εὐμένειαν τουτουί δὴ τοῦ Ὑψηλοτάτου μοι Μαικήνατος, καὶ διὰ τὴν τῆς ἰατρικῆς πρὸς ἐκείνους συνεχεστάτην πρᾶξιν, ἐν ἐνδοξοτάτῃ τῇ πόλει καὶ δοκίμων ἰατρῶν ἀμοιρούσῃ· (χρυσοῦν ἦν ἄρα δι' ἐμὲ τὸ τῶν χρόνων ἐκείνων τῶν ἐν Καίρῳ διάστημα ὡς πρὸς τὸ παρὸν τὸ τῶν ἐν ταύτῃ τῇ πάλαι περιπύστῳ νῦν δὲ περιφρονήτῳ Ἐδέσσῃ·) ἀλλὰ καὶ ὡς, οὐκ οἶδά τινα, θείᾳ χάριτι, καταγνόντα μου τὸ φιλαπεχθὲς καὶ φιλόδοξον. Ὁ οὖν ἐν τοῖς βιωτικοῖς χαίρειν τοῖς τοιούτοις φράσας πῶς ἂν γένοιτο τοιοῦτος ἐν τοῖς γραφικοῖς; Ὅθεν οὐκ ἀπεχθῶς ἐγὼ, (νὴ τὴν φίλην ἀλήθειαν,) φέρομαι κατὰ Λατίνων ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας βιβλιαρίῳ, ἀλλὰ μόνον τὴν φίλην ἀλήθειαν καὶ τὰ ἀληθῶς γεγονότα γραφῇ παραδίδωμι· καὶ ταῦτά γε οὐ πάντα, ἀλλ' ἅπερ ἐξέφυγε τὴν μνήμην τοῦ τε ἀειμνήστου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Κὺρ Δοσιθέου ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, καὶ τὴν τοῦ Πανιερωτάτου Μελετίου Ἀθηνῶν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ. Κολωβὸν οὖν ἄνευ ἐκείνων τὸ πόνημα· ἀλλ' εἰ κἀκεῖνα τούτοις συνέῤῥαπτον εἰς μυριόβιβλον ὄγκον ἐξοιδηθῆναι ἀνάγκη ἦν τὰ γραφόμενα· ὅθεν ὁ τοῖς ὑπ' ἐκείνων ῥηθεῖσιν (ἐν τῷ διαστήματι τῶν τριακοσίων εἴκοσι τούτων ἐτῶν περὶ ἃ τὸ βιβλιάριον τοῦτο ἀσχολεῖται,) τὰ ὑπ' ἐμοῦ ταῦτα προσθεὶς πληρεστάτην ἔξει τὴν ἱστορίαν τῶν δε τῶν αἰώνων. Ἔχει μὲν οὖν οὕτω περὶ τούτων· ἀλλὰ καὶ εὐαπατήτως αὐτὸς ἐμαυτὸν ἀποπλανᾷν ὅτι μάλα πιθήνιον· διὸ δὴ καὶ τῇ ἀδεκάστῳ κρίσει τῆς Ὑμετέρας πολυΐστορος Μακαριότητος τὰ κατ' ἐμὲ ὑποτίθημι μεθ' ὑποκλινοῦς τοῦ αὐχένος.

(σελ. χειρογρ. 1—267)

. . . . . .

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ,

Τελειωθέντος ἐν τῇ Ἐδέσσῃ τῆς Ὀσροηνῆς ἐπαρχίας, τῇ νῦν τουρκικώτερον Οὔρφᾳ λεγομένῃ, ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ πέμπτῳ, κατὰ μῆνα Ἰούλιον.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Περιέχον τὰ ἀπὸ τῆς πατριαρχείας Στεφάνου τοῦ Β' τοῦ καὶ ἀπὸ Ἀμασείας, μέχρι τῆς παραιτήσεως Ἰωάννου τοῦ Καματηροῦ, ἐν διαστήματι ἐτῶν διακοσίων ἑβδομήκοντα ὀκτώ.

(Ἔ. σ. 931—1207.)

Ἀφιερωθὲν τῷ Πανιερωτάτῳ καὶ θεοπροβλήτῳ μητροπολίτῃ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Πτολεμαΐδος, Κυρίῳ Κυρίῳ Σωφρονίῳ.

Εἰς αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ Χαλέπι, ὅπου πρό τινων χρόνων χαλεπῶς ἔσχε καὶ ἡ ὑμετέρα Πανιερότης χάριν τῆς ὀρθοδοξίας, εἱρκτῇ τε παραδοθεῖσα καὶ φυλακαῖς, καὶ κρότῳ πολλῷ παρανόμως τῆς ἐπισκοπῆς στερηθεῖσα, ἔχω κἀγὼ τὴν σήμερον χαλεπῶς, τὸν ἀντάρτην τῆς ὀρθοδοξίας παπολάτρην Μάξιμον λῃστρικῶς ἐπιβάντα τοῦ θρόνου τῆς ἐπισκοπῆς μετ' Αὐτὴν, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν ὅ,τι πορρώτατω ταύτης ἀποσφενδονίσαντα καθορῶν· ἀλγῶ τοίνυν εἰς ὑπερβολὴν κατατρυχόμενος, ἀλλ' ἀνωφελῶς. Καί μοι δοκεῖ ἐς δέον ἐντετυχηκέναι γράμμασι τοῦ Μακαριωτάτου Ἀντιοχείας Σιλβέστρου δι' ὧν διεγείρει με λυτρώσασθαι τὴν ἐπισκοπὴν τῆς τοῦ ἁλιτηρίου χειρὸς, τῇ προστασίᾳ τε καὶ δυνάμει τοῦ τανῦν βαλίη-Χαλὲπ ὑπερτάτου μοι αὐθέντου τοῦδε τοῦ Ῥαγὴπ-πασσᾶ. Εἰ καὶ οὖν δυσχερὲς, πέντε χιλιάδων οἴκων ὄντων παπιστικῶν τῶν ἀμυνόντων αὐτῷ καὶ μόλις τριάκοντα ἀριθμουμένων τῶν ὀρθοδόξων, ἀλλ' οὖν θεὸν ἐπικαλούμενος ἀρωγὸν οὐκ ἀπογινώσκω τρόπαια νίκης κατ' αὐτοῦ ἀνεγεῖραι δι' ἃς περ ἐν τῷ Λιβάνῳ μαθητευθεὶς ἐνῆκεν ἑαυτῷ καινοτομίας ἐκ τῆς παπιστικῆς σχολῆς φρενοβλαβῶς ταύτας μετοχετευσάμενος. Ἐπειδή περ οὖν πρὸς τοῖς ἄλλοις αἱ τῶνδε τῶν τριῶν αἰώνων δεκάτου δηλαδὴ, δεκάτου πρώτου καὶ δεκάτου δευτέρου ἱστορία καὶ ταύτας περιέχει τὰς παπιστικὰς κακοδοξίας, διὰ πλείστης ὅσης ἐπιμελείας καὶ πόνου ἐν συντόμῳ φιλοπονησάμενος ταύτην τῇ ἀδεκάστῳ τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος ὑποτίθημι κρίσει.

(σελ. χειρογρ. 1—242)

. . . . . .

Ἐπίλογος.

Ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας οὖν, ὡς ἐγῷμαι, εἰ καὶ οὐχ ἱκανῶς καὶ κατ' ἀξίαν, ἀλλ' οὖν μικρόν τι ἐσαφηνίσθη ἡ τῶν Δυτικῶν πρὸς τοὺς

Ἀνατολικοὺς διάθεσις, αἱ συκοφαντίαι, ἀπέχθειαι καὶ πλεῖσται ὅσαι ζημίαι κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας, ἐν οἷς καὶ τὰ ἀλλόκοτα ψευδεπίπλαστα τεχνάσματα τῶν παπιστικῶν συγγραφέων. Κἀγὼ μὲν ταῦτα πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς ἀληθείας ἀπαθῶς τε καὶ φιλαλήθως καταγράψαι οὐκ ὤκνησα. Σὺ δ' οὖν, ὅτις ποτ' ἂν ἦς ὁ τοῖς ἐς τόδε ἐντυγχάνων, εἰ μὲν τῶν ὀρθοδόξων τῆς μοίρας, ἀπριξ ἔχου ταύτης δοξάζων τὸν θεόν· εἰ δὲ κακῇ τύχῃ τῆς μοίρας εἴης τῶν ὑπὸ τοῦ χειμάῤῥου παρασυρέντων, ἀνάνηψον ἤδη· πρὸς σὲ γὰρ, διὰ σὲ καὶ μετὰ σοῦ διαλέγεται ὁ παρὰ σοῦ μηδὲν ἄλλο τι θέλων εἰμὴ τὴν σὴν σωτηρίαν καὶ καλλονὴν τὴν προτέραν· ὅστις καὶ θρηνῶν ὑπὲρ σοῦ μετὰ τοῦ Ἱερεμίου, « πῶς ἠμαυρώθη, λέγει, ὁ χρυσὸς, ἠλλοιώθη τὸ κάλλιστον εἶδος καὶ διεσπάρησαν οἱ λίθοι τοῦ ἁγιαστηρίου εἰς πάσας τὰς πλατείας; » Ἀναπόλησον, πρὸς θεοῦ, πόθεν ἐξέπεσας καὶ ποῦ κατήντησας, καὶ διὰ ποίων πονηρῶν καὶ δολίων φρατόρων, καὶ πίστευσον μᾶλλον ἐκείνων τῇ σῇ μητρὶ, ἐξ ἧς πάντα τὰ τῆς σωτηρίας τε καὶ καλλονῆς τῆς σῆς κρέμαται· ἐν ἐκείνῃ τε μένε τῇ ἐκκλησίᾳ ἥτις ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων θεμελειωθεῖσα μέχρι τοῦδε ἄνευ καινοτομιῶν τε καὶ ἐπεισάξεων διαμένει, μηδὲ θέλε καλεῖσθαι λουτεράνος, καλβινιστὴς καὶ, ὃ ἴσον τούτοις, παπιστὴς, ἀλλ' ὀρθόδοξος Χριστιανὸς, πιστεύων δηλαδὴ εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, τὴν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων θεμελειωθεῖσαν καὶ ὑπὸ τῶν ἁγίων ἑπτὰ οἰκουμενικῶν Συνόδων σοι ἐξηγηθεῖσαν. Κατάγνωθι τὴν δολιότητα τῶν Δυτικῶν, οἵτινες τὴν μὲν ἐν Λουγδούνῳ ὀλιγάνθρωπον συλλογὴν οἰκουμενικὴν ὀνομάσαι ἀνόμως οὐκ ὤκνησαν, τὰς δ' ἐν Πίσῃ καὶ Κωνσταντίᾳ πολυανθρώπους, εἰ δυνατὸν ἦν, οὐδὲ διὰ στόματος ἤγαγον, διὰ τὸ καταδικασθῆναι δηλαδὴ ὑπ' αὐτῶν τὴν ἀντίχριστον παπικὴν μοναρχίαν· ὥστε σοί τε τῷ παρασυρέντι οὐ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς σύστασιν τῶν νεωτερισμῶν τὰ αὐτοῖς δοκοῦντα προβάλλουσι, μεταφέροντες καὶ τὰ πολλὰ, κατὰ τὸ αὐτοῖς συντεῖνον, ὅπου γε αὐτοῖς ἀρέσκει ἐπὶ τῇ σῇ ἀπάτῃ· ἅτινα ἐμὲ μὲν ἐπιλείψει ὁ χρόνος διηγούμενον, σὺ δὲ τὸ τοῦ Ἰωάννου ἀναμνησθεὶς, « Πᾶς ὁ μὴ μένων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Χριστοῦ οὐκ ἔχει θεὸν » λέγοντος, ὡς ἀπὸ πύργου δαβιτικοῦ, τῆσδε δηλαδὴ τῆς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχῶν χρονολογικῆς σειρᾶς, μάχου φράτορσι τοῖς τοῦ Χριστοῦ πολεμίοις· ἐξ αὐτῆς τε τὴν δολιότητα τῶν Δυτικῶν, τὰ μυρία ψεύδη, τὰς φαυλοβιότητας, τὰ σχίσματα, τὰς τῶν Γραφῶν παρατροπὰς καὶ τὰς πολλὰς αἱρέσεις βλασφήμους τε γνώμας καταμαθὼν, ἀποδίωξον αὐτοὺς ἀπὸ σοῦ ἐπιβουλεύοντάς σου καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἐν τῷδε τῷ βίῳ τιμὴν, ὄντας τῳόντι κατὰ σοῦ φρατεικέλους μᾶλλον ἢ φράτορας.

Ἥ,τε Ὑμετέρα θεοφρούρητος Πανιερότης διὰ τῆς ἰδίας πασιδήλου καὶ προδήλου πολυπειρίας ποιησάτω τῶν ἐς τόδε τὴν ἀδέκαστον κρίσιν, ἅτινα οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ μετὰ πολλοὺς καὶ νυχθημερινοὺς πόνους, καὶ μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν διαφόρων καὶ παμπληθῶν συγγραφέων, ὀρθοδόξων τε καὶ παπιστῶν, πρὸς κοινὴν τοῦ ἑλληνικοῦ γένους ὠφέλειαν εἰς ἓν συνάψας ψήφῳ τῇ Αὐτῆς καθυπέβαλον· μηδὲ μεφθήτω μου τὸ τοῦ βιβλίου μῆκος· εἰ καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ βραχυλόγως διηγήθην ὅσα περ ἄλλοι διεσπαρμένα ἐν πολυφύλλοις βιβλίοις πολυλόγως τῇ μνήμῃ παρέδωκαν περὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πεπραγμένων ἐν ἔτεσιν ὅλοις **1207**, ἀλλ' οὖν ἐκκλησιαστικὴν ὁπῶσποτε ἱστορίαν συνάπτων, ἐν ταὐτῷ καί τινα ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀμφιβαλλόμενα κατέλυσα ψεύδη τῶν παπιστῶν συγγραφέων, καὶ ἐσημείωσα καὶ πολλὰ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ῥώμης, ἢ μᾶλλον συναγωγῇ, γεγονότων, ὧν ἡ γνῶσις ἢ ταῖς ἡμῶν συντείνει ὑποθέσεσιν, ἢ τὴν ἐκείνης παρίστησι καινοτομίαν, ἀσέβειάν τε καὶ ἀχρειότητα, ἅπερ μου καὶ μάλα τὴν βίβλον, ὡς οὐκ ἤθελον, εἰς ὄγκον οὐ μικρὸν ἐξωγκώσαντο. Ἀνάγκῃ οὖν καθυπήχθην εἰς τοῦτο· εἰ γὰρ τὰ τοιαῦτα παρέδραμον, γέλωτα ἂν πρεπόντως παρ' ὑμῖν τοῖς εἰδόσιν ὠφλίσκανον, ἢ ὡς μὴ εἰδὼς τὰ σκολιὰ, ἢ ὡς μὴ ἱκανὸς διαλύσαι αὐτὰ, ἀνελεῖν τε τὰ ψεύδη, καὶ τὴν φίλην καὶ ἁγίαν ἀλήθειαν παπιστικοῖς προκαλύμμασι κεκαλυμμένην ἀποκαλύψαι καὶ θεῖναι τὸν λύχνον ἐπὶ τὴν λυχνίαν.

Ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι, ἐπειδὴ καὶ τὰ πρὸ τούτων πέντε, ἐν ἔτεσιν ὅλοις χιλίοις πρὸς τοῖς δέκα καὶ ἐννέα πραγματευόμενα, ἀπεκομίσαντο τὴν λευκὴν παρὰ τῷ Μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κύπρου Κυρίῳ Φιλοθέῳ καὶ τῷ Μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων Κυρίῳ Παρθενίῳ καὶ τῷ Πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἐφέσου Κυρίῳ Ναθαναὴλ τῷ Καλλονάρῃ, καὶ τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀλεξανδρείας Κυρίῳ Ματθαίῳ, ἄλλοις τε ἐλλογίμοις ἀνδράσιν, ἴσως καὶ τάδε τὰ ἀνὰ χεῖρας τῆς αὐτῆς ἀξιωθήσονται ψήφου παρά τε αὐτοῖς τοῖς σοφωτάτοις ποιμέσι καὶ παρὰ τῇ Αὐτῆς Πανιερότητι.

Καὶ δῆτα προσμένων τὴν ἀδέκαστον Αὐτῆς κρίσιν ὑπόσχομαι πῶς θέλω καὶ ἀγαπῶ νὰ εἶμαι τῇ ἀληθείᾳ μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος ταπεινὸς καὶ κατὰ πάντα πρό-

θυμος δοῦλος καὶ ὑπὸ τῶν ἁγίων καὶ θεοπειθῶν Της εὐχῶν στηριζόμενος,

Ἀθανάσιος Κομνηνὸς Ὑψηλάντης ὁ ἐκ Τραπεζοῦντος ὁρμώμενος, Κωνσταντινουπολίτης, καὶ ἀρχιατρὸς τοῦ Ῥαγὴπ-Μεχμὲτ-πασσᾶ, τοῦ καὶ τανῦν ἡγεμόνος τῆς ἐν τῇ Συρίᾳ Βερροίας.

Τέλος τοῦ ΕΚΤΟΥ βιβλίου, πέρας εἰληφότος ἐν τῇ Βερροίᾳ τῆς Συρίας τῇ τανῦν τουρκιστὶ Χαλέπι καλουμένῃ, ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ ἕκτῳ, κατὰ μῆνα Δεκέμβριον.

Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, τοῦ καὶ μεγάλου Σκευοφύλακος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα

ΤΟ ΕΒΔΟΜΟΝ,

Περιέχον τὰ ἀπὸ τοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ τοῦ Αὐτοριανοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν μέχρις ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

(Ἔ. σ. 1208—1453.)

(σελ. χειρογρ. 1—198).

. . . . . .

Τέλος τοῦ ΕΒΔΟΜΟΥ βιβλίου, πέρας εἰληφότος ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ Φανάρι, ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ πρώτῳ, ὄντος Ἐπιτρόπου τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας τοῦ ὑπερτάτου Ῥαγὴπ-Μεχμὲτ-πασσᾶ, τοῦ καὶ εὐμενεστάτου αὐθέντου μου.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Τῷ φιλαλήθει καὶ ὀρθοδόξῳ ἀναγνώστῃ.

Δυστυχὴς ἱστορικὸς, ὁποῦ ἀναδυσάμενος συγγραφὴν τῆς κατὰ τὴν πατρίδα ἀπὸ ἔτους 1453 ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐφ' ὅρου ζωῆς του ἐβιάσθη νὰ μὴ γράψῃ πρὸς χάριν, νὰ μὴ παρατρέξῃ τὰ ἀτοπήματα καὶ νὰ μὴ συσκιάσῃ τὰ κακουργήματα εὐαρίθμων τινῶν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἀληθεύσῃ καὶ διὰ νὰ μὴν

ἀκρωτηριάσῃ τὸ σύγγραμμα, λυπεῖται ὑπερβολικὰ μὲ τὸ νὰ προβλέπῃ ἐναργῶς τὸ, ὅτι θέλει ὀνομασθεῖ παρὰ τοῖς μετόχοις τῶν ἀτοπημάτων καὶ τοῖς συνηγόροις ἐκείνων ἡ ἱεροκατήγορος ἢ στηλιτευτικὸς καὶ σατυρικὸς μᾶλλον παρὰ ἱστορικός. Γνωρίζει τὴν αἰτίαν τῆς σιωπῆς τῶν ἐν τῷ Γένει ἐς τόδε φιλομαθῶν, ἱκανῶν μὲν συγγράψαι τὰς κατὰ τούσδε τοὺς χρόνους, ἀποδυσαμένων δὲ τὸν ἀγῶνα ἵνα μὴ παραδῶσι γραφῇ ἅπερ ἀγνοούμενα μᾶλλον ὠφελήσει ἢ γιγνωσκόμενα· οἵτινες οὕτω κρίναντες ὅτι γε ἀφήμαρτον τῆς ἀληθείας ἀναγκαῖον καὶ δεῖξαι.

Σχολεῖόν ἐστιν ἡ ἱστορία ἐκπαιδεῦον ἅπαντας τὸ καλὸν, καὶ μὲ τὰς εὐλογίας τὰς πρὸς τοὺς εὐποιοῦντας καὶ μὲ τὰς κακολογίας τὰς πρὸς τοὺς κακουργοῦντας· αἱ περιγραφόμεναι πράξεις ἀμφοτέρων διεγείρουσι τοὺς ἀναγνώστας εἰς τὸ νὰ ἀποφεύγωσι τὰ ἐλαττώματα τῶν δευτέρων καὶ νὰ παρομαρτῶσι τὰ προτερήματα τῶν προτέρων. Εἰς αὐτὸ τὸ σχολεῖον παιδευθέντες ἐγένοντο τοιοῦτοι οἱ Μακεδόνες Ἀλέξανδροι, οἱ Πύῤῥοι, Ἀννίβαι οἱ Καρχηδόνιοι, οἱ Σκηπίωνες, οἱ Καίσαρες καὶ οἱ Ἀλέξανδροι ἐν τοῖς πολιτικοῖς, οἱ Εὐστάθιοι, οἱ Μελέτιοι, οἱ Γρηγόριοι, οἱ Ἀμβρόσιοι καὶ ἄλλοι ἀναρίθμητοι ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς· σχολεῖον ἀναγκαῖον εἰς τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ὁποίους παιδεύει τὸ νὰ ἀποκαταστήσωσι τοὺς ὑποχειρίους αὐτῶν κρείττους τε καὶ εὐτυχεστέρους· ὠφέλιμον εἰς τοὺς ὀφφικιαλίους καὶ ἀξιωματικοὺς, τοὺς ὁποίους ἀποκαθίστησι προμηθεῖς τε καὶ προγνώστας τῶν μελλόντων μὲ τὴν ἐντελῆ καὶ ἀδέκαστον σύγκρισιν τῶν παρόντων· χαριέστατον καὶ εἰς τοὺς ἁπλῶς ἰδιώτας, ὑπ' ὄψιν τῶν ὁποίων προτίθεται τὰς ἀριστοκρατείας, τὰ ῥηγάτα καὶ τὰς βασιλείας, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς περιέργους εἰδήσεις διὰ τὴν ἀρχὴν, αὔξησιν, ἀκμὴν, παρακμὴν, μεγαλειότητα, ἀδυναμίαν, ἀρετὰς καὶ κακίας αὐτῶν· πολλῷ δὲ μᾶλλον καὶ ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμον καὶ χαριέστατον τὸ σχολεῖον αὐτὸ εἰς τοὺς ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου, τοὺς ὁποίους παιδεύει νὰ ἀποφεύγωσι τὰς αἱρέσεις, τὰς ἐπιπηδήσεις εἰς τοὺς θρόνους, τὰς αἰσχροκερδείας τε καὶ σιμωνιακοὺς τρόπους, μὲ τὰς κατηγορίας τῶν εἰς ἐκεῖνά ποτε τὰ ἀτοπήματα ἐξοκειλάντων. Δεσμὸς ἄρα καὶ χαλινὸς ἀπὸ τῆς κακίας προφυλακτικὸς ἡ τῶν ἀτοπημάτων περιγραφὴ, διεγείρουσα πάντας τοὺς νοῦν ἔχοντας πρὸς τὴν αὐτῶν ἀποχήν. Ὅθεν κἀγὼ ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας εἴ τινας ἐπιπηδήσεις τινῶν παρανόμους ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἢ φθορᾶς τε καὶ ἁρπαγὰς αὐτῶν τῇ μνήμῃ παρέδωκα, καὶ εἰ ἄλλων συνωμοσίας κληρικῶν τε καὶ ἀρχόντων συνάμα καὶ ἐκκλησιαστικῶν, ἐπὶ

προφάσεσι μικρολόγοις πρὸς καταβιβασμὸν Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου μόνον καὶ μόνον δι' ἴδιον κέρδος καὶ ἴδια τέλη, διέσυρα, καὶ εἰ ἐνίους αἰσχροκερδείας κατέγνωκα καθαπτόμενος, ὁ μὲν συνήγορος τῶν τοιούτων εἰπάτω ὅ,τι καὶ ἂν θέλῃ· καὶ γὰρ « οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ, » καὶ γνωστὸν τὸ τῆς παροιμίας, « ζαφελὴς ζαφελεῖ καλῶς ὁμιλεῖ·» σὺ δ' ὁ φιλαλήθης καὶ ζηλωτὴς τῆς ὀρθοδοξίας ἀναγνώστης εὖ οἰδ' ὅτι καθὸ τοιοῦτος οὐκ ἂν εἴποις με φιλοκατήγορον· μᾶλλον δὲ προσθέσεις τὸ, ὁ κατηγορεῖσθαι μὴ θέλων ἐκκλησιαστικὸς ἀφιστάσθω τοῦ λοιποῦ τῶν τοιούτων ἀτοπημάτων, ἵνα ἐκθειάζηται γραφικῶς καὶ ὑπερεπαινῆται, ὥσπερ καὶ οἱ ἐν τῷ ῥηθέντι διαστήματι ὑπερεπαινούμενοι, οἱ καλῶς δηλαδὴ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ διοικήσαντες πατριάρχαι καὶ οἱ συμβοηθήσαντες αὐτοῖς ἀρχιερεῖς τε καὶ λαϊκοί· οὐδὲ γὰρ ἐπιλείψουσί ποτε τῷ θεῷ στρατιῶται πρέποντες ἐκκλησίαις. Καὶ τοίνυν οἱ ἐς τόδε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ ζημιώσαντες καὶ τῇ ὑψηλοτάτῃ περιοπῇ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἀπάδοντα κατατολμήσαντες, λαμβανέτωσαν ἐνταῦθα τὴν περιγραφὴν τῶν ἀτοπημάτων αὐτῶν, οἱονεὶ ἐπίχειρά τινα τῆς ἰδίας μωρίας. Ἐγὼ δὲ εἰ πρὸς ἀποχὴν τῶν τοιούτων κακῶν τοῦ λοιποῦ εἶπα καὶ ἐλάλησα τὴν ἀλήθειαν ἁμαρτίαν οὐκ ἔχω, καὶ ἵλεως γένοιτό μοι ἐν πᾶσιν ὁ Κύριος.

ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΝΔΕΚΑΤΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ, ΤΑ ΠΕΡΣΙΚΑ.

(σελ. χειρογρ. 1—152)

. . . . . .

Ἐξεπονήθη τὰ Περσικὰ ταῦτα ἐν τῷ Καίρῳ τῆς Αἰγύπτου, ἔτει σωτηρίῳ ᾳψμέ, ὑπὸ τοῖς οἰωνοῖς τοῦδε μοι τοῦ Μαικήνατος Ῥαγὴπ-Μουχαμὲτ-πασσᾶ, τοῦ καὶ Αἰγύπτου ἐπάρχου, διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν τε ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἀποστολικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας βιβλίων, τῇ σωζομένῃ ἐν τῷ πατριαρχείῳ τῷ ἐν τῇ προῤῥηθείσῃ μεγαλοπόλει Καίρῳ, καὶ τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Σιναϊτῶν τῇ σωζομένῃ ἐν τῷ μετοχίῳ αὐτῶν τῷ ἐν τῇ Τζουβανίᾳ, (ἥτις ἐστὶν ἁγυιά τις τοῦ Καίρου,) μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν ἀλλογλώττων.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΤΑ ΑΡΑΒΙΚΑ.

(σελ. χειρογρ. 1—206).

. . . . . .

Εἴληφε πέρας τῷ ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ, κατὰ μῆνα Μάρτιον, ἐν τῇ κατὰ τὸ Φανάριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως νεοδμήτῳ οἰκίᾳ διὰ τὴν συμβᾶσαν πυρκαϊάν.

ΒΙΒΛΙΟΥ ΔΩΔΕΚΑΤΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ, ΤΑ ΦΡΑΝΤΖΕΖΙΚΑ.

(σελ. χειρογρ. 1—160).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΤΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ.

(σελ. χειρογρ. 1—68.)

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΔΩΔΕΚΑ

ΒΙΒΛΙΟΝ **Η΄ Θ΄** ΚΑΙ **Ι΄**

ΗΤΟΙ

ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(1453—1789).

SISMANOGLIO

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΔΩΔΕΚΑ

ΤΟ **Η'**,

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΤΑ ΑΠΟ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΠΟΒΙΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ΤΟΥ Β'
ΤΟΥ ΑΠΟ ΠΡΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΟΣ
ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟΥ

ΕΝ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΙ ΕΤΩΝ 248.

ΚΕΦ. Α'.

Τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου.

Ἔτει σωτηρίῳ **1453**, καὶ τοῦ Χιτζρὲ **857**.

Ἁλούσης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτει τοῦ Χιτζρὲ **857** τῇ κή τῆς σελήνης Δζεμάζουλ ἐβὲλ καὶ σωτηρίῳ **1453** Μαΐου τῇ κθ', ἡμέρᾳ τρίτῃ καθ' ἣν ἑωρτάζετο ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς, μετὰ τριήμερον διάστημα καταπαυσάσης τῆς μιαιφονίας τε καὶ λαφυραγωγίας, καὶ γαλήνης οἱονεὶ εἰρηνοποιοῦ ἀναφανείσης, ὁ νικητὴς σουλτὰν Μεχμὲτ, σκοπούμενος τὴν αὔξησιν τῶν τῆς ἐρημωθείσης ἤδη πόλεως κατοικητῶν, ἐνέδωκε τοῖς ἐν τῇ πόλει καταλειφθεῖσι χριστιανοῖς ἐπιτελεῖν ἐλευθέρως τὰ τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν ἔθιμα, καὶ μαθὼν ὅτι χρήζουσι πατριάρχου ἐκέλευσε τοῖς χριστιανοῖς προχειρίσασθαι ὃν ἂν ἐθέλοιεν, καὶ ὑπέσχετο ἐπικυρῶσαι προγράμματι τὴν ἐκείνου ἐκλογὴν καὶ δοῦναι αὐτῷ προνόμια τοῦ πατριαρχεύειν ἀκωλύτως καὶ παραπλησίως τοῖς προκατόχοις αὐτοῦ· ὥρισε δὲ ταῦτα πολιτευόμενος ἵνα ἑκασταχόθεν ἐκεῖσε χριστιανοὶ ἀθροισθῶσιν. Ἀμέλει τοι συνόδου τοπικῆς γενομένης, ψηφίζονται ὡς ἔθος Γεώργιον τὸν Σχολάριον, ἄνδρα ἐπ' ἀρετῇ

καὶ σοφίᾳ διαβεβοημένον, Γεννάδιον μετονομάσαντες· ὃν τινα καὶ μεταπεμψάμενος ὁ σουλτάνος ἔνδον τῶν ἀνακτόρων δέδωκεν αὐτῷ ἰδίαις χερσὶ τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον ἀργυρᾶν τε καὶ τιμαλφῆ· δέδωκε δὲ καὶ νομίσματα χρυσᾶ, καὶ ἐπειπὼν τὸ, «πατριάρχευε ἐν εἰρήνῃ καὶ ἔχε τὴν φιλίαν » Ἡμῶν ἐν οἷς ἂν χρήζοις καὶ ἐθέλοις ἔχων πάντα τὰ προνόμια τῶν προ» κατόχων σου», ἐπεβίβασεν αὐτὸν ἵππου λαμπρῶς ἐστολισμένου καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ὅν τινα δέδωκεν αὐτῷ εἰς κατοικίαν, πατριαρχεῖον οὖσαν καὶ πρότερον.

Πᾶσαι οὖν αἱ ἐκκλησίαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ὑποκειμένων ἐπαρχιῶν ὑπετάγησαν τῷ πατριάρχῃ διὰ τοῦ δοθέντος βασιλικοῦ προγράμματος, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἢ τοῖς πρὸ αὐτοῦ πατριαρχεύσασι.

Τὸ Πουργάζι καὶ ἡ Συλληβρία ἐθελουσίως ὑποτάσσονται τῷ νικητῇ σουλτάνῳ. Ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Συλληβρίας ἐσώζοντο τότε τὰ λείψανα τῆς Ἁγίας Εὐφημίας.

Ὑπετάγησαν εἶτα τῷ σουλτάνῳ καὶ ἄλλαι κωμοπόλεις αἱ πλησιόχωροι.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1455.

Τὸν Ἀντιοχείας Μιχαὴλ τὸν Δ', θανόντα τῷ ἔτει 1449, διεδέχθη Δωρόθεος ὁ Β', ὃν πατριαρχεύσαντα ἔτη ἓξ καὶ θανόντα τῷδε τῷ ἔτει 1455 διεδέχθη Μάρκος ὁ Γ', καὶ πατριαρχεύει ἔτη εἴκοσι ἐννέα.

Θνήσκει ὁ πάπας Νικόλαος ὁ Ε', ὅστις ἐραστὴς ὢν τῶν ἐπιστημῶν, πάσας τὰς ἑλληνικὰς βίβλους, ἀφ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος προσενεχθείσας τῇ Δύσει, κομίσας εἰς τὴν Ῥώμην μετέφρασε λατινιστὶ παρὰ Γεωργίου τοῦ Τραπεζουντίου, Λαυρεντίου τοῦ Βάλα, Πέτρου τοῦ Κανδίδου, Γεωργίου τοῦ Καστελλάνου καὶ Δημητρίου τοῦ Γραικοῦ, οἷς ἅπασι μισθοὺς καὶ βραβεῖα δαψιλῶς ἐχορήγει. Ψέγεται δὲ λίαν ὅτι Κωνσταντίνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑστάτῳ βασιλεῖ ταχεῖάν τινα ἐπικουρίαν αἰτοῦντι κατὰ τῶν Τούρκων ὑπεσχέθη δοῦναι ἐὰν ὑπογράψῃ τοῖς ἀρεσκομένοις τῷ πάπᾳ, ὡς ὑπέγραψεν ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης· καὶ ὀνειδίσας τελευταῖον ὡς ἀποχωρήσαντι τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας οὐδεμίαν αὐτῷ δέδωκε βοήθειαν ἢ διὰ χρημάτων ἢ διὰ στρατιωτῶν.

Τὸν Ἱεροσολύμων Ἰωακεὶμ πατριαρχεύσαντα ἔτη δέκα καὶ θανόντα διεδέχθη τῷ ἔτει 1455 Ἀθανάσιος ὁ Γ', ὅστις ἔλαβε παρὰ τοῦ Φατίχη σουλτὰν Μεχμέτη, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, χάτι-σερίφι διὰ ὅλα τὰ προσκυνήματα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, σωζόμενον μέχρι τοῦδε ἐν τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων μετὰ καὶ ἄλλων χάτι-σεριφίων τῶν ὕστερον ἐκδοθέντων.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1456.

Ὁ σουλτάνος ἐκστρατεύει κατὰ τοῦ ῥηγὸς τῆς Οὐγγρίας Λαδισλάου

υἱοῦ τοῦ Ἀλβέρτου τοῦ τῶν Νεμτζῶν Ἰμπεράτορος, καὶ κατατροποῦται τοῦτον, ὅστις κἀν τῷ πολέμῳ ἐτραυματίσθη. Εἶτα ἐκστρατεύει κατὰ τοῦ Βελιγραδίου, καὶ πολιορκήσας αὐτὸ ἐπὶ πολὺ ἄπρακτος ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν πολλῇ τῇ φθορᾷ τοῦ ἰδίου στρατοῦ, χειμῶνος ἐπιγενομένου. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει περιέτεμε τοὺς υἱούς του Μουρὰτ καὶ Βαγιαζὴτ, ἑορτάσας μεγάλως τὴν περιτομήν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1457.

Ἐκστρατεύει κατὰ τοῦ Μωρέως, καταπολεμεῖ τοὺς Ῥωμαίους καὶ διώκει ἀπὸ τὸ Ἑξαμίλι, κρημνίζει τὰ κάστρη καὶ ὀχυρώματά τους· καὶ γίνεται ταῦτα τῶν δύο ἀδελφῶν Παλαιολόγων Δεσποτῶν τοῦ Μωρέως τῇ διαφωνίᾳ, ὧν ὁ Δημήτριος εἶχε γράψει τῷ σουλτάνῳ τὸ, «Ἔλα νὰ πάρῃς τὸν τόπον, νὰ ἡσυχάσωμεν». Μετὰ ταῦτα ὁ σουλτάνος ἐλεηλάτησε τὴν νῆσον τῆς Κερκύρας.

Τὸν Ἱεροσολύμων Ἀθανάσιον πατριαρχεύσαντα ἔτη δύο καὶ θανόντα διεδέχθη Γρηγόριος ὁ Β' τῷδε τῷ ἔτει.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1458.

Ὁ σουλτάνος ὑποτάσσει τὴν Κόρινθον καὶ πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον ὑποτελεῖ ποιεῖ, ἐξώσας ἐκεῖθεν Θωμᾶν τὸν Παλαιολόγον.

Θνήσκει ὁ πάπας Κάλλιστος ὁ Γ' καταλιπὼν 150 χιλ. νομισμάτων, ἅπερ ζητήσας ἔλαβε παρὰ τῶν χριστιανῶν διὰ νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς τὴν κατὰ τῶν Τούρκων ἐκστρατείαν. Ἔγεινε δὲ μετ' αὐτὸν πάπας τῆς Ῥώμης Πῖος ὁ Β', Αὐγούστου τῇ ιθ', Αἰνείας Σίλβιος λεγόμενος πρότερον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1459.

Τὴν Σεμένδριαν εἶχαν ἐλευθερώσει πρότερον οἱ Νέμτζοι, ἀλλ' ὁ σουλτὰν Μεχμέτης ἀνεκτήσατο αὐτήν· καὶ σημείωσαι ὅτι μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Πόλεως μέχρι τοῦδε τοῦ ἔτους ὑπέταξε πόλεις 40, τὰς μὲν πολέμῳ καὶ μαχαίρᾳ, τὰς δὲ διὰ συνθήκης. Ἐν τῷ διαστήματι τῆς βασιλείας του ὑπέταξε δώδεκα κυριαρχίας, περιεχούσας διακοσίας πόλεις.

Τὸν Ἀλεξανδρείας Φιλόθεον πατριαρχεύσαντα ἔτη εἴκοσι πρὸς τῷ ἑνὶ καὶ θανόντα διεδέχθη τούτῳ τῷ ἔτει Γρηγόριος ὁ Γ'.

Ὁ πατριάρχης Γεννάδιος καταλιπὼν τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων διὰ τὸ μὴ εἶναι προσοίκους τοὺς χριστιανοὺς, καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ σουλτάνου τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου πατριαρχεῖον τοῦτον ἀπέδειξεν, ἐν ᾧ εἰσελθών ποτε καὶ ὁ σουλτάνος καὶ τῷ πατριάρχῃ συνδιαλεχθεὶς πλεῖστα περὶ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως ἐπυνθάνετο.

Ἀνεγείρει ἐκ βάθρων ὁ σουλτάνος ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει τὸ ταῦν λεγόμενον Ἐσκὶ Σεράϊ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1460.

Εὑρίσκεται ὑπὸ γῆν ὁ τάφος τοῦ Ἐγιούπι-Ἐνσαρί. Ὁ γὰρ Μουαβιγιὲ,ἄραψ, πρῶτος χαλίφης τῶν ἐν τῇ Δαμασκῷ τυραννούντων Χουλεφάϊ-πενι-Οὐμιγιὲ ἀπ' αὐτοῦ λεγομένων, συγγενὴς τοῦ προφήτου τῶν Ὀθωμανῶν Μεχμέτη, εἶχε στείλει τὸν υἱόν του Γιαζίδην μαζὴ μὲ τὸν Ἐπι-Ἐγιούπ-Χαλὶδ υἱὸν τοῦ Ζεϊδουλ-Ἐνσαρὶ μὲ παμπληθῆ στρατὸν διὰ νὰ ὑποτάξωσι τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ δῆτα φθάσαντες ἤρξαντο τὴν πολιορκίαν τῆς Πολεως ἐπὶ τοῦ βασιλέως Κώνσταντος, ἐγκόνου τοῦ Ἡρακλείου, ἔτει σωτηρίῳ 667, παμπληθεῖ τῇ στρατιᾷ, καὶ παρετάθη ἡ πολιορκία αὕτη ἐπὶ μῆνας ἑπτὰ, ὅτε καὶ ἐν τοῖς Κυζίκου παρεχείμαζον μέρεσι. Φονευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τῆς πολιορκίας αὐτὸς ὁ Ἐπι-Ἐγιούπι-Ἐνσαρὶ ἐτάφη ἐκεῖσε· καὶ ταῦν ἀναφανέντος τοῦ τάφου ὠνόμασεν ὁ νικητὴς σουλτὰν Μεχμέτης τὸν τόπον Ἐγιοὺπ, εἰς τιμὴν τοῦ Ἐπι-Ἐγιοὺπ-Χαλὶδ, υἱοῦ τοῦ Ζεϊδουλ-Ἐνσαρὶ, διὰ τὸ ὑπάρξαι αὐτὸν φίλον καὶ γνωστὸν τοῦ Μωάμεθ, καὶ προσέταξε κτισθῆναι ἐκεῖσε τζαμὶ, εἰς τὸν τόπον δηλαδὴ ἔνθα εὑρέθη ὁ τάφος, ὃ καὶ ἐκτίσθη μεγαλοπρεπῶς τε καὶ πολυδαπάνως, καὶ μέχρι τῆς σήμερον σώζεται, καὶ οἱ τῆς βασιλείας ἐπιβαίνοντες σουλτάνοι εὐθὺς ἐκεῖσε πορευόμενοι μετὰ μεγίστης καὶ πολυανθρώπου πομπῆς ζώνονται τὸ ξίφος ἐν τῷ τζαμὶ, ὅπερ ἐστὶ ταὐτὸν τῷ ποτε παρ' ἡμῖν στέφεσθαι τοὺς βασιλεῖς τῶν χριστιανῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη. Ἐπὶ δὲ τοῦ Κώνσταντος τότε μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἐγιούπι-Ἐνσαρὶ, θαύματι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας δεσποίνης ἡμῶν, ἀπειπὼν ὁ Γεζίδης ἀνεχώρησε· καὶ ὁ ἀραβικὸς αὐτὸς στόλος ὑποστρέφων κὰν τῷ Σκυλλαίῳ γενόμενος τῇ θαλάσσῃ οἱ πλείους κατεποντίσθησαν.

Ὁ πατριάρχης Γεννάδιος, προστὰς τοῦ θρόνου ἔτη πέντε καὶ μῆνας ἓξ, καὶ καλῶς τὸν τοῦ Κυρίου λαὸν ποιμάνας, σύνταγμά τε θεολογικὸν συνθεὶς κατὰ τῆς λατινικῆς πλάνης, σύνοδον τελευταῖον συναθροίσας ἐκὼν παρῃτήσατο. Κακεῖθεν μεταστὰς εἰς τὸ τοῦ Προδρόμου μοναστήριον τὸ ἐν τῷ τοῦ Μενοικέως πλησίον τῶν Σερρῶν κείμενον ἀπῆλθεν, ἐν ᾧ τὴν ἡδίστην ἐν ἡσυχίᾳ διαγωγὴν ζήσας τὸν βίον μετήλλαξε.

ΚΕΦ. Β'.

Τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ Ἰσιδώρου.

Παραιτησαμένου οὖν τοῦ κὺρ Γενναδίου ἀνεβιβάσθη, ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῆς τοπικῆς συνόδου, εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ ἱερομόναχος καὶ πνευματικὸς Ἰσίδωρος ὁ ἀπὸ τῶν Ξανθοπούλων, κοινὸς καὶ ἀγαπητὸς πατὴρ παρὰ πάντων τῶν πολιτῶν ἐπιλεγόμενος, χειροτονηθεὶς ἐν τῷ ναῷ τῆς Παμμακαρίστου ὑπό τε τοῦ Ἡρακλείας καὶ τῶν παρευρεθέντων ἀρχιερέων· καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη τὰ συνήθη τῶν δώρων ἔτυχε τῆς αὐτῆς δεξιώσεως ὡς καὶ ὁ προκάτοχός του.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1461.

Ἡ Ἀσία ἐγένετο τὸ θέατρον τοῦ πολέμου τῷδε τῷ ἔτει εἰς τὸν σουλτὰν Μεχμέτην. Πρῶτον γὰρ ὑπέταξε τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπαρχίας τοῦ Κιζίλ-Ἀχμέτη, προδοθέντος ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ Ἰσμαὶλ-πέη, ὅστις ὑστερηθεὶς τῶν ἐπαρχιῶν κατέφυγε πρὸς τὸν Οὐζοὺν Χασάνην βασιλεύοντα Περσίας τε καί τινος μέρους τῆς Καππαδοκίας. Ἀλλ' ὁ σουλτὰν Μεχμέτης ἀκούσας τὴν καταφυγὴν αὐτὴν ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ Οὐζοὺν Χασάνη, καὶ νικήσας τὸν στρατὸν αὐτοῦ ὑποτάσσει τὴν ὑπ' αὐτῷ πόλιν Σινώπην, παράλιον τῆς Παφλαγονίας ἐν τῇ Γαλατίᾳ, ἔνδοξον διὰ τὸ βασίλειον τοῦ Μιθριδάτου καὶ διὰ τὸν τάφον του, ἐκεῖσε γεννηθέντος καὶ ἀνατραφέντος, κτίσμα Μακριτίου τοῦ Κώσου, ἱδρυμένην ἐπὶ αὐχένι χερσονήσου ἐκνευούσης ἐπὶ τὴν θάλασσαν σταδίους 27, καὶ παρὰ τῷ ἰσθμῷ αὐτῆς κεῖται ἡ πόλις, ἔχουσα τὴν θάλασσαν ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη καὶ λιμένα αὐτοφυῆ, πατρὶς Διογένους τοῦ κυνικοῦ, τελοῦσα ὑπὸ τὸν Ἀμασείας μητροπολίτην. Ἡ χώρα τῆς Σινώπης φέρει χαλκὸν πολύν· ναυπηγοῦσιν ἐκεῖ καὶ νῆας πολεμικὰς οἱ Ὀθωμανοὶ διὰ τὸ εὐπόριστον τῆς ξυλικῆς.

Εἶτα συμφωνεῖ ὁ σουλτὰν Μεχμέτης μὲ τὸν Χουσείνην, γαμβρὸν τοῦ βασιλέως τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ, καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὴν ὑπ' αὐτῷ πόλιν Κογιουνλοὺ-Ἰσάρ. Ἀλλ' ἐν ταὐτῷ παραβὰς τὰς συνθήκας πολιορκεῖ τὴν Τραπεζοῦντα. Δαβὶδ ὁ Κομνηνὸς, ὄγδοος βασιλεὺς αὐτῆς ἀπὸ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ τοῦ πρώτου Τραπεζοῦντος βασιλεύσαντος,καταπεισθεὶς παρὰ τῆς μητρυιᾶς αὐτοῦ Σαρεχάνης, ἐλθὼν προσεκύνησε τῷ σουλτὰν Μεχμέτῃ σὺν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, συνισταμένῃ ἀπὸ Παφλαγονίας, Πόντου καὶ μέρους τῆς Καππαδοκίας καὶ ἄλλων ἐπαρχιῶν (ὁ ποταμὸς Ἅλυς, τουρκιστὶ Κιζίλ-Ἰρμὰκ, χωρίζει τὴν Παφλαγονίαν καὶ Γαλατίαν ἀπὸ τῆς Καππαδοκίας καὶ εἰσβάλλει εἰς τὸν Ἀμινσηνὸν κόλπον τὸν παρὰ τῇ πόλει Ἀμινσῷ, τουρκιστὶ Σαμσὸν-Καλεσὶ λεγομένῃ). Ἐδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως ὁ σουλτὰν Μεχμέτης καὶ μετῴκισεν αὐτὸν σὺν τοῖς ἑπτὰ αὐτοῦ υἱοῖς

καὶ τῇ θυγατρὶ Ἄννῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ τὴν μὲν Ἄνναν ἔγημεν αὐτὸς, τὸν δὲ Δαβὶδ μετὰ τῶν ἑπτὰ υἱῶν ἐφόνευσεν. Ὁ δὲ ἄλλος τῶν υἱῶν αὐτοῦ Γεώργιος ὁ Κομνηνὸς, ὁ καὶ εἰδήμων τῆς τουρκικῆς γλώσσης, εἶχε προπεμφθεῖ τῷ ῥηθέντι Οὐζοὺν-Χασάνῃ, τῷ καὶ ἀνδρὶ τῆς θείας αὐτοῦ Αἰκατερίνης.

Σύμπασα οὖν ἡ ἀνατολικὴ αὐτοκρατορία καταστραφεῖσα εἰς τοὺς Τούρκους μετηνέχθη. Ἐφονεύθη οὖν καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Τραπεζοῦντος Δαβὶδ καὶ οἱ ἑπτὰ υἱοί του, περὶ δὲ τοῦ παρὰ τῷ Οὐζοὺν-Χασάνῃ Γεωργίου Κομνηνοῦ υἱοῦ του, τοῦ ὡς εἰδήμονος τῆς τουρκικῆς γλώττης εὑρεθέντος παρὰ τῷ Οὐζοὺν Χασάνῃ καὶ τῇ θείᾳ Αἰκατερίνῃ, ἡ ἱστορία οὐδένα λόγον ποιεῖται, ὥστε Κομνηνὸς μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτὴν ἀκολουθεῖ νὰ μὴν ἔμεινε πουθενά· καὶ ἂν εἰς τὴν Φράντζαν ἦναι οἱ ὁποῖοι μετήλλαξαν τὸ ὄνομά τους καὶ ὠνομάσθησαν * * * * αὐτοὶ βεβαιότατα ἀνεχώρησαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ κατήντησαν εἰς τὴν Φράντζαν πολλῷ πρότερον τῆς ἁλώσεως. Ἐγὼ δὲ εἶμαι Κομνηνὸς ὄχι ἐκ γραμμῆς ἀρσενικῆς τῆς ἤδη ὁλοτελῶς ἐκλειψάσης, ἀλλ' ἐκ γραμμῆς θηλυκῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι συγχωρημένον τὴν σήμερον εἰς τὴν Εὐρώπην, τὸ νὰ ἐπονομάζηται τινὰς δηλαδὴ μὲ τὸ γένος καὶ τὸ πατρικὸν καὶ τὸ μητρικόν του.

Τῷ γὰρ ἔτει **1384** βασιλεύσας Τραπεζοῦντος ὁ Ἐμμανουὴλ ὁ Κομνηνὸς, υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, συνέζευξε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Εὐδοκίαν τῷ μεγάλῳ Δομεστίκῳ Κωνσταντίνῳ τῷ Ὑψηλάντῃ, ὡς πασίδηλον ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ γενεαλογίας τῶν Κομνηνῶν, οὕτω πως ἐχούσης παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς τῆς Βυζαντίδος, καὶ ταῦτα Λαονίκῳ τῷ Χαλκοκονδύλῃ, Ζωναρᾷ, ἱστορίας βιβλ. ιη' φύλλ. **27**, καὶ ἄλλοις.

Πρῶτος Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς καταγόμενος ἐκ τῆς Παφλαγονίας· ἐξ οὗ γεννῶνται, Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ὁ ἐπονομασθεὶς Ἐρωτικὸς, ὅστις ὑπῆρξε καὶ μέγας Δομέστιχος τῆς Ἀνατολῆς ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, καὶ Νικηφόρος ὁ Κομνηνὸς Πρωτοσπαθάριος καὶ ἔπαρχος τῆς Ἀσπρακανίας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου, ὃς ἀπέθανεν ἄπαις.

Ἐκ τοῦ Μανουὴλ ἐγεννήθη Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς, ὅστις βασιλεὺς ἀνηγορεύθη ἔτει σωτηρίῳ **1057** σεπτεμβρ. ά, καὶ Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς Κουροπαλάτης εἶτα καὶ Δομέστιχος μέγας, καὶ θυγάτηρ.

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ βασιλέως Ἰσαακίου ἐγεννήθη Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς καὶ ἀπέθανεν ἄπαις, καὶ θυγάτηρ. Ἐκ δὲ τοῦ Κουροπαλάτου καὶ μεγάλου Δομεστίχου Ἰωάννου ἐγεννήθησαν θυγατέρες τρεῖς, Μαρία, Εὐδοκία καὶ Θεοδώρα, καὶ υἱοὶ πέντε, Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς, Πρωτοστράτης καὶ Κουροπαλάτης (γεννᾷ θυγατέρα). Ἰσαὰκ ὁ Κομνηνὸς, Σεβαστοκράτωρ· Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὃς καὶ βασιλεὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνηγορεύθη· καὶ Ἀδριανὸς ὁ Κομνηνὸς, Πρωτοσεβαστὸς καὶ μέγας Δομέστιχος (ἀπέθανεν ἄπαις)· καὶ Νικηφόρος ὁ Κομνηνὸς, Σεβαστὸς καὶ μέγας Δρουγκάριος (ἀπέθανεν ἄπαις). Καὶ ἐκ μὲν τοῦ Μανουὴλ τοῦ Πρωτοστράτου καὶ Κουροπαλάτου ἐγεννήθη θυγάτηρ. Ἐκ δὲ τοῦ Ἰσαὰκ Κομνηνοῦ τοῦ Σεβαστοκράτορος ἐγεννήθη Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς δοὺξ Δυρραχίου καὶ ἀπέθανεν ἄπαις· καὶ Ἀλέ-

ξιος, δοὺξ κ' αὐτὸς Δυρραχίου, ἀποθανὼν ἄπαις· καὶ Κωνσταντῖνος, δοὺξ Βερροίας, ἀποθανὼν ἄπαις.

Ἐκ δὲ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνὸς, Σεβαστοκράτωρ, ἀποθανὼν ἄπαις· καὶ Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς, Καῖσαρ καὶ Σεβαστοκράτωρ· καὶ Ἄννα ἡ Κομνηνὴ ἡ τὴν ἱστορίαν συγγράψασα, καὶ ἄλλαι δύο θυγατέρες.

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ, θανόντος ἐν ἔτει **1143**, ἐγεννήθησαν Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὄντινα ὁ πατὴρ ἔτι ζῶν βασιλέα ἀνηγόρευσεν καὶ ὅστις ἀπέθανεν ἄπαις· Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνὸς, Σεβαστοκράτωρ· Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς, Σεβαστοκράτωρ, ἐξ οὗ γεννῶνται θυγατέρες πέντε· Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ὁ καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς, ἐξ οὗ γεννῶνται θυγατέρες δύο.

Ἐκ δὲ τοῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ, Καίσαρος καὶ Σεβαστοκράτορος, ἐγεννήθησαν τρεῖς υἱοὶ, Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς, ὅστις ἀρνηθεὶς τὸν Χριστὸν ἐν Ἰκονίῳ ἔλαβεν εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ ἐν Ἰκονίῳ σουλτάνου, καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνὸς, βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς, καὶ Νικόλαος ὁ Κομνηνός.

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Κομνηνοῦ, Σεβαστοκράτορος, ἐγεννήθησαν Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς, Πρωτοσεβαστὸς, καὶ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, Πρωτοσεβαστὸς καὶ Πρωτοβεστιάριος.

Ἐκ δὲ τοῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, βασιλέως ἀναγορευθέντος, ἐγεννήθησαν θυγατέρες δύο καὶ δύο υἱοὶ, Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ὁ Β', βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς, (τούτου γυνὴ Ἀγνέζα ἡ ἐκ Γαλλίας), ἀπέθανεν ἄκληρος, καὶ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, Σεβαστοκράτωρ, ἀπέθανεν ἄκληρος.

Ἐκ δὲ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Κομνηνοῦ τοῦ καὶ πρώην Σεβαστοκράτορος ἐγεννήθησαν θυγατέρες δύο καὶ υἱοὶ τρεῖς, Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς, Σεβαστοκράτωρ, καὶ Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς, γεννηθεὶς ἔτει **1156** καὶ θανὼν ἄπαις τῷ ἔτει **1186**, καὶ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, θανὼν ἄπαις καὶ αὐτός.

Ἐκ δὲ τοῦ Νικολάου τοῦ Κομνηνοῦ ἐγεννήθη Ἰσαὰκ ὁ Κομνηνὸς, ὁ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰσαὰκ τοῦ Ἀγγέλου τυραννεῖν ἐπιχειρησάμενος, ὃς ἀπέθανεν ἄπαις.

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ Ἰωάννου, Πρωτοσεβαστοῦ, ἐγεννήθησαν θυγατέρες τρεῖς καὶ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ὅστις ἀπέθανεν ἄπαις.

Ἐκ δὲ τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, Πρωτοσεβαστοῦ καὶ Πρωτοβεστιαρίου, ἐγεννήθη Στέφανος ὁ Κομνηνὸς, ὁ μέγας Δρουγκάριος, θανὼν ἄπαις.

Ἐκ δὲ τοῦ Μανουὴλ Κομνηνοῦ, τοῦ Σεβαστοκράτορος, ἐγεννήθη Δαβὶδ ὁ τῆς Παφλαγονίας ἡγεμὼν καὶ ἀπέθανεν ἄπαις· καὶ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ὁ ἐπικληθεὶς Μέγας, ὁ καὶ πρῶτος ἡγεμὼν Τραπεζοῦντος, ἡγεμονεύσας τῷ ἔτει **1204**, ἐξ οὗ γεννᾶται Νικόλαος ὁ Κομνηνὸς, ἡγεμὼν κάυτὸς τῆς Τραπεζοῦντος τε καὶ Κολχίδος. Κἀκ τούτου γεννᾶται Κωνσταντῖνος ὁ Κομνηνὸς, ἡγεμὼν κἀυτὸς τῆς τε Κολχίδος καὶ τῆς Τραπεζοῦντος· καὶ ἐκ τούτου γεννᾶται Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς, βασιλεὺς Τραπεζοῦντος. Πρῶτος οὖν οὗτος ὁ Ἰωάννης ἐπωνομάσθη βασιλεὺς Τραπεζοῦντος ἔτει σωτηρίῳ **1295**,

βασιλεύοντος Ῥωμαίων ἐν Κωνσταντινουπόλει Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ὅστις, μὲ τὸ νὰ ἐφάνη πῶς δέχεται τὸν παπισμὸν, τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, τῆς ὀρθοδοξίας προμαχόμενον, ἀνέκραξαν βασιλέα ἑαυτῶν τὸν ἡγεμόνα τῆς Τραπεζοῦντος καὶ Κολχίδος. Ἐκ τούτου οὖν τοῦ Ἰωάννου γεννῶνται Κωνσταντῖνος ὁ Κομνηνὸς, ὅστις μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς Ἰωάννου θάνατον σὺν τῇ μητρὶ Εὐδοκίᾳ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς βασιλεὺς Τραπεζοῦντος· οὗτος καὶ μετὰ τῶν Γενοβέζων ἐπολέμησεν, ἔτει σωτηρίῳ 1303. Ἐκ τούτου οὖν ἐγεννήθη Βασίλειος ὁ Κομνηνὸς, βασιλεὺς τῆς Τραπεζοῦντος ἀναδειχθεὶς, ἔτει σωτηρίῳ 1320· κἀκ τούτου γεννᾶται ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βασίλειος Β' ὁ Κομνηνὸς, βασιλεὺς Τραπεζοῦντος, ὁ καὶ Νεώτερος ἐπικαλούμενος. Καὶ ἐκ τούτου καὶ τῆς βασιλίσσης Εὐδοκίας ἐγεννήθη ὁ υἱὸς αὐτῶν Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς καὶ βασιλεὺς Τραπεζοῦντος, βασιλεύσας ἔτη 46. Καὶ βασιλεύει μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς, ὅστις τὴν θυγατέρα Εὐδοκίαν συνέζευξε γάμῳ τῷ μεγάλῳ Δομεστίχῳ Κωνσταντίνῳ Ξιφιλίνῳ τῷ Ὑψηλάντῃ.

Ἐκ τοῦ Μανουὴλ δὲ γεννᾶται Νικόλαος ὁ Κομνηνὸς, βασιλεὺς Τραπεζοῦντος καὶ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ἐξ οὗ γεννᾶται Γεώργιος ὁ Κομνηνὸς, Πρωτοβεστιάριος, ἐξ οὗ γεννᾶται Κωνσταντῖνος ὁ Κομνηνὸς, θανὼν ἄπαις.

Ἐκ δὲ τοῦ Νικολάου τοῦ Κομνηνοῦ ἐγεννήθη Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, βασιλεὺς Τραπεζοῦντος· μεθ' ὃν Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἐπονομασθεὶς Καλογιάννης, τὸν ἴδιον πατέρα φονεύσας Ἀλέξιον, ἀνεδείχθη βασιλεὺς, ἔτει σωτηρίῳ 1449. Εἶτα φονεύει καὶ τὸν ῥηθέντα Γεώργιον τὸν Πρωτοβεστιάριον, τὸν καὶ ἴδιον θεῖον καὶ ἀπέθανεν ἄπαις. Καὶ γίνεται ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Κομνηνός. Τρεῖς γὰρ υἱοὺς ἐγέννησεν ὁ προῤῥηθεὶς Ἀλέξιος, τὸν προῤῥηθέντα Ἰωάννην, ἄλλως Καλογιάννην, τὸν Ἀλέξανδρον αὐτὸν καὶ τρίτον υἱὸν τὸν Δαβίδ. Ἐκ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐγεννήθη Δημήτριος ὁ Κομνηνὸς, ὅστις φόβῳ τοῦ θείου Δαβὶδ φεύγει εἰς τὸ Σινώπι, ὅπου πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Τραπεζοῦντος γεννᾶ υἱὸν Ἰωάννην τὸν Κομνηνὸν, ὅστις ἀπέθανεν ἄπαις· τὸν δὲ Ἀλέξανδρον αὐτὸν θανόντα διεδέχθη ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δαβὶδ ὁ Κομνηνὸς, ὕστατος βασιλεὺς τῆς Τραπεζοῦντος· ἐγέννησεν υἱοὺς ὀκτὼ καὶ θυγατέρας τρεῖς, Αἰκατερίνην, τὴν τῷ Οὐζοὺν-Χασάνῃ βασιλεῖ τῶν Περσῶν νυμφευθεῖσαν, καὶ Εὐδοκίαν τὴν τῷ Σερβίας Δεσπότῃ νυμφευθεῖσαν, καὶ Ἄννην, ἄλλως Μαρίαν, ἣν ἔγημεν ὁ διδάσκαλος τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τραπεζοῦντος, συμβᾶσαν τῷ ἔτει 1462.

Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ ἐνιερομονάχοις Παρθένιος Μεταξόπουλος, Τραπεζούντιος καὶ Ἀρχιμανδρίτης ἐκ τῆς βασιλικῆς Μονῆς τῆς Παναγίας τοῦ Σουμελᾶ, συγγραψάμενος τὴν ἱστορίαν τῶν βασιλέων τῆς Τραπεζοῦντος συνδεδεμένην μὲ τὸ Προσκυνητάριον τῆς Παναγίας τοῦ Σουμελᾶ ἐκ τῶν ἱστοριῶν Γεωργίου τοῦ Συγκέλλου, Συμεὼν τοῦ μεταφραστοῦ, Θεοφίλου Ὁμολογητοῦ, Ζωσίμου, Νικοδήμου Κολχίδος καὶ Ἰωάννου Μελὰλ, οὕτωσὶ γράφει:

« Ἑάλω ἡ πόλις παρὰ τῶν Λατίνων ἔτει σωτηρίῳ 1204, Μαΐου 12. » Τότε δὴ ὁ ἔκγονος Ἀνδρονίκου βασιλέως Κωνσταντινουπόλεως, υἱὸς Ἐμ» μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ τοῦ Σεβαστοκράτορος, Ἀλέξιος ὁ ἐπικληθεὶς Μέ» γας, συμβᾶν τῷ τηνικαῦτα τελευτῆσαι καὶ τὸν βασιλέα Τραπεζοῦντος » Νικηφόρον ὀνόματι τὸν Παλαιολόγον, ἐλθὼν ἐκ τῆς βασιλίδος τῶν πό» λεων ἐκάθησεν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς Τραπεζοῦντος καὶ ἐβασίλευσε » χρόνους 35. Τούτου μετὰ τὸν θάνατον Ἰωάννης ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσε » χρόνους ἑπτά. Εἶτα Νικόλαος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάννου χρόνους δέκα. Εἶτα » Ἀδριανὸς ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωάννου χρόνους 23. Εἶτα Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς » ὁ υἱὸς τοῦ Ἀδριανοῦ χρόνους 15. Εἶτα ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξιος ὁ Κομνη» νὸς χρόνους 26. Εἶτα Βασίλειος ὁ Κομνηνός. Εἶτα Βασίλειος ὁ Β'. Εἶτα » Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ὁ τοῦ Βασιλείου τοῦ Β' καὶ τῆς Εὐδοκίας παῖς. » Εἶτα ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μανουὴλ χρόνους 10, ὅστις τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Εὐ» δοκίαν συνεζεύξατο γάμου κοινωνίᾳ τῷ μεγάλῳ Δομεστίχῳ Κωνστα» τίνῳ τῷ Ξιφιλίνῳ, τῷ καὶ Ὑψηλάντῃ. »

Ὅτι δὲ παλαιότατον γένος τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ Ὑψηλάνται μαρτυρεῖ σὺν ἄλλοις καὶ Νεκτάριος ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων φύλλ. 24 καὶ 201, οὑτωσὶ γράφων. « Ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης τοὐπίκλην » Ξιφιλῖνος, ὃς ἐκ Τραπεζοῦντος μὲν ὥρμητο πεπαίδευτο δὲ παιδείαν λόγων » παντοδαπῶν καὶ τοῖς ἐξόχοις τῆς συγκλήτου Βουλῆς συνηρίθμητο· πάντα » δὲ ἑκουσίως λιπὼν, τοῖς κατὰ τὸν Ὄλυμπον προσφοιτήσας σεμνίοις » κείρεται τὴν κόμην καὶ τὸν μοναχικὸν ὑπέρχεται βίον, ἔνθα καὶ συχνὸν » διανύσας χρόνον ἄξιος ἐκρίθη τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντι» νουπόλεως ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα ἔτει σωτηρίῳ 1064». Σώζεται περὶ τῶν βασιλέων τῆς Τραπεζοῦντος ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σουμελᾶ καὶ κώδηξ χειρόγραφος ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ μέχρι τῆς σήμερον· καὶ περὶ τὴν Τραπεζοῦντα καὶ ἐν ἄλλοις τόποις εὑρίσκονται καὶ ὀνομάζονται Ξιφιλάνται καὶ Ὑψηλάνται ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου Ξιφιλίνου τοῦ Ὑψηλάντη Μεγάλου Δομεστίχου καὶ γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἐμμανουὴλ Κομνηνοῦ, βασιλέως Τραπεζοῦντος, περὶ τὸ ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ 1390.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1462.

Ἐπανελθὼν οὖν ὁ σουλτὰν Μεχμέτης εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος σκοπεῖται ὑπαγαγεῖν καὶ τὰς νήσους, ἐλευθέρας ἔτι οὔσας διὰ τὴν μεσολαβοῦσαν θάλασσαν. Ὅθεν τῷδε τῷ ἔτει στόλον ἑτοιμάσας ἐφορμᾷ κατὰ τῆς Μιτυλήνης. Ἀντιπαρετάχθησαν οἱ Μιτυληναῖοι καὶ πολεμοῦσι σφοδρῶς, ἀλλ' ἡττηθέντες ὑπὸ τῶν παμπληθῶν Τούρκων σκλαβώνονται. Ὅλαι αἱ νῆσοι τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἤθελον δοκιμάσει τὴν αὐτὴν τύχην ἂν ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας Λεώτας, ὁ παρὰ τοῖς Τούρκοις Καζικλὶ-βόϊβοδα λεγόμενος (ὡσὰν ὁποῦ διὰ παραμικρὸν σφάλμα εἶχε παλουκώσει ἓξ χιλ. ἀνθρώπων), διὰ νὰ ἀποσοβήσῃ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας δὲν ἤθελεν ἀντειπεῖ εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ εἰς τότε συνειθισμένου ἐτησίου

δασμοῦ· δι' ἣν αὐτοῦ ἀντίστασιν καταλιπὼν ὁ σουλτὰν Μεχμέτης τὰς νήσους ἐφώρμησε κατὰ τῆς Βλαχίας· ὅθεν ὁ Λεώτας ὑποκλίνας τὸν αὐχένα ἔμεινε πάλιν ἡγεμὼν ὡς τὸ πρότερον, ὑποσχεθεὶς τὴν ἣν οὐκ ἠθέλησε πληρῶσαι δασμοφορίαν.

Εἰς τὸ Κάτεργα-λιμάνι, κείμενον μεταξὺ τῆς πόρτας Τζατλαδὶ-καπὶ καὶ Κοὺμ-καπὶ, κατεσκεύασε λιμένα διὰ τὰ κάτεργά του ὁ σουλτάνος, κάμνωντας ἐκεῖ τὸν λεγόμενον τερσανὲ, ἤτοι νεώριον· ἀλλὰ τανῦν ὁ λιμὴν οὐ σώζεται, καὶ ἐχερσώθη, καὶ ἔμεινε μόνον τὸ ὄνομα εἰς τὸν τόπον.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἑνωθέντες μὲ τοὺς Ἑνετοὺς ἀποστατοῦσιν εἰς τὸν Μωρέαν, καὶ ὑποτάξαντες ἐν αὐτῷ πόλεις τρεῖς, εἶτα καὶ τὸ Δυῤῥάχιον (κείμενον εἰς τὸ στόμιον τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου εἰς τὰ σύνορα τῆς Δαλματίας καὶ Ἀλβανίας) καὶ τὸ Ἐζορνὶκ, ἐσκοποῦντο νὰ διώξωσι τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον. Ὁ σουλτὰν Μεχμέτης δὲν κατεδέχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ μόνος του κατ' αὐτῶν, καὶ ἀπέστειλε τὸν Μεχμὲτ-πασᾶν, ὅστις ἐλθὼν καὶ μηδένα εὑρὼν τὸν ἀντεπολεμήσοντα (ἔφυγον γὰρ πάντες οἱ Ῥωμαῖοι), οὐ μόνον ἀνεκτήσατο τὰς ἀλωθείσας πόλεις ἀλλὰ καὶ νέας ἐπαρχίας ὑπέταξε, τὴν πλησιόχωρον δηλαδὴ Ἰλλυρίαν, Κογὲ-Ἐρσὲκ παρὰ Τούρκοις λεγομένην.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἤρξατο ὁ σουλτὰν Μεχμέτης κρημνίζειν τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ κτίζειν ἀντ' αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τζαμὶ, τὸ λεγόμενον τανῦν Σουλτὰν-Μεχμὲτ-Τζαμισὶ, ὅπερ ἐτελείωσε σὺν ταῖς περὶ αὐτὸ πολλαῖς οἰκοδομαῖς μόλις ἔτει τῷ σωτηρίῳ 1471 καὶ τοῦ Χιτζρὲ 876. Τότε δι' ἀμοιβὴν ἐχάρισε μίαν στράταν ὁλόκληρον, ὀνομαζομένην Κιουτζοὺκ-Τζαφὲρ, παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Μουγλίου, τῷ ἀρχιτέκτονι Ῥωμαίῳ τοὔνομα Χριστοδούλῳ μὲ χάττι-σερίφι, ὁποῦ ἐσώζετο μέχρι πολλοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Μουγλίου, καὶ ἔγραφεν οὕ-ως: «Ἐσὺ ὁποῦ ἔχεις τὴν τιμὴν νὰ ἦσαι σούπασης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, » μὲ τὸ νὰ ἐχαρίσαμεν Ἡμεῖς δι' εὐμένειαν τῷ ἀρχιτέκτονι Χριστοδούλῳ, » διὰ μισθὸν τοῦ κόπου του, τὸν μαχαλὲν τὸν ὀνομαζόμενον Κιουτζοὺκ-» Τζαφὲρ, θέλεις ὑπάγει εἰς τὸν ναὸν τῆς Μουγλιότισας, καὶ θέλεις διορίσει » τὸν ῥηθέντα μαχαλὲν μὲ τοὺς τόπους τοὺς ἄνευ οἰκοδομῶν, καὶ θέλεις » τὸν δώσει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Χριστοδούλου, κατὰ τὸ ἱερὸν ἡμῶν πρός-» ταγμα, εἰς τὸ ὁποῖον θέλεις δώσει πίστιν τὴν σήμερον». Μία τοιαύτη ὑπόθεσις τὴν σήμερον παρὰ Τούρκοις διορίζεται εἰς τὸν μεῖμὰρ ἀγᾶ, καὶ ὄχι εἰς τὸν σούπασην· ὅθεν δῆλον πόσον μετεβλήθη ὁ τρόπος τῆς διοικήσεως εἰς τὴν ὀθωμανικὴν βασιλείαν.

Ἀλλ' εἰπὼν ὁ Χριστόδουλος ὕστερον ὅτι δύναται νὰ κτίσῃ καὶ ἄλλο τζαμὶ μεγαλήτερον καὶ ὡραιότερον ἐκείνου, ἐφονεύθη.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1463 τοῦ Χιτζρὲ 867.

Ἐφορμᾷ ὁ σουλτάνος κατὰ τῆς Βόσνας καὶ ὑποτάσσει αὐτὴν φονεύσας ἐν πολέμῳ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Στέφανον καθήμενον εἰς τὴν Γιάϊτζα, εἶτα ἔκτισε καὶ ὀχυρώματα πολλὰ εἰς τὴν Βόσναν.

Ἔτει σωτηρίῳ 1464, τοῦ Χιτζρὲ 868.

Ὁ πάπας Πῖος ὁ Β' ἔγραψε τῷ σουλτὰν Μεχμέτῃ προτρέπων αὐτὸν εἰς χριστιανισμὸν, καὶ ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Τούρκων εἰς τὴν Ἀγκῶνα θνήσκει, καὶ γίνεται Πάπας τῷδε τῷ ἔτει Παῦλος ὁ Β', Αὐγούστου τῇ λα'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1465, τοῦ Χιτζρὲ 869.

Τούτῳ τῷ ἔτει θνήσκει ὁ περίφημος Καραμάνογλους, θανάσιμος ἐχθρὸς τῶν σουλτάνων διαδόχων τοῦ Ὀσμαντζὶκ καὶ ἀκολούθως καὶ τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, καὶ ἀφῆκεν ἓξ υἱούς. Τούτων ὁ μείζων, τοὔνομα Ἰσὰκ πέης, οἰκειοποιεῖται τὴν βασιλείαν τῆς Καραμανίας καὶ ξεγυμνώνει τοὺς λοιποὺς τῆς πατρικῆς διαδοχῆς. Προστρέχουσιν οὗτοι τῷ σουλτὰν Μεχμέτῃ ζητοῦντες βοήθειαν, ὅστις τῇ συγκατανεύσει τῶν λοιπῶν διορίζει ἡγεμόνα τῆς Καραμανίας ἕνα τῶν ἀδελφῶν τοὔνομα Ἀχμὲτ πέην, καὶ μετὰ πολλοῦ στρατοῦ πέμπει διὰ τὴν ἐπικράτειαν τῆς ἐπαρχίας. Πολέμου οὖν συγκροτηθέντος ἡττᾶται ὁ Ἰσὰκ-πέης, καὶ φεύγει πρὸς τὸν Οὐζοὺν Χασάνην καὶ ὑπαγαγὼν τὴν Καραμανίαν ὁ Ἀχμὲτ-πέης πέμπει ὀπίσω τὸν στρατὸν τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη μετὰ δώρων καὶ περιποιεῖται τοὺς ἀδελφούς του, δοὺς αὐτοῖς ὀφφίκια καὶ διορίσας καὶ πλούσια σιτηρέσια.

Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Γρηγόριος ὁ Β', τὴν μεγάλην ἰσχὺν τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη κατιδὼν, προσελθὼν ἔδειξεν αὐτῷ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὁμερ-Ἴπνι-Χιτὰπ, δοθὲν τοῖς ὀρθοδόξοις Ῥωμαίοις διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ προσκυνημάτων, καὶ ἐζήτησεν ἐπικυρωθῆναι καὶ παρὰ τῆς αὐτοῦ Βασιλείας, ὃ καὶ ἐγένετο προγράμματι τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, μέχρι τοῦ νῦν σωζομένῳ ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἐν τῇ δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν σπουδὴ καθ' ἑκάστην προέκοπτε· παρὰ γὰρ τὸν προῤῥηθέντα Νικόλαον Ε' τὸν πάπαν καὶ ὁ τῆς Φλωρεντίας ἡγεμὼν Λαυρέντιος Μέδιτζι, ὁ καὶ πατὴρ τοῦ Ῥώμης ἐπισκόπου Λέοντος τοῦ Ι', οὐ μετρίαν ἐπίδοσιν αὐτοῖς ἐνέδειξε. Διδάσκαλοι δὲ τούτων γεγόνασιν ἄνδρες Ἕλληνες οἱ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καταφυγόντες εἴς τε τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς ἄλλους τόπους. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν μετεκομίσθη τὰ ἑλληνικὰ μαθήματα ὑπὸ Ἰωάννου Ῥευχλίνου τοῦ Καπνίωνος, νομικοῦ τε καὶ πολιτικοῦ διδασκάλου μαθητευθέντος παρὰ Ἀνδρονίκῳ Κοντοβράκῳ τῷ Ἕλληνι ἐν βασιλείᾳ τῇ πόλει, ὑφ' οὗ καὶ πρώτου κἀν ταῖς Γαλλίαις διεσπάρη ἡ ἑλληνικὴ διάλεκτος· καὶ μετ' αὐτὸν ἐν Παρισίοις ἐμαθητεύθη ἡ ἑλληνικὴ παίδευσις ὑπὸ Γεωργίου Ἑρμωνύμου τοῦ Σπαρτιάτου· ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ ὑπὸ Ἀργυροπούλου τοῦ Βυζαντίου, κὰν Μοδιολάνοις καὶ Φλωρεντίᾳ παρὰ Δημητρίου τοῦ Χαλκοκονδύλου, καὶ ἐν τῇ Μεσσήνῃ παρὰ Κωνσταντίνου Λασκάρεως τοῦ Βυζαντίου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1466, τοῦ Χιτζρὲ 870.

Ὁ σουλτὰν Μουράτης, πατὴρ τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, εἶχε καταπολεμήσει τὸν Ἰσκεντέρπεην, ἡγεμόνα τῆς Ἀρβανιτίας, καὶ εἶχεν ὑποτάξει πολλὰ αὐτοῦ ὀχυρώματα. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον ἐκείνου ἐνδυναμωθεὶς ὁ Ἰσκεντέρπεης διὰ τὴν μακρὰν ἀπουσίαν τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη παρηνόχλει τὰς πλησιοχώρους αὐτῷ ἐπαρχίας τῶν Τούρκων. Ὅθεν ὁ σουλτὰν Μεχμέτης ἐφορμᾷ κατὰ τῆς Ἀρβανιτίας καὶ κρημνίσας τὰ ὀχυρώματα ὑποτάσσει τὴν ἐπαρχίαν καὶ κτίζει κάστρον δυνατὸν εἰς τὰ σύνορά της.

ΚΕΦ. Γ'.

Τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Σωφρονίου τοῦ Συροπούλου, Ἰωάσαφ τοῦ Κόκκα καὶ Μάρκου τοῦ Ξυλοκαράβου.

Ὁ Πατριάρχης Ἰσίδωρος ἐν ἡσυχίᾳ προστὰς τοῦ θρόνου ἔτη ἓξ καὶ μῆνας δύο πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, καὶ προχειρίζεται πατριάρχης Σωφρόνιος ὁ Συρόπουλος, λαβὼν παρὰ τοῦ σουλτὰν καὶ τὰ ἐς τόδε συνήθη τῶν δώρων.

Ὁ σουλτὰν Μεχμέτης ἐφορμᾷ κατὰ τῆς Καραμανίας, διώκει τὸν ῥηθέντα Ἀχμὲτ-πέην καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ ὑποτάσσει ὅλην τὴν ἐπαρχίαν πλήν τινων ὀχυρωμάτων, καὶ ἀποκαθίστησιν ἡγεμόνα αὐτῆς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μουσταφᾶν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1467, τοῦ Χιτζρὲ 871.

Πατριαρχεία Ἰωάσαφ τοῦ Κόκκα

Ὁ πατριάρχης Σωφρόνιος πατριαρχεύσας ἔτος ἓν ἐξεβλήθη τοῦ θρόνου ὑπὸ τῶν κληρικῶν, καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Ἰωάσαφ ὁ Κόκκας, ὃς, εἰ καὶ πραὺς ἦν καὶ τῆς εἰρήνης ἐραστής, περιπέπτωκεν ἔμπης ἔρισι καὶ στάσεσιν ὑπὸ τῶν αὐτοῦ κληρικῶν ἐγερθείσαις, ἐξ ὧν λίαν ἀγανακτήσας εἰς φρέαρ ἑαυτὸν κατέῤῥιψεν, ὅπερ ἰδόντες οἱ περὶ αὐτὸν καὶ δραμόντες μόλις τοῦ ὀλέθρου ἐξήγαγον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1468, τοῦ Χιτζρὲ 872.

Ἐπανελθὼν πάλιν ὁ σουλτὰν Μεχμέτης εἰς τὴν Καραμανίαν ὑπέταξε τὰ λοιπὰ ὀχυρώματα, καὶ διορίσας φύλακα στρατὸν εἰς τὸ Ἀκ-Σαράϊ καὶ Γκιουνλοὺκ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1469, τοῦ Χιτζρὲ 873—874.

Ὁ Σουλτὰν Μεχμέτης ἐφορμᾷ κατὰ τῆς νήσου Εὐβοίας, ἤτοι Εὐρίππου, (ἧς μητρόπολις ἡ Χαλκὶς,) λεγομένης τουρκικώτερον Ἐγριπὸζ καὶ ἰταλιστὶ Νεγροπόντε, καὶ ἐν διαστήματι μηνὸς ἁρπάζει αὐτὴν ἀπὸ τοὺς Ἐνετοὺς, τῶν ὁποίων ὁ στόλος οὐκ ἐτόλμησε πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ θεατὴς μόνον τῆς νίκης ἐγένετο. Ἀνατειχίσας οὖν ὁ σουλτάνος τὰ κρημνισθέντα μέρη τοῦ τείχους ἐπανῆλθε νικητὴς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Φιλαδελφείας, τουρκιστὶ Ἀλὰ-σεχρὶ λεγομένης, τοὔνομα Κιζὶλ-Ἀσλὰν, ἐθελουσίως ὑποτάσσει τὰς ὑπ' αὐτῷ ἐπαρχίας τῷ σουλτὰν Μεχμέτῃ, ὅστις τιμήσας αὐτὸν ἀποκατέστησε καὶ ἡγεμόνα τῆς Κιουμουλγίνας, ἥτις ἐστὶν ἐπαρχία ἐν τῇ Εὐρώπῃ παρὰ τῇ Λαρίσσῃ.

Ὁ Οὐζοὺν-Χασάνης, βασιλεὺς τῆς Περσίας, λαβὼν σύμμαχον παρὰ τῶν Σκυθῶν πέμπει τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Ἰσουφτζὲ-πέην κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ὅστις ἐλθὼν καίει τὴν Νεοκαισάρειαν καὶ τὰς πέριξ ἐπαρχίας, καὶ προχωρεῖ μέχρι τῆς Καραμανίας, ἔνθα ὁ ῥηθεὶς Μουσταφᾶς, υἱὸς τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, καταπολεμήσας αὐτὸν καὶ ζωγρήσας πέμπει σιδηροδέσμιον εἰς τὸν πατέρα του.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1470, τοῦ Χιτζρὲ 875.

Ὁ Οὐζοὺν Χασάνης ἀγανακτήσας ἐπὶ τῇ ἥττῃ τοῦ στρατηγοῦ του ἐφορμᾷ κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν. Ἀπαντᾷ σὺν τῷ στρατῷ αὐτὸν ὁ σουλτὰν Μεχμέτης παρὰ τῷ Παγὶας, πόλει τῆς Παφλαγονίας, συγκροτεῖται πόλεμος σφοδρότατος, καὶ τέλος ἥττᾶται ὁ Οὐζοὺν Χασάνης, φονευθέντος ἐν τῷ πολέμῳ καὶ τοῦ ἰδίου υἱοῦ Ζεϊνουλδίνι, καὶ φεύγει ὁ Οὐζοὺν Χασάνης μὲ πολὺν ἀφανισμὸν τοῦ στρατοῦ του. Μετὰ τὴν φυγὴν τῶν Περσῶν πολιορκεῖ ὁ σουλτὰν Μεχμέτης τὴν ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ πόλιν αὐτῶν Ἀρσέγκην, τουρκιστὶ Καρὰ-Ἰσὰρ-Σαρκὶ λεγομένην, καὶ κατακαίει καὶ κατασφάττει πάντα τὰ ἐν ταῖς περὶ αὐτὴν ἐπαρχίαις. Εἶτα ἐπανακάμψαι μέλλων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀφῆκεν ἐκεῖσε σὺν τῷ στρατῷ στρατηγὸν τὸν Γεδὶκ-Ἀχμὲτ πασσᾶν, ὅστις ὑπαγαγὼν τὰς πόλεις Ἐρμενὰκ καὶ Ζιλίφκι ὑπέταξε τῇ τῶν Ὀθωμανῶν δυναστείᾳ ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν τῆς Παφλαγονίας, τουρκικώτερον Βαρσὰκ λεγομένης.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1471, τοῦ Χιτζρὲ 876.

Ὁ αὐτὸς Γεδὶκ-Ἀχμὲτ πασσᾶς ἐφορμᾷ κατὰ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου,

Κρίμι λεγομένης τουρκικώτερον, καὶ καταπολεμήσας τοὺς Γενοβέζους ὑποτάσσει τὴν μητρόπολιν τοῦ Κριμίου Κιέφε, εἶτα καὶ τὸ μέρος τοῦ Κριμίου ὁποῦ ὥριζαν οἱ Γενοβέζοι. Ἐκεῖσε εὗρε τὸν Μπεγκλὶ-Γκιεράϊ, καταγόμενον ἀπὸ τῆς φυλῆς τῶν ἡγεμόνων Κοπτζάκων, ἄλλως Ὀγουζιανῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ γένους τοῦ Τζιγκὶζ-Χὰν. (Εἰσὶ δὲ οἱ Κοπτζάκοι γένος σκυθικὸν, ἀφ' ὧν κατάγονται οἵ τε Τοῦρκοι καὶ οἱ Τάρταροι· εἶναι πλησιόχωροι μὲ τὴν ἐπαρχίαν Οὐζμπὲκ, καὶ εἰς τὰ σύνορα τῶν Ταρτάρων Χαγαταίων, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κασπίας θαλάσσης. Εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας τῶν νεωτέρων ἡ ἐπαρχία τῶν Κοπτζάκων ὀνομάζεται βασίλειον τοῦ Τιβὲτ, ἢ Τουρκεστάν). Οὗτος γὰρ ὁ Μπεγκλὶ-Γκιεράϊς, καταπολεμηθεὶς παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ καὶ δυναστεύοντος μέρους τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου, κατέφυγεν εἰς τοὺς Γενοβέζους· καὶ ὁ σουλτὰν Μεχμέτης τώρα τὸν ἐδεξιώθη, καὶ ἀποκαταστήσας αὐτὸν χάνην τοῦ Κριμίου δέδωκε αὐτῷ δυνάμεις ἵνα δι' αὐτῶν ὑποτάξῃ τὸν ἀδελφόν του βασιλεύοντα μέρους τοῦ Κριμίου, ἐπὶ ῥηταῖς συμφωνίαις. Ὅθεν ἐφορμήσας ὁ νέος χάνης κατ' αὐτοῦ νικᾷ καὶ φονεύει αὐτὸν καὶ ὑπέταξεν ἅπασαν τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον. Οὗτός ἐστιν ὁ πρῶτος χάνης τῶν Ταρτάρων τοῦ Κριμίου ἐπὶ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ πρῶτος αὐτὸς διώρισε νὰ ἐκφωνῆται εἰς τὸν μιναρὲ ὁ χουτπὲς τῶν ὀθωμανῶν σουλτάνων.

Ἀλλ' εἴπερ γελοῖοι οἱ συγγραφεῖς χριστιανοὶ ἐν τοῖς περὶ τὸν Τζεγκίζην, γελοιωδέστερος ὁ Μιχαὴλ τῆς Λιτουανίας διὰ τὴν καταγραφὴν τῆς σειρᾶς τῶν χάνηδων τοῦ Κριμίου. Ἀναγινώσκεται γὰρ ἐν τῇ συγγραφείσῃ αὐτῷ Ταρταρίᾳ, σελ. 296, τὸ ὅτι ὁ πρῶτος ἡγεμὼν τοῦ Κριμίου κατήγετο ἀπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Τζεγκίζη· καὶ εἰς τοῦτο μὲν ἀληθεύει· ψεύδεται δὲ γράφων σελ. 193 τὸ ὅτι ἀπόγονός τις τοῦ Τζεγκίζη, ᾧ ὄνομα παρ' αὐτῷ Λοτῶνος, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Λιτουανίαν τῆς Λεχίας· ἐξ αὐτοῦ περιγράφει σειράν τινα πλαστὴν τῶν χάνηδων τῆς Λιτουανίας, ὧν τὸν ἔσχατον Ἀκ-Κιερὰς ὀνομάζει, ὅστις ὑποτάξας τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον γεννᾷ τὸν Μπεγκλὶ-Γκιεράϊ, ἐξ οὗ ὁ Μεχμὲτ-Γκιεράϊς, κἀκ τούτου ὁ Σααδὲτ Γκιεράϊς, ἐξ οὗ ὁ Χὰς-Γκιεράϊς, κἀκ τούτου ὁ Σὰπ-Γκιεράϊς. Ταῦτα οὖν μυθώδη, οὕτω πως ἐχούσης τῆς ἀληθείας: Πάντες οἱ συγγραφεῖς Τοῦρκοι συμφωνοῦσιν εἰς αὐτὸ ὅτι, Γκιεράϊς τις ἀπὸ τοῦ γένους τοῦ Τζεγκὶζ-Χάνη καταγόμενος ὑπέταξε τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον, καὶ οἱ ἀπόγονοί του ἐφύλαξαν τὸ ὄνομά του διὰ μνήμην, μεταχειριζόμενοι αὐτὸ ὡς ἐπίθετον ἀπὸ τότε μέχρι τοῦδε. Πρὸς τούτοις οἱ Τάρταροι τῆς Λιτουανίας οὐ κατήγοντο ἀπὸ τῶν Ὀγουζιανῶν, ἀφ' ὧν ὁ Τζεγκίζης, ἀλλ' ἀπὸ τῶν Χαιρεμίσων, καὶ παρὰ Τούρκοις λέγονται Λίπκα Ταταρί. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Σημειωτέον δὲ προσέτι ὅτι διπλοῖ εἰσιν οἱ ἀπόγονοι τοῦ ῥηθέντος Γκιεράϊ· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν γνήσιοί εἰσι καὶ γίνονται χάνηδες τοῦ Κριμίου, οἱ δὲ εἰσι νόθοι καὶ ὀνομάζονται Χομπὰν-Γκιεράϊ. Γυνή γάρ τις χάνη τινος μοιχευθεῖσα ἐγέννησεν υἱόν· γνωσθείσης τῆς μοιχείας ἐφονεύθη ἡ γυνὴ, καὶ τὸ νεογνὸν παρεδόθη τινὶ ἵνα φονευθῇ. Ἀλλ' αὐτὸς λυπηθεὶς ἀνέθρεψε τὸ παιδίον εἰς τὴν Τζερκεσίαν φυγαδεύσας, καὶ τούτου κατάγονται οἱ Χομπὰν-Γκιεράϊδες διάγοντες εἰς

τὴν Γκάμπολην. Μετὰ τὸν πόλεμον τῆς Βιέννης ἀπιστοῦντες οἱ Ὀθωμανοὶ τῷ τότε χάνῃ Σελὶμ-Γκιεράϊ ἔκαμαν χάνην τὸν Κιὸρ-Γκιεράϊ, ὄντα ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Χομπάνιδων· ἀλλὰ μετά τινας μῆνας καθῃρέθη καὶ ἐγένετο χάνης πάλιν εἷς τῶν ἐκ τῆς ἄλλης φυλῆς. Εἶναι ἀνέλπιστον τὸ νὰ προβιβασθοῦν πλέον εἰς αὐτὴν τὴν ἀξίαν οἱ Χομπὰν-Γκιεράϊδες· ἔχουν διὰ τὸ γένος τους ἄλλα ὀφφίκια, οἷον τοῦ Καλγᾶ σουλτάνου, τοῦ Νουρραδίνι καὶ ἄλλα.

Ἐνόσῳ ἡ Ταυρικὴ Χερσόνησος ὑπετάσσετο τοῖς Ὀθωμανοῖς ὁ Σουλεϊμὰν-πασσᾶς ἐφώρμησε κατὰ τῆς Μολδαβίας. Ἀλλ' ἀπαντήσας αὐτῷ ὁ Στεφὰν-βόδας παρὰ τῷ Φαλτζὶ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Προύτου, πολέμου σφοδροῦ συγκροτηθέντος ἡττᾶται ὁ Σουλεϊμὰν-πασσᾶς καὶ φονεύεται, συμφονευθέντων καὶ πολλῶν τούρκων στρατιωτῶν καὶ πλείστων ὅσων ζωγρηθέντων καὶ τῶν λοιπῶν πέραν τοῦ Δουνάβεως φυγῇ τὴν σωτηρίαν εὑρόντων.

Ὠνομάζετο τοῦ Στεφὰν-βόδα ὁ υἱὸς Πογδὰν, καὶ ἀπὸ τούτου ὠνόμασαν οἱ Τοῦρκοι τὴν Μολδαυΐαν. Οὗτος ὁ Στεφὰν-βόδας αὐθέντευσεν ἔτει σωτηρίῳ **1456**, καὶ παρετάθη ἡ ἡγεμονεία του ἔτη **47** καὶ μῆνας πέντε.

Ὁ ῥηθεὶς πάπας Παῦλος ὁ Β' ἔγραψε τῷ ψευδοπατριάρχῃ τῶν Μαρωνιτῶν, τίτλῳ πατριάρχου Ἀντιοχείας χρωμένῳ καὶ καθημένῳ ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει, περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ θεοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐμίσει τοὺς πεπαιδευμένους αἱρετικοὺς καλῶν καὶ ἀπεδίωκε τῆς Ῥώμης, καὶ τῶν ὀφφικίων ἅπερ εἶχον ἐξέβαλλεν, ἐν οἷς καὶ τὸν Πλάτιναν ὑπομνηματογράφον ὄντα. Συνέθετο τοῖς Τούρκοις κατὰ τῶν Κελτογαλατῶν, εἰ καὶ ἐχθρὸς αὐτῶν δοκεῖν ἤθελε καὶ δεκάτας παρὰ πασῶν τῶν ἐν τῇ Γερμανίᾳ ἐκκλησιῶν ἀνυπερθέτως ἀπήτει ἐπὶ τῷ καταπολεμῆσαι αὐτούς. Θνήσκει δὲ ὁ πάπας οὐτοσὶ Παῦλος ὁ Β', κατὰ τὸν συγγραφέα Μορναῖον ἐκδεδιητημένος, καὶ γίνεται πάπας Σίξτος ὁ Δ', Αὐγούστου τῇ θ' τοῦδε τοῦ ἔτους.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1472.

Πατριαρχεία Μάρκου τοῦ Ξυλοκαράβου.

Τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ τὴν ὑπήνην περιέτεμεν ὁ σουλτὰν Μεχμέτης ἐπὶ βήματος, καὶ τοῦ ἐκκλησιάρχου τὴν ῥῖνα διέσχισε, διὰ τὸ μὴ ὑπακοῦσαι αὐτοὺς τῇ αὐτοῦ κελεύσει δι' ἧς ἐζήτει ἄδειαν ἐκκλησιαστικὴν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Τραπεζοῦντος Πρωτοβεστιάριον, ζώσης εἰσέτι τῆς αὐτοῦ νομίμου γυναικὸς, τοῦ γῆμαι τὴν τοῦ ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν σύνευνον, ἢ κατ' ἄλλους, θυγατέρα, κάλλει νικῶσαν τὰς κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου γυναῖκας· εἶτα καταργεῖ καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου τὸν αὐτὸν Ἰωάσαφ, καὶ συναχθέντες οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς καὶ ὁ ταύτης κλῆρος ψηφίζονται πατριάρχην τὸν ἱερομόναχον Μάρκον τὸν Ξυλοκαράβην ἐπιλεγόμενον, τὸν Βυζάντιον, καλόν τε καὶ πεπαιδευμένον.

Μαθὼν ὁ σουλτὰν Μεχμέτης τὴν ἐν τῇ Μολδαβίᾳ καταστροφὴν τοῦ ἰδίου στρατοῦ καὶ ἀγανακτήσας ἐκστρατεύει αὐτοπροσώπως κατ' αὐτῆς· ἀλλ' οὐχ εὑρών τινα ἀντιπαραταττόμενον καὶ εἰς τὰ ὄρη εἰσελθεῖν φοβηθεὶς ἐληΐσατο τὰς πεδιάδας καὶ ἐπανέκαμψε συνεπιφέρων πλῆθος αἰχμαλώτων τε καὶ ζώων.

Τὴν ἐν Ἰσπανίᾳ Καστιλλίαν, τελευτήσαντος Ἰωάννου Β', διεῖπεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐνρῖκος Δ'. Τούτου θανόντος, ἔτει 1472, Φερδινάνδος Ε', γήμας Ἰσαβέλλην τὴν τοῦ Ἐνρίκου ἀδελφήν, ἐγκρατὴς γέγονε τοῦ ῥηγάτου καὶ εὐτυχῶς τὰ πράγματα διῴκησε. Καὶ μετά τινα ἔτη, ἐπὶ τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου Η', τὸ τῆς Γρανάτης ῥηγάτον ἑαυτῷ ὑπέταξε, δορυάλωτον ποιήσας τὸν αὐτῆς ῥῆγα, ὃ μόνον ἐν τοῖς ῥηγάτοις τῆς Ἰσπανίας τῆς τοῦ Μωάμεθ θρησκείας ἐχόμενον μέχρι τούτων τῶν χρόνων τῇ τοῦ Χριστοῦ πίστει ἀντέκειτο. Ὅθεν Φερδινάνδος Ε' προγράμματι καὶ ἐδίκτῳ τὸ ὀφφίκιον τῆς λεγομένης Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ἐθέσπισε, προτροπῇ Θωμᾶ τοῦ Ἐνκρεμάτου τοῦ ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Δομενικανῶν, γενικοῦ Ἐξεταστοῦ τῆς πίστεως ὁρισθέντος. Μηδένα οὖν ἄλλον ἤθελεν εἶναι ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ εἰμὴ Χριστιανοὺς· ὅθεν 120 χιλιάδας οἴκους Ἰουδαίων ἐξορίζει καὶ διώκει, καὶ οἱ καταλειφθέντες Ἰουδαῖοι τὴν ἰουδαϊκὴν πίστιν ἀναδύσασθαι παρεβιάζοντο· οἵ τε Μαῦροι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ ἐκεῖθεν ἐξορισθῶσι, τῷ στόματι μᾶλλον ἢ τῇ καρδίᾳ τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν διεπρέσβευον. Καὶ οἱ τῶν αἱρέσεων Ἐξεταστὰι ἐκελεύοντο τοῖς Ἰουδαίοις καὶ Μαύροις προσέχειν, οἳ τοὺς ὑπαιτίους μετὰ πολλὰς καθειρξεις κατέκαιον. Ὁ δὲ τρόπος καθ' ὃν ἐξέταζεν ἡ ἀνίερος αὕτη Ἐξέτασις ὧδέ πως εἶχεν· ὁ προβληθεὶς ὑπό τινος ὡς ὑπαίτιος τῇ εἰρκτῇ ἐνεβάλλετο, καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας ἀνηγγέλλετο αὐτῷ ὅτι τόδε καὶ τόδε πέπραχεν ἢ εἶπεν ἐναντίον τῆς πίστεως· εἰ μὲν οὖν ἐκεῖνος ἔξαρνος ἐγίγνετο, κατεκαίετο καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ ἐδημεύετο· εἰ δὲ ὁμολογήσας τὸ πταῖσμα παραιτήσοιτο, οὐ κατεκαίετο μὲν, ἀλλ' εἰς τριήρεις εἰρκταῖς εἰς τὸ διηνεκὲς κατεδικάζετο, γυμνούμενος καὶ πάσης τῆς περιουσίας αὐτοῦ· τὸ δὲ χείριστον ὅτι οἱ τὴν αἰτίαν ἐπενεγκόντες οὐκ' ὠνομάζοντο, καὶ σὺν τῷ ὑπαιτίῳ ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου οὐ παρίσταντο. Μία δὲ μόνη ὁδὸς τοῦ ὑπεκφυγεῖν ὑπῆρχεν, ἐὰν ὁ ὑπόδικος εἴπῃ ἐχθροὺς ἔχειν καὶ συκοφαντεῖσθαι παρ' αὐτῶν, καὶ κατ' ὄνομα αὐτοὺς ὀνομάσῃ· καὶ ἀληθεύσας ἐν τούτοις οὐ περὶ τῆς προβληθείσης κατηγορίας ἀνεκρίνετο, ἀλλὰ περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ οἱ πλησίον αὐτοῦ ἠρωτῶντο, καὶ καθαρὸς αἱρετικῆς λώβης εὑρεθεὶς ἀφίετο· τοῦ καταδικασθέντος δὲ ἡ αἰτία εἰς διηνεκῆ τῆς συγγενείας αὐτοῦ ἀτιμίαν ἐπεγράφετο ἐν τοῖς ναοῖς γράμμασιν οὐ σμικροῖς.

Αὐτὸ τὸ ὀφφίκιον τῆς Ἐξετάσεως διωρίσθη ὑπὸ συνόδου ἁλισθείσης ἐν τῇ Ναρβώννῃ, ἔτει 1235· ἀλλὰ τανῦν ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ μετεβλήθη ἡ Ἐξέτασις εἰς νερωνικὴν τυραννίδα. Σώζεται καὶ μέχρι τοῦδε τὸ ὀφφίκιον αὐτὸ εἰς ὅλα τὰ ῥηγάτα τὰ τὸν πάπαν δεχόμενα, ἀλλ' οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν πολλὴν, ὡς τὸ πρότερον, εἰμὴ ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ταῖς ὑπὸ τῷ Ῥώμης πόλεσι.

Πικρότατα οὖν οἱ Ἰσπανοὶ ὠδύροντο διὰ τὴν πικροτάτην παπικὴν τυραννίδα καὶ τὸν ἐπαχθέστατον ζυγὸν τῆς ἀνιέρου Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, καὶ

μάλιστα ὅτι Φερδινάνδος Ε', τοῖς τοῦ πάπα κελεύσμασιν ὑπείκων, προγράμματι ἐπὶ βαρυτάτῃ ποινῇ ἀπηγόρευσεν ἵνα μήτις τῶν Ἰσπανῶν τολμήσῃ τὴν ἱερὰν Γραφὴν εἰς κοινὴν διάλεκτον ἢ μεταφράσαι, ἢ ταῖς παρ' ἄλλων εἰς τόδε μεταφρασθείσαις χρήσασθαι.

Οἱ ἐν τῇ Πορτογαλλίᾳ Ἑβραῖοι λίαν ἐβιάζοντο πρὸς τὸ χριστιανίσαι, ἀλλ' ἀνωφελῶς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1473, τοῦ Χιτζρὲ 878.

Ὁ πατριάρχης Μάρκος ὁ Ξυλοκαράβης, διὰ τὴν τῶν κληρικῶν αὐτοῦ φρενοβλάβειαν καὶ τὴν ἣν πρὸς αὐτὸν δυσμένειαν ἔφερον, καθῃρέθη τοῦ θρόνου ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Οἱ Τραπεζούντιοι ὁρῶντες ὁσημέραι τοὺς κληρικοὺς διαφερομένους τῷ σφῶν πατριάρχῃ πέμπουσι τῷ βασιλεῖ νομίσματα χρυσᾶ χίλια, δεόμενοι ἐκλέξαι αὐτοὶ πατριάρχην ὃν ἂν ἐθέλωσι· δεξάμενος οὖν αὐτὰ ὁ σουλτάνος καὶ τὴν ἄνοιαν αὐτῶν καταγνοὺς ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν ἄδειαν τῆς ἐκλογῆς.

ΚΕΦ. Δ'.

Τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Συμεῶνος τοῦ Τραπεζουντίου καὶ Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως.

Ὅθεν ἐκβαλόντες οἱ Τραπεζούντιοι ληστρικῶς τὸν Μάρκον ἐπιβιβάζουσι Συμεῶνα τὸν Τραπεζούντιον, ἄνδρα πολλαῖς ἀρεταῖς κοσμούμενον καὶ παρὰ πάντων φιλούμενον. Ὁ δὲ Μάρκος μεθ' ὕβρεων πολλῶν ἐξωσθεὶς τοῦ θρόνου ἰδίᾳ ἐμόναζεν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1476, τοῦ Χιτζρὲ 881.

Καὶ τοὺς τῶν ἐπαρχιῶν μητροπολίτας δι' ἐπιστολῶν προέτρεπεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐλθεῖν καὶ σύνοδον συγκροτήσαντας ἐξετάσαι τὰ γενόμενα. Ἁλισθείσης οὖν τῷδε τῷ ἔτει συνόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ διενεχθέντων πρὸς ἀλλήλους τῶν συνοδικῶν σχίσμα ἐγένετο· οἱ μὲν γὰρ Μάρκῳ τῷ Ξυλοκαράβῃ, οἱ δὲ Συμεῶνι τῷ Τραπεζουντίῳ προσέκειντο.

Πατριαρχεία Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως.

Τοῦτο καταγνοῦσα Μαρία ἡ τοῦ σουλτάνου μητρυιὰ καὶ γυνὴ τοῦ σουλ-

τὰν Μουράτη πατριάρχην ἠβουλήθη ἀναδεῖξαι Διονύσιον τὸν Φιλιππουπόλεως μητροπολίτην, γνώριμον αὐτῇ πρὸ πολλοῦ χρόνου γεγονότα. Ὅθεν βαλοῦσα ἐπ' ἀργυροῦ πίνακος δύο χιλιάδας φλωρίων ἐνεχείρισε τῷ σουλτάνῳ καὶ τὸν φίλον αὐτῆς Διονύσιον πατριάρχην προβληθῆναι ἠτήσατο· ὅστις τὸν χρυσὸν δεξάμενος καὶ εὐχαριστήσας αὐτῇ πρόγραμμα δέδωκε γενέσθαι τὴν αὐτῆς ἀξίωσιν. Διὸ ἀνεβιβάσθη ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ ῥηθεὶς Διονύσιος, ὅστις ὥρμητο μὲν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐλθὼν δὲ εἰς Βυζάντιον Μάρκῳ τῷ Εὐγενικῷ τῷ καὶ Ἐφέσου μητροπολίτῃ διηκόνει, παιδευθεὶς ὑπ' αὐτῷ τήν τε μοναδικὴν πολιτείαν καὶ ἀρετήν· τῆς δὲ Κωνσταντινουπόλεως ἁλούσης, αἰχμάλωτος σὺν τοῖς λοιποῖς γεγονὼς ὑπό τινος χριστιανοῦ Ἀδριανουπολίτου τῆς δουλείας λυτροῦται, καὶ μετ' ὀλίγον διὰ τὴν ἀρετὴν Φιλιππουπόλεως μητροπολίτης προχειρίζεται, εἶτα καὶ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον τὸν ῥηθέντα τρόπον ἀνάγεται· οὗ γενομένου ὁ μὲν Μάρκος ὁ Ξυλοκαράβης εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀχριδῶν μετετέθη, ὁ δὲ Συμεὼν ὁ Τραπεζούντιος ἐν τῇ τοῦ Στενημάχου μονῇ ἀπῆλθε μονάσων.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1477, τοῦ Χιτζρὲ 882.

Ὁ σουλτὰν Μεχμέτης ὑποτάσσει τὴν Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Ἰσσῷ τῆς Κιλικίας, κτισθεῖσάν ποτε ὑπὸ τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου, τουρκιστὶ Σκενδεροῦνα, καὶ ἰταλιστὶ Ἀλεξανδρέτα λεγομένην· κεῖται ὑπὸ τῷ θρόνῳ τοῦ Ἀντιοχείας, πόλις οὖσα παράλιος καὶ δυσκραεστάτου ἀέρος. (Διὰ ταύτης διῆλθον ἐγὼ μετὰ τοῦ Ῥαγὶπ-πασσᾶ, ἔτει σωτηρίῳ 1751, ἀπερχομένου εἰς Ἔδεσσαν, καὶ πάλιν διῆλθον μετὰ τοῦ αὐτοῦ, ἔτει σωτηρίῳ 1757, ἐρχομένου εἰς Κωνσταντινούπολιν μὲ τὸ βεζαρέτι-οὐζμᾶ.) Ἥρπασε δὲ ταύτην τότε ὁ σουλτὰν Μεχμέτης ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Καὶτ-πέη, ἑνὸς ὄντος τῶν βασιλέων τοῦ Δεβλέτι Τζερακισέ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1478, τοῦ Χιτζρὲ 883.

Κτίζει ὁ σουλτὰν Μεχμέτης ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει παλάτιον ὅπερ ἐστὶ τὸ καὶ μέχρι τοῦδε παρὰ τῶν διαδόχων αὐτοῦ σουλτάνων οἰκούμενον ἐν τῷ Βυζαντίῳ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1479, τοῦ Χιτζρὲ 884.

Ὁ Ἀλιαδὶν-πέης ζητεῖ τὴν παρὰ τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ συμμαχίαν κατὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς Μπαδδὰκ-πέη βασιλέως τῆς Κίνας, Τζίνι Ματζὶν τουρκικώτερον λεγομένης. Δίδωσι τοίνυν στρατὸν ὁ σουλτάνος τῷ Ἀλιαδὶν πέῃ, ὅστις δι' αὐτοῦ νικήσας τὸν ἴδιον πατέρα φυγεῖν κατηνάγκασε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1480, τοῦ Χιτζρὲ 885.

Ὁ σουλτὰν Μεχμέτης φονεύει τὸν ἴδιον υἱὸν Μουσταφᾶν τὸν προῤῥηθέντα, τὸν καὶ ἡγεμόνα τῆς Καραμανίας, ὡς βιάσαντα τὴν γυναῖκα τοῦ Γεδὶκ-Ἀχμὲτ-πασσᾶ.

Πολεμᾷ ὁ σουλτάνος μὲ τοὺς Ἐνετοὺς καὶ νικᾷ αὐτοὺς παρὰ τῷ ποταμῷ Ποντίῳ διὰ τοῦ Γεδὶκ-Ἀχμὲτ-πασσᾶ.

Εἶτα βουληθεὶς ὁ σουλτάνος ὑπαγαγεῖν τὴν Ἰταλίαν, στόλον ἑτοιμάσας πέμπει αὐτὸν ὑπὸ ναυάρχῳ τῷ αὐτῷ Γεδὶκ-Ἀχμὲτ-πασσᾷ. Οὗτος προσορμήσας εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἰταλίας Πούλια λεηλατεῖ τὴν ἐπαρχίαν καὶ ὑποτάσσει καί τινα αὐτῆς ὀχυρώματα· ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν τοιούτων κατορθωμάτων μετακαλεῖται παρὰ τοῦ σουλτάνου διὰ τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον. Ὁ γὰρ Οὐζοὺν-Χασάνης ἤρξατο ἐφορμᾶν κατὰ τῶν ὀθωμανικῶν ἐπαρχιῶν. Εἶτα οἱ Ἐνετοὶ ἐζήτησαν εἰρηνεῦσαι μὲ τὸν σουλτὰν Μεχμέτην, ἀποστείλαντες πρέσβυν Βενέδικτον τὸν Τρεβιζᾶνον, καὶ εἰρήνευσε μετ' αὐτῶν διὰ τὴν κατεπείγουσαν χρείαν τοῦ περσικοῦ πολέμου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1481, τοῦ Χιτζρὲ 886.

Ἀλλ' οὐ παρετάθη τὰ τῆς εἰρήνης ἐπὶ πολύ· τούτῳ γὰρ τῷ ἔτει πέμπει στόλῳ τὸν Μεσὶχ-πασσᾶν διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ῥόδον. Οἱ χριστιανοὶ συγγραφεῖς γράφουσιν ὅτι ὁ Μεσὶχ-πασσᾶς ἦν ἐξωμότης χριστιανὸς καὶ ἐκ τοῦ γένους τῶν Παλαιολόγων. Ἐλθὼν οὖν πολιορκεῖ τὴν Ῥόδον, ἀλλ' οὐδὲν ἀνύσας, μετὰ πολλὴν φθορὰν τοῦ ἰδίου στρατοῦ καὶ κίνδυνον τῆς ἰδίας ζωῆς ἄπρακτος ἔλυσε τὴν πολιορκίαν.

Τῷδε τῷ ἔτει ὁ σουλτὰν Μεχμέτης μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς βασιλείας του διαπλεύσας τὸν Βόσπορον παρὰ τῷ Σκούταρι, ἤτοι τῇ Χρυσουπόλει, καὶ στρατοπεδεύσας εἰς τὸ Μάλτεπε, ὄρος ὂν ὑψηλὸν παρὰ τῇ πόλει Νικαίᾳ, ἐφοβέριζεν οὐ μόνον τὸν Οὐζοὺν Χασάνην ἀλλὰ καὶ ξυμπάσας τὰς βασιλείας τῆς Ἀσίας. Ἐκεῖσε ὁ ὀργασμὸς τῆς φαντασίας του, θεριαινομένης ἀπὸ μεγάλας φαντασιοκοπίας, τὰς αἰσθήσεις του συγχύσας ἐπέφερεν αὐτῷ ποδάγραν καὶ κολικόπονον. Ὁ παροξυσμὸς τοῦ πάθους ὤντας ὀξύτατος καὶ μὲ δρυμέα συμπτώματα ἐπέφερε θάνατον, καὶ ἐτελεύτησε κατὰ τὴν πέμπτην τῆς σελήνης Δζεμάζουλ-έββὲλ, διορίσας διάδοχον τῆς βασιλείας του τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μπαγιαζίτην, ζήσας ἔτη 51 καὶ βασιλεύσας ἔτη 30 καὶ μῆνας τρεῖς, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν τριῶν χρόνων ἐν οἷς συνεβασίλευσε τῷ πατρὶ σουλτὰν Μουράτῃ. Οὗτος ὁ ἀριθμὸς ἐστι κατὰ κίνησιν τῆς σελήνης, ὅστις κατὰ τὴν ἡλιακὴν ἀπαρτίζεται εἰς ἔτη τεσσαράκοντα ἐννέα, μῆνας ἑπτὰ καὶ ἡμέρας ἑπτά.

Ἦτον τότε ὁ Μπαγιαζίτης ἡγεμὼν τῆς Ἀμασείας, ὡς καὶ ὁ ἀδελφός του Δζὲμ ἡγεμὼν τοῦ Ἰκονίου. Ἑτοιμάζετο δὲ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ὁ Μπαγιαζίτης νὰ πηγαίνῃ εἰς προσκύνησιν τοῦ κιαμπὲ εἰς τὴν Μέκκαν. Ὠνομάζοντο δὲ τότε οἱ ἡγεμόνες σαντζὰκ, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν τωρινὴν συ-

νήθειαν πασσᾶ· τανῦν γὰρ λέγεται σαντζὰκ ὁ διοικητὴς μιᾶς ἐπαρχίας ὁποῦ διοικεῖ χωρὶς νὰ ἔχῃ τὰ λεγόμενα τούγια, ἤτοι οὐρὰς τῶν ἵππων, δύο ἢ τρεῖς. Ἔχει δὲ οὕτω τὴν σήμερον ἡ τάξις τῶν διοικητῶν· ὁ σαντζὰκ εἶναι μικρότερος τοῦ πέη, ὁ πέης μικρότερος τοῦ πασσᾶ, καὶ ὁ πασσᾶς μικρότερος τοῦ μπεϊλέρπεη.

—

Βασιλεία τοῦ Κορδούκ, υἱοῦ τοῦ Μπαγιαζίτη.

Λαμβάνει οὖν ἀνελπίστως ὁ Μπαγιαζίτης τὰ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως γράμματα τοῦτε βεζίρη Ἀλῆ-πασσᾶ καὶ τῶν λοιπῶν μεγιστάνων, δι' ὧν δηλοποιοῦντες αὐτῷ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του καὶ τὴν εἰς αὐτὸν διαδοχὴν τῆς βασιλείας, προσεκάλουν κοινῶς νὰ ἔλθῃ νὰ δεχθῇ τὴν βασιλείαν καὶ νὰ ἀφήσῃ πλέον τὴν εἰς τὴν Μέκκαν ἀποδημίαν διὰ τὸ ἐπάναγκες τῆς βασιλείας.

Ἀλλ' ὁ Μπαγιαζίτης μετὰ πολλὴν ἀναπόλησιν ἀποφασίζει νὰ μὴ δεχθῇ τὴν βασιλείαν, μόνον νὰ πηγαίνῃ εἰς προσκύνησιν τοῦ κιαμπὲ, καὶ τῷ βεζίρῃ γράψας διορίζει εἰς τὴν βασιλείαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κορδούκ, εὑρισκόμενον εἰς τὴν Πόλιν παρὰ τῷ πάππῳ αὐτοῦ πρὸ ἡμερῶν διὰ νὰ περιτμηθῇ. Καὶ ταῦτα γράψας, χωρὶς νὰ προσμείνῃ τὴν ἀπόκρισιν ἀναχωρεῖ διὰ τὴν Μέκκαν. Ὁ βεζίρης καὶ οἱ λοιποὶ λαβόντες τὰ γράμματα προσκυνοῦσιν εἰς τὸ τάχτι ὡς βασιλέα τὸν υἱὸν τοῦ Μπαγιαζίτη Κορδούκ, ὅστις διοικεῖ ἀρίστως τὴν βασιλείαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1482, τοῦ Χιτζρὲ 487.

Δυσμενῶν τινων καὶ χαιρεκάκων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κληρικῶν τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην Διονύσιον περιτετμημένον εἶναι παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν ὑφ' ὧν ἠχμαλωτίσθη διαφημισάντων καὶ συνόδου συγκροτηθείσης, τὸ ἀδόμενον παρὰ τῶν πλείστων διεβεβαιοῦτο. Ὅθεν ὁ Διονύσιος ἐν τῷ μέσῳ τῆς συνόδου διεγερθεὶς καὶ τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων ἀνελκύσας τὴν τῆς σαρκὸς ἀκροβυστίαν πασίδηλον τοῖς παροῦσιν ἐποίησε, πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς ἀληθείας καὶ καταισχύνην τῶν συκοφαντῶν, οἳ ἐπὶ τούτοις λίαν αἰσχυνθέντες τοῖς ποσὶν αὐτοῦ προσέπεσον συγχώρησιν ἐφ' οἷς ἥμαρτον αἰτούμενοι. Παντὸς οὖν τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχιερέων δεηθέντων αὐτοῦ ἐμμεῖναι τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ ὡς καὶ πρότερον, οὐκ ἐπείσθη, ἀλλ' ἐξελθὼν τῆς Πόλεως, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἅπαντα τὰ οἱ προσόντα, ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς Κοσινίτζης τῆς πλησίον τῆς Χριστουπόλεως οὔσης ᾤκησεν, ὅπου ζῶν ἐν εἰρήνῃ πολλὰς οἰκοδομὰς καὶ καλλιεργείας ἐποίησε.

ΚΕΦ. Ε'.

Τὰ ἐπὶ τῆς Βας Πατριαρχείας τοῦ αὐτοῦ Συμεῶνος τοῦ Τραπεζουντίου καὶ πατριαρχεία Ῥαφαὴλ τοῦ Σέρβου.

Τοῦ Διονυσίου τοίνυν ἀποχωρήσαντος ἀνήχθη τὸ δεύτερον ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ αὐτὸς Συμεὼν ὁ Τραπεζούντιος, τίσας τὰς δύο χιλιάδας τῶν φλουρίων· ὁ γὰρ τοῦ δημοσίου καίστωρ, τουρκικώτερον τερτερδάρης, ἐν τοῖς γραμματείοις τοῦ ἀρχείου εὑρὼν τὰς παρὰ τοῦ Διονυσίου δοθείσας τότε δύο χιλ. φλωρίων, ἧττον τούτων οὐδαμῶς λαβεῖν ἠθέλησε.

Βασιλεία τοῦ Μπαγιαζίτη.

Ἐπανακάμπτων ὁ Μπαγιαζίτης ἀπὸ τῆς Μέκκας μετὰ μῆνας ἐννέα ἔγραψε τῷ υἱῷ αὐτοῦ Κορδούκ παρακαλῶν νὰ διαφυλάξῃ τὴν βασιλείαν. Ἔγραψε δὲ καὶ τοῖς προὔχουσι προτρέπων ὑποτάσσεσθαι ἐν πίστει τῷ Κορδούκ· περί τε ἑαυτοῦ ἐζήτει διατρίψαι ἰδιωτικῶς ἐν τῇ Νικαίᾳ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ.

Τούτων οὖν τῶν γραμμάτων ἀναγνωσθέντων οἱ προὔχοντες εἶπον τὸ, δέον ἐνεργηθῆναι τὴν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ παραγγελίαν καὶ τὴν βασιλείαν διαδεχθῆναι τὸν Μπαγιαζίτην. Ὁ Κορδούκ οἰκειοθελῶς παραχωρεῖ τὴν βασιλείαν τῷ πατρὶ Μπαγιαζίτῃ, καὶ ἀπαντήσας αὐτῷ παρὰ τῇ Νικαίᾳ μετὰ πάντων τῶν προὐχόντων καὶ τάξεων προσκυνεῖ αὐτὸν ὡς βασιλέα καὶ μετ' αὐτὸν πάντες οἱ προὔχοντες. Εἶτα συνεισελθὼν τῷ πατρὶ εἰς τὴν Πόλιν, ἀνεχώρησεν εὐθὺς διὰ τὴν Μαγνησίαν, κατοικήσας ἐκεῖ μὲ βασιλικὰ μεγάλα σιτηρέσια.

Ταῦτα μαθὼν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μπαγιαζὶτ Δζὲμ ὁ προῤῥηθείς, ἀγανακτήσας, ἀναγορεύεται σουλτάνος εἰς τὴν Προύσαν. Ἐκστρατεύει εὐθὺς κατ' αὐτοῦ ὁ Μπαγιαζίτης, συγκροτεῖται πόλεμος σφοδρὸς παρὰ τῇ Προύσῃ· ἡττᾶται ὁ Δζὲμ, φονευθέντων πολλῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, φεύγει σὺν ὀλίγοις εἰς τὸ Χαλέπι, κἀκεῖθεν προσφεύγει εἰς Αἴγυπτον παρὰ τῷ σουλτάνῳ αὐτῆς Καὶτ-πέῃ τῷ Τζερκέζῳ, ὅστις συμβουλεύει αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς προσκύνησιν τοῦ κιαμπὲ καὶ ἀποστῆναι τῶν τοιούτων. Ἀλλ' ὁ Δζὲμ ὑποκριθεὶς ἀκοῦσαι τῆς συμβουλῆς αὐτοῦ, ἀναχωρήσας τῆς Αἰγύπτου διὰ τὴν Μέκκαν τῇ βοηθείᾳ τοῦ Καὶτ-πέη, ἀντὶ τῆς Μέκκας ἔρχεται εἰς τὴν Παφλαγονίαν πρός τινας τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ συναθροίσας στρατὸν, τοὺς λεγομένους Γκιονουϊλίδες, ἡτοιμάζετο πολεμῆσαι κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ· ἀλλ'

αὐτὸς ἀποστείλας στρατὸν φυγαδεύει τὸν Δζὲμ κατασφάξας τοὺς περὶ αὐτόν. Φυγὼν οὖν ὁ Δζὲμ, πλοίου ἐπιβὰς ἔρχεται εἰς Ῥόδον, καὶ ἐδεξιώθη αὐτὸν τὰ μέγιστα ὁ Γρὰν Μάστρος τῶν ἐν τῇ Ῥόδῳ χριστιανικῶν ταγμάτων.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1484, τοῦ Χιτζρὲ 889.

Ὁ σουλτὰν Μπαγιαζίτης ἐλθὼν εἰς τὸν Μωρέαν ἔκτισε δύο ὀχυρώματα εἰς τὸν Ἰσθμὸν, ἐν τῷ πεδίῳ ὁποῦ εἶναι κατὰ σειρὰν τῆς Κορίνθου, διὰ νὰ ἀπαντᾷ τὰς εἰς αὐτὰ τὰ μέρη ἐφόδους τῶν Χριστιανῶν· ἀφῆκε δὲ ἐν τοῖς ὀχυρώμασι καὶ στρατὸν οὐκ ὀλίγον φύλακα.

Εἶτα ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν διορίζει κτισθῆναι τζαμὶ, μεδρεσὲ, ἱμαρέτι, δάρουλ-χαγιὰ, ἤτοι παλάτιον βασιλικὸν καὶ λουτρὸν δημόσιον ἐπὶ τῷ ποταμῷ Τούντζα.

Εἶτα ἀπελθὼν εἰς τὴν Μολδαβίαν πολλῇ τῇ δυνάμει, ἡγεμονεύοντος τοῦ Στεφὰν-βόδα τοῦ Γ′, ὑποτάσσει δύο πόλεις αὐτῆς, τὸ Κελὶ δηλαδὴ κείμενον ἐπὶ τῷ ἀρκτικῷ στομίῳ τοῦ Δουνάβεως, τὸ καὶ πάλαι Λ υ κ ό σ ο μ ο ς λεγόμενον, καὶ τὸ Ἀκκερμάνι, κείμενον ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τὸ καὶ πάλαι παρ' Ἡροδότῳ Ὀ ξ ε ῖ α λεγόμενον, περίφημον διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἐξορίαν τοῦ ποιητοῦ Ὀβιδίου, ὅθεν καὶ ἡ παρ' αὐτῷ λίμνη καλεῖται λίμνη τοῦ Ὀβιδίου. Κεῖται δὲ ἡ Ὀξεῖα παρὰ τῇ Οὐζοῦ, τὸ πάλαι Ὀλβιοπόλει λεγομένῃ. Διὰ τῆς ἁλώσεως οὖν τούτων τῶν δύο φρουρίων ἐμπόδισεν ὁ σουλτὰν Μπαγιαζίτης τοὺς Μολδαβοὺς ἀπὸ τὰς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ πειρατείας, καὶ ἠνέωξεν ἑαυτῷ ὁδὸν ῥᾳδίαν τοῦ ἐφορμᾶν κατὰ τῆς Μολδαβίας.

Τὸν Ἀντιοχείας Μάρκον τὸν Γ′, πατριαρχεύσαντα ἔτη εἴκοσι πρὸς τοῖς ἐννέα καὶ θανόντα, διεδέχθη τῷδε τῷ ἔτει 1484 Ἰωακεὶμ ὁ Β′.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ πεῖλέρπεης τῆς Ἀσίας ὑπέταξε τὴν Ταρσὸν τῆς Κιλικίας, τὴν Κουρσουνλὶ καὶ Κοσουνλὶ, τὰς ἐν τῇ Κιλικίᾳ πόλεις.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1485.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ὁ Μπαγιαζίτης φονεύει ἀδίκως τὸν περίφημον στρατηγὸν Γεδὶκ-Ἀχμὲτ-πασσᾶν, συκοφαντηθέντα ὅτι ἐστοχάσθη καθελεῖν τῆς βασιλείας τὸν Μπαγιαζίτην καὶ ἀναβιβάσαι εἰς αὐτὴν τὸν υἱὸν τοῦ Μπαγιαζίτη Ἀχμέτην. Ἔγνω ὕστερον τὴν συκοφαντίαν ὁ Μπαγιαζίτης καὶ ἐλυπήθη ἐπὶ τῷ ἀδίκῳ θανάτῳ.

Ὁ Ἀλιὰ-Δεβλέτης, τοῦ ὁποίου αἱ τότε ἐπαρχίαι εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας σημειοῦνται τῷ ὀνόματι Ἀ λ ι ά ϊ-Δ ε β λ έ τ ι-μ ε μ λ ε κ ε τ ὶ, ἡ ἐπαρχία τοῦ Ζιλκαδὲρ, περιοριζόμεναι ὑπὸ τοῦ Ταύρου, Ἀντιταύρου, μέρους τῶν ὀρέων τῆς Καππαδοκίας ἓξ ἑνὸς μέρους, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος συνορεύεται μὲ τὸ Χαλέπι, ἀπὸ μέρους τῆς Περσίας μὲ τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν, ἀπὸ μέρους τῶν ὀθωμανικῶν ἐπαρχιῶν μὲ τὴν Ἀμάσειαν καὶ ἀπὸ

μέρους τῆς Καραμανίας μὲ τὴν Ἄδαναν, ὑποτάσσεται τῷ Μπαγιαζίτῃ· καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ βοήθειαν πολεμᾷ μὲ τὸν στρατηγὸν τοῦ Καὶτ-πέη τοῦ καὶ σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, καὶ μετὰ πολλοὺς καὶ φρικτοὺς πολέμους ὑποτάσσει τὰς ἐν τῇ Συρίᾳ πόλεις τοῦ Καὶτ-πέη, τὸ Γκιουλὲκ δηλαδὴ, τὸ Σουὲς, τὰ Ἄδανα, τὸ Καϊσάρι καὶ τὸ Ἀντάπ.

Ὁ Μπαγιαζίτης καταμαθὼν ὅτι ἀπὸ τῆς Τζερκεζίας ἀνὰ ἔτος ἀπέρχονται πολλοὶ Τζερκέζοι εἰς τὸ Μισίρι, καὶ αὐξάνει δι' αὐτῶν καὶ ἀνανεοῖ τὰς δυνάμεις του ὁ Καὶτ-πέης, ἐφορμᾷ πολλῷ τῷ στρατῷ κατὰ τῆς Τζερκεζίας, καὶ λεηλατήσας πᾶσαν τὴν ἐπαρχίαν καὶ λάφυρα πλεῖστα ἀπαγαγὼν κτίζει καὶ φρούρια εἰς τὰ ὄρη αὐτῆς, ἤτοι τὸ Δεμὶρ-καπὶ καὶ τὸ Δερπέντι, καὶ εἰς τὰ παραθαλάσσια τὸ Σοουτζάκι, τὸ Σοχοὺν καὶ τὸ Ἀνάκαρι, μέχρι τοῦδε σωζόμενα, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ μὲ αὐτὰ τὴν ἔξοδον τῶν τε Ἀμπαζάδων καὶ Τζερκέζων καὶ τὴν ἀποδημίαν εἰς ἀλλοδαπὰς ἐπαρχίας. Ὅθεν ὁ Καὶτ-πέης, στερηθεὶς νέων στρατιωτῶν, ὑπὸ τῆς λύπης ἀπέθανε.

Θνήσκει ὁ Ἀπτουλάχης, υἱὸς τοῦ Μπαγιαζίτη καὶ ἡγεμὼν τοῦ Ἰκονίου. Πέμπει πάλιν στρατὸν ὁ Μπαγιαζίτης κατὰ τῆς Μολδαβίας καὶ φονεύει πολλοὺς τῶν Μολδάβων.

Ἀποστατοῦσιν οἱ κατοικηταὶ τῆς Παφλαγονίας, τουρκικώτερον Βαρσὰκ λεγομένης, ἀλλὰ πάλιν ὑπετάγησαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1486.

Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦδε τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Συμεῶνος τοῦ Τραπεζουντίου διετάχθη ἡ ἀκολουθία διὰ τοὺς ἐπιστρέφοντας εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ἀπὸ τῆς παπιστικῆς πλάνης τε καὶ τοῦ σχίσματος, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ αἱρέσεως ἡ βλασφημίας, κατὰ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς τοῦ πάπα μοναρχίας.

Οἱ ἐπικρατοῦντες τῆς ἐν τῇ Ἱσπανίᾳ ἐπαρχίας Ἀνδαλουσίας Μαῦροι μουσουλμάνοι, ἄλλως τῶν Χουλεφάϊ-Ἀπασιγιέδων τοποτηρηταὶ καὶ στρατιῶται, καταπολεμηθέντες ὑπὸ τῶν Ἱσπανῶν, διώκονται ἐκεῖθεν καὶ φεύγουσιν ὁλοκλήρως· οἵ τε μὴ φυγόντες τυραννοῦνται παρὰ τῶν Ἱσπανῶν καὶ βιάζονται καταπτύξαι τὸν μουσουλμανισμόν. Ὅθεν αὐτοὶ γράφουσι τῷ σουλτὰν Μπαγιαζίτῃ καὶ ζητοῦσι παρ' αὐτοῦ βοήθειαν ὡς ἀρχηγοῦ καὶ κεφαλῆς τῆς μουσουλμανικῆς θρησκείας, καὶ ὃς ὑπεσχέθη αὐτοῖς βοήθειαν καὶ ἀντίληψιν.

Πατριαρχεία Ῥαφαὴλ τοῦ Σέρβου.

Ἐλήλυθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐκ τῆς Σερβίας ἱερομόναχός τις Ῥαφαὴλ τοὔνομα, καὶ κατ' ἄλλους Θεοφάνης, ἀνὴρ χαμερπὴς καὶ τῇ μέθῃ ὅλος ἔκδοτος, ὅστις, καίτοι βλακώδης ὢν, γνωρίμους τινας τῶν ἐν τέλει ἐκτή-

σατο, οἷς προσελθὼν ὑπέσχετο ἔρανον κατ' ἔτος τίειν τῷ βασιλέως καίστορι φλωρίων δύο χιλιάδας, καὶ ἐν τῇ προβλήσει αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου φλωρία 500, εἰ πατριάρχην αὐτὸν ἀναδείξωσιν. Ἐκείνων δὲ εἰπόντων ταῦτα τῷ σουλτὰν Μπαγιαζίτ, ἐπέβη τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐκβληθέντος παραυτίκα τοῦ Συμεῶνος. Στάσεως δὲ γενομένης οὐκ ἤθελον οἱ παρευρεθέντες ἐκεῖσε ἀρχιερεῖς συλλειτουργῆσαι αὐτῷ, καὶ βιασθέντες ὑπὸ τοῦ σουλτάνου τέως συνεκοινώνησαν. Τοσοῦτον δὲ προσέκειτο ταῖς οἰνοφλυγίαις, ὥστε μὴ δύνασθαι στῆναι ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀκολουθίαις, ἀλλ' οὔτε ἐν αὐτῇ τῇ πανσέπτῳ τῶν Παθῶν ἑβδομάδι, οὔτε ἠδύνατο κατέχειν τῇ χειρὶ τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον, ἥτις ἐκπεσοῦσα τῆς χειρὸς αὐτοῦ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Πέμπτῃ συνετρίβη.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1487.

Ὑπὸ ἀρχιθαλασσίῳ τῷ Κεμὰλ-Ἀλῆ-πασσᾷ πέμψας στόλον πολὺν ὁ Μπαγιαζίτης εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν τῇ Ἱσπανίᾳ τυραννουμένων, ὡς ἔλεγον, Μαύρων μουσουλμάνων, νικᾷ τὸν στόλον τῶν Χριστιανῶν, λεηλατεῖ τὴν νῆσον τῆς Μάλτας καὶ τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἱσπανίας, καὶ ἐπανακάμπτουσιν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν Πόλιν λαφύρων κατάπλεοι.

Διώξας ὁ Φερδινάνδος τῷδε τῷ ἔτει ἀπὸ τῆς Γρανάτης Μαύρους καὶ Σαρακηνοὺς τοὺς ἐπικρατήσαντας αὐτῆς ἔτη ὀκτακόσια, ἐδίωξεν ἐκ τῆς Ἱσπανίας καὶ 120 χιλιάδας Ἑβραίων, γυμνώσας αὐτοὺς πάσης τῆς περιουσίας αὐτῶν κινητῆς τε καὶ ἀκινήτου, οἵτινες καὶ διεσπάρησαν εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ πόλεις τῆς Τουρκίας, καὶ μάλιστα τὴν Θεσσαλονίκην. Καὶ συνεχώρησε τὴν ἁρπαγὴν αὐτὴν ὁ τότε πάπας Ἰννοκέντιος ὁ Η', καὶ τὸν ῥῆγα τῶν Ἱσπανῶν Φερδινάνδον τόνδε τὸν Ε' καθολικὸν ἐπωνόμασε σὺν τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, καινοτομῶν καὶ εἰς τοὺς βασιλικοὺς τίτλους, οὐκ ἀπὸ κανόνος τινὸς συνοδικοῦ ἀλλ' ἐκ τῆς καλουμένης παρ' αὐτοῦ ἰδίας ἄκρας ἐξουσίας, τῆς ἐκ τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ Σατανᾶ ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου προαχθείσης. Εἰ οὖν καλὸν τὸ διωχθῆναι τοὺς Ἑβραίους ἐκ τῆς Ἱσπανίας, πῶς οὐ διώκει καὐτὸς ὁ γενάδας αὐτοὺς ἔκ τε τῆς Ῥώμης καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν τῶν ὑπ' αὐτῷ πόλεων;

Ἀλλ' οὐ καλὸν πάντῃ. Ἐκ γὰρ τοῦ τοιούτου διωγμοῦ ἄθεον ἠκολούθησε σύμπτωμα. Πολλοὶ γὰρ τῶν Ἰουδαίων μὴ βουληθέντες φυγεῖν γεγυμνωμένοι ὧν εἶχον, ἔμειναν ἐν τῇ Ἱσπανίᾳ λαθόντες, καὶ τῷ μὲν ἰουδαϊσμῷ κρυφίως πιστεύοντες, παῤῥησίᾳ δὲ βαπτιζόμενοι ἐγίνοντο καὶ ἱερεῖς καὶ πνευματικοὶ τῶν Χριστιανῶν. Εἶτα φεύγοντες εἰς τὴν Λιγουρίαν καὶ ἄλλους τόπους ἐνήργουν πάλιν παῤῥησίᾳ τὸν ἰουδαϊσμόν, καὶ οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων πολιτικῶν τε καὶ ἐκκλησιαστικῶν τούτους ἐξέταζε, καὶ διέμενον ἀτιμώρητοι διὰ τὴν ἄθεον αὐτὴν τους πρᾶξιν καὶ τόλμην ἀνύποιστον. Φεύγουσιν οὖν εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ μέχρι τοῦ νῦν πολυαρίθμως τοιοῦτοι. Κἀνταῦθα ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, ὅπου ταῦτα γράφω, εἷς τῶν πολλῶν ἐκεῖθεν φυγάδων ἦν, ἐπὶ τῆς νεανικῆς μου ἡλικίας, καὶ ὁ ἰατρὸς Φονσέκας Ἑβραῖος, ἱερεὺς ἐκεῖσε ὑπάρξας, ὡς αὐτὸς ἔλεγε καυχώμενος τοῖς ἐμοῖς γεννήτορσιν ἐν τῷ ἰατρεύειν πολλάκις· ἦν γὰρ ἰατρὸς τοῦ σπιτίου μας.

Τὸν Ἀλεξανδρείας Γρηγόριον τὸν ΣΤ', πατριαρχεύσαντα ἔτη εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑπτὰ καὶ θανόντα, διεδέχθη τούτῳ τῷ ἔτει Ἰωακεὶμ ὁ πάνυ, ὁ ἐπὶ ἁγιότητι καὶ θαυματουργίᾳ εὐφημούμενος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1488.

Διαγενομένου τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁ Ῥαφαὴλ πληρῶσαι μὴ δυνηθεὶς τὰς ὑποσχεθείσας δύο χιλιάδας φλωρίων καθείργνυται, καὶ μηδαμόθεν ταῦτα ἔχων ἀποδοῦναι ἐδεήθη ἵνα ἐσθ' ὅτε τῆς εἱρκτῆς ἐξέρχηται φέρων τὰς ἀλύσεις ἐπὶ τὸν αὐχένα καὶ διὰ τῶν τῆς Πόλεως ὁδῶν ὡς προσαίτης περιοδεύῃ χρημάτων αἰτήσεως ἕνεκα· οὗ γινομένου ὄνειδον τοῖς πᾶσιν ἐγίγνετο. Καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ὢν τελευταῖον ἀθλίως ἐν τῇ εἱρκτῇ τὸν βίον κατέστρεψε.

ΚΕΦ. ΣΤ'.

Τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Μαξίμου τοῦ Γ', Νήφωνος τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, καὶ β' πατριαρχεία Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως.

Συνόδου οὖν ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθείσης προχειρίζεται πατριάρχης ὁ μέγας ἐκκλησιάρχης Μανουὴλ, ὁ τὴν ῥῖνα διασχισθεὶς ἐπὶ τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη τοῦ Φετίχη, ὡς πρόειρηται, καὶ μετωνομάσθη Μάξιμος ὁ λόγιος, ἀνὴρ διαβεβοημένος ἐπ' ἀρετῇ καὶ τὸν τοῦ θεοῦ λαὸν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ ποιμαίνων, κατὰ πᾶσαν κυριακὴν καὶ ἑορτὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον παῤῥησίᾳ διδάσκων· οὗ ἡ φήμη ἔφθασε καὶ εἰς τὰ ὦτα τοῦ σουλτὰν Μπαγιαζίτη· ὅθεν ἠξίωσεν αὐτὸν ὁ σουλτάνος τὸ ἱερὸν Σύμβολον τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως αὐτῷ ἀναπτύξασθαι, προτραπεὶς εἰς τοῦτο ὑπό τινων νέων Τραπεζουντίων τῶν ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων αὐτοῦ διαγόντων καὶ χριστιανιζόντων εἰσέτι, καὶ ταῦτα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀμιρούτζη. Ἀλλὰ καὶ ὡς, τὸ ἐτήσιον τέλος τῶν δύο χιλ. φλωρίων καὶ τὰ ἐν τῇ προβλήσει τοῦ νέου πατριάρχου πεντακόσια φλωρία τὰ παρὰ τοῦ Κα-

κοραφαὴλ ὑποσχεθέντα καὶ ἐζητεῖτο βιαίως καὶ κατετίετο ἀναγκαίως· τὰ δὲ τῆς ἐκκλησίας ἄλλως εἰρήνην εἶχε παυσαμένων τῶν ἐν τοῖς κληρικοῖς σκανδάλων. Τούτου τοῦ πατριάρχου μνημονεύει καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Νεκτάριος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1489, τοῦ Χιτζρὲ 894.

Ὁ Μπαγιαζίτης πέμπει τὸν Γιακοὺπ-πασσᾶν διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Κροατίαν καὶ τὴν Πόσναν. Οὗτος ἐλθὼν μετὰ πολλοῦ στρατοῦ καὶ ἐντυχὼν τῷ χριστιανικῷ στρατεύματι, πολέμου σφοδροῦ συγκροτηθέντος κατακόπτονται οἱ Χριστιανοὶ καὶ αἰχμαλωτίζονται παμπληθεῖς τῶν εὐγενῶν· οὓς ἔπεμψεν ὁ Γιακοὺπ-πασσᾶς τῷ Μπαγιαζίτῃ σὺν τῷ αἰχμαλωτισθέντι στρατηγῷ αὐτῶν γκενεράλῃ Ἀμῇ παρὰ Τούρκοις, καὶ Ἰωάννῃ Τορκοβάτῳ Τάσσῳ τῷ περιφήμῳ. (Εἰ καὶ οἱ Χριστιανοὶ γράφουσιν ὅτι νὰ ἐσκοτώθη ὁ Τάσσος πολεμῶν μετὰ πολλὰς ἀνδραγαθίας, ἀλλὰ οἱ Τοῦρκοι ἐζωγρημένον αὐτὸν γραφῇ παραδεδώκασιν· ὅθεν οὐκ οἶδα τίσι πιστευτέον.)

Ὁ Μπαγιαζίτης τὴν θυγατέρα αὐτοῦ συζεύγνυσι γάμῳ μὲ τὸν Ἀχμὲτ-Μιρζὰ, τὸν ἐπιλεγόμενον Ὀγούρ-όγλου, (σημαίνει δὲ τὸ μιρζὰ εὐγενὴς,) καταγόμενον ἀπὸ τῶν διαδόχων τῶν Σκυθῶν τῶν ἐν τῇ πόλει Τέβριζι βασιλευσάντων, ἢ ἀπὸ ἄλλων τῶν ὁποίων ἡ ἀρχαιότης τοῦ γένους εἶναι ἐγνωσμένως παλαιοτάτη. Ἡ δὲ πόλις τὸ Τέβριζι μητρόπολις ἦν ποτε τῆς περσικῆς βασιλείας, καὶ τόγε νῦν ἔχον πόλις ἀξιόλογος καὶ περίπυστος τῶν ἐν τῇ Περσίᾳ πόλεων, τὸ πάλαι Κτησιφὼν καλουμένη.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1490.

Ὁ σουλτὰν Γιακοὺπ, ῥὴξ τοῦ Ἀζερπεγιὰν (ὅπερ ἐστὶ περσικὴ ἐπαρχία), θνήσκει, καὶ διὰ τὴν κυριαρχίαν καὶ διαδοχὴν τῆς ἐπαρχίας του πολλοὶ σουλτάνοι πολεμοῦσιν ἀναμεταξύ τους, ἐν οἷς καὶ ὁ Μπαγιαζίτης μετὰ τοῦ τζερκέζου σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου τοὔνομα Γαβρὴ, τοῦ διαδεξαμένου τὸν Καὶτ-πέην. Πολέμων τοίνυν μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν πολλῶν συγκροτηθέντων, πανταχοῦ ἐνίκων οἱ Τοῦρκοι ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα ἕξ· ὅθεν οἱ Τζερκέζοι παρεχώρησαν πάντα τὰ τοῦ σουλτὰν Γιακοὺπ τοῖς Ὀθωμανοῖς, οἵτινες τῷ ἔτει σωτηρίῳ 1496 καὶ τοῦ Χιτζρὲ 901 ἔμειναν κυριάρχαι παντὸς τοῦ Ἀζερπεγιάν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1492.

Πέμπει τὸν σουλτὰν Δζὲμ ὁ Γρὰν Μάστρος τῆς Ῥόδου σύν τισι τῶν αὐτοῦ ἱππέων πρὸς τὸν πάπαν Ἀλέξανδρον τὸν ΣΤ′, τὸν διαδεχθέντα τῷδε τῷ ἔτει Ἰννοκέντιον τὸν Η′ θανόντα. Ζητεῖ ὁ σουλτάνος παρὰ τοῦ πάπα βοήθειαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Μπαγιαζίτη. Ὅθεν ὁ πάπας πέμψας συνίστησιν αὐτὸν εἰς τὸν ῥῆγα τῆς Φράντζας Κάρολον τὸν Η′, ὅστις ἡτοιμάζετο τότε νὰ ὑποτάξῃ τὴν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Νεάπολιν. Ὑπεδέχθη τὸν σουλτάνον ὁ ῥὴξ μετὰ τιμῆς καὶ διώρισεν αὐτῷ σιτηρέσιον. Πανταχόσε ὁ σουλτὰν Δζὲμ περιγράφων τὰς δυστυχίας του παρεκάλει τοὺς ῥῆγας τῶν Χριστιανῶν νὰ τὸν βοηθήσουν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁμνύων φυλάξαι πάντως ἀλώβητον τὴν συμφωνίαν τῆς εἰρήνης ἣν συνεφώνησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ μὲ τὰ ῥηγάτα τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἂν μὲ τὴν βοήθειάν τους βασιλεύσῃ, νὰ μὴν ἀφήσῃ ποτὲ μηδένα τῶν Ὀθωμανῶν ἐφορμῆσαι δυσμενῶς κατά τινος τῶν χριστιανικῶν ἐπαρχιῶν. Οἱ ῥῆγες τῶν Χριστιανῶν φοβούμενοι καὶ τὸ ἁπλῶς ὄνομα τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας ὑπισχνοῦντο αὐτῷ λόγοις τὸ ὅτι πάσῃ δυνάμει βοηθήσουσιν αὐτῷ.

Ἐν τούτοις ὁ σουλτὰν Μπαγιαζίτης ἐλυπεῖτο διὰ τὴν πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς καταφυγὴν τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ, ὑποπτευόμενος τὴν παρ' αὐτῶν βοήθειαν πρὸς αὐτόν. Λυπούμενον οὖν αὐτὸν πολλάκις κατιδὼν ὁ μπερμπέρπασής του Μουσταφᾶς, ἐξωμότης ὢν Ἰταλὸς, ζητεῖ ἄδειαν παρὰ τοῦ Μπαγιαζίτη ἀπελθεῖν εἰς τὴν Νεάπολιν, καὶ φονεῦσαι τὸν σουλτὰν Δζὲμ ὑπισχνεῖται. Δεχθεὶς τὴν ὑπόσχεσιν ὁ Μπαγιαζίτης ἀνθυπεσχέθη τὸ, ἂν κατορθώσῃ τὸ ἔργον νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ σαχίπι-δεβλέτ. Καταφυγὼν οὖν ὁ Μουσταφᾶς εἰς τοὺς ἐλτζίδες χριστιανοὺς τοὺς εἰς τὸ Σταυροδρόμι τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν αὐτοῖς ὅτι μετενόησεν ἐπὶ τῇ ἀπιστίᾳ καὶ θέλει χριστιανίσαι, καὶ παρακαλεῖ νὰ τὸν στείλουν κρυφίως εἰς τὴν πατρίδα του τὴν Νεάπολιν. Φθάσας οὖν ἐκεῖσε προσκολλᾶται ἐπιτηδείως εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ σουλτὰν Δζὲμ διὰ μπερμπέρπασής του, καὶ μετὰ πολλὰ σφάττει αὐτὸν ἐν τῷ μπαρμπερίζειν, κἀκεῖθεν φυγὼν εἰς τὴν Κρήτην ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ὁ Μπαγιαζίτης φυλάξας τὴν ὑπόσχεσίν του τὸν ἔκαμεν Ἐπίτροπόν του. Οὕτως οὖν ἐφονεύθη ὁ σουλτὰν Δζὲμ, καὶ εἶναι ψεῦδος ὅπερ ἔγραψαν συγγραφεῖς τινες χριστιανοὶ τὸ ὅτι νὰ τὸν ἐφόνευσεν ὁ πάπας τῆς Ῥώμης Ἀλέξανδρος ὁ ΣΤ′. ὁμοίως ψεῦδος ἐστι καὶ τὸ ὅτι νὰ ἐφαρμακώθη εἰς τὸ Τελακίνον ἀκολουθῶντας τὸν ῥηθέντα ῥῆγα Κάρολον τὸν Η′ ἐφορμῶντα κατὰ τῆς Νεαπόλεως.

Ἔπεμψεν οὖν ὁ Μπαγιαζίτης πρέσβεις εἰς τὴν Νεάπολιν ζητῶν τὸν νεκρὸν τοῦ ἀδελφοῦ του, οἵτινες ὑποδεχθέντες παρὰ τῶν Χριστιανῶν φιλοφρόνως καὶ λαβόντες τὸν νεκρὸν ἐκόμισαν τῷ Μπαγιαζίτῃ, ὅστις ἔθαψεν αὐτὸν ἐν τῇ Προύσῃ παρὰ τῷ σουλτὰν Μουράτῃ ἐν τοῖς μνημείοις τῶν σουλτάνων.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1493.

Τὸν Ἱεροσολύμων Γρηγόριον τὸν Β′, θανόντα μετὰ τὸ πατριαρχεῦσαι ἔτη τριάκοντα πρὸς τοῖς ἓξ, διεδέχθη Δωρόθεος ὁ Β′, καὶ πατριαρχεύει ἔτη 41.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1494.

Πατριαρχεία Νήφωνος τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης.

Πατριαρχεύσας Μάξιμος ὁ Γ' ἔτη ἓξ θνήσκει, καὶ συναθροίζεται σύνοδος ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει τῶν τε ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν ἐπισκόπων, καὶ ψήφων γενομένων ὡς εἴθιστο, προχειρίζεται πατριάρχης Νήφων ὁ Θεσσαλονίκης μητροπολίτης, ἀνὴρ σοφός τε καὶ λόγιος καὶ τὴν ἀρετὴν περιφανὴς ὑπέρ τις καὶ ἄλλος τῶν ἐπ' αὐτοῦ, ὁρμώμενος ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ τὴν μοναχικὴν διαγωγὴν ἐν τῷ Ἄθωνι παιδευθείς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1496.

Βα Πατριαρχεία Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως.

Πατριαρχεύσας δὲ ἔτη δύο καὶ πρὸς, βιαίως τοῦ θρόνου ἐξώσθη τῇ κελεύσει τοῦ Μπαγιαζίτη διὰ τῆς συνεργείας τοῦ Ἀμιρούτζη· ζητήσας γὰρ δῶρα παρὰ τοῦ Νήφωνος καὶ μὴ λαβὼν, δυσχεράνας, τῷ αὐτοκράτορι αὐτὸν διέβαλε τῆς τοῦ πατριάρχου Συμεῶνος περιουσίας ἕτερόν τινα εἶναι κληρονόμον ἀλλ' οὐ τὸν Νήφωνα κατειπὼν, ὃν πλαστὸν κληρονόμον καὶ διὰ μαρτύρων ἐπιπλάστων ἀπέδειξεν. (Ὑπέπεσεν οὖν βασιλικῇ ὀργῇ καὶ ἐξώσθη ὁ Νήφων, ὅτι τὰ δημοσιευθέντα τοῦ πατριάρχου Συμεῶνος δι' ἐπιπλάστου τινὸς Βασιλείου ἀνεψιοῦ ἠθέλησεν ἀνακτήσασθαι τῇ ἐκκλησίᾳ.) Ὅθεν ὁ Μπαγιαζίτης τὴν περιουσίαν τοῦ Συμεῶνος δοθῆναι τῷ δημοσίῳ προσέταξε, παρὰ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς δοθέντας ὁρισμοὺς, πρὸς δὲ τῇ τοῦ Συμεῶνος περιουσίᾳ καὶ πάντα τὰ σκεύη τοῦ πατριαρχείου δημόσια ἐγεγόνει.

Ἐξωσθέντος οὖν τοῦ Νήφωνος δίδωσιν ἄδειαν ὁ Μπαγιαζίτης τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει κληρικοῖς τοῦ ἐκλέξασθαι πατριάρχην ἕτερον ἀντὶ τοῦ Νήφωνος. Ὅθεν μετακαλοῦνται ἀπὸ τῆς Κοσινίτζης τὸν προρρηθέντα Διονύσιον, καὶ ἐλθὼν ἀναβιβάζεται τὸ δεύτερον βίᾳ καὶ ἄκων εἰς τὸν θρόνον, ποικίλαις ἀρεταῖς κοσμούμενος, καὶ ταῦτα ἀκτημοσύνῃ, νηστείαις, προσευχαῖς, ἐλεημοσύναις, ταπεινότητι καὶ ἄλλοις ἀγαθοῖς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1497, τοῦ Χιτζρὲ 902.

Ὁ Μπαγιαζίτης ἀποστείλας τὸν ναύαρχον Νασοὺ-πέην μὲ στόλον πολιορκεῖ τὴν Ῥόδον, καὶ γίνεται αἱματοχυσία τῶν Χριστιανῶν. Ἔμπης λύει τὴν πολιορκίαν οὐδὲν κατορθώσας.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1498, τοῦ Χιτζρὲ 903.

Ὁ Ἀχμὲτ-Μιρζὰς, γαμβρὸς τοῦ Μπαγιαζίτη, προφάσει θήρας ἐξελθὼν τῆς Πόλεως ἐφορμᾷ κατὰ τῆς πόλεως Τέβρισι καὶ οἰκειοποιεῖται αὐτὴν, ὀνομασθεὶς αὐτῆς σουλτάνος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1499, τοῦ Χιτζρὲ 904.

Ὁ Μπαγιαζίτης ἄρχεται κτίζειν παρὰ τῷ Ἐσκὶ-σαράϊ τὸ τανῦν λεγόμενον Σουλτὰν-Μπαγιαζίτ-τζαμισὶ μαζὶ μὲ τὰς πέριξ πολυδαπάνους οἰκοδομὰς, κείμενον παρὰ τῷ ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων βασιλέων Χαλκοπράτῃ λεγομένῳ, καὶ ἐτελείωσαν ταῦτα εἰς ἔτη ὀκτὼ.

ΚΕΦ. Ζ'.

Τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Μαξίμου τοῦ Δ', καὶ τῆς 6ας πατριαρχείας τοῦ Νήφωνος, καὶ Ἰωακεὶμ τοῦ Δράμας, καὶ Παχωμίου τοῦ Ζιχνῶν μητροπολίτου.

Ὁ πατριάρχης Διονύσιος πατριαρχεύσας ἔτη δύο καὶ μῆνας ἓξ πάλιν παρητήσατο, καὶ ἀναβιβάζεται εἰς τὸν θρόνον ὁ μητροπολίτης Σερρῶν Μανασσῆς, μετονομασθεὶς Μάξιμος· ὃς ἐν πλείστοις τῶν ἀθεμίτων καὶ ἀπαισίων κατηγορηθεὶς, οὐδὲν ἀληθὲς κατ' αὐτοῦ ἀπεδείχθη.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1500, τοῦ Χιτζρὲ 905.

Ἐφορμᾷ μὲ στόλον ὁ Μπαγιαζίτης κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑποτάσσει τὸ Ἰνεπαχτὶ αὐτοπροσώπως.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1501, τοῦ Χιτζρὲ 906.

Ὑποτάσσει πολέμῳ τὴν Μοθώνην καὶ βιάζεται τὴν Κορώνην νὰ παραδοθῇ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1502, τοῦ Χιτζρὲ 907.

Οἱ Φράγκοι Βενετοὶ ἐφορμῶσι στόλῳ κατὰ τῆς Μιτυλήνης, ἀλλ' ὡς ἱστὸς ἀράχνης διελύθησαν, φανέντων 50 κατέργων ἅπερ ὁ Μπαγιαζίτης ἐκεῖσε πρὸς βοήθειαν τῆς νήσου ἐξέπεμψεν.

Εἰρηνεύει μὲ τοὺς Ἐνετοὺς, διὰ νὰ ξεκουράσῃ τὸν στρατόν του, διὰ τῆς ἐπιμελείας τοῦ Ἀνδρέου Γρίτη, ὅστις τότε ἦν αἰχμάλωτος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μπαγιαζίτη. Μὲ αὐτὴν τὴν εἰρήνην ἡ Λευκαδία καὶ Νερίτη εἰς τοὺς Τούρκους ἐπεστράφη παρὰ τῶν Ἐνετῶν, καὶ ἡ Κεφαληνία εἰς τοὺς Ἐνετοὺς ἐπεστράφη παρὰ τῶν Τούρκων. Μετὰ τὴν εἰρήνην ἀπῆλθεν ὁ Μπαγιαζίτης εἰς Κωνσταντινούπολιν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1503, τοῦ Χιτζρὲ 908.

Ὁ προρρηθεὶς Οὐζοὺν Χασάνης, βασιλεὺς τῆς Ἀρμενίας, ὁ καὶ τὸ τῆς Περσίας βασίλειον χειρωσάμενος, καὶ πρῶτος ὑπάρξας βασιλεὺς τῶν Τουρκμένιδων, ἐπονομαζομένων τοῦ Λευκοῦ Ἀετοῦ, εἶχε συζεύξει εἰς γάμου κοινωνίαν τὴν θυγατέρα του ἀνδρί τινι τῶν ἀπογόνων τοῦ Χουσεΐνι, δευτέρου υἱοῦ τοῦ Χαλίφου Ἀλὴ, τῶν Χουλεφάϊ-Ῥασιδίν. Ἐκ τούτων ἐγεννήθη ὁ σὰχ Ἀϊδὰρ, ὃ σημαίνει λέων. Τελευτήσαντος οὖν τοῦ Οὐζοὺν Χασάνη, ἔτει σωτηρίῳ 1485, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ δηλητηρίῳ δολοφονηθέντος ὑπὸ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς, ἡ βασιλικὴ ἀξία προσηνέχθη τῷ ἐγκόνῳ αὐτοῦ σὰχ Ἀϊδάρ· (οὗτος ἐφεῦρε πρῶτος ἐν τῇ Περσίᾳ σαρίκι κόκκινον, διορίσας νὰ φοροῦν οἱ ὑπήκοοί του, καὶ ὠνομάσθη Ἀ ϊ δ ὰ ρ-τ α τ ζ ί· ὅθεν οἱ Τοῦρκοι διὰ καταφρόνησιν ὀνομάζουν τοὺς Πέρσας κ ι ζ ὶ λ-μ π ὰ ς·) οὕτινος φονευθέντος ἐν τῷ πολέμῳ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς ἐπαρχίας Σιρβὰν συνεφονεύθησαν καὶ πάντα τὰ τέκνα καὶ συγγενεῖς του. Ἀλλ' εἷς τῶν υἱῶν αὐτοῦ, Ἰσμαὴλ τοὔνομα, φυγὼν ἐσώθη ἐν τῇ Γρκανίᾳ, τῇ τανῦν Γκιλὰν λεγομένῃ, καὶ ὕστερον 300 χιλ. στρατοῦ συναθροίσας τῆς Περσίδος ἐκράτησε καὶ ἐβασίλευσεν αὐτῆς, ὀνομασθεὶς Σοφὶ-Ἰσμαὴλ. Ἐβασίλευσεν οὖν τῆς Περσίδος ἐν τούτῳ τῷ ἔτει καὶ τοῖς ἑφεξῆς ὁ Σοφὶ-Ἰσμαὴλ, ἄλλως σὰχ Ἰσμαὴλ, θανάσιμος ἐχθρὸς τῶν Ὀθωμανῶν, συνετὸς λίαν καὶ διὰ τοῦτο σοφὸς, καὶ κατα διαφθορὰν σ ο φ ὶ ἐπικληθείς.

Θανόντος τοῦ πάπα Ἀλεξάνδρου ΣΤ' γίνεται πάπας Πῖος Γ', Σεπτεμβρίου κγ' τοῦδε τοῦ ἔτους. Καὶ τούτου μετὰ ἡμέρας 26 δηλητηρίῳ φαρμάκῳ θανόντος γίνεται πάπας Ἰούλιος Β', Νοεμβρίου ά τοῦδε τοῦ ἔτους.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1505, τοῦ Χιτζρὲ 910.

Βα Πατριαρχεία τοῦ Νήφωνος.

Ὁ προρρηθεὶς Μάξιμος ὁ Δ' πατριαρχεύσας ἔτη ἓξ καὶ σκανδάλοις περιπεσὼν, Γαβριὴλ τινι μοναχῷ τῶν ἐκ τοῦ Ἄθωνος διενεχθεὶς, τοῦ θρόνου ἐξεβλήθη· καὶ συνόδου γενομένης αὖθις ἐπὶ τὸν θρόνον προεβιβάσθη τὸ δεύτερον Νήφων ὁ προρρηθείς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1506, τοῦ Χιτζρὲ 911.

Πατριαρχεία Ἰωακεὶμ τοῦ Δράμας.

Ἀλλὰ καὶ οὗτος πατριαρχεύσας ἔτος ἓν, σκανδάλων οὐ τῶν τυχόντων συμβάντων αὐτῷ παρά τε τοῦ πατριαρχεύσαντος Μαξίμου τοῦ Δ' καί τινων μητροπολιτῶν, ἐξεβλήθη, καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Ἰωακεὶμ ὁ Δράμας· ὅστις ἦν νέος μὲν τὴν ἡλικίαν, χρηστὸς δὲ τὴν γνώμην καὶ ἄριστος, ὅθεν καὶ παρὰ πάντων ἠγαπᾶτο.

Ὁ πάπας Ἰούλιος Β' ὁ προρρηθεὶς ἤρξατο ἀνεγείρειν ἐκ βάθρων τὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ πολυέξοδον καὶ ὑπερμεγέθη ναὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου, πάλαι ποτὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα καὶ ἀνακαινισμοῦ χρῄζοντα, τῷδε τῷ ἔτει 1506 Ἀπριλ. ις'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1507, τοῦ Χιτζρὲ 912.

Ὁ σουλτὰν Μπαγιαζίτης κτίζει εἰς τὴν Ἀμάσειαν τζαμὶ μεγαλοπρεπέστατον, οὐδὲν λειπόμενον τοῦ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει. Ἀνακτίζει τὰ τείχη τῆς πόλεως ὑπὸ σεισμοῦ πεσόντα εἰς πολλὰ μέρη, ἔκτισε καὶ ἱμαρέτια καὶ μεδρεσέδες πολυάριθμα, καὶ ἐπὶ τὸν ποταμὸν Κιλίζ-Ἰρμὰκ παρὰ τῷ Ὀσμαντζίκι ἔκτισε γέφυραν ἐκ μαρμάρων μὲ 19 στοὰς καὶ ἄλλην ἐκ λίθων ξυστῶν ἰσάριθμον ταύτῃ κατὰ τὰς στοὰς ἐπὶ τῷ ποταμῷ Γκιὸζ-σουὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σαρὶ-χὰν λεγομένην.

Τὸν Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ Β' πατριαρχεύσαντα ἔτη εἴκοσι πρὸς τοῖς τρισὶ καὶ θανόντα τῷδε τῷ ἔτει διεδέχθη Γρηγόριος Γ'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1510, τοῦ Χιτζρὲ 916.

Σεϊτὰν-Κουλού τις τοὔνομα, ἀνὴρ μάγος τε καὶ δόλιος, μετήλλαξε τὴν διδασκαλίαν τοῦ κουρανίου καὶ ἐξαπατήσας τὰ πλήθη τὰ ἐν τῇ Μπέη-Μπασὰρ ἐπαρχίᾳ ἀπέκτησεν ὀπαδοὺς ἀναριθμήτους, ὑποκρινόμενος καὶ τὸ θαυματουργεῖν, ὅθεν καὶ στρατοῦ κύριος ἐγένετο. Ταῦτα μαθὼν ὁ σουλτὰν Μπαγιαζίτης πέμπει κατ' αὐτοῦ τὸν Ἀλὴ-πασσᾶν, οὗ φανέντος ἐγκαταληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων ὁ Σεϊτὰν-Κουλοὺ φεύγει εἰς τὴν Περσίαν παρὰ τῷ σὰχ Ἰσμαὴλ, Σοφὶ τῶν Περσῶν, ὃν καὶ τοὺς αὐτοῦ ὑποχειρίους ἐξαπατήσας διέσπειρε τὴν κατ' αὐτὸν διδασκαλίαν τοῦ κουρανίου καὶ ἐγένετο αἴτιος τῆς μεταξὺ Τούρκων καὶ Περσῶν διαφορᾶς εἰς τὰ τῆς θρησκείας· ὧν

οἱ μὲν δέχονται καὶ τοὺς τέσσαρας διαδόχους τοῦ Μωάμεθ ὡς γνησίους χαλίφιδες, οἱ δὲ Πέρσαι μόνον τὸν τέταρτον, τὸν Ἀλὴν δηλαδή, βλασφημοῦντες τοὺς λοιποὺς τρεῖς.

Ἐν τῇ Γερμανίᾳ Ἰωάννης ὁ Ῥευχλινός, ὁ ἐξ Ἰουδαίων χριστιανίσας, λέγει τῷ καίσαρι Μαξιμιλιανῷ, ἄλλως Μαξίμῳ, παραδοθῆναι πυρὶ πάντα τὰ τῶν Ἑβραίων βιβλία παρὰ τὴν θείαν Γραφήν, καὶ τούτου γενομένου ῥᾳδίως τοὺς Ἰουδαίους χριστιανίσαι. Ὁ Μαξιμιλιανὸς διώρισε τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐν Κολώνῃ ἀκαδημίας καὶ τῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Μογουντίας. Διαφωνίας οὖν μεταξὺ αὐτῶν γενομένης καὶ ἐς τὰ μάλιστα ἐπιταθείσης εἰς κενὸν ἀπέβη τὸ ζήτημα.

Ὁ πατριάρχης Ἰωακεὶμ ἐπικουρίας χάριν ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ ἐπιδημήσας οὐ τῆς τυχούσης ὑποδοχῆς, φιλοτιμίας τε καὶ ἐπικουρίας παρὰ τοῖς ἐκεῖσε προὔχουσιν ἀπήλαυσε.

Λέγεται δὲ Ἰβηρία τὸ διάστημα τοῦ τόπου ὁποῦ εἶναι μεταξὺ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, καὶ διαιρεῖται εἰς δύο, εἰς τὴν κάτω καὶ εἰς τὴν ἄνω. Καὶ ἡ μὲν κάτω Ἰβηρία ἡ συνορεύουσα μὲ τὴν Μεγκρελίαν λέγεται ἁπλῶς Ἰβηρία καὶ Καρτέλι, καὶ ἔχει καὶ κάστρον παράλιον λεγόμενον Πατοὺν, ἐξουσιαζόμενον παρὰ τῶν Τούρκων, ὅπου καὶ ὁρτάς· καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἔχει πόλιν τὸ Τίφλισι, οὕτω λεγόμενον διὰ τὰ ἐν αὐτῷ ἀξιόλογα θερμὰ ὕδατα. Ἐν δὲ τῇ ἐν τῷ Τίφλισι ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐπισκόπου, ὅστις ἐπονομάζεται καθολικὸς, σώζεται ἧλος τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἐν διαχρύσῳ καὶ λιθοκολλήτῳ καὶ διαμαργάρῳ θήκῃ. Οἱ ποταμοὶ Ἄραβος καὶ Κῦρος ἑνοῦνται ἄνωθεν τοῦ Τίφλισι ὡσεὶ ὥρας ἓξ, ὅπου καὶ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία τῶν Ἰβήρων, λεγομένη Σχέτα, κειμένη ἐν τῇ γωνίᾳ τῇ γιγνομένῃ ἐκ τῆς ἑνώσεως τῶν δύο ποταμῶν, ὧν ἑκατέρωθεν, κατὰ τὸν Στράβωνα, ἦσαν δύο φρούρια, τὸ μὲν ἐπὶ τῷ ποταμῷ Κύρῳ, Ἀρμοζικὴ καλούμενον, τὸ δὲ ἐπὶ τῷ ποταμῷ Ἀράβῳ, Σεῖμαρα ὀνομαζόμενον, ἀπέχοντα ἀλλήλων ὡσεὶ στάδια 16. Βατός ἐστι τὸν Αὔγουστον ὁ ποταμὸς Κῦρος, ὕδωρ ἔχων ὀλίγον μὲν ἀλλ' εἰς ἄκρον ψυχρότατον, καὶ διαβαίνουσιν αὐτὸν ἱππόται. Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Τίφλισι παρὰ τὸ κύριον ὄνομα ὀνομάζεται μέπες, ὅπερ ἰβηριστὶ σημαίνει βασιλεύς. Ἔχει δὲ καὶ ἄλλας ἐπαρχίας ἡ κάτω Ἰβηρία, οἷον τὸ Ἰμαρέτι, ὑποτασσόμενον τῷ σουλτάνῳ τῆς Κωνσαντινουπόλεως, ὥσπερ καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν Καρτέλι, καὶ τὸ Κουτατήσιον, πρώτην πόλιν τοῦ Ἰμαρετίου, ὅπου διωρίσθησαν οἱ Ὀθωμανοὶ ἔτει 1678. Ἔχει δὲ καὶ ἄλλην πόλιν τὸ Ἰμαρέτι, τὴν Κελάτην· οὗ ἐν τῷ μοναστηρίῳ σώζεται καὶ ἕτερος ἧλος τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἐν παρομοίᾳ θήκῃ μὲ τὴν σωζομένην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Τίφλισι. Τὴν δὲ ἐν τῇ Κελάτῃ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου θέλουσιν οἱ Ἰμαρέλιοι ἰσορηθῆναι παρὰ τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἁγίου Λουκᾶ. Οἱ Ὀθωμανοὶ ὑποτάξαντες τὸ Τίφλισι ἐδιώχθησαν παρὰ τοῦ Περσάρχου, ὅστις ἔδωκε τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ πάλιν εἰς τοὺς Ἴβηρας. Τέλος πάντων ἐφ' ἡμῶν ἅπασα ἡ κάτω Ἰβηρία κατεκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Σολυμῶντος, τῇ προστασίᾳ καὶ συνάρσει τῶν Μοσχόβων· καὶ θανόντος τοῦ Σολυμῶντος ἠθέλησεν ἡ Πόρτα νὰ οἰκειοποιηθῇ τὴν κυριαρχίαν τῆς κάτω Ἰβηρίας

καὶ διώρισεν ἡγεμόνα αὐτῆς ἕνα τῶν ἐντοπίων, τὸν καὶ γυναικάδελφον τοῦ Τζανικλὴ-Ἀλὴ-πασσᾶ· ἀλλ' οὐκ ἐδέχθησαν τὸ τοιόνδε κίνημα οἱ Μόσχοβοι, καὶ ἀποβληθέντος ἐκείνου διώρισαν αὐτοὶ ἄλλον τῶν αὐτοχθόνων, ὃν ἤθελον.

Ἡ δὲ ἄνω Ἰβηρία ὀνομάζεται Ἀλβανία καὶ Καχέτη. Σύνορον δὲ τῶν δύο Ἰβηριῶν ἐστιν ὁ προρρηθεὶς ποταμὸς Ἄραβος καὶ μετὰ τὴν σὺν τῷ ποταμῷ Κύρῳ ἕνωσίν ἐστιν ὁ αὐτὸς ποταμὸς Κῦρος. Οἱ Ἴβηρες τῆς κάτω Ἰβηρίας, εἰ καὶ μὴ πάντες, πωλοῦσι τοὺς παροίκους αὐτῶν, οἱ δὲ τῆς ἄνω οὐδαμῶς. Ἀμφότεραι αἱ ἐπαρχίαι αὗται ἐξουσιάζοντό ποτε ὑπὸ τοῦ Περσάρχου μὲ δύο καὶ μόνας συμφωνίας καὶ ἄρθρα· πρῶτον νὰ ἐκλέγηται ὁ ἡγεμὼν οὐκ ἐξ ἄλλου γένους ἀλλ' ἐκ τῶν Παγκρατιανῶν, καὶ νὰ ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Περσάρχου· δεύτερον νὰ πέμπωνται τῷ Περσάρχῃ δῶρον κατ' ἔτος παρθένοι τινὲς καὶ παῖδες· (ὅρα ἱστορίαν τῆς Ἰβηρίας καὶ τῶν περὶ αὐτὴν ἐθνῶν, Πατζινάκων, Χαζάρων, Ζίχχων, Σαγιδῶν, Ἀβαζγῶν, Ἀπχάζων, Σουάνων, Ἀλάνων, Μεγκρέλων, Κολχῶν ἤτοι Λαζῶν, Γκουριέρων, Ἀβάρων, Ἀλβανῶν, Χαλίβων καὶ τῶν βασιλέων αὐτῶν καὶ τῆς πίστεώς των παρὰ Δοσιθέῳ ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων Βιβλ. ιβ', Κεφ. β' καὶ θ'.) Οἱ παπισταὶ γράφουσιν ὅτι ὁ Τεϊμορίζης, ὁ αὐθεντεύων ἐν Ἀλβανίᾳ ἔτει σωτηρίῳ 1630, νὰ ἐπαπίστισεν, ἀλλὰ ψεύδονται. Περὶ δὲ τὸ ἔτος 1657, ἡγεμονεύοντος εἰς τὸ Τίφλισι τοῦ σὰχ Ἀβάζ, ἀπῆλθε Χῖος τις, ἰατρός, Ἀνδρέας τοὔνομα, εἰς τὴν Ἰβηρίαν, καὶ ἔπεισε τὸν Ἀβάζ νὰ δώσῃ ἄδειαν διὰ τὸν ἐρχομὸν τῶν Ἰησουϊτῶν· ἔλαβεν οὖν ὁ Ἀβάζ δύο ἐκκλησίας τῶν Ἀρμενίων, τὴν μὲν ἐν τῷ κάστρῳ Κόρι, τὴν δὲ ἐν τῇ πόλει Τίφλισι, καὶ ἔδωκεν αὐτὰς τοῖς Ἰσουΐταις, οἵτινες ἔφερον πρῶτον εἰς παπισμὸν τινας τῶν ἐκεῖσε Ἀρμενίων, εἶτα καί τινας τῶν ὀρθοδόξων Ἰβήρων. Τὴν σήμερον πληρεξούσιος κυριάρχης τῆς ἄνω Ἰβηρίας εἶναι ὁ αὐτόχθων τῆς ἄνω Ἰβηρίας Ἡράκλειος, εἷς ὢν τῶν χάνηδων τῆς Περσίας, ἀνὴρ ἀξιέπαινος διά τε τὴν σύνεσιν, ἀνδρείαν καὶ γενναιότητα. Κυριαρχεῖ δὲ τῆς ἐπαρχίας πάσης ὑπὸ τῇ προστασίᾳ καὶ συμμαχίᾳ καὶ γαραντία τῆς βασιλίσσης τῶν Μοσχόβων Αἰκατερίνης τῆς Β', τῆς περιφήμου, καίτοι τῶν Ὀθωμανῶν βασκαινόντων καὶ ἐποφθαλμιώντων τῇ τοιαύτῃ γαραντίᾳ καὶ εἰς τὰ μάλιστα σπουδαζόντων καὶ κινουμένων πρὸς ἀναίρεσιν αὐτῆς, καὶ προτρεπόντων τὸν Ἡράκλειον δεχθῆναι τὴν παρ' αὐτῶν ὑπεράσπισίν τε καὶ συμμαχίαν.

Ὁ πατριάρχης Ἰωακεὶμ ἐπανακάμψας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πράγμασι διαφόροις περιέπεσε. Μητροπολίτης γάρ τις Σηλυβρίας, ἀνὴρ πονηρός τε καὶ φαῦλος τὸν βίον, παιδείᾳ ἐκκλησιαστικῇ διὰ τοῦτό ποτε καὶ καθαιρέσει ὑποβληθείς, προσθήκην τῷ κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας χορηγουμένῳ τέλει φλωρίων πεποίηκε χιλίων, ἵνα δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ γένηται θρόνου· ἤν τινα οἱ περὶ τὸν πατριάρχην οὐκ ἠδυνήθησαν ἐκκόψαι· ὅθεν καὶ ἐπληρώθησαν, γνώμῃ τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ πλήθους, τῆς προσθήκης ἀποδεχθείσης πρὸς σύστασίν τε καὶ στερέωσιν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τοῦ κὺρ Ἰωακείμ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1511.

Πατριαρχεία Παχωμίου τοῦ Ζιχνῶν.

Ἀλλὰ καὶ ὡς, τῇ ὀργῇ τοῦ σουλτὰν Μπαγιαζίτη ἐμπεσὼν τοῦ θρόνου ἀπεχώρησε, καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει παρευρεθεῖσιν ἀρχιερεῦσί τε καὶ κληρικοῖς πατριάρχην ἕτερον προχειρίσασθαι καὶ γενομένης συνόδου μετεκλήθη τὸ τρίτον ὁ πρότερον πατριαρχεύσας Νήφων, διάγων τότε ἐν τῇ Βλαχίᾳ. Τούτου δὲ τὴν κλῆσιν μὴ δεξαμένου, πατριάρχης προχειρίζεται Παχώμιος ὁ Ζιχνῶν μητροπολίτης.

Ὑποπίπτει χειράγρᾳ ὁ Μπαγιαζίτης καὶ μηνύει τὸν υἱὸν Ἀχμέτην, ἡγεμόνα ὄντα τοῦ Ἰκονίου, ἵνα ἐλθὼν παραλάβῃ τὴν βασιλείαν· αὐτὸς δὲ ἐσκοπεῖτο ἀπελθεῖν εἰς τὴν Μαγνησίαν καὶ ἰδιωτεῦσαι. Ταῦτα μαθὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σελίμης, ἡγεμὼν τῆς Τραπεζοῦντος, παρὰ τῶν περὶ τὸν Μπαγιαζίτην, ἔρχεται στρατῷ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν προφάσει τοῦ ἰδεῖν τὸν ἴδιον πατέρα Μπαγιαζίτην, εἶτα ἔρχεται εἰς τὴν Πόλιν εἴκοσι χιλιάδας στρατοῦ συνεπιφέρων καὶ ἐλπίζων προστεθῆναι αὐτῷ τοὺς γεννιτσάρους, οὓς τινας ἤδη ἐγίνωσκεν ὁμόφρονας αὐτῷ. Ὁ Μπαγιαζίτης ταῦτα μαθὼν ἐφορμᾷ κατ' αὐτοῦ· ἀπαντῶνται παρὰ τῇ Τζόρλῳ, τὸ πάλαι Τερλώῃ λεγομένῃ, καὶ πολέμου γενομένου ἡττᾶται ὁ Σελίμης καὶ φεύγει· ὁ Μπαγιαζίτης οὐκ ἠθέλησε καταδιῶξαι αὐτὸν σκοπούμενος ἱκανὴν αὐτῷ εἶναι παιδείαν τὴν ἧτταν. Ὅθεν καταντᾷ ὁ Σελίμης εἰς τὴν Καφὰν τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου, καὶ ὁ Μπαγιαζίτης πάλιν μηνύει τῷ υἱῷ Ἀχμέτῃ ἵνα ταχέως ἐλθὼν διαδέξηται τὴν βασιλείαν· ἀλλ' αὐτὸς ἀπεκρίθη τῷ πατρὶ ὅτι οἱ ἐν τέλει καὶ οἱ γεννίτσαροι θέλουσιν εἰς βασιλέα τους τὸν Σελίμην, καὶ ὅτι παρὰ γνώμην αὐτῶν οὐ δύναται δεχθῆναι τὴν βασιλείαν. Ἐνόμισεν οὖν ὁ Μπαγιαζίτης ὅτι τῇ παρατάσει τοῦ χρόνου θέλει καταπεισθεῖ ὁ Ἀχμέτης διαδεχθῆναι τὴν βασιλείαν καὶ ἡσύχαζεν· ἀλλ' ἐν τούτοις οἱ ἐν τέλει γράφουσι τῷ Σελίμῃ ἐλθεῖν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, οὗ γενομένου ἐπὶ προφάσει πάλιν τοῦ ἰδεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὑπήντησαν αὐτῷ οἱ γεννίτσαροι εἰς τὸ Τόπ-καπὶ, καὶ ἀπαγαγόντες αὐτὸν ἐκόνευσαν εἰς σκηνὰς ἐν τῷ Γενὶ-παχτζέ. Ἐξέστη ὁ Μπαγιαζίτης ταῦτα μαθὼν, καὶ μὴ ἔχων ἀντιστῆναι ὑποκρίνεται· ὅθεν μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν ὀκτὼ πέμψας τὸν σαχίπη-δεβλέτην του, Κοτζὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶν, ἐμήνυσε τῷ Σελίμῃ τὸ ὅτι ἂν ἤθελε νὰ τὸν ἴδῃ διατί συμπεραίνει τὸν καιρὸν, καὶ ἂν ἦλθε διὰ ἄλλους σκοποὺς διατί χάνει τὸν καιρόν; Ὁ Σελίμης ἀπεκρίθη κατηγορῶν τὴν δεκαετῆ ὁπλοστασίαν τῶν Ὀθωμανῶν εἰς καιρὸν ὁποῦ ὁ Σοφὶ Ἰσμαὴλ ἐφορμᾷ κατὰ τῶν ὀθωμανικῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ὁ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Τζερκέζης Γαβρὴς ὑποτάσσει τὰς ἐν τῇ Συρίᾳ ἐπαρχίας ὀθωμανικάς. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Μπαγιαζίτης εἶπεν ὅτι ὁ υἱός του Σελίμης δὲν ἦλθε νὰ τὸν ἴδῃ, ἀλλὰ νὰ βασιλεύσῃ μὲ ὅ,τι τρόπον ἠμπορεῖ· ὅθεν ἐμήνυσεν αὐτῷ ὅτι παραχωρεῖ τὴν βασιλείαν αὐτῷ, καὶ ἐζήτει ἵνα ἀπελθὼν ἰδιωτεύῃ ἐν τῷ Διδυμοτείχῳ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1512, τοῦ Χιτζρὲ 918.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Σελίμη.

Ὅθεν ἀπῆρε τῆς Πόλεως ὁ Μπαγιαζίτης συμπαραλαβὼν ἐκ τοῦ θησαυροῦ ὅσα ἤθελε, καὶ τὸν Γιουνοὺς-πασσᾶν καὶ ἄλλους φίλους. Ὁ Σελίμης μαζὶ μὲ τοὺς ἐν τέλει ἐσυντροφίασε τὸν πατέρα του μέχρι τοῦ Κιουτζοὺκ-Τζεκμετζὲ, καὶ ἀποχαιρετήσας αὐτὸν ἐκεῖσε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ ἐζώσθη τὸ σπαθὶ κατὰ τὴν συνήθειαν. Μόλις ἀπεῖχε τῆς Πόλεως ὁ Μπαγιαζίτης μίλια 40, ἡμέρας εἴκοσι μετὰ τὴν παραίτησιν, καὶ ἀπέθανε. Ὁ Σελίμης μετὰ πομπῆς μεγάλης, ἧς τινος καὶ τὸς πεζὸς προπορεύεσθαι ἤρξατο πόῤῥωθεν τῶν τειχῶν τῆς Πόλεως, ἀποκομίσας τὸν νεκρὸν ἔθαψεν ἐν τῷ τζαμὶ τῷ παρ' αὐτοῦ κτισθέντι.

Ἔζησεν οὖν ὁ Μπαγιαζὶτ ἔτη 62, βασιλεύσας τριάκοντα πρὸς τοῖς δυσὶ, καὶ ἀφῆκεν υἱοὺς πέντε, Κορδοὺκ, Ἀχμὲτ, Σεχινσὰχ, Ἀλεμσὰχ καὶ τὸν βασιλεύσαντα τόν δε Σελίμην.

Ὁ πάπας Ἰούλιος ὁ Β' μετὰ τὴν αὐτοῦ ἐκλογὴν εἶχεν ὁμώσει ἐντὸς διετίας συναθροῖσαι Σύνοδον οἰκουμενικήν· ἀλλὰ τοὺς ὅρκους μὴ φυλάξας, οἱ καρδινάλιοι, τῇ συνθήκῃ τοῦ καίσαρος Μαξιμιλιανοῦ καὶ τοῦ ῥηγὸς τῶν Γάλλων Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ', ἐννέα τὸν ἀριθμὸν, τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν ἐξουσίᾳ, ἄκοντος τοῦ πάπα Ἰουλίου, συνήθροισαν τὴν ἐν Πίσσαις Σύνοδον, ἥτις καὶ οἰκουμενικὴ παρὰ Λατίνοις ὀνομάζεται, ἔτει σωτηρίῳ 1511. Εἶτα μετηνέχθη ἐκ τῶν Πισσῶν εἰς τὰ Μεδιόλανα, κἀκεῖθεν εἰς Λουγδοῦνον, ὅπου καὶ πέρας ἔλαβε τῷ ἑξῆς ἔτει 1512.

Ἐν τῇ ά οὖν αὐτῆς συνελεύσει ἀπεφάνθη τὸ τὴν Σύνοδον ταύτην νόμιμον καὶ κανονικὴν εἶναι, ὡς συναθροισθεῖσαν πρὸς μεταῤῥύθμισιν τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, διαφθαρείσης ἤδη ἐς ἄκρον κατά τε τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ μέλη ἀπὸ τῆς ἀρχαίας παραδόσεως ταῖς τῶν Ῥώμης ἐπισκόπων καινοτομίαις, καὶ πάντα τὰ ὑπὸ τῶν Ῥώμης ἐπισκόπων ἐναντίον ταύτης τῆς Συνόδου προβληθησόμενα ἐξίτηλά τε καὶ ἄκυρα εἶναι. Ἐν τῇ β' ἐπανελήφθη ὁ κανὼν τῆς ἐν Τολίτῳ συνόδου περὶ τοῦ δεῖν παρατηρεῖσθαι τότε σχῆμα καὶ τὰ κόσμια ἦθη, κατὰ τὴν τῶν Πατέρων συνθήκην, καὶ τίνας εἶναι δεῖ τοὺς κριτὰς τῶν ἀμφισβητησίμων αἰτιῶν διωρίσθη. Ἐν τῇ γ' διεγνώσθη μὴ διασκεδασθῆναι τὴν Σύνοδον πρὸ τοῦ μεταῤῥυθμισθῆναι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐκυρώθη τὸ ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ Συνόδου γεγονὸς θέσπισμα, ὅτι δηλαδὴ ἡ οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀμέσως παρὰ τοῦ Χριστοῦ ἔχει τὴν αὐθεντείαν, ᾗ ἐνέχεται ὑπακούειν καὶ ὁ Ῥώμης ἀρχιερεύς. Ἐν τῇ δ', τῇ ἐν Μεδιολάνοις γενομένῃ, ἄνδρας τῷ Ῥώμης Ἰουλίῳ ἐξέπεμψαν ἐρωτήσοντας αὐτὸν ἐκλέξασθαι τόπον ἁρμόζοντα τῇ Συνόδῳ, ἐν ᾧ πάντα τὰ τῆς Συνόδου ἐλευθέρως διαπράττοιτο. Ἐν τῇ έ ἐπανελήφθη τὸ θέσπισμα τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ Συνόδου κατὰ τῶν ἐπιόντων τοῖς ἐρχομένοις εἰς τὴν Σύνοδον καὶ ἀπὸ ταύτης ἀπερχομένοις. Ἐν τῇ ς' καθυπεβλήθη ὁ πάπας Ἰούλιος ἀργίᾳ πάσης ἀρχιε-

ρατικῆς ἱεροπραξίας, ὅτι παρελθόντος τοῦ προγραφέντος αὐτῷ χρονικοῦ διαστήματος ἐν τῇ γ' καὶ δ' συνελεύσει ἵνα ἐκλέξηται τόπον τῆς Συνόδου ἁρμόζοντα, αὐτὸς τὰ παρὰ τῆς Συνόδου εἰς οὐδὲν ἐλογίσατο· ὅθεν αὐτὸν προσέτι καὶ πάσης ἐξουσίας τοῦ ἐκλέγειν τόπον τῇ Συνόδῳ ἀπεστέρησαν. Ἐν τῇ ζ' οἱ τῆς Συνόδου ἐπίσκοποι ἀπέδειξαν ὅτι δίκαιον τὸ τὸν πάπαν Ἰούλιον μηδεμίαν παπικὴν διακονίαν ἐπιτελεῖν. Ἐν τῇ ἡ καὶ τελευταίᾳ κελεύεται ὁ πάπας Ἰούλιος παντὸς παπικοῦ ἔργου ἀπέχεσθαι, ὡς πάντῃ μαχόμενος τῇ ἐν Πίσσαις Συνόδῳ, καθυποβάλλων ἀναθέματι τοὺς ἑπομένους αὐτῇ καὶ γενόμενος αἴτιος αἱματοχυσιῶν διὰ νὰ τὴν ἐμποδίσῃ.

Ὁ ῥηθεὶς ῥὴξ τῆς Φράντζας Λουδοβῖκος ὁ ΙΒ' πόλεμον συγκροτεῖ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ διὰ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Μεδιολάνων κατὰ τοῦδε τοῦ πάπα Ἰουλίου Β', ὑφ' οὗ ἀραῖς παπικαῖς καὶ ἀναθέματι ὑπεβλήθη αὐτός τε καὶ οἱ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βονωνίας λεηλατήσαντες στρατηγοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκινήθη πόλεμος ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τῶν Φραντζέζων, καὶ ἐδόθη ἄφεσις ἁμαρτιῶν παντὶ τῷ μιαιφονήσαντι Φραντζέζους. Ἐπεὶ δὲ ὁ πάπας παραβὰς τοὺς ὅρκους οὐκ ἤθροιζε Σύνοδον, κατὰ τὴν δοθεῖσαν ἔνορκον ὑπόσχεσιν, ὁ ἀφορισθεὶς Λουΐγκης συνήθροισε Σύνοδον τῶν ὑπ' αὐτῷ κληρικῶν καὶ ἐπισκόπων ἐν τῷ Ἀρελάτῳ ἤτοι Ὀρλεάνς, εἶτα καὶ ἐν τῷ Τουρόνῳ· καὶ ἡ Σύνοδος τὴν τῶν βασιλέων ὑπεροχὴν καὶ τὸ ἀνῆκον αὐτοῖς, ἐναντίον τῶν Ῥώμης ἐπισκόπων, ἐν ὀκτὼ ἄρθροις προσεκυρώσατο· τὸ δὲ Ἰουλίου Β' ἀνάθεμα κατὰ τοῦ Λουΐγκη καὶ τὰς ἄλλας ἐπιτιμήσεις κατὰ τῶν ἐν τῷ τῆς Γαλλίας ῥηγάτῳ εὑρισκομένων ἀνισχύρους ἀποδείξαντες ἀκύρους ἀπεφήναντο, καὶ κατηγορήθη παρὰ πάντων ὁ πάπας Ἰούλιος ὡς φιλοτάραχος, φιλοπόλεμος καὶ συγχέων τὴν χριστιανικὴν εἰρήνην. Καὶ γὰρ καὶ ὁ καῖσαρ Μαξιμιλιανὸς καὶ ὁ ῥηθεὶς Λουδοβῖκος ΙΒ' τὴν ῥηθεῖσαν Σύνοδον τὴν ἐν Πίσσαις τῆς Ἐτρουρίας συνήθροισαν τὴν προῤῥηθεῖσαν πολλῶν καρδιναλίων καὶ ἐπισκόπων, ἐν ᾗ πᾶσαν τὴν τοῦ πάπα πειθαρχίαν κατακόρως ἀπορῥίψαντες Ἰούλιον τὸν πάπαν ἐπεκαλέσαντο· οἵτε καρδινάλιοι οἱ ἐλθόντες εἰς τὴν ἐν Πίσσαις Σύνοδον, φοβηθέντες ἵνα μὴ τῇ τοῦ Ἰουλίου πάπα ἐξουσιαστικῇ ὀργῇ ὑποπέσωσιν, ἐν Μεδιολάνοις τὴν Σύνοδον μετεκομίσαντο, ὅπου αὖθις διαπτοηθέντες ταῖς τοῦ πάπα ἐπιβουλαῖς εἰς τὸ Λουγδοῦνον τῆς Φράντζας τὴν Σύνοδον μετήγαγον, σφοδρῶς ἤδη τοῦ Ἰουλίου ἐπὶ τούτοις φριμάσσοντος· καὶ Λουδοβῖκος ὁ ῥηθεὶς σφοδρῶς ὑπὲρ ταύτης τῆς Συνόδου ἠγωνίζετο, ὥστε τοὺς πάντας φοβεῖσθαι ἵνα μή τι χαλεπὸν σχίσμα αὖθις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνακύψῃ. Ἐπικαλεσθεὶς οὖν ὁ πάπας εἰς τὴν Σύνοδον ἀγείρει καὶ ἄκων πρὸς δεφένδευσίν του ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἔτει 1512, τὴν ἐν Λατεράνῳ ψευδοσύλλογον, ἥν τινα καὶ ἡ οἰκουμενικὴν οἱ παπισταὶ ὀνομάζουσι, καὶ τὸ τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ Συνόδου θέσπισμα τὸ περὶ τοῦ συγκροτηθῆναι οἰκουμενικὰς Σύνοδους ὁ πάπας ἐπικυροῖ.

Ἐν τῇ δ' συνελεύσει τῆς ἐν Λατεράνῳ ταύτης ψευδοσυνόδου Χριστόφορος Μαρκέλος ὁ τοῦ παπικοῦ θρόνου σημειογράφος, ἕτερον θεὸν εἶναι τὸν πάπαν παρόντα ἐπὶ γῆς ὠνόμασεν. Αὐτὸς ὁ Ἰούλιος τὰς τοῦ Πέτρου κλεῖς τῷ Τιβέρει ποταμῷ ἐνέῤῥιψεν, οἰόμενος ὅτι πολλῷ μᾶλλον ἑαυτῷ συμφέρει τῇ τοῦ Παύλου χρήσασθαι ῥομφαίᾳ ἐν τῷ πολέμῳ τῷ κατὰ τοῦ προῤῥηθέντος Λουδοβίκου ῥηγὸς τῆς Φράντζας, ἢ ταῖς τοῦ Πέτρου κλεισίν, ἐφ' ᾧ καὶ λίαν ἠγανάκτει τὰ ὅπλα ἐπί ποσον χρόνον ἀναβάλλων καὶ μὴ ἀσχέτῳ ὁρμῇ κατὰ τῶν χριστιανῶν τούτοις χρώμενος· δι' ὧν οὐδεὶς ἐκείνου τῶν πρὸ αὐτοῦ παπῶν μᾶλλον φαίνεται πρὸς αὔξησιν τῆς ἐπαρχίας, ἣν κληρονομίαν τοῦ Πέτρου εἰώθασιν ὀνομάζειν, ἐσπουδακέναι.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1513.

Ἀνεφάνη ἐπὶ τοῦδε τοῦ Πάπα Ἰουλίου ἐκ τῆς Βεργικῆς Βαταβίας αἱρετικός τις τοὔνομα Ἐρμάνος Ῥισουΐχ, βλασφημῶν τὸ μὴ πλασθῆναι παρὰ θεοῦ τοὺς ἀγγέλους· τὴν ψυχὴν σὺν τῷ σώματι φθείρεσθαι· κόλασιν οὐκ εἶναι· τὴν ὕλην ἀφ' ἧς ἐγένοντο τὰ στοιχεῖα μὴ ποιηθῆναι παρὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ συναιώνιον αὐτῷ εἶναι· τὸν Χριστὸν γενέσθαι ἄνουν τινα καὶ εὐήθη, ἀπαταιῶνα καὶ φαντασιώδη, πάντα τὸν κόσμον καταδικάσαντα καὶ μηδένα λυτρωσάμενον· τὰ παρ' αὐτοῦ ποιηθέντα ἐναντία εἶναι τῷ ὀρθῷ λόγῳ καὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει· ὅθεν αὐτὸν μὴ εἶναι υἱὸν τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ· τὸν Μωϋσῆν μὴ λαβεῖν παρὰ τοῦ θεοῦ τὸν νόμον ὁρατῶς, μήτε διαλεχθῆναι αὐτῷ κατὰ πρόσωπον· τὴν πίστιν ἡμῶν εἶναι μυθώδη· τὴν Γραφὴν μωράν· τὴν ἑξαήμερον πλαστήν· τὸ Εὐαγγέλιον παραφροσύνην καὶ ψεῦδος· τὸν γὰρ δυνάμενον ποιῆσαι τὸν κόσμον ἄνευ τῆς ἐνσαρκώσεως, δύνασθαι καὶ δίχα ταύτης τοῦτον λυτρώσασθαι. (Ταῦτά εἰσιν ἃ ἐν τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ βλασφημοῦνται πᾶσαν ἀσέλγειαν ὑπερακοντίσαντα.) Κατεκάη οὗτος ἐν τῇ Ἁγίᾳ πόλει τῆς Ὁλάνδας.

Ἡ προῤῥηθεῖσα ἐν Λατεράνῳ ἐ ψευδοσύλλογος συνηθροίσθη ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος πάπα Ἰουλίου Β', ἔτει 1512, παρόντων 85 ἐπισκόπων ἰταλῶν ὑποχειρίων τῷ Ῥώμης πρωτανείῳ πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ἐν Πίσσαις Συνόδου· καὶ θανόντος τοῦ πάπα Ἰουλίου Β', ἔτει 1513, καὶ γενομένου πάπα Λέοντος Ι' τοῦ ἀπὸ Φλωρεντίας, κατὰ τὴν ιά Μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἡ Σύνοδος ἐτελείωσε τῷ ἔτει 1517, ἐπὶ τοῦ νέου πάπα Λέοντος Ι', καὶ ἐγένοντο συνελεύσεις αὐτῆς 12, πέντε μὲν ἐπὶ Ἰουλίου, ἑπτὰ δὲ ἐπὶ Λέοντος, δι' ὧν οὐδὲν ἄλλο ποιεῖν ἐσχάσθησαν εἰμὴ τὴν παπικὴν ἀρχιερατείαν ἐπὶ τὸν κολοφῶνα τῆς πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας ὑπερυψῶσαι, καὶ θεὸν τὸν πάπαν ὀνομάσαι ἐπίγειον. Οὗτος δὲ ὁ Λέων οὔπω τὸν ιδ' ἐνιαυτὸν τῆς ἡλικίας πληρώσας, καὶ ἔτι τοῖς παιδικοῖς ἐντρυφῶν, καρδινάλης ἐγένετο, οὐκ ἄλλου τινὸς ἕνεκα, εἰμὴ ὅτι ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Μαγδαληνὴ, θυγάτηρ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Φλωρεντίας Λαυρεντίου Μέδιτζι, συνήφθη εἰς γάμου κοινωνίαν τῷ τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου Η' νόθῳ Φραγκίσκῳ τῷ ἐπιλεγομένῳ Κιβῷ. Ἦν δὲ φιλομαθὴς ὁ Λέων καὶ τοῖς εὐφραδέσι τῶν λόγων χαίρων, μηδεμίαν εἴδησιν τῶν τῆς πίστεως ἱερῶν λόγων καὶ δογμάτων κεκτημένος. Κατευνάσθη δὲ ἐπὶ τούτου τοῦ πάπα καὶ τὸ σχίσμα τὸ προῤῥηθὲν, ὅπερ τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ ὄλεθρον οὐ τὸν τυχόντα ἠπείλει, καὶ ἐφιλιώθη ὁ Λέων καὶ μὲ τὸν ῥῆγα τῆς Φράντζας Φραγκῖσκον,

Α', τὸν καὶ διάδοχον τοῦ προρρηθέντος Λουΐγκη τοῦ ΙΒ'. Παρῆσαν τῇ Συνόδῳ παρὰ τοὺς 85 ἐπισκόπους καὶ οἱ πρέσβεις τῶν χριστιανῶν ῥηγῶν, ἐν οἷς ἦσαν καὶ οἱ τοῦ καίσαρος καὶ οἱ τοῦ ῥηγὸς τῆς Φράντζας, καὶ δελύθη ὑπ' αὐτῆς τῆς Συνόδου ὁ πραγματικὸς τύπος ὅστις ἦν σύνθημα, περιέχων ἄρθρα 23, συντεθεὶς ὑπὸ Συνόδου συναθροισθείσης τῷ ἔτει 1438 ὑπὸ τοῦ ῥηγὸς τῆς Φράντζας Καρόλου Ζ', περιέχων, κατὰ τὴν διόρθωσιν τῆς ἐν τῇ Βασιλείᾳ Συνόδου, τὸ νὰ μὴ ἔχῃ ἔκκλητον ὁ πάπας εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις καὶ διαφορὰς τῆς Φράντζας, καὶ τὸ νὰ μὴ δίδωνται τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὀρφίκια καὶ ἐπισκοπαὶ εἰς ἄλλο τι γένος παρὰ εἰς μόνον τοὺς Φραντζέζους. Κατηργήθη ὑπὸ τῆς αὐτῆς Συνόδου καὶ ἡ περὶ ψυχῆς δόξα ἡ λέγουσα ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι μία καὶ μόνη εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἢ εἶναι θνηταὶ αἱ ψυχαὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων. Καὶ συνελεύσει θ' ταύτης τῆς ψευδοσυνόδου τρανῶς τῷ πάπᾳ Λέοντι ἀπένειμαν οἱ συνοδικοὶ θείαν μεγαλειότητα, πᾶσαν τὴν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς δοθεῖσαν ἐξουσίαν τῷ Κυρίῳ καὶ σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἀθέως αὐτῷ ἐπιβεβαιώσας Ἀντώνιος ὁ Πούκιος, κληρικὸς τῆς παπικῆς Καμάρας. Τὸ δ' αὐτὸ ἐπανέλαβεν ἐν τῇ ί συνελεύσει Στέφανος ὁ Πατρακίνσιος, ἐπίσκοπος, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ς' τὰ προσήκοντα τῷ Χριστῷ ἀσεβῶς τῷ πάπᾳ προσέρραπτον, Λέοντα τὸν ἐκ φυλῆς τοῦ Ἰούδα καὶ ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ Δαβὶδ αὐτὸν εἰπόντες, καὶ πολέμησον τοὺς πολεμοῦντας ἡμᾶς, ἐπιλαβοῦ ἀσπίδος καὶ ῥομφαίας καὶ ἐξεγέρθητι εἰς τὴν βοήθειαν ἡμῶν, καὶ ἐπεκύρωσαν αὐτὸν οὐ μόνον κατὰ παρεμφέρειαν ἐν ῥήματι ἀλλὰ καὶ κατὰ προσαρμογὴν καὶ ἐν πράγματι θεὸν νομίζεσθαι.

Ὁ αὐτὸς Λέων ἀμέτροις ἐχρᾶτο ἀναλώμασιν ἔν τε τοῖς συγγενέσι καὶ τοῖς αὐλικοῖς καὶ τοῖς ποιηταῖς καὶ ῥήτορσι, μηδαμῶς θεολογίας φροντίζων. Ὅθεν πάντας τοὺς ῥύακας τοὺς καταρδεύοντας τὸ παπικὸν πρυτανεῖον καταξηράνας, καὶ μὴ ἔχων ἑτέραν πηγὴν ἢ τὴν τῶν ἐνδουλγεντιῶν καπηλείαν, ὁλοψύχως αὐτὴν ἠνέῳξε, καὶ εἰς πᾶσαν τὴν Δύσιν ἐξαπέστειλε καπήλους τοὺς πληρεστάτας ἀφέσεις ἁμαρτιῶν κηρύττοντας, τοῖς πᾶσί τε καὶ ἑνὶ ἑκάστῳ πωλεῖσθαί τε καὶ ὠνεῖσθαι χρυσίου τε καὶ ἀργυρίου, δι' ἣν αἰτίαν καὶ αἱρεσιάρχης ἐγένετο. Πρὸς διατράνωσιν δὲ τῆς τοιαύτης παπικῆς χρηματοληψίας ῥητέον ὅτι παραβλέψαντες οἱ πάπαι τὴν ἀνέκαθεν ἐκκλησιαστικὴν θεολογίαν τε καὶ διδασκαλίαν ἐδογμάτισαν μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς παρασίτων θεολόγων τρεῖς τάξεις εἶναι τῶν ἐκ τοῦδε τοῦ βίου ἀπαλλαγεισῶν ψυχῶν· ἡ μέν, τῶν ἁγίων τὴν αἰώνιον μακαριότητα ἀπολαμβάνουσα· ἡ δὲ, τῶν ἐναγῶν καὶ ἀσεβῶν, ἐν τῷ ἐξωτάτῳ καὶ ἀσβέστῳ πυρὶ κατακαιομένη· ἡ δὲ, τῶν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις πλημμελήμασι μεταγνόντων μὲν μὴ φθασάντων δὲ πληρῶσαι τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῶν καὶ ἐν τῷ πουργατορίῳ πυρὶ διὰ τοῦτο παραδεδομένη, καὶ πρὸς καιρὸν κολαζομένη καθαίρεται, καὶ καθαρθεῖσα ἀνάγεται ἐκεῖθεν εἰς ἀπόλαυσιν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Οἰκονόμος οὖν ὢν ὁ πάπας τῶν τῆς ἐκκλησίας θησαυρῶν καὶ τὴν διάταξιν τῶν πρὸς σωτηρίαν ἀναγκαίων τῆς πίστεως μόνος δογ-

ματίζων, (ἄπαγε τῆς βλασφημίας! μόνῳ γὰρ τῷ θεῷ τοῦτο ἰδιάζει,) καὶ μόνος ἔχωντας τὰς κλεῖς τοῦ πουργατορίου, δύναται καὶ πρὸ καιροῦ ἐκεῖθεν τὰς ψυχὰς ἐξαγαγεῖν, πρὸ τοῦ καθαρθῆναι δηλαδὴ αὐτὰς ἐντελῶς, διὰ τῶν συγχωρητικῶν αὐτοῦ γραμμάτων, καὶ ἀναγαγεῖν εἰς τὸν οὐρανὸν ταῖς πληρεστάταις αὐτοῦ συγκαταβάσεσι καὶ τοῖς διαταχθεῖσιν αὐτοῦ ιοβηλαίοις. Πρῶτος οὖν Βονιφάτιος ὁ Η', ἔτει 1303, διετάξατο ιοβηλαῖον ἀποτελεῖσθαι ἐν διαστήματι χρόνων 100, ὥσπερ εἶχον καὶ οἱ Ἰουδαῖοι· εἶτα Κλήμης ὁ ΣΓ' ἐν ἑκάστῃ πεντηκονταετηρίδι γίγνεσθαι διετάξατο, ἀλλὰ μετὰ τοῦτον Γρηγόριος ὁ Δ' ἐν 25 ἐτῶν διαστήματι ὥρισε γίγνεσθαι· καὶ τανῦν, χρείας οὔσης χρημάτων, διορίζουσι κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς τὸ διάστημα τῶν ἐτῶν διὰ τοὺς ιοβηλαίους. Τανῦν δὲ ἐσμικρύνθη τὸ τοιοῦτον εἰσόδημα, ἐλαττωθείσης παρὰ τοῖς χριστιανικοῖς ῥηγάτοις τῆς θεϊκῆς τοῦ πάπα ὑπολήψεως, καὶ τὰ πλείονα αὐτῶν ἀπεσείσθησαν τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας, τὰ δὲ ὁμοφρονοῦντα αὐτῷ, ἀνανήψαντα τῆς μέθης, οὐκέτι τὸν πάπαν εἰς θεὸν ἀποδέχονται.

Διὰ τὰ βαρύτατα ἔξοδα τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐν τῇ Ῥώμῃ μεγίστου ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου πέμπει καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν ιοβηλαίους ἤτοι ἐνδουλγέντιας ὁ πάπας οὐτοσὶ Λέων ὁ Ι', ὄντος ἤδη ὠπλισμένου κατ' αὐτῶν τοῦ Λουθήρου. Ὅσα οὖν διεπράξατο ἐπί τε τῶν προκατόχων τοῦδε τοῦ πάπα καὶ τῶν διαδόχων ὅρα Κεφ· ΙΑ', εἰς τὸν βίον τοῦ Λουθήρου.

Κάκιστα ἤδη εἶχεν ὁ κλῆρος τῆς Ῥώμης, τὰ ὁποῖα εἰς μίαν συνέλευσιν ἡ ῥηθεῖσα ἐν Λατεράνῳ Σύνοδος ἐφρόντισε νὰ τὰ διορθώσῃ.

ΚΕΦ. Η'.

Τὰ ἐπὶ τῆς 6' πατριαρχείας τοῦ ῥηθέντος Ἰωακείμ, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς 6' πατριαρχείας τοῦ Παχωμίου.

Ὁ πατριάρχης Παχώμιος προστὰς τοῦ θρόνου ἔτος ἓν καταβιβάζεται. Οἱ γὰρ τῷ Ἰωακείμ προσκείμενοι ἀρχιερεῖς πρὸς ταῖς τρισὶ χιλιάσι καὶ πεντακοσίοις τῶν φλωρίων ἄλλα πεντακόσια προσθέντες κατέστησαν αὖθις τὸν Ἰωακείμ ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῇ τοῦ σουλτὰν Σελίμη διαταγῇ, καὶ ἐγένοντο τὰ φλωρία 4000. Ἰδοὺ πρῶτον παράδειγμα ἀδίκου καὶ ἐπιζημίου καὶ κοινοβλαβοῦς συνωμοσίας τῶν ἀρχιερέων κατὰ τοῦ Οἰμενικοῦ πατριάρχου. Μετά τινα χρόνον οὖν ὁ Ἰωακείμ ἀπὸ τῆς ἰδίας ἐγκαθιδρύσεως ἐπὶ τὸν τῆς Μολδαβίας ἡγεμόνα Μπόγδανον τὸν Γ', υἱὸν τοῦ Στεφάνου τοῦ Β', παραγεγονὼς, ἐπικουρίας χρημάτων ἕνεκα, καὶ μηδεμιᾶς

τυχὼν παρ' αὐτῷ δεξιώσεως, ὡς λίαν δυσχεράναντι ἐπὶ τοῖς αὐτῷ πεπραγμένοις, κατῆλθεν ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Οὐγγροβραχίαν πρὸς τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Βασαράβαν τὸν Β'· ἔνθα ἀπότυχὼν καὶ τῆς παρ' αὐτῷ ὑποδοχῆς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τῆς ἐπιπηδήσεως εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, λύπῃ συσχεθεὶς ἀπέθανεν.

Ὁ Ἀχμὲτ ἑτοιμάζεται πολεμῆσαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν σουλτὰν Σελὶμ ὅστις μαθὼν ταῦτα ἐφορμᾷ κατ' αὐτοῦ, καὶ πολέμου συγκροτηθέντος σφοδροῦ ἡττᾶται ὁ Ἀχμὲτ, ζωγρεῖται καὶ φονεύεται. Εἶτα ἐλθὼν ὁ σουλτὰν Σελὶμ εἰς τὴν Μαγνησίαν ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ ἀπροετοιμάστου ἰδίου αὐταδέλφου Κορδοὺκ· πολέμου οὖν συγκροτηθέντος φεύγει ὁ Κορδοὺκ ἡττηθείς, ἀλλὰ καὶ ὡς, ζωγρηθεὶς καρατομεῖται· εἶτα φονεύει ὁ Σελίμης πολλοὺς οἰκιακοὺς καὶ αὐλικοὺς ἀμφοτέρων καὶ ἐπανακάμπτει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Β' πατριαρχεία τοῦ Παχωμίου.

Γνωσθείσης τῆς ἀποβιώσεως τοῦ Ἰωακεὶμ, κοινῇ γνώμῃ τῶν ἀρχιερέων, κληρικῶντε καὶ ἀρχόντων ἀνεβιβάσθη τὸ δεύτερον ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ προπατριαρχεύσας Παχώμιος, ὅστις καθαιρέσει ὑπέβαλε τὸν ἐπιβάτην Μονεμβασίας παπιστὴν Ἀρσένιον ὡς παρανόμως ἐξώσαντα τὸν γνησίως προβληθέντα ἐν αὐτῇ τῇ μητροπόλει καὶ κανονικῶς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας χειροτονηθέντα. Τῆς γὰρ Μονεμβασίας τῇ τῶν Ἐνετῶν ἐξουσίᾳ ὑποκειμένης, ὁ Ἀρσένιος διὰ τῆς ἐπιταγῆς αὐτῶν, κωμῳδῶν τὰ θεῖα, ἀντὶ πατριάρχου τὸν Ῥέοντος καὶ Πραστοῦ ἐπίσκοπον, ἀντί τε μητροπολιτῶν Λακεδαιμονίας καὶ Χριστιανουπόλεως δύο τινὰς πρεσβυτέρους ὑποστησάμενος, ἐχειροτονήθη παρ' αὐτῶν καὶ ἀνεδείχθη μητροπολίτης Μονεμβασίας παρὰ πάντα κανόνα. Καὶ γέγονε ταῦτα διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ Γ', πόρρω πάσης κανονικῆς τε καὶ χριστιανικῆς τάξεως. Καὶ γὰρ ὁ Ἀρσένιος παπολάτρης ὢν ἀποστολοεμπαίκτης ἐγένετο.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1514, τοῦ Χιτζρὲ 910.

Ὁ σουλτὰν Σελίμης συλλογίζεται κατὰ τίνος πρῶτον νὰ ἐκστρατεύσῃ τῶν δύο παρ' αὐτοῦ μισουμένων, τοῦ Σοφὶ Ἰσμαὴλ σάχη τῆς Περσίας, ἢ κατὰ τοῦ σουλτὰν Γαβρὴ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Τοῦ ἐφάνη δύσκολον τὸ νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τοῦ Γαβρὴ, διὰ τὴν ἐσομένην αὐτῷ τοῦ Σοφὶ Ἰσμαὴλ συμμαχίαν, ἄλλως φοβεροῦ ὄντος τότε. Ὅθεν καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ διὰ τὸ περισσότερον μῖσος ὁποῦ εἶχε κατὰ τοῦ ῥηθέντος Σοφὶ Ἰσμαὴλ, ὡς δεχθέντος τὴν αἵρεσιν τοῦ Σεϊτὰν-Κουλοῦ, καὶ τῇ συγκατανεύσει αὐτοῦ δεξαμένων ἤδη πάντων τῶν Περσῶν γνήσιον χαλίφην ἤτοι διάδοχον τοῦ Μωάμεθ μόνον τὸν Ἀλὴν καὶ ἀνεθεματισάντων τοὺς λοιποὺς τρεῖς προκατόχους τοῦ Ἀλὴ, Ἐβουβέκιρ, δηλαδὴ, Ὀσμὰν καὶ Ὁμὲρ, ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ πρῶτον κατὰ τοῦ Σοφὶ Ἰσμαήλ.

Καὶ δῆτα διαπεράσας εἰς τὴν Ἀσίαν πολλῷ τῷ στρατῷ ἀπαντᾷ τοὺς Πέρσας εἰς τὸ Τέβρις, λεγόμενον τὸ πάλαι κατ' ἄλλους μὲν Κτησιφῶν, κατ' ἄλλους δὲ Περσέπολις. Συμβουλεύεται τοῖς ἐν τέλει τὸ ἂν πρέπῃ εὐθὺς νὰ ἐφορμήσῃ κατ' αὐτῶν ἢ νὰ δώσῃ ἀνάπαυλαν τῷ κεκοπιακότι ἐκ τῆς ὁδοιπορείας στρατῷ· ἀπεκρίθησαν ὅτι ἀναγκαία ἡ ἀνάπαυλα. Δὲν τὸν ἀρέσει ἡ γνώμη τους φρονῶν τὰ ἐναντία· ὅθεν ἐρωτᾷ τοῦ ἀπόντος ἀπὸ τὴν συνέλευσιν τεφτερδάρη Πιρὴ-πασσᾶ τὴν γνώμην, καὶ ὃς ἀπεκρίθη ὅτι ἐπιζήμιος ἡ ἀνάπαυλα. Ἔπρεσεν ἡ γνώμη τῷ σουλτάνῳ τὰ αὐτὰ φρονοῦντι, καὶ ἐπαινέσας αὐτὸν τῆς συνέσεως ἐφορμᾷ εὐθὺς κεκανονιαμένοις ποσὶ κατὰ τῶν Περσῶν, ὄντος στρατηγοῦ τοῦ Σινὰν-πασσᾶ (ὅστις ἔκτισε τὸ παράλιον κιόσκι ὁποῦ σώζεται μέχρι τοῦ νῦν εἰς τὸ Δεμὶρ-καπὶ ἀντικρυ τοῦ Γαλατᾶ). Φρικτὸς ἐστάθη ὁ πόλεμος καὶ αἱματωδέστατος, ἀλλὰ μετὰ πολλὰ ἡττήθησαν οἱ Πέρσαι καὶ φεύγει νύκτωρ ὁ Σοφὶ Ἰσμαὴλ, φονευθέντων ἐν τῷ πολέμῳ τῶν στρατηγῶν τῆς Περσίας Μεχμὲτ-χὰν καὶ Τεκελὴ-χὰν καὶ πεσόντων ἑκατέρωθεν ἀναριθμήτων στρατιωτῶν. Δὲν κατεδίωξε τοὺς φεύγοντας ὁ Σελίμης διὰ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ λεηλατήσας τὸ καταλειφθὲν περσικὸν στρατόπεδον, καὶ εὑρὼν ἐν αὐτῷ θησαυροὺς ἀναριθμήτους τοῦ Σοφὶ Ἰσμαὴλ, καὶ ἐλευθερώσας τοὺς ζωγρηθέντας νέους τῶν Περσῶν, καὶ ἀποκαταστήσας βεζίρην ἤτοι Ἐπίτροπον καὶ σαχίπη-δεβλὲτ τὸν Πιρὴ-πασσᾶν, καὶ τῇ ἑξῆς γενόμενος κυριάρχης τῆς πόλεως Τέβρις ἀναιμωτὶ καὶ διορίσας ἐν αὐτῇ φυλακὴν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἀμάσειαν σκοπῷ τοῦ παραχειμάσαι ἐκεῖσε, καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς θρίαμβον τῆς νίκης του τὸν μουσικὸν Χουσεὶν, υἱὸν τοῦ Βικαρέρι, τοῦ ἐν Πέρσαις εὐγενεστάτου καὶ Μαικήνατος τῶν μουσικῶν τῆς Ἀσίας, ὅστις εἶναι ἄξιος τοιούτου τίτλου μὲ τὸ νὰ ἐφάνη ὑπερασπιστὴς τοῦ λεγομένου Χοτζὰ Μουσικὰρ (ὅπου ἦτον οἱονεὶ ὁ Ὀρφεὺς τῶν Περσῶν), καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Γουλλὰμ-Ἀρέπ. Ὅλη ἡ Τουρκία καὶ ἡ Περσία ἐξέστη διὰ τὴν μελῳδίαν καὶ τὰ ᾄσματά του.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1515.

Τὸν Ἀντιοχείας Γρηγόριον τὸν Γ' πατριαρχεύσαντα ἔτη ὀκτὼ καὶ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντα διεδέχθη Μιχαὴλ ὁ Ε'.

Ἔαρος ἐπιφανέντος ἐφορμήσας ὁ σουλτὰν Σελὶμ ἥρπασε παρὰ τῶν Περσῶν τὰς πόλεις Γκιουμὰχ καὶ Βαϊβουρδούτ. Εἶτα πέμπει τὸν Φερχὰτ πασσᾶν μὲ στρατὸν κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Ἀλαϊ-Δεβλὲτ μεμλεκετὶ, υἱοῦ τοῦ Ζουλκαδὶρ, συμμάχου τῶν Περσῶν, καὶ καταλαβὼν ἀπροετοίμαστον αὐτὸν ὁ Φερχὰτ-πασσᾶς νικᾷ καὶ φονεύει, καὶ ὁ σουλτὰν Σελίμης δίδωσι τὰς ἐπαρχίας αὐτοῦ τῷ Ἀλὴ-πέῃ Σαχσοβάρογλου, μεγιστᾶνι ὄντι ποτὲ παρὰ Πέρσαις καὶ αὐτομολήσαντι τανῦν πρὸς τὸν σουλτὰν Σελίμην· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθε νικητὴς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κἀκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν. Καὶ ἤρξατο κτίζειν τὸ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν τζαμὶ ὑπὸ

ἀρχιτέκτονι ρωμαίῳ τινι Κωνσταντινουπολίτῃ, ἐγγόνῳ τοῦ ἀρχιτέκτονος Χριστοδούλου τοῦ προρρηθέντος· (ἔχει τὸ τζαμὶ αὐτὸ παράθυρα 999)· εἶτα ἤρχησε νὰ κτίζῃ καὶ ἄλλο τζαμὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀρχιτέκτονος, αὐτὸ ὁποῦ σώζεται ἐπάνω εἰς τὸν μαχαλὲν τοῦ Φαναρίου, καὶ εἰσὶ καὶ τὰ δύο πολυέξοδα καὶ μεγαλοπρεπῆ.

Ἤρξατο ὁ Λουθῆρος τῷ δε τῷ ἔτει διασύρειν καὶ καταβοᾶν κατὰ τῶν ἐνδουλγεντιῶν ἤτοι συγχωρητικῶν γραμμάτων τῶν παπῶν τῆς Ῥώμης, ἐν τῇ Βιτεμβέργῃ, ἀλλὰ κακῇ τύχῃ ἑναυτῷ ἐλάλει καὶ μὲ τρόπον αἱρετικόν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1516, τοῦ Χιτζρὲ 922.

Πουμάνας ὁ προρρηθεὶς πατριάρχης Παχώμιος τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει λαὸν ἀρίστως, τῶν θορύβων καὶ σκανδάλων τῆς ἐν αὐτῇ ἐκκλησίας παντάπασι κατευνασθέντων, χρημάτων ἐπικουρίας ἕνεκα μετά τινων κληρικῶν τῶν περὶ αὐτὸν δεῖν ἔγνω ἐπί τε Οὐγγροβλαχίαν καὶ Μολδαβίαν ἀφικέσθαι, (οὔπω γὰρ εἴθιστο ὁρίζεσθαι ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν τὰς ζητείας καὶ τὰς βοηθείας καὶ ἀπαιτεῖσθαι τὰ ἐμβατοίκια, ἀλλὰ μόνον ἐτρέφοντο ὑπὸ τῶν παρεχομένων χριστιανικῶν ἐλεημοσυνῶν) καὶ τοὺς τόπους καταλαβὼν καὶ παρὰ τοῖς ἐκεῖσε ἡγεμόσι, τῷ Βλαχίας Βασαράβᾳ τῷ Β′ καὶ τῷ Μολδαβίας Στεφάνῳ Δ′ τῷ Νέῳ, υἱῷ τοῦ Μπογδάνου, καὶ τοῖς ἐν τέλει, φιλοτιμίας καὶ ἐπικουρίας οὐ τῆς τυχούσης ἀπολαύσας, ἐπὶ τὸν αὐτοῦ θρόνον ὥρμητο ἐπανελθεῖν· ἀλλὰ φθάσας ἐν τῇ Σηλυβρίᾳ τῆς Θράκης καὶ φαρμακωθεὶς ἐν αὐτῇ ὑπό τινος τῶν αὐτῷ συνόντων μοναχῶν, τῇ συναινέσει καὶ προτροπῇ τῶν συνεπομένων αὐτῷ κληρικῶν, τὸν βίον μετήλλαξε.

ΚΕΦ. Θ′.

Τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Θεολήπτου τοῦ Ἰωαννίνων καὶ ἅλωσις τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ σουλτὰν Σελίμη.

Ἀκουσθείσης τοίνυν τῆς αὐτοῦ ἀποβιώσεως Θεόληπτος ὁ Ἰωαννίνων μητροπολίτης προφθάσας εἰς Ἀδριανούπολιν, (ἤδη ἀφίκετο ἐν αὐτῇ γὰρ ὁ σουλτὰν Σελίμης), καὶ τίσας παραυτίκα τὰ 4000 φλωρία τὰ συνήθη, πρόγραμμα παρὰ τοῦ σουλτάνου λαβὼν ἐπὶ τῷ ἐγκρατὴς τοῦ πατριαρχικοῦ

θρόνου γενέσθαι, καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν, τοῖς ἐν αὐτῇ παρευρεθεῖσιν ἀρχιερεῦσί τε καὶ κληρικοῖς δείξας τὸ πρόγραμμα, ἄνευ ἀντιλογίας ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀνεβιβάσθη, τῷ προγράμματι πειθαρχοῦσι.

Τὸ γένος τὸ καλούμενον Καραμοὺτ, ὁποῦ κατῴκει τὴν ἐπαρχίαν μεταξὺ Οὔρφας καὶ Βάνι, λεγόμενον τανῦν τουρκικώτερον Δεαρπεκὶρ καὶ τὸ πάλαι Μεσοποταμία, συνορεύουσα μὲ τὸ Κιουρδιστὰν, οὗ μητρόπολις τὸ Μουσοὺλ, διῳκεῖτο παρ' ἡγεμόνος τινὸς τοῦ Περσῶν βασιλέως, τοὔνομα Καρακὰν, ὅστις κατετυράννει τοῦ λαοῦ. Ὅθεν αὐτοὶ προσκυνοῦσι τῷ σουλτὰν Σελὶμ φονεύσαντες τοὺς ἐν τῇ μητροπόλει Διαρπεκὶρ (Ἀμιδα παρ' ἡμῖν λεγομένῃ) στρατιώτας πέρσας, καὶ παραδόντες καὶ τὴν Ἀμιδαν τῷ αὐτῷ σουλτάνῳ· καὶ φονεύεται ἐν τῷ πολέμῳ ζωγρηθεὶς ὁ Καρακὰν ὑπὸ τοῦ Μπουγιουκλὴ-όγλου Μεχμὲτ-πέη, ὃν καὶ διώρισεν ἡγεμόνα τοῦ Διαρπεκὶρ ὁ σουλτὰν Σελίμης· εἶτα ὑποτάσσει τὸ Μουσοὺλ καὶ ἄλλας 13 πόλεις τοῦ Κιουρδιστὰν, καὶ ἁπλῶς ὅλην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Μεσοποταμίας καὶ τὸ Κιουρδιστάν. Λέγεται δὲ Κιουρδιστὰν τὸ διάστημα τοῦ τόπου ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Συρίας μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Περσίας.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1517, τοῦ Χιτζρὲ 923.

Μετὰ τοιαύτας νίκας ὁ σουλτὰν Σελὶμ φαντάζεται ὑπαγαγεῖν ἅπασαν τὴν Περσίαν· ὅθεν ἀναχωρήσας ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως φθάνει εἰς τὸ Χαλέπι καὶ στρατοπεδεύει παρ' αὐτὸ μὲ στρατὸν ὑπεράριθμον, καὶ τοσοῦτον ὅσον οὐδέ τις τῶν εἰς τόδε ὀθωμανῶν βασιλέων συνήθροισεν. Ὁ σουλτὰν Γαβρὴ, Τζερκέζος, σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου, ἦλθε πολλῷ στρατῷ καὶ στρατοπεδεύει καὐτὸς παρὰ τὸ Χαλέπι, καὶ πέμπει πρέσβεις τῷ σουλτὰν Σελὶμ, ὑπισχνούμενος διὰ βραβεῖον τῆς μεταξὺ αὐτῶν φιλίας συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ τοῦ σὰχ Ἰσμαὴλ τοῦ Περσῶν βασιλέως. Ἐν τούτοις αὐτῶν ὄντων Τζερκέζοι τινὲς, ἢ κατὰ τὴν συνήθη τοῖς στρατιώταις αὐθάδειαν, ἢ διὰ τὸ τοῦ σουλτὰν Γαβρὴ ἀπρομήθευτον, ἁλίσκουσι καὶ λεηλατοῦσι καμήλους τινὰς πεφορτισμένας ὁποῦ τὰς ἀπεκόμιζον εἰς τὸ τοῦ σουλτὰν Σελὶμ στρατόπεδον· νομίζει ὁ Σελὶμ ὅτι τοῦτο νὰ ἔγινεν ἐξεπίτηδες πρὸς καταφρόνησίν του, καὶ θυμωθεὶς ἀποφασίζει νὰ πολεμήσῃ ἀντὶ Περσῶν τοὺς Τζερκέζους, καὶ εὐθὺς διορίζει τὸν κατ' αὐτὸν πόλεμον, φαντάζόμενος τὴν ὑπαγωγὴν τῆς Αἰγύπτου. Βεβαιοῦται ἡ γνώμη καὶ ἀπόφασίς του ἀπὸ τὰ γράμματα τοῦ Χαΐτ-πέη, διοικητοῦ τῆς Δαμασκοῦ, καὶ τοῦ Γαζὲλ-πέη, διοικητοῦ εἰς τὸ Χαλέπι, θανασίμων ἐχθρῶν τοῦ σουλτὰν Γαβρὴ, οἵτινες ὑπισχνοῦνται τῷ σουλτὰν Σελὶμ καταλιπεῖν τοὺς Τζερκέζους καὶ αὐτομολῆσαι αὐτῷ σὺν τοῖς ὑπ' αὐτοῖς στρατιώταις, καὶ διὰ μισθὸν ἐζήτουν τὸ νὰ γένῃ ὁ ἕτερος αὐτῶν διοικητὴς τῆς Αἰγύπτου μέχρι θανάτου καὶ ὁ ἕτερος τῆς Δαμασκοῦ. Ὁ Σελὶμ δέχεται τὰ παρ' αὐτῶν ζητούμενα, γίνεται ἔγγραφον τῆς συμφωνίας ἔνορκον καὶ ἐνυπόγραφον καὶ μὲ τὴν ὑπογραφήν του, καὶ συμβουλεύεται μὲ αὐτοὺς κρυφίως τὸν τρόπον τοῦ

πολέμου. Γίνονται ταῦτα χωρὶς νὰ λάβῃ παραμικρὰν εἴδησιν ἡ ὑποτόπασιν ὁ σουλτὰν Γαβρὴ, τὸν ὁποῖον οἱ προδόται παρεκίνουν νὰ δεχθῇ τὸν κατὰ τοῦ Σελὶμ πόλεμον, διαφόρους εὐλογοφανεῖς αἰτίας ἐπιφέροντες. Ὅθεν ὁ σουλτὰν Γαβρὴ ἀπατηθεὶς διατάττει εἰς πολεμικὴν τάξιν τὸ στράτευμά του ἐν τῷ παρὰ τῷ Χαλέπι τόπῳ Βούρσι-Βαΐκ καὶ ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ σουλτὰν Σελίμ.

Οὗτος ἠξεύρωντας ἀκριβῶς τὰ πραγματευόμενα ἦτον ἕτοιμος νὰ δεχθῇ τὴν ἔφοδον· ἄρχεται λοιπὸν ὁ πόλεμος μὲ μεγάλην σφοδρότητα καὶ ἀνδρείαν τῶν Τζερκέζων· οἱ Τοῦρκοι ἐφαίνοντο ὅτι μέλλουν νὰ νικηθοῦν, ὅταν ὁ Χαΐτ-πέης ἀπὸ τὸ δεξιὸν κέρας καὶ ὁ Γαζὲλ-πέης ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν ἐν ταὐτῷ σὺν τοῖς ὑπ' αὐτοῖς καταλιπόντες τὸν πόλεμον αὐτομολοῦσι τῷ Σελὶμ καὶ ἑνοῦνται μὲ τοὺς Τούρκους· ἐξέστησαν οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐξενευρώθησαν οἱ Τζερκέζοι ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἀπροσδοκήτῳ θέᾳ· γίνεται πόλεμος σφοδρότατος· ὁ σουλτὰν Γαβρὴ ἔκαμε τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον· οἱ Τοῦρκοι ἠττηθῆναι ἐκινδύνευον· ὅπερ κατιδὼν ὁ σουλτὰν Σελὶμ διορίζει τοὺς τουφεκλίδες γιαννιτζάρους κατὰ τῶν Τζερκέζων· ἀκολουθεῖ φόνος πολὺς ἐκ τούτου εἰς τοὺς Τζερκέζους, ὅθεν μὲ τρόπον θέλουν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰ ὀπίσω, ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἐφορμῶσι κατ' ἐπάνω τους μὲ τὸ σπαθί· τότε ὁ σουλτὰν Γαβρὴ ἀπελπισθεὶς εἰσέρχεται ὡς λέων εἰς τὰς φάλαγγας τῶν Τούρκων, κατακόπτει αὐτοὺς προσκαλῶν εἰς μονομαχίαν τὸν Σελὶμ, καὶ μετὰ τὸ φονεῦσαι ἰδιοχείρως ἀναριθμήτους, κεκοπιακὼς ἤδη καὶ μὴ δυνάμενος βαστάζειν καὶ μεταχειρίζεσθαι τὸ ἴδιον ξίφος, πίπτει νεκρὸς ἐπὶ τῶν πτωμάτων ἃ κατερόνευσε, καὶ, τὸ θαυμασιώτερον, χωρὶς νὰ πληγωθῇ οὐδὲ μὲ μίαν πληγὴν, πολεμήσας ἐν τῷ μέσῳ τοσούτων ξιφῶν ὁποῦ περιετριγύριζον αὐτόν.

Μετὰ τὴν νίκην τὸ Χαλέπι παρεδόθη οἰκειοθελῶς τῷ σουλτὰν Σελὶμ, ὅστις ἐδεξιώθη εὐμενῶς τοὺς κατοικητάς. Εἶτα παραδίδονται αὐτῷ καὶ αἱ λοιπαὶ πᾶσαι πόλεις τῆς Συρίας ἀναιμωτί. Πλησιάζοντι δὲ εἰς τὴν Δαμασκὸν ἀπαντῶσιν αὐτῷ οἱ προὔχοντες τῆς πόλεως καὶ διδόασι τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ τὴν πόλιν, καὶ ἐδέχθη αὐτοὺς φιλοφρόνως, βεβαιώσας τὰ ζητήματά τους. Εὑρίσκει ἔξω τῆς πόλεως τὸ μνῆμα τοῦ Μουχιδδὶν, χαλίφου τῶν Σαρακηνῶν, ὁποῦ πρῶτος ὑπέταξε τὴν Ἱσπανίαν, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ ἐποικοδομήσας καὶ κουβούκλιον. Ἤκμαζεν ὁ Μουχιδδὶν ἔτει σωτηρίῳ 718 καὶ τοῦ Χιτζρὲ 99, ὀνομαζόμενος Σεΐχ-Μουχαμὲδ πένι-Ἀράπ. Ἔκτισε δὲ ὁ Σελὶμης παρὰ τὸ κουβούκλιον καὶ τζαμὶ καὶ χάνι, διορίσας αὐτῷ καὶ πολλὰ εἰσοδήματα.

Εἶτα ἀπερχόμενος σὺν τῷ στρατῷ εἰς τὴν Γάζην, ἀφεὶς τὸ στρατόπεδον ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ σὺν ὀλίγοις, καὶ διατρίψας ἡμέρας τρεῖς ἔδωκε τῷ πατριάρχῃ τῆς Ἱερουσαλὴμ Δωροθέῳ τῷ Β' χάττι-σερίφι διὰ τὰ προσκυνήματα, νὰ ᾖ αἱ εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐξουσίαν. Περιέχει δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ προνόμια τὸ χάττι αὐτὸ ὑπὲρ τοῦ ἱεροσολυμικοῦ θρόνου· (ὅρα Δοσιθ: ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων βιβλ. ιά. κεφ. δ'. σελ. 1154.) Εἶτα φθάσας τὸ στρατόπεδον εἰς τὴν Γάζην ἀκολουθεῖ τὴν

ὁδοιπορίαν του εἰς τὸ Κάϊρον, μητρόπολιν δηλαδὴ καὶ πρωτεύουσαν τότε τῆς Αἰγύπτου. Ἀφῆκε δὲ εἰς τὴν Γάζην τοὺς ἀρρώστους αὐτοῦ, οὓς τινας φονεύουσιν οἱ οἰκηταὶ τῆς Γάζης εὐθὺς μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του.

Οἱ Τζερκέζοι μετὰ τὴν ἧτταν ἐκλέγουσιν εἰς βασιλέα τὸν Τουμὰν-πέην, ἄνδρα εὐγενέστατον τῆς αὐτῶν φυλῆς, καὶ ὁρκομοτοῦσι δεφενδεῦσαι πάσῃ δυνάμει τὴν βασιλείαν τους. Ἑτοιμάσας οὖν ὁ Τουμὰν-πέης στρατοῦ χιλιάδας 40, κατασκευάσας νέαν ἀρτιλλερίαν καὶ ἄλλας μηχανὰς πολεμικὰς καὶ συμπεριλαβὼν καὶ συμμαχίαν Ἀράβων, ἐλθὼν εἰς τόπον λεγόμενον Ῥιδάνια, ἐκεῖσε στρατοπεδεύει καὶ μεταχειρίζεται κάθε στρατήγημα διὰ νὰ ἐνδυναμωθῇ καὶ νὰ ἀπαντήσῃ τὴν ὁρμὴν τοῦ Σελὶμη καὶ νὰ τὸν νικήσῃ. Ὁ Σελὶμης ἀπὸ προδότας καταμαθὼν τὰ τεχνάσματα καὶ λαγούμια τοῦ Τουμὰν-πέη δὲν ἔπεσεν εἰς τὰ δίκτυά του· μεταβαλὼν γὰρ ὁδὸν περιτριγυρίζει ὄπισθεν τοῦ ὄρους λεγομένου Τζέπελ-Μακτὰπ, (ἔνθα εἰσὶν αἱ πυραμίδες), καταλαμβάνει τὸ στρατόπεδον τῶν Τζερκέζων ἐν ταυτῷ καὶ κατὰ μέτωπον καὶ κατὰ τὴν οὐρὰν, καὶ εὐθὺς ἄρχεται τοῦ πολέμου εἰς δύο μέρη ἐν ταὐτῷ πολεμῶν τοὺς Τζερκέζους. Ἡ φαντασία εὐκόλως δὲν ἠμπορεῖ νὰ συλλάβῃ πόσον πεισματώδης καὶ αἱματωδέστατος ἐστάθη αὐτὸς ὁ πόλεμος· ἀπὸ δύο μέρη κατεπολεμοῦντο οἱ Τζερκέζοι, ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντος τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ, καὶ εἰς τὰ δύο μέρη ἀντεπολέμουν γενναίως, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐφάνησαν ῥύακες αἵματος νὰ τρέχουν ποταμηδόν. Ὁ Τουμὰν-πέης θαυμασίως πολεμεῖ εἰς τὰ πλέον ἐπικίνδυνα μέρη παρών· ἀλλὰ τέλος κατιδὼν τὴν νίκην τῶν Τούρκων μὲ τὸ σπαθὶ εἰς τὸ χέρι σὺν ὀλίγοις ἀνοίγει στράταν εἰς τὴν πλέον πεπυκνωμένην φάλαγγα τῶν Τούρκων φονεύων τοὺς προστυχόντας, καὶ προστρέχει εἰς τὸν σεΐχ Ἀρὰπ, υἱὸν τοῦ Βεκαὰρ, διάδοχον τοῦ Μεχμέτη, ἐξ οὗ κατάγονται οἱ τῆς Μέκκας καὶ μέχρι τοῦδε σερίφιδες κατὰ διαδοχὴν εἰς τὴν Μέκκαν ἡγεμονεύοντες, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῶν Ὀθωμανῶν, τοῦ Μογὸλ καὶ τῆς Ἰνδίας ἰδίους ἐπιτρόπους ἀποκαλοῦντες. Ἡ νίκη αὐτὴ ἐκόστισεν ἀκριβῶς τοὺς Τούρκους, φονευθέντων ἀναριθμήτων, πολλῶν δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει, ἐν οἷς καὶ ὁ Σινὰν-πασσᾶς, ὃν ἐλυπήθη τὰ μέγιστα ὁ σουλτὰν Σελὶμης, ὥστε καὶ νὰ εἰπῇ τὸ, «Τί τὸ θέλω τὸ Μισίρι χωρὶς τὸν Σινὰν-πασσᾶν!» Ἦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Σελὶμη καὶ χριστιανοὶ ἐν οἷς καὶ ὁ Τζερνωτᾶς-πέης, Πελοποννήσιος, ὁ ὠφελήσας τοὺς Σιναΐτας τῇ πρὸς τὸν Σελὶμ μεσιτείᾳ καὶ λίαν αὐτοὺς εὐεργετήσας, καὶ ἐλευθερώσας τοῦ ἀφανισμοῦ τὸ ἐν τῷ Καΐρῳ ἐν τῷ μαχαλᾷ τῆς Τζουβανίας μετόχιον αὐτῶν σὺν τῇ παρακειμένῃ ἐκκλησίᾳ, εἰ καὶ αὕτη ὕστερον, σκανδάλοις τοῖς μεταξὺ Σιναϊτῶν καὶ τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, ἐγένετο τζαμὶ, ἔτει περίπου 1650. Πέμπει ὁ Σελὶμης πρέσβεις καὶ δῶρα πολλὰ εἰς τὸν σεΐχ Ἀρὰπ ζητῶν νὰ τοῦ στείλῃ τὸν Τουμὰν-πέην, ὅστις παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα καὶ πρὸς καταφρόνησιν τῆς ἀραβικῆς συνηθείας, ὁποῦ ἔχουν εἰς τιμὴν τὸ νὰ δεφενδεύουν τὸν εἰς αὐτοὺς καταφυγόντα καὶ μὲ τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς τους, τὸν πέμπει. Ἂν ὁ σεΐχ δὲν εὐλαβήθη τὴν προκοπὴν τοῦ Τουμὰν-πέη, τὴν εὐλαβήθη μεγάλως ὁ Σελὶμ. Ἀφοῦ τὸν ἔβγαλαν ἐμπρός του, κατιδὼν τὴν

φρόνησίν του, θαυμάσας τοὺς λόγους του καὶ ἐνθυμηθεὶς τὴν ἀνδρείαν του τὸν ἠλευθέρωσε καὶ τὸν εἶχε καὶ ὁμοτράπεζόν του. Αὐξάνοντας καθ' ἡμέραν ἡ τοῦ Σελίμη πρὸς τὸν Τουμὰν-πέην μεγάλη ὑπόληψις διὰ πολλὰς αἰτίας, ἀποφασίζει ὁ Σελίμης νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐπίτροπόν του μὲ τὴν ἡγεμονείαν τῆς Αἰγύπτου. Τὸ πλῆθος ταῦτα μαθὸν μουρμουρίζει τὸ, ὅτι εὐθὺς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Σελίμη ὁ Τουμὰν-πέης θέλει πάλιν ἀνανεώσει τὴν βασιλείαν τῶν Τζερκέζων εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Σελίμης καὶ ἅπαξ καὶ πολλάκις, τέλος ὑποπτευθεὶς τὸν κρεμᾷ εἰς τὴν πόρταν τοῦ Καΐρου Τζαβίλ. Εἶτα προστάττει τοῖς κατοικηταῖς, ὅποιος ἠξεύρει Τζερκέζους πουθενὰ κρυμμένους νὰ τοὺς φανερώσῃ. Ὅθεν πλέον τῶν 30 χιλιάδων Τζερκέζων φέρουσι τῷ Σελίμῃ σιδηροδεσμίους, καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἐξελθὼν καὶ παρὰ τὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ βήματος καθήσας ἅπαντας φονεύσας ἔρριψε τὰ πτώματα ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ οὕτω κατελύθησαν οἵ τε ἐν τέλει τῶν Τζερκέζων καὶ πάντες οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ· εἶτα καὶ ὁ σερίφης τῆς Μέκκας ἐλθὼν ὑπετάγη αὐτῷ, δεχθεὶς αὐτόν τε καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν ὀθωμανοὺς βασιλεῖς ὡς ὑπερασπιστὰς ἰδίους, καὶ ἐπικυρούμενος εἰς τὴν ἀρχὴν παρ' αὐτῶν· διώρισε γὰρ καὶ τότε ὁ Σελίμης τὸν υἱὸν αὐτοῦ τοῦ ἐλθόντος σερίφη διάδοχον εἰς τὴν βασιλείαν τῆς ἐπαρχίας τῆς Μέκκας.

Εἶτα ἀπελθὼν ὁ σουλτὰν Σελὶμ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν κυριεύει αὐτῆς ἀναιμωτὶ, καὶ διατάξας τὰ τῆς ἐν αὐτῇ πολιτικῆς διοικήσεως ἐπανακάμπτει διὰ ξηρᾶς εἰς τὸ Κάϊρον, καὶ διορίσας τὸν ῥηθέντα Χαΐτ-πέην διοικητὴν τῆς Αἰγύπτου, καὶ δοὺς τοῖς Σιναΐταις πρόγραμμα ἀσυδοσίας κατὰ τὸν ἀχτιναμὲ τοῦ Μωάμεθ, ὃν αὐτῷ ἐφανέρωσαν, δοὺς δὲ καὶ ἴσον τοῦ ἀχτιναμὲ τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ βεβαιούμενον, καὶ κρατήσας παρ' ἑαυτῷ τὸ πρωτότυπον, ἀποθήσων αὐτὸ ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ, ὡς μέγα τι, ὡς ἔφη, κειμήλιον, δωρησάμενος δι' αὐτὸ τοῖς Σιναΐταις καὶ 400 φλωρία, ἀναχωρεῖ ἐκεῖθεν διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Φθάσας εἰς τὴν Γάζην φονεύει τοὺς κατοικητὰς αὐτῆς μέχρι γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ ἐλθὼν εἰς Δαμασκὸν ἀποκαθίστησι διοικητὴν αὐτῆς μετὰ τῆς πέριξ ἐπαρχίας τὸν ῥηθέντα Γαζελὶ-πέην. Συνελόντι φᾶναι, εἰς ἕνα χρόνον ὁ σουλτὰν Σελὶμ ὑπέταξε τοσαύτας ἐπαρχίας καὶ πόλεις ὅσας οὐχ ὑπήγαγον οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς βασιλείας αὐτῶν. Παρὰ γὰρ τὸ μέγιστον βασίλειον τῶν Τζερκέζων ἔν τε τῇ Αἰγύπτῳ καὶ τῇ Ἀσίᾳ, ὑπέταξε καὶ τὰ ὀχυρὰ φρούρια καὶ τὰς πόλεις Μαλάτιαν δηλαδὴ, Διαρπεκίρι, Δερένδε, Πιρετζὶκ τὸ ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, Ἀντάπι, Ἀντιόχειαν, Πεχτὶς, Κιερκὲπ καὶ Κιοχτζέ. Καὶ ὁ σερίφης τῆς Μέκκας καὶ Μεδίνας πρὸ τοῦ Σελὶμ ἦν αὐτεξούσιος δεσπότης τῶν πόλεων ἐκείνων καὶ τῆς περὶ αὐτὰς ἐπαρχίας σὺν τῇ πόλει Τζίδδε τῇ ἐπὶ τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς οἱονεὶ ὑπετάγη αὐτῷ, καὶ ζῶσι μέχρι τοῦδε οἱ σερίφιδες ὑπὸ τῇ προστασίᾳ τῶν ὀθωμανῶν βασιλέων.

Πολλαὶ φυλαὶ Ἀράβων κατοικοῦσαι ἐν τῇ Πετραίᾳ καὶ ἐρήμῳ Ἀραβίᾳ, καὶ μεταξὺ Μέκκας, Δαμασκοῦ καὶ Αἰγύπτου, οἷον ἡ φυλὴ Πενὶ-Ἰβραὴμ,

Πενὶ-Σεβαλὲμ, Πενὶ-Ἀτὰ, Πενὶ-Ἀσιγὲ, Πενὶ-Σαὰδ, καὶ ἄλλαι ἃς οὐκ οἶδα, ἐθελοντὶ ὑπετάγησαν τῷ Σελίμ.

Ἐπιχειρίζεται ἑνῶσαι τὴν Ἐρυθρᾶν θάλασσαν μὲ τὴν Μεσόγειον διορύξας ὀχετὸν, ὅστις ἐν τῷ τελειοῦσθαι, ἄμμου πολλῆς ἐπιπιπτούσης καθ' ἡμέραν, πάλιν ἐγέμιζε, καὶ ἐβιάσθη ὁ σουλτὰν Σελὶμ ἀποστῆναι τοῦ ἔργου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1518, τοῦ Χιτζρὲ 924.

Φθάσας εἰς τὸ Χαλέπι εὑρίσκει τὸν πρέσβυν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν μὲ πολύτιμα χαρίσματα. Κτίζει τὸν τεκὲν καὶ τὸν τουρπὲ, ἤτοι τὸ μνῆμα τοῦ σεὶχ-Ἀπουπέκιρ, θεμελιωτοῦ αὐτοῦ τοῦ τεκὲ, ἤτοι οἰκήματος τῶν δερβίσιδων. Κεῖται ἡ οἰκοδομὴ αὕτη παρὰ τὸ Χαλέπι ἐπὶ λόφου λίαν μεγαλοπρεποῦς· οἱ Τοῦρκοι πηγαίνουν συνεχῶς εἰς προσκύνησιν τοῦ μνήματος αὐτοῦ καὶ εἰς εὐωχίαν· διὰ γὰρ τὸ ὕψος τῆς τοποθεσίας ἐχει τὴν θεωρίαν ὡραιοτάτην. Ἀπῆλθον κἀγὼ διὰ περιήγησιν διατρίψας εἰς τὸ Χαλέπι μετὰ τοῦ τότε ὑπερτάτου μοι Μαικήνατος Ῥαγὴπ Μεχμὲτ-πασσᾶ μῆνας δεκαεπτὰ, ἐν ἔτεσι 1756 καὶ 1757. Λέγεται δὲ παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις ἡ οἰκοδομὴ αὕτη ἁπλῶς Σεὶχ-Ἀπουπεκιρ. Σφάλλει οὖν παχυλῶς Δημήτριος ὁ Καντεμίρης ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ὀθωμανῶν, τόμ. ά. σελ. 17, λέγων ὅτι ὁ τόπος οὗτος νὰ λέγεται Ζαμπὲρ, καὶ οτι ἐν αὐτῷ νὰ ἦναι καὶ τὸ μνῆμα τοῦ σὰχ-Σουλεϊμὰν, πάππου τοῦ σουλτὰν Ὀσμαντζίκ· τὸ γὰρ Ζαμπὲρ κεῖται εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἐδέσσης, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, ἐν ᾧ πνιγέντος τοῦ σὰχ-Σουλεϊμὰν, Ἐρτογρούλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν ἐξελόντες τῶν ὑδάτων ἔθαψαν ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ ἐν τῷ τόπῳ τῆς πνιγῆς παρακειμένου ὀχυρώματος Ζαμπέρ. Σώζεται τὸ μνῆμα καὶ μέχρι τοῦδε, καὶ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων μνῆμα τοῦ σὰχ-Σουλεϊμὰν ὀνομάζεται. Εἶδον κἀγὼ αὐτό τε καὶ τὸ Ζαμπὲρ-καλεσὶ, ἔτει σωτηρίῳ 1755 ἀπὸ Ἐδέσσης ἐκεῖσε χάριν περιηγήσεως ἀπελθών.

Φθάνει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ σουλτὰν Σελὶμ, εἰσελθὼν πολλῇ τῇ προπομπῇ καὶ παρατάξει, φανταζόμενος τῷ ἑξῆς ἔτει καταργῆσαι τὴν τῶν Περσῶν βασιλείαν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ὁρκομοτήσας.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1519, τοῦ Χιτζρὲ 925.

Οἱ θησαυροὶ καταναλωθέντες εἰς τὴν κατὰ τῆς Αἰγύπτου ἐκστρατείαν οὐκ ἐπέτρεψαν τῷ Σελὶμ ἐκστρατεῦσαι τῷδε τῷ ἔτει, κατὰ τὸν ὅρκον του. Ὅθεν καὶ ἄκων ὁπλοστατῶν διετριβεν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, φροντίζων νὰ ἔλθῃ τὸ εἰσοδημα τῶν νεοκτήτων ἐπαρχιῶν διὰ νὰ ἀποπληρώσῃ τὰ οἰκιακά του ἔξοδα εἰς τοῦτον τὸν χρόνον.

Οὐλρῖκος Ζουβίγγλιος, γεννηθεὶς ἐν τινι κώμῃ τῆς Ἑλβετίας ἤτοι τῶν Σβίτζερων, ἐκκλησιαστικῷ καταλόγῳ καταταχθεὶς, γίνεται προεστὼς τῆς

παροικίας Ζουρίγο μετὰ πολλὰ, καὶ διασπείρων τὴν αἵρεσιν ὁ Λουθῆρος εἰς τὴν Γερμανίαν, ὁ Ζουβίγγλιος ἐπεκύρου τὰ αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλβετίαν, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ζουρίγου διδάσκει 17 θέσεις αἱρετικὰς καὶ ἐσφαλμένας, καὶ ἀνθίσταται τῷ Φραγκίσκῳ Λιχέτῳ, ὃν διώρισεν ὁ πάπας Λέων Ι′ νὰ ἐνεργῇ τὰς ἐνδουλγεντίας εἰς τὰ κλίματα τῶν Σβίτζερων, καὶ ἐμποδίζει τὴν μεταχείρισιν αὐτῶν, καὶ τὴν ἰσχὺν τὴν μέχρις οὐρανοῦ καὶ ᾅδου φθάνουσαν τῶν συγκαταβατικῶν ἐκείνων τοῦ πάπα γραμμάτων διδάσκοντι τῷ ῥηθέντι Λιχέτῳ σὺν τῷ Παμψονίῳ μοναχῷ φραγκισκάνῳ ἀντέστη σφόδρα ὁ Ζουβίγγλιος, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐκκλησιαζομένους ἐδίδαξε μὴ παρατραπῆναι τοῖς ἐκείνων λόγοις καὶ τῆς ἀληθοῦς ὁδοῦ ἀποπλανηθῆναι· ὁ γὰρ οὐρανὸς ὠνητὸς διὰ χρημάτων οὐ γίγνεται εἰς κατοικίαν τῶν ἐπιγείων ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ τῆς αὐτοῦ ἀληθοῦς διδασκαλίας. Συνεργὸν δ' ἐν τούτοις ὁ Ζουβίγγλιος εἶχεν Οὔγωνα τὸν Κωνσταντίας ἐπίσκοπον, ἀδιαλείπτως παραγκωνίζοντα τὸν ἑνόντα τρόπον αὐτὸν ἀντιστῆναι τῷ παπισμῷ, καὶ νέαν μεταρρύθμισιν τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας γενέσθαι παντὶ σθένει διαγωνίζεσθαι. Οὗτος ὁ Ζουβίγγλιος πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ φρενοβλαβείαις ἠρνεῖτο καὶ τὴν πραγματικὴν ἐν τῇ ἱερᾷ συνάξει τοῦ κυριακοῦ σώματος καὶ αἵματος μετουσίωσιν, καὶ τούτῳ ἠκολούθησαν Ἰωάννης ὁ Ἐκολαμπάδιος καὶ ἄλλοι πλεῖστοι, οἳ συνεφώνουν μὲν τῷ Λουθήρῳ ἐν τοῖς ἄλλοις καινοῖς αὐτῶν δόγμασιν, ἀλλὰ διεφώνουν ἐκείνῳ ἔν τε τῷ Μυστηρίῳ τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ ἐν τῇ τοῦ προορισμοῦ διδασκαλίᾳ. Τελευταῖον ὁ Ζουβίγγλιος ἐν τῷ ἐγερθέντι ἐμφυλίῳ πολέμῳ, ἔτει 1531, τουτωνὶ τῶν καινοτομιῶν ἕνεκεν ἀνῃρέθη· οὗ τὸ πτῶμα ζητηθὲν καὶ εὑρεθὲν ὑπὸ τῶν παπιστῶν, εἰς τέσσαρα μέρη τμηθὲν τῷ πυρὶ παρεδόθη. Τοιοῦτοι ἐγένοντο οἱ καρποὶ τῆς τυραννικῆς μεγαλοπρεπείας τῶν ἐπισκόπων τῆς Ῥώμης· βουλόμενοι γὰρ οἱ περὶ τὸν Λουθῆρον παραπλησίως τῷ διδασκάλῳ τὴν τυραννίαν τῶν παπῶν φυγεῖν καὶ γαλήνης τινὸς ἐπιτεύξασθαι διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, φεύγοντες τὴν Σκύλλαν ἐνέπεσον εἰς τὴν Χάρυβδιν· (ὅρα τὰ περὶ τοῦ Ζουβιγγλίου πλατύτερον Κεφ. ΙΒ′ τῷ ἑξῆς.)

Δίδωσι Χρυσόβουλλον ὁ Σελὶμ τῷ παρὰ τῇ Τραπεζοῦντι μοναστηρίῳ τῆς Παναγίας τοῦ Σουμελᾶ, κατὰ τα Χρυσόβουλλα ἃ εἶχον οἱ Πατέρες τῶν Κομνηνῶν βασιλέων, θεσπίσας ἐλεύθερον εἶναι πάσης εἰσφορᾶς καὶ τέλους τὸ μοναστήριον, καὶ ἄλλα.

Ἐρωτᾷ τὸν τότε μουφτὴν ὁ σουλτὰν Σελὶμ ποῖον εἶναι σωτηριωδέστερον, τὸ νὰ ὑποτάξῃ καὶ νὰ καταπολεμήσῃ τὰ λοιπὰ βασίλεια Περσῶν τε καὶ Χριστιανῶν καὶ νὰ αὐξήσῃ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ εἰσόδημα τῆς βασιλείας, ἢ τὸ νὰ πασχίσῃ νὰ γένουν ὅλοι οἱ ὑπ' αὐτῷ Χριστιανοὶ καὶ Ἑβραῖοι μουσουλμάνοι. Ὁ μουφτὴς ἀπεκρίθη ὅτι τὸ δεύτερον σωτηριωδέστερον. Ζητεῖ οὖν φετβὰν περὶ τούτου, ὃν τινα λαβὼν προστάττει εὐθὺς τὸν βεζίρην νὰ κάμῃ τζαμία ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῶν Χριστιανῶν τὰς ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ νὰ τοὺς ἐμποδίζῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνεργῶσι τὰ τῆς πίστεώς των δόγματά τε καὶ ῥητὰ, καὶ νὰ τοὺς βιάζῃ εἰς τὸ νὰ γενοῦν μουσουλμάνοι, φονεύων τοὺς ἀντιλέγοντας. Ἐξέστη ὁ βεζίρης ἐπὶ τοιαύτῃ προσταγῇ ἀντικειμένῃ καὶ εἰς τὸ Κουράνι τοῦ Μωάμεθ, καὶ ἐπιζημίῳ καὶ εἰς τὰ βασιλικὰ εἰσοδήματα, (ὅρα εἰς τὸ Σουρέτιϊ-τζουμπάϊτι ε:

فان تابوا واقاموا الصوة واتوا الزكوة فخلوا سبيلهم

τουτέστιν: «Ὅμως ἂν ὑποταχθοῦν, καὶ προσεύχωνται, καὶ πληρώνουν τὸ δέκατον, ἀφήσατέ τους τὴν ὁδόν τους, ἤτοι τὴν πίστιν τους»)· καὶ μαθὼν ὅτι ὁ μουφτὴς νὰ ἔδωκε φετβάν, παρεπονέθη πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' ὁ μουφτὴς ἀπεκρίθη ὅτι ἐξηπατήθη, ἄλλο ἀντ' ἄλλου νομίσας, μὴ διατρανώσαντος τοῦ βασιλέως τὸν ἴδιον σκοπόν. Συμβουλεύονται οὖν ἀμφότεροι νὰ εὕρουν τὸν τρόπον τῆς διορθώσεως καὶ νὰ μὴν ἐνεργηθῇ ἡ προσταγή. Εὑρέθη οὖν εὔλογον νὰ φανερώσουν κρυφίως διὰ τινος πιστοῦ τὴν τοῦ βασιλέως προσταγὴν τῷ Οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Θεολήπτῳ, ἑρμηνεύσαντες αὐτὸν τὸ ποιητέον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς προσταγῆς. Ἐλαλήθη οὖν ὁ πατριάρχης σὺν τῷ κλήρῳ αὐτοῦ εἰς τὸ διβάνι διὰ νὰ ἀκούσῃ τὴν προσταγὴν καὶ νὰ τὴν ἐνεργήσῃ εἰ, ὅλον τὸ Γένος ἦν δὲ σφοδρὰ, ἐπαπειλοῦσα θάνατον τοῖς μὴ δεχομένοις τὸν μουσουλμανισμόν· καὶ πάσας τὰς ἐκκλησίας εὐθὺς τζαμία γενέσθαι προστάττουσα. Τούτων ἀναγνωσθέντων ὁ πατριάρχης εἶπεν ὅτι ζητεῖ νὰ κριθῇ ἐμπρὸς εἰς τὸν βασιλέα παρόντος τοῦ μουφτὴ καὶ τῶν οὐλεμάδων διὰ νὰ εἰπῇ τα δίκαιά του· καὶ ὁ δαβὰς ὤντας πρέπον νὰ θεωρηθῇ κατὰ τοὺς νόμους, εἶναι ἕτοιμος νὰ δεχθῇ τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἂν δὲν θελήσουν νὰ τὸν κρίνουν, ἠξεύρει πῶς εἰς τὸν ἄλλον κόσμον εἶναι καὶ ἄλλο κριτήριον, καὶ ἐκεῖ θέλει ζητήσει τὸ δίκαιόν του καὶ τοῦ ποιμνίου του, διὰ τοῦ ὁποίου τὰς ἁμαρτίας εἶναι ἔνοχος, καθὼς εἶναι καὶ διὰ τὰς ἰδικάς του ἰδίως.

Ταῦτα γραφέντα εἰς ἀρζουχάλι ἐκόμισαν τῷ σουλτὰν Σελὶμ ὅ,τε μουφτὴς καὶ βεζίρης ἐν ταὐτῷ· καὶ ὁ μὲν βεζίρης εἶπεν ὅτι ὁ πατριάρχης δὲν θελει νὰ ὑποταχθῇ πρὸ τοῦ νὰ ἀκουσθῶσι τα δικαιολογήματά του, λέγωντας ὅτι, ὤντας τὸ προβαλλόμενον δαβὰς μεταξύ του καὶ τοῦ βασιλέως, ὑπὸ τῆς κρίσεως πρέπει νὰ ἀποφασισθῇ ὁ δαβάς. Καὶ ὁ μουφτὴς ἀμέσως εἶπεν ὅτι «ἐπειδὴ καὶ ἀληθεύει ὅτι καὶ τὰ τρέχοντα νερα στέκουν » εἰς τὴν φωνὴν ἔμρισερὶν, δι' ἧς ζητεῖται τὸ νὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἀπόφασις » τῆς δικαιοσύνης, νομίζω ὅτι ὡς δίκαιος βασιλεὺς πρέπει νὰ δώσῃς ἄδειαν » νὰ ἀκουσθοῦν τὰ προσκλαυσίματα τοῦ πατριάρχου καὶ νὰ λάβῃ τὴν πρέ» πουσαν καὶ κατὰ νόμους ἀπόκρισιν». Ὁ σουλτὰν Σελὶμ νομίζωντας ὅτι δὲν πρέπει νὰ γενῇ βία ἀπεκρίθη τὸ «απολλά καλά». Παραστὰς οὖν ὁ πατριάρχης Θεόληπτος μετὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν εἰς τὸ διβάνι εἶπεν ὅτι ἡ προσταγὴ τοῦ βασιλέως, ἕως ὁποῦ εἶναι ἐπιζήμιος εἰς τὴν πολιτικὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας, ἀναιρεῖ καὶ τὴν συμφωνίαν ὁποῦ μεθ' ὅρκων ἔκαμαν οἱ πρόγονοι τῆς Βασιλείας του. Ὁ τεφτερδάρης, ὁποῦ εἰς τοιαύτας κρίσεις εἶναι ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως, ἠρώτησε τίς ποτ' ἂν εἴη

αὕτη ἡ συμφωνία. Ὁ Θεόλιπτος ἀπεκρίθη ὅτι, «Ἂν ἦναι ἄδεια, θὰ ἐνθυ-
» μίσω τὴν Βασιλείαν Σου τὴν ἅλωσιν τῆς Πόλεως· οἱ πρόγονοί μας ἔ-
» δωκαν ἀναιμωτὶ τὸ ἥμισυ μέρος τῆς Πόλεως τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ μὲ
» τοιαύτας συμφωνίας: ἁ, ὅτι αἱ ἐκκλησίαι τῶν Χριστιανῶν νὰ μὴ γενοῦν
» τζαμία β', ὅτι οἱ γάμ ι, αἱ ταφαὶ καὶ ἄλλα ἔθιμα τοῦ χριστιανισμοῦ
» νὰ γίνωνται ἀνεμποδίστως· γ', ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα μὲ ἐλευθερίαν νὰ πα-
» νηγυρίζηται, καὶ τρεῖς νύκτας νὰ μένῃ ἀνοικτὴ ἡ πόρτα τοῦ Φαναρίου διὰ
» τοὺς Χριστιανοὺς ὁποῦ ἀπὸ τὰ προάστεια ἤθελαν θελήσει νὰ ἐκκλησια-
» σθῶσιν εἰς τὸ πατριαρχεῖον. Μὲ αὐτὰς τὰς συμφωνίας εδώσαμεν ἡμεῖς
» τὴν Πόλιν τῷ πάππῳ τῆς Βασιλείας Σου σουλτὰν Μεχμέτ· οὕτως ἐ-
» ζήσαμεν μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῶν τριῶν προκατόχων Σου· ἡ νέα προσταγή
» Σου μᾶς ἀδικεῖ πέρνωντάς μας τὰ κτήματά μας, καὶ ἡ προσταγὴ ὁποῦ
» βιάζει εἰς τὸν μουσουλμανισμὸν ἀντίκειται καὶ εἰς τὴν προρρηθεῖσαν συμ-
» φωνίαν καὶ εἰς τὸ Κουράνι, προστάζον τὸ ὅτι οὐδεὶς θέλει βιασθεῖ εἰς
» μουσουλμανισμὸν ἂν πληρώνῃ κάθε χρόνον διὰ χαράτζι δράμια ἀργυ-
» ρίου 30». Ἀπεκρίθη εὐθὺς ὁ μουφτὴς ὅτι οὕτως ἔχει τὸ κείμενον τοῦ Κου-
ρανίου καὶ οὕτως ἐξηγοῦσιν αὐτὸ οἱ ἐξηγηταί. Εἰς αὐτὸ ἀπεκρίθη ὁ τε-
φτερδάρης ὅτι τὰ τοῦ Κουρανίου ἀληθέστατα, μάλιστα ὁποῦ τὸ βεβαοῖ
καὶ ὁ μουφτὴ ἐφένδης· ἀλλ' ἡ προσκύνησις τοῦ ἡμίσεος μέρους τῆς Πόλεως
τοῦ φαίνεται μυθώδης. Τότε ὁ μουφτὴς ἠρώτησε τὸν πατριάρχην ἂν ἔχῃ
τὸ ἔγγραφον ταύτης τῆς συμφωνίας· ἀπεκρίθη ὁ πατριάρχης ὅτι νὰ κατε-
κάη ἀπὸ πυρκαϊᾶς, ἀλλ' ὅτι ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ μάρτυρας τρεῖς γιαννιτζάρους
αὐτόπτας τῆς τοιαύτης συμφωνίας. Ἦλθον οὗτοι καὶ οἱ τρεῖς, ἄγοντες ἔτος
τῆς ἡλικίας πλησίον τῶν ἑκατὸν, καὶ ἐμαρτυρήσαντο ὅτι ἦσαν παρόντες
εἰς τὴν ἅλωσιν τῆς Πόλεως, καὶ ἐνθυμοῦνται ὅτι οἱ εὐγενεῖς αὐτῆς ὑπετά-
γησαν ἑκουσίως τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ, ἐλθόντες καὶ εὑρόντες αὐτὸν ἔξω εἰς
τὴν σκηνήν του, καὶ ἀγαγόντες καὶ τὰς κλεῖς τῆς Πόλεως ἐπὶ χρυσοῦ πί-
νακος, καὶ ζητήσαντες παρ' αὐτοῦ τινα ἄρθρα ἅτινα ἐδέχθη ὁ σουλτὰν
Μεχμέτης. Ὁ σουλτὰν Σελὶμ ὁποῦ μέχρι τοῦδε ἤκουε σιωπῶν, ἀπεκρίθη:
« Μὲ ὅλον ὁποῦ ὁ πάππος μου παρεχώρησεν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς αὐτὰς
» τὰς συμφωνίας, καὶ τὰς ἐδέχθη, μὲ φαίνεται νὰ μὴν ἦναι ἐναντίον μή-
» τε εἰς τὴν δικαιοσύνην μήτε εἰς τὸν νόμον μας τὸ νὰ μὴν ἀφήσωμεν πλέον
» τοιαύτας ὡραίας οἰκοδομὰς, διορισθείσας διὰ τὴν προσκύνησιν τοῦ θεοῦ,
» νὰ ἦναι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς σπίτια τῶν εἰδώλων. Ὅθεν ἂς ἦναι οἱ Χριστιανοὶ
» κύριοι εἰς τὸ νὰ ἐνεργῶσι τὰ τῆς πίστεώς των φανερὰ, ἀλλ' αἱ λιθόκτιστοι
» ἐκκλησίαι νὰ γένουν τζαμία, καὶ ἂς κτίσουν οἱ Χριστιανοὶ ἄλλας ἐκ-
» κλησίας ξυλοκτίστους ἀντ' αὐτῶν, καὶ ἂς ἔχουν ἄδειαν νὰ ἀνοικοδομή-
» σουν τὰς κρημνισμὸν ἀπειλούσας.

Ὅθεν κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως ὅλαι αἱ λιθόκτιστοι ἐκκλησίαι
ἐγένοντο τζαμία, ὧν πρῶται ἡ εἰς τὸ Ζεϊρὲκ ἐκκλησία καὶ ἡ εἰς τὸ Χαλι-
τζιλὰρ-κιοσκὶ, καὶ ἡ παρὰ τοῖς Ὑψωμαθείοις ὀνομασθεῖσα Κοτζὰ-Μου-
σταφᾶ-πασσα ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ τότε Ἐπιτρόπου. Δύο δὲ μόνας λιθο-
κτίστους ἐκκλησίας ἀφῆκεν ὁ σουλτὰν Σελὶμ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, τὴν Πα-

ναγίαν τοῦ Μουχλίου, (χαριζόμενος τῷ ἀρχιτέκτονι χριστιανῷ δι' οὗ ἔκτι-
σεν ὁ Σελὶμ τζαμὶ εἰς τὴν Πόλιν καὶ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐγγόνῳ ὄντι
τοῦ Χριστοδούλου τοῦ προρρηθέντος ὅστις ἔκτισεν εἰς τὴν Πόλιν τὸ Σουλτὰν-
Μεχμὲτ τζαμισὶ), καὶ τὸ πατριαρχεῖον, δηλαδὴ τὴν Παμμακάριστον, ὡς
παρὰ τοῦ Φατίχη σουλτὰν Μεχμὲτ δοθεῖσαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1520, τοῦ Χιτζρὲ 926—927.

Καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ὁπλοστασίαν εἶχεν ὁ Σελὶμ μὲ τὸ νὰ ἄργησαν
νὰ συναθροισθῶσι τὰ ἔξωθεν εἰσοδήματα. Ὅθεν μὲ τὸ νὰ παρῆλθεν ὁ πρὸς
τὴν ἐκστρατείαν καιρὸς ἐπιτήδειος ἀπεφάσισε νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν Ἀδρια-
νούπολιν δι' ἀ νὰ προσκυνήσῃ τοὺς τάφους τῶν προγόνων του. Πέμψας οὖν
ἔμπροσθεν ὅλους τοὺς πασσάδες καὶ ὀφφικιάλους του, κρατεῖ παρ' ἑαυτῷ
τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρόν του καὶ καϊμακάμην τῆς Ἀδριανουπόλεως Φερχὰδ-
πασσᾶν. Ἀναχωρεῖ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ μόλις φθάσας εἰς τὴν κώ-
μην Σουασδὶ ἀῤῥωστᾶ· τῇ ἐπιούσῃ ἀνεφάνη ἀπόστημα εἰς τὴν κνήμην του·
χειρουργός τις τὸ σχίζει, τὸ ἕλκος γίνεται θανατηφόρον, ἀκολουθεῖ δυσω-
δία ἀνυπόφορος, καὶ μετὰ 40 ἡμέρας βασάνων ὠμοτάτων ἐτελεύτησεν,
ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας 54 καὶ βασιλεύσας ἔτη ἐννέα καὶ μῆνας ὀκτώ.

Εὐθὺς ὁποῦ βασιλεύσουν οἱ σεχζαδὲδες ἀφίνουν γένεια· ὁ σουλτὰν Σελί-
μης ἀφοῦ ἐβασίλευσε δὲν τὰ ἀφῆκε, καὶ μέχρι θανάτου ἦν ἀγένειος. Κούπτει
τὸν θάνατον ὁ Φερχὰδ-πασσᾶς, δηλώσας αὐτὸν μόνον εἰς τοὺς ἐν Ἀδριανου-
πόλει πασσάδες, καὶ πέμπει ἐλθησιν εἰς τὸν υἱόν του Σουλεϊμὰν, ὄντα ἡγε-
μόνα τῆς Τραπεζοῦντος, δηλοποιῶν αὐτῷ τὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θάνατον
καὶ προσκαλῶν αὐτὸν ἐλθεῖν καὶ παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν. Οἱ ἐν τῇ Ἀ-
δριανουπόλει πασσάδες ἀφέντες ἐκεῖσε μόνον τὸν Κοτζὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶν διὰ νὰ φυλάττῃ τοὺς θησαυροὺς ἔρχονται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμάν.

Ἀπάρας τῆς Τραπεζοῦντος καὶ καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν
ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ὁ Σουλεϊμάν. Εἶτα προϋπαντᾷ τὸν νεκρὸν τοῦ πα-
τρός του καὶ ἐνταφιάζει αὐτὸν εἰς τὸ τζαμί του τὸ σουλτὰν Σελὶμ κατὰ
μῆνα Σεπτέμβριον.

Ὁ προρρηθεὶς Γαζελὶ-πέης, ὁ διορισθεὶς ἡγεμὼν τῆς Δαμασκοῦ, ἀπο-
στατεῖ νομίσας τῆς ἐπαρχίας κυριαρχῆσαι. Ἀλλ' ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν διὰ
τοῦ Φερχὰδ-πασσᾶ κατακόπτει αὐτόν τε καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ, καὶ γί-
νεται ἡγεμὼν τῆς Δαμασκοῦ ὁ Ἀγιὰς-πασσᾶς.

Ἀπάρας ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει
κατὰ τῆς Οὐγγρίας, καὶ μηνύει τῷ Γιαχγιᾶ-πέῃ, ἡγεμόνι τῆς Σεμενδρίας, νὰ
πλησιάσῃ εἰς τὸ Βελιγράδι διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν εἰς αὐτὸ εἰσέλευσιν τῶν

προζωαρκείων τε καὶ στρατιωτῶν συμμάχων νεμτζῶν· εἶτα πλησιάσας πέμπει τὸν βεζίρην, τὸν ῥηθέντα Κο-ζὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶν, νὰ τὸ πολιορκήσῃ, πέμπει δὲ καὶ τὸν Ἀχμὲτ πασσᾶν, πεϊλέρπεην τῆς Ῥούμελης, πρὸς συμμαχίαν τοῦ Γιαχγιᾶ-πέη, καὶ μετὰ πολλὰ ὑποτάσσουσιν οἱ Τοῦρκοι τὸ Βελιγράδι, πρᾶγμα ὁποῦ μέχρι τοῦδε οἱ προκάτοχοι τοῦ Σουλεϊμὰν τοσάκις δοκιμάσαντες δὲν ἠμπόρεσαν νὰ κατορθώσουν. Ἐνόσῳ δὲ ἐπολιορκεῖτο τὸ Βελιγράδι ὑπέταξεν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν τέσσαρας ἄλλας πόλεις τῶν Νεμτζῶν· εἶτα ἐπανακάμπτει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1521, τοῦ Χιτζρὲ 928.

Ἐφορμᾷ ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν κατὰ τῆς Ῥόδου πέμψας πρῶτον μὲ στόλον τὸν ῥηθέντα βεζίρην του Κοτζὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶν, καὶ φθάσαντες πολιορκοῦσι τήν τε νῆσον καὶ τὸ κάστρον μεγάλῃ τῇ ὁρμῇ καὶ δυνάμει καὶ μὲ πολλὰ στρατηγήματα καὶ τεχνάσματα. Ἀντεῖχον οἱ Χριστιανοὶ φράγκοι, ἤτοι τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, (οἱ διωχθέντες δηλαδὴ παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Γιουσοὺφ-Σαλαχαδδὶν, μετὰ τοὺς λεγομένους ἱεροὺς πολέμους, ἀπὸ τῆς δεσποτείας τῆς τε Συρίας καὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῇ Ῥόδῳ θεμελιώσαντες τὴν ἑαυτῶν δυναστείαν), πολλῇ τῇ σφοδρότητι καὶ ἐπιτηδειότητι· ἀλλὰ μετὰ ἀδιάκοπον ἑξαμηνιαίαν πολιορκίαν καὶ μιαιφονίαν ἀδυνατοῦντες πλέον εἰς πόλεμον, παραδίδονται οἱ Φράγκοι καὶ καταντῶσιν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Μάλταν, ὅπου καὶ μέχρι τῆς σήμερον σώζεται τὸ τάγμα αὐτὸ τῶν ἱππέων, δηλαδὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, καὶ κυριεύουσι τῆς νήσου Δεκεμβρίου τῇ κέ. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Ῥόδου ὑποτάσσει ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν καὶ τὴν νῆσον Κῶν καὶ τὸ ἀντικρὺ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὀχύρωμα σφοδρὸν Πουδροῦμι, κείμενον ἐν τῇ παλαιᾷ Ἁλικαρνασσῷ. Τοῦτο εἶδον κἀγὼ προσορμήσας μετὰ τοῦ Ῥαγὴπ-πασσᾶ αὐθέντου μου ἐπανακάμπτοντος ἀπὸ Ἀλεξανδρείας τῆς Αἰγύπτου, ἔτει 1749.

Ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῆς Ῥόδου θνήσκει ὁ προῤῥηθεὶς ἡγεμὼν τῆς Αἰγύπτου Καϊτ-πέης· οἱ Αἰγύπτιοι σκοποῦνται ἀνταρτῆσαι καὶ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας ἐκτινᾶξαι. Ταῦτα μαθὼν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν πέμπει ἐκεῖσε τὸν βεζίρην του Κοτζὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶν μὲ πέντε νῆας διὰ νὰ καταργήσῃ τὴν ἀνταρσίαν, ὅστις ἀπελθὼν ἔτυχε τοῦ ποθουμένου. Ἀλλ' ἐν τούτοις χρόνου παρελθόντος ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἀδυνατῶν μόνος νὰ ἐκτελῇ τὰς βασιλικὰς ὑποθέσεις ἐν τῇ Ῥόδῳ κάμνει βεζίρην Ἰπραὴμ τινα γιαννίτζαρον τοῦ ἐννάτου ὁρτά. Λυπεῖται ὁ Κοτζὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶς μαθὼν εἰς τὸ Μισίρι τὸ ὅτι ἔγινε βεζίρης ὁ Ἰπραὴμ, καὶ γράψας τῷ σουλτὰν Σουλεϊμὰν οἴδει αὐτῷ τὴν εἴδησιν τῆς κατὰ τῶν ἀνταρτῶν νίκης του, καὶ ὑποκρινόμενος τὸ νὰ μὴν ἠξεύρῃ τὴν προβίβασιν τοῦ Ἰπραὴμ εἰς τὸ μέγα ἀξίωμα τῆς ἐπιτροπικῆς ζητεῖ νὰ τοῦ δοθῇ ἡ ἡγεμονεία τῆς Αἰγύπτου οὗ γενομένου φαντάζεται ἀνταρτῆσαι καὶ βασιλεῦσαι τῆς Αἰγύπτου, καὶ κοινολογεῖ τὸ μυστικόν του τῷ Μεχμὲτ-ἐφένδῃ, διβὰν-ἐφένδησί του· ἀλλ' αὐτὸς μηνύσας

ταῦτα εἰς τὴν Ῥόδον τῷ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, κατακόπτεται σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὁ Κοτζὰ-Μουσταφᾶ πασσᾶς, καὶ γίνεται ἡγεμὼν τῆς Αἰγύπτου ὁ Μεχμὲτ-ἐφένδης διὰ τὴν δούλευσίν του.

Τὸν Ἀντιοχείας Μιχαὴλ τὸν Ε' πατριαρχεύσαντα ἔτη ἓξ καὶ θανόντα διεδέχθη τῷδε τῷ ἔτει Δωρόθεος ὁ Γ'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1522.

Ἐπανακάμπτει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάνης.

Τὸν βίον διὰ δηλητηρίου καταστρέψαντος τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ Γ', τοῦ καὶ, ἀνεθίστῳ παραδείγματι, ἐν ὀκταετεῖ διαστήματι τῆς ἰδίας ἀρχιερατείας καρδιναλίους τριάκοντα πρὸς τῷ ἑνὶ ἀναδείξαντος, γίνεται πάπας Ἀδριανὸς Σ', τῷδε τῷ 1522 ἔτει Ἰανουαρίου τῇ θ', ἐξ ἀσήμου γένους γεννηθείς, ἀπὸ πόλεως Οὐτρὲκ τῆς ἐν τοῖς πέρασι τῆς παλαιᾶς Σαξονίας καὶ τοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ Ῥήνῳ Τραγκέτου τῆς Βελγικῆς ἐπαρχίας. Πρὸ τοῦ νὰ γενῇ πάπας εἶχε χρηματίσει εἰς τὴν Ὁλλάνδαν προεστὼς ἐκκλησίας, εἰς τὴν Ἱσπανίαν ἐπίσκοπος, καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν διοικητὴς Καρόλου τοῦ Ε', καὶ μέλος τῆς ἐν τῷ Λιβανίῳ ἀκαδημίας. Γενόμενος πάπας δὲν ἠθέλησε νὰ ἀλλάξῃ τὸ ὄνομά του, ὡς τὸ ἄλλαξαν οἱ προκάτοχοί του. Ψέγεται ὡς ἀβέλτερος καὶ ἐν τῇ παπικῇ διοικήσει ὡς ἀδόκιμος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1523.

Δίδωσι τὴν ἀδελφήν του εἰς γυναῖκα ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάνης τῷ βεζίρῃ Ἰπραήμῃ διὰ τὰ προτερήματά του. Γεννᾶται υἱὸς τῷ σουλτὰν Σουλεϊμάνῃ, ὁ καὶ μετ' αὐτὸν βασιλεύσας Σελίμης, περίφημος διὰ τὴν μέθην καὶ διὰ τὴν ἧτταν ὁποῦ ἐνικήθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν παρὰ τῇ πόλει Ναυπάκτῳ, ἰταλιστὶ Λεπάντε.

Κατηγοροῦνται καὶ παρὰ τῶν λουθηρανῶν καὶ παρὰ πάντων τὰ διεφθαρμένα ἤθη, ἁρπαγαὶ καὶ σιμωνίαι τῆς ῥωμαϊκῆς αὐλῆς. Ἡ ἐν Νορεμβέργῃ τῆς Γερμανίας συναθροισθεῖσα δίαιτα γράφει τῷδε τῷ πάπᾳ Ἀδριανῷ τῷ Σ' προσκλαιομένη διὰ ἑκατὸν βάρη καὶ ζημίας ὁποῦ ἀπὸ τῆς παπικῆς αὐλῆς ἐπιφορτίζονται εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας. Ζητεῖ συγκροτηθῆναι Σύνοδον οἰκουμενικὴν εἰς τὰς πόλεις ἢ Μαγέντζαν, ἢ Κολωνίαν, ἢ Ἀργεντίναν, ἢ Μὲτζ, διὰ νὰ συντρέξουν οἱ ἀδικούμενοι νὰ εἰποῦν τὰ δίκαιά τους, καὶ νὰ συσταθῇ ἡ ἀλήθεια παρὰ τῶν συνοδικῶν, καὶ νὰ ἀποφασισθῇ τὸ νὰ βαλθοῦν εἰς πρᾶξιν τὰ ἐπωφελῆ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ νὰ ἀποσκορακισθῶσι τὰ ἐπιζήμια καὶ νεωτερίσματα, καὶ νὰ ἀνακληθῇ ἡ ἀρχαία καὶ κανονικὴ συνήθεια τῆς ἐκκλησίας.

Ἀδριανὸν τὸν Σ' διεδέχθη Κλήμης ὁ Ζ' ὁ ἀπὸ Φλωρεντίας, Σεπτεμβρίου τῇ κς' τοῦδε τοῦ ἔτους, νόθος, ὡς πιστεύεται, Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀπὸ τοῦ γέ-

νους τῶν Μεδίκων, τοῦ καὶ ἱππέως τῶν τῆς Ῥόδου, τανῦν λεγομένων τῆς Μάλτας, ἱππέων, διαφόροις τρόποις τοῦ παπικοῦ θρόνου προστάς. Προεχώρησεν ἐπὶ πολὺ ἐπ' αὐτοῦ ἡ αἵρεσις τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ Ζουβιγγλίου. Ἐτελεύτησε δὲ φθειριάσει τῷ ἔτει 1534.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1524, τοῦ Χιτζρὲ 931.

Ἀπέρχεται εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ βεζίρης Ἰπραὴμ-πασσᾶς, διορθώνει τὰς ἐκεῖσε ἀκαταστασίας καὶ ἀνταρσίας τῶν δύο Τζερκέζων, Ὅμερ δηλαδὴ καὶ Πεκαὰρ, κόπτει νομίσματα ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, εἶτα ἐπανακάμπτει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀποκαταστήσας ἡγεμόνα τῆς Αἰγύπτου τὸν Σουλεϊμὰν-πασσᾶν.

ΚΕΦ. Ι'.

Τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἱερεμίου τοῦ Σοφίας μητροπολίτου, καὶ τῆς ἐπιπηδήσεως Ἰωαννικίου Σωζουπόλεως, καὶ τῆς β' τοῦ αὐτοῦ Ἱερεμίου πατριαρχείας, καὶ προσκύνησις τῆς Μολδαβίας τῇ ὀθωμανικῇ βασιλείᾳ.

Τοῦ πατριάρχου Θεολήπτου θανόντος, ψήφῳ κοινῇ καὶ δοκιμασίᾳ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν θρόνον ὁ Σοφίας μητροπολίτης Ἱερεμίας, ἀνὴρ πραὺς καὶ ἀρεταῖς πλείσταις κεκοσμημένος, δι' ἃς ἠγαπᾶτο καὶ παρὰ πάντων. Θεαρέστρεῖς μετά τινων κληρικῶν καὶ μοναχῶν εἰς Ἱεροσόλυμα παραγενέσθαι καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἁγίους τόπους προσκυνῆσαι. Φθάσαντος τοίνυν αὐτοῦ ἐν τῇ Κύπρῳ τινὲς τῶν συμπαραγενομένων αὐτῶν κληρικῶν τῷ τε πατριάρχῃ καὶ ἀλλήλοις διενεχθέντες εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπανέκαμψαν· αὐτὸς δὲ ὁ πατριάρχης ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἀντικρὺ ἤπειρον διαβὰς τὴν Ἁγίαν πόλιν κατέλαβε, καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ζωηφόρον τάφον τοῦ Κυρίου προσκυνήσας καὶ

τοὺς λοιποὺς ἁγίους τόπους πνευματικῆς χαρᾶς τε καὶ ἀγαλλιάσεως ἐνεπλήσθη.

Ἐφορμᾷ τούτῳ τῷ ἔτει καὶ πάλιν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν κατὰ τῆς Οὐγγρίας, καὶ διαπλεύσας τὸν ποταμὸν Σάβαν σὺν τῷ στρατῷ προχωρεῖ μέχρι Βούδης. Ὁ ῥὴξ τῆς Οὐγγρίας Λαδίσλαος, ἢ κατ' ἄλλους Λουΐγκης Β', ἀπαντᾷ τοὺς Τούρκους εἰς τόπον λεγόμενον Μοχάϊ ἢ Μοχάτζ· συγκροτεῖται πόλεμος φρικωδέστατος παραταθεὶς ἡμέραν ὁλόκληρον, καὶ ἡλίου δύοντος ἡττῶνται οἱ Οὔγγροι, φονεύεται ὁ ῥὴξ καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ κατακρατοῦσι τοῦ οὐγγρικοῦ στρατοπέδου. Εἶτα ὑποτάσσει ὁ Σουλεϊμὰν τὴν μητρόπολιν τῆς Οὐγγρίας Βούδην καὶ τὴν Πὲστ καταντικρὺ τῆς Βούδης κειμένην πέραν τοῦ Δουνάβεως, εἶτα ὑποτάσσει πολέμῳ καὶ τὰς πόλεις Μπαΐ, Σεγεδὶν καὶ Τέϊσσαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1526, τοῦ Χιτζρὲ 933.

Καὶ τέλος πάντων νικητὴς ἐπανελθὼν εἰσέρχεται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν χειμῶνος ἤδη ἐπικρατοῦντος.

Ἐν τούτοις ὁ Καλενδὲρ-πέης ἀποστατήσας εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὀνομαζομένην Ἀλάϊ-Δεβλὲτ μελλεκετὶ, ἡ ἐπαρχία τοῦ Ζουλκαδὲρ, ὀνομάζεται σουλτάνος καὶ ποιεῖ τὰ ἔσχατα τῶν κακῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ. Ὁ Πιρὴ-πασσᾶς, ἡγεμὼν τῆς Ἄδανας, ἀντέστη αὐτῷ, ἀλλ' οὐδὲν διεπράξατο. Ἐλθὼν οὖν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν πέμπει κατ' αὐτοῦ τὸν βεζίρην Ἰπραὴμ-πασσᾶν, ὅστις εὑρὼν τὸν Καλενδὲρ-πέην παρὰ τῇ Καισαρείᾳ κατεπολέμησεν αὐτὸν, φονευθέντων ἐν τῷ πολέμῳ 30 χιλ. ἀποστατῶν, τοῦ Καλενδὲρ-πέη καὶ τῶν λοιπῶν φυγόντων.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1527.

Τῆς Νεμτζίας ὁ καῖσαρ Κάρολος Ε' εἶχε πόλεμον μὲ τὸν ῥῆγα τῆς Φράντζας Φραγκῖσκον Α' καὶ εἰς τὴν Λομβαρδίαν. Ὁ πάπας Κλήμης Ζ' εἶχε στράτευμα εἰς τὴν αὐτήν. Νικῶσιν οἱ Νέμτζοι τοὺς Φραντζέζους, ὑπὸ στρατηγῷ τῷ δουκὶ τῆς Βορβώνας Καρόλῳ, καὶ διὰ νὰ μὴν βοηθήσῃ ὁ πάπας τοὺς Φραντζέζους, καθὼς ἐβοήθει ἕως τώρα πολεμῶντας τὸν Λανόγιαν ἡγεμόνα τῆς Νεαπόλεως, ὁ ῥηθεὶς στρατηγὸς Κάρολος μὲ στρατοῦ χιλιάδας 50, συγκειμένου παρ' Ἱσπανῶν τε καὶ Νεμτζῶν, ὧν οἱ πλείους ἦσαν λουτεράνοι, λαμβάνει πρῶτον παρὰ τοῦ πάπα 60 χιλιάδας σκοῦδα χρυσᾶ, εἶτα λεηλατήσας τὰς καθ' ὁδὸν πόλεις τοῦ πάπα, Ἀκβαπενδέντε, Μοντεφιασκόνε, Βιτέρπο καὶ Ῥοντζιγλιόνε, φθάνει εἰς τὴν Ῥώμην Μαΐου τῇ έ. Ὁ πάπας μὲ 13 καρδιναλίους κατέφυγον ἐν τῷ ὀχυρώματι τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου μαζὶ μὲ τοὺς εὐγενεῖς τῆς Ῥώμης, καὶ διώρισε τὸ πλῆθος νὰ ὁπλισθῇ κατὰ τῶν ἐπελθόντων στρατιωτῶν τῆς Γερμανίας, διορίσας στρατηγὸν τὸν Λαυρέντιον Τζέρι· καὶ τῇ ς' τοῦ Μαΐου, ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ,

ἀναβάντες τὰ τείχη οἱ Τεδέσκοι μὲ φόνον πολὺν τῶν Ῥωμαίων, λεηλατοῦσι τὴν Ῥώμην, ἁρπάζουσι πάντα, ὡς καὶ τὰ δακτύλια ἀπὸ τοὺς δακτύλους τῶν θανόντων παπῶν· συνελόντι φᾶναι, ἡ λεηλασία αὕτη, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν συγγραφέων της, ὑπερέβη τὰς λοιπὰς λεηλασίας τῆς Ῥώμης τὰς ὑπὸ Βανδίλων, Γότθων καὶ Λογγοβάρδων ἐν τῇ Ῥώμῃ πάλαι γενομένας· ἔκαυσαν γὰρ, ἐκρήμνισαν, ἐφόνευσαν, καὶ ἥρπασαν πάντα τὰ προστυχόντα· καὶ διὰ νὰ μὴ κρημνισθῶσι τὰ παλάτια ἐπληρώνοντο πολλοῦ καὶ πλείστου ὅσου παρὰ τῶν οἰκοδεσποτῶν· διέφθειραν δὲ καὶ παρθένους, καὶ καλογραίας, καὶ εὐγενεῖς ἀρχόντισσας· πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀγγεῖα, ἄμφια, ἅγια λείψανα καὶ τὰ λοιπὰ ἅγια παρὰ τῶν λουθηρανῶν στρατιωτῶν ἡρπάγησαν καὶ κατεφρονήθησαν. Λέγεται δὲ ὅτι νὰ ἡρπάγησαν ἀπὸ τῆς Ῥώμης εἴκοσι μιλλιούνια σκοῦδα χρυσᾶ καὶ περισσότερον. Ἔγιναν οὖν τοσαῦτα κακὰ ὅσα περιγραφῆς εἰσιν ἀνώτερα, καὶ τούτοις προσετέθη ὁ λοιμὸς ἀπὸ τὴν σῆψιν τῶν ἀμέτρων σχεδὸν ἀτάφων λειψάνων, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ λιμὸς διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ σίτου.

Ἐν τούτοις ὁ πάπας ἀπελπισθεὶς ἀπὸ τὴν συμμαχίαν τῶν Ἑνετῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἡγεμόνων μεθ' ὧν εἶχε τὰς συμφωνίας τῆς συμμαχίας, καὶ πολιορκούμενος ἐν τῷ ὀχυρώματι τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου, συμφωνεῖ τέλος πάντων μὲ τὸν στρατηγὸν τῶν Νέμτζων τε καὶ Ἱσπανῶν, ἡγεμόνα τοῦ Ὀράγκες, Φιλιβέρτον· (ὁ γὰρ δοὺξ Κάρολος εἶχε φονευθεῖ ἐν τῇ Ῥώμῃ πολεμῶν)· ἡ δὲ συμφωνία τοιαύτη ἦν: α') Νὰ πληρώσῃ ὁ πάπας εἰς τὸ καισαρικὸν στράτευμα 400 χιλιάδας σκοῦδα ἐν διαστήματι δύο μηνῶν· β') καὶ γ') Νὰ δώσῃ τὸ ὀχύρωμα τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Ῥώμης εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Τεδέσκων· δ') Ὁ πάπας καὶ οἱ καρδινάλιοι οἱ σὺν αὐτῷ δέσμιοι νὰ ἀποκομισθοῦν εἰς τὴν Νεάπολιν μέχρι τῆς ἀποπληρώσεως τῶν προρρηθέντων σκούδων· ε) Διὰ βεβαιότητα τῆς πληρωμῆς νὰ δοθοῦν ὅμηροι ἑπτὰ ἄνδρες ἀξιόλογοι, ἐπίσκοποι, οὓς ἐζήτησαν ἔξω τῆς Ῥώμης ὄντας εἰς τὰς ἰδίας πόλεις· καὶ τέλος νὰ συγχωρήσῃ ὁ πάπας τοῦ ἀφορισμοῦ τῆς Κολωνίας τοὺς κατοικητάς. Ἐπληρώθησαν αἱ 150 χιλιάδες σκοῦδα· τὰ λοιπὰ δὲν εἶχε τρόπον ὁ πάπας νὰ πληρώσῃ· ὅθεν μετὰ πολλὰς τυραννίας ἔφυγαν οἱ ὅμηροι ἀπὸ τῆς εἱρκτῆς· ἔφυγε καὶ ὁ πάπας τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Λουΐγκη Κονζάγα, μετασχηματισθεὶς εἰς ἐμπορικὸν σχῆμα, Δεκεμβρίου 28, μετὰ πολλὰς ὑποστάσας τυραννίκς καὶ βασάνους διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἐναπολειφθέντων χρημάτων. Ὡς τόσον καὶ τὸ στρατιωτικὸν διὰ τὴν πολλὴν αὔξησιν τοῦ λοιμοῦ ἀπῆρε τῆς Ῥώμης κατὰ μῆνα Ἰούλιον, καὶ μετά τινας μῆνας ἐπανῆλθεν ἡσύχως εἰς τὴν Ῥώμην καὶ ὁ πάπας διὰ βοηθείας τοῦ καίσαρος Καρόλου Ε'.

Ὁ Μουντζέρος τοὺς ἀναβαπτιστὰς διεγείρει εἰς πόλεμον κατὰ τῶν κατολίκων, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν γίνεται· ὅθεν οἱ ἀγροῖκοι οἱ εἰς τὴν Σβετζίαν, Ἀλσατίαν, Φραγκονίαν, ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ῥήνου ὄντες ἀναβαπτιστὶ ἀποστατήσαντες ποιοῦσι τὰ ἔσχατα τῶν κακῶν ἐν ὅλῃ τῇ Γερμανίᾳ, καὶ μόνον εἰς τὴν Φραγκονίαν κατεκρημνίσθησαν ὑπ' αὐτῶν ὀχυρώματα καὶ μοναστήρια 293. Κατεπάτουν τὸ Μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας· ἐκεῖ ὁ-

ποῦ ὥρμουν ἐφόνευον μοναχοὺς, ἔκαιον ἐκκλησίας, καὶ κατεφόνευσαν ἕως 100 χιλιάδας Γερμανῶν εἰς ἕνα χρόνον, ἔξω ἀπὸ τὰς ζημίας ὁποῦ ἔκαμαν εἰς χήρας καὶ ὀρφανά. Ὅθεν οἱ ἡγεμόνες τῆς Γερμανίας ἑνωθέντες, καὶ διορίσαντες στρατηγοὺς εἰς διαφόρους τόπους, τὸν δοῦκα τῆς Λοραίνης εἰς τὴν Ἀλσατίαν, τὸν ἐλέκτορα Παλατῖνον καὶ τὸν μαρκίωνα Κασιμῆρον εἰς τὴν Σβετζίαν καὶ Φραγκονίαν, τὸν δοῦκα τῆς Σαξονίας Γεώργιον εἰς τὴν Σαξονίαν, ἐφορμῶσι στρατῷ κατὰ τῶν ἀναβαπτιστῶν, οἵτινες, ὡς ἀγροῖκοι καὶ ἀροτριᾶν μᾶλλον εἰδότες ἢ πολεμεῖν, φονεύονται ἐν διαστήματι τριῶν μηνῶν εἰς διαφόρους τόπους τῆς Γερμανίας, εἰς 130 χιλιάδας καὶ περισσότερον· ζωγρεῖται ὁ Μουντζέρος, καὶ ἁπαχθεὶς καρατομεῖται εἰς τὴν πόλιν Μουλουσέν. Ὁ Λουθῆρος ὁ ἴδιος μυσαχθεὶς τὴν τοσαύτην μιαιφονίαν συνέθετο βιβλίον κατὰ τοῦ Μουντζέρου, ᾧ τίτλος, Πιστὴ συμβουλὴ περὶ ἐμποδισμοῦ ἀποστασίας, ὅπου καὶ τὰς τοῦ πάπα χρηματικὰς δοσοληψίας κωλύει. Ἀλλ' ἐκ τῶν συμβουλῶν αὐτῶν τοῦ Λουθήρου ἀνῆψε νέα ἀποστασία κατὰ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Βρεμὲ, καὶ γίνονται ὑπὸ τῶν λουθηρανῶν πολλὰ κακὰ ἐξ αὐτῆς, καὶ ὁ Χριστοφόρος ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Βρεμὲ ὁπλομαχίᾳ καὶ πολέμῳ διασκεδάζει αὐτά.

Ἀνήρ τις ὀθωμανὸς τοὔνομα Ἄτζμε, μὲ ὑπόληψιν σοφίας καὶ ἀρετῆς, ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἤρξατο κηρύττειν ὅτι ἡ πίστις τῶν Χριστιανῶν κρείττων τῆς τῶν Ὀθωμανῶν. Μετὰ πολλὰ ὁ μουφτὴς συνεβούλευσεν αὐτὸν ἀποστῆναι τῆς διδαχῆς· ὁ δὲ οὐκ ἀκούσας καρατομεῖται, καὶ προγράμματι κωλύεται τοῦ λοιποῦ ἡ τοιαύτη διάλεξις καὶ λογοτριβὴ περὶ πίστεως, καὶ καταδικάζεται θανάτῳ ὁ τοῦ λοιποῦ φιλονεικήσων περὶ αὐτῆς.

Ἀρβανίται τινὲς εἰσέρχονται νύκτωρ εἰς τὸν οἶκον χριστιανοῦ τινος πραγματευτοῦ οἰκοῦντος παρὰ τὸ τζαμὶ σουλτὰν-Σελὶμ, φονεύουσι τὸν Χριστιανὸν καὶ ἁρπάζουσι τὰ ὑπάρχοντά του. Τῇ ἐπιούσῃ γενομένης ἀγωγῆς ἐξετάσθη καὶ ἀπεδείχθη ὅτι οἱ φονεῖς νὰ ἦσαν Ἀρβανίται· μὴ γνωσθέντων δὲ τῶν μιαφόνων καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρβανιτῶν μὴ μαρτυρησάντων αὐτοὺς, τῇ προσταγῇ τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἐφονεύθησαν πάντες οἱ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει Ἀρβανίται, τόσον οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ Πόλει ὅσον καὶ οἱ μουσαφίριδες.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1528, τοῦ Χιτζρὲ 935.

Ὁ καῖσαρ τῆς Νεμτζίας πέρνει τὴν Βούδην παρὰ τοῦ ῥηγὸς Ἰωάννου, ὀχυροῖ αὐτὴν καὶ διορίζει ἐν αὐτῇ καὶ φύλακα στρατόν. Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἀγανακτεῖ μὲ τὸ νὰ ἐδιώχθη ἐκεῖθεν ὁ ῥὴξ Ἰωάννης, ὅστις ἔζη ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ δεφένδευσιν τοῦ σουλτάνου· ὅθεν ἤρξατο ἑτοιμάζεσθαι εἰς τὴν κατὰ τῆς Οὐγγρίας ἐκστρατείαν, καὶ ἀπάρας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ στρατοπεδεύσας εἰς τὴν Φιλιππούπολιν, καὶ ὑπὸ ῥαγδαιοτάτου ὑετοῦ (ὅστις ἀπήγαγε καὶ σκηνὰς καὶ ἐφόδια, καὶ θησαυροὺς τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ) ἐμποδισθεὶς ἐπανακάμπτει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἐπιπήδησις εἰς τὸν θρόνον Ἰωαννικίου τοῦ Σωζουπόλεως.

Οἱ σὺν τῷ πατριάρχῃ Ἱερεμίᾳ ἀπὸ Κύπρου ἐλθόντες εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κληρικοί τε καὶ μοναχοὶ σὺν τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει παρευρεθεῖσιν ἀρχιερεῦσι ποιοῦσι σύνοδον, καὶ μηδὲν εὔλογον ἔγκλημα εὑρόντες, προσθήκην φλωρίων 500 τῷ ἐτησίῳ δασμῷ γενέσθαι κρίνουσιν ἐπὶ τῷ δυνηθῆναι ῥᾳδίως ἕτερον πατριάρχην ἀποκαταστήσασθαι, ὥστε δίδοσθαι κατ' ἔτος τῷ δημοσίῳ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας φλωρία 4,500. Ταύτην τὴν προσθήκην ἀποδεξάμενος ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν δέδωκεν ἄδειαν τοῖς ἀσυνέτοις καὶ ἄφροσι καὶ κακῶς βουλευσαμένοις προχειρίσασθαι πατριάρχην ὃν ἂν ἐθέλοιεν. Ὅθεν ἐπιπηδᾷ τοῦ θρόνου παρανόμως δι' αὐτῶν Ἰωαννίκιος ὁ Σωζουπόλεως, ὃν ὡς ἐπιβάτην οὐκ ἐδέξατο τὸ πλῆθος, καὶ οὐδεὶς τῶν Χριστιανῶν, ὡς ἔθος ἦν, οὔτε προσεκύνησεν, οὔτε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἠσπάσατο εὐλογίαν διὰ τοῦ ἀσπασμοῦ ζητῶν, πλὴν τῶν αὐτῷ προσκειμένων.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1529.

Ταῦτα μαθὼν ὁ Ἱερεμίας ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ καὶ μεταπεμψάμενος τὸν Ἀλεξανδρείας πατριάρχην Ἰωακεὶμ τὸν πάνυ καὶ τὸν Ἀντιοχείας Δωρόθεον τὸν Β', παρόντος καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Δωροθέου τοῦ Β', γίνεται σύνοδος ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ, καὶ συλλειτουργήσαντες ἀφορισμῷ καθυποβάλλουσι μετὰ τὴν ἱερὰν τελετὴν τόν τε κακῶς πατριαρχεύσαντα Ἰωαννίκιον καὶ τοὺς ἐπὶ τούτῳ δολερῶς καὶ παρανόμως συνεργήσαντας.

Εὑρὼν οὖν καὶ συναθροίσας ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν χρήματά τε καὶ ἐφόδια καὶ κατασκευάσας ἀντὶ τῶν φθαρέντων πάντα τὰ λοιπὰ χρειώδη πρὸς πόλεμον, ἀπαίρει τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ φθάσας εἰς τὴν Βούδην πολιορκεῖ αὐτὴν σφοδρότατα, καὶ μετὰ πολλὰ παρέδωκαν αὐτῷ ταύτην οἱ Νέμτζοι.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας Πόγδανος, υἱὸς τοῦ περιφήμου Στεφὰν-βόδα (τοῦ ἡγεμονεύσαντος ἔτη 47 καὶ μῆνας πέντε καὶ νικήσαντος πολλάκις Τούρκους, Οὔγγρους, Λέχους, Βλάχους καὶ Ταρτάρους), ἐπόμενος τῇ πατρικῇ συμβουλῇ ἣν ἔδωκεν αὐτῷ θνήσκων ὁ πατὴρ, πέμπει εἰς τὸν σουλτὰν Σελίμην τὸν μέγαν Λογοθέτην Τέουτον, λέγοντα ὅτι ἡ ἐπαρχία τῆς Μολδαβίας τῆς ἄνω καὶ τῆς κάτω θέλει νὰ γίνῃ φόρου ὑπὸν τῆς βασιλείας τῶν Ὀθωμανῶν, μὲ συμφωνίαν τοῦ νὰ ἔχῃ τὴν τιμήν της, νὰ φυλάττῃ τοὺς νόμους της καὶ ὅλας τὰς συνηθείας της εἰς τὰ μοναστήρια, καὶ νὰ στέλλῃ κάθε χρόνον μὲ πιστοὺς μπογιάριδες εἰς τὴν Πόρταν 400 φλωρία, 40 ἄλογα καὶ 80 ἱέρακας λόγῳ πεσχεσίου, καὶ νὰ μὴν ἐνοχληθῇ ποτε εἰς τὰ περὶ τῆς πίστεώς της, καὶ νὰ ἔχῃ τὸ πληρεξούσιον εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμό-

νος της νὰ ἐκλέγῃ αὐτὴ ὅποιον θέλει, καὶ νὰ μὴν τῆς πέμπεται ἡγεμὼν ὁ μὴ παρ' αὐτῆς ἐκλεγείς. Ἐχάρη τὰ μέγιστα ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάνης, ἐδέχθη τὰς συμφωνίας, καὶ διπλώματι ἐγγράφως ὑπογράψας καὶ ἐπιβεβαιώσας αὐτὰς ἔπεμψε διὰ τοῦ Λογοθέτου τῷ ἡγεμόνι Πογδάνῳ καθημένῳ εἰς τὴν Σουτζεάβαν, μητρόπολιν οὖσαν τότε τῆς Μολδαβίας. Ἦλθεν οὖν ὁ ἡγεμὼν Πόγδανος εἰς προσκύνησιν τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, τὸν εὗρε παρὰ τῇ Σοφίᾳ ἐπανακάμπτοντα ἀπὸ τῆς Οὐγγρίας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔδωκεν αὐτῷ τὰ 400 φλωρία, τοὺς 40 ἵππους καὶ τοὺς 80 ἱέρακας. (Ἠκολούθει τὸ πεσχέσιον αὐτὸ μέχρι τοῦ Τζερτζὲλ Πέτρου βόδα, ἔτει σωτηρίῳ 1591, καθ' ὃ ἔτος ἐζήτησεν ἡ Πόρτα τὸ νὰ ἔρχεται εἰς τὴν Πόλιν ὁ ἡγεμὼν κάθε τρεῖς χρόνους μίαν φορὰν νὰ προσκυνῇ τὸν σουλτάνον καὶ νὰ δίδῃ καὶ χαράτζι. Πέτρος ὁ Ῥάρες ὁ Ε', ἄλλως Τζερτζὲλ, μὴ δεχθεὶς ταῦτα παρητήσατο καὶ ἀπελθὼν εἰς τὴν Οὐγγρίαν ἔζησεν ἐκεῖ. Ὁ δὲ μετ' αὐτὸν γενόμενος Στεφὰν-βόδας Ε' ὁ Λοκούστας ἔστερξε νὰ δώσῃ χαράτζι φλωρία 12,000· ἀλλ' οἱ διάδοχοί του, διψαλέοι τῆς ἡγεμονείας, τὰ ηὔξησαν εἰς τρόπον ὁποῦ νὰ δίδωνται τώρα μόνον μιρὶ πουγγεῖα 149 καὶ γρόσια 139, χωρὶς τὰ λοιπὰ τὰ διδόμενα διὰ παϊράμ-πεσχεσὶ, πουγγεῖα σχεδὸν 200, τζαϊζέϊ-χουμαγιοὺν πουγγεῖα 500, κουδουμιγέδες, καὶ ἄλλα).

Ἐλέχθη φιλοφρόνως τὸν ἡγεμόνα ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάνης, τὸν ἐφόρεσε λιθοκόλλητον κούκαν καὶ καμπανίτζα, τὸν ἔδωκεν ἵππον μὲ πολυτελῆ φάλαρα, καὶ ἐπανακάμπτοντα τὸν ἐσυντροφίασε μὲ τέσσαρας πεϊκιδες καὶ ἄλλους δούλους τῆς βασιλείου αὐλῆς.

Ἐπικύρωσις τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ τοῦ γνησίου ποιμένος Ἱερεμίου.

Ἐλθόντα εἰς τὸν Γαλατᾶν τὸν κὺρ Ἱερεμίαν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ προσῆλθον εἰς αὐτὸν ἀσπαζόμενοι τὴν δεξιάν του, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὸν βασιλέα ἐζήτησαν αὐτὸν εἰς πατριάρχην ὑποσχεθέντες ἀποτῖσαι καὶ τὰς 4,500 φλωρίων. Ὅθεν ὁ μὲν Ἰωαννίκιος κατεβιβάσθη τοῦ θρόνου καὶ ὁ Ἱερεμίας ἀνεβιβάσθη τὸ δεύτερον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1530.

Ἐλθὼν ὁ Σουλεϊμὰν πολιορκεῖ τὴν Βιέννην, ἀλλὰ μετὰ πολλὰ μηδὲν ἀνύσας καὶ 40 χιλιάδας στρατοῦ ἀπολέσας ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀφῆκεν ἀνάθεμα τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἐάν τις αὐτῶν τοῦ λοιποῦ τὴν πολιορκίαν τῆς Βιέννης ἐπιχειρήσηται, ἢ κατὰ τῆς ἐπαρχίας αὐτῶν πολεμικῶς καὶ μετὰ στρατοπέδου ἐφορμήσῃ. Εἶτα περιτέμνει τοὺς τρεῖς υἱούς του Μουσταφᾶν, Μεχμὲτ καὶ Σελὶμ καὶ ποιεῖ μεγάλας ἑορτὰς καὶ εὐωχίας.

Ἐν τούτοις ὁ Φερδινάνδος, ῥὴξ τῆς Βοημίας, ἐλθὼν πολιορκεῖ τὴν Βούδαν ἡμέρας 27. Ἀλλ' ἀπατηθεὶς παρὰ τοῦ Μεχμὲτ-πέη, ἡγεμόνος τῆς Σεμένδριας, εἰπόντος ὅτι πλησιάζει μὲ στρατὸν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1531.

Ἐφορμᾷ κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Φερδινάνδου, ῥηγὸς τῆς Βοημίας, ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν καίων τὰ πάντα καὶ λεηλατῶν· ἀπαντᾷ ὁ Φερδινάνδος στρατῷ, καὶ πολέμου συγκροτηθέντος σφοδροῦ ἡττᾶται ὁ Φερδινάνδος καὶ φεύγει. Ὅθεν ὑποτάσσει ὁ Σουλεϊμὰν 20 χώρας ἀναιμωτὶ, καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Σκλαβούνων καὶ Χιρβατῶν φοβηθέντες προσκυνοῦν αὐτῷ καὶ ὑποτάσσονται ἀναιμωτί. Χιρβάται δὲ καὶ Σκλαβοῦνοι σχεδὸν ἓν καὶ τὸ αὐτό εἰσιν ἔθνος.

Οἱ Φράγκοι ἐνωθέντες ἐορμῶσι κατὰ τοῦ Μωρέως καὶ λεηλατοῦσι τὰ πεδία καὶ ὑποτάσσουσι καὶ τὴν πόλιν Κορώνην. Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν πέμπει μὲ στρατὸν τὸν ῥηθέντα Μεχμὲτ-πέην, ἡγεμόνα ποτὲ τῆς Σεμένδριας, ὅστις ἐλθὼν πολιορκεῖ τὴν Κορώνην, καὶ οἱ Φράγκοι βιασθέντες καὶ παραδόθησαν καὶ ἀπὸ τοῦ Μωρέως ἀνεχώρησαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1532.

Συμβαίνει ταραχὴ μεγίστη τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Χριστιανῶν. Οἱ γὰρ Τοῦρκοι ἐζήτουν ἀνασκάψαι ἐκ βάθρων πάσας τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας. Ὅθεν ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας τῷ Ἐπιτρόπῳ Ἰπραὴμ-πασσᾷ προσδραμὼν καὶ περὶ τῶν ἀπειλουμένων ἐλεεινολογούμενος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν, δώροις τε καὶ παρακλήσεσι πείσας ἀπέδειξεν ἐπὶ τοῦ βήματος διὰ δύο μαρτύρων τούρκων, γεγηρακότων εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 102, τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰ καὶ πολιορκηθεῖσαν μὴ γεγονέναι ἅπασαν δοραάλωτον, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ αὐτῆς ἑκόντι παραδοθῆναι τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ διὰ συμφωνιῶν. Ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἕως τότε εἶχον παρέλθει χρόνοι 80· καὶ ἐπὶ τῆς ἁλώσεως αὐτοὶ οἱ μάρτυρες ἦσαν ὡσεὶ ἐτῶν 18. Τούτου οὖν οὕτω μαρτυρηθέντος πρόγραμμα εἰλήφασι παρὰ τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν κελεῦον τὰς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίας τηρεῖσθαι ἀδεῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ διηνεκές.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1533.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν, Πρώτης δηλαδὴ Ἰουστινιανῆς, τοὔνομα Πρόχορος, τὴν τῶν Σέρβων ἐπισκοπὴν ἐζήτει ἐπὶ βήματος παρασταθείς, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν δοθέντα αὐτῷ βασιλικὰ χρυσόβουλλα, ἁρπαγῆναι λέγων ὕστερον παρὰ τοῦ Θεσσαλονίκης, καὶ τῷ δημοσίῳ τὸ κατ' ἔτος προσκομίζειν

τέλος, τὰ 100 δηλαδὴ φλωρία, ὑπισχνεῖτο. Ὅθεν ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας λαβὼν φετβὰν παρὰ τοῦ μουφτὴ, ὅτι δηλαδὴ πᾶν τὸ ὑποκείμενόν τινι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ ἔτη ἑκατὸν μηδόλως ἀποζενοῦσθαι αὐτοῦ, παρεστήσατο διὰ μαρτύρων ὑποκεῖσθαι τῷ Θεσσαλονίκης τὴν ἐπισκοπὴν τῶν Σέρβων ἐπέκεινα τῶν 300 ἐτῶν· διὸ προσεκυρώθη αὖθις τῷ μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης, ἀναδεξαμένου τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου προσκομίζειν κατ' ἔτος σὺν τοῖς λοιποῖς 4,500 φλωρίοις καὶ τὰ ἑκατὸν ταῦτα φλωρία, καὶ ἐγένετο ἡ ἀνακεφαλαίωσις τοῦ ἐτησίου δασμοῦ φλωρία 4,600, ὀφειλόμενα ἐκμετρεῖσθαι τῷ δημοσίῳ παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἄλλοι δὲ ἔγραψαν ὅτι ὁ Πρόχορος αὐτὸς, ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν, ἀντιποιούμενος τῆς Βερροίας, προσέθηκεν εἰς τὸ χαράτζι φλωρία ἑκατὸν, ἃ μὴ δυνάμενος ἀποφυγεῖν ὁ Κὺρ Ἱερεμίας ἐδέχθη, καὶ ἔγινε τὸ ἐτήσιον χαράτζι φλωρία 4 χιλιάδες καὶ ἑξακόσια, διδόμενον κατ' ἔτος τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ὁ Ὀλάμης, ἡγεμὼν τῆς ἐπαρχίας Ἀζερπειζὰν, ἀφεὶς τὴν πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν ὑποταγὴν ὑπετάγη τῷ σουλτὰν Σουλεϊμὰν παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα, καὶ διὰ νὰ δείξῃ δούλευσιν ἑρμηνεύει αὐτῷ τὸν τρόπον τοῦ ὑπαγαγεῖν τὸ Βαγδάτι. Διορίζεται λοιπὸν ὁ Ἐπίτροπος Ἰπραὴμ-πασσᾶς διὰ τὴν ἐκστρατείαν τὴν κατὰ τοῦ Βαγδατίου, ὅστις ἐλθὼν σὺν τῷ στρατῷ παραχειμάζει εἰς τὸ Χαλέπι· ἔαρος δὲ φανέντος ὁρμήσας καὶ πολλὰς εὑρὼν δυσκολίας διὰ τὴν ὑποταγὴν τοῦ Βαγδατίου, ὡς ἔλεγε, τῇ δ' ἀληθείᾳ φθαρεὶς ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ Βαγδάτι ἡγεμόνος τῶν Περσῶν, τοὔνομα Τεκελοὺ-Μεχμὲτ-χὰν, μὴ δυναμένου ἀντιπαραταχθῆναι τοῖς ὀθωμανικοῖς ὅπλοις, μετήλλαξεν ὁδὸν καὶ ἐλθὼν ὑπέταξε τὴν ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ πόλιν τοὔνομα Βάν.

Ἐν τούτοις καὶ ὁ Χαϊρουδδὶν, ἄλλως Βαρβαρόσσας λεγόμενος, πειρατὴς εἰς τόδε ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ, ἐλθὼν προσκυνεῖ τὸν σουλτὰν Σουλεϊμὰν, καὶ ζητεῖ παρ' αὐτοῦ στόλον διὰ νὰ ὑποτάξῃ εἰς τὴν βασιλείαν του τὸ Τούνεζι καὶ τὸ Τζεζαΐρ ἤτοι τὴν Καρθαγένην, ἄλλως Ἰουλίαν Καισαρικὴν, σὺν ταῖς περὶ αὐτὰς ἐπαρχίαις. Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τὸν Ἰπραὴμ-πασσᾶν Ἐπίτροπον, ὄντα τότε εἰς τὸ Χαλέπι, καὶ ἐλθόντα ἀποκατέστησεν αὐτὸν εὐθὺς ὁ Ἰπραὴμ-πασσᾶς ἀρχιθαλάσσιον τοῦ στόλου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1534, τοῦ Χιτζρὲ 941.

Τὸν Ἱεροσολύμων πατριάρχην Δωρόθεον τὸν Β' πατριαρχεύσαντα ἔτη τεσσαράκοντα πρὸς τῷ ἑνὶ καὶ θανόντα διεδέχθη ὁ Γερμανὸς ὁ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὁρμώμενος καὶ καταγόμενος ἀπὸ κώμης λεγομένης Ἀράχοβα τῆς ἐν τῇ Τριπολιτζᾷ. Πάντες δὲ οἱ μέχρι τοῦ Δωροθέου τούτου τοῦ Β' ἦσαν Ἄραβες καὶ αὐτόχθονες τῆς Παλαιστίνης, καὶ πρῶτος ἐν πατριάρχαις Ἱεροσολύμων Ῥωμαῖος ἐγένετο οὗτος ὁ Γερμανός. Ἐπὶ τῶν αὐτοχθόνων οὖν ἀράβων πατριαρχῶν εἶχεν ἐπικρατήσει συνήθεια ἰσχύειν

τοὺς ἐντοπίους ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς καὶ διοικεῖν τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν ἄραβας πατριάρχας ἀδιαφόρως· μικροπρεπεῖς γὰρ φύσει οἱ Ἄραβες καὶ τοῖς ἰδίοις ὑπὲρ τὸ μέτρον χαριζόμενοι· ὅθεν πάντων τῶν τοῦ θρόνου εἰσοδημάτων οἱ ἐντόπιοι εἶχον τὴν ἐξουσίαν καὶ προστάται ἦσαν τῶν ἀναγκαίων χρειῶν, ἀφορῶντες μόνον εἰς τὸ ἴδιον συμφέρον. Ἦσαν δὲ πτωχότατοι οἱ ἐς τόδε ἄραβες πατριάρχαι· οἱ γὰρ Χριστιανοὶ, διὰ τὸ εἶναι τὴν Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῖς βασιλεῦσι τῆς Αἰγύπτου τζερκέζοις, οὐκ ἀπήρχοντο εὐκόλως εἰς προσκύνησιν· ὅθεν τὰ μοναστήρια καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ ἡ τῆς Βηθλεὲμ οὐδεμίαν εἶχον ἀνακαίνισιν εἰς τὰ μέρη τὰ πτῶσιν ἐπαπειλοῦντα· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ δὲν εἶχον οὐδὲ ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια, διὸ πανίνοις ἱεροῖς ἐλειτούργουν καὶ τὰ τρικήριά τους ἦτον σιδηρᾶ, ὡσαύτως καὶ ἡ κορώνα τους· καὶ οἱ πατριάρχαι ἔζων ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶν, οὐδὲ ἔλεον οὐδὲ πρόσοδον ἔχοντες· μετὰ γὰρ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Τραπεζοῦτος ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν οὐδεὶς ἦν ὁ ἐπισκεψόμενος καὶ ἐλεήσων αὐτούς. Πρῶτος οὖν ὁ Γερμανὸς ἤρξατο περιοδεύειν τόπους καὶ ἐπαρχίας ἐλέους χάριν τοῦ παρὰ τῶν Χριστιανῶν, δι' οὗ ἐλέους καὶ τὸ κουβούκλιον τοῦ Ἁγίου Τάφου ἠδυνήθη κατασκευάσαι. Καὶ τούτου τὰς ἄλλας οἰκοδομὰς, τὰς περιηγήσεις, τὰς πράξεις τε καὶ τὰς ζητείας ὅρα παρὰ Δοσιθέῳ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολ. πατριαρχ. βιβλ. ιά, Κεφ. ζ', παραγρ. γ' καὶ δ'. Πατριαρχεύσας δὲ ἔτη τεσσαράκοντα πρὸς τοῖς πέντε παρητήθη ἔτει σωτηρίῳ 1579.

Ἔρχεται καὶ ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν εἰς τὸ Βὰν διὰ νὰ ἐνδυναμώσῃ τὸν Ἐπίτροπον Ἰπραὴμ-πασσᾶν, κακεῖθεν ἀπέρχεται εἰς τὴν ποτὲ μητρόπολιν τῆς Περσίας Τέβρις, Περσέπολιν τὸ πάλαι λεγομένην, ὅπου ὁ Μεχμὲτ-χάνης ἐλθὼν προσετέθη αὐτῷ κατὰ τῶν Περσῶν, λέγων ὅτι θέλει νὰ ἦναι τοῦ λοιποῦ ὑποχείριός του. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ σουλτὰν Μουζαφέρης, ῥὴξ τῆς ἐπαρχίας Γκιλανίου, Ὑρκανία παρ' Ἕλλησι λεγομένης, ἐλθὼν προσετέθη αὐτῷ φέρων καὶ ὁπλοφόρους συμμάχους 10 χιλιάδας· ὅθεν ἐφορμᾷ ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἐναντίον εἰς τὸ Βαγδάτι, ἡγεμονεύοντος αὐτοῦ ἐκ μέρους τῶν Περσῶν τοῦ ῥηθέντος περιφήμου Τεκελοὺ-Μεχμὲτ χὰν, ὅστις μὴ δυνάμενος ἀντιστῆναι τῷ Σουλεϊμὰν, καταλιπὼν τὸ Βαγδάτι ἀπέρχεται εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Περσίας, καὶ ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ὑποτάσσει ἀναιμωτὶ αὐτό. Εὑρίσκει ἐν αὐτῷ τὸ μνῆμα τοῦ ἱμάμι Ἀζὲμ ἐπὶ τόπου ὑψηλοῦ, (οὗτός ἐστιν ὁ διδάσκαλος ὁ διατάξας τὰ ἔθιμα τῆς μουσουλμανικῆς θρησκείας, καὶ τούτου μαθητὴς ὁ ἱμάμι Σαφὴς, μικρόν τι ὑποδεέστερος τοῦ διδασκάλου κατὰ τὴν περὶ διδασκαλίας ὑπόληψιν)· καὶ ἐκεῖ κτίζει ὀχυρώματα διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὰς ἔξωθεν ἐφόδους καὶ νὰ καταδαμάζῃ τοὺς κατοικητὰς ἐν καιρῷ ἀποστασίας, καὶ διορίζει καὶ φύλακας γιαννιτζάρους, καὶ μαγαζεῖα ἐφοδίων γέμοντα πολεμικῶν. Ζητεῖ παρὰ τοῦ τεφτερδάρη τὸ εἰσόδημα τῆς ἐπαρχίας, καὶ καταμαθὼν ὅτι νὰ ἔφθειρεν αὐτὸς πολλὰ εἰς ἰδίας χρείας καὶ νὰ ἐμήνυσε τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν τοὺς σκοποὺς τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν προστάζει ἀνασκολοπισθῆναι αὐτὸν· ὅστις φθάσας εἰς τὴν φούρκαν ζητεῖ νὰ γράψῃ τῷ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἀ-

ναγκαῖόν τι μυστικὸν, καὶ γράφει ὅτι « καὶ ὁ Ἐπίτροπος Ἰπραὴμ-πασσᾶς » εἶναι ὑπεύθυνος μὲ τὸ νὰ ἔλαβεν ἄσπρα παρὰ τῶν Περσῶν διὰ νὰ ἐπι- » βουλευθῇ τὴν ζωήν Σου ». Αὐτὸς μὲν οὖν ἐκρεμάσθη· ὁ δὲ σουλτάνος λαβὼν τὸ ἔγγραφον ἔκρυψεν αὐτὸ διὰ νὰ τὸ ἐνεργήσῃ εἰς ἄλλον καιρόν.

Ἑτοιμάζεται ὁ Περσῶν βασιλεὺς νὰ πολιορκήσῃ τὸ Βάν. Ταῦτα μαθὼν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ Βαγδάτι διὰ τὸ Βὰν, καὶ διελθὼν διὰ τοῦ Τέβρις ἔρχεται εἰς τόπον λεγόμενον Δεργκιεζίν· ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν καταμαθὼν τὰς τοῦ σουλτάνου δυνάμεις ἀπέστη τῆς πολιορκίας, καὶ πέμψας πρέσβεις ἐζήτει εἰρήνην· ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἤκουσε τοὺς πρέσβεις φιλοφρόνως, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοῖς ἀποκριθεὶς ἐξέπεμψεν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1535, τοῦ Χιτζρὲ 942.

Ἐπανακάμπτει καὶ καθ' ὁδὸν ἁπαντᾷ τὸν χάνην τῆς Βίτλιος, (ἥτις ἐστι πόλις περσικὴ ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Ἰβηρίας, κειμένη ἐπὶ ποταμοῦ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος· ἔχει τὸ ποτάμι αὐτὸ ἰχθύας μουρούνα λεγομένους· ἀπὸ γὰρ τοῦ ποταμοῦ Βόλγα ἐβγαίνουσιν εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, κἀκεῖθεν εἰσέρχονται εἰς τὸν ποταμὸν αὐτὸν, οὗ αἱ ἐκβολαὶ κεῖνται ἄντικρυ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Βόλγα·) ὅστις ὑποτάσσεται αὐτῷ ἑθελουσίως μὲ ὅλας τὰς πόλεις τῆς ἐπαρχίας του. Ἐδέχθη αὐτὸν καὶ ἐτίμησε μεγάλως ὁ σουλτάνος, καὶ τέλος εἰσέρχεται νικητὴς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ μετὰ ἡμέρας τρεῖς φονεύει τὸν Ἐπίτροπόν του Ἰπραὴμ-πασσᾶν, τὸν τοσοῦτον παρ' αὐτοῦ ἄλλοτε ἀγαπώμενον, καὶ κάμνει Ἐπίτροπόν του τὸν Λουφτὴ-πασσᾶν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1536, τοῦ Χιτζρὲ 943.

Διορίζει τὸν εἰς τὸ Τέβρις αὐτομολήσαντα αὐτῷ Μεχμὲτ-χὰν διὰ νὰ φροντίζῃ τῶν παρὰ τῶν Περσῶν ὑποταγεισῶν πόλεων, καὶ δοὺς αὐτῷ στρατὸν ἐξέπεμψε διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἰβηρίαν, ἐπαρχίαν κειμένην μεταξὺ τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης. Γίνονται πόλεμοι πολλοὶ, καὶ τέλος πάντων μὲ συμφωνίας ὑπετάγησαν οἱ Ἴβηρες.

Οἱ Χριστιανοὶ, Μπόγδανοι, Λέχοι, Βοημοὶ καὶ Νέμτζοι, ἐφορμοῦσι κατὰ τῆς Βόσνας. Ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς Ἀσροὺτ-πένης ἐφορμᾷ κατ' αὐτῶν, τοὺς φυγαδεύει, τοὺς διώκει ἕως εἰς τὸ Κελὶ καὶ τοὺς καταπολεμεῖ· εἶτα καταπολεμεῖ τὴν πόλιν Κελὶ καὶ ὑποτάσσει αὐτήν.

Ὁ ῥηθεὶς Βαρβαρόσσας λεηλατεῖ ὅλας τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀφρικῆς καὶ ὑποτάσσει πολλὰς πόλεις, εἶτα ἐφορμᾷ κατὰ τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Πούλια λεγομένης καὶ ἁρπάζει λάφυρα πολλὰ καὶ ἀνδραποδίζει καὶ πολλοὺς κατοικητάς. Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν πέμπει τὸν βεζίρην του Λουφτὴ-πασσᾶν μὲ στόλον, συντροφιασμένον μὲ τὸν καπετὰν-πασσᾶν Βαρβαρόσσαν, νὰ ὑποτάξουν τὴν νῆσον τῆς Κερκύρας· εἶτα πηγαίνει καὶ μόνος του, διοδεύει

διὰ τῆς Αὐλωνίας, ἥτις ἐστὶ τῆς Ἀρβανιτίας ἐπαρχία, (ταύτην μαζὶ μὲ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἠπείρου ὀνομάζουν οἱ Τοῦρκοι Ἀρναουτλούκ·) καὶ ὑποτάσσονται αὐτῷ οἱ Ἀλβανίται μὲ τὴν ἐπαρχίαν τους, ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ δίδουν ὀκτὼ χιλιάδας πολεμιστὰς ὅταν ἔχῃ πόλεμον ὁ σουλτάνος κατά τινος· καὶ διατάξας ὁ Σουλεϊμὰν τὰ κατ' αὐτοὺς ἐπὶ μῆνα ὁλόκληρον διαπλέει εἰς τὴν Κέρκυραν· ἀλλὰ μηδὲν ἀνύσας ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1537, τοῦ Χιτζρὲ 944.

Στρατόπεδον 20 χιλιάδων ἀνδρῶν ἐκ διαφόρων ἐθνῶν ἠθροισμένον ὑπό τινι στρατηγῷ τοὔνομα Κοφὰν, εἰσελθόντες διὰ τοῦ πεδίου ὀνομαζομένου Σερὲμ, ὅ ἐστι μεταξὺ Βελιγραδίου καὶ Πετερβαραδινίου εἰς τὰς ὀθωμανικὰς ἐπαρχίας, ὥρμησε νὰ πολιορκήσῃ τὴν Σεμένδριαν. Ὁ διοικητὴς τῆς πόλεως Μεχμὲτ-πέης ἀντέστη αὐτοῖς, καταπολεμεῖ καὶ φυγαδεύει, εἶτα δίδωσι τὴν εἴδησιν τῷ σουλτὰν Σουλεϊμάν. Ἔστι δὲ ἡ Σεμένδρια φρούριον μὲ κωμόπολιν ἐπὶ τῷ ποταμῷ Δουνάβεϊ, τοῦ Βελιγραδίου ὥρας ἑπτὰ ἀπέχουσα.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1538, τοῦ Χιτζρὲ 945.

Οὕτως εὐτυχῶν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν εἰς τὰς ἐκστρατείας, τόσον προσωπικῶς ὅσον καὶ διὰ τῶν ἰδίων στρατηγῶν, πέμπει καὶ εἰς τὸ Γεμένι τὸν καπετὰν-πασσᾶν Βαρβαρόσσαν μαζὶ μὲ τὸν Σουλεϊμὰν-πασσᾶν, στρατηγὸν τοῦ πεζικοῦ, οἵτινες ὑπέταξαν ὅλον τὸ Γεμένι μαζὶ μὲ τὰς πέριξ ἐπαρχίας εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Ὀθωμανῶν.

Οἱ Τάρταροι τοῦ Βουτζακίου ἤτοι τῆς Βεσσαραβίας, ἡνωμένοι μέ τινας Τούρκους παρ' αὐτοῖς κατοικοῦντας, ἠθέλησαν νὰ κόψουν ξύλα τινὰ ἀπὸ ἕνα δρυμῶνα τῆς Μπογδανίας, ὄντινα ὥριζον οἱ κατοικηταὶ τῆς ἐπαρχίας Κεγετζὶ, οἵτινες κατὰ τὰ προνόμιά τους οὐκ ἀφῆκαν τοὺς Ταρταροτούρκους νὰ κόψουν ξύλα καὶ τοὺς ἐδίωξαν· ἀλλ' αὐτοὶ ἐπανῆλθαν διὰ νὰ κόψουν· ὅθεν οἱ κατοικηταὶ τοῦ Κεγετζὶ οὐ μόνον ἐδίωξαν αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ κυνηγήσαντες ἕως εἰς τὸ Κελὶ, φονεύσαντες πολλοὺς, κατέκαυσαν καὶ τὴν πόλιν Κελί· ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ταῦτα μαθὼν ἔρχεται πρὸς τὴν Μολδόβαν ἐπὶ προσχήματι ἀγάπης καὶ φιλίας, καὶ ζητεῖ νὰ διαπεράσῃ δι' αὐτῆς διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Λεχίαν. Εἰσελθὼν λεηλατεῖ τὴν Μολδαβίαν δυσμενέστατα ἀπὸ Δουνάβεως μέχρι Σουτζεάβας, καίων, φονεύων, ἁρπάζων καὶ ἀνδραποδίζων τὸν προστυχόντα· ἐλθὼν εἰς τὴν Σουτζεάβαν ζητεῖ τὸν ἐτήσιον φόρον. Οἱ Μολδάβοι πληρώσαντες παρακαλοῦσι νὰ παύσῃ ἡ ὀργὴ, καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἡγεμόνος νὰ ἦναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τους, καὶ νὰ ἔχῃ ὁ ἡγεμὼν εἰς τοὺς ὑπηκόους πᾶσαν ἐξουσίαν, ὡς καὶ πρότερον, ζωῆς δηλαδὴ καὶ θανάτου, (ὅπερ καὶ μέχρι τῆς σήμερον

σώζεται). Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν δέχεται καὶ βεβαιοῖ τὰ ζητήματά τους αὐτά· ἐπικυροῖ τὸν παρ' αὐτῶν ἐκλεγέντα νέον ἡγεμόνα καὶ ἐλευθεροῖ τοὺς ἀνδραποδισθέντας· τῇ ὑστεραίᾳ λαλήσας τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἐλέγχει διατὶ ἐτράβηξαν σπαθὶ κατὰ τῆς πόλεως Κελὶ καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς μουσουλμάνους καὶ κατέκαυσαν τὴν πόλιν· (ἀλλὰ τοῦτο, ὡς εἴρηται, δὲν ἔγινε μὲ συγκατάνευσιν καὶ εἴδησιν τῶν ἀρχόντων ἀλλὰ μὲ τὴν αἰφνίδιον ὁρμὴν τινων ἰδιωτῶν, καὶ ἔδωκαν μάλιστα τὴν αἰτίαν οἱ βουτζακλίδες Τάρταροι·) ὅθεν δὲν τοὺς φονεύει, λέγει, ὅλους, ὡς ἔπρεπε, μόνον ζητεῖ τοὺς θησαυροὺς τῶν ἐς τόδε ἡγεμόνων. Διὸ εἰσελθὼν ὁ τεφτερδάρης εἰς τὴν κούρτην ἁρπάζει ὅλους τοὺς θησαυροὺς κοινούς τε καὶ ἰδίους, ἄσπρα δηλαδὴ, νομίσματα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, διαδήματα πολύτιμα, σκῆπτρα, σταυροὺς καὶ εἰκόνας λιθοκόλλητα μὲ πολυτίμους λίθους, καὶ τὰ πέμπει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑπέρπολλα ὄντα, καὶ εἷς τούτων τῶν σταυρῶν μὲ τοὺς πολυτίμους λίθους σώζεται μέχρι τοῦδε ἐν τῷ παλατίῳ. Ἐπανακάμπτων ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ Κελὶ καὶ ἐπρόσταξε νὰ ξανακτισθῇ· εἶτα εἰσῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Εἰς τὸ ἑξῆς ὡς 100 χρόνους ἐφυλάχθη ἡ συνήθεια καὶ τὸ προνόμιον τοῦ ἐκλέγειν τοὺς Μολδαβοὺς τὸν ἴδιον ἡγεμόνα· ὕστερον ἄρχησεν ἡ Πόρτα ἀ διορίζῃ μόνη της, καὶ διώριζέ τινα μολδαβὸν ἄρχοντα τῶν ἐν τῇ Κωνταντινουπόλει εἰς ὁμήρων τόπον οἰκούντων, ἢ υἱόν τινα αὐτῶν· ἀλλ' ὕστερον ἄρχησε νὰ διορίζῃ ῥωμαίους Πολίτας, ὧν πρῶτος Δημήτριος ὁ Καντακουζηνὸς, εἶτα Ἀντώνιος ὁ Ῥωσέτος, καὶ μετὰ τοῦτον Δούκας ὁ Ῥουμελιώτης καὶ ἄλλοι καθεξῆς.

Ὁ δὲ Βαρβαρόσσας ἐπανακάμπων ἀπὸ τὸ Γεμένι ἁπαντᾷ στόλον χριστιανικῶν νηῶν 300 παρὰ τῇ Κρήτῃ, καὶ μετὰ σφοδρὸν πόλεμον βουλᾷ τὰ περισσότερα καὶ ἐξουσιάζει τὰ λοιπά· μετὰ δύο ἡμέρας ἀπαντᾷ καὶ ἄλλον στόλον πολλῶν ῥηγῶν χριστιανῶν παρὰ τῷ λιμένι τῆς Πρεβέζης, ὑπὸ ἀρχιθαλασσίῳ τῷ Γενοβέζῳ Ἀνδρέᾳ Δόριᾳ, ὄντι τότε εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ καίσαρος τῶν Νέμτζων. Μετὰ πολὺν πόλεμον φεύγει τὴν νύκτα ὁ Δόριας ἀφείς τινα τῶν πλοίων τῷ Βαρβαρόσσᾳ, ὅστις νικητὴς εἰσέρχεται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὅθεν ὁ Δόριας ὑποτάσσει τὴν πόλιν Νόβι καὶ φονεύει πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ μουσουλμάνους.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1539, τοῦ Χιτζρὲ 946.

Ἔρχεται ὁ Βαρβαρόσσας, ὑποτάσσει τὸ Νόβι καὶ φονεύει πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ Χριστιανούς.

Ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας ἀφιέρωσε τῇ μονῇ τῆς Παμμακαρίστου τὰ ὑπ' αὐτοῦ οἰκοδομηθέντα ἐν τῷ τοῦ Βίγκα χωρίῳ οἰκοδομήματα, ἀμπελῶνας καὶ κήπους.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ἱστορία Λουθήρου καὶ τῆς αἱρέσεως αὐτοῦ.

Μαρτῖνος ὁ Λουθῆρος, υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Λουθήρου καὶ τῆς Μαργαρίτης, ἐγεννήθη ἔτει σωτηρίῳ **1483** Νοεμβρίου ί, ἐν τῇ πόλει τῆς Σαξωνίας Ἰσλεβίῳ, ὑποτελούσῃ τῷ κομητάτῳ τῆς Γερμανίας Μανσφελδικῷ. Ἀπὸ Ἰσλεβίου ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς Τουριγκίας Ἐρφορδίαν ἐπαιδεύθη τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, καὶ βαφνηφορήσας ἐγένετο διδάσκαλος ἐν αὐτοῖς τῷ εἰκοστῷ ἔτει τῆς αὐτοῦ ἡλικίας· εἶτα παιδευθεὶς τὰ νομικὰ, καὶ πτοηθεὶς κεραυνῷ παραπεσόντι αὐτῷ καὶ θανατώσαντι θανάτῳ ἀπροόπτῳ τινα τῶν αὐτοῦ συνήθων, εἰσέρχεται εἰς τὸ μοναστήριον τὸ ἐν τῇ αὐτῇ Ἐρφορδίᾳ, τῶν ἐρημιτῶν τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου, ἀκόντων τῶν γεννητόρων, καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα τῶν αὐγουστινιανῶν ἐνδυθεὶς διέτριψεν ἐκεῖσε ἔτη τέσσαρα περὶ τὴν θεολογίαν καὶ τὴν θείαν Γραφὴν καταγινόμενος, καὶ εὐδοκιμήσας πρεσβύτερος προχειρίζεται ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ 24.

Ἐκ τῆς Ἐρφορδίας ἔρχεται εἰς τὴν Βιτεμβέργην, ὅπου τέλος ἐπιθεὶς τῇ τῆς θεολογίας σπουδῇ, διαφνηφορίᾳ διδάσκαλος τῆς θεολογίας προχειρίζεται καὶ καθηγητὴς, καὶ ἦν διδάσκων ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ ἐκείνῃ τὴν θεολογίαν, παντὶ τρόπῳ καὶ λόγῳ διϊσχυριζόμενος κατὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ κατὰ τοῦ λεγομένου Ἁγίου Θωμᾶ ἐν τῇ θεολογίᾳ, καὶ σπουδάζων ἀναδεῖξαι νέαν τινα καὶ πρόσφατον μεταρρύθμισιν τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας, καταφθαρείσης ἤδη ταῖς τῶν τῆς Ῥώμης ἐπισκόπων τυραννίσι τε καὶ καινοτομίαις· ἐτύγχανε γὰρ δυσχεραίνων διὰ παντὸς εἰς τὰ μάλιστα οὐ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ πᾶς τις ἄλλος ὁ μὴ παράσιτος τῷ πάπᾳ, ὁρῶν τὰς τῶν Ῥώμης ἐπισκόπων πράξεις, καινοτομίας τε τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως καὶ τυραννικὰς ἀπηνείας· καὶ τὴν θεολογίαν διδάσκων ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ διελέγετο δημοσίως κατὰ τῶν διακένῳ λεπτότητι καὶ ψιλαῖς ἐπινοίαις θεολογούντων· καὶ τὴν ἱερὰν Γραφὴν τῶν τε Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων οὐ κατὰ τὸν Ἀκβινάτην Θωμᾶν, Σκότον τε καὶ Ἀλβέρτον, ἀλλ' ἄλλως πως διετέλει σχολιάζων τε καὶ ἐξηγῶν.

Ἐν τούτοις οὖν ὄντος τοῦ Λουθήρου συνέβη ἡ μεταξὺ τῶν δομενικάνων καὶ αὐγουστινιανῶν σύγχησις ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Ὁ πάπας Ἰούλιος ὁ Β', ἔτει σωτηρίῳ **1506** τῇ ιή. τοῦ Ἀπριλίου, ἤρξατο κτίζειν ἐκ θεμελίων ἐν Ῥώμῃ τὸν περιβόητον καὶ παμμεγέθη ναὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἤτοι τὸ πατριαρχεῖον τῆς Ῥώμης, κτισθέντα ποτε ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου καὶ τῇ παρατάσει τοῦ χρόνου κρημνισμὸν ἐπαπειλοῦντα διὰ τὴν σαθρότητα. Ἀρχιτέκτων ἦν Λάζαρος ὁ Βραμάντης, ὅστις θεμελιώσας αὐτὸν ὑπερμεγέθη, κατὰ τὸν τοῦ Ἰουλίου σκοπὸν, ἀπῃτεῖτο πλεί-

στη ὅση ποσότης χρημάτων διὰ νὰ ἔλθῃ τὸ ἔργον εἰς ἔκβασιν· καὶ γὰρ μόνη ἡ οἰκοδομὴ, ἀπὸ Ἰουλίου τοῦ Β' μέχρις Ἰννοκεντίου τοῦ ΙΑ', ἤτοι εἰς ἔτη 170, ἐκόστισε μιλλιούνια σκούδων ρωμάνων τεσσαράκοντα. Καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον· τανῦν δὲ ὁ πάπας Ἰούλιος ἐβιάσθη δι' αὐτὴν τὴν οἰκοδομὴν νὰ διορίσῃ εἰς τὰ τῶν Χριστιανῶν ῥηγάτα ἐνδουλγέντιάς τινας νέας, ἤτοι συγχωρητικὰ γράμματα ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν, ἀνενεργήτους ἀποκαθιστῶν τὰς λοιπὰς προεκδοθείσας διὰ νὰ ἀγορασθοῦν αἱ νέαι, καὶ ἀκολούθως καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, ἐπὶ καίσαρος τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, πρὸς ὃν καὶ κατέφυγον οἱ Γερμανοὶ προσκλαιόμενοι διὰ τὰ βάρη ὁποῦ τοὺς ἐπιφορτίζονται ἀπὸ μέρους τοῦ πάπα. Ἀλλὰ χρείας πάλιν οὔσης χρημάτων διὰ τὴν αὐτὴν οἰκοδομὴν, ἡ προφάσει τῆς οἰκοδομῆς δι' ἄλλας οἰκιακὰς χρείας τοῦ πάπα, ὁ διάδοχος τοῦ Ἰουλίου πάπας Λέων ὁ Ι' διώρισε πάλιν ἐνδουλγέντιας, νὰ ἀγοράζωνται μὲ καταβολὴν χρημάτων εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ἄδειαν γαλακτοφαγίας εἰς τὰς νηστησίμους ἡμέρας, αὐτοῖς τε τοῖς ἀμετανοήτοις ἁμαρτωλοῖς ἄφεσιν πληρεστάτην τῶν ἁμαρτιῶν παρὰ τοῦ πάπα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἤθελαν συντρέξει μὲ χρηματοδοσίαν διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας. Ἐκ τούτου οὖν ἤρξατο ἡ αἵρεσις· ὁ γὰρ πάπας Λέων ὁ Ι' πέμπει εἰς τὸν Ἀλβέρτον, ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἐλέκτορα τῆς Μογουντίας καὶ πρίγκιπα τοῦ γένους Βρανδεμπούργ, γράμμα μὲ συγκαταβατικὰ γράμματα διὰ νὰ δοθοῦν αἱ ἐνδουλγέντιαι διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐκκλησίας, ἔτει **1515**· ὅστις ἔδωκε ταύτην τὴν ἐπιστασίαν καὶ τὴν τῶν χρημάτων συνάθροισιν τῷ Ἰωάννῃ Τέτζελ δομενικάνῳ. Ὀργίζονται καὶ ἀσχάλλουσιν ἐπὶ τούτῳ οἱ ἐρημῖται αὐγουστινιανοὶ, καὶ μὴ ὑποφέροντες τὴν ζημίαν τοῦ κέρδους ὁποῦ οἱ συνάζοντες τὰ χρήματα τῶν ἐνδουλγεντιῶν ἦτον συνήθεια νὰ πέρνουν διὰ τοὺς κόπους των, ἤγουν τὸ δέκατον τῶν συναζομένων, καθὼς εἰς τὰ σφέρτα τῆς Βλαχοπογδανίας οἱ σλουζπάσηδες τῶν ἡγεμόνων πέρνουν τὴν λεγομένην ρεσούραν, ἤρξαντο καταλαλεῖν καὶ καταβοᾶν κοινῇ πάντες οἱ αὐγουστινιανοί. Τούτων εἷς ὢν καὶ ὁ Λουθῆρος ἤρξατο σὺν τοῖς λοιποῖς κατακραυγάζειν, διδάσκαλος ὢν τότε, ὡς εἴρηται, τῆς θεολογίας, ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἀκαδημίᾳ τῆς Βιτεμβέργης.

Παρακινούμενος τοίνυν ὁ Λουθῆρος καὶ παρὰ τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου τῶν αὐγουστινιανῶν, τοὔνομα Ἰωάννου Σταυπικίου, τοῦ καὶ ὑπόληψιν ἔχοντος μεγάλην παρὰ τῷ δουκὶ τῆς Σαξωνίας Φριδερίχῳ, ἤρξατο κατηγορεῖν τοὺς δομενικανοὺς ὡς ἀπατεῶνας, ἀμαθεῖς καὶ φιλαργύρους, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, καὶ ἐν ταὐτῷ νὰ καταδικάζῃ τὰς ἀσεβεῖς καὶ ὑποκριτικὰς ἐμπορίας τῶν ἐνδουλγεντιῶν τὰς διὰ τῶν συγκαταβατικῶν τοῦ πάπα γραμμάτων γινομένας, καὶ ἀνθίστασθαι, καὶ ἀναιρεῖν ταύτας, καταγελῶν τοῦ τε πάπα καὶ τῆς ρωμαϊκῆς αὐλῆς καὶ ἀποδεικνύων μηδὲν ὄφελος γίγνεσθαι ἐκ τῶν ἐνδουλγεντιῶν ταῖς ψυχαῖς, εἰμὴ κέρδος τῇ ρωμαϊκῇ αὐλῇ καὶ τοῖς δομινικάνοις. Ἡδέως ἤκουσαν αὐτοῦ πάντες, καὶ τῆς μέθης ἀνανήψαντες ἐδέχθησαν τὴν γνώμην του. Ὅθεν ὁ Λουθῆρος ἀποκτήσας ἐντὸς ὀλίγου μυρίους ἀκροατάς τε καὶ ὁμόφρονας ὀπαδοὺς γράφει καὶ τῷ ῥηθέντι

ελέκτορι τῆς Μογουντίας κατὰ τῶν ἐνδουλγεντιῶν ὡς μηδὲν ὠφελουσῶν ταῖς ψυχαῖς, καὶ πέμπει αὐτῷ καὶ 97 θέσεις κατ' αὐτῶν, τὰς ὁποίας τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐκοινοποίησεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ δουκὸς τῆς Σαξωνίας τῷ ἐν τῇ Βιτεμβέργῃ, ἀφιερωμένῳ τῷ ὀνόματι Πάντων τῶν Ἁγίων· εἶτα ἔπεμψε τὰ ἴσα τῶν θέσεων αὐτῶν καὶ εἰς ὅλην τὴν Γερμανίαν. Ὁ δομενικάνος οὖν Τέτζελ ὁ προρρηθείς, διωρισμένος εἰς τὴν πώλησιν τῶν συγχωρητικῶν, μαθὼν τὸ ὅτι προδήλως τῇ αὐτοῦ πραγματείᾳ ἀντίκειται, ἐν τῇ πόλει Φραγκφόρτ, ἔνθα τὸ ὀφφίκιον εἶχε τοῦ Ἐξεταστοῦ τῆς πίστεως καὶ ἔνθεν τὴν διανομὴν τῶν ἐνδουλγεντιῶν ἐποιεῖτο, ἐξέθετο καὶ ἐκοινοποίησεν ἄλλας τόσας θέσεις κατὰ τοῦ Λουθήρου, καὶ παῤῥησίᾳ κατέκαυσε πυρὶ τὰς ὑπὸ τοῦ Λουθήρου προεκδοθείσας ὡς αἱρετικάς. Ἐποίησε τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Λουθῆρος ἐν τῇ ἐν Βιτεμβέργῃ πλατείᾳ, 800 ἴσα τῶν τοῦ Τέτζελ θέσεων παῤῥησίᾳ κατακαύσας· ὅθεν ἀλλήλους ἐξύβριζον καὶ ἀραῖς παλαμναιοτάταις ὑπέβαλλον· ὁ δὲ Τέτζελ καὶ τὴν διὰ πυρὸς κόλασιν τῷ Λουθήρῳ ὡς κακίστῳ αἱρετικῷ ἐπηπείλησεν.

Εἶτα Ἰωάννης ὁ Ἔκιος, καθηγητὴς τῶν ἱερῶν Γραφῶν ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τοῦ Ἰγγολστὰδ καὶ ἱεροκήρυξ ἐν τῇ πόλει Αὐγούστῃ, ἀντέστη τῷ Λουθήρῳ εἰς τὰ προρρηθέντα αὐτοῦ ἄρθρα, ὑποσημειώματά τινα σημειώσας· ἀλλ' ἀπήντησεν αὐτοῖς ὁ Λουθῆρος σκληρῶς τε καὶ περιφρονητικῶς.

Εἶτα γράφει ὁ Λουθῆρος τῷ πάπα Γρηγορίῳ τῷ Ι' περὶ τῶν εἰρημένων αὐτοῦ 97 θέσεων, ἐξηγῶν αὐτὰς καὶ ἀποδεικνύων δι' ἐπιχειρημάτων καὶ γνωμῶν, καὶ ἀφιερώσας τὸν τόμον τῷ πάπα, διαμαρτυρόμενος νὰ μὴν εἶπεν, ἢ νὰ μὴ ἔγραψεν, ἢ νὰ μὴ πιστεύῃ ἄλλο τι, εἰμὴ ἐκεῖνα ὁποῦ σώζονται εἰς τὰς θείας Γραφὰς, τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς Πατέρας καὶ εἰς τοὺς κανόνας καὶ ἀποφάσεις τῶν παπῶν. Εἶτα προσέθετο τῷ αὐτῷ πρὸς τὸν πάπαν τόμῳ καὶ ἄλλας δέκα πρὸς ταῖς τρισὶ θέσεις.

Ἐν εὐαρίθμοις δὲ ὀρθῶς ἔχουσι μυρία βλάσφημα καὶ αἱρετικὰ ἐξέφερε διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὰς καταχρήσεις καὶ καινοτομίας τοῦ πάπα. Ὅθεν ἂς συμπεράνῃ πᾶς τις πόσων κακῶν ἔγινεν αἴτιος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ πάπας. Ἀλλ' ἐν τούτοις γνωσθέντος ἐν τῇ Γερμανίᾳ τοῦ σκοποῦ ὃν ἔτρεφεν ὁ σουλτάνος ἐκστρατεῦσαι κατ' αὐτῆς, ὁ πάπας καὶ ὁ καῖσαρ Μαξιμιλιανὸς ὑπερεφοβοῦντο τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ καὶ ἡτοιμάζοντο πρὸς δεφένδευσιν· μόνος ὁ Λουθῆρος ἐδίδασκε τοὺς ὄχλους μὴ φοβεῖσθαι μηδὲ ὁπλίζεσθαι κατὰ τῶν Τούρκων, λέγων παῤῥησίᾳ ἐν τῇ ἑ θέσει τὸ, Οὐδενὶ ἀνθίστασθαι δεῖ, οὔτε Τούρκοις, οὐδ' ἄλλοις πολεμίοις, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ λέγοντος, « ὅποιός σε τύψῃ εἰς τὴν δεξιὰν καὶ τὰ ἑξῆς· » καὶ θέσει κδ'. Ὁ κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμός ἐστιν ἀντίστασις τῷ θεῷ· καὶ θέσει λδ'. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω, καὶ ἀπὸ τοῦ κατὰ τῶν Τούρκων πολέμου ἀποχὴν ποιείτω, ἕως οὗ ἐστιν ἐν ἀνθρώποις τὸ πάπας ὄνομα· δεικνύων ὅτι κρεῖττον ζῆν ὑπὸ τῷ Τούρκῳ ἢ ὑπὸ τῷ πάπᾳ· καὶ ἀλλαχόσε. Τί κακὸν ποιεῖ ὁ Τοῦρκος; Μετὰ ταῦτα ἐδίδαξε πολλὰ κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀφορισμοῦ. Ὁ καῖσαρ Μαξιμιλιανὸς ἐν τῇ ἐν

Αὐγούστῃ συναθροισθείσῃ διαίτῃ ἐφανέρωσε τοῖς συναχθεῖσιν εὐγενέσι τὰ θορυβώδη κινήματα καὶ λόγους τοῦ Λουθήρου· εἶτα ἔγραψε καὶ τῷ πάπᾳ ζητῶντας τὸ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας νὰ ἐξετασθῶσι τὰ τοῦ Λουθήρου.

Σίλβεστρος Πριέριος, διδάσκαλος τοῦ παλατίου τῆς Ῥώμης καὶ γενικὸς Ἐξεταστὴς τοῦ ἱεροῦ ὀφφικίου, εἶχε γράψει πρότερον ἀπὸ Ῥώμης βιβλιάριον κατὰ τῶν τοῦ Λουθήρου θέσεων. Ἀλλὰ τὰ ἐπιχειρήματά του ὄντας ἐστερημένα ἀπὸ ῥητὰ τῆς θείας Γραφῆς, ἀπὸ μαρτυρίας τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ ἀπὸ Κανόνας καὶ διατάξεις τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων, (τοσαύτη ἀμάθεια ἐπεκράτει τότε εἰς τὴν Ῥώμην τῆς τε θείας Γραφῆς καὶ τῆς θεολογίας), ἐφάνη καταγέλαστον καὶ εἰς τὸν Λουθῆρον καὶ εἰς τοὺς ὀπαδούς του τὸ σύγγραμμα. Ὅθεν ὁ Λουθῆρος εἶχεν ἀπαντήσει τότε εἰς αὐτὸ διὰ δύο κυκλικῶν ἐπιστολῶν μὲ ὕβρεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ θρόνου, ὀνομάζων τὸν πάπαν Ἀντίχριστον καθήμενον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ, καὶ βδέλυγμα τὸ ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, καὶ βασιλεύοντα ἐν τῇ Βαβυλῶνι τῇ πορφύραν ἐνδεδυμένῃ Ῥώμῃ, καὶ τὸν κλῆρον τῆς Ῥώμης συναγωγὴν τοῦ Σατανᾶ ἐπονομάζων.

Μετὰ ταῦτα ὁ πάπας εἶχε διορίσει ἑπτὰ θεολόγους διὰ νὰ καταργήσουν ἐγγράφως τὴν αἵρεσιν τοῦ Λουθήρου, ὧν οἱ κρείττους ἦσαν Ἰωάννης, Πέτρος ὁ Καράφας, ἐπίσκοπος Τεατῖνος ὁ καὶ ὕστερον πάπας γενόμενος καὶ μετονομασθεὶς Παῦλος Δ', Σίλβεστρος ὁ δομενικάνος, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ὁ καὶ τῷ ἔτει 1521 σταλεὶς πρέσβυς εἰς τὴν Γερμανίαν κατὰ τοῦ Λουθήρου. Ἀλλὰ καὶτοὶ οἱ διορισθέντες ἑπτὰ, ὡς καὶ ὁ Πριέριος, οὐδὲν κατὰ τοῦ Λουθήρου ἀπαντῆσαι ἠδυνήθησαν. Παρὰ ταῦτα καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὅλον τῆς Γερμανίας, ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς καὶ ἄλλοι, ἦσαν μὲ διεφθαρμένα ἤθη καὶ μὲ κακὴν ὑπόληψιν εἰς τὸ πλῆθος.

Ὡς τόσον ὁ πάπας λαβὼν τὰ γράμματα τοῦ καίσαρος Μαξιμιλιανοῦ προστάζει τὸν Λουθῆρον μὲ μονιτώριον, διὰ τοῦ Ἱερωνύμου Γινούτζη ἐπισκόπου, ἔτει σωτηρίῳ 1518 Αὐγούστου ζ', νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ῥώμην ἐν διαστήματι δύο μηνῶν ἵνα παραστὰς δώσῃ λόγον τῆς διδασκαλίας του. Γράφει ὁ Λουθῆρος τῷ ἐλέκτορι δουκὶ τῆς Σαξωνίας, καὶ Γεωργίῳ Παλατίνῳ τῷ ἐφημερίῳ αὐτοῦ, καὶ τῇ ἀκαδημίᾳ τῆς Βιτεμβέργης, ἧς αὐτὸς ἦτον μέλος, ζητῶν τὸ νὰ τὸν διορισθῶσι παρὰ τοῦ πάπα κριταὶ ἐν τῇ Γερμανίᾳ. Ἡ ἀκαδημία μόνη ἔγραψε τῷ Κάρλῳ Μιλτὶτζ, κουβικουλαρίῳ τοῦ πάπα, περὶ τούτου· ἔγραψε δὲ καὶ ὁ ἐλέκτωρ τῆς Σαξωνίας τῷ καρδινάλῃ Θωμᾷ Γαετάνῳ, πρέσβει τοῦ πάπα παρὰ τῷ καίσαρι, διὰ νὰ γράψῃ περὶ τῆς ζητήσεως τοῦ Λουθήρου τῷ πάπᾳ. Εἶχεν ὁ Λουθῆρος μεγάλην ὑπόληψιν, δύναμιν, φήμην καὶ φίλους πολλοὺς ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ὀπαδοὺς ἀναριθμήτους, πάντων κοινῶς λεγόντων, ἀμαθῶν τε καὶ πολυμαθῶν, ἰδιωτῶν τε καὶ τῶν ἐν τέλει, ζητεῖν τὸν Λουθῆρον ὑπεράσπισιν τῆς ἀληθείας κατὰ τῶν συναθροιζόντων τὰ τῶν ἐνδουλγεντιῶν χρήματα, οἵτινες τὰ χρήματα μᾶλλον ἢ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἐπιποθοῦντες ἐχθρωδῶς φέρονται κατὰ τοῦ Λουθήρου λαλοῦντος τὴν ἀλήθειαν. Ὅθεν καὶ πολλὰ πολλῶν συγγράμματα εἶχον ἐκδοθεῖ ἐν τῇ Γερμανίᾳ σχετλιάζοντα καὶ

κατηγοροῦντα ἐπισκόπους καὶ θεολόγους τοὺς τῷ Λουθήρῳ ἀντιφάσκοντας, καὶ καταγινώσκοντα αὐτοὺς ὑπερηφανίαν, φιλαργυρίαν, φθόνον, βαρβαρότητα καὶ ἀμάθειαν, οὐ δι' ἄλλο τι διώκοντας καὶ ἀπεχθῶς φερομένους κατὰ τοῦ ἀθώου Λουθήρου, εἰμὴ διὰ τὴν παιδείαν, ὡς καὶ σοφωτέρου καὶ πολυμαθεστέρου αὐτῶν ὄντος, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐλευθέρως κατὰ τῶν πλάνων καὶ γοήτων καὶ ὑποκριτῶν λαλοῦντος· καὶ ἦν ὑπόληψις κοινὴ εἰς ὅλην τὴν Γερμανίαν ὅτι ὁ Λουθῆρος διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ δίκαιον κατατρέχεται παρ' ἐκκλησιαστικῶν φθονερῶν, φιλοχρημάτων καὶ ἀμαθῶν, οἵτινες ἀργῶς καὶ ἀκολάστως ζῶντες βυζάνουσι τῶν ἁπλουστέρων τὰ χρήματα μὲ ἐφευρέσεις δεισιδαιμονιῶν· ἐξ ἐναντίας ὁ ῥηθεὶς Τέτζελης εἶχε χάσει κάθε ὑπόληψιν εἰς τὸν κόσμον· ἡ εὐλάβεια ἡ εἰς τὰς ἐνδουλγεντίας εἶχε κοπεῖ τελείως, καὶ τὸ ἀπὸ τούτων εἰσόδημα πάντῃ εἶχε παύσει, καὶ ἄπρακτοι ἐπανέκαμπτον πανταχόθεν τῆς Γερμανίας οἱ τῶν ἐνδουλγεντιῶν μινίστροι καὶ πουλητάι. Ὅθεν ὑπὸ τῆς λύπης του μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ὁ Τέτζελης. Ταῦτα οὖν εἰδὼς ὁ πάπας καὶ συλλογιζόμενος ὅτι ἡ ἀντίστασις θέλει αὐξήσει τὸ κακὸν, καὶ τὸ θέλημά του δὲν θέλει γένει, διορίζει καὶ ἄκων κριτὴν καὶ ἐξεταστὴν τοῦ Λουθήρου τὸν αὐτὸν καρδινάλην τὸν προῤῥηθέντα Θωμᾶν Γαετάνον. Λαβὼν οὖν ὁ Λουθῆρος παρὰ τοῦ καίσαρος τὸ ζητηθὲν σαλβοκονδότο, ἤτοι ἔγγραφον βεβαιότητα τοῦ μὴ ἐπιβουλευθῆναι τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἀπάρας τῆς Ἑλδεμβέργης ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν Αὐγούστην, καὶ καταλύσας παρὰ τοῖς καρμελιτάναις ἀπῆλθε πρὸς τὸν καρδινάλην Γαετάνον, ὅστις φιλοφρόνως αὐτὸν ἀποδεχθεὶς τρία τινα αὐτῷ προσέταξε· ἀ) τὸ ἐπανελθεῖν ἀπὸ τῶν σφαλμάτων εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν καὶ ἀθετῆσαι τὰ παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δεδεγμένην διδασκαλίαν ἐν ταῖς θέσεσι καὶ τοῖς λόγοις περὶ τῶν ἐνδουλγεντιῶν κηρυχθέντα· β') τὸ καὶ τοῦ λοιποῦ τοιαῦτα μὴ διδάξαι καὶ δι' ὑποσχέσεως ἐγγράφου καὶ ἐμμαρτύρου αὐτὸ ἐπικυρῶσαι· γ') τὸ καὶ τοῦ λοιποῦ μὴ κηρῦξαί τινα ἀλλότρια τῶν δεδεγμένων δογμάτων τῆς ἐκκλησίας, ὑφ' ὧν τῇ κοινῇ ἡσυχίᾳ θόρυβον ἐπαγαγεῖν δυνήσεται. Ἠρνήθη ὁ Λουθῆρος τὸ ὅτι νὰ ἐδίδαξέ τι ἐναντίον τῇ δεδεγμένῃ διδασκαλίᾳ τῆς ἐκκλησίας· ἀλλ' ἀπεκρίθη ὁ καρδινάλης τὸ ὅτι ἐκήρυξε δύο τινὰ ἐναντία, ἀ) τὸ νὰ ἀρνῆται δηλαδὴ ὅτι ἡ δύναμις τῶν ἐνδουλγεντιῶν προέρχεται ἀπὸ τοῦ θησαυροῦ τῶν μισθῶν τοῦ Χριστοῦ· καὶ β') τὸ νὰ ζητῇ νέαν τινὰ πίστιν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν Μυστηρίων, δι' ἧς δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος βέβαια νὰ ἀποφασίσῃ ὅτι αἱ ἁμαρτίαι του συνεχωρήθησαν, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὴν διάθεσίν του, καὶ τὸ νὰ ὀνομάζῃ πίστιν αὐτὸ τὸ οὕτωσὶ καταπείθεσθαι, καὶ μὲ αὐτὴν μόνην νὰ λέγῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος δικαιοῦται· τὸ πρῶτον εἶπεν ὁ λιγάτος ὅτι νὰ ἀντίκειται εἰς τὴν διάταξιν Κλήμεντος τοῦ ΣΤ', τὸ δὲ δεύτερον τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ, ἥτις ἀρνεῖται τὸ νὰ ἠμπορῇ τινας νὰ ἠξεύρῃ βεβαίως τὴν σωτηρίαν του, τὸ ὅτι εἶναι δηλαδὴ σεσωσμένος. Ἀπεκρίθη εἰς αὐτὰ ὁ Λουθῆρος ἀπὸ Γραφῶν, ἀρνούμενος εὐστόχως καὶ τὸ ἄσφαλτον τοῦ πάπα. Αἱ ἀνταποκρίσεις προεχώρησαν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ γένῃ τὸ πρᾶγμα ἀντὶ ἐξετάσεως διάλεξις καὶ φιλονεικία προφανής. Ὅθεν

ὁ καρδινάλης νομίσας ἀπρεπὲς τῇ ἀξίᾳ του τὸ νὰ φιλονεικῇ μὲ τὸν Λουθῆρον χωρὶς νὰ ἠμπορῇ διὰ Γραφῶν νὰ τὸν φιμώσῃ, διέλυσε τὴν διάλεξιν καὶ ἤρξατο νὰ τὸν λαλῇ συμβουλευτικῷ τῷ τρόπῳ, ὑπομίκτῳ καὶ ἀπειλαῖς. Ἀπῆλθε τότε μὲν ὁ Λουθῆρος, ἀλλὰ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπανῆλθε μὲ τέσσαρας γερουσιαστὰς, καὶ μὲ τὸν Ἰωάννην τὸν Σταυπίκιον ἐπίτροπον γενικὸν τοῦ ἐν τῇ Γερμανίᾳ τάγματος τῶν αὐγουστινιανῶν· εἶπε τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς του πρὸ τοῦ λιγάτου, εἶτα ἀπέδειξεν ὅτι πάντα τὰ παρ' αὐτοῦ λαληθέντα εἰσὶ κατὰ τὰς θείας Γραφὰς, καὶ ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ τὰ δεφενδεύσῃ εἰς κάθε διάλεξιν, ἂν δὲν τὰ ἀποδοκιμάσῃ ἡ ἀκαδημία ἡ ἐν τῇ Βασιλείᾳ, Φριβούργῳ, καὶ Λοβανίῳ, καὶ Παρισίοις. Ὁ Γαετάνος, ἀδυνατῶν εἰς τὸ νὰ τὸν ἀποκριθῇ ἀρνούμενον τὴν ἐξουσίαν τοῦ πάπα, ἄρχησε πάλιν νὰ τὸν συμβουλεύῃ εἰς ἑαυτὸν ἐλθεῖν καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀπῆλθεν οὖν ὁ Λουθῆρος, ἀλλὰ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπανελθὼν λέγει τῷ Γαετάνῳ ὅτι ἡ διάταξις τοῦ Κλήμεντος τοῦ ΣΤ' οὐκ ἀντίκειται τοῖς τῷ Λουθήρῳ διδαχθεῖσι, καὶ καταντᾷ πάλιν τὸ πρᾶγμα εἰς φιλονεικίας, καὶ ὁ Γαετάνος εἶπεν αὐτῷ τέλος πάντων συμβουλεύων καὶ παρακαλῶν νὰ μὴ συγχίζῃ τὴν ἐκκλησίαν μὲ νέα δόγματα, καὶ νὰ μὴν θαῤῥῇ πῶς ἠξεύρει περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει, καὶ νὰ ὑποταχθῇ τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ ἂν δὲν ἀλλάξῃ γνώμην πῶς θέλει γένει φροντὶς περὶ τοῦ ποιητέου. Εἶχεν ὁ καρδινάλης ἄδειαν ἀπὸ τὸν πάπαν νὰ δεχθῇ τὸν Λουθῆρον ἂν δείξῃ ὑποταγὴν, εἰδεμὴ ν' ἀφορίσῃ καὶ τὸν τε καὶ τοὺς αὐτοῦ ὁμόφρονας καὶ ὑπερασπιστὰς, καὶ διὰ χειρὸς λαϊκῆς νὰ τὸν φυλακώσῃ. Ὁ Λουθῆρος ἀφεὶς τὸν καρδινάλην συμβουλεύοντα μετά τινας ἄλλας μετ' αὐτοῦ συνομιλίας γράφει ὅτι ἀδυνατεῖ, ὡς πτωχὸς, νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν Ῥώμην, ὑποπτεύεται ἐκείνην τὴν κατοικίαν καὶ τοὺς κριτὰς καὶ τὸν ἴδιον πάπαν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, κατὰ τὸ παρὸν ἐσφαλμένον εἰς τὰς εἰδήσεις, ζητεῖ ἔκκλητον εἰς τὸν αὐτὸν, ἀληθῶς καὶ ὀρθῶς ἔχοντα εἰς τὰς εἰδήσεις, ἤτοι ἀπὸ τοῦ πάπα εἰς τὴν Σύνοδον. Καὶ προσάψας τὸ ἔγγραφον τῇ δημοσίᾳ πλατείᾳ τῆς Αὐγούστης ἀναχωρεῖ ἐκεῖθεν καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Βιτεμβέργην.

Γράφει τῷ ἐλέκτορι τῆς Σαξωνίας καὶ πάσαις ταῖς πόλεσι τῆς Γερμανίας καὶ κατὰ τοῦ λιγάτου καὶ κατὰ τῆς πίστεως, καὶ προσκαλῶντας εἰς διαλέξεις τοὺς Ἐξεταστὰς κατολίκους προέβαλε θέσεις καὶ ἐσχολίασε δόγματα. Τὸ ἥμισυ τῆς Γερμανίας σχεδὸν αὐτῷ προσετέθη· βεβαρημένοι γὰρ ὄντες ἀπὸ τῶν τυραννιῶν τοῦ πάπα ὁδηγὸν ἐζήτουν τοῦ ἀθετῆσαι αὐτόν. Ἔγραψεν ὁ Γαετάνος κατὰ τοῦ Λουθήρου τὸ περὶ ἐνδουλγεντιῶν· ἐξέδοτο καὶ ὁ πάπας σύγγραμμα, τὴν λεγομένην Βούλην, τὸ ὅτι ὁ θησαυρὸς τῆς ἐκκλησίας περιέχει τοὺς μισθοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἁγίων, καὶ οἱ πάπαι ἠμποροῦν, ὡς ἔχοντες τὰς κλεῖς, νὰ διορίσουν τὸν τοιοῦτον θησαυρὸν εἰς τὰς ἐνδουλγεντίας διὰ ὄφελος ζώντων καὶ τεθνεώτων κτλ. Ἀλλ' ἐνομίσθησαν ταῦτα πάντα πόθος τοῦ κέρδους τοῦ ἀπὸ τῶν ἐλεημοσυνῶν καὶ οὐδὲν ὠφέλησαν. Ἐν τούτοις θανόντος καὶ τοῦ καίσαρος Μαξιμιλιανοῦ, ἔτει 1519 Ἰανουαρίου ιβ', ἔμεινεν ἐπίτροπος τῆς βασιλείας μέχρι τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ νέου καίσαρος ὁ δοὺξ τῆς Σαξωνίας. Παρετάθη

ἡ ἀνακήρυξις μῆνας πέντε, καὶ τούτῳ τῷ διαστήματι ηὔξησε μεγάλως ὁ λουθηρανισμός. Πέμπει ὁ πάπας πρέσβυν τῷ δουκὶ τῆς Σαξωνίας τὸν προρρηθέντα Μιλτὶτζ, μὲ ῥόδον ἐκ χρυσοῦ πεποιημένον διὰ χάρισμα, εἰς σημεῖον τιμῆς καὶ ἀγάπης, ζητῶντας παρὰ τοῦ δουκὸς τὸ νὰ μὴν ἀναχωρήσῃ ὁ Λουθῆρος ἀπὸ τῆς Σαξωνίας, μήπου ἀπελθὼν εἰς τὴν Βορμίαν ἀνεγείρῃ τοὺς παλαιοὺς οὐσίτας φοβούμενος, ὃ καὶ ἐγένετο ὕστερον. Ἐνέτυχε δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Μιλτὶτζ καὶ τῷ Λουθήρῳ ἐν τῇ πόλει Ἀλτεμβοὺργ, καὶ συνανεστράφησαν μαζὴ ἐπὶ πολὺ, φιλοφρόνως περιποιούμενος ὁ Μιλτὶτζ τὸν Λουθῆρον.

Γράφει τῷ πάπᾳ Λέοντι τῷ Ι' ὁ Λουθῆρος τῇ προτροπῇ τοῦ Μιλτὶτζ, ἔτει 1519 Μαρτίου γ'. Συναναστροφὴν οὖν πολλὴν ἔχων ὁ Λουθῆρος μὲ τὸν Μιλτὶτζ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν συμποσίοις, πολλάκις ὕβριζε τὸν πάπαν ἔμπροσθεν τοῦ Μιλτὶτζ λόγῳ τε καὶ γραφῇ, καὶ πολλάκις ὁ Μιλτὶτζ αὐτὸν παρεκάλει, καὶ πολλάκις ἐφοβήθη· ἀλλὰ καὶ μυστικὰ αὐτῷ τινα τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἐκοινώνησε, τὰ ὁποῖα ὕστερον ἐν τῇ διαίτῃ τῆς Βορματίας ὡς τῆς Ῥώμης ἐγκλήματα ὑπὸ τῶν ἰδίων μαρτυρηθέντα ἀπηριθμήθησαν καὶ κατηγορήθησαν.

Ἐν τούτοις ὁ Ἔκιος, κατόλικος σοφὸς καὶ ἀνταγωνιστὴς πικρὸς τοῦ Λουθήρου, προσκαλεῖται εἰς τὴν Λειψίαν τὸν Λουθῆρον διὰ κοινὴν διάλεξιν. Ἀπῆλθεν ὁ Λουθῆρος μὲ τὸν Καρλοστάδιον, καὶ γίνεται ἡ διάλεξις εἰς μίαν μεγάλην σάλαν, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Λειψίας δουκὸς Γεωργίου, τῆς γερουσίας καὶ τῆς ἀκαδημίας. Ἠκολούθησεν ἡ διάλεξις δέκα ἡμέρας περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα, περὶ πουργατορίου, ἐνδουλγεντιῶν, μετανοίας καὶ ἀφέσεως τοῦ ἱερέως, μὲ διαλέξεις σφοδρὰς καὶ πεισματώδεις· καὶ ὁ Λουθῆρος ἐν ταύτῃ τῇ διαλέξει ὤρθη λίαν θρασὺς καὶ θυμώδης ἀμέτρως· καὶ εἰπόντος αὐτῷ τινος ὡς οὐχ ἁρμόζει αὐτῷ τοσοῦτον ταράττεσθαι, ἀπεκρίθη τὸ, μήτε διὰ τὸν θεὸν ἤρξατο ἡ ὑπόθεσις αὕτη, μήτε αὖθις διὰ τὸν θεὸν μέλλει τελειοῦσθαι, ὡσανεὶ λέγων ὅτι διὰ τὸν πάπαν καὶ τὰς αὐτοῦ καινοτομίας ἐγένετο αἱρεσιάρχης. Μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ συνεδρίου ἔγραψεν ὁ Λουθῆρος πανταχόσε τῆς Γερμανίας ὅτι νὰ ἐνίκησε τὸν Ἔκιον εἰς τὰς διαλέξεις.

Μετὰ τὴν ἐν τῇ Λειψίᾳ διάλεξιν ὁ Μιλτὶτζ ἐφρόντισε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Λουθήρου διὰ τῶν αὐγουστινιανῶν τῶν ἐν τῇ Νεμτζίᾳ, ἔτει 1520 Ἀπριλίου ς', ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσε. Γράφει ὁ Λουθῆρος καὶ ἄλλην ἐπιστολὴν τῷ πάπᾳ μὲ αὐθάδειαν. Ἐκδίδωσιν ἐν τῇ Βιτεμβέργῃ τέλος πάντων τὸ βιβλίον Περὶ μεταῤῥυθμίσεως τῆς πίστεως, διαλέκτῳ γερμανικῇ συγγεγραμμένον, ὅπου καὶ ἐλέγχει τὸν πάπαν καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς διὰ τὰ ἀθεμιτουργήματά τους, δείκνυσι ψευδὲς καὶ ἀσεβὲς καὶ τὸ τοῦ πάπα πρωτεῖον· εἶτα κατακαίει, πάντων παρόντων, ἐν τῇ πλατείᾳ τὰ λεγόμενα Κανονικὰ Νομικὰ, καὶ συντίθησι βιβλίον κατὰ τούτων, ᾧ τίτλος, Περὶ ἀλώσεως βαβυλωνικῆς τῆς ἐκκλησίας, ψέγων ἐν αὐτῷ καὶ στηλιτεύων σφάλματα παπικὰ ἐν 30 ἄρθροις περιγεγραμμένα· εἶτα συντίθησι καὶ ἄλλο βιβλίον Κατὰ τῶν ἑπτὰ Μυστηρίων τῆς ἐκκλη-

σίας, πλῆρες αἱρέσεων καὶ βλασφημιῶν, καὶ βλασφημεῖ ὅτι κἀμμίαν ἁμαρτίαν δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἁμαρτήσῃ ὁ πιστεύων τοῖς κυριακοῖς λόγοις τε καὶ ὑποσχέσεσι τοῖς περὶ τοῦ βαπτίσματος, ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται λέγουσι· φθάνει μόνον νὰ μὴν ἀπιστῇ, καὶ ἅπασαι αἱ ἁμαρτίαι δὲν βλάπτουν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ πιστεύει· καὶ τοιαῦτα βλασφημεῖ διὰ νὰ ἀναιρέσῃ μετάνοιαν, ἐξομολόγησιν καὶ ἱκανοποίησιν, προσευχὰς, νηστείας κτλ. Εἶτα συνέθετο καὶ ἄλλο βιβλίον, ᾧ τίτλος, Περὶ ὁράματος τοῦ Δανιὴλ, ἐν ᾧ καταφερόμενος κατὰ τοῦ πάπα σφοδρῶς ἐγγίζει καὶ τὴν ἐκκλησίαν. Ὅθεν ὁ πάπας Λέων ὁ Ι' μὲ τὸ σύγγραμμα λεγόμενον Βούλα κατακρίνει ὡς αἱρετικὴν τὴν τοῦ Λουθήρου διδασκαλίαν, καὶ θέσεις αὐτοῦ 41 αἱρετικαὶ ἀποφασίζονται αἱ εἰς τόδε προρρηθεῖσαι, ἔτει 1520 κατὰ μῆνα Ἰούλιον, καὶ ἐν διαστήματι ἡμερῶν 60 ἂν δὲν μετανοήσῃ αὐτός τε καὶ οἱ αὐτῷ ὁμόφρονες, καὶ οἱ αὐτὸν μὴ διώκοντες, συναναστρεφόμενοι καὶ ἄσυλον δίδοντες εἰς πόλεις ἢ κώμας, καὶ οἱ τὰ συγγράμματά του μὴ καύσαντες, ἀφορίζονται, καὶ τῶν προνομίων τους καὶ ὀφφικίων ὑστεροῦνται τῶν παρὰ τῆς Ῥώμης αὐτοῖς διδομένων, ἤτοι ἐπισκοπῶν, ἡγουμενειῶν καὶ ἄλλων. Ἔστειλε τὰ γράμματα ὁ πάπας διὰ δύο πρέσβεων, γράψας καὶ τῷ δουκὶ τῆς Σαξωνίας καὶ τῷ μετὰ τὸν Μαξιμιλιανὸν γενομένῳ καίσαρι Κάρλῳ τῷ Ε', τῷ καὶ τῆς Ἱσπανίας ῥηγὶ εἰς τόδε ὑπάρξαντι. Ἐδέχθη τὸ γράμμα τοῦ πάπα ὁ καῖσαρ καὶ κατέκαυσε τὰ συγγράμματα τοῦ Λουθήρου πάντα τὰ εὑρεθέντα ἐν ταῖς πλατείαις τῶν ἱσπανικῶν πόλεων, τῆς Βραβαντίας, καὶ τῶν πόλεων τῆς Μογουντίας καὶ Κολωνίας, διὰ τῶν ἐκεῖσε ἀκαδημιῶν· ὁμοίως καὶ ὑπὸ τῶν Ἐγγλέζων καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις ἀκαδημίας κατεκάη τὰ τοῦ Λουθήρου συγγράμματα. Ἀλλ' ὁ Μελάγκτων συνέγραψεν εὐθὺς ὑπὲρ τοῦ Λουθήρου κατὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν τοῦ Παρισίου· ὅτε δοὺξ καὶ ἐλέκτωρ τῆς Σαξωνίας Φριδερῖχος μεταπεμψάμενος εἰς τὴν πόλιν Λοβάνιον τινὰς τῶν θεολόγων, ἐν οἷς καὶ τὸν μέγα ὄνομα τότε ἔχοντα Ἔρασμον, καὶ πυθόμενος αὐτοὺς τὰ κατὰ τὸν Λουθῆρον, καὶ ἀκούσας τὸ ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶναι εἰς τοιαύτην κατάστασιν ὁποῦ ἀναγκαίως χρήζει μεταῤῥυθμίσεως, καὶ ὁ Λουθῆρος δικαίως κατηγόρησέ τινας αὐτῆς καταχρήσεις, αἵτινες τῇ ἀμελείᾳ τῶν ἐπισκόπων παρεισήχθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τῶν ὁποίων τὴν διόρθωσιν πάντες οἱ καλοὶ πρὸ πολλοῦ ἐπιθυμοῦσι, καὶ πολλοὶ ἐπαινοῦσι τὸν σκοπόν του, ὁποῦ ἀπὸ τὰ σοφίσματα τῶν σχολαστικῶν καὶ τὰς καινοτομίας τοῦ πάπα ἐξαπατηθέντας τοὺς πολλοὺς πάσχει νὰ τοὺς φανερώσῃ τὴν ἀπάτην εἰς ἣν κατεκρημνίσθησαν· τόσον μόνον σφάλλει ὁ Λουθῆρος, ὁποῦ σκληρῶς καὶ αὐστηρῶς φέρεται εἰς τὰ συγγράμματά του, καὶ ἐπιθυμητὸν ἤθελεν εἶσθαι τὸ νὰ μὴν κακολογῇ γράφων, διὰ νὰ μὴν ἀπαλλοτριῇ τοὺς χρηστοήθεις μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦ ἐν κατηγορίαις γράφειν, ἀλλ' ἡμέρως καὶ πράως νὰ φανερώσῃ τὰς καινοτομίας. Ἐν τούτοις ὁ Λουθῆρος καίει παῤῥησίᾳ τὴν ῥηθεῖσαν Βούλαν τοῦ πάπα, συγγράφει καὶ ἐκδίδωσι τρία βιβλία· καὶ τοῦ μὲν ἀ ἐπιγραφὴ τὸ Κατὰ τῆς ἐπαράτου βουλῆς τοῦ Ἀντιχρίστου· τοῦ δὲ β' τὸ Ἀπόδειξις τῶν ἄρθρων τῶν παρὰ τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ Ι' κα-

ταδικασθέντων· καὶ τοῦ γ' τὸ Διατί κατεδικάσθησαν τὰ ἄρθρα τοῦ Μαρτίνου· ἐξέδοτο ὕστερον καὶ ἕνδεκα συγγράμματα τίτλοις διαφόροις περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως. Ὅθεν ὁ πάπας κατιδὼν τὸ ἀμετανόητον τοῦ Λουθήρου ἐκδίδωσι τὴν β' Βοῦλαν, ἔτει 1521 Ἰανουαρίου γ', δι' ἧς ἀφορίζει καὶ ἀναθεματίζει αὐτόν τε καὶ τοὺς αὐτοῦ πάντας ὁμόφρονας ὑπερασπιστὰς, μικρούς τε καὶ μεγάλους, ἀξιωματικούς τε καὶ δημώδεις, λαϊκούς τε καὶ ἐκκλησιαστικοὺς, καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

Ἐν τούτοις ὁ καῖσαρ Κάρολος ὁ Ε' ἀθροίζει τὴν λεγομένην δίαιταν εἰς τὴν πόλιν Βορματίαν, καὶ διὰ ἄλλας ὑποθέσεις καὶ διὰ τὴν τοῦ Λουθήρου, καὶ προσεκλήθη μετὰ πολλὰ ὁ Λουθῆρος εἰς ἀπολογίαν. Ἠναντιώθησαν εἰς αὐτὸ οἱ ῥηθέντες δύο ληγάτοι τοῦ πάπα, Ἀλέξανδρος καὶ Καρακίολος· καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἔγγιζε τοῦ πάπα, ὡς ποιήσαντος τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν· ἀλλ' οὖν ἐβιάσθησαν νὰ τὸ κάμουν διὰ τὴν πολλὴν τοῦ δήμου πρὸς τὸν Λουθῆρον ὑπόληψιν· καὶ γὰρ καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ζωγραφήσαντες στεφάνῳ ἐκόσμησαν ὡς ἁγίου εἰκόνα. Ἐρχόμενος οὖν ὁ Λουθῆρος μὲ σαλβοκονδότο, τοὐτέστιν ἔγγραφον διὰ ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς του, καθ' ὁδὸν εἰς τὰς πόλεις ἐδίδασκε καὶ τοὺς λόγους τύποις παρεδίδου. Φθάσας εἰς τὴν Βορματίαν μὲ συντροφίαν 100 ἱππέων φίλων του εἰσῆλθε πρὸς τὸν καίσαρα, εἶτα εἰς τὴν δίαιταν, ὅπου πολλὰ λαλήσας κατὰ τοῦ πάπα, πάντων ἀκουόντων, πολλά τε εἰπὼν καὶ ἀκούσας παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Τρέβερι καὶ Ἰωάννου τοῦ Κουκλέου καὶ ἄλλων θεολογούντων, ἔν τε τῇ διαίτῃ καὶ ἰδίᾳ, καὶ μηδόλως πεισθεὶς γνώμην μεταβαλεῖν, ἐδιώχθη παρὰ τοῦ καίσαρος ὡς λαλῶν καὶ κατὰ τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ Συνόδου, καὶ προσετάγη ὅτι εἰς διάστημα εἴκοσι ἡμερῶν νὰ μὴν εὑρεθῇ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς ἐπικρατείας του. Ἀναχωρεῖ οὖν ὁ Λουθῆρος ἀπὸ τῆς Βορματίας, Ἀπριλίου κς' ἔτει 1521, καὶ ἀπελθὼν κρύπτεται εἰς τὸ ὀχύρωμα τοῦ δουκὸς τῆς Σαξωνίας τὸ λεγόμενον Βαστβέργα. Γίνεται θόρυβος πολὺς ὑπὸ τοῦ πλήθους τὸν Λουθῆρον ζητοῦντος, καὶ μικροῦ δεῖν ἤθελαν φονεύσει τοὺς τοῦ πάπα λησγάτους, καὶ τὴν φήμην τοῦ καίσαρος ἐδυσφήμουν τὰ μέγιστα· ἀλλ' ὁ καῖσαρ οὐδὲν τοῦ θορύβου φροντίσας ἐξέδοτο τὸν ὅρον τῆς κατὰ τοῦ Λουθήρου ἐξορίας, ἐκπτώσεώς τε τῶν ἰδίων ὀφφικίων καὶ δημεύσεως διὰ τὰ πράγματα τῶν ὑπερασπιστῶν αὐτοῦ ἢ αὐτῷ ὁμοφρόνων καὶ τῶν διδόντων ἢ κατάλυμα ἢ τροφὴν τῷ Λουθήρῳ· καὶ προστάττει τὸ ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῇ ὁ Λουθῆρος νὰ δεθῇ καὶ νὰ ἀποσταλῇ τῷ καίσαρι, καὶ νὰ κατακαῶσι τὰ βιβλία του, καὶ παρ' οὐδενὸς νὰ μὴν τυπωθοῦν τοῦ λοιποῦ καὶ νὰ μὴν φυλαχθοῦν. Καταβοῶσι κατὰ τοῦ ὅρου οἱ τῷ Λουθήρῳ προσκείμενοι, πάθος καὶ ἀμάθειαν κατ'αὐτοῦ ἐπιφέροντες· ὅ,τε Λουθῆρος πολλῷ μᾶλλον διὰ τὴν καταδρομὴν ἀγανακτήσας, τότε δὴ τότε ἐξέπεσεν εἰς μεγαλητέρας αἱρέσεις, αἵτινες φαίνονται εἰς τὰ τέσσαρα βιβλία ὁποῦ συνέθετο, ἁ Περὶ ἐξομολογήσεως μυστικῆς· β' Περὶ μοναστικοῦ βίου· γ' Περὶ καταργήσεως τῆς λειτουργίας, καὶ δ' τὸ πρὸς ἀπάντησιν τοῦ θεολόγου Λοτόμου τοῦ ἀπὸ Λοβανίου. Ἐν

τούτοις Ἰωαννᾶς ὁ προεστὼς τῆς Βιτεμβέργης, Καρλοστάδιος ἀρχιδιάκονος τοῦ ἐν αὐτῇ κλήρου, Μελάγκτων καὶ Ἀμσδέρφιος καθηγητὴς τῆς ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἀκαδημίας, Ζουβίγγλιος προεστὼς ἐνοριακῆς ἐν τῇ Ἑλβετίᾳ ἐκκλησίας, Ἐκολαμπάδιος μοναχὸς τῆς Ἁγίας λεγομένης Βριγίδης, Βουκῆρος μοναχὸς δομενικάνος, Βρέγκιος κανονικὸς καὶ ἱερεὺς τῆς Βιτεμβέργης, Ἀγρίκολας καθηγητὴς τῆς Ἰσλεβίου πόλεως, κινοῦσι πάντα λίθον πρὸς σύστασιν τῆς τοῦ Λουθήρου βλασφημολογίας.

Ὁ ῥὴξ τῆς Ἀγγλίας Ἐνρῖκος Η' συντίθησι λόγους ὑπὲρ τῶν ἑπτὰ Μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας καὶ πέμπει αὐτοὺς τῷ πάπᾳ Γρηγορίῳ τῷ Ι', ὅστις, διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς κατὰ τοῦ Λουθήρου ὀνομάσας τὸν Ἐνρῖκον ὑπερασπιστὴν τῆς πίστεως, θνήσκει, καὶ γίνεται πάπας Ἀδριανὸς ὁ ΣΤ', ἔτει 1522 Ἰανουαρίου τῇ θ'.

Ὁ Λουθῆρος οὖν, ἀφοῦ μὲ διάφορα συγγράμματα ἀπὸ τὸ ὀχύρωμα Βαστβέργα τὸ ἐν τῇ Ζουριγκίᾳ κατεπολέμησε τὸν παπισμὸν, διέσπειρε βλασφημίας καὶ αἱρέσεις καὶ ἠρνήθη τὴν δύναμιν τῶν εἰς τόδε ἁγίων Συνόδων καὶ τοὺς Κανόνας αὐτῶν, ἔρχεται τέλος πάντων εἰς τὴν πόλιν Βιτεμβέργην, καὶ διερχόμενος διὰ τοῦ κοινοβίου Νιμικένσε ἁρπάζει ἀπὸ τὸ μοναστήριον ἐννέα παρθένους εὐγενεῖς μοναζούσας καλογραίας μαζὴ μὲ τὴν ἡγουμένην, διὰ τοῦ Λεονάρδου Κόππεν οἰκείου του καὶ ὀπαδοῦ του, ἐν τῇ ἑβδομάδι τῶν Ἁγίων Παθῶν, τὰς ὁποίας ἔφερε μαζή του εἰς τὴν Βιτεμβέργην ἐπὶ ἁμάξης· λαμβάνει αὐτὸς εἰς γυναῖκα τὴν ἡγουμένην, ὡραίαν οὖσαν, τοὔνομα Αἰκατερίνην Μπόρε, ἐξ ἧς ἐγεννήθησαν αὐτῷ τρία τέκνα. Εἶτα ἤρξατο διδάσκειν κατὰ τῆς παρθενίας, λέγων ὅτι μετὰ τὸ ιβ' ἔτος τῆς ἡλικίας δὲν πρέπει νὰ φυλάττεται παρθενία· καταργεῖ τὴν λειτουργίαν, ἀναιρεῖ τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων εἰκόνων, ἐξουθενίζει τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν, ἀναιρεῖ τὴν δύναμιν τῶν ἐπισκόπων λέγων ταὐτοδύναμον εἶναι τῇ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ταύτην τῇ τῶν πεπαιδευμένων λαϊκῶν, κηρύττει ὅτι τὰ δόγματά του θεόθεν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνίκησε πάπαν καὶ ἄλλους, καίσαρα δηλαδὴ καὶ Ἐνρῖκον Η' τὸν ῥῆγα τῆς Ἐγγλιτέρας, οἱ ὁποῖοι θελήσαντες νὰ τὸν καταπολεμήσουν οὐκ ἠδυνήθησαν, καὶ ἄλλα μυρία τοιαῦτα γράφει περὶ τῆς αὐτοῦ νίκης ἐν τῷ βιβλίῳ ὃ συνέθετο κατὰ τῆς Βούλης τοῦ πάπα. Μετέφρασε τὴν Παλαιὰν εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν, καὶ ἀναγινώσκοντες ταύτην ὁ δῆμος ἐνέπαιζον τοὺς κατολίκους θεολόγους, κατηγοροῦντες αὐτῶν ἀμάθειαν, ψεῦδος καὶ ἀπάτην· καὶ μετὰ πέντε ἔτη μετέφρασε πάλιν αὐτὴν γερμανιστὶ, πλὴν κατὰ τὸ αὐτῷ ἀρέσκον μεταβάλλων τὰ νοήματα πρὸς σύστασιν τοῦ σκοποῦ του· εἶτα συνέγραψε κατὰ νηστειῶν, εἰσοδημάτων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἁπάσης ἄλλης ταξεως καὶ ῥυθμοῦ ἐκκλησιαστικοῦ.

Ἐπεὶ οὖν οἱ ὀρθόδοξοί φασιν ἐν τῇ θείᾳ Γραφῇ μὴ περιέχεσθαι ἅπασαν τὴν σωτηριώδη διδασκαλίαν, ἀλλὰ παρὰ ταύτην εἶναί τινας παραδόσεις τῶν Ἀποστόλων ἰσοδυναμούσας τῷ γραπτῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, παρ' αὐτῶν μὲν ἀγράπτους, παρὰ δὲ τοῦ Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Ἰγνατίου καὶ παρ' ἄλλων γραφείσας, ὁ Λουθῆρος τοὐναντίον ἐδίδαξε μόνην τὴν θείαν Γραφὴν ἀποδέχεσθαι, ἀποχρώντως ἔχουσαν πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν· τοὺς δὲ

ἱεροὺς Πατέρας, τὰς Συνόδους, τὰς παραδόσεις, τὰς νηστείας τῶν τεσσαρακοστῶν, τὰς ἐξομολογήσεις τῶν ἁμαρτιῶν, τὸν ἄζυγον βίον τῶν ἱερέων τε καὶ λαϊκῶν, τὸ τῶν μοναχῶν σχῆμα, τὰ πρὸς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν γινόμενα, τοὺς διαφόρους τῆς εὐλαβείας τρόπους καὶ τὴν συντριβὴν πόρρω που τῆς ἐκκλησίας ἀπήλαυνεν, δεισιδαιμονίας εἶναι λέγων τὰ πάντα· μόνην δὲ τὴν πρὸς Χριστὸν πεποίθησιν καὶ τὴν ἐν τῇ Γραφῇ ἐκτεθεῖσαν διδασκαλίαν ἀποχρῆναι ἔλεγε τοῖς χριστιανοῖς.

Ὑψώθη λοιπὸν, ἐμεγαλύνθη καὶ ἐπλατύνθη ὁ Λουθῆρος εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ ταῦτα εἰς τῆς Σαξωνίας τὰς ἐπαρχίας. Ὅθεν ὁ πάπας Ἀδριανὸς ὁ ΣΤ′ γράφει τῷ ἐλέκτορι τῆς Σαξωνίας ἐλέγχων διὰ τὴν πρὸς τὸν Λουθῆρον ὑπεράσπισιν· ἀλλ' οὐδὲν ἀνύσας θνήσκει, καὶ γίνεται πάπας Κλήμης ὁ Ζ′, ἔτει 1523 Σεπτεμβρίου κέ.

Εἰς τὰς πόλεις τῆς Γαλλίας Βοῦργες καὶ Σένσι γίνονται δύο σύνοδοι καὶ καταδικάζουσι τὴν αἵρεσιν τοῦ Λουθήρου, κατὰ τὴν Βούλαν τοῦ πάπα καὶ τὴν ἐξορίαν τοῦ καίσαρος Καρόλου τοῦ Ε′· καὶ ἔτει 1524 εἰς τὴν πόλιν τῆς Γερμανίας Νορεμβέργην συνηθροίσθη σύνοδος· ἀλλὰ τῶν συναχθέντων ζητησάντων Σύνοδον οἰκουμενικὴν ἐγένετο νέα συνέλευσις πολλῷ ὕστερον εἰς τὴν πόλιν Σπίραν διὰ διόρθωσιν καὶ ἐξάλειψιν ἐνοχλήσεών τινων, αἷς ἔλεγον οἱ Γερμανοὶ θλίβεσθαι παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ διὰ τὴν συνάθροισιν καὶ ἐπιφόρτισιν τῶν ἐτησίων εἰσοδημάτων καὶ διὰ τοὺς δασμοὺς τοὺς περὶ βοηθείας τῶν ἐπισκόπων ἀπαιτουμένους. Ταυτῦν δὲ τῷ αὐτῷ ἔτει γίνεται συνέλευσις παρ' ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν εἰς τὴν Ῥατισβώνην διὰ τὰς αὐτὰς παρενοχλήσεις τὰς κατὰ τῶν λαϊκῶν ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν γιγνομένας, καὶ περὶ συστάσεως τοῦ παπισμοῦ τε καὶ κατολικισμοῦ.

Ἀλλὰ τούτων μηδὲν ἀνυσάντων, τῷ ἔτει 1526 κατὰ μῆνα Φεβρουάριον συναθροίζεται δίαιτα εἰς τὴν Σπίραν, παρόντος ἀπὸ μέρους τοῦ πάπα Κλήμεντος Ζ′ τοῦ Ἰωάννου Θωμάζου κόμητος τῆς Μιράνδολας. Ἦν δὲ αὕτη συνέλευσις ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ λαϊκῶν, κατολίκων, λουθηρανῶν τε καὶ ζουβιγγλιανῶν· καὶ οἱ κατόλικοι ἐξέδοντο πρόγραμμα κατά τε τοῦ Λουθήρου καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ. Ὅθεν ἑνωθέντες ἐν αὐτῇ ἓξ ἡγεμόνες, Ἰωάννης δηλαδὴ ὁ ἐλέκτωρ τῆς Σαξωνίας καὶ διάδοχος τοῦ ἀδελφοῦ Φριδερίχου ἤδη θανόντος, Γεώργιος ὁ ἐλέκτωρ τοῦ Βρανδεβούργου, Ἐρνέστος καὶ Φραγκίσκος δοῦκες τοῦ Λουνεβούργου, Φίλιππος λαγγράβιος τῆς Ἄσσιας, Βολφάγκος ἡγεμὼν τοῦ Ἀνὼλτ, καὶ σὺν αὐτοῖς ἑνωθεῖσαι πόλεις 14, Ἀργεντίνα δηλαδὴ, Νορεμβέργα, Οὔλμα, Κωστάντζα, Ῥουτελίγκα, Βισέμιον, Μεμίγκα, Λινδὸ, Καμποδοῦνο, Ἀϊλβροῦνο, Ἰσνάχ, Βισεμβοῦργο, Νορλίνδα καὶ Σαγκάλλα, ὅλοι ὁμοφώνως βαρυνθέντες ἄγαν τῇ τῶν Ῥώμης ἐπισκόπων τυραννικῇ ὠμότητι, καὶ παντὶ τρόπῳ τε καὶ σθένει βουλόμενοι ἑτέραν τινὰ τῆς ἐκκλησίας μεταῤῥύθμισιν ἀναδεῖξαι, κατὰ τοῦ ἐκτεθέντος προγράμματος διεμαρτυρήθησαν, ἐναντίον εἶναι λέγοντες τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῇ ἐλευθερίᾳ τοῦ κηρυσσομένου Εὐαγγελίου, καὶ ἔκκλητον ἐζήτουν εἰς τὴν ἐσομένην οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ εἰς κριτὴν ἀνύποπτον. Ἐξ ἐκείνου οὖν οἱ λουθηρανοὶ προτεστάντοι ὠνομάσθησαν, παρὰ τοῦ protesto, ὅ

ἐστι διαμαρτύρομαι. Ὁ καῖσαρ Κάρολος ἀδημόνησε διὰ τὴν ἀντίστασιν ὁποῦ ἔδειξεν εἰς τὴν καισαρικὴν ἀπόφασιν μία τοιαύτη μεγάλη δίαιτα.

Ὅθεν συνδεθέντες καὶ συμφωνήσαντες ἔκαμαν, ἔτει σωτηρίῳ 15**, γνώμῃ καὶ ἀποφάσει κοινῇ, εἰς τὴν Σμαλκάλδην, πόλιν τοῦ λαγγραβίου τῆς Ἄσσιας, τὴν περίφημον ἐκείνην συμφωνίαν ὀνομασθεῖσαν Σμαλκαλδικὴν, δι' ἧς ἡνώθησαν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἀντισταθοῦν πολέμῳ κατὰ παντὸς ὁποῦ ἤθελε τολμήσει νὰ τοὺς ἐνοχλήσῃ περὶ τὴν πίστιν, ἀποστατήσαντες μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον κατὰ τοῦ ἰδίου καίσαρος καὶ κατὰ τῆς βασιλείας, καὶ μονίμως στηρίξαντες τὴν λουθηρανικὴν αἵρεσιν, δι' ἣν καὶ τοῦ λοιποῦ τοσοῦτοι πόλεμοι καὶ αἱματοχυσίαι ἐγένοντο εἰς ὅλην τὴν Γερμανίαν, χαριζόμενοι καὶ τοῖς ζουβιγγλιανοῖς οὓς ἐμίσουν ὡς ἀρνουμένους τὸ Μυστήριον τῆς μετουσιώσεως. Ὁ πάπας Ἀδριανὸς ΣΤ′ εἶχεν ἀποδείξει διὰ ἅγιον Βένωνά τινα ἐπίσκοπον τῆς πόλεως Μισνίας· τούτου τὰ λείψανα μετατεθέντα νῦν, ἔτει σωτηρίῳ 1524, εἰς ἄλλον τόπον μεγαλοπρεπέστερον ἐν τῇ αὐτῇ Μισνίᾳ μὲ λιτανείας καὶ προπομπὰς ἐκκλησιαστικὰς ἔδωκαν ἀφορμὴν τῷ Λουθήρῳ νὰ ἐξετάσῃ τὰ κατὰ τὸν νεωστὶ ψηφισθέντα ἅγιον, καὶ κατηγορήσας τὴν τοῦ πάπα αὐθάδειαν εἰς τὸ ἁγιάζειν τοὺς μὴ τοιούτους συνέθετο τὸ βιβλίον ᾧ τίτλος, Κατὰ τοῦ νέου εἰδώλου καὶ παλαιοῦ δαίμονος τοῦ τιμωμένου ἐν τῇ Μισνίᾳ, ὅπου, διὰ τὸ πεῖσμα καὶ καινοτομίαν τοῦ πάπα πεσὼν εἰς βλασφημίαν, ἤρξατο δυσφημεῖν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀληθεῖς ἁγίους εὐλάβειάν τε καὶ προσκύνησιν, καὶ ἀνεθεμάτισεν αὐτήν.

Ὁ Λουθῆρος διὰ τὴν ἀποστασίαν τοῦ Μουντζέρου καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς πόλεμον τῶν ἀναβαπτιστῶν ἀγροίκων συνέθετο βιβλίον ἐμποδίζων τὰς ἀποστασίας διὰ συμβουλῶν, καὶ κατηγορῶν τὰς χρηματικὰς δοσοληψίας τοῦ πάπα· ἀλλ' ὑπὸ τῶν τοιούτων συμβουλῶν ἐξάπτεται νέα ἀποστασία κατὰ τοῦ Χριστοφόρου ἐπισκόπου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βρέμε· καὶ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ τὸ λουθηρανὸν λεηλατοῦσι τὰς ἐκκλησίας, καταπατοῦσι τὰς εἰκόνας καὶ τὸ Μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας, καὶ ὁ Χριστόφορος δι' ὅπλων διασκεδάζει τοὺς ἀποστάτας. Εἶτα ὁ πάπας Κλήμης Ζ′ δίδωσιν αὐτῷ χρήματα διὰ τὸν τοιοῦτον κατὰ τῶν λουθηρανῶν πόλεμον, καὶ εἰσοδήματα, καὶ παρακινεῖ ὁ αὐτὸς πάπας τὸν Φριδερῖχον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Χριστιανὸν, δούκας τῆς Ὀλσατίας, τὸν Ἑρμάνον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Κολωνίας, τὸν Ἀλβέρτον καρδινάλην τῆς Μογουντίας, τὸν Ἐνρῖκον δοῦκα τοῦ Βρανσουῖχ καὶ τὸν ἡγεμόνα τοῦ Λουνεβοῦργ νὰ συντρέξουν καὶ αὐτοὶ μὲ χρήματα διὰ τὸν κατὰ τῶν λουθηρανῶν πόλεμον. Ὅθεν καὶ ὁ Λουθῆρος ταῦτα βλέπων κινεῖ πάντα λίθον καὶ ἀποκαθίστησιν ἰδίους ὀπαδοὺς τοὺς δούκας τῆς Ὀλσατίας σὺν τῷ ἱππικῷ αὐτῶν, διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, λέγων, ἀπὸ τῆς παπικῆς τυραννίδος, καὶ παρακινεῖ αὐτοὺς ἐπαναλαβεῖν ἀπὸ τῶν μοναστηρίων τὰ τῆς γενεᾶς αὐτῶν κτήματα, ἀφιερωθέντα ἐκεῖσε παρὰ τῶν ἰδίων προγόνων κατολίκων τότε ὄντων· εἶτα κάμνει λουθηρανοὺς καὶ τοὺς κατοικητὰς τῆς Δανιμαρκίας, Σβετζίας καὶ Νορβηγίας ἐπὶ ταῖς αὐταῖς προφάσεσιν, ἐλευθερίας δηλαδὴ καὶ κέρδους, σὺν τῷ ῥηγὶ αὐ-

τῶν Χριστιανῷ, κατακαύσαντι πάντας τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἐπισκόπους.

Εἶτα μετὰ τὴν λεηλασίαν τῆς Ῥώμης τὴν ἀπὸ τῶν Λουθηρανῶν, ἔτει 1527 γενομένην, ὁ Λουθῆρος ἐξέδοτο συγγράμματα ἀναιρῶν τὸ Μυστήριον τῆς λειτουργίας, καὶ ἄλλο Περὶ Μεταλήψεως ἐν ἀμφοτέροις τοῖς εἴδεσι κατὰ παπιστῶν, καὶ ἄλλο Περὶ τοῦ κατὰ τῶν Τούρκων πολέμου, ἐν ᾧ ἀναιρεῖ τοὺς λοιποὺς αἱρετικούς, βλασφημῶν καὶ ἐν τῷ ἀναιρεῖν αὐτούς· συνέγραψε καὶ Κατὰ ἀναβαπτιστῶν ἔτει σωτηρίῳ 1528· συνέθετο καὶ τὸ Ὁμολογία μεγάλη περὶ τοῦ κυριακοῦ δείπνου, ἀναιρεῖ δ' ἐν αὐτῷ καὶ τὸ αὐτεξούσιον, ματαίας λέγει τὰς νηστείας, τὰς ἀγρυπνίας, τὰς λειτουργίας, τὰ μνημόσυνα περὶ τῶν κεκοιμημένων, τὰς ἐπικλήσεις τῶν ἁγίων· δὲν καταλέγει ἐν τοῖς Μυστηρίοις τὸ χρίσμα τοῦ Μύρου, τὸν γάμον, τὴν τάξιν τὴν ἱερατικὴν, καὶ κατηγορεῖ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν· συνέθετο καὶ ἄλλο Περὶ Μυστηρίου τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Ἐν τούτοις ὁ καῖσαρ Κάρολος Ε' διώρισεν, ἔτει 1530, συναχθῆναι δίαιταν ἐν τῇ πόλει Αὐγούστῃ, καὶ διὰ νὰ συνομιλήσουν διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς βασιλείας κατὰ τοῦ Τούρκου· καὶ διὰ νὰ συντρέξουν ὅλοι διὰ βοήθειαν τῆς βασιλείας, ἔδειχνε πῶς ἔχει κλίσιν ἢ νὰ δεχθῇ ἢ νὰ καταργήσῃ τὰς διαφωνίας τὰς μεταξὺ κατολίκων καὶ αἱρετικῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐκωλύετο καὶ ἡ ἕνωσις καὶ συνδρομὴ κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ Τούρκου σουλτὰν Σουλεϊμάν. Συνῆλθον οὖν πάντες οἱ ἡγεμόνες, κατόλικοι καὶ λουθηρανοί, καὶ ληγάτοι τοῦ πάπα· παρῆν ὁ καρδινάλης Λαυρέντιος Καμπέγης. Ἡ κατὰ τοῦ Τούρκου ὑπεράσπισις δὲν ἐβεβαιώθη κατὰ τὴν χρείαν, μὲ τὸ νὰ ἐκρέματο ἀπὸ τὴν συμφωνίαν τῶν κατολίκων σὺν τοῖς λουθηρανοῖς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἠμπόρεσαν νὰ συμφωνήσουν. Ὅθεν οἱ προτεστάνται ἔδωκαν τῷ καίσαρι τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως αὐτῶν, Ἰουνίου κέ, διὰ τοῦ Μελάγκτωνος, ᾧ τινι ὑφηγήσατο αὐτὴν ὁ Λουθῆρος ἐν τῇ πόλει Κουβόργῳ· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ λεγομένη Ὁμολογία ἡ ἐν Αὐγούστῃ, ἣν ὡς Εὐαγγέλιον ἐδέχθησαν καὶ δέχονται οἱ λουθηρανοί. Ἦν δὲ ὑπογεγραμμένη παρὰ τοῦ Ἰωάννου δουκὸς τῆς Σαξωνίας, παρὰ τοῦ Γεωργίου ἐλέκτορος τοῦ Βρανδεβούργου, παρὰ τοῦ Ἐρνέστου δουκὸς τοῦ Λουνεβούργου, παρὰ τοῦ Φιλίππου δουκὸς Ἄσσιας, παρὰ τοῦ Βολφάγκου δουκὸς τῆς Ἀνὼλτ, παρὰ τῆς γερουσίας καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς Νορεμβέργης καὶ τῆς Ῥεούτλιγκεν. Μετὰ τὸ προοίμιον περιεῖχεν ἄρθρα 21 τῆς πίστεως, καὶ ἄλλα ἑπτὰ περὶ καταχρήσεως, ἐπιγραφόμενα· Α', Περὶ Μεταλήψεως ἐν ἀμφοτέροις τοῖς εἴδεσι· Β', Περὶ τοῦ γάμου τῶν ἱερέων· Γ', Περὶ λειτουργίας· Δ', Περὶ ἐξομολογήσεως· Ε', Περὶ διαφορᾶς βρωμάτων· Ϛ', Περὶ εὐχῶν τῶν μοναζόντων· Ζ', Περὶ δυνάμεως ἐκκλησιαστικῆς. Τὰ δὲ 21 ἄρθρα περιέχουσι τὰς ἑξῆς θέσεις.

Α') Περὶ τοῦ ἑνὸς τρισυποστάτου θεοῦ· Β') Περὶ τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας· γ') Περὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι αὐτὸς μόνος ἱκανοποίησεν ὑπὲρ τοῦ

ἀρχαίου παραπτώματος, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν· δ') Περὶ τῆς τοῦ Εὐαγγελίου ἀνακηρύξεως, καὶ ὅτι δωρεὰν μόνῃ τῇ πίστει δικαιούμεθα καὶ οὐ δι' ἀγαθοεργίαν ἡμῶν, καὶ περὶ εἰρήνης τῆς συνειδήσεως καὶ περὶ τῆς πίστις λέξεως· ε') Τί τὸ τοῦ Εὐαγγελίου κήρυγμα περιέχει, καὶ κατὰ δισταγμοῦ περὶ σωτηρίας, καὶ ἀναβαπτιστῶν· ϛ') Ὅτι τὴν πίστιν δεῖ εἶναι ἐνεργὸν τῷ ἀγαθοεργεῖν· ζ') Περὶ ἐκκλησίας καὶ ὅτι οἱ θεσμοὶ ἀλλαχοῦ ἄλλοι· η') Ὅτι ἡ τοῦ ὑπηρέτου φαυλότης οὐ βλάπτει τὰ Μυστήρια· θ') Περὶ βαπτισμοῦ· ι') Περὶ Δείπνου τοῦ ἱεροῦ· ια') Περὶ ἐξομολογήσεως τῆς κατ' ἰδίαν· ιβ') Περὶ μετανοίας· ιγ') Περὶ χρήσεως τῶν Μυστηρίων· ιδ') Περὶ τάγματος ἐκκλησιαστικοῦ· ιε') Περὶ θεσμῶν ἐκκλησιαστικῶν· ις') Περὶ πολιτικῶν ἐξουσιῶν· ιζ') Περὶ κρίσεως τῆς ἐσχάτης· ιη') Περὶ αὐτεξουσίου· ιθ') Περὶ τοῦ αἰτίου τῆς ἁμαρτίας· κ') Ὅτι οὐκ ἀποκωλύομεν οὐδὲν καλὰ ἐργάζεσθαι, μόνον τ' ἀνωφελῆ καὶ φλύαρα τῶν ἔργων ἀποδοκιμάζομεν· κά') Περὶ θεραπείας τῶν Ἁγίων.

Διωρίσθησαν τοίνυν ἐκ μὲν τῶν κατολίκων ἑπτὰ, ἐκ δὲ τῶν προτεσταντῶν ἑπτὰ θεολόγοι ῥήτορες καὶ κανονικοὶ διὰ νὰ ἐξετάσουν τὰ ἄρθρα, νὰ συμβιβάσουν τὰς γνώμας, καὶ νὰ γένῃ ὁμόνοια καὶ εἰρήνη, εἰ δυνατόν· ἀλλὰ μετὰ πολλὰ οὐδὲν ἀνύσαντες, ὁ καῖσαρ διὰ προγράμματος διέλυσε τὴν δίαιταν, προστάττων εἰς ὅλους τοὺς ἡγεμόνας τῶν προτεσταντῶν νὰ ἑνωθοῦν μὲ τὸν θρόνον τῆς Ῥώμης μέχρι τῆς ιέ Αὐγούστου. Ἀδημονοῦσι περὶ τούτου καὶ οὐχ ὑπακούουσι, καὶ ὁ καῖσαρ ἐκδίδωσιν ἄλλο πρόγραμμα σφοδρότερον τούτου, καὶ ἐμποδίζει δι' αὐτοῦ τὰς τοῦ Λουθήρου διδασκαλίας περὶ πίστεως, καὶ προστάττει τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀφαιρεθέντων πραγμάτων ἀπὸ τὰ μοναστήρια, καὶ ὑπισχνεῖται νὰ ὑπερασπισθῇ καὶ νὰ δεχθῇ εἰς τὰς ἐπαρχίας του τοὺς ὑποχειρίους τῶν ἄλλων ἡγεμόνων προτεσταντῶν ἂν γένουν κατόλικοι, καὶ προσκαλεῖ ὅλους εἰς τὴν Σύνοδον τὴν οἰκουμενικὴν, μετὰ ἓξ μῆνας συγκροτηθησομένην. Αὐταὶ αἱ ἀπειλαὶ ἠγρίωσαν τὸ πρᾶγμα περισσότερον· ὁ Λουθῆρος ἁρματώθη μὲ σύνθεσιν τριῶν βιβλίων, δι' ὧν πρὸς τὸ παπιστικὸν μῖσος παρώξυνε τοὺς λαούς, καὶ οἱ ἡγεμόνες προτεστάνται ἁρματώθησαν μὲ ὅπλα· καὶ γὰρ συνδεθέντες ἦσαν εἰς τὴν Σμαλκάλδην.

Ταῦτα ἰδὼν ὁ καῖσαρ, καὶ μὴ δυνάμενος πολεμεῖν αὐτοὺς, οὔτε μὴν ἐξαρκῶν ἄνευ τῆς συμμαχίας αὐτῶν πρὸς τὸν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν πόλεμον, ἐκστρατεῦσαι μέλλοντος κατὰ τῆς Οὐγγρίας, ἧς τινος ὑπῆρχε ῥὴξ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τοῦ καίσαρος Φερδινάνδος, ἄρχησε νὰ ζητῇ πάλιν τὴν μετὰ τῶν προτεσταντῶν ἡγεμόνων ἕνωσιν, καὶ διορίζει συναχθῆναι δίαιταν καὶ πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν Σπίραν, ἔτει 1531, διὰ τὰς πολιτικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις. Παρῆν ἐν τῇ διαίτῃ ληγά-

τος τοῦ πάπα ὁ Ἱερώνυμος Ἀλέανδρος ἐπίσκοπος τοῦ Βρίνδισι· συνήχθησαν καὶ οἱ ἡγεμόνες κατόλικοί τε καὶ προτεστάνται· ἀλλὰ μηδὲν ἀνύσαντες, διωρίσθη συναχθῆναι τὴν δίαιταν κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ ἑξῆς ἔτους εἰς τὴν Ῥατισβώνην, ὡς πόλιν πλησιόχωρον εἰς τὰ σύνορα τῆς Τουρκίας, διὰ νὰ ἐξέλθουν ἐκεῖθεν κατὰ τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, τοῦ ἤδη ἀπὸ τῆς Κωνσαντινουπόλεως ἐφορμᾷν μέλλοντος κατὰ τῆς Οὐγγρίας. Συναθροισθέντες οὖν οἱ ἡγεμόνες προτεστάνται εἰς τὴν Νορεμβέργην, ἔτει 1532 Ἰουλίου τῇ ιγ', μηνύουσι τῷ καίσαρι τὸ ὅτι θέλουν συμμαχήσει αὐτῷ εἰς τὸν κατὰ τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν πόλεμον, ἂν προγράμματι ἀφήσῃ τὴν πίστιν τῶν λουθηρανῶν νὰ ἐνεργῆται ἐλευθέρως εἰς τὴν Γερμανίαν μέχρι τῆς ἐσομένης οἰκουμενικῆς Συνόδου. Πάσχει ὁ ληγάτος τοῦ πάπα νὰ ἐμποδίσῃ τὸ τοιοῦτο πρᾶγμα· ἀλλ' ὁ καῖσαρ εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐν τῇ Ῥατισβώνῃ συναχθεῖσαν σύνοδον ἐβεβαίωσε προγράμματι τὸ ζήτημα τῶν προτεσταντῶν, Αὐγούστου ιϐ' τοῦ 1532 ἔτους, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἑ ν ω τ ι κ ο ῦ τοῦ Ζήνωνος, τῆς Ἐ κ θ έ σ ε ω ς τοῦ Ἡρακλείου καὶ τοῦ Τ ύ π ο υ τοῦ Κώνσταντος.

Ἐν τούτοις ἐγέμισε λουτεράνων ἡ Προυσία, ἡ Πολωνία, ἡ Σβέτζια, Λιβονία, Δανιμάρκα καὶ Οὐγχαρία, καὶ ἀφέντες τὸν παπισμὸν ἐγένοντο λουθηρανοί· ὁμοίως καὶ ἡ Ἐγγλιτέρα ἐπὶ ῥηγὸς Ἐνρίκου Η', καὶ ἡ Σκωτία μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ῥηγὸς αὐτῆς Ἰακώβου Στουάρτου Ε', ἅπασαι ἐλουτεράνισαν ἤδηδὸν, ἔτει 1546. Εἰσήχθη δὲ καὶ ἐνεφυτεύθη ὁ λουθηρανισμὸς εἰς τὴν Σκωτίαν παρὰ τοῦ μοναχοῦ Ἰωάννου Κνόξου καὶ Γεωργίου Βουκανάνου μοναχοῦ μ ι ν ο ρ ί τ ο υ.

Ἐξαπλοῦται εἰς τὴν Ἰταλίαν ἡ αἵρεσις τοῦ Λουθήρου μὲ τὴν κατ' αὐτῆς ἔφοδον τοῦ καισαρικοῦ ἀρχιστρατήγου Καρόλου Βουρβώνε, τοῦ καὶ τὴν Ῥώμην λεηλατήσαντος, καὶ ἐγένοντο λουθηρανοὶ καὶ οἱ κατοικηταὶ τῆς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἐπαρχίας Νεαπόλεως.

Ὁ Λουθῆρος ἐν τούτοις μέχρις ἔτους 1544 συνέθετο καὶ ἐξέδοτο καὶ ἄλλα συγγράμματα, οἷον τὸ κατὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Παύλου Γ' πρὸς τὸν καίσαρα, καὶ τὸ Π ε ρ ὶ τ ῶ ν κ υ ρ ι ω τ έ ρ ω ν ἄ ρ θ ρ ω ν τ ῆ ς π ί σ ε ω ς κατὰ τοῦ πάπα, καὶ τὸ Π ε ρ ὶ τ ῆ ς ἀ λ η θ ο ῦ ς κ α ὶ ψ ε υ δ ο ῦ ς ἐ κ κ λ η σ ί α ς, καὶ τὸ Π ε ρ ὶ τ ῶ ν τ ρ ι ῶ ν Σ υ μ β ό λ ω ν, καὶ τὸ τελευταῖον, ᾧ τίτλος, Μ ι κ ρ ὰ ἐ ξ ο μ ο λ ό γ η σ ι ς· λέγω τὸ τελευταῖον, καὶ γὰρ μετὰ τοῦτο οὐ συνέγραψεν ἄλλο· ἡ πυρκαϊὰ γὰρ ὁποῦ ἄναψε μὴ δεομένη πλέον τῆς παρ' αὐτοῦ ἀναζωπυρώσεως καὶ φυσήματος, ἔβλεπε μόνον μακρόθεν ὡς ἀπὸ ὑψηλοῦ τινος πύργου, ὥς ποτε ὁ Νέρων ἐν τῇ Ῥώμῃ, τοὺς ἀπὸ ταύτης ἀφανισμούς· θεατὴς ἀρρόντιστος ἐκείνων τῶν ἐπιζημίων φλογῶν δι' ὧν κατεκαίετο ἀδιακόπως ὁ παπισμὸς, καὶ σὺν αὐτῷ κατακαυθησόμενος καὐτὸς ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι διὰ τὰς βλασφημίας ἃς ἐξέφερε κατὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, σκοπῷ τοῦ καταργῆσαι τὰς τῆς παπιστικῆς καὶ κατόλικης Δυτικῆς συναγωγῆς καινοτομίας τε καὶ τερθρείας. Ὅθεν τῷ ἔτει 1545 ἀκούσας συναθροίζεσθαι ἐν Τριδέντῳ Σύνοδον λεγομένην οἰκουμενικὴν ἐπ' ἀνατροπῇ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας, ἑτοιμαζόμενος ἀπελθεῖν πρὸς ἀπάντησιν, καὶ ὠρυόμενος κατὰ τῶν ἐκεῖσε συναγω-

γικῶν, ὀδόντας τρίζων καὶ πόδας κρούων, εἶπε τῷ ἐν τῇ Γερμανίᾳ ληγάτῳ τοῦ πάπα Πέτρῳ Παύλῳ Βεργερίῳ, τὸ, «Θ έ λ ω ἔ λ θ ε ι ε ἰ ς τ ὴ ν Σ ύ ν ο δ ο ν κ α ὶ β ά λ λ ω σ τ ο ί χ η μ α τ ὴ ν κ ε φ α λ ή ν μ ο υ ἂ ν δ ὲ ν δ ε φ ε ν δ ε ύ σ ω τ ὰ ς δ ι δ α σ κ α λ ί α ς μ ο υ ἐ ν α ν τ ί ο ν π α ν τ ὸ ς τ ο ῦ κ ό σ μ ο υ. Α ὐ τ ὸ ὁ π ο ῦ λ έ γ ω δ ὲ ν ε ἶ ν α ι ὀ ρ γ ή μ ο υ, ἀ λ λ ὰ τ ο ῦ θ ε ο ῦ. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἀσθενήσας ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τῷ Ἰσλεβίῳ τὴν ψυχὴν ἀπέβαλε τῇ ιζ' τοῦ Φεβρουαρίου ἔτει 1546, ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας 63· καὶ μικρόν τι πρὸ τῆς τελευταίας ἀναπνοῆς ἐπιστραφεὶς πρὸς Ἰοῦστον εἶπε τὸ, Π α ρ α κ α λ ε ῖ τ ε δ ι ὰ τ ὸ ν Κ ύ ρ ι ο ν ἡ μ ῶ ν τ ὸ ν θ ε ὸ ν κ α ὶ δ ι ὰ τ ὸ Ε ὐ α γ γ έ λ ι ό ν τ ο υ ν ὰ μ ὴ δ ι δ α χ θ ῶ υ ν ἐ σ φ α λ μ έ ν ω ς, ὡ σ ὰ ν ὁ π ο ῦ ἡ ἐ ν Τ ρ ι δ έ ν τ ῳ Σ ύ ν ο δ ο ς κ α ὶ ὁ π ά π α ς β α ρ έ ω ς α ὐ τ ῷ ἀ ν θ ί σ τ α ν τ α ι· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξε. Τὸ λείψανόν του ἀποτεθὲν ἐν θήκῃ κασσιτέρου ἀπεκομίσθη εἰς τὴν Βιτεμβέργην ἐπὶ ἀμάξης πολλῇ τῇ προπομπῇ εὐγενῶν ἱππέων παρακολουθούντων σὺν τῇ Αἰκατερίνῃ συζύγῳ αὐτοῦ καὶ τοῖς τρισὶν αὐτοῦ υἱοῖς, Ἰωάννῃ δηλαδὴ, Μαρτίνῳ καὶ Παύλῳ, καὶ πολλῷ πλήθει λαοῦ πεζοῦ· Φίλιππος ὁ Μελάγκτων, Ἰωάννης ὁ Πομεράνος καὶ Ἰοῦστος ὁ Ἰωαννᾶς συνέθεντο καὶ ἐξεφώνησαν αὐτῷ λόγους ἐπιταφίους τρεῖς, καὶ ἐπεγράφη ἐπὶ τῷ μνήματι αὐτοῦ ὁ στίχος:

Λοιμὸς ἤμην ζῶν, θνήσκων δ' ἔσομαι θάνατός σου, ὦ πάπα.

Κριτήριον τοῦ Λουθήρου.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Λουθῆρος ἐν αἱρεσιάρχαις, οἷος οὐδέποτέ τις ἄλλος τῶν εἰς τόδε ἐγένετο· τοὺς γὰρ διὰ λόγων καὶ συγγραμμάτων ἀντιστάντας αὐτῷ ἐφίμωσε, καὶ εἰς οὐδὲν αὐτοὺς λογισάμενος, πρὸς οὐδὲν ἀνεχαιτίσθη παρ' αὐτῶν ἡ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ πρόοδος· τοὺς δὲ δι' ἔργων αὐτὸν παιδεῦσαι θελήσαντας, καρδιναλίους, πάτας, καίσαρά τε καὶ ῥῆγα, πάντας κατεφρόνησεν, ἐνίκησε καὶ κατεπάτησεν, ἀνώτερος γενόμενος πασῶν τῶν πρὸς αὐτῶν κατ' αὐτοῦ κυρωθεισῶν προσταγῶν τε καὶ προσβολῶν, ὅπερ οὐδέ τινι τῶν αἱρετικῶν εἰς τόδε ἀγαγεῖν εἰς πέρας ἐγένετο παλαιοτέρων τε καὶ νεωτέρων· ἐξ ὧν ἀριδήλως προφανέστατον γίγνεται ὅτι κατὰ παραχώρησιν, ἢ καὶ τελείαν ἐγκατάλειψιν θεοῦ, μάστιξ καὶ σκώλωψ διωρίσθη παρὰ θεοῦ καὶ παιδεία κατὰ τῆς παπιστικῆς ὑπερηφανείας τε καὶ καινοτομήσεως, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς καὶ μόνον αἱρεσιάρχης ὁ Λουθῆρος. Ἀμὴ ἂν ἔγινεν ἱκανὸς νὰ καταργήσῃ τὴν ὀφρὺν τοῦ πάπα, νὰ ἐξαλείψῃ τὴν βλάσφημον θεότητά του, καὶ νὰ κολοβώσῃ τόσα καὶ τόσα εἰσοδήματά του, καὶ νὰ τοῦ στερήσῃ τὴν διοίκησιν καὶ ἐπισκοπὴν τοσούτων καὶ τηλικούτων ἐπαρχιῶν, τίς ἦν χρεία νὰ κατακρημνισθῇ εἰς τοσαύτας ἀσεβείας, ὡσὰν νὰ μὴν ἦτον ἄλλος τρόπος ὀρθότερος τοῦ ἐγεῖραι τὰ τοιαῦτα κατὰ τοῦ πάπα τρόπαια καὶ καταργῆσαι τὴν αὐτοῦ περὶ θεότητος ἀσέβειαν, οὐ δι' εὐσεβείας ἀλλὰ διὰ μεγαλητέρων ἀσεβειῶν, δι' ὧν ἐτόλμησε ὁ ἀφρονέ-

στατος νὰ ἐβγάλῃ ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑορτῶν τὰς ἑορτὰς τῆς γεννήσεως καὶ τῆς κοιμήσεως τῆς πανάγνου καὶ θεοτόκου Μαρίας, καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐπίκλησιν τῶν Ἁγίων, καὶ νὰ βλασφημήσῃ τὰ ὅσα μέχρι τοῦδε εἰς αὐτὴν αὐτοῦ τὴν ζωὴν ἐπιμελῶς κατηρίθμησα, ἀνύποιστα τῳόντι καὶ ἀσεβέστατα! καὶ ταῦτα ποιῶν, καὶ ὑπὸ τοῦ συνειδότος ἐσθότε τυπτόμενος, νὰ μὴν ἀπέχῃ τῶν βλασφημιῶν, ἀλλὰ βίᾳ νὰ διασκεδάζῃ, εὐωχίαις καὶ ἄλλαις ἀναστροφαῖς, τὰ πλῆκτρα τῆς συνειδήσεως, κατὰ τὸ, ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν ἐμπεσὼν καταφρονεῖ! Καὶ ἂν ἦτον ἀναγκαία ἡ μεταρρύθμισις, διὰ τὰ ἀνύποιστα κακὰ καὶ βλασφημίας τῆς παπιστικῆς ἐκκλησίας, ἦτον τρόπος νὰ τὴν κινήσῃ μὲ τὰς διατρανώσεις καὶ ἀναιρέσεις τῶν ἐν αὐτῇ σφαλμάτων, καὶ ὄχι μὲ τὰς προσθήκας χειρόνων καὶ ἀσεβεστέρων βλασφημιῶν.

Τοὺς λουθηρανοὺς οἱ παπισταὶ καλοῦσι α) σιμωνιακοὺς, ὡς διδάσκοντας, συνῳδὰ Σίμωνι τῷ μάγῳ, ὡς αὐτοί φασι, τοὺς ἀνθρώπους διὰ μόνης τῆς χάριτος σώζεσθαι τοῦ θεοῦ, καὶ οὐ δι' ἔργων ἀγαθῶν, καὶ τοὺς εἰς Χριστὸν πιστεύοντας ἐλευθέρους εἶναι ποιεῖν ἀδιστάκτως τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς· β) νικολαΐτας, διὰ τὸ εἰπεῖν τὸν Λουθῆρον ἐν τῇ Περὶ συνοικεσίου ὁμιλίᾳ τὸ, Ὥσπερ οὐκ ἐνετέθη ἐν ταῖς δυνάμεσί μου τὸ μὴ εἶναί με ἄνδρα, οὕτω προσέτι οὐκ ἔστι τῆς ἐμῆς ἐξουσίας τὸ εἶναί με χωρὶς γυναικός· γ) πεπουζιανοὺς καὶ κβιντιλλιανοὺς, διὰ τὸ εἰπεῖν τὸν Λουθῆρον ὅτι ἔξεστι ταῖς γυναιξὶ διδάσκειν δημοσίᾳ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· δ) νοβατιανοὺς, διὰ τὸ εἰπεῖν τὸν Λουθῆρον τὸ τὴν μετάνοιαν μὴ εἶναι κυρίως Μυστήριον, (τὸ γὰρ ἀφιέναι τὰς ἁμαρτίας οὐ τοῖς ἱερεῦσιν ἀλλὰ τῷ θεῷ δέδοται), καὶ τοὺς βαπτιζομένους μὴ δεῖν τῷ ἱερῷ Μύρῳ χρίεσθαι· ε) μανιχαίους, διὰ τὸ εἰπεῖν τὸν Λουθῆρον τὸ τὴν ἁμαρτίαν εἶναι ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρώπου ὀντότητος· ς') ἀρειανοὺς, διὰ τὸ καταλελειπέναι τὸν Λουθῆρον τὸ ζ' ἐδάφιον τοῦ ά κεφαλαίου τῆς ά ἐπιστολῆς τοῦ Ἰωάννου ἐν τῇ ἐκδοθείσῃ ὑπ' αὐτοῦ μεταφράσει τῆς Γραφῆς· ζ') ἀνθρωπομορφίτας, διὰ τὸ τὸν Λουθῆρον τὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θεότητα παθητὴν δογματίσαι καὶ πράγματι πεπονθυῖαν· η) ἀεριανοὺς, ὡς διαφορὰν μὴ γινώσκοντας μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων, καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν ἀποιχομένων εὐχὰς ἀθετοῦντας· θ') εὐτυχιανοὺς, ὡς διδάσκοντας τὴν θείαν δόξαν καὶ μεγαλειότητα τῆς ἀνθρωπίνης τοῦ Χριστοῦ φύσεως διὰ τῆς κοινωνηθείσης προσωπικῆς ἑνώσεως εἶναι.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ἀλλὰ καὶ ὡς, συμφωνοῦσι καὶ ὁμοφρονοῦσιν οἱ παπισταὶ τοῖς λουθηρανοῖς εἰς ἄρθρα αἱρετικὰ δέκα πρὸς τοῖς ἑπτὰ, ἅπερ ὅρα παρὰ Δοσιθέῳ, ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων βιβλ. ιά, κεφ. ς' παράγρ. ιγ'.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Ἱστορία τοῦ Ζουβιγγλίου καὶ τῆς αἱρέσεως αὐτοῦ.

Οὐλρῖκος Ζουβίγγλιος, γεννηθεὶς ἐξ εὐτελῶν γονέων ἔν τινι κώμῃ τῆς Ἑλβετίας, ἐσχόλαζε τῇ σπουδῇ τῶν ἐγκυκλίων, τῶν διαλέκτων καὶ τῆς πολυμαθείας· εἶτα ἐκκλησιαστικὸς γενόμενος ἐγένετο προεστὼς τῆς ἐνορίας λεγομένης Γλοροβένσε, εἶτα τῆς ἐνορίας Ἐρέμο, καὶ τρίτον τῆς Ζουρίγου κωμοπόλεως, ἐξ ἧς ὀνομάζεται καὶ ἐν καντόνι τῆς ἑλβετικῆς ἀριστοκρατίας. Ἀρξαμένης τῆς αἱρέσεως τοῦ Λουθήρου ἐν τῇ Γερμανίᾳ, ὁ Ζουβίγγλιος εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἀντήχησεν αὐτῇ καταφερόμενος καὶ αὐτὸς κατὰ τῶν ἐνδουλγεντιῶν, καὶ ἤρξατο διδάσκειν τὰς αἱρέσεις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἐρέμου καὶ ἐν τῇ τοῦ Ζουρίγου.

Γνώμας αἱρετικὰς ἐδίδαξεν ὁ Ζουβίγγλιος ἐν τῇ πόλει Ζουρίγῳ, λατινιστὶ Τιγούρια, τῷ ἔτει 1519, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὴν δύναμιν τῶν ἐνδουλγεντιῶν, καταφερόμενος καὶ ἀντιφάσκων τῷ Φραγκίσκῳ Λιχέτῳ Βρεσιάνῳ, προεστῶτι τῆς τάξεως τῶν μοναχῶν τῶν λεγομένων μινόροι, καὶ τῷ μοναχῷ τῆς αὐτῆς τάξεως τοὔνομα Σανσόνε, οἵτινες εἰς τὰς ἐπαρχίας τῶν Σβίτζερων ἀπὸ μέρους τοῦ πάπα Λέοντος Ι' διεμοίραζον τὰς ἐνδουλγεντίας καὶ συνήθροιζον τὰ χρήματα παρὰ τῶν λαϊκῶν· (ὅρα τὰ περὶ τούτου γραφέντα μοι τῷ ἔτει 1519·) καὶ ἀντιστὰς αὐτοῖς ὁ Ζουβίγγλιος ἐμπόδισε πάντῃ τὸ ἔργον καὶ ἀπέτεμε τὰ εἰσοδήματά τους· καὶ εἰς ὅλα τὰ καντόνια τῶν Σβίτζερων ἐδιδάσκετο μόνον ἡ θεία Γραφὴ κατὰ λέξιν, χωρὶς νὰ ἦναι δεκταὶ αἱ ἐξηγήσεις τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τὰ συγγράμματα αὐτῶν καὶ τὰ τῶν ἁγίων Συνόδων θεσπίσματα· καὶ τοῦτο ἐγίνετο διὰ προγράμματος καὶ προσταγῆς τῶν σβιτζερικῶν ἀρχόντων τε καὶ προεστώτων. Ταῦτα οὖν μαθὼν Λέων ὁ πάπας γράφει τῷ δουκὶ τῆς Σαβόγιας, ἔτει 1521 Αὐγούστου θ', ἵνα καταβάλῃ χειρὶ στρατιωτικῇ καὶ ἐκριζώσῃ ἐκεῖθεν τὴν ἀναφυομένην αἵρεσιν· καὶ δίδωσιν αὐτῷ διὰ ἔξοδα τῶν στρατιωτῶν 3,600 σκοῦδα χρυσᾶ· ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσαν τὰ τοιαῦτα κινήματα πρὸς ἀνατροπὴν τῆς αἱρέσεως, ὡς ῥηθήσεται. Ἀλλὰ πρὸ τούτων ὁ δῆμος ἀρεσθεὶς τῇ νέᾳ διδασκαλίᾳ κατήργησε τὰς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἁγίας Τραπέζας, προηγουμένου τε καὶ παρακινοῦντος τοῦ Ζουβιγγλίου, κατέκαυσε τὰς εἰκόνας τῶν Ἁγίων, κατεπάτησε τὰ λείψανα αὐτῶν, ῥίπτων τὰ αὐτὰ ὁ Ζουβίγγλιος ἐν τῷ παραῤῥέοντι ποταμῷ· εἶτα ἤρξατο ὁ Ζουβίγγλιος ἀρνεῖσθαι τὸ ὅτι ὑπὸ τῷ ἄρτῳ καὶ οἴνῳ νὰ ἦναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ μετουσιοῦνται τὰ ἅγια δῶρα εἰς αὐτό· ὅθεν κατήργησε παντάπασι τὴν λειτουργίαν καὶ ἄπρακτον ἀποκατέστησεν· ἀντέλεγε δὲ τούτοις καὶ τῷ Λουθήρῳ, πι-

στεύοντι τὴν μετουσίωσιν, ἀλλὰ μόνον ἐν τῷ λαμβάνειν τὸν χριστιανὸν τὰ ἅγια. Ὅθεν ἀκολουθοῦσι μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν μεγάλαι καὶ πολλαὶ διαφωνίαι καὶ λογομαχίαι πικραί, καὶ ὁ Λουθῆρος ἔγραψε κατὰ τοῦ Ζουβιγγλίου περὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας. Καὶ δὴτα μετὰ τὴν ἐν τῇ Σπίρᾳ προρρηθεῖσαν συνέλευσιν, ἔτει 1529 γενομένην, Φίλιππος ὁ λαγγράβιος τῆς Ἄσσιας, εἷς τῶν προτεσταντῶν, παρεκίνησε τὸν Λουθῆρον καὶ τὸν Ζουβίγγλιον ἵνα συνελθόντες διορθώσωσι τὰς διαφορὰς αὐτῶν, διὰ νὰ μὴ φαίνεται πῶς διαφωνοῦσιν. Ἀνταμώθησαν οὖν εἰς τὴν πόλιν Μαρβοῦργον, κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ὁ Λουθῆρος συνέφερε τὸν Μελάγκτωνα, τὸν Ἰωαννᾶν, τὸν Υ̓σίανδρον καὶ τὸν Βρέντιον· ὁ δὲ Ζουβίγγλιος συνέφερε τὸν Ἐκολαμπάδιον, τὸν Βουκῆρον καὶ τὸν Ὀδίωνα. Διεφώνουν κατὰ τὸ Μυστήριον τῆς μετουσιώσεως καὶ κατὰ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα· Διὰ τὸ πρῶτον ὁ Λουθῆρος ἔλεγεν ὅτι ἐν τῷ μεταλαμβάνειν τινα εἶναι παρὸν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἡνωμένον τῇ οὐσίᾳ τοῦ ἄρτου, ἔξω δὲ τῆς Μεταλήψεως δὲν εἶναι παρὸν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ· ὁ Ζουβίγγλιος ἠρνεῖτο πάντῃ τὴν τοιαύτην παρουσίαν· ὅσον δὲ διὰ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα, ὁ Λουθῆρος τὸ ἐκακοξηγοῦσε, ὁ δὲ Ζουβίγγλιος πάντῃ τὸ ἠρνεῖτο, λέγων μὴ δίδοσθαι ἁμάρτημα ἄνευ τῆς ἐργασίας τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ὅθεν καὶ πάλιν ἐχωρίσθησαν χωρὶς νὰ συμφωνήσουν κατὰ τὰς γνώμας.

Ἐπὶ ἔτη δώδεκα λοιπὸν διέσπειρε τὰς αἱρέσεις του ὁ Ζουβίγγλιος εἰς τὰς 13 ἐπαρχίας τῆς Ἑλβετίας, ἤτοι τῶν Σβίτζερων, καὶ ἐδέχθησαν αὐτὰς αἱ τρεῖς, ἤτοι τοῦ Ζουρίγου, τῆς Βέρνης, καὶ τῆς Κωνστάντζας, μεθ' ἃς αἱ ἄλλαι πέντε, τῆς Βασιλείας δηλαδὴ, τοῦ Σκαφουσὲν, τοῦ Σαγγάλου, τοῦ Μουλουσὲν καὶ τοῦ Βιέλου. Ὁ πάπας Κλήμης ὁ Ζ', γράφων εἰς τοὺς Σβίτζερους καὶ τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν Λανσάνᾳ, ἐκώλυσε τὰς λοιπὰς πέντε ἀπὸ τοῦ νὰ δεχθῶσι τὴν αἵρεσιν, δηλαδὴ τῆς Λουκερνένσους, Οὐριένσους, Σβιτένσους, Σουπουλβάνους καὶ Τουγένσους, ἐξ ὧν ἡ ἐπαρχία τῆς Λουκέρνης κατέκαυσε παῤῥησίᾳ τὴν ζωγραφίαν τοῦ Ζουβιγγλίου. Ὅθεν ἀγανακτήσας τρέπεται εἰς ἀπήνειαν κατά τε αἱρετικῶν καὶ κατὰ τῶν κατολίκων· παρεκίνησε γὰρ νὰ πνίξουν ἐν τῷ ποταμῷ τινὰς ἀναβαπτιστὰς αἱρετικοὺς τοὺς ὄντας ἐν τῷ Ζουρίγῳ καὶ τοὺς λοιποὺς νὰ φονεύσουν· διερέθισε τὰς ὀκτὼ αἱρετικὰς ἐπαρχίας τῶν Σβίτζερων τὰς προρρηθείσας κατὰ τῶν πέντε λοιπῶν κατολίκων ἐκστρατεῦσαι, καὶ γίνονται πολλαὶ αἱματοχυσίαι ἐν αὐταῖς, παρόντος αὐτοῦ, μὲ πολλὰς τυραννίας ἀνυποίστους κατὰ τῶν κατολίκων. Μετὰ πολλοὺς λοιπὸν πολέμους γίνεται πόλεμος τῷ ἔτει 1531 Ὀκτωβρίου ιά, ἐν ᾧ ἐφονεύθη ὁ Ζουβίγγλιος, ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας 48· παρῆν γὰρ αὐτὸς ἐν πᾶσι τοῖς πολέμοις ἀπηνῶς μᾶλλον κατὰ τῶν κατολίκων φερόμενος. Τὸ πτῶμα αὐτοῦ εὑρεθὲν κατεκόπη εἰς τέσσαρα καὶ κατεκάη. Ἀκολουθοῦν ὕστερον ἐν διαφόροις καιροῖς καὶ ἄλλοι πέντε πόλεμοι μεταξὺ τῶν αἱρετικῶν καὶ τῶν κατολίκων Σβιτζερων μὲ πολλὰς αἱματοχυσίας, καὶ μετὰ ταῦτα εἰρήνευσαν. Διεδέχθη δὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ αὔξησιν τῆς ζουβιγγλιανικῆς αἱρέσεως εἰς τὴν Ἑλβετίαν ὁ Ἐνρῖκος Βουλιγκιέρος.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Ἱστορία τοῦ Καλβίνου καὶ τῆς αἱρέσεως αὐτοῦ.

Ἰωάννης ὁ Καλβῖνος ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Φράντζας Νογιὸν ἐξ εὐτελῶν γονέων, ὀξύνους ἄνθρωπος καὶ πρόχειρος εἰς βουλὴν, τολμηρὸς, σύννους καὶ σταθερὸς ἐν τῷ διανοεῖσθαι καὶ ὀλιγόλογος, φιλόδοξος καὶ ἐπιθυμῶν νομίζεσθαι ἐπιστημονικώτατος τῶν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ εἰς ἄκρον τὴν εὐφράδειαν τῆς λατινίδος φωνῆς κεκτημένος. Ἔλαβε χάριν παρὰ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου δύο ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα, τὰ ὁποῖα πωλήσας διῆλθεν ὅλας τὰς ἀκαδημίας καὶ φροντιστήρια τῆς Φράντζας, καὶ τέλος ἐλθὼν εἰς τὸ Παρίσιον ἤρξατο λαλεῖν αἱρετικῶς. Ζητηθεὶς παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κριτῶν φεύγει ἀπὸ τὸ παράθυρον τοῦ οἴκου του, ἐξορίζεται παρὰ τῶν κριτῶν καὶ καταντᾷ εἰς τὴν πόλιν Ἀγκολέμην, ἔνθα ἤρξατο συνθέτειν πόνημα, ᾧ τίτλος, Εἰσαγωγή. Ἐκεῖθεν ἔρχεται εἰς τὴν Γερμανίαν, ἔτει 1534. Ἤρξατο ἀντιφάσκειν τῷ Λουθήρῳ· ἠὔξησεν ἐν αὐτοῖς μέγα ἔχθος· διέφερον γὰρ οὐ μόνον τὴν διδασκαλίαν ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ ἤθη. Ὁ γὰρ Καλβῖνος, φύσει μελαγχολικὸς καὶ σιωπηλὸς, κατὰ τὴν ὀξύτητα τῶν λογισμῶν ὑπερεῖχε τοῦ Λουθήρου, φύσει πολυλόγου καὶ σαλαπατή. Ὁ Καλβῖνος νηστεύων καὶ λιγνὸς, καρδιαλγίᾳ ἀδιακόπῳ καὶ ἡμικρανίᾳ ταλαιπωρούμενος· ὁ Λουθῆρος ἀδδηφάγος, παχυλὸς καὶ ἀντέχων εἰς τοὺς κόπους διὰ τὴν εὐεξίαν τοῦ σώματός του. Ὁ πρῶτος προσεκτικός τε καὶ βαρὺς, καὶ τὸ λαλεῖν μυσαττόμενος· ὁ δεύτερος πολύλογος, καὶ πολὺς ἐν τῷ προχέειν νοήματα· ὁ Καλβῖνος εὐφραδέστατος τὴν σύνταξιν, καὶ ὁ Λουθῆρος λιτὸς τὸν στύλον καὶ αὐτοσχέδιος. Ἐδίδασκε λοιπὸν τὴν ἰδίαν αἵρεσιν ὁ Καλβῖνος περιέχουσαν 1,400, καὶ κατ' ἄλλους 207, θέσεις ἢ σφάλματα, λαλῶντας ὀρθῶς εἰς ἐκεῖνα μόνον ὅσα γράφει κατὰ τοῦ πρωτείου καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα. Εἶτα ἀπελθὼν εἰς τὴν Φράντζαν κατῴκησεν ἔν τινι λειμῶνι τῆς πόλεως Ποατιὲρ, διὰ νὰ διασπείρῃ ἐκεῖθεν τὴν αἵρεσίν του εἰς τὸ βασίλειον τῆς Φράντζας. Ἐκεῖσε συνομιλῶντας μὲ πολλοὺς ἐλλογίμους διὰ τὰ δόγματα τῆς πίστεως, καὶ μάλιστα διὰ τὸ Μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας, ἤρξαντο συντρέχειν πολλοὶ διὰ νὰ ἀκούσουν τὴν νέαν περὶ τούτου διδασκαλίαν· ὅθεν ἐντὸς ὀλίγου ὁ λειμὼν μετεβλήθη εἰς σχολεῖον, οἱ λόγοι εἰς διδασκαλίαν, αἱ ἀμφιβολίαι εἰς πιθανότητας, καὶ οἱ συντρέχοντες εἰς τὸ ἀκούειν ἐγένοντο φατρία μεμίστη καὶ ἱκανὴ εἰς τὸ νὰ διασπείρῃ τὴν λώβην εἰς τὰς πέριξ ἐπαρχίας. Ἐπὶ τούτῳ οὖν ὁ Καλβῖνος πέμπει διδασκάλους, Ἰωάννην τὸν Βερνάβιον εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ποεκτὶρ, Ἀντώνιον τὸν Δούγιον εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Σένσι καὶ τῆς Ἀγκολέμης, καὶ Φίλιππον τὸν Βερώνιον εἰς τὰς ἐπαρχίας

τῆς Ἀκβιτανίας καὶ Τολοσάνου, ὀνομάσας αὐτοὺς μ ι ν ί σ τ ρ ο υ ς. Ἤρξαντο οὖν αὐτοὶ διδάσκειν ἐν τῷ λαῷ, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας. Ὁ λαὸς διαιρεθεὶς ἐπὶ τῇ νέᾳ διδασκαλίᾳ, καὶ τῶν μὲν δεχθέντων αὐτὴν, τῶν δὲ ἀγανακτησάντων ἐπ' αὐτῇ, ὁ Καλβῖνος φοβηθείς, ὡς δειλὸς, τὸ ἀβέβαιον τῆς ἐκβάσεως, καταφεύγει πρὸς τὴν βασίλισσαν Μαργαρίταν, ἀδελφὴν τοῦ ῥηγὸς τῆς Φράντζας Φραντζέσκου καὶ γυναῖκα τοῦ ῥηγὸς τῆς Ναβάρας Ἐνρίκου· καὶ μικρόν τι διατρίψας ἐν τῇ Ναβάρᾳ, φοβηθεὶς τοὺς κατὰ τῶν αἱρετικῶν νόμους καὶ φόνους τοῦ ῥηγὸς Φραντζέσκου, ἐπανέκαμψε καὶ πάλιν εἰς τὴν Γερμανίαν, ἔτει **1535**, καὶ κατέλαβε τὴν πόλιν Βασιλείαν, ἔνθα ἐτελείωσε καὶ ἐξέδοτο τύπῳ τὴν Εἰ σ α γ ω γ ὴ ν γαλλιστί τε καὶ λατινιστὶ συντεθειμένην, ἀφιερώσας αὐτὴν αὐθαδῶς τῷ ῥηθέντι ῥηγὶ τῆς Φράντζας Φραγκίσκῳ. Εἶτα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ μικρόν τι διατρίψας ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν Γινέβραν, ἔτει **1536**, εἰς τὴν ὁποίαν ἦν προδιδαχθεῖσα ἡ αἵρεσίς του ὑπὸ τοῦ Γουλιέλμου Φαρέλλου τοῦ ἐπικληθέντος Σιδηροῦ, τῆς ὁποίας οἱ κατοικηταὶ παῤῥησίᾳ εἶχον ἤδη καταπατήσει τὴν ἀρχὴν τοῦ πάπα, διώξαντες τῆς πόλεως τοὺς κατολίκους, τὸν ἐπίσκοπον δηλαδὴ Πέτρον δὲ Πάλμα καὶ πάντας τοὺς κληρικούς. Ὑποδεχθεὶς μετὰ μεγάλης περιποιήσεως παρὰ τῶν Γινεβρέζων τίτλῳ ἱεροκήρυκος καὶ διδασκάλου τῆς θεολογίας, συνέθετο ἐκεῖσε τὰς κατηχήσεις αὐτοῦ γαλλιστί. Ἐδέχθησαν τὸ βιβλίον οἱ Γινεβρέζοι, καὶ παῤῥησίᾳ πάντες ὡρκομότησαν νὰ διαφυλάξουν τὰ ἐν αὐτῷ μέχρι θανάτου, ἔτει **1537**. Ἀλλ' ὑποπασάντες αὐτὸν κακῶς φρονεῖν περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, διώκουσι καὶ ἐξορίζουσιν ἔτει **1538**· ὅθεν ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν Ἀργεντίναν, καὶ φιλοφρονεῖται αὐτὸν ὁ γερουσιαστὴς ταύτης καὶ νομοδιδάσκαλος Ἰωάννης Στούρμιος· ἤρξατο διδάσκειν τοὺς κατοικητὰς, αἱρετικοὺς ἤδη ὄντας ζουβιγγλιανοὺς, καὶ ἐπροχώρησε, καὶ ηὔξησαν οἱ ὀπαδοί του ἐπὶ τοσοῦτον ὁποῦ καὶ σχολεῖον ἐπήξατο· καὶ ἐκκλησίαν ἰδίως ἔδωκαν αὐτῷ, ἧς τινος ἀπέδειξαν αὐτὸν πρωτοπαπᾶν καὶ διδάσκαλον· καὶ οὐ μόνον οἱ πολῖται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πέριξ συνέτρεχον πολλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ καὶ δέχεσθαι τὸν καλβινισμόν. Ἐν τούτοις ὢν, ἀγαπήσας τὴν ἐκ τῶν πέριξ ἐλθοῦσαν Ἰδελέτην Βουρίαν, χηρεύουσαν ἀναβαπτιστοῦ τινος, ἄγεται αὐτὴν εἰς γυναῖκα. Εἶτα ἐξέδοτο τὰ Σ χ ό λ ι α εἰ ς τ ὴ ν π ρ ὸ ς Ῥ ω μ α ί ο υ ς ἐ π ι σ τ ο λ ὴ ν, καὶ τῷ ἔτει **1540** γαλλιστὶ τὸ βιβλίον ᾧ τίτλος, Π ε ρ ὶ κ υ ρ ι α κ ο ῦ Δ ε ί π ν ο υ. Εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Γινέβραν καὶ ἐκδίδεται νόμος παρὰ τῶν γερουσιαστῶν τὸ ὅτι νὰ μὴν ἦναι ἄδεια οὔτε τοῖς ἄρχουσιν οὔτε τοῖς πολίταις νὰ μακρυνθῶσί ποτε τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τοῦ Καλβίνου, καὶ μεταφράζονται αἱ κατηχήσεις του λατινιστὶ, γερμανιστὶ, βρετανιστὶ, ἱσπανιστὶ, ἑβραϊστὶ, ἑλληνιστὶ καὶ εἰς γλῶσσαν σκοτζέζικην καὶ φιαμέγκικην. Ἡ ἀκαδημία τοῦ Παρισίου καταδικάζει τὸ βιβλίον αὐτὸ, ἔτει **1542** Μαρτίου ί. Ἀπήντησεν αὐτῇ ὁ Καλβῖνος δι' ἐγχειριδίου ᾧ τινι τίτλος, Ἀ ν τ ί δ ο τ ο ν, ἔνθα ὀνομάζει τοὺς θεολόγους τῆς Σορβόνης καὶ τοὺς λοιποὺς διδασκάλους τῆς ἀκαδημίας ἐκείνης συναγωγὴν χοίρων. Εἶτα τῷ ἔτει **1543** ἐξέδοτο βιβλίον ᾧ τίτλος, Ὑ π ε ρ ά σ π ι σ ι ς τ ῆ ς ὑ γ ι ο ῦ ς κ α ὶ ὀ ρ θ ο-

δ ό ξ ο υ δ ι δ α σ κ α λ ί α ς, καὶ π ε ρ ὶ τ ῆ ς δ ο υ λ ε ί α ς κ α ὶ ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α ς τ ο ῦ α ὐ τ ε ξ ο υ σ ί ο υ, καὶ ἄλλο, Π ε ρ ὶ τ ο ῦ τ ρ ό π ο υ τ ο ῦ γ υ μ ν ά ζ ε ι ν τ ο ὺ ς μ ο ν α χ ο ύ ς, καὶ ἄλλο, Κ α τ ὰ τ ῆ ς ἐ π ι σ τ ο λ ῆ ς τ ο ῦ π ά π α Π α ύ λ ο υ Γ', καὶ ἄλλο, Π ρ ὸ ς τ ὸ ν κ α ί σ α ρ α Κ ά ρ ο λ ο ν Ε', δ ι ὰ τ ὸ π ρ ό γ ρ α μ μ α τ ὸ δ ο θ ὲ ν ἐ ν τ ῇ Ῥ α τ ι σ β ώ ν ῃ ὑ π ὲ ρ τ ῶ ν λ ο υ θ η ρ α ν ῶ ν, καὶ ἄλλο, Π ε ρ ὶ ἀ ν ά γ κ η ς τ ο ῦ μ ε τ α ῤ ῥ υ θ μ ί σ α ι τ ὴ ν ἐ κ κ λ η σ ί α ν, καὶ ἄλλο, Κ α τ ὰ τ ῶ ν σ φ α λ μ ά τ ω ν τ ῆ ς κ ο ι ν ῆ ς φ α τ ρ ί α ς τ ῶ ν ἀ ν α β α π τ ί σ τ ῶ ν, καὶ ἄλλο, Κ α τ ὰ τ ῆ ς μ ω ρ ᾶ ς κ α ὶ θ η ρ ι ώ δ ο υ ς φ α τ ρ ί α ς τ ῶ ν ἐ λ ε υ θ ε ρ ί ω ν, οἵτινες ἑαυτοὺς πνευματικοὺς ἐπωνόμαζον.

Δι' αὐτῶν ἐγένοντο καλβινισταὶ οἱ Σβίτζεροι, οἱ Φραντζέζοι καὶ οἱ Ἐγγλέζοι ἐπὶ τοῦ ῥηγὸς αὐτῶν Ἐδουάρδου ΣΤ'. Ηὔξησε δὲ τοσοῦτον ὁ καλβινισμὸς εἰς τὴν Φράντζαν, ὥστε μόλις μετὰ **100** ἔτη, καὶ μετὰ ἀνάλωσιν πολλῶν θησαυρῶν, καὶ μετὰ διεξοδικοὺς καὶ ἀναριθμήτους πολέμους καὶ αἱματοχυσίας ἐξερῥιζώθη ἐκεῖθεν.

Ὁ Καλβῖνος συνέθετο εἰς τὴν Γινέβραν τὸ Ἀ ν τ ί δ ο τ ο ν κ α τ ὰ τ ῶ ν ἑ π τ ὰ σ υ ν ε λ ε ύ σ ε ω ν τ ῆ ς ἐ ν Τ ρ ι δ έ ν τ ῳ ψ ε υ δ ο σ υ ν ό δ ο υ, ὅπου καταχλευάζει τοὺς συνοδικοὺς καὶ βλασφημεῖ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν, καταργεῖ ὅλας τὰς ἑορτὰς τοῦ χρόνου, ἐξαιρῶντας τὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Κυριακῶν· εἶτα συντίθησι σχόλια εἰς τὴν Γένεσιν.

Ὁ ῥὴξ τῆς Φράντζας Φραγκῖσκος Β' θνήσκει, ἔτει **1560** κατὰ τὴν ἑ τοῦ Δεκεμβρίου, παρὰ χειρουργοῦ καλβινιστοῦ παρωτίδα αὐτοῦ θεραπεύοντος δηλητηρίῳ φαρμακωθείσης τῆς πληγῆς. Οἱ καλβινισταὶ, ὑπέρπολλοι ὄντες εἰς τὴν Φράντζαν, ἠνώθησαν μὲ σκοπὸν ὁποῦ καὶ τὴν βασιλείαν δι' ὅπλων νὰ ὑποτάξουν καὶ τὴν πίστιν νὰ μεταβάλουν εἰς καλβινισμόν. Ἑνωθέντες οὖν ὀνομάζονται νέῳ ὀνόματι, ἀντὶ καλβινιστῶν Ο ὐ γ κ ο ν ό τ α ι, καὶ προξενοῦσι φόνους, ταραχὰς καὶ πολέμους σφοδροτάτους εἰς τὸ ῥηγάτον τῆς Φράντζας ἀδιακόπως ἐν διαστήματι ὅλῳ ἐτῶν **40**, φονεύσαντες καὶ πολλοὺς τοῦ βασιλικοῦ αἵματος. Ἐγένετο ῥὴξ τῆς Φράντζας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κάρολος, παιδίον ἐτῶν δέκα, ὑπὸ ἐπιτρόπῳ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Αἰκατερίνῃ δὲ Μέδιτζι. Τούτου ῥηγὸς ὄντος ὑπερεπλήθυναν οἱ Οὐγκονόται, βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ καρδινάλη Ὀδέτου δε Κατιλλόν, εὐγενοῦς Φραντζέζου καὶ ἐπισκόπου δύο ἐπισκοπῶν ἐν ταὐτῷ, Τολόσας καὶ Βόβες. Εἶχεν ἀδελφοὺς, Γάσπαρον, ἀρχιθαλάσσιον τῆς Φράντζας, καὶ τὸν Φραγκῖσκον, ἀρχιστράτηγον τῆς Φράντζας καὶ ἡγεμόνα τοῦ Ἀνδελότ· καὶ οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ λοιπὸν γενόμενοι καλβινισταὶ ηὔξησαν τὰ μέγιστα τὸν καλβινισμὸν εἰς τὴν Φράντζαν. Δέκα ἐπίσκοποι γίνονται καλβινισταὶ μετ' αὐτοῦ καὶ καλβινίζουσι ὁλοκλήρως τὰς ἐπαρχίας των. Ὁ πάπας Πῖος Δ' ἀφορίζει τὸν καρδινάλην Ὀδέτον, καὶ αὐτὸς διὰ καταφρόνησιν, ἐνδυθεὶς τὴν καρδιναλικὴν στολὴν, ἄγεται παῤῥησίᾳ εἰς γυναῖκα τὴν Ἐλισάβετ τῆς Ἀλταβίλα, κυρίαν τοῦ τόπου Λορὲ, ἔτει **1564** Δεκεμβρίου ά. Γίνονται μετὰ ταῦτα ἀναρίθμητα κακὰ παρὰ τῶν Οὐγκονότων ἐφ' ὅλον τὸ ῥηγάτον τῆς Φράντζας, καὶ ἐν Παρισίοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Μεδάρδου ἐφόνευσαν οἱ Οὐγκονόται **2,000** κατολίκους, καὶ

ἐτζάκισαν τὰς εἰκόνας, καὶ ἐκρήμνισαν τὰς Τραπέζας, καὶ ἄλλα κακὰ ἐποίησαν. Καὶ ὡς τόσον ὁ Καλβῖνος ἔβλεπεν ἀπὸ τὴν Γινέβραν τὰ ἐν τῇ Φράντζα καὶ Ἐγγλιτέρα κακὰ ὁποῦ δι' αὐτὸν προξενοῦνται, ὥσπέρ ποτε καὶ ὁ Λουθῆρος ἔβλεπεν ἀπὸ Ἰσλεβίου τὰ ἐν τῇ Γερμανίᾳ. Καὶ συντίθησιν ὁ Καλβῖνος πρὸς σύστασιν τῆς αἱρέσεως αὐτοῦ, ἔτει **1556**, τὰ Σχόλια εἰς τοὺς ψαλμοὺς, τὴν Ἀπολογίαν τῆς διδασκαλίας του, ἔτει **1558**, τὸ πρὸς τοὺς Λέχους βιβλίον, Πῶς ὁ Χριστὸς ἐσι μεσίτης, **1560**, καὶ τὸ Περὶ ἀληθοῦς κοινωνίας τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Δείπνῳ, **1561**, καὶ Ἀναγνώσεις εἰς τὸν Δανιὴλ, καὶ Κατὰ Φραγκίσκου Βαλδουΐνου νομοδιδασκάλου, καὶ Σχόλια εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἄλλο εἰς τὰ λοιπὰ τέσσαρα τοῦ Μωϋσέως, καὶ τέλος τὴν Ὁμολογίαν τῆς Πίστεως. Εἶτα θνήσκει ὑπὸ ἡμικρανίας καὶ καρδιαλγίας ἔτει **1564** Μαΐου κς', ἐτῶν **55**, καὶ διεδέχθη τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ Θεόδωρος ὁ Βέζας, Φραντζέζος τὸ γένος, ἀπὸ πόλεως Βεζελαΐ τῆς ἐν τῇ Βοργωνίᾳ.

Ὁ Καλβῖνος ἐννέα ἔφερεν ἐν ἑαυτῷ ἀσθενείας, ἀρθρίτην δηλαδὴ, κώλικα, δυσουρίαν, φθίσιν, αἱμορροΐδας, ἄσθμα, ἡμικρανίαν, διηνεκῆ καταῤῥοὴν καὶ αἱματώδη ἐμετόν· ὅρα Δοσίθεον, βιβλ. ιά, § έ, ς' καὶ ζ'.

Πολλὰς ἔχουσιν αἱρέσεις οἱ λουθηροκαλβῖνοι, ὧν τὰς αἰτίας ἔλαβον ἀπὸ τῶν καινοτομιῶν ἃς παρήγαγεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἡ τοῦ πάπα μετὰ τὸ σχίσμα ἐξουσία. Κοινωνοὶ λοιπὸν οἱ Λατῖνοι τῶν τοιούτων αἱρετικῶν, καὶ παραφυάδες οὗτοι οἱ αἱρετικοὶ τῶν Λατίνων, ὁμοφρονοῦντες αὐτοῖς εἰς ἄρθρα **17**, ἅπερ ὅρα παρὰ Δοσιθέῳ, βιβλ. ιά, κεφ. έ, § ιγ', σελ. **1162**.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1540, τοῦ Χιτζρὲ 947.

Ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας βουληθεὶς ἀφικέσθαι εἰς Μολδαβίαν καὶ Οὐγγροβλαχίαν, καθ' ὁδὸν ἀσθενήσας θνήσκει ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Τορνόβου, πατριαρχεύσας τὸ δεύτερον ἔτη ἕνδεκα.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Πατριαρχεία τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας Διονυσίου.

Γνωσθείσης τῆς ἀποβιώσεως αὐτοῦ συγκροτεῖται σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, παρόντος καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Γερμανοῦ· καὶ ἐξεδόθη τόμος πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως μὴ γίγνεσθαι πρὶν ἢ συναχθῆναι τοὺς πλείονας τῶν ὑποτελούντων τῷ Οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἀρχιερέων, τὸν δ' ἄλλως πως γιγνόμενον αὐτοκαθαίρετον εἶναι. Καὶ πρὸς ἐμπέδωσιν ταύτης τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως ἀφοριστικὰ ἐπιτίμια ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείας, τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν φορέσαντος, ἐξεφωνήθη. Ὅθεν μετὰ βασιλικοῦ προγράμματος ἐκασταχόθεν τοὺς ἀρχιερατεύοντας ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει μετεπέμποντο.

Ἀλλὰ πρὸ τοῦ συναχθῆναι τοὺς ἀπανταχόθεν ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὺς καὶ προκρίτους, οἱ ἐκ τοῦ Γαλατᾶ σὺν ἄλλοις Καραμανίταις ἐλθόντες εἰς τὸ πατριαρχεῖον τῇ ιζ' τοῦ Ἀπριλίου μιᾷ φωνῇ ᾐτήσαντο πατριάρχην προχειρισθῆναι Διονύσιον τὸν Νικομηδείας, καὶ ἀνεβιβάσθη βίᾳ ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸν θρόνον, καὶ τῇ ἐπιούσῃ, Κυριακῇ τῶν Βαΐων, ἐκυρώθη καὶ ὑπὸ τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμάν. Μεθ' ἡμέρας δέ τινας συνόδου τῶν ἀρχιερέων γενομένης καθῃρέθη ὁ Διονύσιος, καὶ οἱ συνοδικοὶ προσδραμόντες τῷ Ἐπιτρόπῳ τοῦ βασιλέως ἠξίουν ἐξωσθῆναι αὐτὸν ἐκεῖθεν. Ὅθεν οἱ περὶ τὸν Διονύσιον ἔδωκαν ἀναφορὰν τῷ σουλτάνῳ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ἐπικυρωθεὶς τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ διὰ προγράμματος ἐγκρατὴς τῆς πατριαρχικῆς μεγαλειότητος γέγονε, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς εἰς τὰς ἰδίας μητροπόλεις ἀνεχώρησαν. Μὲ τέτοιον τρόπον ὀλίγον κατ' ὀλίγον, τῶν βελῶν δηλαδὴ ἐξ ἡμῶν κινουμένων καὶ τῶν ἡμετέρων τὰς προφάσεις διδόντων, ἐσυνειθίσθη τὸ νὰ γίνεται προσδρομὴ εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν καὶ καταδρομὴ περὶ τῶν πατριαρχικῶν ὑποθέσεων.

Ἐπὶ τούτου τοῦ Διονυσίου, παρόντος καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Γερμανοῦ, ζήτησις ἐγένετο περὶ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ ὄρους Σινᾶ, ὑπὸ ποῖον πατριαρχεῖον κεῖται· καὶ ἐβεβαιώθη εἶναι ἐν τῷ κλήματι τοῦ Ἱεροσολύμων.

Τὸν σταυρὸν τὸν μέχρι τοῦδε ὄντα ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῆς Παμμακαρίστου, ἤτοι τοῦ πατριαρχείου, κατεβίβασεν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν διὰ τὸ πόῤῥωθεν φαίνεσθαι· (καθὼς ὁ χαλίφης Ὅμερ-Ἴπνου-Χιτὰπ, κτίζων ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ τὸ ἱερὸν, κατεβίβασε τὸν σταυρὸν τὸν ἐν τῷ ὄρει ὄντα τῶν Ἐλαιῶν)· ἐλυπήθησαν δὲ τὰ μέγιστα ἐπὶ τούτῳ οἱ Χριστιανοί.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1541, τοῦ Χιτζρὲ 948.

Μηδὲν οὖν διαπραξαμένου τοῦ Ἐπιτρόπου Σοφὶ-Μεχμὲτ-πασσᾶ εἰς τὴν Οὐγγρίαν ἐκστρατεύει μόνος ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάν. Οἱ Νέμτζοι ἀκούσαντες τὸν ἐρχομόν του φεύγουσι νύκτωρ καὶ ἀφῆκαν τὰ τόπιά τους. Ὁ βεζίρης διώξας αὐτοὺς φονεύει διαπερῶντας τὸν Δούναβιν. Ὁ Σουλεϊμὰν εἰσέρχεται ἀναιμωτὶ εἰς τὴν Βούδην, καὶ προφάσεως λαβόμενος τῆς μικρᾶς ἡλικίας τοῦ ὀρφανοῦ Στεφάνου, ὡς ἀναξίου εἰς τὸ διοικεῖν, πέμπει σὺν τῇ μητρὶ εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν, καὶ κατακρατήσας τῆς Βούδης διορίζει πασσᾶν ἐν αὐτῇ τὸν Σουλεϊμὰν, διορίζει καὶ καδὴν διὰ τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, καὶ μεταβαλὼν τὰς ἐκκλησίας εἰς τζαμία, ἀφεὶς δὲ καὶ γιαννιτζάρους φύλακας, ἐπανέρχεται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Τὸν Ἀντιοχείας Δωρόθεον Γ', πατριαρχεύσαντα ἔτη εἴκοσι καὶ θανόντα, διεδέχθη Ἰωακεὶμ Γ'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1542, τοῦ Χιτζρὲ 949.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Φράντζας Ἐνρῖκος Β', καταπολεμούμενος ὑπὸ τοῦ καὶ τῶν Ἱσπανῶν δεσπόζοντος βασιλέως τῶν Νέμτζων Κάρλου Ε', ζητεῖ τὴν βοήθειαν τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν διὰ πρέσβεως. Διὸ πέμπει τὸν ἀρχιθαλάσσιον αὐτοῦ Βαρβαρόσσαν κατὰ τῆς Ἱσπανίας, αὐτὸς δὲ ἐκστρατεύσας κατὰ τῆς Οὐγγρίας ὑποτάσσει πόλεις αὐτῆς ἕξ, καὶ μεταβάλλει τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν εἰς τζαμία. Ἐπανακάμπτων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νικητὴς καὶ θριαμβεύων μανθάνει τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του Μεχμὲτ, λυπεῖται τὰ μέγιστα καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν χωρὶς ἀλάϊ καὶ μὲ σιωπὴν καὶ λύπην μεγάλην.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1543, τοῦ Χιτζρὲ 950.

Διὰ ἐνθύμησιν τοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ διὰ ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς του κτίζει ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει τὸ τζαμὶ ὅπερ ὠνόμασε Σεχζαδὲ-τζαμισὶ σὺν ταῖς περὶ αὐτὸ οἰκοδομαῖς, ὡς φαίνεται καὶ τὴν σήμερον, καὶ τελειώνει εἰς ἔτη τρία.

Στρατιώτης τις τοὔνομα Ἰγνάτιος Λογιόλας, ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Πομπηϊουπόλεως περὶ τὰ σκέλη πληγεὶς καὶ μὴ δυνάμενος ἔτι στρατεύεσθαι, εἰς σπήλαιόν τι ἀναχωρεῖ· κἀκεῖθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπελθὼν χάριν προσκυνήσεως καὶ ἐπανακάμψας ἐκ Παλαιστίνης, περὶ τὴν σπουδὴν τῶν γραμμάτων καταγίνεται ἐν Κομπρούτῳ, Σαλαμαντικῇ καὶ Παρισίοις, καὶ μάγιστρος τῶν τεχνῶν χειροτονεῖται. Εἶτα σὺν ἀνδράσι δέκα, ἐπιστημῶν καὶ γραμμάτων εἰδήμοσιν, εἰς τὴν Ῥώμην ἐλθὼν ἐπὶ τοῦ πάπα Παύλου Γ' ἐπεκύρωσε τὸ τάγμα τὸ λεγόμενον τῆς ἑταιρίας τοῦ Ἰησοῦ, προτιθέμενος τέλος τούτου τοῦ ἐπιτηδεύματος τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω προτροπὴν τῶν ψυχῶν ἐν τῇ ζωῇ καὶ τῇ χριστιανικῇ διδασκαλίᾳ, πρὸς ἐπαύξησιν τῆς πίστεως,

διὰ τῶν διδαχῶν καὶ τῆς τῶν ἀμαθῶν παίδων διδασκαλίας, τρία ἐπαγγέλματα προτιθέμενος, ὑπακοὴν, ἁγνείαν καὶ τὴν εἰς ἀλλοδαπὰς ἀποδημίαν, ὅπου ἂν αὐτοὺς ὁ πάπας πέμψοιε πρὸς κήρυξιν τῆς χριστιανικῆς θεολατρείας. Ἐγένετο οὖν ταύτης τῆς ἑταιρίας γενικὸς προεστὼς ὁ Ἰγνάτιος, ἔτει 1543, καὶ τῷ ἔτει 1623 ὁ πάπας Οὐρβανὸς Η' αὐτόν τε καὶ Φραγκίσκον τὸν Ξαβέριον τοῖς ἁγίοις συνηρίθμησε. Πολλοὶ τῶν συγγραφέων ἀπαριθμοῦσι τὰς ἀθεμιτουργίας, ἀνοσιότητας, μαγγανείας, φενακισμοὺς καὶ ὑπερηφανείας τῶν ἰησουϊτῶν. Ἐφρόντισαν μετακομίσαι εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν τοὺς Κινέζους εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας καθ' ἃς οἱ Λουσιτανοὶ τὰς ἐμπορίας αὐτῶν ἐποίουν, ἔτει 1553· καὶ πρῶτον ἐν Ἀμακῷ τῇ πόλει χειροτονοῦσιν ἐπίσκοπον· εἶτα ἔφορον πάσης τῆς Ἰνδίας ἀπέδειξαν τὸν Ἰταλὸν ἰησουΐτην Ἀλέξανδρον Βαλίνιαν, ὃς παραγενόμενος εἰς Ἰώπην, διὰ Μιχαὴλ Ῥουγαρίου ἰησουΐτου τοῦ ἐκ τῆς Νεαπόλεως, τὴν τῶν Σινῶν διάλεκτον πεπαιδευμένου, τὴν εὔνοιαν τῶν ἐν Σίναις ἀρχόντων εἱλκύσατο καὶ πλεῖστον προέκοψε. Περὶ δὲ τὰ τέλη ταύτης τῆς ἑκατονταετηρίδος Ματθαῖος ὁ Ῥίκιος, ἰησουΐτης, ὃς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν τοὺς Σίνας ἐδίδαξε, προσοικειωθεὶς τῷ τῶν Σινῶν αὐτοκράτορι διῆγεν εἰς τὰ βασίλεια, οὗ χάριν καὶ οἱ λοιποὶ ἰησουΐται ἀβλαβεῖς διετηροῦντο.

Τῷ δ' αὐτῷ 1543 ἔτει ἀνεφάνη καὶ τὸ τάγμα τῶν καπουκίων, ἐχόντων τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα τοῖς μινορίταις φραντζισκάνοις. Ταγματάρχης δὲ τούτων ἐγένετο κατ' ἄλλους μὲν Γοδιφρέδος ὁ Βαράγγιος ὁ Ῥοδομοντάνος, κατ' ἄλλους δὲ Βερναρδῖνος ὁ Ὀχινὸς, καὶ κατ' ἄλλους Ματθαῖος ὁ Βάσκιμος.

Κατηργήθη τὸ τάγμα τῶν ἰησουϊτῶν τὸ σύνολον, καὶ ἐδημεύθησαν ἅπαντα τὰ μοναστήρια καὶ εἰσοδήματά τους, ὡς ἐν τῷ ἰδίῳ ἔτει ῥηθήσεται.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1544, τοῦ Χιτζρὲ 951.

Συμβαίνουσι θόρυβοι καὶ ταραχαὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ κληρικοῖς, καὶ πολλαὶ συνελεύσεις αὐτῶν γεγόνασιν ἐπὶ τοῦδε τοῦ πατριάρχου Διονυσίου ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1545, τοῦ Χιτζρὲ 952.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουνίου τῇ κθ' ὁ πάπας Παῦλος Γ' ἀποφασίζει νὰ συναθροισθῇ Σύνοδος οἰκουμενικὴ, κατὰ τὴν ζήτησιν καὶ τῶν προτεσταντῶν καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ καίσαρος Κάρολου Ε' τὴν πρὸς αὐτοὺς πρὸ πολλοῦ δοθεῖσαν, πρὸς ἀναίρεσιν καὶ κατάργησιν τῆς τοῦ Λουθήρου αἱρέσεως Διωρίσθη διὰ τὴν συνάθροισιν τῶν συνοδικῶν πόλις τὸ Τρέντο, ἄλλως Τρίδεντον, κείμενον μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Γερμανίας. Συνηθροίσθησαν οὖν καὶ ἐγένετο ἡ πρώτη συνέλευσις κατὰ τὴν ιγ' τοῦ Δεκεμβρίου εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς ῥηθείσης πόλεως. Ταύτην τὴν Σύνοδον ἀσεβῆ ὀνομάζει ὁ Δοσίθεος ἐν τῷ Περὶ

τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις, (ὅρα βιβλ. ιά, § ή, θ' καὶ ί), ἐξ ὧν δείκνυται ὅτι οὐ μόνος ὁ πάπας κριτὴς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ περιγράφει καὶ τὰς βλασφημίας της. Παρετάθη οὖν αὕτη ἡ συναγωγὴ ἀπὸ ἔτους **1545** μέχρις ἔτους **1563**, καὶ παρῆσαν ἐν αὐτῇ συνοδικοὶ 300, καὶ οἱ πρέσβεις τῶν ῥηγῶν τοῦ χριστιανισμοῦ· συνῆλθον καὶ **147** διδάσκαλοι πολλαχόθεν τῶν ἀκαδημιῶν περμφθέντες ὑπὸ τῶν παπιστῶν· καὶ διωρίσθησαν παρ' αὐτῶν αἱ πραγματευθησόμεναι θέσεις νὰ θεωρηθοῦν εἰς συνελεύσεις 25. Προσεκλήθησαν καὶ οἱ λουθηρανοί, ἀλλ' ἦλθον εὐάριθμοι, περμφθεντες παρὰ τοῦ ἐλέκτορος τοῦ Βραντδεβούργου, παρὰ τοῦ δουκὸς τῆς Βιτεμβέργης καὶ παρὰ τῆς πόλεως Ἀργεντίνης, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ περίφημος ἱστορικὸς Ἰωάννης ὁ Λεϊδάνος. Ὁ Λουθῆρος ἡτοιμάζετο νὰ ἔλθῃ ἐπαπειλῶν τὰ μέγιστα κατὰ τῆς συναγωγῆς, ἀλλ' ἡρπάγη ὑπὸ τοῦ θανάτου. Παρῆσαν καὶ λιγάτοι τοῦ πάπα οἱ καρδινάλιοι Ἰωάννης Μαρίας τοῦ Ὄρους καὶ Μαρκέλλος ὁ Τζερβίνης, οἱ καὶ ὕστερον ἀλληλοδιαδόχως πάπαι γενόμενοι, καὶ Ῥεϊνάλδος ὁ Πῶλος. Τριῶν συνελεύσεων ἤδη γενομένων διὰ τὰ συνήθη προλεγόμενα ἦλθεν ἡ εἴδησις διὰ τὸν θάνατον τοῦ Λουθήρου. Ἡ τετάρτη συνέλευσις τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου ἐγένετο τῇ ή τοῦ Ἀπριλίου **1546**, διὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Γραφῆς, πόσα δηλαδή εἰσι τὰ κανονικά. Ἡ πέμπτη συνέλευσις ἐγένετο Ἰουνίου ιζ' διὰ τοὺς κανόνας τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Ἡ ἕκτη περὶ δικαιώσεως. Ἡ ἑβδόμη περὶ τῶν Μυστηρίων. Κἀν τούτοις θανόντος τοῦ πάπα Παύλου Γ' ἔπαυσαν αἱ συνελεύσεις μέχρις ἔτους **1551**. Τῷ δὲ ἔτει **1548** ἐξέδοτο ὁ καῖσαρ Κάρολος Ε', εἰς τὴν πόλιν Αὐγούστην συναχθείσης τῆς διαίτης, πρόγραμμα ἐπικυροῦν τὴν χρῆσιν τῆς λουθηρανικῆς πίστεως, εἰς ἄρθρα **26** περιεχομένης, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν λουθηρανῶν, καὶ ταῦτα τοῦ Βοτίου. Ἐβλασφήμουν αὐτὰ κατὰ πολλῶν δογμάτων τῆς ἐκκλησίας καὶ κατὰ τῶν Μυστηρίων· ἐδέχοντο τὸν γάμον τῶν ἱερέων, καὶ τὸ νὰ μεταλαμβάνουν οἱ λαϊκοὶ προσέταττε τὸ Μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας ἐν ἀμφοτέροις τοῖς εἴδεσι. Προσέταττε δ' ἐν τῷ προγράμματι νὰ τρέχῃ αὐτὴ ἡ πίστις οὕτως ἕως οὗ ἡ ἐν Τριδέντῳ Σύνοδος νὰ ἐπιδοκιμάσῃ ἢ νὰ ἀποδοκιμάσῃ τὰ ῥηθέντα ἄρθρα. Τὰ ἐπεβεβαίωσε δὲ αὐτὸς πρὸς καιρὸν διὰ νὰ μὴν ἐνοχλῇ τοὺς λουθηρανοὺς κατὰ τὴν πίστιν, καὶ νὰ τοὺς ἔχῃ ὅλους συμμάχους εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον ὑφ' οὗ κατετρύχετο. Ἀλλ' οὐκ ἤρεσαν τὰ τοιαῦτα ἄρθρα εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν λουθηρανῶν· διὸ καὶ ἐγένοντο σχίσματα καὶ φατρίαι ἐν τοῖς λουθηρανοῖς, καὶ ἀκολούθως ταραχαὶ καὶ πόλεμοι, καὶ ἀπέτυχε καὶ ὁ καῖσαρ τοῦ προκειμένου τῆς κοινῆς εἰρήνης καὶ κοινῆς συμμαχίας σκοποῦ. Καὶ τῷ ἔτει **1555** ὁ ἀδελφὸς τοῦ Καρόλου Φερδινάνδος, ῥὴξ τῆς Οὐγγρίας, εἰς τὴν ἐν Πασαβίᾳ δίαιταν ποιεῖ ἕνωσιν μὲ πρόγραμμα περιέχον τὸ ὅτι οἱ τῆς παλαιᾶς πίστεως νὰ μὴν ἐνοχλοῦσι ποσῶς τοὺς ὀπαδοὺς τῆς νέας πίστεως, δηλαδὴ οἱ κατόλικοι τοὺς λουθηρανούς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1546, τοῦ Χιτζρὲ 953.

Θνήσκει ὁ Λουθῆρος τῷδε τῷ ἔτει, Φεβρουαρίου ιζ'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1547, τοῦ Χιτζρὲ 954.

Ὁ σάχης τῶν Περσῶν ἁρπάζει τὴν γυναῖκα τοῦ Κασὶπ-Μιρζᾶ διὰ τὴν ὡραιότητά της, ὅστις καταφεύγει διὰ τὴν ἀτιμίαν πρὸς τὸν σουλτὰν Σουλεϊμὰν ζητῶν ἐκδίκησιν, καὶ ἑρμηνεύων αὐτῷ τὸν τρόπον τοῦ ὑπαγαγεῖν ἅπασαν τὴν Περσίαν.

Δίδωσι τῷ Μιρζᾷ ὁ σουλτάνος χρήματα πολλὰ ἵνα στρατολογήσῃ καὶ εἰσελθὼν κατακρατήσῃ τὰς ἐπαρχίας του.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1548, τοῦ Χιτζρὲ 955.

Ἐκστρατεύει δὲ καὶ ἰδιοπροσώπως κατὰ τῆς Περσίας ὑπὸ ὁδηγῷ αὐτῷ τῷ Κασὶπ-Μιρζᾷ, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀζερπεϊτζάν. Αὐτομολεῖ αὐτῷ ὁ σουλτὰν Μπουρχὰν καὶ προσκυνεῖ αὐτῷ σὺν τῇ ἰδίᾳ ἐπαρχίᾳ Σιρβάν. Ὁ Κασὶπ-Μιρζᾶς κρημνίζει τὸ παλάτιον τοῦ Σοφὶ τὸ ἐν τῇ πόλει Τέβρις, εἶτα ἑνοῦται τῷ σουλτὰν Σουλεϊμὰν καὶ πολιορκοῦσι τὸ Βάνι ὅπερ ὑποτάσσεται καὶ παραδίδεται ἀναιμωτὶ ἐπὶ συμφωνίαις. Ἐκεῖθεν ὁ σουλτάνος ἔρχεται εἰς τὸ Ἀμζὰ, καὶ στρατῷ περσικῷ ἐντυχὼν καταπολεμεῖ αὐτόν. Εἶτα ἐλθὼν παραχειμάζει εἰς τὸ Χαλέπι.

Μαθὼν δὲ ὅτι οἱ θησαυροὶ τοῦ Σοφὶ νὰ ἦναι εἰς τὸ Ἰσπαχὰν,(μητρόπολιν τῆς ἐπαρχίας Ἀρὰκ), Κεσχανὶ καὶ Καμὶδ πέμπει τὸν Κασὶπ-Μιρζᾶν διὰ νὰ τοὺς ἀφαιρέσῃ· οὗ γενομένου ἐπλούτησε πολλὰ καὶ ὁ Μιρζᾶς, καὶ δωροδοκήσας τὸν βεζίρην Ἀζίζ-Ἀλὴν γίνεται σύντροφος τῆς ἡγεμονείας τοῦ Βαγδατίου, καὶ γράφει τῷ Σοφὶ ὅτι μετανοήσας διὰ τὴν ἀποστασίαν ζητεῖ συγχώρησιν καὶ ζητεῖ αὐτομολῆσαι αὐτῷ. Ταῦτα γνοὺς ὁ σύντροφός του εἰς τὸ αὐτὸ πασσαλίκι τοῦ Βαγδατίου Μεχμὲτ-πασσᾶς μηνύει τῷ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, ὅστις γράφει αὐτῷ πέμψαι τὸν Κασὶπ-Μιρζᾶν σιδηροδέσμιον. Ἀλλ' ὁ Μιρζᾶς προγνοὺς ὑπὸ τῶν παρὰ τῷ Σουλτάνῳ φίλων αὐτοῦ τὴν τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἀπόφασιν ἔφυγεν εἰς τὴν Ἰβηρίαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1549, τοῦ Χιτζρὲ 956.

Προστάζει ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν τῷ ῥηθέντι ἡγεμόνι τοῦ Βαγδατίου Μεχμὲτ-πασσᾷ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἰβηρίας καὶ αὐτὸς ἅπτεται τῆς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐφορμήσας οὖν ὁ Μεχμὲτ-πασσᾶς μετὰ πολλοὺς ἀκροβολισμοὺς τελευταῖον κατετρόπωσε τοὺς Ἴβηρας καὶ κρημνίζει ἑπτὰ ὀχυρώματα αὐτῶν· εἶτα ἐλθὼν παρεχείμασεν εἰς τὸ Διαρπεκίρ.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Πατριαρχεία τοῦ Ἰωάσαφ.

Τοῦ πατριάρχου Διονυσίου τελευτήσαντος, συνόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης προχειρίζεται πατριάρχης ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἰωάσαφ ὁ Ἰωαννίτης, ἀνὴρ μεγαλοπρεπής τε καὶ ἔνδοξος. Καὶ προσδραμὼν τῷ βασιλεῖ, καί τινας τῶν ἐν τέλει δῶρις τε καὶ δεήσεσι πείσας, ἐλάττωσιν τοῦ ἐτησίου φόρου 1,000 φλωρίων πεποίηκεν, ὥστε μόνον κατ' ἔτος τῷ δημοσίῳ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας φλωρίων χιλιάδας τρεῖς καὶ ἑξακόσια δίδοσθαι· πολλάς τε οἰκοδομὰς καὶ καλλιεργείας ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἀνήγειρεν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1550, τοῦ Χιτζρὲ 957.

Ἥρος φανέντος ἐφορμᾷ πάλιν κατὰ τῆς Ἰβηρίας ὁ αὐτὸς Μεχμὲτ-πασσᾶς καὶ ὑποτάσσει 20 πόλεις αὐτῆς· ὑπαγαγὼν δὲ καὶ σύμπασαν τὴν ἐπαρχίαν, διορίσας γιαννιτζάρους διὰ φυλακάς της, ἀνεχώρησε διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν διηγησόμενος τῷ σουλτάνῳ τὰ κατορθωθέντα.

Θανόντος τοῦ πάπα Παύλου Γ' γίνεται πάπας Ἰούλιος Γ'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1551, τοῦ Χιτζρὲ 958.

Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν καθορῶν ἐν τῇ Τρανσυλβανίᾳ αἱρετικοὺς ἀρειανούς, ἀντιτρινίτας καὶ λουτεράνους προσέταξε νὰ διωχθῶσιν οἱ αἱρετικοὶ ἐκεῖθεν, καὶ νὰ μὴ πιστεύουν ἄλλην πίστιν οἱ Τρανσυλβανοὶ εἰμὴ τὴν παλαιὰν αὐτῶν.

Ὁ προρρηθεὶς πάπας Ἰούλιος Γ' συναθροίζει πάλιν τὴν ἐν Τριδέντῳ Σύνοδον Ὀκτωβρίου ιά, καὶ γίνονται ἐπ' αὐτοῦ συνελεύσεις ἓξ, περὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας, περὶ τῆς μετανοίας καὶ περὶ τοῦ χρίσματος τῶν ψυχορραγούντων, πρὸς ταῖς δέκα πρώταις ταῖς ἐπὶ τοῦ πάπα Παύλου Γ' γενομέναις.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1552, τοῦ Χιτζρὲ 959.

Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν πέμπει τὸν Ῥούμελη μπεϊλερπεησὶ Μεχμὲτ-πασσᾶν διὰ νὰ ὑποταξῃ τὸ Βανάτον τοῦ Τεμιζβὰρ, ὅστις ἐλθὼν ὑποτάσσει αὐτοῦ τέσσαρας πόλεις. Εἶτα πέμπει καὶ τὸν βεζίρην Μαχμοὺτ-πασσᾶν εἰς συμμαχίαν μὲ τὸ νὰ ἐδυναμώθησαν οἱ ἐν τῷ Βανάτῳ τοῦ Τεμιζβὰρ στρατιῶ-

ται νέμτζοι ὑπὸ νεήλυδος στρατοπέδου. Νικῶνται οὖν ἐν πολέμῳ οἱ Νέμτζοι, καὶ ὑποτάσσουσιν οἱ Τοῦρκοι καὶ τὸ κάστρον Τεμιζβὰρ μὲ ὅλην του τὴν ἐπαρχίαν, ἤτοι Βανάτον, μεγίστην οὖσαν. Καὶ διορίζει ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἡγεμόνα τῆς ἐπαρχίας τὸν Κασὶμ-πασσᾶν, ὅστις ὕστερον γενόμενος βεζίρης ἔκαμε τὴν παρὰ τῷ Γαλατᾷ συνοικίαν καὶ δημοσίους οἰκοδομὰς, καὶ μέχρι τοῦδε ὁ μαχαλὲς λέγεται Κασὶμ-πασσᾶ.

Ὁ σοφὶς τῶν Περσῶν σὰχ-Ἰσμαὴλ διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ τουρκικοῦ στρατοπέδου ἐφορμᾷ κατὰ τῶν ὀθωμανικῶν ἐπαρχιῶν, λεηλατεῖ καὶ καίει τὰ πάντα, ὑποτάσσει δύο πόλεις καὶ κατακόπτει τὸν στρατὸν τοῦ Ἰσκενδὲρ-πασσᾶ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1553, τοῦ Χιτζρὲ 960.

Ἐκστρατεύει μόνος του κατὰ τῶν Περσῶν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάν. Καθ' ὁδὸν βεβαιωθεὶς ἤδη τὴν ἀποστασίαν τοῦ υἱοῦ του Μουσταφᾶ, ἡγεμόνος τῆς Ἀμασείας, καὶ τοῦ υἱοῦ του Τζιχαγκὶρ, οἵτινες ἔπασχον καθελεῖν αὐτὸν τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, φονεύει αὐτοὺς ἀμφοτέρους· διὸ μετά τινα ἔτη ἐθέσπισεν ὅτι οἱ υἱοὶ τῶν βασιλέων νὰ μὴν ἔχουν ἡγεμονείας καὶ πασσαλίκια, μόνον νὰ φυλάττωνται ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει· ὅπερ καὶ μέχρι τοῦδε τίθεται εἰς ἔργον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1554, τοῦ Χιτζρὲ 961.

Ἐφορμᾷ ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν εἰς τὴν περσικὴν ἐπαρχίαν Σιρβὰν καὶ πολιορκεῖ τὴν πόλιν Ῥεβὰν, καὶ ἐν ὀλίγοις τὸ ὑποτάσσει, κρημνίσας τὰ ἐν αὐτῷ βασιλικὰ παλάτια· εἶτα ἐλθὼν εἰς τὸ Νεχζιβὰν κατακαίει καὶ λεηλατεῖ πᾶσαν τὴν ἐπαρχίαν· κἀκεῖθεν ἐλθὼν παραχειμάζει εἰς τὴν Ἀμάσειαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1555, τοῦ Χιτζρὲ 962.

Ἔρχεται εἰς τὸ Βαγδάτι· εὑρίσκει ἐκεῖ τοὺς πρέσβεις τῶν Περσῶν παρακαλοῦντας διὰ τὴν εἰρήνην, ἥτις μετά τινας συνομιλίας τελειώνει, καὶ ἀποφασίζεται ὅτι τὸ Βὰν, Μερὰς καὶ Μουσοὺλ νὰ ἦναι σύνορα τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας.

Ἐν τούτοις εἰς τὴν Δόμπριτζα ψεύστης τις ὠνομάσθη σουλτὰν Μουσταφᾶς καὶ λεηλατεῖ τὰ πέριξ. Ὁ Μπαγιαζὶτ, υἱὸς τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, πολεμήσας αὐτὸν καὶ ζωγρήσας πέμπει σιδηροδέσμιον εἰς τὸν πατέρα του.

Θανόντος Ἰουλίου Γ' γίνεται πάπας Μαρκέλλος Β', Ἀπριλίου θ', καὶ τούτου θανόντος γίνεται πάπας Παῦλος Δ', Μαΐου κέ ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει. Ὁ Μαρκέλλος εἶπε μὴ δύνασθαι σωθῆναι τὸν ἐπέχοντα τὸν ὑψηλότατον τόπον τοῦ πάπα, καὶ τῇ χειρὶ πατάσσων τὴν τράπεζαν, Οὐχ ὁρῶ, ἔφη, τίνα τρόπον οἱ κατέχοντες τοῦτον τὸν ὑψηλότατον τόπον τοῦ

πάπα δύνανται σωθῆναι. Ὁ δὲ Παῦλος Δ' ὑπῆρξεν ἀρχιερεὺς αὐστηρότατος. Ηὔξησε καὶ ἔβαλεν εἰς τάξιν καλητέραν τὸ λεγόμενον ἱερὸν ὀφφίκιον.

Θανούσης τῆς Μαρίας, βασιλίσσης τῶν Ἐγγλέζων, ἔστεψαν εἰς βασίλισσαν ἅπαν τὸ κοινὸν τῶν Ἐγγλέζων τὴν Ἐλισάβετ, θυγατέρα οὖσαν τοῦ Ἐνρίκου Η' καὶ τῆς Ἄννης Βολένης· ἥτις μηνύει τῷ πάπᾳ Παύλῳ Δ' τὴν εἰς τὴν βασιλείαν ἀναβίβασίν της· ὅστις ἀντεπέστειλεν αὐτῇ λέγων ὅτι, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Ῥώμης οὐκ ἐδέχθη ὡς νόμιμον τὸ σὺν τῇ μητρὶ αὐτῆς Ἄννῃ συνοικέσιον τοῦ πατρός της Ἐνρίκου, καὶ ἀκολούθως ἔχει αὐτὴν ὡς νόθον, δὲν ἠμπορεῖ ἡ ἐκκλησία νὰ δεχθῇ τὴν εἰς τὴν βασιλείαν κληρονομίαν της χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὰ κατ' αὐτήν. Ταῦτα ἀναγνοῦσα ἡ Ἐλισάβετ καὶ λίαν ὀργισθεῖσα, διὰ τοῦ παρλαμέντου ἐξοστρακίζει τὸν παπισμὸν ἀπὸ τῆς Ἐγγλιτέρας, ἔτει 1559 Μαρτίου ιή, εἰσάγει τὸν λουθηρανισμόν, δημεύει ὅλα τὰ εἰσοδήματα καὶ προνόμια τοῦ ρωμαϊκοῦ θρόνου τὰ ἐν τῇ Ἐγγλιτέρᾳ, γίνεται αὐτὴ κεφαλὴ τῆς ἀγγλικανῆς ἐκκλησίας, καὶ πάντα τὰ τάγματα τῶν Ἐγγλέζων ὁρκομοτοῦσι νὰ μὴ δέχωνται ἄλλον τινὰ διοικητὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων εἰμὴ τὴν βασίλισσαν· καὶ οὕτως ἐχώρισαν οἱ Ἐγγλέζοι τοῦ πάπα ἀπὸ τότε καὶ μέχρι τῆς σήμερον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1556, τοῦ Χιτζρὲ 963 καὶ 964.

Ὁ ῥὴξ τῆς Φράντζας Ἐνρῖκος ὁ Β' ἀνανεώσας τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Νεμτζίας τε καὶ Ἰσπανίας Φερδινάνδου τοῦ Α' καὶ ἡττώμενος παρ' αὐτοῦ, ζητεῖ τὸ δεύτερον τὴν τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν βοήθειαν. Ὅθεν ὁ σουλτάνος πέμψας στόλον λεηλατεῖ τὰ παράλια τῆς Ἰσπανίας καὶ ἀνδραποδίζει καὶ κατακαίει. Καὶ ὁ γκενεράλης τῶν Φραντζέζων Κορβὼν κατακόπτει ἐν πολέμῳ Ἰσπανῶν χιλιάδας 40. Οὗτοι οἱ πόλεμοι μεταξὺ Φραντζέζων καὶ Νέμτζων ἐγένοντο αἴτιοι τοῦ νὰ ὑποτάξῃ πᾶσαν τὴν Οὐγγρίαν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάν. Ὁ Κορβὼν ὕστερον ἀφεὶς τοὺς Φραντζέζους ηὐτομόλησε πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Νέμτζων.

Πέμπει καὶ ἄλλον στόλον ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν κατὰ τῶν Πορτογάλλων καὶ λεηλατεῖ τὰ παράλια τῆς ἐπαρχίας αὐτῶν.

Ἐν τούτοις ὁ Τοζοὺν-πασσᾶς, ἡγεμὼν τῆς Βούδης, ἁρπάζει παρὰ τῶν Νέμτζων τρεῖς πόλεις καὶ ἀνδραποδίζει μυρίους· καὶ ὁ Σαλὶχ-πασσᾶς, ἡγεμὼν τοῦ Τζεζαΐρ, (Ἰουλία Καισαρικὴ παρ' ἡμῖν λεγομένου), ὑποτάσσει τέσσαρα ὀχυρώματα τῶν Ἰσπανῶν.

Πέμπει καὶ τρίτον στόλον τῷ ῥηγὶ τῆς Φράντζας ὁ Σουλεϊμὰν καὶ ὑποτάσσει δι' αὐτοῦ τὴν Μεσήνην, καὶ τὸ ἐν τῇ Καλαβρίᾳ Ῥέγνο, καὶ λεηλατήσας τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἰταλίας Πούλια· ὑποτάσσει ὕστερον τὴν πρὸς τῇ Ἰσπανίᾳ νῆσον Μαγιόρκαν καὶ ἄλλας τρεῖς νήσους, ἤτοι Μινόρκαν, Ἰβίκα καὶ Φορμεντέρο. Εἶτα ἐπανακάμπτει ὁ στόλος μὲ λάφυρα πολλὰ εἰς τὴν Πόλιν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1558.

Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, ἀφοῦ ἔδωκε χάττι-σερίφι τῷ πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύμων Δωροθέῳ τῷ Β', ὅμοιον τῷ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ σουλτὰν Σελὶμ δοθέντι, καὶ ἀφοῦ περιετείχισε τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ ὡς ἥδη νῦν ἔχει, οὖσαν τότε κατεδαφισμένην καὶ οἷόν τινα κώμην ἐκ τῶν συνεχῶν πολέμων ὧν ἐποίησαν ἐν αὐτῇ οἱ Λατῖνοι μετὰ τῶν Ἀράβων, κρημνίσας τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς τοῦ μοναστηρίου τοῦ Προδρόμου τοῦ ἔνδον ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ὄντος, καὶ λαβὼν τὰς πέτρας εἰς οἰκοδομὴν τῆς πόλεως, κτίζει ταύτην, ἐπὶ τοῦ πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Γερμανοῦ, τὸ ἱερὸν, ὅπερ ἦν μικρὸν πρότερον, μεῖζον ἀποκαταστήσας, ὡς ὁρᾶται τὴν σήμερον, λαβὼν τὰ μάρμαρα ἅπερ ἦσαν ἐστρωμένα ἐν τῷ ἐδάφει τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Βηθλεὲμ, ὁμοίως καὶ τὰ ὀρθὰ μάρμαρα.

Διώρισε φύλακας εἰς τὴν θύραν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Τάφου, προστάξας τηρεῖν αὐτὴν κεκλεισμένην καὶ ἐσφραγισμένην, χρείας δὲ γενομένης αὐτοὺς αὐτὴν ἀνοίγειν καὶ αὖθις κλείειν, καὶ λαμβάνειν ἀφ' ἑκάστου Χριστιανοῦ ἐρχομένου εἰς προσκύνησιν ἐπίχειρα τῆς εἰσόδου, ἀπὸ Λατίνου μὲν γρόσια 14· ἀπὸ δὲ Ἑλλαδικῶν καὶ Μακεδόνων καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀπὸ Ἰκονίου ἕως ὅλης τῆς Δύσεως Ῥωμαίων γρόσια 7· ἀφ' ἑκάστου τῶν Καραμανίτων γρ. 5· ἀφ' ἑκάστου τῶν Αἰγυπτίων γρ. 3· ἀπὸ δὲ τῶν Χαμπεσίων καὶ Ἀράβων οὐδέν· καὶ αὕτη ἡ τάξις μέχρι τῆς σήμερον σώζεται. Ἀφιέρωσε δὲ τὸ εἰσόδημα τοῦτο εἰς τὸ ἰμαρέτιον ὅπερ ἔκτισεν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἡ παλλακὶς αὐτοῦ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1559.

Θανόντος τοῦ πάπα Παύλου Δ' γίνεται πάπας Πῖος Δ', τῇ κς' Δεκεμβρίου, φιλάνθρωπος, μακρόθυμος, ἀγαθοποιὸς, εὐγνώμων, ἀφιλάργυρος δοκῶν πεφυκέναι εἰς τόδε, πάπας δὲ γενόμενος, τὴν προτέραν φύσιν μεταβαλὼν, ἀνοσιώτατος ὤφθη καὶ κάκιστος, πάντας τοὺς ἐν κακίᾳ διαφερόντως ὑπερβάς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1560.

Ὁ πάπας οὖν αὐτὸς Πῖος Δ' ἀρχίζει τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου τῷδε τῷ ἔτει Ἰανουαρίου ιή· καὶ γίνονται συνελεύσεις ἡ ιζ', ιή, ιθ', κ', κά, κβ', κγ' καὶ κδ', περὶ Μεταλήψεως ἐν ἀμφοτέροις τοῖς εἴδεσι, περὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας, περὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, περὶ τοῦ γάμου. Ἡ κέ και τελευταία συνέλευσις ἐγένετο διὰ τὸ πουργατόριον, ἐπίκλησιν καὶ προσκύνησιν τῶν Ἁγίων καὶ τῶν ἁγίων λειψάνων, διὰ τὰς ἰνδουλγεντίας, καὶ νηστείας, καὶ τὰ ἐμποδισθέντα βιβλία· καὶ ἐτελείωσεν ἡ συνέλευσις αὐτὴ, ὑπογραφεῖσα παρὰ 255 συνοδικῶν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1562.

Ἀμάθεια μεγίστη οὐ μόνον τῶν ἐπιστημῶν ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτῶν τῶν ἐγκυκλίων κατεκράτει τοὺς οἰκητὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ κληρικοὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας οὐκ ἦσαν ἱκανοὶ στωμύλως καὶ ἐντέχνως τὰ τῆς αὐλῆς γράμματα καὶ τὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις ἐκφῆναι, καὶ λίαν ἁπλῶς καὶ ἀσυντάκτως σχεδὸν ταῦτα κατέγραφον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1565.

Τὸν Ἀλεξανδρείας Ἰωακεὶμ τὸν πάνυ, πατριαρχεύσαντα ἔτη ἑβδομήκοντα πρὸς τοῖς ὀκτὼ, καὶ τὸ λεγόμενον Δοὺρ-δαγὶ, τὸ παρὰ τῷ Καΐρῳ τῆς Αἰγύπτου, ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ἀρχόντων τοῦ τόπου, πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ καταισχύνην τῶν Ἑβραίων, διὰ προσευχῆς μετακινήσαντα, καὶ θανόντα μετὰ τὸ ζῆσαι ἔτη 116, διεδέχθη τῷδε τῷ ἔτει ὁ Σίλβεστρος, ἐφ' οὗ ἐκινήθη κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμὸς χαλεπώτατος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1566.

Εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα τῶν δέκα χρόνων, δηλαδὴ ἀπὸ 1555 μέχρι 1566, ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν διάγει ἄνευ πολέμων καὶ εἰρηνεύει. Κτίζει τὸ θαυμαστὸν Σουλεϊμανιὲ-τζαμισὶ μὲ ὅλα τὰ περὶ αὐτὸ πολυέξοδα οἰκοδομήματα. Φονεύει καὶ τὸν υἱόν του Μπαγιαζὶτ βεβαιωθεὶς ὅτι τῆς ἀρχῆς αὐτὸν καταβιβάσαι καὶ φαντάζεται καὶ ἐπιχειρίζεται. Συντίθησι τοὺς κανόνας διὰ τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, καὶ κώδηκα διὰ τὰς τάξεις, βαθμοὺς καὶ ἐπιστασίας τῶν ὀφφικίων, πολιτικῶν τε καὶ πολεμικῶν· ὅθεν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ὠνομάσθη Κανοὺν-σαχιπὶ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, ὡσὰν ὁποῦ συνέθετο κανόνα διὰ τὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας, καὶ κατ' ἐκείνους μέχρι τοῦδε οἱ Τοῦρκοι διοικοῦσι τὴν αὐτῶν βασιλείαν καὶ τὰς ὑποθέσεις των.

Διώρισε τὰ ὀφφίκια, τόσον πολιτικὰ ὅσον καὶ στρατιωτικὰ, τὰ πασσαλίκια τῶν δύο καὶ τριῶν οὐρῶν, τὰ μπεϊλερπεηλίκια, καὶ τὰς τάξεις καὶ τὰς αὐλὰς αὐτῶν, καὶ τὰ λοιπὰ στρατιωτικὰ ὀφφίκια· πρότερον γὰρ ἡ μόνη θέλησις τοῦ βασιλέως ἦτον νόμος καὶ κανὼν εἰς τὰς ὑποθέσεις. Συνέθετο δὲ καὶ κανόνας διὰ τὴν αὐλὴν, διὰ τὰ δικαστήρια καὶ διὰ τὰ στρατόπεδα, καὶ ὀνομάζονται τεσριφάτ· καὶ εἰς τὰς ἐμπιπτούσας ὑποθέσεις αὐτοὺς τοὺς κανόνας ἐξετάζουν διὰ νὰ εὕρουν ἢ τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, ἢ τὴν συνήθειαν· καθ' ὑπόθεσιν ἂν διὰ τὴν δεῖνα αἰτίαν πρέπῃ νὰ γένῃ πόλεμος μὲ τὸ δεῖνα ἔθνος, ἢ πολέμου ὄντος ἂν πρέπῃ πάλιν νὰ γένῃ εἰρήνη, παρὰ τῶν κανόνων τοῦ Σουλεϊμὰν λαμβάνουν τὴν εἴδησιν, καὶ κατ' ἐκείνους κινοῦνται· ὁμοίως καὶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς ὑποθέσεις οὕτω ποιοῦσι.

Θανόντος τοῦ πάπα Πίου Δ' ἐγένετο πάπας Πῖος Ε', Ἰανουαρίου ζ', ὑ-

πάρξας τύραννος ἀπηνὴς, καίτοι οἱ παπισταὶ ἅγιον αὐτὸν καλοῦσι καὶ τοῖς συνετωτάτοις τῶν τῆς Ῥώμης ἀρχιερέων συγκαταριθμοῦσιν.

Ὁ πατριάρχης Ἰωάσαφ, τοῖς κληρικοῖς διενεχθεὶς καὶ τοῖς προὔχουσι τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει χριστιανῶν, μεταπέμπεται τοὺς ὑπὸ τῷ Οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἀρχιερεῖς. Καὶ συνόδου συγκροτηθείσης καταγινώσκεται ἁρπαγαῖς, καὶ καθαιρέσει ὑποβληθεὶς ἐξοῦται τοῦ θρόνου ἀτίμως, ἀποτίσας καὶ πάντα ὅσα ἀδίκως εἴληφεν, ἀγωγῆς κινηθείσης ὑπὸ τῶν παρ' αὐτοῦ ἀδικηθέντων ἐν τοῖς θύραθεν κριτηρίοις.

ΚΕΦ. ΙΣ'.

Τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Μητροφάνους τοῦ Γ' τοῦ ἀπὸ Καισαρείας, καὶ ἅλωσις τῆς Κύπρου.

Συνόδου οὖν συγκροτηθείσης ἀνάγεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Μητροφάνης ὁ Γ', ὁ μητροπολίτης τῆς Καισαρείας, ἀπὸ τὸ Χάσκιοϊ. Θεσπίζει δὲ ἡ σύνοδος μηκέτι τοῦ λοιποῦ χειροτονίας διὰ χρημάτων γίγνεσθαι, καὶ τοὺς ταῦτα πράσσοντας εἶναι αὐτοκαθαιρέτους, χειροτονοῦντας τε καὶ χειροτονουμένους· ἀπεφήναντο δὲ ὁμοφώνως δίδοσθαι τὰ ἐμβατοίκια διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκκλησίας.

Ἀπὸ ἔτους λοιπὸν 1556 μέχρις ἔτους 1566 εἰρηνεύων καὶ ὁπλοστατῶν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, παρὰ τὰ προρρηθέντα συνθήματα καὶ οἰκοδομάς του προητοίμαζε καὶ τὰ τοῦ πολέμου, ἐγέμισε τοὺς θησαυρούς του χρημάτων καὶ τὰς ἀποθήκας του πάντων τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἀναγκαίων καὶ χρειωδῶν, ἀναπολῶν κατὰ νοῦν νὰ καταργήσῃ κατὰ κράτος τὴν βασιλείαν τῶν Νέμτζων, καθὼς τὸ ἐστοχάσθη καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Φατίχης σουλτὰν Μεχμὲτ, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ τὸ ἐνεργήσῃ.

Μὲ τοιούτους λοιπὸν σκοποὺς τῷδε τῷ ἔτει ἐκστρατεύει πολλῇ τῇ προετοιμασίᾳ καὶ παμπληθεῖ δυνάμει κατὰ τῶν Νέμτζων, ὄντος βεζίρη τοῦ Μεχμὲτ-πασσᾶ· προπέμπει δὲ καὶ τὸν Περτὲβ-πασσᾶν, (οὗτος ἔχει κτισμένον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ λεγόμενον Περτὲβ-πασσᾶ-χάνι, ἄνωθεν τοῦ Γενὶ-τζαμίου τοῦ παρὰ τῷ Παχτζὲ-καπισὶ,) διὰ νὰ ὑπαγάγῃ τὸ ὀχύρωμα Ἰουλίαν, καὶ αὐτὸς κατὰ μικρὸν ἀκολουθεῖ τὴν ὁδοιπορίαν. Ἡ ἡλικία οὐ συνεχώρει αὐτῷ προβαίνειν ἐν τάχει, καὶ ἡ ἀδυναμία τοῦ σώματος ἐμπόδιζε καὶ συνέστελλε τὰς ὁρμὰς καὶ σκοπούς του. Ὡς τόσον φθάσας παρὰ τῇ πό-

λει τῶν Νέμτζων Σεγετβὰρ, Σιγιὲτ παρὰ τῶν Χριστιανῶν λεγομένη, καταλαμβάνεται ὑπὸ πυρετοῦ χρονικοῦ. Διορίζει τὴν πολιορκίαν τοῦ κάστρου· ὁ πυρετὸς ἀπὸ ὁμαλοῦ μεταβάλλεται εἰς κακοήθη· πάσχει πολλὰ ὁ Σουλεϊμὰν ὑπὸ τῆς νόσου, ἀλλὰ καὶ ὡς, ἀγανακτεῖ καὶ ὀργίζεται διατὶ νὰ μὴν ὑποταχθῇ ἕως τώρα, κράζων, ἡ πόλις, ἀλλὰ νὰ ἀντέχῃ ἐπὶ τοσοῦτον. Μετὰ πολλὰ, παρακαλῶν τὸν θεὸν νὰ ὑποτάξῃ εἰς τοὺς Τούρκους τὸ κάστρον, ἐτελεύτησεν Ἰουλίου κθ', βασιλεύσας ἔτη τεσσαράκοντα πρὸς τῷ ἑνὶ καὶ ζήσας ἔτη 74. Εἶχεν υἱοὺς ἑπτὰ, Μουρὰτ, Ἀπτουλλὰχ, Μεχμὲτ, Μουσταφᾶν, Σελὶμ, Μπαγιαζὶτ καὶ Τζιχαγκίρ· ἀλλὰ πλὴν τοῦ Σελὶμ ὅλοι εἶχον ἢ ἀποθάνει ἢ φονευθεῖ παρ' αὐτοῦ διὰ τὴν προρρηθεῖσάν μοι αἰτίαν τῆς ἀνταρσίας.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Σελίμη τοῦ Β'.

Κρύπτει τὸν θάνατον ὁ βεζίρης καὶ μηνύει τῷ Σελὶμ, ὄντι τότε εἰς τὴν Ἀμάσειαν, παρακαλῶν νὰ ἔλθῃ τὴν ταχίστην νὰ δεχθῇ τὴν βασιλείαν εἰς τὸ στρατόπεδον. Εἶτα ἀκολουθεῖ τὸν πόλεμον μὲ τοιαύτην ἐπιμέλειαν καὶ δεξιότητα ὥστε ὁποῦ ὑποτάσσει τὸ κάστρον Σιγιέτ· καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὑποτάσσει καὶ τὴν Ἰουλίαν ὁ Περτὲβ-πασσᾶς· εἶτα ἔρχεται ὁ βεζίρης εἰς τὸ Βελιγράδι· μετὰ ταῦτα φθάνει καὶ ὁ Σελὶμ εἰς τὸ Βελιγράδι, δημοσιεύεται ὁ θάνατος τοῦ πατρός του καὶ ἀναγορεύεται ὁ Σελὶμ Σεπτεμβρίου κγ'. Ἀποκομίζει μαζή του τὸν νεκρὸν τοῦ πατρός του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ φθάσας ἀποτίθησι μεγίστῃ τῇ πομπῇ εἰς τὸν τάφον τὸν ἐν τῷ τζαμὶ Σουλτὰν-Σουλεϊμανιγιὲ· καὶ μέχρι τοῦδε οἱ Ὀθωμανοὶ ἔχουν τὸν τάφον εἰς εὐλάβειαν καὶ τὸν Σουλεϊμὰν εἰς ὑπόληψιν. Τῇ ἀληθείᾳ ἐστάθη μέγας βασιλεὺς, νικητὴς εἰς πάντα πόλεμον, καὶ εἰς κάθε του ἐπιχείρημα εὐεπίβολος, ὡς εἴδομεν, ἀνίκητος ὑπάρξας ἐν πᾶσιν, ἀείποτε μεγαλόψυχος καὶ φρονιμώτατος, ἀντέχων εἰς τοὺς κόπους τῶν πολέμων καὶ στιχουργὸς τῶν ἀξιεπαίνων.

Θάψας οὖν τὸν πατέρα ὁ σουλτὰν Σελὶμ ὁ Β', διαμοιράζει τὸ σύνηθες μπαχσίσι διὰ τὸν εἰς τὴν βασιλείαν προβιβασμόν του εἰς 40 χιλ. γιαννιτζάρων πρὸς 20 γρ. ἑνὶ ἑκάστῳ, καὶ εἰς 15 χιλ. σπαχίδων πρὸς 25 γρ. ἑνὶ ἑκάστῳ, εἶτα τιμᾷ καὶ βραβεύει καὶ τοὺς οὐλεμάδες.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1567, τοῦ Χιτζρὲ 975.

Τελειώνει τὴν γέφυραν ἣν ἤρξατο οἰκοδομεῖν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Σουλεϊμὰν, ἔτει 1562, εἰς τὸν Πεγιοὺκ-Τζεκμετζὲ, κωμόπολιν κειμένην παρὰ ταῖς ἀκταῖς τῆς Προποντίδος, καὶ σώζεται μέχρι τοῦδε, κτίριον τῳόντι θαυμαστὸν, μῆκος ἔχον 1,000 βημάτων, μετὰ καὶ ἐπιγραφῆς ἐμμέτρου τοῦ τότε περιφήμου ποιητοῦ Χουδαΐ.

Ἡ φυλὴ τῶν Ἀράβων τοὔνομα Βένι-Ὁμὲρ, ἡ κατοικοῦσα παρὰ τῇ Βάσρᾳ καὶ τῷ Βαγδὰτ, μαθοῦσα τὸν θάνατον τοῦ Σουλεϊμὰν θέλει νὰ ἐκτινάξῃ

τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν καὶ ἀποστατεῖ συνελκύσασα εἰς τὴν ἀποστασίαν καὶ τὰς γειτνιώσας αὐτῇ ἀραβικὰς φυλάς. Σκηνῖταί εἰσιν οἱ Ἄραβες αὐτοὶ, καὶ πληρώνουσιν ἀνὰ ἕκαστον ἔτος τῷ πασσᾷ τῆς Βαβυλῶνος ἱκανὴν ποσότητα δασμοῦ ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῶν φοινίκων αὐτῶν εἰς οὓς συνίστανται ὁ πλοῦτός τους. Ἀνταρτήσαντες τοίνυν τανῦν ἐλεηλάτησαν τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βαβυλῶνος, ποιήσαντες τὰ ἔσχατα τῶν κακῶν. Ὁ Σελὶμ πέμπει εὐθὺς γιαννιτζάρους συμμάχους εἰς τοὺς πασσάδες τῆς Βάσρας, τοῦ Βαγδατίου καὶ τοῦ Σεχρεσοὺλ διὰ νὰ ἑνωθοῦν μὲ τοὺς παρ' αὐτοῖς στρατιώτας καὶ νὰ ὁρμήσουν κατὰ τῆς φυλῆς αὐτῆς τῶν Ἀράβων· οὗ γενομένου, κατεπολεμήθησαν καὶ διεσκεδάσθησαν οἱ Ἄραβες οἱ περὶ τὴν Βάσραν, καὶ ἡσύχασαν τὰ πάντα ἐν ἐκείναις ταῖς ἐπαρχίαις.

Οἱ Οὐγονότοι, ἤτοι αἱρετικοὶ καλβινισταὶ οἱ εἰς τὴν Φράντζαν, προσκαλοῦνται διὰ πρέσβεως τὸν σουλτὰν Σελίμην τὸν Β', ἵνα ἐλθὼν ὑποτάξῃ τὴν Φράντζαν, ἐπὶ μόνῃ τοιαύτῃ συμφωνίᾳ, τοῦ ἔχειν αὐτοὺς ἐλευθέραν τὴν πρᾶξιν τοῦ καλβινισμοῦ. Ὁ δὲ ὠλιγώρησεν αὐτοὺς ὡς ἀποστάτας κατὰ τοῦ ῥηγὸς, εἰπὼν τὸ, ὅτι ἡ βασιλεία ἡ ὀθωμανικὴ συνειθίζει νὰ πραγματεύεται ὑποθέτεις ὄχι μὲ ἀποστάτας τοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἀλλὰ μὲ τοὺς τῶν ἐθνῶν ῥῆγας.

Μὲ τοὺς Γερμανοὺς ἐπικυροῦται ἡ εἰρήνη.

Ὁ σοφὶς τῶν Περσῶν μὲ τὰς λεηλασίας ἔδιδεν αἰτίαν εἰς πόλεμον. Ἀλλ' ὁ σουλτὰν Σελὶμ, ἐκδοθεὶς ἤδη εἰς τὴν μέθην, ἀπηρέσκετο εἰς τὴν κακοπάθειαν τῆς ὁδοιπορίας καὶ εἰς τὴν ἀποκόμισιν τῶν πολεμικῶν μηχανῶν εἰς τόπους μακρὰν ἀπέχοντας καὶ δυσκολωτάτους. Ὅθεν διὰ νὰ γυμνάσῃ τοὺς στρατιώτας πέμπει αὐτοὺς διὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου εἰς τὴν Θεοδοσίαν, τανῦν Κεφὲ λεγομένην, προστάττων τῷ χάνῃ τοῦ Κριμίου διὰ νὰ σκαφῇ καὶ νὰ ἀνοιχθῇ ὀχετὸς μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ Βόλγα καὶ Τανάϊδος, καὶ νὰ ἑνωθοῦν αὐτοὶ οἱ δύο ποταμοὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ὁποῦ ἀφίστανται ἀλλήλων πολλὰ ὀλίγον, διάστημα μιλίων δηλαδὴ ἰταλικῶν ἓξ Μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο αὐτῶν ποταμῶν ἤλπιζεν ὁ σουλτάνος νὰ εὕρῃ εἴσοδον εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, διαπλέων ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου εἰς τὴν Μαιώτιδα λίμνην, καὶ ἐκ ταύτης εἰς τὸν Τάναϊν, κἀκ τούτου εἰς τὸν ποταμὸν Βόλγαν· (ἡ Μαιῶτις λίμνη λέγεται τουρκιστὶ Μαϊλλ καὶ Ἀζὰκ-δενιζί· ὁ Τάναϊς λέγεται Τερὶ-σουγιοὺ καὶ ὁ Βόλγας Ἐζὲλ-σουί. Προσέτι Μαϊλλ ὀνομάζουσιν οἱ Τοῦρκοι τὸν κόλπον τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐκεῖνον ἐφ' ᾧ ἐστὶν ἡ πόλις Ὀκζακὼβ, παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ὀλβιόπολις λεγομένη· τὸν δὲ Κιμμεριανὸν Βόσπορον ὀνομάζουσι Γκιὲρτζ καὶ Ταμὰν-μπογαζὶ, τοῦ ὁποίου ἡ εἴσοδος ὠχυρώθη μὲ δύο ὀχυρώματα παρὰ τοῦ καπετὰν-πασσᾶ Ὀσμὰν, ἀφοῦ ὑπέταξαν οἱ Τοῦρκοι τὸ Ἀζάκ· καὶ τὴν εἴσοδον αὐτὴν ὠνόμαζον οἱ Ἕλληνες Νυμφαῖον Κιμμέριον καὶ Ταυρικόν·) καὶ ἐπειδὴ οἱ Πέρσαι εἰς αὐτὰ τὰ μέρη δὲν ἔχουν στόλον, ἐγίνετο εὔκολον εἰς τὸν σουλτάνον διὰ ταύτης τῆς νηοπλευσίας νὰ ἐπαγάγῃ στράτευμα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σιρβὰν, ὅθεν ἐγίνετο εὔκολον νὰ ὑποτάξῃ ὅλην τὴν Περσίαν. Τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα καλῶς στοχασθὲν ἤθελε τελειώσει καὶ φέρει τοὺς καρποὺς ὁποῦ ἐφαντάζετο, ἂν ὁ θεὸς ἤθελεν ὑποφέρει τὸ νὰ χαλ-

νοῦν οἱ ἄνθρωποι τοὺς ὅρους οὓς τινας ἡ σοφία του διώρισεν εἰς τὰ ῥεῖθρα τῶν ποταμῶν. Ὁ χάνης κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ προσταγὴν διοδεύσας τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ταρτάρων λεγομένην Ἐζδερχὰν ἔφθασεν εἰς τὸν διωρισμένον τόπον διὰ τὸ σκάψιμον τοῦ ὀχετοῦ· ἤρξαντο τοῦ ἔργου, καὶ πρὸ τοῦ νὰ τελειώσῃ τὸ τρίτον μέρος τοῦ ἀνορυσσομένου ὀχετοῦ ἤρξαντο ὑετοὶ τοσοῦτον ῥαγδαῖοι καὶ ἀδιάκοποι, ὁποῦ ἐβιάσθησαν καταλιπεῖν τὸ ἔργον μὲ τὸ νὰ ἔλειψαν καὶ τὰ προζωάρκεια, ὅθεν ἐπανῆλθεν ὁ χάνης ἄπρακτος. Τόσον μόνον ὠφελήθη ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα ἡ βασιλεία, ὁποῦ 30 χιλ. Τάρταροι Νογάϊδες ἀφέντες τοὺς Ῥούσσους ὑπετάγησαν τῷ σουλτάνῳ, καὶ ἐλθόντες μετὰ τοῦ χάνη εἰς τὸ Κριμι κατῴκησαν εἰς τὴν Βεσσαραβίαν ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς Ταρτάρους τοῦ Μπουτζακίου, καὶ μέχρι τοῦδε ἀπαριθμοῦνται εἰς 18 χιλ. Ταρτάρων τοῦ Καζὰν καὶ ὀνομάζονται Νογάϊδες, πάντῃ ὅμοιοι μὲ τοὺς ἐν τῇ Μοσχοβίᾳ κατὰ τὰ ἤθη, διάλεκτον καὶ πρόσωπον. Ἡ ἐπαρχία τοῦ Ἀζδερχὰν ὑπόκειται τοῖς Μοσχόβοις· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἠμπόρεσε νὰ κατορθώσῃ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος μὲ τὰ στρατόπεδά του καὶ νὰ ὑποτάξῃ τοὺς κατοικητάς της, τὸ κατώρθωσαν οἱ κ ν ο ῦ τ ο ι καὶ β ά τ α γ ο ι τῶν Μοσχόβων.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1569, τοῦ Χιτζρὲ 977.

Ὁ Μουταχίρης, σερίφης εἰς τὸ Γεμένι, ἐφορμᾷ πολλῷ πλήθει Ἀράβων κατὰ τοῦ Μουρὰτ-πασσᾶ μπεϊλέρπεη εἰς τὸ Γεμένι, καὶ κατακόπτει πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ Τούρκους καὶ φονεύει καὐτὸν τὸν πασσᾶν. Ὀργίζεται ἐπὶ τῇ ἀνταρσίᾳ ὁ σουλτὰν Σελίμ· ὅθεν προστάττει τῷ Σινὰν-πασσᾷ, ἡγεμόνι τῆς Αἰγύπτου, νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸν Ὀζδεμίρογλουν καὶ νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τοῦ ἀνταρτου Μουταχίρ· ἦν δὲ ὁ Ὀζδεμίρογλους τοιοῦτος τὴν ἀνδρείαν, οἷον οἱ Τοῦρκοι λέγουσιν οὔτε γενέσθαι ποτέ τινα ἄλλον οὔτε δυνατὸν γενήσεσθαι τοῦ λοιποῦ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐν συντομίᾳ ἄλλος Σαμψὼν ἐχρημάτισεν. Ἐκστρατεύσαντες οὖν κατὰ τοῦ Μουταχίρη ἐνίκησαν αὐτὸν πολέμῳ, καὶ ἀνεκτήσαντο οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ πάλιν τὸ Γεμένι.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1570, τοῦ Χιτζρὲ 978.

Πυρκαϊὰ εἰς τὴν Πόλιν· παρετάθη ἡμέρας ἑπτὰ καὶ νύκτας τοσαύτας, καὶ κατεκάη σχεδὸν ἅπασα ἡ πόλις.

Οἱ Σαρακηνοί, οἱ ὀνόματι Μαύρων κυριεύοντες μέρους τινὸς τῶν ἐν τῇ Ἱσπανίᾳ ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνδαλουσίας, κατεπολεμοῦντο ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν· ὅθεν ἀπελπισθέντες ἐφορμῶσι κατὰ τῆς ἐπαρχίας Γαρμπὶ (οὔσης τανῦν ὑπὸ τῇ δεσποτείᾳ τοῦ ῥηγὸς τῆς Πορτογαλλίας καὶ καλουμένης Ἀλγάβρα), καὶ ταύτην ὑπαγαγόντες ἀναγορεύουσι ῥῆγα τὸν Μανσοὺρ τὸν ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μπένι-Ἀχμὲρ (ὅστις ἦν ἀπόγονος τῶν παλαιῶν ῥηγῶν τῆς Ἀνδαλουσίας, Σαρακηνῶν, οὓς ὁ ῥὴξ τῆς Ἱσπανίας Φερδινάνδος ὁ Καθολικὸς ἐκεῖθεν ἐδίωξεν).

Εἶτα ἐφορμῶσιν οἱ Μαῦροι κατὰ τῶν Ἱσπανῶν καὶ κατακόπτουν αὐτοὺς, καὶ πέμπουσι πρέσβεις τῷ σουλτὰν Σελὶμ ζητοῦντες τὴν παρ' αὐτοῦ κατὰ τῶν κοινῶν ἐχθρῶν Ἱσπανῶν συμμαγίαν· ὅστις ἐκστρατεύων ἤδη κατὰ τῆς Κύπρου συμμαχίαν μὲν τότε οὐκ ἔδωκεν, ὑπεσχέθη δὲ πέμψαι μετὰ τὸ τέλος τῆς κατὰ τῆς Κύπρου ἐκστρατείας, παρεγγυήσας ἐν τούτοις διάγειν κεχαρακωμένως καὶ ἀποφεύγειν ὅση δύναμις τὸ ἐλθεῖν εἰς χεῖρας μετὰ τῶν Ἱσπανῶν.

Πέμπει οὖν ὁ Σελὶμ τὸν Ἐπίτροπον Καρὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶν καὶ τὸν Ἀλὴ-πασσᾶν, καπετὰν-πασσᾶν, στόλῳ κατὰ τῆς Κύπρου. Πολιορκοῦσι τὴν Λευκωσίαν, ἰταλιστὶ Νικοσίαν, (μητρόπολιν τῆς Κύπρου, ἔνθα διατρίβει καὶ τανῦν ὅ,τε ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ μουχασίλης), ἀλλ' οὐδὲν ἀνύουσι διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν αὐτῆς προμαχομένων αὐτοχθόνων Χριστιανῶν καὶ τῶν ἐξουσιαζόντων Ἐνετῶν.

Ἱέραξ, ὁ Λογοθέτης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ γράφει ὅτι συνόδου γενομένης ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦδε Μητροφάνους τοῦ Γ', ἀπεφασίσθη ὑποταγῆναι τῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν Ἀχρίδα, τὸ Πέκιον καὶ τὴν Τούρνοβον, καὶ μηκέτι εἶναι ἀρχιεπισκοπὰς αὐτοκεφάλους, κακῶς δογματισάντων τοῦτό ποτέ τινων τῶν ἐν τοῖς Χριστιανοῖς βασιλέων· ὅθεν δογματισθέντος τούτου ἐχειροτόνησαν μητροπολίτας εἰς ταύτας τὰς ἀρχιεπισκοπάς. Ἀλλ' ἡ μὲν Τούρνοβος ἔμεινε τῇ ὑποταγῇ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου· αἱ δὲ λοιπαὶ δύο, ὑποσχεθεῖσαι τῷ σουλτάνῳ φόρους κατ' ἰδίαν, ἴσχυσαν τῇ ἐξωτερικῇ βίᾳ μεῖναι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τάξει καὶ σχήματι, ἕως οὗ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Σαμουὴλ ὁ ἀπὸ Δέρκων, Κωνσταντινουπολίτης, διὰ τὰ ἀνύποιστα χρέη οἷς ὑπέπεσαν τότε Πέκιον καὶ ἡ Ἀχρὶς, ἐπιμελείᾳ καὶ πόνῳ πολλῷ προσέθετο αὐτὰς σὺν ταῖς ὑπ' αὐταῖς 25 μητροπόλεσι τῇ ὑποταγῇ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐν ἔτει 1766 καὶ 1767, ὥς μοι ἐν τοῖς ἰδίοις ἔτεσιν, ἐὰν θεὸς διδῷ, πλατύτερον ῥηθήσεται.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1571, τοῦ Χιτζρὲ 979.

Ἔρχεται πάλιν ὁ Καρὰ-Μουσταφὰ πασσᾶς καὶ ὁ Περτὲβ-πασσᾶς μὲ στόλον περισσότερον καὶ μηχανὰς πολέμου καὶ στράτευμα ὑπέρπολυ. Πολιορκοῦσι καὶ πάλιν τὴν Νικοσίαν καὶ μετὰ πολλὴν ἀντίστασιν ὑπάγουσιν· οὗ γενομένου, ἡ Σαλαμίνη, ἄλλως Ἀμμόχουστος καὶ τουρκιστὶ Μάγουσα, ἐπὶ μῆνας ἐννέα πολεμηθεῖσα παρεδόθη· ἀλλ' ἐφόνευσεν ἀπανθρώπως ἐκδάρας τοῦ δέρματός τὸν ἐπὶ συμφωνίᾳ ζωῆς παραδοθέντα γκενεράλην τῶν Ἐνετῶν ὁ Καρὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶς, παραβὰς τοὺς ὅρκους τῆς συμφωνίας· καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πόλεις ὑποτάσσονται ἀναιμωτὶ, καὶ οὕτως ἐγένετο ἅπασα ἡ νῆσος ὑπὸ τῇ ἐξουσίᾳ τῶν Τούρκων, ἐξωτθέντων τῶν Ἐνετῶν κατὰ κράτος. Χειροτονεῖται δὲ καὶ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, ἤτοι Κωνσταντίας, νέας Ἰουστινιανῆς, ὑπὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Μητροφάνους, ὀρθόδοξος, ὁ Τιμόθεος.

Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν ὁ Κιλὶτζ-Ἀλὴ-πασσᾶς, ἡγεμὼν καὶ ναύαρχος τῆς Ἀφρικῆς καὶ καθήμενος εἰς τὸ Ἀλγκιέρι, ὑπέταξε τὴν πόλιν Τούνεζι ἁρπάσας αὐτὴν ἀπὸ τῶν Ἀράβων. Οὗτος ὁ Κιλὶτζ-Ἀλὴ-πασσᾶς ἔκτισε τὸ τζαμὶ τὸ ἐν τῷ Τοπχανᾷ, μέχρι τοῦδε σωζόμενον, ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Βοσπόρου. Καὶ τόσον ἐπιδέξιος ναύαρχος ἐγένετο, ὥστε ἐξισώθη μὲ τὸν ποτὲ Χαϊρουδδὶν, τὸν περίφημον Βαρβαρόσσαν.

Οἵας οὖν ἐνοχλήσεις εἶχον οἱ Χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι τῆς Κύπρου πρὸς παπισμὸν βιαζόμενοι ἀπὸ τῆς ἐπικρατείας τῶν Ἐνετῶν, ὅρα Δοσίθεον· ὅθεν ὑπέπεσον μὲν τῇ πολιτικῇ σκλαβίᾳ τῶν Τούρκων, ἀλλὰ ἠλευθερώθησαν τῆς διὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν σκλαβίας τῶν Ἐνετῶν.

Ὁ Δεβλὲτ-Γκιράϊ-χάνης μὲ ἀναριθμήτους Ταρτάρους ἐφορμᾷ κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν της Μοσχοβίας καὶ λεηλατεῖ, καίει, φονεύει πάντα τὸν προστυχόντα. Φθάνει μέχρι τῆς πόλεως Τούλης, ἥτις ἀπέχει τῆς πόλεως Μοσχοβίας μίλια 190 καὶ ὀνομάζεται Βουλκανόπολις, διὰ τοὺς πολλοὺς ἐν αὐτῇ δεμιρτζίδες· κατακόπτει τοὺς κατοικητὰς αὐτῆς· ἀλλὰ ἀπαντῆσαν αὐτὸν τὸ στρατόπεδον τῶν Ῥούσσων παρὰ τῇ πόλει Κούρσκ καταπολεμεῖ καὶ φυγαδεύει· ἀλλὰ καὶ ὡς, ἐπανέκαμψεν ὁ χάνης εἰς τὸ Κρίμι μὲ λάφυρα ὑπέρπολλα.

Ἐπανακάμπτων ἀπὸ τῆς Κύπρου ὁ καπετὰν πασσᾶς Ἀλὴ-πασσᾶς εἰς τὴν Πόλιν ἀπαντᾷ παρὰ τῷ Λεπάντῳ, ἀκρωτηρίῳ τοῦ Μωρέως, τὸν στόλον τῶν Χριστιανῶν, Ἐνετῶν δηλαδὴ, Ἰσπανῶν καὶ Ἀλλαμάνων. Γίνεται ναυμαχία μεγίστη καὶ καταποντίζεται ἅπας ὁ πολυάριθμος στόλος τῶν Ὀθωμανῶν, ἐφονεύθη δὲ καὶ ὁ Ἀλὴ-πασσᾶς, Ὀκτωβρίου ζ', ἡμέρᾳ Κυριακῇ, περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελῴου ποταμοῦ. Τοιαύτην ἦτταν καὶ ζημίαν οὐκ ἔπαθόν ποτε οἱ Ὀθωμανοὶ ἐξ ὅτου ἤρξαντο βασιλεύειν, ἐξαιρῶντας τὴν τοῦ Γιλδιρὶμ σουλτὰν Μπαγιαζὶτ ὑπὸ τοῦ Τιμουρλέγκη αὐτοῖς ἐπενεχθεῖσαν. Συνέκειτο ὁ στόλος τῶν Ὀθωμανῶν ἐκ νηῶν 270, καὶ μόλις 28 ἐπανῆλθον εἰς τὴν Πόλιν, τῶν λοιπῶν ἁλωθεισῶν, κατακαεισῶν καὶ καταποντισθεισῶν. Λυπεῖται δὲ τὰ μέγιστα ὁ σουλτὰν Σελὶμ ἐπὶ τῇ ἥττῃ.

Τὸ δῶμα τοῦ ἐν τῇ Μέκκῃ ναοῦ, ὃν λέγουσιν οἱ Τοῦρκοι νὰ ἦναι οἰκοδόμημα τοῦ Ἀβραὰμ, ξύλινον ὂν καὶ κρημνισθὲν ἀνακαινίζει μὲ σίδηρα καὶ λίθους.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1572, τοῦ Χιτζρὲ 980.

Ἀποκαθίστησι καπετὰν-πασσᾶν τὸν ῥηθέντα Κιλὶτζ-Ἀλὴ-πασσᾶν, ὅστις ἐντὸς ὀλίγου κατασκευάζει τριήρεις 250, καὶ μὲ τοιοῦτον φοβερὸν στόλον ἀπέρχεται εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν λεηλατῶν τὰς ἀκτὰς τῶν ὑπὸ τοῖς Χριστιανοῖς ἐπαρχιῶν. Ἀπαντᾷ τὸν στόλον τῶν Χριστιανῶν παρὰ τῷ Ναβαρίνῳ, λιμένι τοῦ Μωρέως· ἀλλ' οὐ δυνηθέντες ἀμφότεροι πολεμῆσαι διὰ τὸν καιρὸν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Κιλὶτζ-Ἀλὴ-πασσᾶς μὲ τὰ εἰς τόδε ἁρπαγέντα λάφυρα, οὐκ ὀλίγα.

Οἱ Ἀλλαμάνοι πολιορκοῦσι τὴν ἐν τῇ Βόσνῃ πόλιν Νόβαν· ἀλλ' ἠττῶν-

ται ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ ζωγροῦνται 300 στρατιῶται ἀλλαμάνοι, οἵτινες ἐπέμφθησαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς σημεῖον τῆς νίκης.

Μετὰ Πίον Ε' γίνεται πάπας Γρηγόριος ὁ ΙΓ', τῷδε τῷ ἔτει Μαΐου τῇ ιζ', ὅστις ἐξέδωκε τὸ καινὸν καλενδάριον. Ἐπαινεῖται διὰ τὸ φιλομαθὲς αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ ἀνοικοδομῆσαι ἐν τῇ Ῥώμῃ πλεῖστα φροντιστήρια πολλοῖς τοῖς ἀναλώμασιν, ἐν οἷς διετάξατο τοὺς ἐνδεεῖς παῖδας τῶν Γραικῶν, Ἀρμενίων, Ἄφρων, Γερμανῶν, Ἄγγλων καὶ Σκώτων παιδεύεσθαι ἀμισθὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ διαλέκτους, ὁμοίως καὶ τοὺς ἐκπεπτωκότας τῆς ἑαυτῶν πατρίδος καὶ ἐπιδημοῦντας τῇ Ῥώμῃ. Ἔπεμψεν οὗτος εἰς τὴν Μοσχοβίαν τὸν Ἰησουΐτην Ἀντώνιον Ποσεβῖνον προσκαλῶν εἰς παπισμὸν τοὺς ἐκεῖσε ὀρθοδόξους· ἀλλ' ἐδιώχθη ὁ Ποσεβῖνος ἐκεῖθεν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1573, τοῦ Χιτζρὲ 981.

Ὁ σουλτὰν Σελὶμ ἀνακαινίζει μέρος τῆς Ἁγίας Σοφίας κρημνισμὸν ἐπαπειλοῦν διὰ τὴν πολυκαιρίαν, κτίζει τοὺς τέσσαρας μιναρέδες της, καὶ ἀγοράσας οἴκους τινὰς τῶν πέριξ κρημνίζει, καὶ οἰκοδομεῖ δύο μεδρεσέδες αὐτῆς.

Πέμπει μὲ στόλον τὸν καπετὰν-πασσᾶν Πιὰλ-πασσᾶν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν τῇ Ἱσπανίᾳ Μαύρων Σαρακηνῶν κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἐλθὼν εἰς τὴν Μεσήνην τῆς Σικελίας λεηλατεῖ πάντα τὰ πέριξ καὶ σκοπεῖται πολιορκῆσαι αὐτὴν, ἀλλὰ τρικυμίας ἐπιγενομένης διεσκεδάσθη ἅπας ὁ στόλος καὶ ἠλευθερώθη τῆς πολιορκίας ἡ πόλις.

Ὁ στόλος τῶν Ἱσπανῶν, ὁποῦ ἤρχετο πρὸς βοήθειαν τῆς Μεσήνης, οὐκ ἐντυχὼν τῷ ὀθωμανικῷ στόλῳ, ὑποτάσσει τὴν ἐν τῇ Ἀφρικῇ πόλιν Τούνεζι καὶ κατακόπτει τοὺς ἐν αὐτῇ φύλακας καὶ στρατιώτας μουσουλμάνους. Ὅθεν ὁ σουλτὰν Σελὶμ καταβιβάζει τῆς ἀρχιθαλασσίου ἀρχῆς τὸν Πιὰλ-πασσᾶν καὶ ἀποκαθίστησιν ἀρχιθαλάσσιον τὸν Σινὰν-πασσᾶν, τότε Ἐπίτροπον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1574, τοῦ Χιτζρὲ 982.

Ἐλθὼν ὁ Σινὰν-πασσᾶς σὺν τῷ στόλῳ εἰς τὸ Τούνεζι μετὰ πολλὰ ὑποτάσσει αὐτὸ, καὶ κατακόπτει καὶ αὐτὸς τοὺς ἐν αὐτῷ Χριστιανούς.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

Τὰ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἱερεμίου τοῦ Β' τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης.

Παραιτεῖται ὁ Κωνσταντινουπόλεως Μητροφάνης ἑκὼν, καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει τυχόντες ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν ταύτης κληρικῶν πατριάρχην ἐξελέξαντο Ἱερεμίαν τὸν Β', τὸν Λαρίσσης μητροπολίτην, ἄνδρα παντοίαις ἀρεταῖς κεκοσμημένον· (ὅρα Τουρκογραίτζιαν σελ. 178. Σημείωσαι ὅτι μέχρι τοῦδε τοῦ πατριάρχου λήγει ἡ ἱστορία τοῦ Ζυγομαλᾶ καὶ τοῦ Μαλαξοῦ τῆς Τουρκογραίτζιας·) ὃς ἐνθρονισθεὶς τῇ ἐπιούσῃ κατὰ τὸ ἔθος ἀφίκετο πρὸς τὸν Ἐπίτροπον, καὶ ἀποτίσας τὰς 3,600 φλωρία τὸ ἐτήσιον, τὴν τοῦ σουλτὰν Σελὶμ χεῖρα ἠσπάσατο, (εἴθιστο γὰρ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ τὸ τὸν προβαλλόμενον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, τιμῆς ἕνεκα καὶ ἀξίας, τὴν τοῦ αὐτοκράτορος χεῖρα παραπλησίως τοῖς ἐν τέλει λοιποῖς ἀσπάζεσθαι), καὶ ἐχαρίσθησαν αὐτῷ τὰ 1,100, καὶ ἔμεινε τὸ ἐτήσιον φλωρία 2,500 μόνον· καὶ τὸ μπεράτιον λαβὼν, δι' οὗ προσεκυρώθη αὐτῷ τὰ δοθέντα τοῖς πατριάρχαις προνόμια, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ πατριαρχεῖον.

Συγκροτήσας σύνοδον τόμον ἐξέδωκε, τὸν χειροτονοῦντα ἢ χειροτονούμενον ἐπὶ χρήμασι, καὶ τὸν λαμβάνοντα ἢ χορηγοῦντα ἐμβατοίκιον αὐτοκαθαιρέτους εἶναι. Σπουδὴ δὲ ἦν διὰ παντὸς αὐτῷ μελετᾶν τὰς θείας Γραφὰς, καὶ τὸν λαὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἐκκλησίαις διδάσκειν τὰ σωτήρια μαθήματα, παρομοίως τοῖς ἀρχαίοις τῶν ἁγίων πατριαρχῶν. Ἐν δὲ τῷ πατριαρχείῳ τοιαύτας οἰκοδομὰς ἐκ βάθρων ἀνήγειρε, καὶ τοιοῦτον κόσμον τῷ ἱερῷ τεμένει τῆς Παμμακαρίστου ἐνέθετο, ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν προκατόχων αὐτοῦ.

Οὔγγροι 500 ἐφορμῶσι κατὰ τοῦ ὠχυρώματος Σιγέτ· ἀλλ' ὁ Τζαφὲρπασσᾶς, ὁ διοικητὴς τῆς πόλεως Ἰουλίας, διεσκέδασεν αὐτοὺς, καί τινας ζωγρήσας ἔπεμψε τῷ σουλτὰν Σελίμ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1575, τοῦ Χιτζρὲ 983.

Ὅστις κτίζει λουτρὸν μέγιστον ἐν τῷ παλατίῳ, μαρμαρόκτιστον καὶ πολυέξοδον, μέχρι τοῦδε σωζομενον καὶ φαινόμενον καὶ εἰς τοὺς τὸν Βόσπορον πλέοντας· καὶ πρὸ τοῦ ξηρανθῆναι εἰσελθὼν εἰς αὐτὸ ὑποπίπτει πρῶτον κεφαλαλγίᾳ, εἶτα κωφότητι, εἶτα ἀποπληξίᾳ, καὶ θνήσκει τῇ κή τῆς σελήνης Σαμπὰν, βασιλεύσας ἔτη ὀκτὼ, μῆνας πέντε, ἡμέρας 19, καὶ ζήσας ἔτη 52· ἐτάφη ἔν τινι μαυσωλείῳ παρὰ τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ κειμένῳ.

Βασιλεία σουλτὰν Μουρὰτ τοῦ Γ'.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ, Μουρὰτ ὁ Γ', ἔρχεται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς σελήνης Ῥαμαζὰν, ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας 31, καὶ ἀναγορεύεται βασιλεύς. Τοὺς πρώτους τρεῖς χρόνους τῆς βασιλείας του κατηνάλωσεν εἰς διόρθωσιν τῶν ὑποθέσεων τῆς βασιλείας καὶ εἰς τὰς ἑτοιμασίας διὰ τοὺς πολέμους.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1578, τοῦ Χιτζρὲ 986.

Ὅθεν τούτῳ τῷ ἔτει πέμπει τὸν βεζίρην Καρὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶν, τὸν καὶ τὴν Κύπρον ὑπαγαγόντα, κατὰ τῶν Περσῶν· ὅστις ἐλθὼν ὀχυροῦται τὸ Κὰρς, καὶ πήξας ἐν αὐτῷ ἀποθήκας ἀποτίθησι πάντα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον χρειώδη ἐν αὐταῖς. Εἶτα συμπαραλαβὼν τὰς ἐν τῷ Διαρπεκὶρ καὶ Ἐρζροὺμ δυνάμεις ἤρξατο πολιορκεῖν τὸ περσικὸν ὀχύρωμα Χαλδιρὰν, καὶ μετὰ πολλὰ ὑποτάσσει αὐτό. Ἀπαντᾷ τὸν Τοκμὰκ-χὰν, στρατηγὸν τῶν Περσῶν, καὶ καταπολεμεῖ αὐτόν. Μετὰ τήνδε τὴν νίκην ὑποτάσσει τὴν Τίφλις, πόλιν περίφημον ἐν τῇ ἄνῳ Ἰβηρίᾳ, εἶτα καταλιπὼν τὴν ἐπιστασίαν τοῦ στρατοπέδου καὶ τῶν ἐαλωκότων τόπων τῷ Ὀζδεμίρογλου Ὀσμὰν-πασσᾷ καὶ τῷ μπεϊλέρπεη τοῦ Ἐρζενουρουμὶ, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· (τοῦτο δὲ τὸ Ἐρζενουρουμὶ ἐπαρχία ἦν τότε, ἥτις ταννῦν οὐκ ἔστιν ὑπὸ τῇ τῶν Τούρκων ἐξουσίᾳ, ἀλλ' ἴσως ὑπὸ τῇ τῶν Περσῶν πέλει). Ἐν τούτοις καὶ ἡγεμών τις τῆς Ἰβηρίας, τοὔνομα Μουνεζεχὶρ, αὐτομολεῖ τῷ Μουσταφᾷ-πασσᾷ παρὰ τῇ πόλει Τίφλις ἔτι ὄντι, καὶ ὑπετάγη τοῖς Τούρκοις, ὑπὸ τοῖς Πέρσαις τελῶν μέχρι τοῦδε· ὕστερον δὲ ἐγένετο καὶ τοῦρκος καὶ διωρίσθη μπεϊλέρπεης τοῦ Τίφλις καὶ τῆς Ἀκίσκας.

Τὸν Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ τὸν Γ', πατριαρχεύσαντα ἔτη τριάκοντα πρὸς τοῖς ἑπτὰ καὶ θανόντα, διεδέχθη Νεῖλος ὁ Β'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1579, τοῦ Χιτζρὲ 987.

Ὁ Ταταρχάνης εἰς τὸ Κρίμι ἀποστατεῖ· ὁ σουλτὰν Μουρὰτ πέμπει κατ' αὐτοῦ τὸν ῥηθέντα βεζίρην Μουσταφᾶ-πασσᾶν, ὅστις ἐλθὼν διὰ τοῦ Δερβὲκαπὶ διαπερᾷ τὸν Τάναϊν, καὶ ἀπροσδοκήτως ἐφορμήσας κατὰ τοῦ χάνη κόπτει τὴν κεφαλήν του καὶ πέμπει εἰς τὴν Πόλιν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1580, τοῦ Χιτζρὲ 988.

Πατριαρχεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Ἱερεμίου εὑρέθη τῷδε τῷ ἔτει εἰς τὴν χώραν Ἀκύλλαν ἡ δοθεῖσα παρὰ Ποντίου τοῦ Πιλάτου ἀπόφα-

σις κατὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὅρα Μελετ. ἐκκλ. ἱστορ. βιβλ. ις' Κεφ. ιγ'. §. θ'.

Πέμπει πάλιν ὁ σουλτὰν Μουρὰτ τὸν βεζίρην Σινὰν-πασσᾶν κατὰ τῶν Περσῶν. Οἱ Πέρσαι πέμψαντες εἰς τὸν βεζίρην πρέσβυν τὸν Ἰπραὴμ-χὰν ζητοῦσι τὴν εἰρήνην. Ὁ βεζίρης, μὴ δυνάμενος μόνος ν' ἀποφασίσῃ, πέμπει τὸν πρέσβυν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ τοῦτοις ὁπλοστατεῖ. Ὁ σουλτὰν Μουρὰτ δὲν δέχεται τὴν εἰρήνην· καθαιρεῖ διὰ τῆς ἀρχῆς τὸν βεζίρην Σινὰν-πασσᾶν ὡς πεῖσαι θελήσαντα αὐτὸν τὴν εἰρήνην, κάμνει βεζίρην τὸν Φερχὰδ-πασσᾶν, καὶ διώκει ἄπρακτον τὸν ἐλτζήν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1581, τοῦ Χιτζρὲ 989.

Οἱ ἀπὸ Βιτεμβέργης, πόλεως τῆς Γερμανίας, καὶ ταῦτα Ἰάκωβος ὁ Ἀνδρέου καὶ Μαρτῖνος ὁ Κρούσιος, εἶχον γράψει τῷ πατριάρχῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίᾳ, πρῶτον τῷ ἔτει 1576, πέμψαντες τὴν Αὐγουστιανὴν αὐτῶν λεγομένην ὁμολογίαν (δικαιολογούμενοι ὅτι καλῶς ἐποίησαν τὸν πάπαν τῆς Ῥώμης ἀποβαλόντες), καὶ τὰ κεφάλαια τῆς πίστεως αὐτῶν καὶ τῆς παρ' αὐτῶν μεταρρυθμισθείσης ἐκκλησίας, ζητοῦντες παρ' ἐκείνου τὰς ἀποκρίσεις αὐτῶν. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη τῷ αὐτῷ ἔτει πρὸς τὴν ἐν Αὐγούστῃ ἐκδοθεῖσαν ὁμολογίαν τῆς αὐτῶν πίστεως ἀρχόμενος οὕτωσί· «Δεξάμενοι »τὰ παρὰ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης πεμφθέντα ἡμῖν γράμ»ματα, τό τε βιβλιάριον τὸ τὰ κεφάλαια τῆς πίστεως ὑ»μῶν περιέχον...» καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ ὅτι καλῶς ἐποίησαν ἀπωσάμενοι τὸν πάπαν, ἀλλὰ κακῶς τῆς καθόλου ἐκκλησίας διόλου ἀποστατήσαντες. Ἀνταπεκρίθησαν αὐτῷ, καὶ ταῦτα Λουκᾶς ὁ Ὁσιάνδρος καὶ Μαρτῖνος ὁ Κρούσιος, ἔτει 1579, καὶ πάλιν ἀπεκρίθη αὐτοῖς τὸ δεύτερον εἰς Τιβίγγην τῷ αὐτῷ ἔτει, ἀρχόμενος οὕτωσί: «Ἡ Μετριότης ἡμῶν δεξαμένη »τὰ τῆς ἀγχινοίας ὑμῶν ἅδεύτερον πεπόμφατε γράμμα»τα περίτε τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος...» καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀνταπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ πάλιν τῷδε τῷ ἔτει 1581· ἀλλ' ἀνταπεκρίθη καὶ πάλιν τὸ τρίτον εἰς τὴν Τιβίγγην ὁ πατριάρχης τῷ αὐτῷ ἔτει, ἀρχόμενος οὕτωσί: «Ἀρίκετο ὡς ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες σοφώτατοι Γερμανοί, καὶ τὸ »ἀρτίως ἀποσταλὲν παρ' ὑμῶν βιβλίον, ἐν ᾧ...» καὶ τὰ ἑξῆς. Τρεῖς οὖν κατ' ἐκείνων τῶν κεφαλαίων συντάξας πραγματικὰς ἀποκρίσεις ὁ Παναγιώτατος Ἱερεμίας (ἐν αἷς διαῤῥήδην τὴν ἀνέκαθεν ἐπικρατήσασαν τῇ Ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ ὀρθόδοξον γνώμην ἐξέθετο), μετὰ καὶ ἐπιστολῶν τοῖς ἄνωθι σοφοῖς ἀνδράσιν ἀντέπεμψεν. Αὗται οὖν αἱ τρεῖς ἀποκρίσεις ὥσπερ καὶ αἱ ἀνταποκρίσεις τῶν λουθηρανῶν, μετὰ τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως αὐτῶν τῆς ἐν τῇ Αὐγούστῃ ἐκδοθείσης, καὶ ἄλλων τινῶν κεφαλαίων, ἐτυπώθησαν ἐν τῇ Βιτεμβέργῃ, ἔτει σωτηρίῳ 1584, ἐν ἑνὶ τόμῳ ἐπιγραφὴν ἔχοντι λατινικὴν τὸ, Acta et scripta theologorum.

Τὰς ἀποκρίσεις τὰς τριπλᾶς τὰς καὶ ἀναιρετικὰς τῶν αἱρέσεων τὰς ἔκρυ-

ψαν οἱ ἀπὸ Βιτεμβέργης αἱρετικοὶ, Ἰάκωβος δηλαδὴ ὁ Ἀνδρέου ὁ καὶ καγκελλάριος τῆς ἀκαδημίας τοῦ Πιγκὲν, καὶ Μαρτῖνος ὁ Κρούσιος· ἀλλ' ἐπειδὴ ὕστερον ἐτυπώθησαν παρὰ τοῦ Στανισλάου Σοκλοβίου τοῦ καὶ θεολόγου τοῦ ῥηγὸς τῆς Πολωνίας Στεφάνου, τίτλῳ, Ὀνείδη τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, συνέθεντο καὶ οἱ λουθηρανοὶ καὶ ἐτύπωσαν τὰς ἀπολογίας. Πρὸς ἀναίρεσιν δὲ τῶν ἀπολογιῶν αὐτῶν συνέθετο Ἰωάννης Βαπτιστὴς ὁ Βικλέρος τὸ βιβλίον ὃ τίτλον ἔχει τὸ, Σπόγγος· ἀλλὰ καὶ ὁ Σοκλόβιος ἀκραιφνῶς ἐξέδοτο τὴν ἀποφασιστικὴν γνώμην τοῦδε τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Β'. Ὅθεν ἀγανακτήσαντες οἱ λουθηρανοὶ, οἱ μὲν συστήματα νέα συνεστήσαντο, οἷον τὸ, Φαμηλία τῆς ἀγάπης, συγκροτηθεῖσα παρὰ Ἑρμάνου Νικολάου τοῦ ἀπὸ Λουγδούνου, βλασφημοῦντος τὰ μέγιστα, ὅστις ὕστερον κατεκάη ζῶν σὺν τοῖς βιβλίοις αὐτοῦ· οἱ δὲ, ἀναβαπτισταὶ γενόμενοι ἐμάχοντο τοῖς λουθηρανοῖς· καὶ Ἀδριανός τις Ἀμστέδιος ἐδίδαξεν εἰς τὴν Τζηλανδίαν καὶ Ἐγγλιτέραν πολλὰς βλασφημίας, καὶ τὰ αὐτὰ ἐποίει καὶ Ἰάκωβος ὁ Βιλέλμος, προσεπιλέγων νόμιμον καὶ τὴν πολυγαμίαν, καὶ ἀρνούμενος ὡς παράνομον πᾶσαν βασιλικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἄλλα, καὶ συγχωρῶν τοῖς ὀπαδοῖς αὐτοῦ ἁρπάζειν καὶ κλέπτειν τὰ τῶν πλουσιωτέρων. Ὅθεν διὰ νὰ παύσουν τὰ τοιαῦτα νέα συστήματα ἐν τοῖς λουθηρανοῖς συνετέθη πολύφυλλον βιβλίον, ᾧ τίτλος, Συμφωνία, δι' οὗ νέα ἕνωσις ἐν τοῖς λουθηρανοῖς παρεκινεῖτο διὰ τὰς τοσαύτας ἀσυμφώνους δόξας καὶ γνώμας τὰς ἐν αὐτοῖς. Γίνεται νέα συνέλευσις τῶν λουθηρανῶν περὶ συμφωνίας ἐν τῇ Αὐγούστῃ, ἔτει 1581, ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσαν.

Τούτῳ τῷ ἔτει πατριαρχεύει εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ Σωφρόνιος ὁ Δ', ὁρμώμενος ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἀνὴρ εὐλαβέστατος, τοῦ ὁποίου τὰς ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομὰς, καὶ τὰς περιηγήσεις χάριν ἐλεημοσύνης, καὶ τὸ ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἥρπασαν παρὰ τῶν Ῥωμαίων οἱ Φράγκοι τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τῆς Βηθλεὲμ καὶ τὸ ἅγιον Σπήλαιον καὶ τὸν Ἅγιον Γολγοθᾶν διὰ καταβολῆς χρημάτων εἰς τοὺς κριτὰς τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὁ Κὺρ Σωφρόνιος δαπανήσας φλωρίων χιλιάδας 12 ἔλαβεν αὐτὰ ὀπίσω, οὐ μέν τοι ὅλον τὸν Γολγοθᾶν, ἀλλὰ τὸ ἑτερόμηκες τετράγωνον ὅπερ ἐστὶν ἐν τῷ μέρει τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὅρα παρὰ Δοσιθέῳ, βιβλ. ιά κεφ, ζ' §. έ καὶ ς'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1582.

Ἔγραψαν τῷ Οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ τῷδε τῷ Ἱερεμίᾳ καὶ οἱ ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ λουθηρανοὶ, ἢ ζουβιγγλιανοὶ, ὁμολογίαν ἥν τινα καὶ ἀπολογίαν ὠνόμασαν τῆς ἀγγλικῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν αὐτῇ πάνυ ἀναιδῶς ἐβλασφήμουν τὰ ἐκκλησιαστικὰ Μυστήρια, δόγματα, ἤθη καὶ παραδόσεις.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1583.

Συγκροτεῖται σύνοδος μητροπολιτῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, παρόντος καὶ

1583—

τοῦ Ἀλεξανδρείας Σιλβέστρου, καὶ κατεκρίθη τὸ ὑπὸ τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ ΙΓ' εἰσαχθὲν καλενδάριον, καὶ οὐκ ἀπεδέχθη αὐτὸ κατὰ τὴν τῶν Λατίνων αἴτησιν.

Ὁ νέος Ἐπίτροπος Φερχὰδ-πασσᾶς ἐλθὼν εἰς τὴν Περσίαν καὶ πολεμήσας πολλάκις ἠττήθη, καὶ τέλος ἥρπασαν οἱ Πέρσαι καὶ τὴν περίφημον πόλιν Τέβριζ, ἤτοι Κτησιφῶντα. Ὅθεν κατ' ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος φθάσας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καθαιρεῖται τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀποκαθίστησιν ὁ σουλτὰν Μουράτης βεζὶρ-άζέμην, ἤτοι Ἐπίτροπον, τὸν προρρηθέντα Ὀζδεμίρογλου-Ὀσμὰν-πασσᾶν.

ΚΕΦ. ΙΗ'.

Δευτέρα πατριαρχεία τοῦ προρρηθέντος Μητροφάνους τοῦ ἀπὸ Καισαρείας, καὶ ἐπιπήδησις Παχωμίου τοῦ Λεσβίου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1584.

Ἐκβληθέντος τοῦ Κὺρ Ἱερεμίου διά τινα σκάνδαλα ἐνδημούντων τινῶν μητροπολιτῶν, ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν θρόνον τὸ δεύτερον ὁ πρὸ αὐτοῦ πατριαρχεύσας Μητροφάνης ὁ ἀπὸ Καισαρείας, καὶ προστὰς τοῦ θρόνου ἔτη τρία πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1585.

Ἐφορμᾷ κατὰ τῆς Περσίας ὁ βεζίρης Ὀζδεμίρογλου-Ὀσμὰν-πασσᾶς ἀφοῦ ἀπέρασε τὸν χειμῶνα εἰς τὴν Κασταμονὴν, ἀνακτᾶται τὴν πόλιν Τέβριζ, ἀνεγείρει ὀχυρώματα παρ' αὐτῇ ἐπ' ὄρους τινος, φονεύει πάντας τοὺς κατοικητὰς τῆς Τέβριζ πλὴν τῶν γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ διανέμει τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν τοῖς στρατιώταις· κατοικίζει τὴν πόλιν μὲ ἄλλας ἀποικίας, καὶ ἀποκαθίστησιν αὐτοῖς ἡγεμόνα τὸν Τζαφὲρ-πασσᾶν. Μέλλων δὲ ἐπανακάμψαι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κωλύεται καθ' ὁδὸν ὑπὸ τοῦ Χαμζᾶ-Μιρζᾶ στρατηγοῦ τῶν Περσῶν. Συγκροτεῖται πόλεμος καὶ θνήσκει ὁ

—1588

βεζίρης νύκτωρ, κεκμηκὼς ὑπὸ τοῦ κόπου ὃν ἐν τῷ πολέμῳ ὑπέστη. Ὁ στρατὸς ἀποφασίζει νὰ ἐκλέξῃ στρατηγὸν, καὶ διορίζεται ὑπὸ τοῦ σουλτὰν Μουρὰτ ὁ Φερχὰδ-πασσᾶς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1586.

Τὸν Ἀλεξανδρείας Σίλβεστρον, πατριαρχεύσαντα ἔτη 20 καὶ θανόντα, διεδέχθη Μελέτιος ὁ Πηγᾶς.

Οἱ Πέρσαι πολιορκοῦσι τὸ Τέβριζ. Ἐλθὼν ὁ Φερχὰδ-πασσᾶς διαλύει τὴν πολιορκίαν· εἶτα πολεμεῖ μὲ τὸν Μεχμὲτ-χάνην στρατηγὸν τῶν Περσῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρὰ-παγὶ καὶ τροποῦται τοὺς Πέρσας.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1587.

Δευτέρα πατριαρχεία τοῦ αὐτοῦ Ἱερεμίου τοῦ Β τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης.

Θανόντος τοῦ πατριάρχου Μητροφάνους ἀνεκαλέσαντο πάλιν οἱ κληρικοὶ τὸν αὐτὸν πατριάρχην Ἱερεμίαν τὸν Β', καὶ πατριαρχεύει τὸ δεύτερον ἔτη 5.

Γίνεται καὶ δευτέρα σύνοδος ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, παρόντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τοῦδε τοῦ Ἱερεμίου, τοῦ Ἀλεξανδρείας Μελετίου τοῦ Πηγᾶ καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Σωφρονίου, καὶ ἀπέβαλον συνοδικῶς τὴν ὑπὸ τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ ΙΓ' γενομένην διόρθωσιν τοῦ Ἁγίου Πάσχα, ὡς ἐπισφαλῆ, ὡς μὴ ἀναγκαίαν, ὡς πρόξενον πολλῶν σκανδάλων εἰς πάντα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη. Οἱ Ἐγγλέζοι, Σβέτζοι, Φιαμέγκοι καὶ ἄλλα ἔθνη τὰ τὸν πάπαν μὴ δεχόμενα οὐκ ἐδέχθησαν ταύτην τὴν διόρθωσιν τοῦ καλενδαρίου· ἀλλ' ἐν ὑστέροις, μετὰ πολλὰς ἐξετάσεις εὑρόντες κατάλληλον τοῖς ἀπὸ τῶν ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων λογαριασμοῖς, ἐδέχθησαν ἅπαντες τῷ ἔτει 1756.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1588.

Οἱ Πέρσαι ζητοῦσι τὴν εἰρήνην, ἐπιστρέφουσι τοῖς Ὀθωμανοῖς τὰ ὅσα ἐκέρδισαν παρ' αὐτῶν, καὶ δι' ὅρκων ἑκατέρωθεν ἐπιβεβαιοῦται ἡ εἰρήνη.

Ἀπῆλθεν εἰς τὴν Μοσχοβίαν ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας ἐλεημοσύνης χάριν, καὶ ἐν τῷ διαστήματι τῆς ἀπουσίας του ἐπετρόπευεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ διάκονος Νικηφόρος.

Τὰ κατὰ τὴν ὀρθόδοξον ρωσσικὴν ἐκκλησίαν.

Φθάσας οὖν ἐκεῖσε ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας ἀνεβίβασε συνοδικῶς εἰς τὸ πα-

τριαρχικὸν ἀξίωμα τὸν μητροπολίτην τῆς βασιλευούσης πόλεως Μόσχας, τοῦ νομα Ἰὼβ, ἐπὶ βασιλέως Μοσχοβίας Θεοδώρου τοῦ Πορίσοβιτζ, ἔτει σωτηρίῳ **1589** Ἰανουαρίου τῇ κϛ΄.

Θανόντος δὲ τοῦ Ἰὼβ, τῷ ἔτει **1607**, ἐγένετο ὁ Ἑρμογένης. Καὶ τούτου δὲ θανόντος τῷ **1619**, ὁ Ἱεροσολύμων Θεοφάνης, ἀπελθὼν εἰς Μοσχοβίαν χάριν ἐλεημοσύνης, ἀνήγαγεν εἰς τὴν πατριαρχικὴν πάσης Ῥωσσίας περιωπὴν τὸν πατέρα τοῦ τηνικαῦτα βασιλεύοντος ἐν Μόσχᾳ Μιχαὴλ μητροπολίτην Φιλάρετον, (ὅστις, Θεόδωρος ὁ Νικητὶτζ τὸ πρότερον καλούμενος, καὶ τὸ γένος ἕλκων ἀπὸ τοῦ Ἰβάνου Βασιλειοβίτζη, τοῦ πρώτου αὐτάρχου τῶν Μοσχοβιτῶν, τὸν μοναδικὸν βίον βίᾳ προσειλήφει ἐπὶ τῶν ψευδοδημητρίων, Φιλάρετος μετονομασθεὶς καὶ ἐπίσκοπος χειροτονηθείς)· ἐλθὼν εἶτα εἰς Κίαιβον ἐχειροτόνησε, τῷ **1620** ἔτε, τὸν Ἰὼβ μητροπολίτην Κιαιβίας, εἶτα καὶ ἄλλους τρεῖς ἐπισκόπους· ἐπετέλει δὲ ταύτας τὰς χειροτονίας ἀκωλύτως, ὡς ἄδειαν εἰληφὼς καὶ γράμματα ἀδείας τε καὶ συστατικὰ παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Τιμοθέου, παρ' ἑνορίαν ἐνεργεῖν ἐπιτρέψαντος. Τὸν δὲ Κιαιβίας μητροπολίτην Ἰὼβ διεδέχθη, τῷ **1633** ἔτει, ὁ Πέτρος Μογίλας, ὁ ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ περιβόητος.

Τὸν δὲ Φιλάρετον θανόντα διεδέχθη Ἰωάσαφ ὁ Β΄, ἔτει σωτηρίῳ **1634**, καὶ τοῦτον θανόντα διεδέχθη ὁ Ἰωσὴφ, ἔτει **1645**, μεθ' ὃν ἐγένετο ὁ Νίκων, ἔτει **1652** Ἰουλίου τῇ ά, ὁ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου, πατρὸς τοῦ Πέτρου.

Ἐπὶ Ἰωάσαφ οὖν τοῦ Β΄ καὶ Ἰωσὴφ τῶν πατριαρχῶν τῆς Μοσχοβίας οἱ πατριάρχαι Παΐσιος ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ Μακάριος Γ΄ ὁ Ἀντιοχείας, παρευρεθέντες ἐν τῇ Μοσχοβίᾳ, ἀνέτρεψαν καὶ τὴν ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων Μόσχᾳ προγενομένην ψευδοσύνοδον ὑπὸ τοῦ τότε μητροπολίτου αὐτῆς Μακαρίου, ἐπὶ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως τῆς Μοσχοβίας καὶ πάσης Ῥωσσίας Ἰωάννου Βασιλειοβίτζη, ὡς ἀμαθῶς δογματίσασαν τὸ, τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ διὰ τῶν δύο μόνων δακτύλων γίνεσθαι ἀλλ' οὐ διὰ τῶν τριῶν, καὶ τὸ Ἀλληλούϊα δὶς μόνον ψάλλεσθαι ἀλλ' οὐ τρὶς, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτῶν, ᾧ ὄνομα, Ἑκατοστοκέφαλον, καὶ ἄκυρον ἀποκατέστησαν καὶ τὴν ἀρὰν ἣν παρανόμως καὶ παραλόγως ἐν τῇ ψευδοσυνόδῳ ἐκείνῃ ἐξέδωκαν.

Κατὰ μῆνα δὲ Ἰανουάριον τοῦ ἔτους **1664** σύνοδος συνηθροίσθη ἐν τῇ βασιλευούσῃ μεγαλοπόλει Μόσχᾳ, θεσπίσματι τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Μιχαηλοβίτζη, τῶν προρρηθέντων δύο πατριαρχῶν, Παϊσίου Ἀλεξανδρείας καὶ Μακαρίου Ἀντιοχείας, καὶ πάντων τῶν ἱερωτάτων μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων, ἐπισκόπων, ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἡγουμένων, τῶν ἐν τῇ Μεγάλῃ καὶ Μικρᾷ καὶ Λευκῇ Ῥωσσίᾳ, ὑπὲρ τῆς διορθώσεως τῶν κακῶς καὶ ἀμαθῶς ὑπὸ διεφθαρμένων τὸν νοῦν αἱρετικῶν ἀνθρώπων παρεισαχθέντων τῇ τῶν Μοσχόβων ἐκκλησίᾳ, ἅπερ ὑπῆρχον ταῦτα :

« Τὰ νεωστὶ μεταφρασθέντα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, διορθωθέντα τε καὶ τυπωθέντα ἐπὶ Νίκωνος τοῦ πατριάρχου αἱρετικά εἰσι. »

« Τὰς παλαιὰς ἐκκλησιαστικὰς τάξεις τε καὶ παραδόσεις, ἃς παρὰ τῆς ἐκκλησίας παρέλαβον τῆς Ἀνατολικῆς, οἱ Ῥῶσσοι ἀναισχύντως ἐκακολόγουν·

τὴν ἐκκλησίαν ἔλεγον μηκέτι εἶναι ἐκκλησίαν, καὶ ἑπομένως μήτε τοὺς ἀρχιερεῖς εἶναι μήτε τοὺς ἱερεῖς. »

« Τὰς προσφορὰς τῶν χριστιανῶν, τὰς μὴ κατὰ τὰς αὐτῶν διδασκαλίας τετυπωμένους τοὺς σταυροὺς ἐχούσας, οὐκ ἐδέχοντο ἐπὶ τῷ ἐπιτελεῖν τὰς θείας μυσταγωγίας. Ἐδογμάτιζον δὲ καὶ ἄλλα πλεῖστα κατὰ τὸ σφίσιν αὐτοῖς δόξαν καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν τῆς ἐκκλησίας διατύπωσιν. »

Ἅπερ πάντα ἡ συναθροισθεῖσα σύνοδος ἀνατρέψασα, τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ ὀρθὰ αὐτῆς δόγματα ἀνακαινίσασα ἐπεκύρωσε, σὺν τῷ βασιλεῖ παρόντι Ἀλεξίῳ Μιχαηλοβίτζῃ.

Ἀνάγνωθι τὸν τόμον ταύτης τῆς συνόδου καταστρωθέντα καὶ ἐν τῷ κώδηκι τῷ κειμένῳ ἐν τῇ ἐν τῷ μετοχίῳ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βιβλιοθήκῃ τῷ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει.

Αὕτη ἡ σύνοδος συνηθροίσθη ἐν ἔτει σωτηρίῳ **1667** ἐν τῇ Μόσχᾳ, παρόντων τῶν δύο προρρηθέντων πατριαρχῶν καὶ δεκαπέντε μητροπολιτῶν καὶ δεκατριῶν ἐπισκόπων καὶ **44** ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἡγουμένων· ἥτις ἐξεθετο καὶ κανόνας πεντήκοντα, καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ βασιλέως προβληθείσας ζητήσεις λύσασα, καὶ καθελοῦσα τὸν Νίκωνα, πατριάρχην Μοσχοβίας, προεχειρίσατο Ἰωάσαφ τὸν Γ΄, ἔτει **1672** Ἰουλίου ζ΄. Μεθ' ὃν ὁ Ἰωακεὶμ, τῷ ἑπομένῳ ἔτει Ἰουλίου κζ΄, ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν θρόνον, καὶ τοῦτον διεδέξατο ὁ Ἀδριανὸς, ἔτει **1690** Αὐγούστου κδ΄, ἡμέρᾳ Κυριακῇ· οὗ μετὰ τὸν θάνατον ὁ βασιλεὺς Πέτρος ὁ Μέγας ὁ Ἀλεξιεβίτζης, καθελὼν τὸ πατριαρχεῖον, ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν τῇ συνόδῳ. Καὶ γὰρ ὁ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης κὺρ Ἱερεμίας ὁ Β΄ προεβίβασε καὶ τὰς ἐν τῇ Μοσχοβίᾳ ἀρχιεπισκοπὰς τοῦ Νοβογραδίου, τοῦ Καζανίου, τοῦ Ῥοστοβίου καὶ τοῦ Κροτίσκης εἰς μητροπόλεις· ὁμοίως προεβιβάσθησαν καί τινες ἐπισκοπαί, αἵτινες τὴν σήμερον τοιαύτην ἔχουσι τάξιν·

Οἱ μητροπολῖται ὀκτώ : Ὁ Νοβογραδίου· ὁ Καζανίου· ὁ Ἀστραχανίου· ὁ Σιμαρίου· ὁ Ῥοστοβίου· ὁ Βελλογραδίου· ὁ Κροτίσκης· ὁ Σάρας.

Οἱ ἐπίσκοποι ἕνδεκα : Ὁ Βολόγδας· ὁ Σμοράσκας· ὁ Σουζουταλίου· ὁ Ῥεζανίου· ὁ Ὀφτερίου· ὁ Ὀπρικοβίου· ὁ Κολόμνης· ὁ Τζερνιγοβίου· ὁ Βεάτζκης· ὁ Ὀμστισλαβίου· ὁ Σερβοσλαβονίας.

—

Ἔτει σωτηρίῳ **1590**.

Τὸν Ἀντιοχείας Νεῖλον τὸν Β΄, πατριαρχεύσαντα ἔτη δώδεκα καὶ θανόντα, διεδέχθη Ἰωακεὶμ ὁ Δ΄.

—

Ἔτει σωτηρίῳ **1592**.

Οἱ Ὀθωμανοὶ πολεμοῦντες κατὰ τῶν Νέμτζων ἐβοήθησε τοὺς Νέμτζους ὁ πάπας Κλήμης ὁ Η΄ μὲ **600** χιλ. σκούδω, εἰς τῆς Οὐγγρίας τὸν πόλεμον. Πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ ἀτοπήμασιν ἔλεγε καὶ τὸ ὅτι ἔξεστιν ἄνευ ἁμαρτίας διαλύεσθαι ῥᾳδίως τὴν διὰ συνθήκης καὶ ἱεροῦ ὅρκου δοθεῖσαν πίστιν τοῖς αἱρετικοῖς.

Ἐπιπήδησις Παχωμίου τοῦ Λεσβίου τοῦ Παταίσου.

Ἀλλαχόθεν καὶ οὐ διὰ τῆς θύρας ἐπιβαίνει τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου Παχώμιος ὁ Β', Μιτυληναῖος τὴν πατρίδα, ἐξορίσας εἰς τὴν Ῥόδον τὸν προκάτοχόν του γνήσιον καὶ νόμιμον πατριάρχην Ἱερεμίαν· καὶ τυραννήσας ἔτος ἓν καί τινας μῆνας ἐξώσθη ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ καθαιρέσει ὑπεβλήθη. Ἦν δὲ τὴν ἐπίκλησιν Παταῖστος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1593, τοῦ Χιτζρὲ 1001.

Οἱ γιαννίτζαροι συκοφαντοῦσι τὸν τεφτερδάρην ὡς πληρώσαντα αὐτοῖς τὸν λουφὲν διὰ κιβδήλου νομίσματος· ὁρμοῦσι φονεῦσαι αὐτὸν ἐν τῷ ἰδίῳ παλατίῳ. Φυγὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα δέεται τοῦ σουλτὰν Μουρὰτ βοηθῆσαι αὐτῷ. Οἱ ἀποστάται ἐλθόντες εἰς τὰ προαύλια τῶν ἀνακτόρων ζητοῦσιν αὐτὸν παρὰ τοῦ σουλτάνου, ὅστις οὐ δέχεται τὸ ζήτημα, καὶ αὐτοὶ ἐπιμένοντες ἐπαπειλοῦσι θάνατον πᾶσι τοῖς προὔχουσι καὶ αὐτῷ τῷ σουλτάνῳ. Ὅθεν καθοπλίσας τοὺς μπαλτατζήδες καὶ αὐτοὺς τοὺς αὐλικοὺς τῶν τεσσάρων λεγομένων ὀδάδων, καὶ ἀνοίξας τὰς πύλας τοῦ παλατίου προστάττει ἐφορμῆσαι κατὰ τῶν ἀποστατῶν· οὗ γενομένου φονεύουν ἑκατὸν δεκαεπτὰ γιαννιτζάρους καὶ φυγαδεύουσι τοὺς λοιπούς. Ὁ βεζίρης Σινὰν-πασσᾶς μεσολαβεῖ διὰ νὰ συγχωρηθοῦν οἱ λοιποί, ὃ καὶ ἐγένετο, πνιγέντων ὅμως τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἀνταρσίας.

Συγκροτεῖται σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ ναῷ τῆς Παμμακαρίστου, κατὰ μῆνα Φεβρουάριον, παρόντος καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, τοῦ καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ, παρόντος καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Σωφρονίου τοῦ Β', καὶ πολλῶν ἀρχιερέων, μετὰ καὶ τοῦ πρέσβεως τοῦ βασιλέως τῆς Μοσχοβίας Θεοδώρου υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου· ἦν δὲ ὄνομα τῷ πρέσβει Γρηγόριος Ἀθανασίου. Ἐδογμάτισεν οὖν ἡ σύνοδος κανονικῶς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον τῆς πόλεως Μόσχας εἶναι τε καὶ λέγεσθαι πατριαρχικόν, διὰ τὸ βασιλείας ἀξιωθῆναι παρὰ θεοῦ τὴν πόλιν ἐκείνην, πᾶσάν τε τὴν Ῥωσσίαν καὶ τὰ ὑπερβόρεια μέρη ὑποτάσσεσθαι τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῆς βασιλευούσης πόλεως Μόσχας, πάσης Ῥωσσίας καὶ τῶν ὑπερβορείων μερῶν· τὸν δὲ νῦν πατριάρχην τοῦ θρόνου τούτου, Ἰὼβ, καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ ἔχειν τὸν τόπον μετὰ τὸν πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων, ἔν τε τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις καὶ ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς συνελεύσεσιν. Ἐξέθετο ἡ σύνοδος καὶ κανόνας ὀκτὼ τῇ ἐκκλησιαστικῇ εὐταξίᾳ ἀνήκοντας. Ὅρα τὰ πρακτικὰ ταύτης ἐν τῷ Τόμῳ τῆς Ἀγάπης τοῦ Ἱεροσολύμων Δοσιθέου. σελ. 541.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Πατριαρχεία τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως Θεολήπτου καὶ τρίτη πατριαρχεία Ἱερεμίου τοῦ Β'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1594.

Παχώμιος ὁ Β' ὁ καὶ Παταῖστος ἐπιλεγόμενος, προστὰς τοῦ θρόνου ἔτος ἓν καί τινας μῆνας, ἐξώσθη ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ καθαιρέσει ὑπεβλήθη, καὶ προχειρίζεται ὑπὸ τῆς συνόδου πατριάρχης ὁ μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως Θεολήπτος, ὁ καὶ ἀνεψιὸς Μητροφάνους τοῦ Γ'. Ὁ προκάτοχος αὐτοῦ Παχώμιος προεχειρίσατο Σάμου ἀρχιεπίσκοπον Νεόφυτόν τινα τοὔνομα· τοῦτον ὁ Θεόληπτος καθελὼν δέδωκε τῆς ἐπαρχίας τὰ εἰσοδήματα τῷ Πρωταποστολαρίῳ Κωνσταντίνῳ, προσθεὶς καὶ ἄλλας νήσους τῇ Σάμῳ, τὰ Ψαρὰ, δηλαδὴ, τὴν Ἰκαρίαν καὶ τὴν Ἀποσταλίαν.

Ὁ Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ὁ Πηγᾶς περὶ τοῦ ῥηθέντος διωγμοῦ τοῦ ἐπακολουθήσαντος ἐπὶ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Σιλβέστρου οὕτως ἔγραψε πρὸς τοὺς Μοσχόβους: «Ἀφ' οὗ δὴ τὰ πρῶτα κρατήσασα ἡ πάνδημος αὕτη λύμη » καὶ φθορὰ, τὰς μὲν βίβλους τῆς καθ' ἡμᾶς καὶ τῆς ἑλληνικῆς σοφίας κα» τακαῆναι προστάξασα, καὶ ὑπερορίσασα τὴν ἑλληνικὴν φωνὴν, καὶ καθά » μοι Ἰωακεὶμ τις γέρων διηγεῖτο, τριάκοντα χιλιάδες γλωσσῶν ἐν τῇ » Αἰγύπτῳ ἀπετμήθησαν ἡμέρᾳ μιᾷ, διὰ τὸ μόνον ἑλληνιστὶ λαλῆσαι κτλ». Τοιαύτη τυραννία κατεκράτει τὴν Αἴγυπτον μετὰ τὴν παρὰ τοῦ σουλτὰν Σελὶμ ἅλωσιν αὐτῆς, ὑπὸ τῆς ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας ἐνεργουμένη.

Διὰ νὰ ἐνασχοληθῇ ὁ σουλτὰν Μουρὰτ εἰς ἔργον τοὺς γιαννιτζάρους ἐκστρατεύει κατὰ τῆς Οὐγγαρίας. Ἐλθὼν οὖν ὁ βεζίρης Σινὰν-πασσᾶς πολιορκεῖ πολλῷ τῷ στρατῷ τὴν πόλιν Γιανίκ, λατινιστὶ λεγομένην Γιαβαρίνο, καὶ γερμανιστὶ Ῥαάπ, καὶ ἀπρακτήσας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1595, τοῦ Χιτζρὲ 1003—1004.

Θνήσκει ὁ σουλτὰν Μουρὰτ ὁ Γ', ἡμέρᾳ Παρασκευῇ τῇ καὶ Ϛ'ῃ τῆς σελήνης Δζεμάζουλ-ἐβὲλ, ἐκ λιθιάσεως, ζήσας ἔτη 50 καὶ βασιλεύσας ἔτη 20 καὶ μῆνας ὀκτὼ· ἀφῆκε δὲ υἱοὺς εἴκοσιν.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ τοῦ Γ'.

Ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν αὐτοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ ὁ Γ', ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Μαγνησίας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τῇ κζ' τοῦ Ἰανουαρίου ἀναγορεύεται βασιλεὺς, καὶ εὐθὺς πνίγει τοὺς δεκαεννέα αὐτοῦ ἀδελφοὺς, καὶ ῥίπτει εἰς τὴν θάλασσαν δέκα παλλακίδας τοῦ πατρός του ἐγγύους. Ἐκστρατεύει προσωπικῶς εἰς τὴν Οὐγγρίαν, καὶ ἐλθὼν πολιορκεῖ τὴν πόλιν Νέγρην, καὶ μετὰ πολλὰ ἐξουσιάζει μὲ συμφωνίαν. Χειμῶνος δὲ ἤδη ἐφισταμένου ἐφορμῶσι κατ' αὐτοῦ οἱ Γερμανοὶ ἐν τῷ ἐπανακάμπτειν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατακόπτουσι καὶ φυγαδεύουσι τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον, εἶτα προχωροῦσι μέχρι τῶν βασιλικῶν σκηνῶν, ὅπου ἦσαν οἱ θησαυροὶ, τζακίζουσι τὰ σενδούκια καὶ ἁρπάζουσι τὰ ἐν αὐτοῖς χρήματα. Ὁ σουλτὰν Μεχμέτης ἰδὼν αὐτοὺς ἐγκύπτοντας τῇ ἁρπαγῇ τοῦ ἀργυρίου ἐφορμᾷ κατ' αὐτῶν, ἀτάκτων ὄντων, πρῶτον μὲ τοὺς αὐλικοὺς καὶ οἰκιακούς του, καὶ φονεύει ἐπ' αὐτοῦ τοῦ χρυσοῦ, οὗ ἐνόμισαν ἤδη κυριεῦσαι, πλείστους ὅσους αὐτῶν· ὅπερ ἰδόντες οἱ γιαννίτζαροι καὶ θαῤῥήσαντες ἐφορμῶσι καὶοί· καὶ ἀτάκτους τοὺς Γερμανοὺς οὕτωσὶ κατέκοψαν ὥστε τῶν ἐφορμησάντων εἰς τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον δὲν ἔμεινέ τις ζῶν διὰ νὰ μηνύσῃ τοῖς λοιποῖς τὰ συμβάντα. Ἐπανακάμψας οὖν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ποιεῖ τὴν εἰρήνην μετὰ τῶν Γερμανῶν, γενομένων ὅρκων ἑκατέρωθεν, εἶτα ἐξεδόθη σαρδαναπαλικῶς εἰς τὰς σπατάλας, καὶ οὕτως ἔζησε μέχρις ἔτους τοῦ Χιτζρὲ **1012**, καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ σωτηρίου ἔτους **1603**, ὅλος ἐντρυφῶν, μὲ ὅλον ὁποῦ ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι οἱ Τοῦρκοι μετὰ τῶν Γερμανῶν, καίτοι γενομένης ἐνόρκου εἰρήνης, οὐκ ἔπαυον τοῦ παρενοχλεῖν ἀλλήλους πολεμικῶς εἰς τὰ σύνορα, καὶ συνεχῶς ἐγένοντο ἐν αὐτοῖς πολλοὶ ἀκροβολισμοί· ὅ τε σουλτὰν Μεχμὲτ, ἀγανακτήσας λίαν κατὰ τῶν Δυτικῶν Χριστιανῶν, εἰς τοσοῦτον θυμοῦ ἐξήφθη, ὥστε τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ Ἑβραίοις προστεταχέναι ἐγείραι ὅπλα κατὰ τῶν Χριστιανῶν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ **1596**.

Τρίτη πατριαρχεία τοῦ αὐτοῦ Ἱερεμίου τοῦ Β'.

Μετὰ ἔτος ἓν θανόντος τοῦ Θεολήπτου ἀνεβιβάσθη τὸ τρίτον εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ αὐτὸς Ἱερεμίας ὁ Β', καὶ πατριαρχεύσας ἁγίως τε καὶ ἐναρέτως ἔτη τέσσαρα καὶ μῆνάς τινας μετηνέχθη εἰς τας αἰωνίους μονάς.

ΚΕΦ. Κ'.

Πατριαρχεία Ματθαίου τοῦ ἀπὸ Ἰωαννίνων, καὶ Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Ἀθηνῶν, καὶ Ῥαφαὴλ τοῦ Β' τοῦ ἀπὸ Μεθύμνης· καὶ ἁρπαγὴ παρὰ τῶν Τούρκων τῆς πατριαρχικῆς ἐκκλησίας τῆς Παμμακαρίστου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ **1601**.

Θανόντος τοῦ κὺρ Ἱερεμίου Μακάριός τις, κατά τινας, ἐπατριάρχευσεν. Εἶτα ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ Ἰωαννίνων μητροπολίτης Ματθαῖος, ὅστις ἔγραψε τοῖς ἐν τῇ Κύπρῳ ἐπισκόποις καὶ κληρικοῖς τὸ ὅτι, ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ὁ Πηγᾶς ἔγραψε πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον αὐτῶν Ἀθανάσιον, νουθετῶν αὐτὸν καὶ ἐπιτιμῶν, πρῶτον διατὶ διέῤῥηξε καὶ ἔκαυσε παλαιὰ ἀντιμίνσια ἵνα πωλήσῃ αὐτὸς τὰ καινὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντα· καὶ δεύτερον διατὶ διέτεμε πελέκει τὸν θρόνον τοῦ μακαρίτου Γερμανοῦ, πατριάρχου Ἱεροσολύμων, καὶ ἔλαβεν ἅγιον λείψανον ὅπερ ἦν ἐν αὐτῷ· καὶ τρίτον διατὶ ἀθεμιτογαμίας ἐποίησε, καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἤκουσε τοῦ Μελετίου νουθετοῦντος αὐτὸν καὶ οὐ μετενόησε, καὶ διὰ τοῦτο καθῃρέθη συνοδικῶς παρ' ἐκείνου τοῦ πατριάρχου, καθαιρεῖ καὶ αὐτὸς αὐτὸν ὡς προεκάθῃρε καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ὁ Πηγᾶς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ **1603**, τοῦ Χιτζρὲ **1012**.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Ἀχμὲτ τοῦ Α'.

Περὶ τὰ τέλη τοῦδε τοῦ ἔτους θνήσκει σουλτὰν Μεχμὲτ ὁ Γ', βασιλεύσας ἔτη ἐννέα καὶ μῆνας δύο, καὶ διεδέχθη τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀχμὲτ ὁ Α', ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας **15**, καὶ παραχρῆμα τὸν μὲν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐξετύφλωσε, τὴν δὲ μάμμην ἤτοι τὴν μητέρα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ παλαιῷ παλατίῳ τῷ λεγομένῳ Ἐσκὶ-σαράϊ ἐνέκλεισε.

Τὸν Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ τὸν Δ', πατριαρχεύσαντα ἔτη δέκα πρὸς τοῖς τρισὶ καὶ θανόντα, διεδέχθη Εὐθύμιος ὁ Γ'.

1603—

Ὁ ἐν τῇ Ἀσίᾳ στρατὸς πρὸ πολλοῦ ἦν ἀτακτῶν, παρενοχλῶν καὶ ἐκδύων τούς τε ἀγροίκους καὶ τοὺς ὁδοιπόρους πραγματευτάς, καὶ ἁρπάζων τὰ προστυχόντα λίαν αὐθαδῶς. Προσεκλαίοντο οἱ ἐπαρχιῶται εἰς τὸν σουλτὰν Μεχμὲτ ἀλλ' οὐδὲν ὠφελοῦντο· οἱ γὰρ στρατηγοὶ ὁποῦ ἐπέμποντο πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶν, μᾶλλον καὶ μᾶλλον ηὔξανον παραβλέποντες τὰς ἁρπαγάς, ἵνα μεθέξωσιν αὐτῶν, καὶ οὕτως ἡ Ἀνατολὴ ἐγένετο τὸ θέατρον τῶν λεηλασιῶν. Ὁ πλέον περίφημος ἐν τούτοις τοῖς λεηλατοῦσιν ὠνομάζετο Καλενδέρογλους, καὶ ὁ δεύτερος ἐκαλεῖτο Ταβίλ, οἵτινες ἕως τότε καὶ τρόπαια ἤγειραν νίκης καὶ κατὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ βασιλέως. Ὅθεν ὁ σουλτὰν Ἀχμὲτ, πέμψας κατ' αὐτῶν τὸν Ἐπίτροπόν του Κοτζᾶ-Μουρὰτ-πασσᾶν, νικᾷ δι' αὐτοῦ τὸν Καλενδέρογλουν παρὰ τῇ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πόλει Μαράσι, ἐν τῷ ὄρει τῷ λεγομένῳ Κιόϊ-κεσὲν, καὶ ὁ Καλενδέρογλους νικηθεὶς φεύγει εἰς τὴν Περσίαν· εἶτα ἡττηθεὶς καὶ ὁ Ταβίλης ἔφυγε καὐτὸς εἰς τὴν Περσίαν.

Τὸν Ἀλεξανδρείας Μελέτιον τὸν Πηγᾶν, πατριαρχεύσαντα ἔτη δέκα καὶ ἑπτὰ καὶ θανόντα, διεδέχθη Κύριλλος ὁ Λούκαρις, Κρὴς τὴν πατρίδα, Κωνσταντῖνος τὸ πρότερον ὀνομαζόμενος, ἀνὴρ πεπαιδευμένος καὶ ἐνάρετος. Ἔγραψεν ἐπιστολὴν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τῷ ἔτει 1612, πρὸς Ἰωάννην τὸν Οὐΐταν Βογάρδον, ἐν ᾗ πρὸς τοῖς ἄλλοις φησὶ καὶ τόδε. «Φαίνονταί τινες ἐξονειδίζειν τὴν τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἀμάθειαν, ὅτι αἱ τῶν γραμμάτων σπουδαὶ καὶ ἡ φιλοσοφία εἰς ἄλλα μέρη μετέβησαν. Ἀλλὰ πάντως διὰ τοῦτο, ὅτι νῦν ἀμαθής ἐστιν, ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία λίαν μακαρία δύναται νομισθῆναι, μὴ γινώσκουσα ὁποῖαί εἰσιν αἱ ὀλέθριοι ζητήσεις αἱ τὰς τῶν ἀνθρώπων ἀκοὰς κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον μιαίνουσαι.» Ἐσφρίγα γὰρ ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις παρὰ τὰς ἄλλας αἱρέσεις καὶ ἐν τῷ Βελγίῳ ἡ τῶν Ἀρμενίων διχοστασία, διὰ τοῦτο ταῦτα γράφει ὁ Λούκαρις, ὅστις πατριαρχεύσας ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Ἀλεξανδρείας ἔτη δεκαοκτὼ μετετέθη ὕστερον καὶ εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Οἰκουμενικὸν θρόνον. Ψεύδεται οὖν ἀναιδῶς ὁ συκοφάντης καὶ παραχαράκτης τῆς ἀληθείας Δομένικος ὁ Βερνῖνος, ὅστις, τόμῳ δ' τῶν Αἱρέσεων, σελ. 611, γράφει ἀνερυθριάστως ἐπὶ ἀπάτῃ τῶν πολλῶν, τὸ ὅτι ὁ μακάριος Κύριλλος ἦν ποτε τοῦρκος, καὶ μετὰ τὸ πατριαρχεῦσαι ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγένετο καλβινιστὴς, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἀπεπνίγη. Ὅθεν μανθανέτω πᾶς τις πόσον συκοφαντοῦσιν ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους οἱ κατόλικοι, καὶ πόσον τὸ καθ' ἡμῶν τῶν Ἀνατολικῶν εὐσεβῶν ὀρθοδόξων ἔχθιστον ἔχθος τῶν Δυτικῶν παπιστῶν.

Τοὺς ῥηθέντας δύο φυγάδας, Καλενδέρογλουν καὶ Ταβίλην, ζητεῖ ὁ σουλτὰν Ἀχμὲτ παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν· ἀλλ' αὐτὸς προπαροτρυνθεὶς ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸν κατὰ τοῦ σουλτάνου πόλεμον οὐκ ἀπέδωκεν αὐτούς· ὅθεν ὀργισθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὁ σουλτὰν Ἀχμὲτ πόλεμον θεσπίζει κατὰ τῶν Περσῶν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1604.

Ὁ Μουρὰτ-πασσᾶς ὁ προῤῥηθεὶς ἑτοιμασθεὶς ἐφορμῆσαι κατὰ τῶν Περ-

—1604

σῶν θνήσκει. Διορίζεται ἀντ' αὐτοῦ ὁ Νασοὺχ-πασσᾶς, (τὸ Νασοὺχ σημαίνει τὸ Βενιαμίν·) ἀλλ' οὐδὲν ἀνύσας ἐπανῆλθεν ἄπρακτος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατηγορεῖται ὡς ἀμελὴς καὶ καρατομεῖται. Γίνεται βεζίρης ὁ Μεχμὲτ-πασσᾶς καὶ διορίζεται εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον.

Πατριαρχεία Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Παραιτησαμένου τοῦ Κὺρ Ματθαίου καὶ ἐνδυσαμένου τὰ μέγα σχῆμα τῆς μοναδικῆς, ἀναβιβάζεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Νεόφυτος ὁ Ἀθηνῶν μητροπολίτης, ὡς τὸ περὶ αὐτοῦ καταστρωθὲν ὑπόμνημα ἐν τῷ τῆς Ἐκκλησίας κώδηκι δηλοῖ, οὕτω πως ἔχον. «Ἐπειδὴ τοῦ πατριάρχου Κὺρ Ματθαίου » ἰδίᾳ θελήσει καὶ προαιρέσει ἐνδυσαμένου τὸ μέγα σχῆμα της μοναδικῆς » πολιτείας, ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ καὶ κοινῇ συμφωνίᾳ τῶν εὑρεθέντων ἀ» χιερέων καὶ Ὑπερτίμων, προεβιβάσθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν » θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Παναγιώτατος πατριάρχης Κὺρ Νεό» φυτος, μετατεθεὶς ἀπὸ τῆς μητροπόλεως Ἀθηνῶν, καὶ τὰ ἑξῆς».

Ἀγκαλὰ καὶ ὁ Μορέρης εἰς τὸ λεξικόν του, τόμῳ β' σελ. 469, νὰ γράφῃ ὅτι μετὰ τόν δε τὸν Ματθαῖον νὰ ἐπατριάρχευσε Γαβριὴλ τις ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης ἔτη δύο, καὶ μετὰ τοῦτον Θεοφάνης τις ὁ ἀπὸ Ἀθηνῶν νὰ ἐπατριάρχευσε μῆνας ἑπτά, εἶτα ἐπιτροπικῶς νὰ διῴκησε τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἔτος ἓν ὁ Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, εἶτα νὰ ἐπατριάρχευσε πάλιν τὸ δεύτερον ὁ αὐτὸς Ματθαῖος ἔτη πέντε, καὶ νὰ ἐξώσθη μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Ἀθηνῶν Νεοφύτου, παρ' οὐδενὶ ὅμως ἄλλῳ τὰ τοιαῦτα μυθολογήματα οὐδόλως γραφῇ παραδοθέντα, οὐκ ἔχουσιν ἀκολούθως τὸ ἀξιόπιστον.

Ἐπὶ τούτου τοῦ Νεοφύτου γέγονε καὶ τόμος συνοδικὸς τοιοῦτος.

« Ἐπειδὴ, διὰ τὰ πολλὰ χρέη ἅπερ προεξένησεν ὁ καιρὸς καὶ αἱ διάφο» ροι γνῶμαι καὶ προαιρέσεις τινῶν εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἀπὸ τοῦ » καιροῦ τῆς μεγάλης συνόδου, ἐγένοντο μὲν ἀποκοπαὶ καὶ ζημίαι καὶ δό» σεις καὶ ἀπαιτήσεις πολλαὶ, καὶ καθαιρέσεις ἀρχιερέων εἰς τοῦτο προέ» βησαν, καὶ συνήχθησαν μὲν ἄσπρα πολλὰ, οὐδεμία δὲ διόρθωσις ἢ ἐξό» φλησις ἐγένετο μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας, ἀλλ' ἔτι εὑρέθησαν ὀφειλόμε» να ἄσπρων λεπτῶν ὑπὲρ τὰ τριάκοντα φορτία, ἤτοι πουγγεῖα τριακό» σια· τούτου χάριν ἡμεῖς οἱ συνελθόντες ἀρχιερεῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει, » διασκεψάμενοι, συμπαρόντων καὶ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν τῆς Με» γάλης Ἐκκλησίας, ἐποιήσαμεν ἀποκοπὴν τελείαν εἰς ἐξόφλησιν τοῦ χρέ» ους τούτου τοῦ παλαιοῦ Τούτου χάριν γράφοντες νομοθετοῦμεν ἵνα εἴν » τις πάντων τῶν ὑπὸ τὴν ἐπαρχίαν τὴν ἡμετέραν τῆς Κωνσταντινουπό» λεως ἀρχιερέων, μητροπολιτῶν δηλαδὴ, ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων, » παραβαίνων τὴν ἐν τῷ καταστίχῳ γεγενημένην ἀποκοπὴν, μὴ θελήσῃ » πληρῶσαι τὸ ἀνάλογον αὐτοῦ, ὑπάρχῃ καθῃρημένος καὶ γεγυμνωμένος » πάσης ἀρχιερατικῆς τάξεως, καὶ ἔκπτωτος τοῦ θρόνου καὶ τῆς τιμῆς αὐ» τοῦ· καὶ κατὰ τὴν τελείαν ἀπόφασιν τῆς τε μεγάλης ἐκείνης συνόδου καὶ

» τῶν καθεξῆς, ἔχῃ ἄδειαν ὁ Παναγιώτατος ἡμῶν δεσπότης, Κὺρ Νεόφυ-
» τος, χειροτονῆσαι ἀπροκριματίστως ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ τοῦ ἀπειθήσαντος
» καὶ μὴ πληρώσαντος ἕως τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωρ-
» γίου τοῦ ἐλευσομένου χρόνου τῆς ά Ἰνδικτιῶνος. Ὅθεν ἐγένετο καὶ τὸ πα-
» ρὸν σημείωμα εἰς δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν. Ἔτει ἀπὸ Ἀδὰμ 7*** ἐν
» μηνὶ Ἀπριλίῳ Ἰνδικτιῶνος ιέ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1605, τοῦ Χιτζρὲ 1014.

Ὁμοίως ἐπὶ τούτου τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου ἐγένετο συνοδικὴ ἀπόφα-σις μηκέτι Πολυφέγγους ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι, ἀλλὰ ταύτην τὴν ἐπαρ-χίαν ὑποκεῖσθαι τῷ Κορίνθου μητροπολίτῃ.

Ἄρχεται ὁ σουλτὰν Ἀχμὲτ οἰκοδομεῖν τὸ ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ παρὰ τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ μέγιστον καὶ πολυέξοδον τζαμὶ λεγόμενον μέχρι τοῦδε Σουλ-τὰν-Ἀχμὲτ τζαμισί. Κατεδαπανήθησαν ὑπέρπολλα, καὶ πάντα τὰ συν-αχθέντα ἐπὶ τῆς ἐννεαετοῦς καὶ ἀνεξόδου βασιλείας τοῦ πατρός του.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1606, τοῦ Χιτζρὲ 1015.

Πατριαρχεία Ῥαφαὴλ τοῦ Β' τοῦ ἀπὸ Μεθύμνης.

Τὸν πατριάρχην Νεόφυτον ἐκβάλλουσι τοῦ θρόνου ἔτη δύο πατριαρχεύ-σαντα καὶ ὑπερόριον ποιοῦσι, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν θρόνον, ψήφῳ καὶ δοκι μασίᾳ συνοδικῇ τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων καὶ τῶν παρευρεθέντων κλη-ρικῶν τε καὶ ἀρχόντων, Ῥαφαὴλ ὁ Β' ὁ ἀπὸ Μεθύμνης· ἐπὶ τούτου ἐγένον-το αἱ ζητεῖαι καὶ τὰ ἐμβατοίκια.

Ἐπὶ τούτου τοῦ Ῥαφαὴλ τόμον συνοδικὸν ἐξέθεντο ἐν Κωνσταντινουπό-λει οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβεβαιοῦντα τὰ πρότερον τυπωθέντα, τοὐτέστι τὸν μη-τροπολίτην ἢ ἐπίσκοπον τὸν μὴ παρέχοντα εὐπειθῶς τὰς ἐπ' αὐτῷ ῥιπτο-μένας κατ' ἔτος ζητείας, βοηθείας τε καὶ χαράτζια καὶ τὰ παραπλήσια, ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν ἀποκριματίστως καθαιρεῖσθαι καὶ τῆς ἐπαρχίας ἐκβάλ-λεσθαι· ὅθεν τούτου γεγονότος, οἱ ἀρχιερεῖς δὶς καὶ τρὶς καὶ τετράκις καὶ πεντάκις καθαιρέσει καὶ ἀθωώσει ὑπεβλήθησαν, ὡς οἱ κώδηκες, ἐν οἷς αὖ-ται σημειοῦνται, μαρτυροῦσι.

Ἐλθὼν οὖν ὁ ῥηθεὶς βεζίρης Μεχμὲτ-πασσᾶς πολλῷ τῷ στρατῷ πολιορ-κεῖ τὸ Ῥεβάν· ἀλλὰ μετὰ 40 ἡμέρας λύει τὴν πολιορκίαν μετὰ πολλὴν φθορὰν τοῦ ἰδίου στρατοῦ. Ὁ σὰχ Ἀπάζ, βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἀνακτᾶται πάντα ἃ ἥρπασαν οἱ Τοῦρκοι ἄλλοτε παρὰ τῶν Περσῶν· καὶ ἐπὶ δέκα ἔτη τὰ ἑξῆς πολεμῶν κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν πάντοτε τρόπαια νίκης ἤγειρε κατ' αὐτῶν καὶ φόβον μέγιστον ἐνέβαλε τοῖς Ὀθωμανοῖς, πανταχοῦ καὶ παν-τοίως κατασφάζας αὐτοὺς καὶ κατατροπώσας.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1607.

Πτῶμα Τούρκου τινος εὑρίσκεται καθ' ὁδὸν πρὸ τῆς πύλης τοῦ πατριαρ-χείου, ἤτοι τοῦ ναοῦ τῆς Παμμακαρίστου, ἅμα ἡμέρᾳ ἐπιφωσκούσῃ· ἐρρί-φθη γὰρ ἐκεῖσε νύκτωρ, φονευθὲν εἰς ἄλλο τι μέρος. Οἱ οὖν πέριξ Τοῦρκοι, πολυάριθμοι ὄντες, ὁμοθυμαδὸν κινοῦσιν ἀγωγὴν κατὰ τῶν ἐν τῷ πατριαρ-χείῳ οἰκούντων, λέγοντες φονευθῆναι τὸν Τοῦρκον παρ' αὐτῶν· ἐπεὶ δὲ τοῦ-το ἀποδεῖξαι οὐκ εἶχον, ἔλεγον προσέτι τὸ ὅτι δὲν ἠμποροῦν κατοικεῖν ἀ-σφαλῶς τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ τὸν μαχαλᾶν ἐκεῖνον, φοβούμενοι καὶ τοῦ λοι-ποῦ τοιαύτας θανασίμους ἐπιβουλὰς τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἐζήτουν ἐπιμό-νως νὰ διωχθῇ ὁ πατριάρχης ἐκεῖθεν καὶ νὰ γένῃ ἡ Παμμακάριστος τζα-μί· ὃ καὶ ἐγένετο, καὶ ὠνομάσθη Φετιὲ-τζαμισὶ, ἤτοι τῆς νίκης, μέχρι τοῦ-δε σωζόμενον καὶ οὕτω καλούμενον· καὶ ἔμεινεν ὁ πατριάρχης ἄνευ ἐκκλη-σίας τε καὶ πατριαρχείου, καὶ διεσκορπίσθησαν οἵ τε ἀρχιερεῖς καὶ οἱ λοι-ποὶ πατριαρχικοὶ εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως.

Οὕτως οὖν οἱ Ῥωμαῖοι ἔχασαν καὶ τὴν Παμμακάριστον τελευταῖον, ἀ-φοῦ κρίμασιν οἷς οἶδεν ὁ Κύριος ἔπεσαν εἰς χεῖρας ἀλλοεθνῶν, καὶ ἔχασαν τοσαῦτα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερὰ κειμήλια, ἅγια λείψανα, μέρη ἀπὸ τοῦ τιμίου ξύλου τοῦ Σταυροῦ, λόγχην καὶ ἄλλα τῶν ἐν τῷ Πάθει τοῦ Κυ-ρίου, ἐνδύματα αὐτοῦ τε καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ ἄλλων ἁγίων. Ὅρα Δοσίθ. Βιβλ. ιά, Κεφ. έ σελ. 1152.

Τέλος πάντων, ἀδείᾳ τοῦ σουλτάνου, ἀποκατέστησαν πατριαρχεῖον τὸν ἐν τῷ Διπλοφαναρίῳ ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐπαυξήσαντες τὴν μικρο-τάτην ἐκείνην ἐκκλησίαν καὶ οἰκοδομὰς περὶ αὐτὴν ἀνεγείραντες, ὡς δῆλον ἐκ τοῦδε τοῦ συνοδικοῦ γράμματος.

« Ῥαφαὴλ, ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώ-» μης, καὶ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

« Ἐπειδὴ πατριαρχεῖον οὐκ ἦν, καὶ ἐν αὐτῷ κελλία οὐχ εὑρίσκοντο, ὥ-» στε ἀναπαύεσθαι τοὺς προσερχομένους ἀρχιερεῖς, καὶ νῦν, προνοίᾳ θεοῦ » καὶ εὐδοκίᾳ, καὶ πατριαρχεῖον ἐγένετο καὶ ὠνομάσθη ὁ θεῖος ναὸς τοῦ » Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου ὁ ἐν τῷ Διπλοφα-» ναρίῳ, καὶ κελλία ἱκανὰ ἀνεκαινίσθησαν ἐν αὐτῷ εἰς παντοίαν ἀνάπαυ-» σιν· τούτου χάριν, τῆς ἡμῶν Μετριότητος συνοδικῶς προ-αθημένης, μετὰ » τῶν παρευρεθέντων ἐνταῦθα ἱερω-άτων ἀρχιερέων καὶ Ὑπερτίμων, τῶν » ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, καὶ τῶν τι-» μιωτάτων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Με-» γάλης Ἐκκλησίας, κοινῇ γνώμῃ ἀπόφασις τελεία ἐγένετο ἵνα ἀπὸ τοῦ » νῦν καὶ εἰ. τὸν ἑξῆς ἅπαντα αἰῶνα πάντες οἱ, ἢ δι' ἀνάγκην τῆς Ἐκκλη-» σίας, ἢ δι' ἰδίαν χρειαν, προσερχόμενοι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀρχιε-» ρεῖς ὅλως μὴ τολμῶσιν ἔξω τοῦ πατριαρχείου ἐν ἀλλοτρίοις οἴκοις εἰ-» σέρχεσθαι καὶ καθέζεσθαι, διὰ τὴν ὑποψίαν καὶ τὸ ἀσκανδάλιστον· ἀλλὰ » γνώμῃ τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἰσέρχωνται ἐν τῷ πατριαρχείῳ καὶ εὑ-» ρίσκωνται ἐν αὐτῷ, καὶ πάλιν ἀδείᾳ ἡμετέρᾳ ἐν καιρῷ χρείας ἐξέρχωνται.

» Εἰ δέ τις ἐξ αὐτῶν οὐ στέρξει τοῦτο, ἀλλ' εὐθὺς ἔξω τοῦ πατριαρχείου
» οἰκήσει, καὶ τοῦ παρόντος καταφρονήσει, ἀργὸς ἔστω χρόνον ἕνα πάσης
» ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως· καταφρονῶν δὲ τῆς ἀργίας καὶ ἀ-
» φωρισμένος· ἂν δὲ σκάνδαλόν τι προξενήσῃ καὶ ζημίαν τῇ ἐκκλησίᾳ
» τοῦ Χριστοῦ, καὶ καθῃρημένος τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ, καὶ ἐστερημέ-
» νος τοῦ θρόνου καὶ πάσης τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ τῶν εἰσοδημάτων,
» ἑτέρου ἀπαρεμποδίστως χειροτονουμένου ἐν τῷ θρόνῳ ἐκείνῳ γνησίου μη-
» τροπολίτου. Ὅθεν καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν σημείωμα ἐγένετο διὰ τὴν
» εἰρήνην τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ ἀτάραχον. Ἐν ἔτει 7111 Ἰνδικτιῶνος ά.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1608.

Τὸν Ἱεροσολύμων Σωφρόνιον, πατριαρχεύσαντα ἔτη 29 καὶ παραιτησάμενον διὰ τὸ γῆρας, διεδέχθη ὁ Θεοφάνης.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Δευτέρα πατριαρχεία τοῦ αὐτοῦ Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Ἀθηνῶν, καὶ δευτέρα πατριαρχεία τοῦ αὐτοῦ Ῥαφαὴλ τοῦ ἀπὸ Μεθύμνης, καὶ πατριαρχεία Τιμοθέου τοῦ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1609.

Ἔτη ὅλα τέσσαρα καὶ ἡμέρας τινὰς πατριαρχεύσας ὁ Ῥαφαὴλ παραιτεῖται, καὶ ἀναβιβάζεται εἰς τὸν θρόνον τὸ δεύτερον ὁ αὐτὸς Νεόφυτος ὁ Β'· καὶ σώζεται τούτου καὶ συνοδικὸν περὶ συνοικεσίων τὸ ἑξῆς.

« Νεόφυτος ἐλέῳ Θεοῦ κτλ».

« Τῆς ἡμῶν Μετριότητος συνοδικῶς προκαθημένης, συνεδριαζόντων αὐ-
» τῇ τοῦ τε Μακαριωτάτου καὶ Ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων Κὺρ

» Θεοφάνους, καὶ τῶν παρατυχόντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ Ὑπερτί-
» μων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουρ-
» γῶν, ἐπὶ θεωρίᾳ καὶ σκέψει ἐκκλησιαστικῶν τινων ἀναγκαίων ὑποθέσεων,
» πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς παρὰ τῶν ἀρχιερέων προβαλλομένοις ζητήμασι, μετὰ
» πολλῆς ἐφέσεως καὶ ἱκεσίας παρὰ πολλῶν τῶν τότε συνεισρευσάντων, οὐ
» μόνον ἀρχιερέων, ἀλλὰ δὴ καὶ κληρικῶν, ἀπῃτήθη καὶ ἠρωτήθη τίνι τρό-
» πῳ καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν εὑρίσκονται ἀμφιβαλλόμενα τὰ δύο ταῦτα,
» τὸ μὴ ἐξεῖναι δυσὶν ἀδελφοῖς δύο πρώτας ἐξαδέλφας λαβεῖν, καὶ τὸ κω-
» λύεσθαι εἰς γάμου κοινωνίαν ἐλθεῖν τὸν σαρκικὸν τοῦ ἀναδόχου υἱὸν εἰς
» τὴν ἐπ' ἀδελφῷ ἀνεψιὰν τοῦ ἀναδεχθέντος ὑπ' αὐτοῦ. Ὧν τὴν ἀμφιβο-
» λίαν λύσαι βουλόμενοι, ἀναπτύξαντες τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους καὶ
» κανόνας, εὕρομεν τὸν μὲν ἐξ ἀγχιστείας τοῦτον παρὰ μηδεμιᾶς ἄλλης
» συνόδου κωλυθέντα, ὡς ἕκτου βαθμοῦ τυγχάνοντα, εἰμὴ μόνον ἐπὶ τῆς
» πατριαρχείας τοῦ Σισινίου ἐκείνου, ὃν καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ἀοίδιμος καὶ
» εὐσεβέστατος βασιλεὺς Κὺρ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς διὰ θεσπίσματος αὐτοῦ
» οὑτωσὶ κατὰ λέξιν διακελεύεται καὶ συγχώρησιν, ὡς φαίνεται, δίδωσιν,
» ὅπως ἂν ἀμφότερα καλῶς διαφυλαχθῶσι καὶ σεβασθῶσιν, ἤτε μεγα-
» λειότης τῶν βασιλικῶν τε καὶ ἀρχιερατικῶν διαταγμάτων, καὶ ἡ τῶν
» νόμων καὶ ἡ τῶν Κανόνων ἀκρίβεια. Μήτε παντελῶς δοτέον
» τῷ νόμῳ τούτῳ τὴν λύσιν, μήτε πάντῃ ἐπιτρεπτέον
» αὐτῷ καὶ αὖθις τὸ ἐνεργόν, ἀλλὰ τὴν μέσην βαδι-
» στέον, ὅ φασι, καὶ βασιλικήν, καὶ ἄμφω συντηρητέον,
» τό τε περὶ τὸν τομογράφον ἐκεῖνον ἀρχιερέα σέβας
» καὶ τοὺς ἐπιμνησθέντας τοῦ τόμου αὐτοῦ βασιλεῖς,
» καὶ τὸ μηδὲν τοῖς νόμοις ἀπᾷδον καὶ τοῖς Κανόσι
» προτρέψασθαι, ὅπερ ὁ τοιοῦτος νόμος εἰσήνεγκεν.
» Χρὴ γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ τοιούτου εἰσενηνεγμένον συνάλ-
» λαγμα, ἤδη μὲν συντελεσθὲν καὶ πρὸ ἐρωτήσεως, μὴ
» διασπᾶσθαι, ἐπιτιμίοις δὲ τοὺς οὕτως εἰς γάμον
» ἁρμοσθέντας βαρύνεσθαι, κατὰ τὴν κρίσιν καὶ δο-
» κιμασίαν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, καὶ συντηρεῖ-
» σθαι τούτοις τὸ συνοικέσιον· φθάσαν δὲ πεσεῖν εἰς
» ἐρώτησιν μὴ ἐνδίδοσθαι χωρὶς τῶν ἀνηκόντων ἐπι-
» τιμίων καὶ ἐντολῶν, δι' ὃ σέβας ἄνωθεν εἴρηται,
» μηδὲ ἀδεῶς καὶ ἀνυποστόλως καὶ ἀναιτίως τοῖς
» ἐρωτήσασιν ἐπιτρέπεσθαι, ἀλλὰ μετὰ ἐντολῆς, μᾶλ-
» λον δὲ καὶ ἀνάμνησιν τοῦ ῥηθέντος τόμου παρὰ τῆς
» ἐκκλησίας λαμβάνειν αὐτοὺς καὶ τῶν ἐν αὐτῷ δια-
» τατταμένων. Καὶ εἰ μὲν τὸ θέσπισμα τιμᾷν προαι-
» ροῦμενοι καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διειλημμένα φυλάττειν
» ἀπαρασάλευτα βούλοιντο, ἐπαινετέοι πάντως εἰ-
» σιν· εἰ δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ κεκωλυμένον διαπράττεσθαι
» προαιροῖντο, συγχωρηθήσονται μὲν τοῦτο ποιεῖν,

» πλὴν ὅμως τοῖς προσήκουσιν ἐπιτιμίοις καθυπαγό-
» μενοι. Τὸν δὲ ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος προειρῆμένον γάμον ὡσαύ-
» τως καὶ αὐτὸν ἀκώλυτον καὶ παρὰ μόνου τοῦ Κρητὸς ἐκείνου Ζαχαρίου
» Μαραφορᾶ ἐμποδιζόμενον. Φησί γαρ ῥητῶς ὁ Κανών, Οὐ δύναμαι
» λαβεῖν ἣν ἐκ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος ἀνεδεξάμην,
» οὔτε τὴν αὐτῆς μητέρα ἢ θυγατέρα, ἀλλ' οὐδὲ ὑιός
» μου· καὶ παρακατιὼν λέγει: Ταῦτα μόνα φυλακτέα, τὰ
» δ' ἐπέκεινα ἀπαρατηρήτως εἰς γάμον συνάπτεσθαι.
» Καὶ εἰ μὲν τὰ τοιαῦτα συναλλάγματα τῷ τότε ἐλύθησαν, καὶ ἐγίνετο
» χριστιανισμοῦ ὄντος, πολλῷ μᾶλλον τανῦν συμφέρει γίνεσθαι διὰ τὴν
» δυστυχίαν καὶ στενοχωρίαν τοῦ Γένους. Γράφοντες οὖν ἀποφαινόμεθα
» ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ, ἵνα ὁ μὲν γάμος οὗτος, ὡς
» τὸν ἀριθμὸν τῆς κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ὀφειλομένης προφυλακῆς τῆς ἐξ
» ἀγχιστείας συγγενείας τοῦ ἕκτου βαθμοῦ σῶον ἔχων, μόνην δὲ τὴν
» παρατήρησιν ἥτις καὶ αὐτὴ εἰς οὐδὲν λογίζεται, εἴη συγκεχωρημένος
» καὶ λελυμένος, καὶ γίνηται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀπροκριματί-
» στως καὶ ἀδιστάκτως χωρίς τινος ἐπιτιμίου καὶ κανόνος. Εἰ γὰρ καὶ
» τότε ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς καὶ ἡ περὶ αὐτὸν σύνοδος, διὰ τὸν πρὸς τὸν
» πατριάρχην ἐκεῖνον Σισίνιον σέβας, μετά τινος ἐπιτιμίου καὶ ἐντολῆς
» ἐθέσπισε γίνεσθαι, ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς, καὶ πρὸς τὴν τοῦ καιροῦ κατάστα-
» σιν, καὶ τὴν τοῦ ἡμετέρου Γένους δουλείαν, καὶ τὸ τῶν πολλῶν μικρόψυ-
» χον ἀποβλέποντες, τοῦ ἐπιτιμίου τοὺς συναπτομένους ἀπολύομεν, καὶ
» ταῦτα ἵνα μὴ καί τισι πρὸς φιλοχρηματίαν μόνην τὸ ὅμμα ῥέπουσι λα-
» βὴν ἐπιδαψιλεύσωμεν. Ὁ δὲ ἐκ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος εἰς τὰ προῤῥη-
» θέντα καὶ μόνα πρόσωπα φυλάττηται, τὰ δὲ περαιτέρω, ὡς πλάγια, γί-
» νωνται ἀκωλύτως καὶ δίχα τοῖς οἱασοῦν ἀμφιβολίας καὶ ὑποψίας, ἐξῃρη-
» μένων τῶν κατιόντων ἐξ αὐτῶν τῶν δύο πνευματικῶν ἀδελφῶν, ἤτοι
» τοῦ σαρκικοῦ υἱοῦ τοῦ ἀναδόχου καὶ τοῦ ἀναδεχθέντος ὑπ' αὐτοῦ, ὧν ἡ
» πνευματικὴ συγγένεια τηρεῖται ἄχρι τοῦ ἑβδόμου βαθμοῦ καὶ λύεται εἰς
» τὸν ὄγδοον, ὥσπερ καὶ ἡ ἐξ αἵματος.—Τὸ μὲν φυλάττεσθαι καὶ διατη-
» ρεῖσθαι καὶ περισώζεσθαι τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας τε καὶ νόμους
» καὶ ἔχειν αὐτοὺς τὸ ἀπαρασάλευτον καὶ ἀμεταποίητον ἀναγκαῖον πάν-
» τως καθέστηκε καὶ ἀναντίῤῥητον· τὸ δὲ ἐξεῖναι πάλιν τῇ ἀρχιερατικῇ
» συνόδῳ καὶ ἄδειαν κεκτῆσθαι μεταβάλλειν τὰ προστάγματα καὶ ἐξοικο-
» νομεῖν κατὰ καιροὺς, ἵνα μή τις ὅλεθρος ψυχικὸς γένηται, καὶ τοῦτο ὁ-
» μολογούμενόν ἐστι καὶ ἀναμφίβολον. Ἐπειδὴ τοίνυν τῆς ἡμῶν Μετριότη-
» τος συνοδικῶς προκαθημένης, καὶ συνεδριαζόντων αὐτῇ τοῦ τε Ἁγιωτά-
» του καὶ Μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κὺρ Θεοφάνους, καὶ τῶν
» λοιπῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνηνέχθη εἰς μέσον καὶ ἠ-
» ρωτήθη εἰ δύναται ἀνδρός τινος γυνὴ ἐν ἀποδημίᾳ τυγχάνοντος διαζευ-
» χθῆναι ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἑτέρῳ συναφθῆναι πρὸ τοῦ ἐπανελθεῖν αὐτὸν ἀπὸ
» τῆς ἀποδημίας, ἀποκρινόμεθα περὶ τούτου καὶ λέγομεν ὅτι· Οἱ μὲν θεῖοι
» κανόνες ἐξ ἅπαντος ἀπαγορεύουσι καὶ κωλύουσιν αὐτὴν μὴ δύνασθαι

» ποιῆσαι τοῦτο πρὸ τῆς ἑπταετίας ἢ τῆς πενταετίας τοὐλάχιστον. Ἡμεῖς
» δὲ διασκεψάμενοι τὸ περὶ τούτου συνοδικῶς, διά τε τὸ ἀνώμαλον τοῦ καιρ-
» οῦ καὶ τὴν τοῦ ἔθνους δουλείαν, καὶ μάλιστα διὰ τὸν ἐνόντα ταῖς γυναι-
» ξὶ ψυχικὸν κίνδυνον, γράφομεν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
» εἰς τὸ ἑξῆς, εἴτις γυνὴ ἔχουσα ἄνδρα νόμιμον ἀποδημοῦντα καὶ μὴ φρον-
» τίζοντα ἐπαναστραφῆναι πρὸς αὐτὴν ἐντὸς τῆς τριετίας καὶ μόνης καὶ
» συνοικῆσαι μετ' αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ὑπὸ ἐνδείας στενοχωρουμένη καὶ κιν-
» δυνεύουσα ψυχικῶς θελήσῃ τὴν ἀπ' αὐτοῦ διάζευξιν, ἢ διεζευγμένη καὶ
» κεχωρισμένη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔχῃ ἐπ' ἀδείας εἰς ἕτερον ἀπιδεῖν ἔννομον
» γάμον.—Πρὸς τούτοις ἔτι ἀπεφάνθη κἀι τοῦτο, εἰ τύχοι τὸν ἁπλῶς θεῖον
» λαβεῖν ἑνὸς χριστιανοῦ ἀδελφόπαιδα εἰς γυναῖκα, ἔχειν ἄδειαν καὶ τὸν
» ἁπλῶς θεῖον αὐτῆς πάλιν ἀγαγέσθαι εἰς γυναῖκα νόμιμον τὴν ἐπ' ἀδελ-
» φῇ ἀνεψιὰν τοῦ θείου αὐτῆς, καὶ εἰς οὐδὲν μετρεῖσθαι τὴν σύγχησιν.—
» Ὡσαύτως ἐγένετο καὶ ἀπόφασις ἔτι, καὶ τὸν πρὸ ἐρωτήσεως γενέσθαι
» φθάσαντα ἑβδόμου βαθμοῦ γάμον ἐξ αἵματος μὴ διασπᾶσθαι, ἀλλ' ἐκ-
» κλησιάζεσθαι ἀκωλύτως, διὰ τὴν στενοχωρίαν τοῦ Γένους. Οὕτως ἀπο-
» φαινόμεθα συνοδικῶς, μὴ τολμώντων τινῶν εἰς τὸ μετέπειτα ἀθετῆσαι
» καὶ ἀνατρέψαι τὴν παροῦσαν συνοδικὴν διάσκεψιν καὶ ἀπόφασιν, ἐν ἀρ-
» γίᾳ ἀσυγγνώστῳ καὶ ἀφορισμῷ ἀλύτῳ καὶ αἰωνίῳ τῷ παρὰ θεοῦ. Ὅ-
» θεν εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν καὶ πλείο-
» να τὴν διαμονὴν ἐγένετο τὰ παρόντα ἡμῶν πατριαρχικὰ σημειώματα,
» καὶ κατεστρώθησαν ἐν τῷ θείῳ καὶ ἱερῷ νομίμῳ κώδηκι τῆς τοῦ Χριστοῦ
» Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἐν ἔτει ζριθ', μηνὶ Ματῳ, Ἰνδικτιῶνος ἐννάτης.
» Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος. Θεοφάνης ἐλέῳ θεοῦ πα-
» τριάρχης τῆς Ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ· ὁ Θεσσαλονίκης Παΐσιος· ὁ Πα-
» λαιῶν Πατρῶν Τιμόθεος· ὁ Χαλκηδόνος Τιμόθεος· ὁ Λαρίσσης Τιμόθεος· ὁ
» Μεσημβρίας Κυπριανός· ὁ Ζιχνῶν Ἰάκωβος· ὁ Νευροκόπου Δανιήλ· ὁ Αἴ-
» νου Μελέτιος· ὁ Ξάνθης Γαβριήλ· ὁ Φαναρίου Σέργιος· ὁ Ἀρδαμηρίων Ζω-
» σιμᾶς· ὁ Σερρῶν Θεοφάνης· ὁ Νικομηδείας Γαβριήλ· ὁ Κορίνθου Ἄνθιμος·
» ὁ Προύσης Ἰωάσαφ· ὁ Φιλίππων Κλήμης· ὁ Δράμας Νεόφυτος· ὁ Βιδύνης
» Σωφρόνιος· ὁ Διδυμοτείχου Ἰωάσαφ· ὁ Κασανδρείας Σισώης· ὁ Μύλου Παρ-
» θένιος· ὁ πρώην Μυκλῶν Κύριλλος».

Ἀγκαλὰ καὶ Μελέτιος ὁ Ἀθηνῶν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ νὰ γράφῃ ὅτι μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ῥαφαὴλ τοῦ Β' νὰ ἐπατριάρχευσε τὸ δεύτερον ὁ προῤῥηθεὶς Νεόφυτος ὁ ἀπὸ Ἀθηνῶν, καὶ τοῦτο ἀληθέστατον, ὡς ἴδομεν, ὅπερ ὅμως γράφει ὅτι μετὰ τὸν Νεόφυτον αὐτὸν νὰ διώκησεν ἐπιτροπικῶς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀλεξανδρείας τις Κύριλλος, εἶναι προφανὴς παραδρομὴ κονδυλίου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1614

Δευτέρα πατριαρχεία Ῥαφαὴλ τοῦ ἀπὸ Μεθύμνης.

Μετὰ γὰρ τὸν προῤῥηθέντα Νεόφυτον, ἔτη τανῦν τὸ δεύτερον πέντε ὅλα πατριαρχεύσαντα καὶ θανόντα, ἀνεβιβάσθη τὸ δεύτερον πάλιν ὁ αὐτὸς Ῥαφαὴλ ὁ Β′, ἔτει σωτηρίῳ **1614**, καὶ πατριαρχεύσας ἔτη δύο πρὸς τὰς αἰωνίους μετέβη μονάς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1616.

Πατριαρχεία Τιμοθέου τοῦ Β′.

Θανόντος τοίνυν Ῥαφαὴλ τοῦ Β′, ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ κοινῇ ἀρχιερέων τε καὶ κληρικῶν, ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν ἀποστολικὸν πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Τιμόθεος ὁ Β′ ὁ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν· ἐγένετο δ' οὗτος πατριάρχης ἁγιώτατος καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κὺρ Δοσιθέου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1617, τοῦ Χιτζρὲ 1026.

Μετὰ πολλὰς οὖν ἥττας τὰς ἀπὸ τοῦ σὰχ Ἀμπὰζ, βασιλέως τῶν Περσῶν, ἐπενεχθείσας τοῖς Ὀθωμανοῖς ἔρχεται ὁ ῥηθεὶς βεζίρης Μεχμὲτ-πασσᾶς εἰς τὸ Ἐρζρούμ. Καὶ φθάσας ἐκεῖ καπιτζήπασης καρατομεῖ αὐτὸν, καὶ γίνεται βεζίρης ὁ Χαλὶλ-πασσᾶς, στρατηγὸς νουνεχὴς καὶ ἀνδρεῖος, προσταχθεὶς ν' ἀκολουθῇ τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον. Ἑτοιμαζομένου οὖν τοῦ βεζίρη πρὸς τὸν περσικὸν πόλεμον προσπαλαίει πυρετὸς τῷ σουλτὰν Ἀχμὲτ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐξ οὗ καὶ θνήσκει τῇ ιέ τοῦ Νοεμβρίου, ζήσας ἔτη 29 καὶ βασιλεύσας ἔτη 14· ἀφῆκε δὲ τρεῖς υἱοὺς, Ὀσμὰν, Μουρὰτ καὶ Ἰπραήμ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1618, τοῦ Χιτζρὲ 1027.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ.

Ἀναβιβάζεται δὲ εἰς τὸν θρόνον ὁ μικρότερος αὐτοῦ ἀδελφὸς Μουσταφᾶς. Ἐξεδόθη εὐθὺς εἰς τὰς τρυφὰς καὶ σπατάλας ὑπὲρ τὸν Σαρδανάπαλον, χωρὶς νὰ φροντίζῃ ποσῶς διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς βασιλείας· ἀκολουθῶν δὲ ταύτην τὴν ζωὴν ἀδιακόπως κατεβιβάσθη τοῦ θρόνου ὑπὸ τῶν ἐν τέλει μετὰ τετραμηνιαῖον διάστημα καὶ κατεκλείσθη εἰς τοὺς Ἑπτὰ Κουλάδες.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Ὀσμάν.

Ἀνεβίβασαν δὲ εἰς τὸν θρόνον τὸν προῤῥηθέντα υἱὸν τοῦ σουλτὰν Ἀχμὲτ, Ὀσμὰν, ἄγοντα ἔτος τῆς ἡλικίας ὄγδοον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1620.

Ὁ πατριάρχης Τιμόθεος, ἐκ τοῦ Πανόρμου τῆς Κυζίκου ὁρμώμενος, ἀνὴρ σεμνὸς ἦν καὶ περὶ τὰ θεῖα εὐλαβής. Οὗτος καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τὸν ἐν τῷ νέῳ πατριαρχείῳ ἀνοικοδομήσας ἐπηύξησε· καὶ πρὸς τοὺς Σιναΐτας ἔγραψε συνοδικὸν κείμενον ἐν τῷ κατὰ Ἀνανίου βιβλ. ά.

Συγκροτεῖ καὶ δευτέραν σύνοδον, παρόντος καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου, τοῦ Ἀντιοχείας Εὐθυμίου καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Σωφρονίου, ἥτις πρὸς τοῖς ἄλλοις καθαιρέσει ὑπέβαλε Λαυρέντιον τὸν ἀρχιεπίσκοπον τοῦ ὄρους Σινᾶ, ὡς παρὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν πρῶτον πάντων μίτραν ἐπὶ κεφαλῆς ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς τεθεικότα.

Κατὰ μῆνα Νοέμβριον ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ σημεῖον, ὅπερ ἦν ξίφος κυρτὸν πεντάκις ἐπιμηκέστερον τῆς λόγχης, καὶ πλατὺ πόδας τρεῖς· ἐξετείνετο ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν, καὶ ἐφαίνετο μῆνα ὁλόκληρον μετὰ τὴν τοῦ ἡλίου δύσιν, πάντοτε μὲ τὴν αὐτὴν πολλὴν λαμπρότητα.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1621, τοῦ Χιτζρὲ 1030.

Χειμὼν μέγιστος εἰς τὴν Πόλιν· ἐπαγώθη ἡ θάλασσα τοῦ Βοσπόρου, καὶ διήρχοντο οἱ πολῖται πεζοὶ ἀπὸ τῆς Πόλεως ἕως εἰς τὸ Χάσκιοϊ.

Ἦρος φανέντος ἐκστρατεύει ὁ σουλτὰν Ὀσμὰν κατὰ τῶν Λέχων· ἁρπάζει παρ' αὐτῶν τὸ Χοτίνι, πέμπει τὸν χάνην λεηλατήσοντα τὰ ἐνδότερα τῆς Πολωνίας, καὶ τέλος εἰρηνεύσας ἐπὶ συμφωνίαις ἐπικερδέσι τῇ βασιλείᾳ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μὲ πολλὰ λάφυρά τε καὶ ἀνδράποδα.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Πατριαρχεία Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως. Ἐπιπήδησις εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Γρηγορίου τοῦ Ἀμασείας.

Θανόντος Τιμοθέου τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου δηλητηρίῳ φαρμάκῳ, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ τῆς ἑβδομάδος τῶν Παθῶν, καὶ ταφέντος ἐν τῇ μονῇ τῆς Θεοτόκου τῇ ἐν τῇ νήσῳ τῆς Χάλκης, οἱ παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν τῆς ἐκκλησίας κληρικῶν τε καὶ ἀρχόντων ἐξελέξαντο πατριάρχην τὸν ἤδη Ἀλεξανδρείας Κύριλλον τὸν Λούκαριν, διάγοντα τότε ἐν Μολδοβλαχίᾳ· καὶ ὁρισμὸν εἰληφότες ἤγαγον αὐτὸν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τῇ ἡ τοῦ Νοεμβρίου ἐκ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, οὗ προέστη ἔτη 18, εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον μετέθεντο. Ψεύδεται οὖν ὁ Ἀλάτιος γράφων τὸν Λούκαριν φαρμακεῦσαι τὸν Τιμόθεον· ὅτι μὲν γὰρ ὁ Τιμόθεος δηλητηρίῳ φαρμάκῳ ἀπέθανεν, ἀληθές· ποῖος δὲ αὐτὸν ἐφαρμάκευσεν, ἄδηλον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1622, τοῦ Χιτζρὲ 1031.

Δευτέρα βασιλεία τοῦ αὐτοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ.

Ὁ σουλτὰν Ὀσμὰν βουλεύεται ἀπελθεῖν εἰς προσκύνησιν τοῦ ἐν τῇ Μέκκᾳ ναοῦ, Κ ι α μ π ὲ λεγομένου, καὶ μεταθεῖναι εἰς τὴν Αἴγυπτον τὸν βασιλικὸν θρόνον. Ὅθεν οἱ φίλοι τοῦ ἤδη ἐξωσθέντος σουλτὰν Μουσταφᾶ διεγείρουσι τοὺς γιαννιτζάρους εἰς ἀποστασίαν· οὗ γενομένου καθαιρεῖται ὁ σουλτὰν Ὀσμὰν, καὶ ἀπάγεται εἰς τοὺς Ἑ π τ ὰ Κ ο υ λ ά δ ε ς, κἀκεῖσε πνίγεται ὑπὸ τῶν ἀνταρτῶν γιαννιτζάρων, ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας δωδέκατον καὶ βασιλεύσας ἔτη τέσσαρα.

Ἀναβιβάζουσι δὲ εἰς τὸν θρόνον τὸν ῥηθέντα σουλτὰν Μουσταφᾶν, τῆς εἱρκτῆς ἐκβαλόντες, Μαΐου 10, νομίζοντες ὅτι νὰ ἐσωφρονίσθη ὑπὸ τῆς δυστυχίας καὶ καθαιρέσεως. Ἀλλ' αὐτὸς εὐθὺς βασιλεύσας ἄρχεται κατεργάζεσθαι καὶ κατατολμᾶν τὰ πρῶτά του ἐλαττώματα καὶ σπατάλας μὲ περισσοτέραν προσθήκην καὶ αὔξησιν, προσθεὶς ταῖς σπατάλαις καὶ τὴν τυραννίαν, δι' ἧς ἐφόνευσε τοὺς καταβιβάσαντας αὐτόν ποτε τῆς βασιλείας, καὶ ἀμελῶν πάσας τὰς ὑποθέσεις τῆς βασιλείας.

Μετατεθέντος ἤδη Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἀνεβιβάσθη τῷδε τῷ 1622 ἔτει εἰς τὸν πατριαρχικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας θρόνον ὁ Γεράσιμος. Οὗτος συνέθετο λόγους πολλοὺς σωζομένους μέχρι τοῦδε ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ πατριαρχείου τοῦ ἐν τῷ Καχίρῳ τῆς Αἰγύπτου. Ἀνέγνων κἀγὼ διατρίβων ἐκεῖσε λόγον αὐτοῦ ἐγκωμιαστικὸν εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, ἐν ᾧ λέγει ὅτι οὐχ ὑπέκειτο ἡ Θεοτόκος τῷ προπατορικῷ ἁμαρτήματι.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1623, τοῦ Χιτζρὲ 1032.

Οὕτως οὖν ἀσώτως καὶ τυραννικῶς διαβιώσας ἐπὶ τοῦ θρόνου ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς ὁ Α' ἐπὶ μῆνας 15, καταβιβάζεται τῆς βασιλείας ὑπὸ τῶν προϋχόντων, Σεπτεμβρίου ιγ', καὶ ἐπιβιβάσαντες αὐτὸν ὄνου περιετριγύρισαν τὰς ἁγυιὰς τῆς Πόλεως χλευαζόμενον καὶ ἐμπαιζόμενον ὑπὸ τοῦ πλήθους καὶ πάντων τῶν ἐντυγχανόντων αὐτῷ καθ' ὁδὸν, καὶ καθείρξαντες ἐν τῇ εἱρκτῇ τῶν Ἑ π τ ὰ Π ύ ρ γ ω ν, μετὰ μικρὸν κατεπνίγη διὰ προσταγῆς τοῦ διαδεξαμένου τὴν βασιλείαν,

Βασιλεία σουλτὰν Μουρὰτ τοῦ Δ'.

Ὃς ὑπῆρξε σουλτὰν Μουρὰτ ὁ Δ', υἱὸς ὢν τοῦ προῤῥηθέντος σουλτὰν Ἀχμὲτ, ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας 14.

Ἦτον εἰς αὐτοὺς τοὺς χρόνους τυπογραφία εἰς τὴν Πόλιν.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Κύριλλος ὁ Λούκαρις, προστὰς τοῦ θρόνου μῆνας δέκα πρὸς τοῖς ἑπτὰ καὶ ἡμέρας τέσσαρας, ἀδίκως ἐξώσθη, τῷδε τῷ ἔτει Ἀπριλίου ιϐ', ἐπὶ τοῦ προῤῥηθέντος σουλτὰν Μουρὰτ τοῦ Δ', εἶτα καὶ ἐξωρίσθη.

Ἐπιπήδησις εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Γρηγορίου τοῦ Ἀμασείας.

Γέγονε δὲ ταῦτα τῇ καταδρομῇ Γρηγορίου τοῦ Ἀμασείας μητροπολίτου, τοῦ καὶ Σ τ ρ α β ο α μ α σ ε ί α ς ἐπικληθέντος, ὃς λῃστρικῶς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον καθήρπασε, Μαΐου τῇ ιζ', ἡμέρᾳ Τρίτῃ περιβληθεὶς τὸ βασιλικὸν ἔνδυμα (συνόντων αὐτῷ δύο καθῃρημένων ἀρχιερέων, Μητροφάνους τοῦ Ἀχριδῶν καὶ Ἰωάσαφ τοῦ πρώην Σερρῶν), παρὰ τοῦ Ἐπιτρόπου Χουσεὶν πασσᾶ.

1623—

ΚΕΦ. ΚΓ'.

Πατριαρχεία τοῦ Ἀδριανουπόλεως Ἀνθίμου.

Καὶ μετὰ μῆνας τρεῖς, Αὐγούστου ιζ', ἡμέρᾳ Τετάρτῃ πρὸς τὸ ἑσπέρας, παραδοθεὶς ὁ Γρηγόριος σιδηροδέσμιος τῷ Ἀχμὲτ-ἀγᾷ εἰς τὴν Ῥόδον ἐξωρίσθη· καὶ τὸ πρωῒ τῆς ἑπομένης Πέμπτης ἔνδυμα βασιλικὸν ἐνδυθεὶς παρὰ τοῦ αὐτοῦ Ἐπιτρόπου Χουσεῖν-πασσᾶ ὁ ποτὲ Ἀδριανουπόλεως Ἄνθιμος μετὰ τῶν παρευρεθέντων ἀρχιερέων τε καὶ κληρικῶν, οὐκ ὀλίγων ὄντων, μετετέθη εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν πατριαρχικόν. Ἐπὶ τούτου οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς ἀφορισμῷ καὶ ἀναθέματι ὑπέβαλον τὸν ἐξωσθέντα Γρηγόριον.

Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον τὸ τοῦ πατριαρχείου χρέος ἦν πλεῖον τῶν ἑβδομήκοντα φορτίων ἄσπρων.

Πατριαρχεύσας οὖν ὁ Ἄνθιμος ἡμέρας πεντήκοντα ἑκὼν παρητήσατο, τῇ θ' τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦδε τοῦ ἔτους, καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου λαύρᾳ τῇ ἐν τῷ Ἄθωνι κατῴκησε.

Μετὰ τοῦτον τάττουσί τινες Φίλιππόν τινα.

Δευτέρα πατριαρχεία Κυριλλου τοῦ Λουκάρεως.

Ὅθεν βασιλεύοντος τοῦ σουλτὰν Μουρὰτ τοῦ Δ' ἀνακαλεῖται ἐκ τῆς ἐξορίας Κύριλλος ὁ Λούκαρις, καὶ ἀναβιβάζεται εἰς τὸν οἰκεῖον θρόνον τὸν πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· κἀν τούτοις ὁ Χαλκηδόνος Ἰσαὰκ πατριαρχεῦσαι βουληθεὶς ἀνακαλύπτεται, καὶ κωλυθεὶς εἰς τὴν Οὐγγρίαν ἐξορίζεται.

Ὁ Ἀμπαζᾶ-πασσᾶς, ἡγεμὼν εἰς τὸ Ἐρζροὺμ, εἶχεν ἀποστατήσει ἐπὶ τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ. Ὅθεν ὁ σουλτὰν Μουρὰτ πέμψας τὸν βεζίρην Τζερκὲζ-Μεχμὲτ-πασσᾶν τροποῦται αὐτὸν παρὰ τῇ Καισαρείᾳ καὶ ἀναγκάζει φυγεῖν εἰς τὸ Ἐρζρούμ· ἀλλὰ μετὰ τὴν νίκην θνήσκει ὁ βεζίρης εἰς τὸ Τοκάτι.

Εἶτα ὁ σουλτὰν Μουρὰτ διορίζει τὸν Χαφὶζ-Ἀλὶ-πασσᾶν, ἡγεμόνα τοῦ Διαρπεκίρ, ἀπελθεῖν σὺν στρατῷ καὶ πολιορκῆσαι τὸ ὑπὸ τοῖς Πέρσαις Βαγδάτι.

Ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ παρὰ τῇ Χηλῇ, ἐν τῇ κώμῃ Σταυριᾷ, ἀπεχούσῃ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου μίλια 70, ἔστι παρακείμενον νησίδιον ἐφ' ᾧ ἦν μοναστήριον τῆς Θεοτόκου· διὰ δὲ τὸ φιλοξενηθῆναι ἐκεῖ ῥώσσους λῃστὰς μετὰ τὸ 1600 ἔτος ὁ Πιαλὶ-πασσᾶς ἀπελθὼν μετὰ ὀθωμανικοῦ στόλου κατέ-

—1626

στρεψε τὸ μοναστήριον καὶ τοὺς πατέρας διεσκόρπισε· τὰ αὐτὰ καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τότε ἔπαθε τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τὸ ἐν τῇ Θυνίᾳ νήσῳ· ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ Προδρόμου τὸ ἐν τῇ Σωζουπόλει· ἀπελθόντων γὰρ τῶν Ὀθωμανῶν συλλαβεῖν τοὺς ἐκεῖσε καταφυγόντας Ῥώσσους, ἐπειδὴ οἱ Ῥῶσσοι ἐπολέμησαν αὐτοῖς, οἱ Ὀθωμανοὶ πέμψαντες ὕστερον κατηδάφισαν αὐτό.

Ἐλθὼν ὁ Χαφὶζ-Ἀλὶ-πασσᾶς πολιορκεῖ τὸ Βαγδάτι ἐπὶ μῆνας ὅλους πέντε σφοδρότατα, καὶ μετὰ πολλὴν φθορὰν τῶν οἰκείων βιάζεται λύσαι τὴν πολιορκίαν διὰ τὴν τοῦ χειμῶνος ἐπέλευσιν καὶ ἐπανακάμψαι εἰς τὸ Χαλέπι.

Βουληθέντων τῶν ἀρχιερέων, ὡς ἔθος αὐτοῖς, ἐκβαλεῖν τοῦ θρόνου τὸν Κύριλλον, αὐτὸς χρησάμενος κατασκευῇ ἐνδύεται καβάδιον, καὶ ἔρχεται ἀκόντων αὐτῶν εἰς τὸ πατριαρχεῖον· ὅρα Δοσίθ. βιβλ. ιά. κεφ. θ'. § Β'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1625, τοῦ Χιτζρὲ 1035.

Ὁ Χαφὶζ-Ἀλὶ-πασσᾶς φθάσας εἰς τὸ Χαλέπι καθαιρεῖται τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ σουλτάνου, καὶ γίνεται βεζίρης ὁ Χαλὶλ-πασσᾶς, μὲ προσταγὴν ν' ἀκολουθήσῃ σφοδρῶς καὶ ἐπιμελῶς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον. Ἀλλ' αὐτὸς νομίσας ἀναγκαίαν τὴν ἐξολόθρευσιν τοῦ προρρηθέντος Ἀμπαζᾶ-πασσᾶ, ἐλθὼν πολιορκεῖ αὐτὸν ἐν τῇ πόλει Ἐρζρούμ. Ἀνθίσταται ὁ Ἀμπαζᾶ-πασσᾶς γενναίως ταῖς ἐφόδοις τῶν πολεμούντων, καὶ οὐκ ἀρκεσθεὶς τούτῳ, ἐξελθὼν σὺν ὀλίγοις κατακόπτει πολλοὺς καὶ ζωγρεῖ περισσοτέρους τῶν πολιορκούντων, τέλος φυγαδεύει αὐτούς, καὶ ὁ Χαλὶλ-πασσᾶς σὺν ὀλίγοις φυγῇ τὴν σωτηρίαν εὕρατο. Ὅθεν φθάσας εἰς τὸ Διαρπεκὶρ καθαιρεῖται τῆς ἀρχῆς ὁ Χαλὶλ-πασσᾶς ὑπὸ τοῦ σουλτάνου, καὶ γίνεται βεζίρης ὁ Χοσρὲβ-πασσᾶς.

Οἱ ἰησουῖται οὐκ ἀρκεσθέντες ταῖς σφῶν ῥᾳδιουργίαις, δι' ὧν ἐνδελεχῶς ἐτάραττον τοὺς ἐν τῇ Δύσει βασιλεῖς τε καὶ ἡγεμόνας καὶ τὰς ὑπ' αὐτοῖς ἐκκλησίας, κακογνωμόνως ἠβουλήθησαν διαταράξαι καὶ τὴν Ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν. Ὅθεν διέβαλον οὕτω πικρῶς πρὸς τὴν ὀθωμανικὴν αὐλὴν τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην Κύριλλον τὸν Λούκαριν, ὥστε μικροῦ ἐδέησεν αὐτὸν ἐκβληθῆναι τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ὑπὸ τοῦ σουλτὰν Μουράτ. Ἀλλ' ἀνακαλυφθείσης τῆς τῶν ἰησουϊτῶν σκευωρίας, αὐτὸς μὲν ὁ Κύριλλος τῷ θρόνῳ ἐπεβεβαιώθη, ἐκεῖνοι δὲ ἀτίμως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐδιώχθησαν. Διὰ ταῦτα οὖν ἀγανακτήσαντες οἱ ἰησουῖται συκοφαντοῦσιν αὐτὸν καλδινοφρονεῖν λέγοντες.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1626, τοῦ Χιτζρὲ 1036.

Ὁ τοίνυν Χοσρὲβ-πασσᾶς ἔαρος φανέντος ἀπάρας ἀπὸ τὸ Διαρπεκὶρ ἔρχεται πρὸς τὸ Ἐρζροὺμ, οὐ μόνον μετὰ πολλοῦ στρατοῦ ἀλλὰ καὶ μετὰ μηχανῶν πολλῶν καὶ ἑλεπόλεων, καὶ προσβαλὼν τούτοις κατὰ τῶν τῆς

πόλεως τειχῶν οὕτως ἐφοβέρισε τοὺς κατοικητὰς καὶ τοὺς τοῦ Ἀμπαζᾶ στρατιώτας, ὥστε μετὰ τὴν πέμπτην ἡμέραν τῆς πολιορκίας ὑποταγῆναι ἐθελουσίως, καὶ τὸν Ἀμπαζᾶν ἑκουσίως παραδοθῆναι τῷ βεζίρῃ Χοσρὲβ-πασσᾷ, ὅστις σιδηροδέσμιον πέμπει αὐτὸν εἰς τὸν σουλτὰν Μουράτ. Ἀλλ' ὁ σουλτάνος ἀποβλέψας εἰς τὴν ἀνδρείαν καὶ ἀνδραγαθήματά του, λησμονεῖ τὴν προδοσίαν του, δὲν τὸν φονεύει ὡς ἀντάρτην καὶ τὸν συγχωρεῖ ὡς ἀνδρεῖον· καὶ ἐλέγξας αὐτὸν διὰ τὴν ἀνταρσίαν του εἶπεν αὐτῷ ὅτι θέλει τὴν ξεπλύνει μὲ τὰς κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς βασιλείας νίκας· ὅθεν ἀναδείξας αὐτὸν ἡγεμόνα τῆς Βόσνας ἔπεμψεν ἐκεῖ διὰ νὰ ἀντιμάχηται κατὰ τῶν ἐφόδων τῆς Γερμανίας, ἂν ἀκολουθήσουν ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι ὁποῦ τανῦν ἔχει ὁ σουλτάνος ἐφόδους κατὰ τῆς Περσίας.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1629, τοῦ Χιτζρὲ 1039.

Αἱ οἰκιακαὶ ταραχαὶ καὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι ἀφοῦ ἔπαυσαν ὁλοκλήρως, ὁ σουλτὰν Μουρὰτ τούτῳ τῷ ἔτει πέμπει τὸν αὐτὸν Χοσρὲβ-πασσᾶν διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὸ ὑπὸ τοῖς Πέρσαις Βαγδάτι· ὅστις διαχειμάσας εἰς τὸ Μουσοῦλι προητοιμάσθη ἀποχρώντως ἐν πᾶσι, καὶ ἦρος φανέντος ἐφορμήσας λεηλατεῖ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Περσίας Ἀρὰκ, κόπτει πᾶσαν κοινωνίαν καὶ δοσοληψίαν εἰς τὰς περὶ τὸ Βαγδάτι ἐπαρχίας, ὑποτάσσει ὀχυρώματα καὶ κατακρημνίζει ἃ οὐκ ἐξῆν διαφυλάξαι, καὶ μὲ τοιαύτας προετοιμασίας ἤρξατο τῆς τοῦ Βαγδατίου πολιορκίας, καὶ πολιορκήσας αὐτὸ σφοδρότατα ἡμέρας τεσσαράκοντα πρὸς τῇ μιᾷ, καὶ ἀπολέσας λαοῦ καὶ στρατιωτῶν πλεῖστον ὅσον, ἐβιάσθη καὶ ἄκων λύσαι τὴν πολιορκίαν, διὰ νὰ μὴν ἀπολέσῃ καὶ ἄλλους ἢ σχεδὸν ὅλους.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1630, τοῦ Χιτζρὲ 1040.

Ἀκούσαντες οἱ Ῥῶσσοι τὰς τῶν ἰησουϊτῶν κατὰ τοῦ Λουκάρεως συκοφαντίας ἔπεμψαν πρὸς Θεοφάνην τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρχην, διάγοντα τότε ἐν Γιασίῳ τῆς Μολδοβίας, ἐρωτῶντες εἰ ἀληθῆ ταῦτα οἱ ἰησουῖται φασί. Πρὸς οὓς ὁ Θεοφάνης, κεφάλαια 16 συνταξάμενος, ἀμέτοχον τὸν σοφώτατον Κύριλλον καὶ τὴν Ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν τῆς τοιαύτης συκοφαντίας εἶναι ἀπέδειξεν.

Ἐν τῇ Ῥώμῃ οἱ καρδινάλιοι ἀθροισθέντες διετάξαντο κεχρῆσθαι τοῦ λοιποῦ πρὸς αὐτοὺς τῷ τίτλῳ τοῦ ρεβερενδίσιμος καὶ εμινεντίσιμος, ἤτοι εὐλαβέστατος καὶ ἐξοχώτατος· καὶ ἐδεήθησαν τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ Η' δι' οἰκείου θεσπίσματος ἀπαγορεῦσαι τὸ μηδένα τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν τοῦ λοιποῦ διὰ τοιούτου τίτλου καλεῖσθαι, ἢ μόνον τοὺς ἐλέκτορας τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, τὸν μάγιστρον τοῦ ἱεροσολυμικοῦ ὁσπιταλίου καὶ αὐτοὺς τοὺς καρδιναλίους.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1631, τοῦ Χιτζρὲ 1041.

Ὁ μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ἀμπαζᾶ-πασσᾶ ἡγεμὼν εἰς τὸ Ἐρζοὺμ γενόμενος, Ἠλιὰς-πασσᾶς, ἀποστατεῖ κατὰ τοῦ σουλτὰν Μουρὰτ καὶ ἐξουσιάζει τὸ Ἐρζρούμ. Ἀλλ' ὁ Κιουτζοὺκ-Μεχμὲτ-πασσᾶς πεμφθεὶς καταπολεμεῖ αὐτὸν καὶ ζωγρήσας πέμπει σιδηροδέσμιον εἰς τὸν σουλτὰν Μουρὰτ, ὅστις καρατομεῖ αὐτὸν ἐν τῇ λεωφόρῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Λουκάρεως προσηνέχθη τῇ Κωνσταντινουπόλει βιβλίον τυπωθὲν ἐν Γινέβρῃ, περιέχον κεφάλαια 18 καὶ τέσσαρας ἐρωτήσεις καλβινισμοῦ γεμούσας, οὗ ἡ ἐπιγραφὴ οὕτως εἶχε: Κύριλλος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, τοῖς ἐρωτῶσι καὶ πυνθανομένοις περὶ τῆς πίστεως καὶ θρησκείας τῆς τῶν Γραικῶν κτλ., ἃ πάντα Μελέτιος ὁ Συρίγου ἀνατρέπει ἐν ταῖς Ἀντιρρήσεσι ταῖς κατὰ τῶν καλβινικῶν κεφαλαίων καὶ ἐρωτήσεων Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, τυπωθείσαις ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας, ἔτει 1700. Ὅρα Δοσίθ. ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολ. πατρ. βιβλ. ιά. κεφ. ί. σελ. 1171.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1632, τοῦ Χιτζρὲ 1042.

Ὁ Ῥουστὲμ-χάνης, στρατηγὸς τῶν Περσῶν, ἐφορμήσας λῃΐζεται τὰς ἐπαρχίας τῶν Ὀθωμανῶν τὰς περὶ τὴν πόλιν Βάν· εἶτα πολιορκεῖ καὶ τὸ Βὰν σφοδρότατα, καὶ κατέστρεφεν ἂν αὐτὸ εἰ μὴ ἐλθὼν ὁ μπεϊλέρπεης τῆς Ῥούμελης δυνάμεσι τῆς Εὐρώπης ἔλυσε τὴν πολιορκίαν φυγαδεύσας τοὺς Πέρσας.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Πατριαρχεία Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Βερροίας, καὶ τρίτη πατριαρχεία τοῦ Λουκάρεως, καὶ πατριαρχεία Ἀθανασίου τοῦ Πατελαρίου, καὶ τετάρτη πατριαρχεία τοῦ Λουκάρεως.

Κύριλλος ὁ ἀπὸ Βερροίας, φατριάσας μετά τινων ἀρχιερέων καὶ τοῦ Ἀμασείας Ζαχαρίου, ἔνδυμα περιβληθεὶς παρὰ τοῦ σουλτὰν Μουρὰτ, τῇ ς'

τοῦ Ὀκτωβρίου, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀνεκηρύχθη· ἀλλὰ κρυβεὶς ὁ Λούκαρις παρὰ τῷ πρέσβει φιαμέγκῳ ἐξορίζει καὶ τοὺς δύο τῇ ιά τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὴν νῆσον τῆς Τενέδου. Διὰ δὲ τὸν φόβον τῶν ὑπερασπιστῶν αὐτοῦ ἀθωωθεὶς τῆς καταδρομῆς εἰς Βέρροιαν τὴν αὐτοῦ ἐπαρχίαν ἐξεπέμφθη ὁ Κύριλλος, θανόντος τοῦ Ἀμασείας ἐν τῇ ἐξορίᾳ.

Τρίτη πατριαρχεία τοῦ Λουκάρεως.

Ἀνοίχθη οὖν πάλιν τὸ τρίτον εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ γνήσιος ποιμὴν Κύριλλος ὁ Λούκαρις. Τούτῳ τῷ ἔτει τὸ χρέος τοῦ πατριαρχείου πολλῷ πλεῖον ἦν τοῦ ἀνωτέρω προρρηθέντος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ **1633**, τοῦ Χιτζρὲ **1043**.

Πατριαρχεία Ἀθανασίου τοῦ Πατελαρίου.

Τῇ ἕκτῃ τοῦ Μαρτίου ἔνδυμα παρὰ τοῦ σουλτὰν Μουρὰτ περιβληθεὶς Ἀθανάσιος ὁ Κρὴς ὁ ἐπονομαζόμενος Πατελάριος, μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, διὰ τῆς ἐπικουρίας τοῦ καπετὰν-πασσᾶ τοὔνομα Τζαφὲρ, καὶ ἐξορίσας Κύριλλον τὸν Λούκαριν εἰς τὴν Τένεδον, ἐπέβη τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου· ἀλλὰ μετὰ ἡμέρας **40**, κατὰ τὴν ἑβδομάδα τῶν Ἁγίων Παθῶν, ἐξορισθεὶς τῇ τῶν μητροπολιτῶν συνεργείᾳ, ἀπεπέμφθη εἰς τὴν ἰδίαν ἐπαρχίαν Θεσσαλονίκην.

Τετάρτη πατριαρχεία Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως.

Καὶ διὰ τῆς συνεργείας τῶν αὐτῶν μητροπολιτῶν ἐπανακάμψας τῆς ἐξορίας ἀποκατέστη τὸ τέταρτον εἰς τὸν ἴδιον θρόνον ὁ γνήσιος ποιμὴν αὐτοῦ, καὶ ἤδη γέρων, Κύριλλος ὁ Λούκαρις. Ὁ δὲ Πατελάριος εἰς τὴν Ἀγκῶνα τῆς Ἰταλίας ἀπῆλθε, διανοούμενος ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην· ὅθεν ἐκεῖθεν γράψας πρὸς τὸν τότε πάπαν Οὐρβανὸν τὸν Η', ἢ κατ' ἄλλους Κάλλιστον, πέμπει τὰ γράμματα διὰ Καλλίστου τοῦ Δρυϊνουπόλεως ἐπισκόπου· ᾔτει δὲ διὰ τῶν γραμμάτων τὸ μετὰ τὸ παραγενέσθαι αὐτὸν εἰς τὴν Ῥώμην ἔχειν τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλ' ὁ πάπας ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸ, ἐὰν τῇ τῆς ῥωμαϊκῆς πίστεως ὁμολογίᾳ ὑπογράψῃ ἔξειν τὸν θρόνον τοῦ ἑβδομηκοστοῦ τρίτου καρδινάλιος· ὅθεν δυσχεράνας ὁ Πατελάριος ἀπῆλθεν εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν.

Κύριλλος ὁ Λούκαρις τὸν Νικόδημον Μεταξᾶν ἀρχιεπίσκοπον Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου χειροτονήσας, ἀπέσπασε τὰς νήσους ταύτας ἀπὸ τῆς Κορίνθου, ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν Ἀποστόλων ὑπ' ἐκείνῃ τελούσας. Ὅθεν παρανόμως τοῦτο κατετόλμησεν· εἰ δὲ εἴποι τις ὅτι βασιλεῖς καὶ πατριάρχαι ἰσχύουσι τοιαῦτα ποιεῖν, ψεύδεται. Νικόλαος γὰρ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔλεγεν Ἀλεξίῳ τῷ βασιλεῖ, ἐρρῶσθαι βασιλέως ἀντιγραφὴν ἐφ' οἷς οὐ βλάπτεται ἕτερος, οὐμὴν καὶ ἀεί. Ὅθεν τὸ Ῥίζαιον ἐπὶ Γερμανοῦ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐγένετο ἀρχιεπισκοπὴ, ἀλλὰ μετὰ ἔτη **200**, ἐπὶ Θεοφυλάκτου καὶ Ῥωμανοῦ, ἐδόθη Νικηφόρῳ τῷ Νεοκαισαρείας.

Ὁ αὐτὸς Κύριλλος ἀνενέωσε τὸ σιγγιλιῶδες γράμμα τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου, ἐπιλεγομένης τοῦ Φιλοσόφου, κειμένης ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, ἣν ἀνήγειρεν ἐκ βάθρων Ἰωάννης ὁ Λαμπερδόπουλος, Πρωτασηκρήτης καὶ φιλόσοφος, καὶ ἐποίησεν αὐτὴν ὁ πατριάρχης Πολύευκτος σταυροπήγιον τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ ἐν Γιασίῳ μοναστήριον Βορνόβσκη τούτῳ τῷ ἔτει ἀφιερώθη τῷ Παναγίῳ Τάφῳ, τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως. Διέτριψα κἀγὼ ἐν αὐτῷ μειράκιον ὢν καὶ παιδευόμενος τὰ ἐγκύκλια ὑπὸ τῷ ἐν πρεσβυτέροις διδασκάλῳ Ναθαναὴλ Χίῳ τῷ Καλλονάρῃ, ἀπὸ ἔτους **1724** μέχρις ἔτους **1727**, καθ' ὃ ἐμαζηλεύθη ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας Μιχαὴλ Τζιχάνης ὁ Ῥακοβίτζας, καὶ ἐγένετο ἀπὸ Δραγομάνου Γρηγόριος ὁ Γκίκας, καὶ συναπῆλθε καὶ ὁ διδάσκαλος σὺν τῷ καθαιρεθέντι ἡγεμόνι· ἦν γὰρ διδάσκαλος τῶν τεσσάρων αὐτοῦ υἱῶν. Ἐγὼ δὲ ἔμεινα ἐν Γισσίῳ παρὰ τῷ συγγενεῖ Ἰωάννῃ Ἄγᾳ τῷ Ὑψηλάντῃ, προσμένων τὸν μακαρίτην γεννήτορά μου Θεόδωρον, ἐλθεῖν μέλλοντα μετὰ τοῦ νέου ἡγεμόνος μὲ τὸ ὀφφίκιον τοῦ Καμαράση τῶν Ὀκνῶν.

Ἠγάπα δὲ Κύριλλος ὁ Λούκαρις τὸν Ἅγιον Τάφον εὐλαβούμενος σφόδρα· ὅθεν καὶ τῷ πατριάρχῃ τῆς Ἱερουσαλὴμ Θεοφάνει πολλὰ ἐβοήθησε καὶ τρόποις διαφόροις εἰς τὰς ἐνοχλήσεις καὶ πολέμους ὁπού εἶχε παρὰ τῶν Λατίνων.

Ὁ ῥηθεὶς Νικόδημος ὁ Μεταξᾶς μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν ἔφεραν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τυπογραφίαν καὶ ἐτύπωσαν τὸ Σύνταγμα τοῦ Παλαμᾶ καὶ τοῦ Σχολαρίου, καὶ τὸν Διάλογον τοῦ Μαργουνίου Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ Ἐπιστολὰς τοῦ Ἀλεξανδρείας Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, καὶ τὸ τοῦ μοναχοῦ Βαρλαὰμ Κατὰ τοῦ Καθαρτηρίου πυρὸς, καὶ τὸ τοῦ Φιλαδελφείας Γαβριὴλ Κατὰ τῶν πέντε Διαφορῶν. Ὅθεν οἱ ἐν τῷ Σταυροδρόμι παπισταὶ Φραντζέζοι ταῦτα ἰδόντες ἔδωκαν δῶρα πολλὰ καὶ πλῆθος χρημάτων πρὸς τοὺς κρατοῦντας ἐθνικοὺς, ἵνα ῥίψωσιν ἐν τῇ θαλάσσῃ τὴν τυπογραφίαν, ὃ καὶ ἐγένετο.

Ἀρμένιός τις πραγματευτὴς ἐλθὼν ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν εἶπε τῷ πατριάρχῃ τὸ ὅτι ἐν τῇ Ἰνδίᾳ εἰσὶ λαῶν πλῆθη ἄπειρα ὁμοφωνοῦντα τῇ Ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ καὶ παρενοχλούμενα ὑπὸ τῶν παπιστῶν· καὶ δέονται αὐτοῦ ἀποστεῖλαι σοφόν τινα ἄνδρα εἰς βοήθειαν αὐτῶν, ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν παπιστῶν ἀπατῶνται. Ἀλλ' ὁ μὲν πατριάρχης, καίτοι Οἰκουμενικὸς, οὐκ ἠδυνήθη μεταχειρίσασθαι τὸν τίτλον ἐν οἷς αὐτὸν ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἐδέξατο, καὶ παρέβλεψε διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ καταδρομὰς τῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐπιπηδῆσαι ἐφιεμένων· οἱ δὲ περὶ αὐτὸν ἀρχιερεῖς, συλλογιζόμενοι μόνον τὸ φατριάζειν πρὸς ἀλλαξοπατριαρχείαν, οὐκ εἶχον καιρὸν τὴν περὶ τούτου σκέψιν ποιήσασθαι. Ὅθεν καὶ ὁ πατριάρχης, τῷ Οἰκουμενικὸς ἐν μόναις

ταῖς καταδυναστείαις καὶ ἁρπαγαῖς χρώμενος,ἐφρόντιζε χρηματολογεῖν ἵνα ἔχῃ ἔξοδα μετὰ τὴν ὁσημέραι ἐπαπειλουμένην καὶ ὑποπτευομένην ἔξωσιν, ὡς καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτὸν οὕτω ποιεῖν ἐσυνείθισαν, χρηματολογοῦντες διὰ τὸν ἐνδεχόμενον ἀπὸ τοῦ θρόνου καταβιβασμόν.

Ἐκστρατεύει κατὰ τῶν Λέχων ὁ σουλτὰν Μουρὰτ ὑπὸ στρατηγοῖς τῷ Μουρταζᾶ-πασσᾷ καὶ τῷ Ζαμπολὰδ-ζαδέ. Διέπλευσεν ὁ στρατὸς τὸν Δούναβιν εἰς τὸ Γίργιοβον, πόλιν τῆς Οὐγγροβλαχίας, καὶ στρατοπεδεύσαντας ἐκεῖ ἔρχονται πρὸς αὐτοὺς οἱ πρέσβεις τῶν Λέχων ζητοῦντες τὴν εἰρήνην. Οἱ στρατηγοὶ πέμπουσιν αὐτοὺς πρὸς τὸν σουλτὰν Μουρὰτ, ὅστις εἰρηνοποιεῖ μετὰ τῆς Λεχίας ἐπὶ συμφωνίαις ἐπωφελέσι τῇ ἑαυτοῦ βασιλείᾳ.

Διὰ προγράμματος δίδει ἄδειαν ὁ σουλτὰν Μουρὰτ νὰ πωλῆται τὸ κρασὶ φανερῶς εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα καὶ ἀκωλύτως, καὶ νὰ πίνῃ ὁ καθεὶς ὅσον θέλει· ἐμποδίζει τοὺς καχβενέδες, καὶ ἐπαιδεύοντο δεινῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἤνοιγαν τοιαῦτα ἐργαστήρια.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1634, τοῦ Χιτζρὲ 1044.

Ὁ σουλτὰν Μουρὰτ ἐκστρατεύει αὐτοπροσώπως κατὰ τῆς Περσίας καὶ πορεύεται πρὸς τὸ Βαγδάτ. Καθ' ὁδὸν ἐφορμᾷ κατὰ τῆς πόλεως Ρεβὰν, ἥντινα πρὸ μικροῦ εἶχον ὑποτάξει οἱ Πέρσαι· μετὰ ἡμερῶν ὀκτὼ πολιορκίαν ὑποτάσσεται ἡ πόλις ἑκουσίως τῷ σουλτὰν Μουρὰτ, ὅστις ἀφεὶς τοὺς ἐν αὐτῇ Πέρσας ἐλευθέρους κρατεῖ παρ' ἑαυτῷ μόνον τὸν ἡγεμόνα τοῦ Ρεβὰν, Ἐμιργκιὲν-ὀγλοὺν, ὅν τινα πέμπει εἰς τὴν Πόλιν. Εἶτα διατρίβει ὁ σουλτὰν Μουρὰτ καιρόν τινα εἰς τὴν πόλιν Τέβρις, ἀνακαινίζων καὶ ὀχυρῶν τὰ περιξ ὀχυρώματα.

Τούτῳ τῷ ἔτει γίνεται αὐθέντης τῆς Μολδαβίας ὁ Βασίλειος βοεβόδας ὁ Ἀρβανίτης, καὶ ἡγεμονεύσας ἀρίστως μέχρι τοῦ ἔτους 1654 διώκεται ὑπὸ τοῦ ἀντάρτου Στεφάνου Γεωργίου, υἱοῦ τοῦ Δημητράσκου Λογοθέτου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1635, τοῦ Χιτζρὲ 1045.

Ὁ σουλτὰν Μουρὰτ περὶ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦδε τοῦ ἔτους εἰσέρχεται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν σὺν τῷ στρατῷ νικητής.

Ὁ αἱχμάλωτος Ἐμιργκιὲν-ὀγλοὺς διὰ τῆς εἰς τὴν μουσικὴν προκοπῆς του ἀποκτᾷ τὸ θάρρος καὶ τὴν εὔνοιαν τοῦ σουλτὰν Μουρὰτ, καὶ σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ ἐν τῷ εὐωχεῖσθαι καὶ οἰνοποτεῖν τὸν Μουρὰτ καθ' ἡμέραν παρῆν μόνος ὁ Ἐμιργκιὲν-ὀγλοὺς σὺν τῷ μπεκρῇ-Μουσταφᾷ· ἔκτισε δὲ ὁ Ἐμιργκιὲν-ὀγλοὺς καὶ παλάτιον ἐν τῷ Βοσπόρῳ μέχρι τοῦδε σωζόμενον παρὰ τῷ Σωσθενείῳ, καὶ συνεχῶς ὁ σουλτὰν Μουρὰτ ἐρχόμενος συνευωχεῖτο καὶ συνέπινε τῳ Ἐμιργκιὲν-ὀγλού. Μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ὄντος ἐκεῖ τοῦ σουλτάνου ἔλαχε νὰ περάσῃ μὲ τὸ καΐκι Ρωμαῖός τις τῶν εὐγενῶν, καὶ ἐτραγῴδει μπεστὲν εἰς γλῶσσαν περσικήν. Ἀκούσας τῆς φωνῆς ὁ Ἐμιγκιὲν-ὀ-

γλοὺς συγκαθήμενος τῷ βασιλεῖ, ἤνοιξε τὸ τζάμι διὰ νὰ ἀκούσῃ καλήτερα. Ὁ Ρωμαῖος ἰδὼν αὐτὸν ἐσιώπησεν· ἀλλ' ὁ Ἐμιργκιὲν-ὀγλοὺς κατελθὼν εἰς τὸ περιγιάλι παρεκάλει αὐτὸν, ὁρκίζων ἐπ' ὀνόματι τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ σταθῇ καὶ νὰ τελειώσῃ τὸν μπεστέν· οὗ γενομένου φιλοφρόνως ὑπεδέχθη αὐτὸν ὁ Ἐμιργκιὲν-ὀγλοὺς θαυμάζων τὴν εἰς τὴν μουσικὴν καὶ τὴν εἰς τὰ περσικὰ προκοπήν του, καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν τίς ἂν εἴη· ἀκούσας δὲ αὐτὸν εἶναι Ρωμαῖον ὑποχείριον τῷ σουλτὰν Μουρὰτ, χαρίσας αὐτῷ δῶρον ἀξιόλογον ἀπέπεμψεν· εἶτα εἰσελθὼν πρὸς τὸν σουλτὰν Μουρὰτ εἶπεν: «Οἱ ὑποχείριοί Σου Ρωμαῖοι ἦσάν ποτε κύριοι αὐτῆς τῆς πόλεως, καὶ » αὐτὸς ὁποῦ τώρα εἶδον μὲ ἀπέδειξεν ὅτι νὰ ἦσαν ἄξιοι τῆς βασιλείας. » Οἱ ἱστορικοί μας ὁμολογοῦσι τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, ἀλλ' ἐγὼ εἰς τόδε δὲν εἶ» χον συνομιλήσει τινὶ αὐτῶν ὁποῦ νὰ μὲ φανῇ ἄξιος διὰ τὴν ὑπόληψιν καὶ » φήμην ὁποῦ εἶχαν ἀποκτήσει εἰς τοὺς παρελθόντας χρόνους· καὶ ἂν ὅλοι » ὁμοιάζουν μὲ αὐτὸν ὁποῦ κατὰ συμβεβηκὸς τώρα ἔλαχε νὰ ἰδῶ, ἀνάγκη » νὰ ὁμολογήσω τὸ ὅτι ἦσαν ἄξιοι νὰ βασιλεύουν τούτων τῶν ἐπαρχιῶν· » κατὰ δὲ τὴν μουσικὴν ὑπερτερῶν ἐγὼ πάντας τοὺς ὁμογενεῖς μου, ἤθελα » νομίσει εὐτυχῆ ἐμαυτὸν ἂν ἐγινόμην μαθητὴς αὐτοῦ τοῦ Ρωμαίου. »

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Δευτέρα πατριαρχεία Ἀθανασίου τοῦ Πατελαρίου, καὶ δευτέρα πατριαρχεία Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Βερρόιας, καὶ ἅλωσις τοῦ Βαγδατίου.

Ἐλθὼν ἀπὸ Μολδοβλαχίας ἐξαίφνης Ἀθανάσιος ὁ Πατελάριος πατριαρχεύει κατὰ μῆνα Μάρτιον, ἐξωσθέντος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως καὶ εἰς τὴν Ρόδον ἐξορισθέντος· κἀν τῇ ἑορτῇ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἑρμηνεύσας τὸ, Σὺ εἶ Πέτρος καὶ τὰ ἑξῆς, κατὰ τὴν γνώμην τῶν θεολόγων, ἐλάλησε κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα. Ἀλλ' ἐπελάβετο αὐτοῦ Ἀθανάσιος ὁ Κύπριος, καὶ κατὰ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ τυπώσας ἐξέδωκεν· ὅθεν ἀπήντησεν αὐτῷ ἐν

βιβλίῳ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα ἀγωνιστικῶς τε καὶ ἀποδεικτικῶς Νικόλαος Κεραμεὺς ὁ ἰατροφιλόσοφος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1636, τοῦ Χιτζρὲ 1046.

Οἱ Πέρσαι ἐλθόντες πολιορκοῦσι τὸ Βάν. Ὁ ἡγεμὼν αὐτοῦ Ἀμπαζᾶ-πασσᾶς ὁ προρρηθεὶς προμάχεται τῆς πόλεως μάλα ἀνδρείως μῆνας τέσσαρας. Τούτου δὲ θανόντος ὑποτάσσουσιν οἱ Πέρσαι τὸ Βὰν καὶ φονεύουσιν ἀνηλεῶς πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ μουσουλμάνους. Ταῦτα μαθὼν ὁ σουλτὰν Μουρὰτ καταβιβάζει τῆς ἀρχῆς τὸν Μεχμὲτ πασσᾶν ὡς μὴ πέμψαντα δυνάμεις πρὸς βοήθειαν τῆς πολιορκουμένης πόλεως, καὶ κάμνει βεζίρην τὸν Παϊρὰμ-πασσᾶν, καὶ ἐκστρατεύει αὐτοπροσώπως κατὰ τῆς πόλεως Βαγδάτι, προπέμψας τὸν βεζίρην, καὶ ἀφῆκε τὸν Ἰπραὴμ-πασσᾶν καϊμακάμην εἰς τὴν Πόλιν.

Δευτέρα πατριαρχεία Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Βερρόιας.

Πατριαρχεύσας ἔτος ὁλόκληρον Ἀθανάσιος ὁ Πατελάριος ἐξοῦται, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, κατὰ μῆνα Μάρτιον, Κύριλλος ὁ ἀπὸ Βερρόιας, διὰ τῆς ἐπικουρίας τοῦ ῥηθέντος καϊμακάμη Ἰπραὴμ-πασσᾶ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1637, τοῦ Χιτζρὲ 1047.

Ὁ Παϊρὰμ-πασσᾶς ἐποίησε τζαμὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίαν τοῦ Προδρόμου, τὴν ἔσωθεν τῆς πύλης τῆς τοῦ Ἀδριανοῦ λεγομένης, ἥτις ἦν μονὴ μοναζουσῶν γυναικῶν.

Φθάσας εἰς τὸ Βαγδάτι ὁ σουλτὰν Μουρὰτ ἄρχεται τῆς πολιορκίας, θυμοῦ πεπληρωμένος καὶ ἐκδίκησιν κατὰ τῶν Περσῶν διαφόρως ζητῶν. Ὅθεν μηχαναὶ, τηλεβόλοι, ἐλεπόλεις ἀλλεπαλλήλως καὶ ἀδιακόπως, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐνηργοῦντο. Δὲν ὡμοίαζε τὸ πρᾶγμα πολέμῳ ἀλλ' ἀληθεῖ τινι καὶ καθ' αὐτὸ κρεωκοπείῳ· ὁ σίδηρος καὶ τὸ πῦρ πανταχόθεν ἠφάνιζον τοὺς πολεμοῦντας, καὶ ἐπ' ἀλλήλους σωρηδὸν οἱ νεκροὶ κατέκειντο· ἔφοδοι εἰς τὰ τείχη ἐπὶ ἐφόδοις ἀδιακόπως ἐγίνοντο. Ὁ σουλτὰν Μουρὰτ, ξίφος ἔχων ἀνὰ χεῖρας, ἔκοπτε μόνος του ἐκείνους τῶν στρατιωτῶν του ὁποῦ ἀπὸ τὸν πόλεμον μικρόν τι ἀπεμακρύνοντο· ἐφόνευσεν ἰδιοχείρως καὶ τὸν βεζίρην Παϊρὰμ-πασσᾶν, μὲ τὸ νὰ τὸν εἶδεν ὄχι πολλὰ πρόθυμον εἰς τὸ νὰ προχωρῇ ὅπου ὁ κίνδυνος τῆς ζωῆς ἦτο προφανής. Τέλος ὑποτάσσει τὸ Βαγδάτι καὶ ἀνηλεῶς φονεύει 30 χιλ. Πέρσας τοὺς ἐν αὐτῷ πρὸ τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν, καίτοι ῥίψαντας τὰ ὅπλα καὶ προσκυνήσαντας αὐτὸν ἐκοντί. Ἐν αὐτοῖς ἦν Πέρσης τις μουσικὸς, ὅστις φονευθῆναι μέλλων παρεκάλεσε νὰ λαλήσῃ πρῶτον τῷ σουλτὰν Μουρὰτ παρόντι· ἀπελθὼν εἶπεν αὐτῷ ὅτι οὐ μέλει τῆς

ἰδίας ζωῆς ἀλλὰ τῆς ἣν ἐπίσταται μουσικῆς. Δὲν τὸν ἐφόνευσε, μὲ σκοπὸν ν' ἀκούσῃ τῆς φωνῆς του· ὅθεν τῇ ὑστεραίᾳ μεταπεμψάμενος αὐτὸν ἔδωκεν ἄδειαν νὰ δείξῃ τὴν ἐπιστήμην του. Λαβὼν οὖν ἐξάχορδον, ἄλλως τ α μ π ο ῦ ρ ι, (ἐξάχορδον γὰρ ἦν τότε τὸ τ α μ π ο ῦ ρ ι), οὕτως ἐξετραγῴδησε τὴν ἅλωσιν τοῦ Βαγδατίου καὶ τὴν νίκην τοῦ σουλτὰν Μουρὰτ ὑπερύψωσεν, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν σουλτὰν Μουρὰτ κλαῦσαι πικρῶς. Ὅθεν αὐτῷ μὲν ἐχάρισε τὴν ζωὴν, ἠλευθέρωσε δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς αἰχμαλώτους Πέρσας, καὶ τὸν μουσικὸν αὐτὸν, τοὔνομα σὰχ-Κουλοὺ, ἐδεξιώθη, καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μεθ' ἑαυτοῦ ἐκόμισε· δι' οὗ διεδόθη εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ διεσπάρη τὰ μαθήματα τῆς μουσικῆς τέχνης. Τὸ ἐξάχορδον, ἄλλως ψαλτήριον, καὶ περσικῶς σ ὲ ς-δ ὰ ρ, εὑρέθη παρὰ τοῦ Δαβὶδ, καὶ τὴν σήμερον δὲν εὑρίσκεταί τινας ὁποῦ νὰ τὸ παίζῃ καθὼς ἀπαιτεῖ βαθέως ἡ τέχνη.

Οὕτως οὖν ἑάλω τὸ Βαγδάτι, καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν τούτου οἱ Πέρσαι πλέον οὐδὲν κατὰ τῶν Τούρκων διαπράξασθαι ἠδυνήθησαν. Ἀνακαινίζει τὰ κρημνισθέντα μέρη τῶν τειχῶν τοῦ Βαγδατίου ὁ σουλτὰν Μουρὰτ, κάμνει βεζίρην τὸν Μουσταφᾶ-πασσᾶν, καὶ διορίσας αὐτῷ τὰ ποιητέα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀρὰκ, ἀπάρας τοῦ Βαγδατίου ἦλθε παραχειμάσων εἰς τὸ Διαρπεκίρ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1638, τοῦ Χιτζρὲ 1048.

Πρὸ τοῦ ἀναφανῆναι τοίνυν τὸ ἔαρ ἀπάρας τοῦ Διαρπεκὶρ ἔρχεται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ σουλτὰν Μουρὰτ περὶ τὰ τέλη τοῦ Φεβρουαρίου.

Ἐξεδοτο νόμους κατὰ τῶν ἀρσενοκοιτῶν, βλασφήμων, καπήλων, ἐμπόρων καὶ τῶν λαμβανόντων πολλὰς γυναῖκας, καὶ ἤγειρε πόλεμον καὶ κατὰ τῶν Δαλματῶν.

ΚΕΦ. ΚΣΤ'.

Πατριαρχεία Νεοφύτου τοῦ πρώην Ἡρακλείας, καὶ πέμπτη πατριαρχεία Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, καὶ τρίτη πατριαρχεία Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Βερρόιας.

Κύριλλος ὁ ἀπὸ Βερρόιας πατριαρχεύσας μῆνας 16 ἐξώσθη τοῦ θρόνου διὰ πλεονεξίαν καὶ εἰς τὴν Ῥόδον ἐξωρίσθη, καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν Οἰκου-

μενικὸν θρόνον ὁ πρώην Ἡρακλείας Νεόφυτος, ἄνθρωπος ὅσιος, κατὰ μῆνα Ἰούνιον· καὶ τούτῳ τῷ ἔτει ἐξέδωκαν ὁρισμὸν διὰ τὴν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπάνοδον Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως.

Τῇ κδ' Σεπτεμβρίου μηνὸς σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει γίγνεται, ἥτις τῷ ἀναθέματι ὑπέβαλε τὰ ἐπ' ὀνόματι Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως συγγραφέντα κεφάλαια 18 τὰ προῤῥηθέντα, τόν τε συγγράψαντα Κύριλλον, τὸν Λούκαριν ἢ ἕτερον ψευδοκύριλλον ὑπάρχοντα.

Ὁ πατριάρχης Νεόφυτος ἐπανελθόντα Κύριλλον τὸν Λούκαριν αἰδεσθεὶς ὡς οἰκεῖον αὐτοῦ, ἐκὼν παραιτηθεὶς καὶ ἀπελθὼν εἰς Χίον, ἐν τῇ Ἁγίᾳ Μονῇ ἐν ἡσυχίᾳ τὸν βίον διήνυσε, πατριαρχεύσας μῆνας δέκα.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1639.

Πέμπτη Πατριαρχεία Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως.

Ἀναβιβάζεται δὲ τὸ πέμπτον εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, Μαρτίου τῇ ιή, Κύριλλος ὁ Λούκαρις· καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει Ἰουνίου ιθ' ἐξωσθεὶς καὶ παραδοθεὶς Ἀχμὲτ-ἀγᾷ τινι ἀπάγεται εἰς τὴν Λαιμοκοπίην, τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως δυτικὸν νεόκαστρον κατὰ τὸν Εὔξεινον Πόντον.

Τρίτη πατριαρχεία Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Βερρόιας.

Τῇ δὲ κ' τοῦ αὐτοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐπιβαίνει τὸ τρίτον τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου Κύριλλος ὁ ἀπὸ Βερρόιας ὁ προῤῥηθείς.

Αὗται οὖν αἱ ἀλλεπάλληλοι μεταβολαὶ τῶν πατριαρχῶν ηὔξησαν τὸ χρέος τοῦ πατριαρχείου· διὸ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρευρισκόμενοι ἀρχιερεῖς εἰς δικαστήρια εἵλκοντο παρὰ τῶν δανειστῶν ὑπὲρ τῶν χρημάτων ὧν δεδώκασι τοῖς προγεγονόσι τέσσαρσι πατριάρχαις, Κυρίλλῳ, φημὶ, τῷ Λουκάρει, Ἀθανασίῳ τῷ Πατελαρίῳ, Κυρίλλῳ τῷ Βερρόιας καὶ Νεοφύτῳ τῷ Ἡρακλείας, οἳ παραλόγως ἐδανείζοντο παρὰ μποσταντζήδων, τσαουσάδων, καπιτζιπασήδων, κασάπιδων, γουνάρεων, Φράγκων, Ἑβραίων, Ἀρμενίων καὶ παντὸς τοῦ τυχόντος, οἷς ἐγγυηταὶ ἐγίνοντο οἱ ὑπ' αὐτοὺς διατελοῦντες μητροπολῖται.

Ὁ πατριάρχης Κύριλλος ὁ ἐκ τῆς Βερρόιας σύνοδον συγκροτήσας, παρόντων Μητροφάνους Ἀλεξανδρείας καὶ Θεοφάνους τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ ἐπικυρώσας τὴν προῤῥηθεῖσαν κατὰ τῶν 18 κεφαλαίων σύνοδον, αὖθις ὑποβάλλει ἀναθέματι τὰ αὐτὰ προῤῥηθέντα κεφάλαια καὶ τὸν Λούκαριν. (Ὅρα Δοσίθ. βιβλ. ιά. κεφ. ί.)

Διὰ βασιλικοῦ προγράμματος, δόντος πουγγεῖα 20 τοῦ ἀπὸ Βερρόιας Κυρίλλου τῷ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνθυπάτῳ, ἀγχόνῃ ἀποπνίγεται Κύριλλος ὁ Λούκαρις οἰκτρῶς τε καὶ ἀνηλεῶς, καὶ ἐν θαλάσσῃ βυθίζεται τὸ

λείψανον αὐτοῦ, συκοφαντηθεὶς ὡς αἱρετικὸς ὑπὸ Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Βερρόιας, ὑφ' οὗ καὶ τῇ διεγέρσει καὶ κινήμασι λέγεται καὶ ἀποπνιγῆναι. Τοῦ γὰρ ἀνθυπάτου ἀναφορὰν ποιησαμένου πρὸς τὸν σουλτὰν Μουρὰτ κατὰ τοῦ Κυρίλλου καὶ μαρτυρήσαντος αὐτῷ πολλὰ κακὰ, καὶ ἰδιοχείρως ὁ βασιλεὺς ἐβεβαίωσεν ἵνα ὁ γέρων πατριάρχης ἀποπνιγῇ, καὶ οὕτως ὁ πολύφημος καὶ πολύσοφος ἐφονεύθη, καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ εὑρόντες τὸ πτῶμα αὐτοῦ τινὲς εἰς τὸ Ῥήγιον, ἔθαψαν ἐκεῖ πενιχρῶς.

Ἐμποδίζει τὴν μεταχείρισιν τοῦ τουτουνίου καὶ ὀπίου ὁ σουλτὰν Μουρὰτ μὲ τοσαύτην ὁρμὴν, ὁποῦ μόνος του ἐφόνευεν ἐκείνους ὁποῦ εὕρισκε πίνοντας καὶ πωλοῦντας τουτούνι καὶ τρώγοντας ἢ πωλοῦντας ὄπιον, καὶ μόνον παῤῥησίᾳ ἔδιδεν ἄδειαν οἰνοποτεῖν.

Ἀφορμὴν ἐκ τούτων τῶν κεφαλαίων λαβόντες οἱ ἰησουῖται παρεπίκραινον ὁσημέραι τοὺς ἐν τῇ Λιτουανίᾳ, Οὐκραΐνῃ, Ποδολίᾳ καὶ Πολωνίᾳ διάγοντας χριστιανοὺς Ῥώσσους, φάσκοντες τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως καλβινίσαι, ὅθεν καὶ ἀδεῶς αὐτοὺς πρὸς τὸν παπισμὸν ἐβιάζοντο. Διὰ ταῦτα καὶ ὁ μητροπολίτης Κιαΐβου Πέτρος ὁ περιφανὴς τὴν ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως συντάξας ἐξέδοτο.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Πατριαρχεία Παρθενίου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, καὶ πατριαρχεία Παρθενίου τοῦ Νέου τοῦ καὶ Κεσκὶν καὶ Γολιὰθ ἐπονομαζομένου· καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἱεροσολύμων Παΐσιον· καὶ ἐκστρατεία κατὰ τῆς Κρήτης.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1640.

Συνεργείᾳ τοίνυν τῶν προσκειμένων τῷ μιαιφονηθέντι Κυρίλλῳ τῷ Λουκάρει πατριάρχης προχειρίζεται ὁ Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος ὁ ἐπονομαζόμενος Γέρων, ἐκλογῇ τῆς συνόδου, κατὰ τὴν ιζ' τοῦ Ἰουλίου, ἡμέρᾳ Κυριακῇ· ὁ δὲ Κύριλλος ὁ ἐκ Βερρόιας ἐξωσθεὶς εἰς τὴν Καρθαγένην ἐξορίζεται, κἀκεῖσε πνιγμῷ ἀποκτείνεται διὰ τῆς τῶν αὐτῶν συνεργείας.

Ὁ πατριάρχης Παρθένιος φέρει τὰ λείψανα Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως εἰς τὸ πατριαρχεῖον, συνεργείᾳ τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ ἔψαλεν αὐτὰ, εἶτα ἔπεμψεν εἰς τὴν νῆσον τῆς Χάλκης καὶ ἐτάφησαν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Παναγίας.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας Βασίλειος βοεβόδας, Ἀλβανίτης ὢν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Ἠπείρου ἐκ προγόνων, ἀπὸ δὲ πατρὸς τοῦ παρὰ τῇ Μαρκιανουπόλει Ἀλβανιτοχωρίου, μέγα δυνάμενος καὶ παρὰ τῇ τῶν Ὀθωμανῶν βασιλείᾳ καὶ παρὰ τῷ κράλῃ τῆς Λεχίας, ἐπρέσβευσεν εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον, καὶ ἔπεμψεν ὁ πατριάρχης Παρθένιος ὁ Γέρων ἀρχιερεῖς εἰς τὸ Γιάσιον καὶ τὸν διδάσκαλον Μελέτιον τὸν Συρίγον· ἐμεσίτευσε δὲ καὶ εἰς τὸν ῥῆγα τῆς Λεχίας, καὶ ἦλθεν ὁ Πέτρος ὁ Κιαΐβου καὶ ἄλλοι τινες πάλιν εἰς τὸ Γιάσιον, ἔνθα συγκροτηθείσης συνόδου κρίνονται πάλιν αἱρετικὰ τὰ 18 κεφάλαια, καὶ ἀναθεματίζονται αὐτά τε καὶ ὁ συγγράψας αὐτά· οὐκ ἀνεθεμάτισαν δὲ οἱ συνοδικοὶ ῥητῶς τὸν Κύριλλον τὸν Λούκαριν, ἐπειδὴ οὐδέποτε ἤκουσαν αὐτοῦ εἰπόντος τι ἢ συγγραψαμένου κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Εἶτα τὴν προῤῥηθεῖσαν ὁμολογίαν τὴν συντεθεῖσαν ὑπὸ Πέτρου τοῦ Κιαΐβου δοκιμάσασα καὶ διορθώσασα ἡ σύνοδος ἐβεβαίωσεν.

Ὁ σουλτὰν Μουρὰτ συλλογιζόμενος καὶ ἑτοιμαζόμενος πρὸ πολλοῦ ἐκστρατεῦσαι κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἐν τῷ ἑτοιμάζεσθαι ἀσθενήσας ἡμέρας 15 θνήσκει, Φεβρουαρίου ά, ἡμέρᾳ Σαββάτῳ, τῇ καὶ ιέ τῆς σελήνης Σεβὰλ, ζήσας ἔτη 31 καὶ βασιλεύσας ἔτη 17, ἐν πολέμοις μὲν ἀλλ' ἐν ἀδιακόπῳ τῇ μέθῃ. Ὑπῆρξε δὲ τυραννικώτατος, καὶ γὰρ τὰς ἀγυιὰς τῆς πόλεως περιπατῶν πλείστους ὅσους ἀδίκως ἐφόνευε νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν· συμποσοῦνται δὲ οἱ φονευθέντες ἀδίκως εἰς χιλιάδας 14, οἱ πλείους γνωστοί τε καὶ ἔνδοξοι.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Ἰπραήμ.

Ἀναγορεύεται δὲ βασιλεὺς μετ' αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ σουλτὰν Ἰπραὴμ, τὸν ἀξιώτατον δηλαδὴ, εἰ καὶ μέθυσον καὶ τυραννικώτατον, διαδεχθεὶς ὁ ἀναξιώτατος, ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ κγ'.

Πυρκαϊὰ εἰς τὸ Φανάρι καὶ Παλατᾶ, καὶ καίονται ἐκκλησίαι· ὅρα Δοσίθ. βιβλ ιά. κεφ. ί. §. θ'.

Οἱ Καζάκοι ἐληλάτουν τὰ παραθαλάσσια τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ἀχθοφόρους νῆας, ἐμποδίζοντες τὴν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διάπλευσιν αὐτῶν καὶ ἀκολούθως τὴν ἐμπορίαν· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Βόσπορον εἰσελθόντες τούτῳ τῷ ἔτει ἐληλάτησαν τὸ παρὰ τῷ Σωσθενείῳ Νεοχώριον. Ὅθεν ὁ σουλτὰν Ἰπραὴμ, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς τοιαύτας ἐφόδους καὶ πειρατείας, κτίζει τὰ δύο κάστρη εἰς τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου τὸ πρὸς τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, καὶ διὰ ὁπλομάχων νηῶν πάσχει νὰ τοὺς ἀποδιώξῃ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Κατιδὼν δὲ ὅτι ἀδύνατον τοῦτο ἐν ὅσῳ ἐστὶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τὸ Ἄζὰκ, ἐφορμᾷ κατ' αὐτοῦ καὶ πολιορκή-

σας ὑποτάσσει, κείμενον παρὰ τῷ στομίῳ τοῦ ποταμοῦ Τανάϊδος, καὶ φονεύει τὸ ἐν αὐτῷ στρατόπεδον ἅπαν τὸ ῥωσσικόν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1641.

Τῆς Μολδοβλαχίας ὁ ἡγεμὼν Βασίλειος βοεβόδας ἐπλήρωσε τὸ χρέος τοῦ πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπέκεινα ὃν τῶν 300 πουγγείων ἄσπρων, καὶ ἐλεύθερον αὐτὸ πάντῃ τοῦ χρέους ἀποκατέστησεν, ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ μηκέτι κατατίειν τοὺς ἀρχιερεῖς ζητείας, βοηθείας, χαράτζια, καὶ ἐράνους· καὶ τόμος συνοδικὸς ἐπὶ τούτῳ παρά τε τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν ἀρχιερέων ἐγένετο· ἀλλ' αἱ ἀλλεπάλληλοι ἀλλαξοπατριαρχεῖαι κενὰ τὰ τοιαῦτα ἀπεδείκνυον. Εἰς εὐχαρίστησιν δὲ ὁ πατριάρχης κρεμάσας ἀπὸ τοῦ τείχους τοῦ ἐν τῷ Φαναρίῳ τῆς Πόλεως τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ὅπερ ἐνέκειτο τῷ πατριαρχείῳ, πέπομφεν εἰς Γιάσιον. Αὕτη ἡ Ἁγία Παρασκευὴ οὐχ ἡ παλαιά ἐστιν ἡ τῇ κς' τοῦ Ἰουλίου μνημονευομένη, ἀλλά τις μεταγενεστέρα ἐκ κώμης τῶν Ἱπποβατῶν πλησίον τῆς Σηλυβρίας.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

(ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ χειρογράφου αἱ σελ. 263—279.)

ἐπιδημοῦντας τρεῖς πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ πρῶτος Παρθένιος οὗτος ὁ Νέος ἠμέλησε τὴν παλαιὰν συνήθειαν, ᾧ τινι καὶ ἡ συνεχὴς ἀνωμαλία καὶ μεταβολὴ τῶν ἐφεξῆς πατριαρχῶν ἔλυσε τὸ καλῶς ἁρμοσθέν.

Οἱ μητροπολῖται μετὰ τοῦδε τοῦ πατριάρχου Παρθενίου τοῦ Νέου τόμον ἐξέδωκαν, τῇ ιδ' τοῦ Δεκεμβρίου, κείμενον ἐν τῷ τῆς Ἐκκλησίας κώδηκι, δι' οὗ ἐθέσπισαν τὸν ἀρχιερέα τὸν μὴ πληροῦντα τὰ συνοδικῶς αὐτῷ ἐπιῤῥιπτόμενα χαράτζια, ζητείας, βοηθείας καὶ τὰ ὅμοια, ἀπροκριματίστως καθαιρεῖσθαι καὶ τῆς ἐπαρχίας ἐξωθεῖσθαι.

Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Παρθένιος ὁ Γέρων, προκάτοχος Ἀμασείας τοῦδε τοῦ Νέου, ἐπανακάμψας ἀπὸ τῆς ἐξορίας εἰς τὴν Χίον, δηλητηρίῳ ἐκεῖσε, ὡς φασιν ἐτελεύτησεν.

Πάπαι τῆς Ῥώμης ἀπὸ ἔτους 1585.

Μετὰ Γρηγόριον τὸν ΙΓ' γίνεται πάπας Σίξτος Ε', ἀπὸ τὸ Μοντάλτο, πόλιν ἰταλικήν, ἀλλ' ἀπὸ γένους ἀσήμου καὶ πτωχοῦ, ἔτει 1585 Ἀπριλίου ζ'.

Τοῦτον, ἀγχόνῃ παρὰ μοναχοῦ τινος φραγκισκάνου πνιγέντα, διεδέχθη Οὐρβανὸς Ζ' ὁ ἀπὸ Ῥώμης, ἔτει σωτηρίῳ 1590 Σεπτεμβρίου ιέ.

Καὶ τοῦτον θανόντα διεδέχθη Γρηγόριος ΙΔ' ὁ ἐκ Μεδιολάνων, ἔτει τῷ αὐτῷ Δεκεμβρίου ιγ'.

Τοῦτον, ἐπισκοπεύσαντα μῆνας ἐννέα καὶ θανόντα, διεδέχθη Ἰννοκέντιος Θ', ἔτει 1591 Ὀκτωβρίου λ', καὶ μετά τινας μῆνας θνήσκει.

Διαδέχεται δὲ αὐτὸν Κλήμης Η' ὁ ἀπὸ Φλωρεντίας, ἔτει 1592 Ἰανουαρίου λ'. Θανόντος τοίνυν τοῦ δουκὸς τῆς Φερράρας, τοὔνομα Ἀλφόνσου-δι-Ἔστα, ἄνευ κληρονόμου παιδὸς, ἔδει τὴν δεσποτείαν αὐτοῦ ὑπὸ τῷ θρόνῳ τῆς Ῥώμης ὑποπεσεῖν, κατὰ τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν νόμους· ὅθεν αὐτοπροσώπως ἐλθὼν εἰς τὴν Φερράραν παρέλαβεν αὐτήν. Εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καρδιναλίους 27, καὶ πλείστους ἐπισκόπους, καὶ τὸ Μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας προσέταξε προπορεύεσθαι αὐτῷ ἐν πολυτελεῖ θήκῃ κεκλεισμένον, ἐφ' ἵππου βασιλικῶς κεκοσμημένου, καὶ ὑπὸ χειρὸς κατασκευαστῆς κατεχόμενον, ὑπὸ πλήθους τε ἐπισκόπων περικυκλούμενον, φανούς τε καὶ λαμπάδας διακεκοσμημένας ταῖς χερσὶ κατεχόντων· καὶ τοιαύτῃ τῇ προπομπῇ εἰσῆλθεν ὁ γεννάδας εἰς τὴν Φερράραν.

Τοῦτον διεδέχθη Λέων ΙΑ' ὁ ἀπὸ Φλωρεντίας, Ἀλέξανδρος Μέδιτζι ὀνομαζόμενος πρότερον ὅταν ἦτο καρδινάλης· ἔγινε δὲ πάπας ἔτει 1605 Ἀπριλίου ά.

Τοῦτον διεδέχθη Παῦλος Ε' ὁ ἀπὸ Ῥώμης, ἔτει τῷ αὐτῷ, Μαΐου τῇ ις'. Ὠνομάζετο πρότερον ἐν τῷ καρδιναλάτῳ Κάμιλλος Βουργίσιος· ὅταν ἔγινε δὲ καρδινάλης ἦγεν ἔτος τῆς ἡλικίας δωδέκατον. Διορίζει διδασκάλους τῶν γλωσσῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μισθωτοὺς, ἑβραϊκῆς δηλαδὴ, ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἀραβικῆς.

Τοῦτον διεδέχθη Γρηγόριος ΙΕ' ὁ ἀπὸ Βονωνίας, ἔτει 1621 Φεβρουαρίου θ'.

Ἡ ἐν τῇ Ἱσπανίᾳ τὸ πρῶτον κινηθεῖσα ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ πότερον, ἡ Θεοτόκος Μαρία συνελήφθη ὑπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν ἢ ἄνευ ταύτης, οὕπω μέχρι τοῦδε κατέληξεν, ἀλλὰ μᾶλλον προεχώρει. Ὅθεν ὁ ῥὴξ τῆς Ἱσπανίας Φίλιππος Δ' ἱκέτευε τόνδε τὸν πάπαν ἵνα ταύτην τὴν ἀμφισβήτησιν διορίσῃ· πρὸς ὃν ἀπεκρίθη τὸ, τὴν ἀίδιον σοφίαν μήπω τοσούτου μυστηρίου τὰ βάθη πεφανερωκέναι· καὶ βούλαν ἐδημοσίευσε ἀπαγορεύων τὸ μή τινα, ἐγγράφως, ἢ λόγοις κατ' ἰδίαν, τολμᾷν διαβεβαιώσασθαι τὴν παρθένον Μαρίαν ἐν ἁμαρτίᾳ συλληφθῆναι· ἀφῃρημένων ἐκείνων οἷς τοῦτο συνεχωρήθη εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, οὕτω δ' ὅμως ὥστε μὴ προκρίματι προσφέρεσθαι διὰ τούτου τοῦ θεσπίσματος τῇ γνώμῃ τῶν διαβεβαιούντων ἄνευ ἁμαρτίας συλληφθῆναι.

Ἐν τῇ Ἰαπονίᾳ πόλεις τινες καὶ βασιλεῖς ἐγένοντο χριστιανοί· ἀλλὰ τῷ ἔτει 1622 καὶ τοῖς ἐφεξῆς διωγμὸς ἀπηνέστατος κατὰ τῶν χριστιανῶν ἠγέρθη.

Διεδέχθη τὸν Γρηγόριον ΙΕ' Οὐρβανὸς Η' ὁ ἀπὸ Φλωρεντίας, ἔτει 1623 Αὐγούστου ς'. Οἱ περὶ αὐτὸν ἀμαθεῖς καταδικάζουσι, τῷ ἔτει 1633, τὸν ἐκ τῆς Πίσσης φιλόσοφον Γαλιλαῖον Γαλιλαίου, ἀποδείξαντα ἐν τῷ βιβλίῳ ᾧ τίτλος, Διάλογος, τὸν μὲν ἥλιον ἐν τῷ κέντρῳ, τὴν δὲ γῆν περὶ αὐτὸν κινητὴν, καὶ εἰρκτῇ παραδεδώκασι πενταετεῖ, μεθ' ἃ ἀπαρνησάμενος τὴν γνώμην αὐτὴν ἠλευθερώθη.

Τῆς Αἰθιοπίας ὁ βασιλεὺς ἐπείσθη ὑπὸ τῶν ἰησουϊτῶν δεχθῆναι τὸν παπισμὸν, καὶ διὰ γραμμάτων ἀρχιερέα αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ πάπα τῆς Ῥώμης τοῦδε τοῦ Οὐρβανοῦ Η'. Ἐπέμφθη οὖν πατριάρχης ὁ Ἱσπανὸς Ἀλφόνσος, καὶ ἔπεισε τὸν βασιλέα, ἔτει 1626, τὸ ἑαυτοῦ βασίλειον ὑποτάξαι τῷ πάπᾳ ἐνόρκως, ὃ καὶ γέγονεν ὅρκῳ τε καὶ συγκατανεύσει καὶ τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ βασιλέως, καὶ πάντων τῶν ἀνθυπάτων καὶ προὐχόντων καὶ κληρικῶν καὶ μοναχῶν τῆς Χαμπεσίας, καὶ τῶν ἐκ βασιλικοῦ αἵματος γυναικῶν· ἀπηγόρευσε δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλφόνσος μηκέτι χειροτονίας ἀποτελεῖσθαι παρὰ τῶν μητροπολιτῶν τοῦ ψευδοπατριάρχου Ἀλεξανδρείας Κόπτου, καὶ πάντας ἔπεσθαι ταῖς παπισταῖς ἐκέλευσεν. Ἀλλ' ἐπεὶ, διὰ τὴν καινοτομίαν καὶ τὴν μεταβολὴν τῆς θρησκείας, τὸ βασίλειον ὑπὸ διαφόρων ἀποστασιῶν καὶ φόνων ἐπιέζετο, ὁ βασιλεὺς διενοήθη τὴν ἀρχαίαν ἀνορθώσασθαι ἀλεξανδρινὴν, ὡς ἔλεγε, πίστιν· οὗ γενομένου πανδήμῳ συγκατανεύσει, καταπέπτωκεν εὐθὺς ἡ παπιστικὴ θρησκεία, καὶ ἀνωφελεῖς ἐγένοντο οἱ πόνοι καὶ δαπάναι καὶ αἱματοχυσίαι τῶν παπῶν, αἱ εἰς τόδε διὰ τὴν σπορὰν τοῦ παπισμοῦ ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν Χαμπεσῶν γεγονυῖαι. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως Οὐσιέου, ἔτει 1632, ἀπώσατο τῆς βασιλείας ὁ υἱὸς αὐτοῦ τόν τε Ἀλφόνσον καὶ τοὺς ἰησουΐτας, ὧν οἱ πλείους τῇ ἀλεξανδρινῇ πίστει ἐναντιωθέντες κολάσεσιν ὑπεβλήθησαν· καὶ οἱ ἐκεῖσε ὑπὸ τοῦ Ἀλφόνσου τοῦ παπικοῦ καταλειφθέντες ἀνηρτήθησαν ἅπαντες· ὅ τε Βερνάρδος, ὁ τοῦ ψευδοπατριάρχου Ἀλφόνσου βικάριος, δι' ἀγχόνης τὸν βίον κατέστρεψε, καὶ δύο καπουκῖνοι, βουληθέντες τὴν παπικὴν θρησκείαν διαβεβαιῶσαι ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ, λιθοβολισμῷ ἐφο-

1645—

νεύθησαν, καὶ μετὰ τούτους ἄλλοι τρεῖς πελέκει τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν.

Φιλομαθὴς δ' ἐγένετο ὁ πάπας οὗτος Οὐρβανὸς Η'.

Αἴτιον τοῦ κατὰ τῆς Κρήτης ὀθωμανικοῦ πολέμου.

Αἱ νῆσοι ἅπασαι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, πλὴν τῆς Κρήτης, ἦσαν ὑπὸ τῇ ἐξουσίᾳ τῶν Ὀθωμανῶν· ὥριζον οἱ Ἐνετοὶ τὴν Κρήτην. Οἱ μαλταῖζοι πειραταὶ ἐνοχλοῦντες τὰς ὀθωμανικὰς ἀχθοφόρους νῆας καὶ κατακρατοῦντες αὐτῶν κατέφευγον εἰς τὴν Κρήτην· οἱ ἔμποροι ὑποχείριοι τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας οἵ,τε μουσουλμάνοι οἵ,τε χριστιανοί, προσεκλαίοντο πάντοτε κατὰ τῶν Ἐνετῶν ὡς διδόντων ἄσυλον εἰς τὴν Κρήτην τοῖς μαλταίζοις πειραταῖς. Καὶ ταῦτα μὲν συνεχῶς· ἀλλὰ τῷδε τῷ ἔτει σωτηρίῳ 1645 καὶ τοῦ Χιτζρὲ 1055, Σουμπουλ-ἀγᾶς ὁ κιζλὰρ-ἀγασὴς, ἐλευθερωθεὶς τῆς ἐπιστασίας του,καὶ ὁ μουλλᾶς τῆς Μέκκας καὶ ὁ τῆς Προύσης Μεχμὲτ-ἐφένδης, ἐπιβάντες νηὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐξέπλεον· καθ' ὁδὸν ἀπαντῶσιν αὐτοὺς οἱ Μαλταῖζοι, καταπολεμοῦσι παρὰ τῇ Κρήτῃ, φονεύουσι τὸν κιζλὰρ-ἀγασὴ, τὸν καπετάνον τῆς νηὸς καὶ τοὺς δύο μουλλάδες, καὶ ἐγκρατεῖς γίνονται τῆς νηὸς, πλουσιώτατα πεφορτισμένης, καὶ ἀποκομίζουσι τὸ λάφυρον εἰς τὴν Κρήτην· ἔδωκαν μέρος τοῦ φορτίου τῷ γκενεράλῃ, ὅθεν αὐτὸς ἀφῆκεν αὐτοὺς ἀπελθεῖν εἰς τὴν Μάλταν μετὰ τῶν λοιπῶν λαφύρων. Τούτων οὕτω γενομένων βουλεύεται ὁ σουλτὰν Ἰπραὴμ τοῖς προὔχουσι τῆς βασιλείας του, καὶ ἀποφασίζεται ὁ κατὰ τῶν Ἐνετῶν πόλεμος διὰ τὴν ὑπαγωγὴν τῆς Κρήτης, καὶ προβάλλεται αἴτιον τῆς διαλυθείσης εἰρήνης τὸ νὰ δίδουν ἄσυλον οἱ Ἐνετοὶ τοῖς μαλταίζοις πειραταῖς. Ὅθεν ἑτοιμάζεται ὁ στόλος, διορίζεται στρατηγὸς ὁ Μουσὰ-πασσᾶς καὶ ὁ κοὺλ-κεχαγιασὴς Μουρὰτ-ἀγᾶς, καὶ ἀρχιθαλάσσιος τοῦ στόλου διορίζεται ὁ καπετὰν Ἰσοὺφ-πασσᾶς.

Λύσαντες οὖν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως φθάνουσιν εἰς τὴν Κρήτην. Ἔστι δὲ ἡ Κρήτη μείζων τῶν νήσων τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἔχει μῆκος ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν μίλια 200 καὶ πλάτος μίλια 60· γόνιμος ἡ γῆ καὶ ζώων ἰοβόλων καὶ θηρίων ἀμέτοχος. Ἐν αὐτῇ εὑρέθησαν τὸ πρῶτον οἱ κανόνες τῆς πολιτικῆς ζωῆς, καὶ αἱ τέχναι ὁποῦ συντείνουν εἰς στολισμὸν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἡ μουσική· πολυάριθμοι ἦσαν αἱ κῶμαι αὐτῆς καὶ οἱ κατοικηταὶ αὐτῆς. Ἐξουσίασαν αὐτὴν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπὶ πολὺ, ὕστερον ὑπέταξαν οἱ Σαρακηνοὶ τῆς Ἱσπανίας διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ἔτει τοῦ Χιτζρὲ 204 Χακὶμ ὁ υἱὸς τοῦ Χασὰν ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Μπένι-Οὐμιγιέδων, βασιλεύων εἰς τὴν πόλιν Κορδοὺ τῆς Ἱσπανίας, πάσχει ἀπὸ ἀνταρσίαν· καταπολεμεῖ ταύτην φονεύσας τοὺς πλείω καὶ συγχωρήσας πολλοὺς ἐπὶ ὑποσχέσει τοῦ ἀναχωρῆσαι ἐκεῖθεν· ὅθεν οἱ ἀποστᾶται μὲ 30 νῆας ἐκ τῆς Ἱσπανίας λύσαντες ἦλθον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἀβδουλλὰχ ὁ υἱὸς τοῦ Ταχὶρ, ἡγεμὼν τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ μέρους τῶν Περσῶν, ἀπάρας τοῦ Καΐρου, μητροπόλεως δηλαδὴ τῆς Αἰγύπτου, ἐκστρατεύει κατ' αὐτῶν καὶ διώκει ἐκεῖθεν. Ὅθεν

—1646

βίᾳ ἀπάραντες ἔρχονται εἰς τὴν Κρήτην, ὑποτάσσουσιν αὐτὴν μετὰ πολλὰ καὶ κατοικοῦσιν ἐκεῖ. Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει μαθὼν ταῦτα πέμπει κατ' αὐτῶν μέγαν στόλον· κατετροπώθησαν οἱ Σαρακηνοὶ, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν κατακόπτουσι τὸν τοῦ βασιλέως στρατὸν τὸ σύνολον, καὶ συμφωνήσαντες μὲ τὸν βασιλέα Μιχαὴλ ἀποκαθιστῶσι δυνάστην τῆς Κρήτης τὸν Ὀμρού, οὗ οἱ διάδοχοι ἐβασίλευσαν ἐκεῖσε ἔτη 80. Εἰς τὸ ἑξῆς ὁ βασιλεὺς τῆς Πόλεως, ἔτει τοῦ Χιτζρὲ 284, πέμπει τὸν στρατηγόν του Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, ὅστις ἐλθὼν λυτροῦται τὴν Κρήτην μετὰ πολλὰ τῆς τῶν Σαρακηνῶν τυραννίας. Μετὰ μικρὸν δὲ ἀποστατεῖ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς κατὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως Ἰσαακίου, τοῦ καὶ καθαιρεθέντος τῆς βασιλείας καὶ φονευθέντος, καὶ ὁ ἀδελφοκτόνος πάσχει ἀγαγεῖν εἰς χεῖρας τὸν υἱὸν τοῦ Ἰσαακίου, Ἀλέξιον καὐτὸν τοὔνομα, ὅστις φεύγων τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς εὗρεν ἄσυλον παρὰ τοῖς Ἐνετοῖς, καὶ βοηθηθεὶς παρ' αὐτῶν τε καὶ τῶν Φραντζέζων καὶ Ἱσπανῶν ἔρχεται μὲ στόλον τῶν Ἐνετῶν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἕως εἰς τὸ Καδίκιοϊ· φεύγει ὁ ἀδελφοκτόνος ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἀπροετοίμαστος εἰς πόλεμον, καὶ ὁ νέος Ἀλέξιος βασιλεύει αὐτῆς, καὶ εὐγνωμοσύνης χάριν παραχωρεῖ τὴν Κρήτην τῷ ῥηγὶ τῶν Ἱσπανῶν, αὐτῷ τε καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ (ὢ τῆς μωρίας!). Ἐξουσίασαν αὐτὴν οἱ Ἱσπανοὶ μέχρις ἔτους τοῦ Χιτζρὲ 520, καθ' ὃ ἠγόρασαν αὐτὴν πολλοῦ τιμήματος παρὰ τῶν Ἱσπανῶν οἱ Ἐνετοὶ, καὶ ἐξουσίαζον μέχρι τῆς βασιλείας τοῦδε τοῦ σουλτὰν Ἰπραήμ.

Οὗτινος ὁ στρατὸς τανῦν ἐπιβάντες τῆς νήσου πολιορκοῦσι τὴν πόλιν Χανιὰ, ἥτις παραδίδοται τοῖς Ὀθωμανοῖς μετὰ πολιορκίαν 50 ἡμερῶν· καὶ ἀνακτίσαντες τὰ κρημνισθέντα μέρη τοῦ κάστρου, μέρος τοῦ στόλου ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ μέρος ἔμεινεν ἐκεῖσε διὰ τὴν ὑπαγωγὴν τῆς νήσου ὁλοκλήρως.

Ὁ Χουσεὶν-πασσᾶς ἔρχεται μετὰ μικρὸν μὲ νέας δυνάμεις, γίνονται πόλεμοι πολλοὶ μὲ αἱματοχυσίαν πολλὴν καὶ μὲ φθορὰν πολλῶν Ὀθωμανῶν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1646.

Ἀλλὰ μετὰ πολλὰ ὑποτάσσει τὴν νῆσον ὁλόκληρον σὺν τοῖς ὀχυρώμασιν αὐτῆς, πλὴν τῆς περιφήμου ἰσχυρᾶς πόλεως ἣ ὄνομα Κάνδια.

Τούτῳ τῷ ἔτει γίνεται πατριάρχης Ἀντιοχείας Μιχαὴλ ὁ ΣΤ', διαδεχθεὶς τὸν θανόντα Εὐθύμιον τὸν Γ', πατριαρχεύσαντα ἔτη 43.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Πατριαρχεία τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας Ἰωαννικίου, καὶ δευτέρα πατριαρχεία Παρθενίου τοῦ Νέου, καὶ δευτέρα τοῦ Ἰωαννικίου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1647.

Ὁ πατριάρχης Παρθένιος ὁ Νέος, μὴ προσμένων ταῖς ἀγρυπνίαις καὶ μακραῖς ἀκολουθίαις τῆς ἐκκλησίας, ἐγκαλεῖται διὰ τὴν πρὸς αὐτὰς ἀμέλειαν καὶ καθαιρεῖται, Νοεμβρίου ιή, πατριαρχεύσας ἔτη δύο καὶ μῆνας δύο, καὶ ἐξωσθεὶς τοῦ θρόνου ἐξορίζεται, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν θρόνον Ἰωαννίκιος ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας. Ὁ δὲ Παρθένιος καθ' ὁδὸν φυγὼν ἦλθεν εἰς Γιάσιον πρὸς τὸν Βασίλειον βοεβόδαν.

Τὸν Ἀλεξανδρείας Γεράσιμον, πατριαρχεύσαντα ἔτη εἰκοσιπέντε καὶ θανόντα, διεδέχθη τῷ δε τῷ ἔτει Μητροφάνης ὁ Κρητόπουλος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1648.

Ὁ δὲ Ἰωαννίκιος, πατριαρχεύσας μῆνας ἕνδεκα καὶ ἔτος ἕν, ἐξεβλήθη τοῦ πατριαρχείου, Ὀκτωβρίου κθ', καὶ ἄκων ὑπὸ Παρθενίου τοῦ Νέου,

Δευτέρα πατριαρχεία Παρθενίου τοῦ Νέου.

Ὅστις καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν θρόνον τὸ δεύτερον συνεργείᾳ τοῦ Βασιλείου βοεβόδα, ὁ ξ ύ ς τε καὶ κ ε σ κ ί ν ης καὶ Ν έ ο ς ἐπιλεγόμενος.

Μάξιμος ἐκ Καλλιουπόλεως, μαθητὴς Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, ἐν τῇ Εὐρώπῃ χαριζόμενος τοῖς καλβινισταῖς, εἰς τὴν ἁπλῶς φράσιν τῶν Ἑλλήνων μετενήνοχεν ἅπασαν τὴν Καινὴν Διαθήκην, ἣν τυπώσαντες οἱ τὰ τοῦ Καλβίνου φρονοῦντες πλείστας βίβλους προσήνεγκαν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τὸν πατριάρχην Παρθένιον κατέπεισαν διανεῖμαι αὐτὰς τοῖς χριστιανοῖς πρὸς ψυχικὴν ὠφέλειαν. Ὁ δὲ Συρίγου Μελέτιος ἐπ' ἀμβωνος ἀθέσμως ταῦτα γίνεσθαι παρὰ τὸ τῆς ἐκκλησίας ἔθος δείξας τῷ λαῷ, ἀναθέματι ὑπεβλήθη ὅ,τε μεταφράσας καὶ ὁ ἀναγινώσκων καὶ ὁ συνεργῶν ἐπὶ τῇ αὐτῶν συστάσει. Εἶτα ἐξωρίσθη ὁ Συρίγος εἰς τὴν Χίον παρὰ τοῦ πατριάρχου ἐπ' ἄλλαις αἰτίαις· ὅρα Δοσίθ. βιβλ. ιά κεφ. ί § δ'.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1649, τοῦ Χιτζρὲ 1059.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1645 μέχρι τοῦδε ἀδιακόπως κατεπολεμεῖτο ἡ Κάνδια παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ἀλλ' οὐδὲν ἤνυον· καὶ ὁ σουλτὰν Ἰπραὴμ πάντοτε μὲν νέας δυνάμεις ἔπεμπε κατ' αὐτῆς καὶ ἀδιακόπως προετοιμασίας ἡτοίμαζεν, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ ἀσελγείαις, σπατάλαις καὶ φαυλότησιν ἀείποτε προσέκειτο. Ὅθεν καταβιβάζουσιν αὐτὸν μάλα ἀτίμως τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, καὶ ἀπαγαγόντες εἰς τὴν εἱρκτὴν τῶν Γ ε δ ὶ-Κ ο υ λ ά δ ω ν κτείνουσιν ἀνηλεῶς, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου, βασιλεύσαντα ἔτη ἐννέα καὶ γεννήσαντα υἱοὺς ἐννέα, Σελὶμ, Ὀσμὰν, Μεχμὲτ, Ἀχμὲτ, Σουλεϊμὰν, Μουρὰτ, Τζιχαγκὶρ, Παγιαζὶτ, Ὀρχάν· (τούτων οἱ ἓξ κομιδῇ νέοι ἀπέθανον· οἱ δὲ τρεῖς, Μεχμὲτ δηλαδὴ, Σουλεϊμὰν καὶ Ἀχμὲτ ἐφεξῆς ἐβασίλευσαν·) τοὺς δὲ αὐλικοὺς τοῦ ἔσω παλατίου, λευκούς τε καὶ μέλανας, ἐκδείραντες ἐκρέμασαν αὐτῶν τὰ σώματα ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ πλατάνων.

Βασιλεία τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ τοῦ Δ'.

Ἀναβιβάζουσιν οὖν οἱ ἀντάρται εἰς τὸν θρόνον τῆς βασιλείας τὸν μείζονα μὲν τῶν υἱῶν αὐτοῦ Μεχμὲτ, ἄγοντα δὲ ἔτος τῆς ἡλικίας ἕβδομον· καὶ γίνεται βεζίρης ὁ ἐξ Ἀρμενίων Σουλεϊμὰν-πασσᾶς.

Τὰ ἐπὶ τῆς παιδιώδους αὐτοῦ ἡλικίας συμβάντα ὑπὸ τῇ ἐφορείᾳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἄλλων 12 μεγιστάνων.

Ὅταν ἐγεννήθη οὗτος ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ὁ Δ' εἶχε τὸ κῦρος ἀκόμη ὁ νόμος καὶ ἡ συνήθεια τῶν βασιλέων τῆς Τουρκίας, τὸ νὰ ἁρπάζουν δηλαδὴ τὰ τέκνα τῶν ὑποχειρίων αὐτοῖς Χριστιανῶν ῥωμαίων ἀντὶ δασμοῦ, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἄῤῥενα τουρκίζοντες κατέτατταν εἰς τὸ στρατιωτικὸν, τὰ δὲ θήλεα διένεμον τοῖς προὔχουσι διὰ ἐκδουλεύσεις οἰκιακὰς ἢ διὰ ἀσελγείας· ὅθεν ἡ μήτηρ τοῦδε τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ ἔτυχε νὰ ἦναι θυγάτηρ ἱερέως τινος, ἣν τινα ἐπὶ τοῦ σουλτὰν Μουρὰτ λαβόντες ἀντὶ δασμοῦ ἔδωκαν εἰς τὸν σουλτάνον διὰ τὴν πολλὴν της εὐμορφίαν. Αὕτη οὖν ἐστιν ἡ ἐπὶ τοῦδε τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ τοῦ Δ' περίφημος Βαλιδὲ, ἡ τοσαῦτα κατορθώσασα συνετῶς ἐπὶ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας τοῦ παιδὸς αὐτῆς βασιλέως.

Ὅθεν μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ υἱοῦ της μετεπέμψατο τὴν μητέρα της καὶ ἠθέλησε νὰ συγκατοικῇ μαζή της ἐν τοῖς ἀνακτορίοις· ὃ καὶ ἐγένετο ἐπὶ

πολὺ, καὶ προτραπεῖσα πολλάκις καὶ διαφόρως εἰς τὸ νὰ τουρκίσῃ οὐκ ἠθέλησε ποσῶς, καὶ τέλος θανοῦσαν χριστιανὴν ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ προστάξας τὸν πατριαρχεύοντα Κωνσταντινουπόλεως Παρθένιον τὸν Νέον λίαν ἐντίμως τῷ τάφῳ παρέδωκε.

Διέτριβεν εἰς τὴν Πόλιν ἐπὶ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ μαζὶ μὲ ἄλλους πασσάδες καὶ τις πασσᾶς πτωχὸς, τοὔνομα Κιοπρουλὴ Μεχμὲτ-πασσᾶς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1650.

Ὁ πατριάρχης Παρθένιος διεβλήθη πρὸς τὸν βεζίρην ψευδῶς ὑπὸ τοῦ Παυλακίου καὶ ἄλλων τινων, καὶ καταβιβασθεὶς τοῦ θρόνου καὶ ἐν ἀκατίῳ βληθεὶς ἐπὶ τὸ ὑπερόριος γενέσθαι, ἀποκτείνεται ἐν αὐτῷ καὶ τῇ θαλάσσῃ ῥίπτεται, κατὰ μῆνα Μάϊον, πατριαρχεύσας ἔτη δύο καὶ μῆνας ἕξ.

Δευτέρα πατριαρχεία Ἰωαννικίου τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας.

Ἀναβιβάζεται δὲ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον τὸ δεύτερον ὁ αὐτὸς Ἰωαννίκιος ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας.

Πρέσβυς τοῦ Περσῶν βασιλέως ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ συγχαρῇ τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ διὰ τὸν εἰς βασιλείαν ἀναβιβασμόν του· ἔτυχε μεγάλης ὑποδοχῆς, καὶ προσετάχθησαν πάντες οἱ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει πασσάδες νὰ τὸν δεξιωθοῦν κατὰ σειρὰν ἕκαστος, ἀπὸ πρώτου τοῦ βεζίρη, μὲ πολυέξοδα φαγοπότια καὶ μουσικοὺς καὶ κωμῳδοποιούς. Ἔσχατος πάντων, ὡς πτωχότερος, ἔκαμε τὸ ζιαφέτι ὁ Κιοπρουλὴ Μεχμὲτ-πασσᾶς, καὶ πληρώσας τῷ Ῥωμαίῳ Λάσκαρει καὶ ἀρχηγῷ τῆς φατρίας τῶν κωμῳδοποιῶν γρόσια μόνον 200, ἠτιμάσθη παρ' αὐτοῦ ὡς λαβόντος παρὰ τῶν λοιπῶν πασσάδων ἀνὰ γρόσια 400 διὰ τὸ κόλι τῶν λεγομένων τζεγκίδων· ἦν δὲ οὗτος ὁ Κιοπρουλὴς Ἀλβανίτης καὶ υἱὸς ἱερέως· ἡ μήτηρ ἀπέθανεν ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι, καὶ αὐτὸς ἐξώμοσεν ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας εἰκοστὸν, καὶ διὰ τὸ ὁμιλῆσαι γάμῳ ἔν τινι χώρᾳ κειμένῃ ἄνωθεν τῆς Σινώπης, Κιοπρὶ λεγομένῃ, ὠνομάσθη Κιοπρουλής.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Τρίτη πατριαρχεία Ἀθανασίου τοῦ Πατελαρίου, καὶ πατριαρχεία Παϊσίου τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης, καὶ τρίτη πατριαρχεία Ἰωαννικίου τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1651.

Ὁ ἀπὸ ἔτους 1650 πατριαρχεύων ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ θρόνῳ Ἰωαννίκιος ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας, προστὰς τοῦ θρόνου ἐνιαυτὸν καὶ ἡμέρας δεκατρεῖς φυγὰς ἐγένετο, καὶ παρὰ τοῦ βεζίρη ἐνδύεται τὸ ἔνδυμα, κατὰ τὸν Δοσίθεον, Μαΐου ε', Κύριλλος ὁ Κορίνθου, ἢ κατ' ἄλλους Τορνόβου, ὁ καὶ Σπανὸς ἐπικληθεὶς, ὅστις ἐπὶ ἡμέρας ὀκτὼ διατρίβει ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἄνευ τοῦ μετατεθῆναι εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον. Ἐνδύεται δὲ τὸ ἔνδυμα παρὰ τοῦ βεζίρη Ἀθανάσιος ὁ Πατελάριος τὸ τρίτον, περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαΐου τοῦδε τοῦ ἔτους· ἀλλὰ μετὰ ἡμέρας τεσσαράκοντα παραιτεῖται τοιαύτῃ παραιτήσει.

« Ἡ Μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς γράμματος δηλοποιεῖ ὅτι, » μετὰ τὸ λαβεῖν με ἤδη τὸν ἡμέτερον ἁγιώτατον Οἰκουμενικὸν πατριαρ» χικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ εἰσελθεῖν εἰς αὐτὸν ἡμέρας ἱ» κανὰς, καὶ μὴ δυνηθῆναι ἀπολογηθῆναι καὶ ἀναδεχθῆναι καὶ βαστάζειν » τὰ βασιλικὰ συνήθη δίκαια καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδά τε καὶ βάρη τῆς πατριαρ» χείας, ἀνεχώρησα τοῦ πατριαρχείου, καὶ μὲ οἰκείαν βούλησιν καὶ θέλησιν » καὶ ἀβίαστον τρόπον ποιῶ παραίτησιν τοῦ πατριαρχικοῦ αὐτοῦ θρόνου, » καὶ οὐχὶ τῆς ἀρχιερωσύνης μου. Ἐχέτω δὲ ἄδειαν ἡ ἱερὰ σύνοδος τῶν ἀρ» χιερέων ἐκλέξαι κανονικῶς ὃν ἂν ἐθέλοιεν ποιῆσαι πατριάρχην Κωνστα» τινουπόλεως· ἐγὼ δὲ ἡσυχίᾳ διάξω τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. Ὅθεν εἰς ἀσφά» λειαν καὶ ἔνδειξιν πᾶσι δέδωκα τὴν παροῦσάν μου ἀβίαστον καὶ οἰκειο» θελῆ παραίτησιν, καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ ἱερῷ κώδηκι τῆς τοῦ Χριστοῦ » Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἔτει αχνά ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ Ἰνδικτιῶνος ε'».

Ἀπὸ τὴν σύνταξιν ταύτης τῆς παραιτήσεως ἠμπορεῖ πᾶς τις νὰ γνωρίσῃ πόση καὶ ποία ἀμάθεια κατεκράτει τότε τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει.

Ἡ ὑπογραφὴ

« Ὁ πρώην πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀθανάσιος στέργω τὰ ἄ» νωθεν ».

1651—

Πατριαρχεία Παϊσίου τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης.

Τούτου οὖν μετὰ τὴν παραίτησιν, ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ κοινῇ τῶν παρευρεθέντων ἀρχιερέων, κληρικῶν τε καὶ ἀρχόντων, ἀνάγεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Παΐσιος ὁ ἀπὸ Λαρίσσης ὁ Λέσβιος, Ἰουλίου θ'.

Ἀκολουθεῖ ἀδιακόπως ὁ κατὰ τῆς ἐν τῇ Κρήτῃ ὀχυρωτάτης πόλεως σφοδρότατος πόλεμος· ἀλλ' οὐδὲν ἀνύουσιν οἱ Ὀθωμανοί, καὶ παρετάθη ἔτη 27.

Μητροφάνην τὸν Κρητόπουλον, πατριαρχεύσαντα τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας ἔτη τέσσαρα καὶ θανόντα, διεδέχθη τῷδε τῷ ἔτει ὁ Νικηφόρος, κανονικῶς ἀναβιβασθεὶς εἰς τὸν ἀποστολικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας θρόνον. Ἀλλὰ καὶ ὡς, ἐλθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον ἵνα ἀποδημήσῃ εἰς τὴν Ἰβηρίαν, χρέους ἕνεκεν τοῦ ἀποστολικοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας θρόνου, παρηνωχλήθη παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τοῦδε τοῦ Παΐσίου, καὶ ἐπλήρωσεν αὐτῷ δύο χιλιάδας γρόσια, ἵνα μὴ πλάτῃ κατ' αὐτοῦ αἰτίας μιαράς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1652.

Οἱ σπαχίδες κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἀποστατοῦσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πολλῇ τῇ ὁρμῇ· φονεύουσι πλείστους ὅσους τῶν ἐν τέλει, ἐν οἷς καὶ τὸν βεζίρην καὶ τοὺς λοιποὺς ὅλους τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πασσάδες πλὴν τοῦ Κιοπρουλῆ Μεχμὲτ-πασσᾶ, ὅστις διὰ τὴν πτωχείαν ἔφυγε τὸν θάνατον. Ἡ ὁρμὴ τῆς ἀνταρσίας μετριάζει, καὶ ὁ κιζλὰρ-ἀγᾶς καὶ ὁ σιλαχδάρης ἀπὸ ἔλλειψιν προσώπων κινηθέντες μεταπέμπονται εἰς τὰ ἀνακτόρια τὸν Κιοπρουλὴ Μεχμὲτ-πασσᾶν, δίδουσιν αὐτῷ τὴν τοῦ βασιλέως σφραγίδα, καὶ τὸν κάμνουν βεζίρην, νομίζοντές τον ἁπλῶς ὅτι θέλει εἶναι ἓν ὄργανον τῆς δυνάμεώς των διὰ νὰ ἐκτελῇ τὰ παρ' αὐτῶν προσταττόμενα, καὶ εἰπόντες αὐτῷ νὰ μὴ λησμονήσῃ τοὺς αἰτίους τῆς ὑψώσεώς του· ὅθεν οὐδὲν ἐποίει χωρὶς τῆς συμβουλῆς καὶ ἀδείας αὐτῶν, καὶ περὶ πάσης ὑποθέσεως γράφων καὶ ζητῶν τὴν γνώμην αὐτῶν ἐλάμβανε τὰς ἀποκρίσεις αὐτῶν ἐγγράφως, καὶ ἐφύλαττε τὰ ἔγγραφα αὐτῶν ἐπιμελῶς.

Τὸν Ἀντιοχείας πατριάρχην Μιχαὴλ τὸν ΣΤ', πατριαρχεύσαντα ἔτη ἓξ καὶ θανόντα, διεδέχθη Ἰωακεὶμ ὁ Ε', τὴν ἐπίκλησιν Βενζαγιάδης.

Ἐν τῇ Κολχίδι μοναστήριόν ἐστιν ὀρθοδόξων μοναχῶν ᾧ ὄνομα Κιαλιγγίλα.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1654.

Τρίτη πατριαρχεία Ἰωαννικίου.

Ὁ πατριάρχης Παΐσιος, προστὰς τοῦ θρόνου ἔτη τρία, ἀπεχώρησεν αὐτοῦ

—1655

κρυφίως διὰ τὰς ἐνοχλήσεις τοῦ χρέους, ἀφανὴς γενόμενος, καὶ ἀναβιβάζεται πάλιν τὸ τρίτον ὁ προρρηθεὶς Ἰωαννίκιος ὁ Β' ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας, περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου μηνός. Προστὰς δὲ τοῦ θρόνου μῆνας ἕνδεκα τῇ εἰρκτῇ ἐμβάλλεται ὑπὸ τοῦ καίστορος διὰ χρέη, ἐν ᾗ διαμείνας ἡμέρας 16 παραιτεῖται, εἰληφὼς παρὰ τῆς τῶν ἀρχιερέων ὁμηγύρεως διὰ τὰ ἴδια προζωάρκεια τὰς διδομένας τῇ ἐκκλησίᾳ ζητείας παρὰ τῶν Κυκλάδων νήσων.

Ὅτι ἐπληρώθη ἅπαν τὸ χρέος τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου παρὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδοβλαχίας Βασιλείου βοεβόδα εἴρηται τῷ ἔτει 1641. Ἀπὸ τότε οὖν εἰς διάστημα ἐτῶν 13 πῶς ἐπεφορτίσθη πάλιν τοσοῦτον χρέος, ὥστε καὶ Ἀθανάσιον τὸν Πατελάριον καὶ Ἰωαννίκιον παραιτηθῆναι, καὶ τὸν Παΐσιον φυγεῖν διὰ τὸ χρέος, ἂς τὸ συμπεράνῃ ὁ ἀναγνώστης, καὶ ἂς περιγράψῃ τὰς αἰτίας ὅποιος θέλει. Παρατρέχω οὖν τὸ ὅτι τοιούτους καρποὺς δὲν ἔπρεπε νὰ τρυγᾷ ὁ θρόνος αὐτὸς ἀπὸ τὸ σύστημά του· τριπλῶς γὰρ κατεσκάπτοντο οἱ θεμέλιοι τοῦ ἀποστολικοῦ αὐτοῦ θρόνου· πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς ὁρμῆς τῶν ἐπιβαίνειν κατατολμώντων παρανόμως· δεύτερον ἀπὸ τὴν διαγωγὴν τῶν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐνδημούντων μητροπολιτῶν· καὶ τρίτον ἀπὸ τὰς φατρίας λαϊκῶν τινων ἀρχόντων συμφωνούντων τοῖς ῥηθεῖσι μητροπολίταις διὰ τὰ ἴδια τέλη, αἰσχροκερδῆ θελήματα καὶ ἀξιομισήτους σκοποὺς, καὶ πολλάκις βιαζόντων καὶ καταδυναστευόντων πατριάρχην τε καὶ τοὺς ἐνδημοῦντας ἀρχιερεῖς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν αἰσχροκερδειῶν αὐτῶν. Μία τοιαύτη ἐλεεινὴ κατάστασις τοῦ ἀποστολικοῦ αὐτοῦ θρόνου εὐκόλως ἐκίνει τὰ δάκρυα εἰς τοὺς εὐγνώμονας τῇ μητρὶ αὐτῶν ἐκκλησίᾳ θεατὰς μὲ μεγάλην κατάκρισιν καὶ ἀρὰς κατὰ τῶν πρωταιτίων της.

Τὸν Ἀλεξανδρείας Νικηφόρον, πατριαρχεύσαντα ἔτη τρία καὶ θανόντα, διεδέχθη Ἰωαννίκιος ὁ ἀπὸ Βερρόιας τῆς ἐν τῇ Συρίᾳ, ἥτις τουρκιστὶ λέγεται Χαλέπι.

ΚΕΦ. Λ'.

Δευτέρα πατριαρχεία τοῦ ἀπὸ Τορνόβου Κυρίλλου, καὶ δευτέρα τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης Παϊσίου, καὶ πρώτη Παρθενίου τοῦ ἀπὸ Χίου.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1655.

Παραιτησαμένου οὖν τοῦ Ἰωαννικίου ἀνάγεται τὸ δεύτερον εἰς τὸν θρό-

νον Κύριλλος ὁ ἀπὸ Τορνόβου, περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἰουλίου, καὶ διαμείνας ἡμέρας 14, ἐξορίζεται ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων εἰς τὴν Κύπρον ὡς ἐπιβάτης, καὶ ἀναβιβάζεται τὸ δεύτερον εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ προρρηθεὶς Παΐσιος ὁ ἀπὸ Λαρίσσης.

Ὁ βεζίρης Κιοπρουλὴ Μεχμὲτ-πασσᾶς, ἀσχάλλων ἐπὶ τῇ δυνάμει τοῦ σιλαχδὰρ καὶ τοῦ κιζλὰρ ἀγασὶ, μεταπέμπεται τοὺς προεστῶτας τῶν σπαχίδων κρυφίως, καὶ δείξας αὐτοῖς τὰ ἔγγραφα αὐτῶν καὶ ἐκτραγῳδήσας τὴν τοιαύτην αὐτῶν αὐθάδειαν παρεκίνησεν αὐτοὺς πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν παιδείαν· ὅθεν οἱ σπαχίδες ὁρμήσαντες σωρηδὸν εἰς τὰ ἀνακτόρια ζητοῦσι τὴν καρατομίαν αὐτῶν τε τῶν δύο καὶ πάντων τῶν συμφώνων αὐτοῖς, ὡς αἰτίων τῆς πρὸ μικροῦ γενομένης ἀνταρσίας. Τούτων οὖν φονευθέντων ἔμεινεν ὁ Κιοπρουλὴς πληρεξούσιος, καὶ ἡ περίφημος Βαλιδὲ, δι' ἧς τὰ πάντα κατεπράττοντο, μικρόν τι ἀνεχαιτίσθη· καὶ διέφθειρεν ὕστερον ὁ Κιοπρουλὴς κατ' ὀλίγον καὶ τοὺς τὸ ἀνταρτικὸν αὐτὸ κίνημα κινήσαντας σπαχίδες, εἰς τρόπον ὁποῦ περὶ τὰ τέλη τοῦδε τοῦ ἔτους οὐδέ τις αὐτῶν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει εὑρίσκετο.

Τὰς ἡνίας οὖν τῆς βασιλείας διέπων μόνος ὁ Κιοπρουλὴ Μεχμὲτ-πασσᾶς ἐγέμισε τοὺς θησαυροὺς οὓς ἀπεκένωσεν ἡ ἀσωτεία τοῦ σουλτὰν Ἰπραὴμ, καὶ διασκεδάσας πάσας τὰς τῶν σπαχίδων καὶ γιαννιτζάρων ἀνταρσίας, καὶ τὸν πασσᾶν τοῦ Χαλεπίου ἀποστατήσαντα συλλαβών τε καὶ φονεύσας σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν συνωμόταις, τήν τε Τένεδον καὶ τὴν Λῆμνον ἀπὸ τῶν Ἐνετῶν πολέμῳ καθυποτάξας, καὶ τὴν Γιάνοβαν αὐτοπροσώπως ὑπαγαγὼν, κὰν τῇ Οὐγγρίᾳ ὑποτάξας τὸ Βαραδίνι, ἐμεγαλύνετο καθ' ἡμέραν· ἦν δὲ ἐν πᾶσι πολύτροπός τε καὶ δόλιος, καὶ διὰ νὰ διατηρήσῃ ἑαυτῷ ἀκλόνητον τὴν μεγάλην ἀξίαν τῆς ἐπιτροπικῆς ἐγένετο καὶ αἱμοβόρος, φονεύων πάντας τοὺς βεζίρηδες τοὺς ἴσους αὐτῷ κατὰ τὴν ὑπόληψιν, διὰ νὰ μείνῃ μόνος καὶ νὰ γένῃ ἀναγκαῖος, μὴ εὑρισκομένου ἄλλου κρείττονος αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις τῆς βασιλείας ὁποῦ νὰ ἀναπληρώσῃ τὸν τόπον του μετὰ τὴν καθαίρεσίν του· ὅθεν ἐφόνευσεν ἐπὶ προφάσεσι διαφόροις μάλιστα τὸν Σεΐτογλου καὶ τὸν Χουσεῖν-πασσᾶν, ἥρωας ἀνικήτους τῆς βασιλείας, καὶ ἄλλους πολλούς. Τούτων τινὰ μεταπεμψάμενος ἔδειξεν αὐτῷ τὸ βασιλικὸν πρόγραμμα διὰ τὸν θάνατόν του, καὶ δακρυρρόων ἔλεγεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθη ἐξιλεώσασθαι τὴν κατ' αὐτοῦ ὀργὴν τοῦ βασιλέως, καὶ παρεκίνει αὐτὸν δέξασθαι τὸν θάνατον εὐγνωμόνως. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸ, « Ὦ γέρον κροκόδειλε, ὁποῦ πνίγεις πρῶτον τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὕστερον κλαίεις! »

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τοὔνομα Φαζὶλ-Ἀχμὲτ-πασσᾶς Κιοπρουλόγλους, ὑπαγαγὼν τὸ ὀχύρωμα Βιδὰρ καὶ τὴν Τρανσυλβανίαν τῇ κατατροπώσει τοῦ Ῥαγκότσκη, ὅστις κὰν τῷ πολέμῳ ἐπληγώθη, καὶ ἀντ' αὐτοῦ διορίσας ἡγεμόνα τῆς Τρανσυλβανίας δασμοφοροῦντα τὸν Ἀπαφὶν, ἐδόξασε καὶ ἐμεγάλυνε τὴν τῶν Ὀθωμανῶν βασιλείαν τοσοῦτον, ὥστε καὶ τὸν καίσαρα τῆς Γερμανίας, πτοηθέντα λίαν ἐπὶ τούτοις, πέμψαντα πρέσβεις ζητεῖν ταπεινῶς τὴν εἰρήνην ἐπὶ συμφωνίαις ἐπωφελίμοις τῇ τῶν Ὀθωμανῶν βασιλείᾳ· ὅ-

θεν καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἀνακωχὴ πολέμου ἐπὶ ἔτη εἴκοσι. Καὶ τοίνυν τῷδε τῷ ἔτει βεβαιωθείσης μεθ' ὅρκων ἑκατέρωθεν τῆς μετὰ τῶν Γερμανῶν εἰρήνης, ἀποφασίζεται νὰ κινηθῇ δραστηριώτερον ὁ κατὰ τῆς Κρήτης εἰς τόδε κινούμενος πόλεμος, γενομένης συμβουλῆς ἐπὶ διβανίου, τρίτην ἡμέραν μετὰ τὴν ὁρκωμοσίαν συναχθέντος, καὶ διορίζεται στρατηγὸς ὁ Ἀχμὲτ-πασσᾶς, υἱὸς τοῦ βεζίρη, ἀνὴρ περίφημος γεγονὼς ἐν τῷ ὑστάτῳ πολέμῳ τῷ προρρηθέντι κατὰ τῶν Γερμανῶν. Κτίζονται ἀποθῆκαι εἰς τὰς νήσους, γεμίζονται ἐφοδίων καὶ προζωαρκείων, καὶ τέλος πολλῷ τῷ στόλῳ καὶ στρατοπέδῳ φθάνει ὁ Κιοπρουλόγλους Μεχμὲτ-πασσᾶς εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἐβγαίνει εἰς τὰ Χανιά.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1656, τοῦ Χιτζρὲ 1067.

Κἀκεῖθεν λύσας ἔρχεται εἰς τὸ Κάστρον τῆς Κρήτης, καὶ στρατοπεδεύσας περὶ αὐτὸ ἄρχεται τῆς πολιορκίας μετὰ πολλά· πολιορκία περίφημος, ἧ τινι παρομοία οὐκ ἀναγινώσκεται πούποτε μέχρι τοῦδε ἐν ταῖς ἱστορίαις, καὶ ἴσως οὐδὲ τοῦ λοιποῦ ἀναγνωσθήσεται, ἢ γενήσεταί τις ἄλλη ὁμοία αὐτῇ. Ὅλαι αἱ δυνάμεις τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας συνηθροίσθησαν, προετοιμασίαι ἀναρίθμητοι πολλῶν χρόνων προηγήσαντο κἀκεῖσε παρῆσαν· πολλοὶ καὶ ἄμετροι ἐφονεύθησαν, καὶ δυνάμεις αἱ ὕστερον ἐρχόμεναι ἠκολούθουν τὸν θάνατον τῶν προελθουσῶν δυνάμεων, καὶ ταῦτα πολλάκις ἀλληλοδιαδόχως ἐγένετο· πολλάκις οἱ πολεμοῦντες Ὀθωμανοὶ μὲ ἀγανάκτησιν ῥίψαντες τὰ ὅπλα ἀνεχώρουν, ἀλλ' ἀπειλαῖς καὶ βίᾳ καὶ παιδείᾳ τὰ ὅπλα ἐπανελάμβανον· ἐξ ἐναντίας οἱ πολιορκούμενοι εἶχον τὴν φύσιν βοηθὸν, καὶ αὕτη ἐπολέμει ὑπὲρ αὐτῶν, οὕτως ἦν δυσχερὲς τὸ πρισπελᾶσαι τοῖς τείχεσι· συνελόντι φᾶναι, δὲν ἔμεινε μέρος τῆς γῆς ὁποῦ νὰ μὴν ἐβράχη αἵματι ἀνθρωπίνῳ, καὶ τὰ πολλὰ ἐμπόδια ἔφεραν εἰς ἀπόγνωσιν τοὺς πολιορκοῦντας, καὶ πολλάκις προετίμων τὸ θανεῖν ὑπὲρ τὸ ζῆν. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον λοιπὸν ἠκολούθησε καὶ παρετάθη φονικώτατα καὶ πικρότατα αὕτη ἡ πολιορκία τοῦ λοιποῦ ἐπὶ πολὺ, ὡς παρακατιοῦσιν ἡμῖν γνωσθήσεται.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1657.

Πατριαρχεία τοῦ ἀπὸ Χίου Παρθενίου.

Ὁ πατριάρχης Παΐσιος ὁ προρρηθεὶς προστὰς τοῦ θρόνου ἔτη δύο ἐξοῦται, καὶ παραλαμβάνει τὴν Κύζικον, κἀκεῖθεν ἐκβληθεὶς ἐγκρατὴς τῆς Ἐφέσου γίγνεται. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ Παϊσίου ἔξωσιν ἀναβιβάζεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, κατὰ μῆνα Ἰούλιον, ὁ Χίου Παρθένιος ὁ Γ', ὁ καὶ Παρθενάκης καλούμενος, ἀνὴρ εὐλαβὴς καὶ τὸν τρόπον χρηστός.

Παρατεινομένης δὲ τῆς προρρηθείσης πολιορκίας ἦλθεν ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ εἰς τὴν Λάρισσαν διὰ νὰ δίδῃ περισσότερον θάρρος εἰς τοὺς πολεμοῦντας μὲ

τὸ πλησιόχωρον τῆς παρουσίας του, καὶ νὰ προνοῆται τὰ χρειώδη. Ἐκεῖσε ἦλθον οἱ πρέσβεις τῶν Καζάκων τῶν κατοικούντων μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν Βορυσθένους καὶ Νίστρου, τοῦ παραῤῥέοντος παρὰ τῷ ὀχυρώματι Χοτίνι καὶ Βενδέρι, (αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαρχία ἡ λεγομένη Οὐκραΐνα,) λεγομένων παρὰ Τούρκοις Σαρὶ-καμὶς-καζαγὶ, καὶ τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ προσεκύνησαν τὴν ἐπαρχίαν αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν τοῦ γένους προὐχόντων· ἀρχηγὸς δὲ τῶν πρέσβεων ἦν ὁ χάτμανος αὐτῶν Δοροσκένκης. Ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ὑπεδέχθη αὐτοὺς φιλοφρόνως, ἐνεδύσατο ἐνδύματι τὸν χάτμανον καὶ δέδωκεν αὐτῷ ἓν τοὔϊ καὶ σαντζάκι εἰς σημεῖον τῆς δεσποτείας αὐτοῦ, προστάξας αὐτῷ νὰ παύσουν τοῦ λοιποῦ αἱ τῶν Καζάκων ληϊλασίαι, αἵτινες ἐσθότε ἐγίνοντο καὶ μέχρι τῶν προαστείων τῆν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ νὰ μεταχειρίζεται τοῦ λοιποῦ τὰς δυνάμεις τοῦ γένους τῶν Καζάκων κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας, καὶ ὑπεσχέθη αὐτοῖς βοηθῆσαι ἐπηρεαζομένοις παρὰ Πολωνῶν τε καὶ Μοσχόβων.

Ταῦτα μαθὼν ὁ ῥὴξ τῆς Πολωνίας καὶ λυπηθεὶς διὰ τὸ ἐπιζήμιον τῆς τοιαύτης προσηλώσεως, πέμψας στρατὸν, ἔχων τε ἐν τοῖς Καζάκοις τινὰς αὐτῶν ὁμογνώμονας, ἐμποδίζει τὴν τοιαύτην προσήλωσιν. Μαθὼν ταῦτα ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ πέμπει αὐτῷ ἐπιστολὴν μὲ τζαούσην, δι' ἧς ἐπαπειλεῖ φόνους, πολέμους καὶ ληϊλασίας τῆς βασιλείας του εἰ οὐκ ἀποστεῖ τῶν Καζάκων. Οὐδένα λόγον ποιεῖται τῶν ἀπειλῶν ὁ ῥὴξ τῆς Πολωνίας, ἐπερειδόμενος ταῖς ψευδέσιν ὑποσχέσεσι τοῦ καίσαρος τῆς Γερμανίας· ὅθεν ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἤρξατο ἑτοιμάζεσθαι πρὸς τὸν κατὰ τῶν Λέχων πόλεμον, καὶ τοὺς Ταρτάρους ἐπὶ τούτῳ ἑτοιμασθῆναι προσέταξε.

Πατριαρχεύοντος τοῦ Παρθενίου τούτου ὁ Ταταρχάνης πρέσβυν πρὸς τὸν τῆς Καζακίας χάτμανον πέπομφεν, ὃς παραγενόμενος πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδὼν ἐκεῖσε μητροπολίτην τινα πρώην Νικαίας παρακαθήμενον καὶ παῤῥησίαν πολλὴν τοῖς ἐκεῖσε ἔχοντα, φθονήσας, μετὰ τὸ ἐπανελθεῖν πλεῖστα τῶν ἀπαισίων κατὰ τοῦ μητροπολίτου καὶ πατριάρχου τῷ Ταταρχάνῃ λελάληκεν, ὅτι δηλαδὴ ἔπεμψεν εἰς Μοσχοβίαν ἐπιστολὰς ὁ πατριάρχης, δι' ὧν τὴν πρὸς τοὺς Μοσχόβους καθοσίωσιν διελιπάρει, καὶ ἄλλα. Τοῦ δὲ χάνη ἀναγγείλαντος ταῦτα τῷ Ἐπιτρόπῳ Κιοπρουλῇ Μεχμὲτ-πασσᾷ, μεταπέμπεται τὸν πατριάρχην καὶ ἐπιμελῶς ἐρευνᾷ περὶ τῶν κατ' αὐτοῦ λαληθέντων· εὗρεν οὖν αὐτὸν ἐν πᾶσιν ἀθῶον ὁ βεζίρης· ἀλλ' ἵνα μὴ φανῇ κενολόγος ὁ χάνης, χάριτι τῇ πρὸς ἐκεῖνον ἀπηγχόνισεν αὐτὸν ἐν τῷ Παρμάκαπι, τῷ Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας κρεμάμενον ῥίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν· ὃν εὑρόντες οἱ χριστιανοὶ ἔθαψαν ἐν τοῖς νησίοις· λύπη δὲ καὶ κατήφεια οὐχ ἡ τυχοῦσα τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Χριστιανοὺς κατέλαβε δι' αὐτόν. Καὶ τοῦ λοιποῦ οὐδένα τῶν πατριαρχῶν μετ' ἐκεῖνον ἐῶσιν οἱ κατὰ καιροὺς Ἐπίτροποι τοῦ αὐτοκράτορος ἐμφανῆναι τῷ βασιλεῖ, ὡς εἴθιστο ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι τοῦδε.

Τὸν Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ τὸν Βενζαγιάδην, πατριαρχεύσαντα ἔτη πέντε καὶ θανόντα, διεδέχθη Κύριλλος ὁ Β'.

ΚΕΦ. ΛΑ'.

Πατριαρχεία τοῦ Γάνου καὶ Χώρας Γαβριὴλ, καὶ πατριαρχεία τοῦ ἀπὸ Προύσης Παρθενίου, καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἱεροσολύμων Νεκτάριον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1658.

Μετὰ τοῦτον οὖν τὸν ἀδίκως καταδικασθέντα Παρθένιον ἐπιβαίνει τοῦ θρόνου ὁ μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας Γαβριὴλ, παρὰ γνώμην τῆς συνόδου, ἀνὴρ γραμμάτων ἀδαής. Ὅθεν μετὰ ἡμέρας 60 στεφανώσας γάμον ἀρχοντικὸν καὶ εἰπὼν κακῶς τὰς εὐχὰς, ἐξοῦται τοῦ θρόνου ὑπὸ τῆς τῶν ἀρχιερέων συναινέσεως, οἵτινες, ἵνα μὴ τοῦ λοιποῦ ἐνοχληθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ, δεδώκασιν αὐτῷ διὰ προζωάρκεια τὴν τῆς Προύσης μητρόπολιν.

Πατριαρχεία Παρθενίου τοῦ ἀπὸ Προύσης.

Προσκληθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων ὁ μητροπολίτης Προύσης Παρθένιος ὁ Δ', ὁ ἐπονομαζόθεὶς Μογιλάλος ἢ χουμχούμης, ψήφῳ κοινῇ ἀναβιβάζεται εἰς τὸν πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου, ὡς ἐκ τοῦ ὑπομνήματος αὐτοῦ τοῦ ἐν τῷ κώδηκι δηλοῦται, οὕτω πως ἔχοντος.

« Οὐδεμία τῶν ὑποθέσεων δύναται τὸ εἶναι ἀρχῆς ἔχειν δίχα· ἡ γὰρ ἀρχὴ
» ἐστι ῥίζα καὶ πηγὴ τοῦ ὅλου. Ἐπειδὴ λοιπὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ καὶ ὑ-
» ψηλοτάτου θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως μεμενηκότος ἀμοίρου ἀρ-
» χῆς καὶ κεφαλαίου, ἅ τε τοῦ ἐν αὐτῷ ἀρχιερατεύοντος ἀδίκῳ θανάτῳ κα-
» ταδικασθέντος, μακαρίου κὺρ Παρθενίου, συνήχθημεν ἡμεῖς οἱ παρευρεθέν-
» τες ἀρχιερεῖς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τρο-
» παιοφόρου, καὶ ψήφους κανονικὰς ποιησάμενοι ἐθέμεθα πρῶτον μὲν τὸν
» Προύσης καὶ Τριγλίας κὺρ Παρθένιον, δεύτερον τὸν Λαρίσσης κὺρ Διονύ-
» σιον, καὶ τρίτον τὸν Σμύρνης Μακάριον· ὅθεν καὶ κατεστρώθη τὰ ὀνόματα
» αὐτῶν εἰς δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐν τῷ κώδηκι τῆς Μεγάλης Ἐκκλη-
» σίας· ἀχνή, Μαΐου ά, Ἰνδικτιῶνος ἰ. Ὡς γὰρ μὴ γεγονυῖαν ὅλως κατὰ
» κανόνας ἱεροὺς τὴν μετάθεσιν τοῦ Γαβριὴλ δυναστευθέντες ὑπεγραψά-
» μεθα ἐν τῷ κώδηκι, ἐκρίναμεν εἶναι ἄκυρον καὶ ἀνενέργητον καὶ εἰς οὐ-
» δὲν λογιζομένην».

Ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἁπλῶς εἰς τὴν Ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς Φράντζας ἡ Τάργα, καὶ ἔγραψε κατ' αὐτῆς πανταχόσε ὁ Παρθενάκης· καὶ ἀγοράσαντες βιβλία ταύτης οἱ ὀρθόδοξοι κατέκαυσαν παντα-χόσε ἐν τοῖς φόροις, καὶ ἐγένετο τοῖς παπισταῖς αἰσχύνη μεγάλη.

Ἔψησαν μῦρον ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει διὰ δαπάνης καὶ ἐπιμελείας τοῦ Ἑρμηνέως Παναγιώτου Νικοσίου.

Τοῦ Σερβίας ἀρχιεπισκόπου Γαβριὴλ εἰς Μοσχοβίαν ἀπελθόντος, Μάξιμός τις τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν αὐτοῦ θρόνον ἀφήρπασεν· ἐπανακάμψας δὲ ὁ Γαβριὴλ καὶ διϊσχυριζόμενος τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπαναλαβεῖν, ὡς ἐπίβουλος τῆς βασιλείας ὑπὸ τοῦ Μαξίμου πρὸς τὸν βεζίρην Κιοπρουλὴ Μεχμὲτ-πασσᾶν διαβάλλεται, ὑφ' οὗ καὶ ἐκρεμάσθη ἀδίκως ἐν τῇ Προύσῃ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1659, τοῦ Χιτζρὲ 1070.

Ὅ,τε προρρηθεὶς Γαβριὴλ ὁ πρώην πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, βαπτίσας Ἑβραῖόν τινα ἐν τῇ Προύσῃ, συκοφαντηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑβραίων καὶ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βεζίρην Κιοπρουλὴ Μεχμὲτ-πασσᾶν, διάγοντα κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τῇ Προύσῃ μετὰ τοῦ σουλτάνου, ὡς δῆθεν Τοῦρκόν τινα βαπτίσας, κρεμᾶται ἐν τῇ Προύσῃ, καὶ λαμβάνει προεδρικῶς τὴν Προύσαν ὁ ἐξ Ἄνδρου τῆς νήσου καταγόμενος Διονύσιος ὁ Λαρίσσης μητροπολίτης. Οὗτοι καὶ οἱ τρεῖς μάρτυρές εἰσιν· οἱ γὰρ ἐθνικοὶ πολλὰ ἐποίησαν αὐτοῖς τοῦ ἐξομόσαι, ἀλλ' ἐλέει θεοῦ οὐ γέγονε τοιαύτη παραχώρησις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Ὁ βεζίρης Κιοπρουλὴ Μεχμὲτ-πασσᾶς ἀσθενεῖ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

(ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ χειρογράφου αἱ σελίδες 301—322.)

Ἔτει σωτηρίῳ 1671.

Ἅλωσις τοῦ Κάστρου τῆς Κρήτης.

Ἀκολουθεῖ μέχρι τοῦδε ἀδιακόπως μὲ μεγάλην αἱματοχυσίαν, πεισμονὴν καὶ δραστηριότητα τῶν Ὀθωμανῶν ἡ πολιορκία τῆς Κάνδιας, οἵτινες οὐδὲν ἀνύοντες καὶ ἀκολούθως ὄντες ἀπηλπισμένοι καὶ ἐκνενευρισμένοι ἀπὸ τοὺς κόπους τοιαύτης πολυχρονίου πολιορκίας, μὲ ἓν παίγνιον τῆς τύχης ἀνελπίστως ἀποκτοῦσι, μὲ τὴν ἐπίνοιαν ἑνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου, ἐκεῖνο ὁποῦ μὲ τὴν δυναστείαν καὶ βίαν τοσούτων καὶ τηλικούτων στρατιωτῶν δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἀποκτήσουν· πῶς δὲ ἐγένετο ταῦτα φέρε ἤδη καὶ διηγηθῶμεν.

Ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ εἶχε κηρύξει ἐν τῷ κατὰ τὴν Κρήτην στρατοπέδῳ ὅτι ἂν δὲν παρθῇ τὸ Κάστρον οὐδεὶς τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ παρόντων δὲν θέλει ἰδεῖ τὸ πρόσωπόν του. Αὕτη ἡ ἀπειλὴ ἀντὶ τοῦ νὰ δώσῃ θάρρος εἰς τοὺς στρατιώτας πρὸς τὸν πόλεμον, ἠτόνισεν αὐτοὺς περισσότερον· ὅθεν φανερῶς προσεκλαίοντο ὅτι δὲν δίδει ἡ βασιλεία ἓν τέλος εἰς τοὺς ἀνυποίστους μόχθους αὐτῶν, δι' ὧν, εἰ καὶ παραταθέντων ἐπὶ ἔτη 24, οὐδὲν ὄφελος ἐγένετο· καὶ ὅτι ἀπηύδησαν προσκαρτεροῦντες τῷ καύσωνι τοῦ θέρους καὶ τῷ παγετῷ τοῦ χειμῶνος· καὶ ὅτι παρατείνεται ἡ πολιορκία μὲ σκοπὸν νὰ ἐξολοθρευθῇ ὅλον τὸ σύστημα τῶν γιαννιτζάρων. Ὁ βεζίρης Ἀχμὲτ-πασσᾶς ὁ Κιοπρουλόγλους ἐκινδύνευε, καὶ γὰρ τὴν προσταγὴν τοῦ βασιλέως μὴ ἐνεργῆσαι ἀμηχάνου ὄντος, ἦτο δύσκολον καὶ τὸ νὰ παραθαρρύνῃ τοὺς στρατιώτας πρὸς τὸν πόλεμον· ὅθεν ὁτὲ μὲν ὑποσχέσεσιν, ὁτὲ δὲ δωρήμασιν, ἄλλοτε δὲ ἀπειλαῖς καὶ πάλιν εὐθὺς ὑποσχέσεσι διεξῆγε τὴν δυσκολίαν τοῦ πράγματος, πάντοτε ἑκατέρωθεν φοβούμενος, καὶ πολλάκις τῶν λοιπῶν προκινδυνεύων αὐτὸς διὰ νὰ δώσῃ παράδειγμα τοῖς λοιποῖς. Ἐν τούτοις μαθὼν τὴν ἐλευσομένην συμμαχίαν τῶν Φραντζέζων διὰ τοὺς πολιορκουμένους ἀπέγνω τὰ μέγιστα· ἤλπιζε γὰρ ἀπὸ ἔλλειψιν τῶν προζωαρκείων καὶ τῶν πολεμικῶν ἐφοδίων νὰ τοὺς βιάσῃ νὰ παραδοθοῦν. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν οὖν ὑπὸ τῆς λύπης καὶ συλλογισμοῦ κατακρατούμενον εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ Παναγιώτης ὁ Νικόσιος, ὁ Βυζάντιος, καὶ Δραγομάνος τῆς Πόρτας, καὶ μαθὼν τὴν αἰτίαν τῆς λύπης του ἐζήτησεν ἄδειαν παρ' αὐτοῦ νὰ μεταχειρισθῇ στρατήγημά τι διὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Κάστρου, ἐπὶ ὑποσχέσει τοῦ μὴ κοινολογῆσαι τὸν βεζίρην τινὶ τὰ αὐτοῦ κινήματα, καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ ἐντὸς ὀλίγου τὴν εὐτυχῆ ἔκβασιν τῆς ἁλώσεως. Ὅθεν λαβὼν τὴν ἄδειαν γράφει μὲ τὸν δοῦλόν του Μακσούτην τῷ διοικητῇ τοῦ Κάστρου Φραγκίσκῳ Μοροζίνῃ ὅτι ζήλῳ χριστιανικῷ κινούμενος θέλει νὰ τοῦ φανερώσῃ ὑπόθεσιν μυστικὴν μὲν ἀλλὰ ἀναγκαιοτάτην διὰ τὴν τοῦ Κάστρου κατάστασιν. Ὁ Μοροζίνης, ἄνθρωπος φρόνιμος καὶ ῥαμπιταλὴς, ὑποπτεύεται τὸ τοιοῦτον κίνημα καὶ ἀπιστεῖ, καὶ κοινολογεῖ τοῖς ἐν τῷ Κάστρῳ Ἐνετοῖς τε καὶ Ῥωμαίοις τὸ κίνημα, καὶ ἀποφασίζεται κοινῇ τὸ νὰ ἀκούσῃ ὁ Μοροζίνης τοὺς λόγους τοῦ Παναγιώτου. Ὅθεν ἀπέστειλε τὸν Μακ-

σούτην πρὸς τὸν Παναγιώτην, διορίσας τὸν τόπον καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀνταμώσεως. Τῇ ὑστεραίᾳ οὖν μετὰ τὴν ἑσπέραν ἀνταμώνονται εἰς μίαν πόρταν τοῦ Κάστρου, καὶ διηγεῖται ὁ Παναγιώτης τῷ Μοροζίνῃ διεξοδικῶς καὶ μὲ περιστατικὰ πολλά, ὡς Χριστιανὸν ὁρκομοτήσας αὐτὸν νὰ μὴ φανερώσῃ τινὶ τὸ μυστικόν, ὅτι μετέφρασε γράμμα τοῦ ἀρχιθαλασσίου τῶν Φραντζέζων πρὸς τὸν βεζίρην, ἐν ᾧ γράφει ὅτι διὰ τοῦ σεκρεταρίου του φανερώνει τῷ βεζίρῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ἔχει προσταγὴν παρὰ τοῦ βασιλέως του νὰ κάμῃ. « Ὁ σεκρετάριος εἰσελθὼν παρόντος ἐμοῦ μόνου εἶπεν ὅτι ὁ ἀρχιθαλάσσιος ἀφοῦ φθάσῃ εἰς τὴν Κρήτην, κατὰ τὴν παράκλησιν τῶν Ἐνετῶν διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς πολιορκουμένους, ἔχει προσταγὴν παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Φράντζας, ἀφοῦ εἰσέλθῃ μὲ τὸν στόλον εἰς τὸν λιμένα, καὶ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Κάστρον οἱ ἐν αὐτῷ στρατιῶται φραντζέζοι, ὡς δῆθεν σύμμαχοι, νὰ παραδώσῃ τὸ Κάστρον εἰς τὸν βεζίρην καὶ νὰ ἀποπέμψῃ εἰς τὴν Φράντζαν δεσμίους πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ Ἐνετούς. » Ταῦτα εἰπὼν, καὶ κατηγορήσας τὴν ἀπιστίαν τῶν Φραντζέζων, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπειπὼν διὰ νὰ πείσῃ τὸν Μοροζίνην ὅτι ἀληθεύει, ἀφεὶς αὐτῷ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἢ παραδοθῆναι τοῖς Τούρκοις τιμίως ἢ σκλαβωθῆναι ὑπὸ τῶν Φραντζέζων, ἀνεχώρησεν.

Ὁ Μοροζίνης, ἐπιλαθόμενος τοῦ ὅρκου, τὴν αὐτὴν νύκτα συναθροίσας τοὺς ὀφφικιάλους καὶ τοὺς προὔχοντας τῶν πολιτῶν διηγήθη αὐτοῖς τὸ τοῦ Παναγιώτου μήνυμα, καὶ ἐζήτησε τὴν γνώμην τους· καὶ ἀποφασίζεται τὸ ὅτι κρεῖττον νὰ παραδοθοῦν εἰς τοὺς Τούρκους μὲ συμφωνίαν τιμημένην ἢ νὰ σκλαβωθοῦν ἀπὸ τοὺς Φραντζέζους. Ἐλθὼν ὁ Παναγιώτης συμβουλεύει τὸν βεζίρην νὰ ἀποπέμψῃ κρυφίως ὅσον τὸ δυνατὸν εἴκοσι νῆας τοῦ πολέμου πρὸς τὴν Κύπρον, μὲ προσταγὴν τοῦ ὅτι ἀφοῦ ταξειδεύσουν μίλια 80 νὰ ἐπανακάμψουν εἰς τῆς Κρήτης τὸ Κάστρον μὲ μπαϊράκι φραντζέζικον· ὅθεν εὐθὺς ἀναχωροῦσιν αἱ νῆες, καὶ ἐξ οὐρίας πλεύσασαι ἐπανακάμπτουσιν εἰς τὴν Κρήτην κατὰ τὴν προσταγήν. Οἱ φύλακες ἰδόντες νῆας μὲ μπαϊράκια φραντζέζικα νομίζουσιν ὅτι νὰ ἦλθε συμμαχία τῶν Φραντζέζων διὰ τὸ πολιορκούμενον Κάστρον, δίδουσι τὴν εἴδησιν καὶ χαίρουσι μεγάλως οἱ πολιορκούμενοι. Ἐν τούτοις δὲ ἅμα φανεισῶν τῶν πλασῶς φραντζέζικων νηῶν, ὁ βεζίρης ξεκινᾷ ἄλλας εἴκοσι νῆας πρὸς ἀπάντησιν αὐτῶν, καὶ πλησιάσασαι ἀλλήλας αἱ τουρκικαὶ μὲ τὰς πλαστὰς φραντζέζικας χαιρετοῦσιν ἀλλήλας τῇ τῶν τηλεβόλων, ὡς σύνηθες, βολῇ, εἶτα εἰσῆλθον ἀμφότεραι εἰς τὸν λιμένα. Ὁ Μοροζίνης καὶ οἱ ἐν τῷ Κάστρῳ ταῦτα ἰδόντες πείθονται ὅτι ἀληθεύουσιν οἱ λόγοι τοῦ Παναγιώτου ἀναμφιβόλως· ὅλος ὁ λαὸς δέχεται τὸ παραδοθῆναι τοῖς Τούρκοις, καὶ ὁ Μοροζίνης πέμψας εἰς τὸν βεζίρην ζητεῖ νὰ διορισθῶσιν ἄνθρωποι ἑκατέρωθεν διὰ νὰ γένουν αἱ συμφωνίαι διὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Κάστρου. Ὅθεν διορίζει τὸν Ἰπραὴμ-πασσᾶν ἡγεμόνα τοῦ Χαλεπίου, τὸν κουλκεαγιασὴ Ζουλφικὰρ-ἀγᾶ, τὸν μπὰς-τεσκερετζὴν Ἰσὰκ-ἐφένδην καὶ τὸν Δραγομάνον Παναγιώτην· καὶ ἑνωθέντες μὲ τοὺς πληρεξουσίους τοὺς ἀπὸ μέρους τῶν Ἐνετῶν εἰς σκηνὰς ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ Πύργου συμφωνοῦσι νὰ παραδώσουν οἱ Ἐνετοὶ τὸ Κάστρον, καὶ νὰ ἔχῃ ἄδειαν ἕκαστος τῶν ἐν αὐτῷ, ἢ στρατιώτης ἢ πολίτης, νὰ ἀναχωρῇ ἐ-

κεῖθεν μὲ τὴν γυναῖκά του, τέκνα του καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του· ἡ συμφωνία ὑπεγράφη παρὰ τοῦ βεζίρη, καὶ ἀνεχώρησεν ὁ Μοροζίνης καὶ ἀφῆκε τὸ Κάστρον εἰς τοὺς Τούρκους χωρὶς κατοικητὰς καὶ στρατιώτας· καὶ οἱ Τοῦρκοι λαβόντες τὸ Κάστρον ἔκαμαν ὅλας τὰς ἐκκλησίας τζαμία, δόντες μίαν μόνην τῷ Παναγιώτῃ, ἥν τινα ἀφωσιώσατο τοῖς Σιναΐταις, καὶ ἔχουσιν αὐτὴν μέχρι τοῦδε μετόχιον. Μὲ τοιοῦτον δόλον λοιπὸν ἐκυρίευσαν οἱ Τοῦρκοι τὸ Κάστρον τῆς Κρήτης, τὴν δόξαν δηλαδὴ τῶν παρελθόντων αἰώνων καὶ τὸ ὄγδοον θαῦμα τοῦ κόσμου. Ἡ φύσις τὸ ἔκαμεν ἀκαταπολέμητον, καὶ μετὰ πολέμους ἀδιακόπους ἐτῶν 24 μόλις τὸ ἐκυρίευσαν δολίως οἱ Τοῦρκοι, ἀφοῦ ἔχασαν ἐμπρὸς εἰς τὰ τείχη του πλεῖον τῶν 200 χιλιάδων τακτικῶν στρατιωτῶν, ἔξω ἀπὸ τοὺς γκιονουνλίδες, ἤτοι τοὺς ἐθελουσίως πρὸς τὸν πόλεμον χωροῦντας, καὶ ἄλλους ὀπαδοὺς τῶν στρατοπέδων καὶ ἐκστρατειῶν· ἐπὶ τούτοις, μὲ ὅλον ὁποῦ συνειθίζουσι νὰ κρύπτωσι τὰς ζημίας των, μαρτυροῦσι καὶ τοῦτο, ὅτι παρὰ τοὺς φονευθέντας τούτους νὰ ἀπέθανον ἀπὸ ἀῤῥωστίας καὶ ἄλλαι 400 χιλ. σιρατιωτῶν καὶ ἄλλων Τούρκων ἐπὶ ταύτης τῆς πολιορκίας. Συμπέρανε λοιπὸν πόσαι χιλιάδες Χριστιανῶν ἠκολούθησαν αὐτοὺς μὲ τὸν θάνατον. Οἱ Ἐνετοὶ λογίζονται νὰ ἐξωδιάσθησαν εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον φλωρία βενέτικα πλέον τῶν 100 μιλλιουνίων. Ἂν αὐτὸς ὁ πόλεμος ἀκολουθοῦσεν ἐπὶ τῶν πάλαι ποιητῶν ἤθελε γυμνάσει τοὺς καλάμους ὅλων τῶν τότε συγγραφέων, καὶ ὁ Παρνασσὸς ἤθελεν εὕρει ὕλην μεγαλητέραν ἀπὸ τῆς τοῦ ἐν Τρωάδι πολέμου· ὅποιος θέλει νὰ ἰσοσταθμίσῃ ἀμφοτέρους θέλει εὕρει τοὺς πολέμους ὁποῦ συνεκροτήθησαν ὑπὸ τοῖς τείχεσι τοῦ Ἰλίου μικροτέρους κατὰ τὴν αἱματοχυσίαν τῶν ὑπὸ τῷ Κάστρῳ τῆς Κρήτης πολέμων· παρὰ πᾶσαν γὰρ τὴν παράτασιν τοῦ πολέμου τῆς Κρήτης ἐγένοντο αἱματοχυσίαι ἀδιάκοποι καὶ καθημεριναὶ, καὶ χείμαῤῥοι ἀνθρωπίνων αἱμάτων ἔῤῥεον ὄχι μόνον εἰς τὴν Κρήτην ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς περισσοτέρας νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ εἰς ὅλα τὰ σύνορα τὰ μεταξὺ Ἐνετῶν τε καὶ Τούρκων. Ὅρα Δοσίθ. σελ. 1212.

Κριτήριον περὶ τοῦ Παναγιώτου.

Εἰς ὅλην τὴν ἱστορίαν τὴν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Πόλεως δὲν ἀναγινώσκεται μέχρι τοῦδε ὄνομα Δραγομάνου τῆς Πόρτας· καὶ ἂν ἦτον, τοσοῦτον ἦσαν, ὡς φαίνεται, εὐκαταφρόνητοι, ὁποῦ ἡ ἱστορία αὐτοὺς μνήμῃ παραδοῦναι οὐκ ἠξίωσε. Πρῶτος ὁ Παναγιώτης αὐτὸς φαίνεται καθιστορούμενος διὰ τὴν ἀξιοπρέπειάν του καὶ τὰς τοιαύτας του ἐκδουλεύσεις, αἱ ὁποῖαι, ἂν ὀρθῆς συνειδήσεως ἢ ἄλλως πως, εἰπάτωσαν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοὶ, καὶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἀρμενίους βοήθειαν αὐτοῦ ἵνα ἁρπάσωσι παρὰ τῶν Ῥωμαίων τὸ ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου. (Ὅρα Δοσίθ.) Ἐγὼ δὲ λέγω μόνον ὅτι οὕτως ἀναγκαῖος ἐγένετο εἰς τὴν ὀθωμανικὴν αὐλὴν, καὶ ἡ ὑπόληψίς του τοσοῦτον ὑπερυψώθη, ὥστε ὁποῦ ἦτον διὰ τὸν Ἐπίτροπον ἐκεῖνο ὁποῦ ἦν πάλαι ποτε ὁ Ἀχιτόφελ διὰ τοὺς Ἑβραίους καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς

διὰ τοὺς Ἕλληνας, ἤτοι ὀξύνους εἰς τὰς συμβουλὰς καὶ ἐφευρετικὸς εἰς τὴν ἀπάντησιν τῶν ἐναντίων προσβολῶν. Ἐδοκιμάσθη ἡ εὐθύτης τοῦ κριτηρίου του, τόσον εἰς τὸ νὰ ἐπινοῇ τρόπους διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ὑποθέσεων, ὅσον εἰς τὸ νὰ προνοῇ τὸ τέλος ὁποῦ ἔμελλε νὰ δώσῃ ἑκάστη τῶν ὑποθέσεων· πάντοτε εὐεπιβόλως εὐστοχοῦσα τῆς ἀληθείας, ποτὲ δὲν ἀπεπλανᾶτο. Ὅλη ἡ δύναμις τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας μετὰ χειμάρρους αἱμάτων ἐν ἔτεσιν εἴκοσι πρὸς τοῖς τέσσαρσιν οὐκ ἠδυνήθη ὑποτάξαι τὸ Κάστρον τῆς Κρήτης, καὶ ὁ Παναγιώτης μὲ ἓν βαθὺ στρατήγημα τὸ κατώρθωσεν. Ἐγνώριζε τὴν δύναμιν ὁποῦ εἶχε παρὰ τῷ ἄνακτι, διὸ καὶ παρόντος τοῦ βεζίρη Ἀχμὲτ-πασσᾶ Κιοπρουλόγου ἐφιλονείκησε περὶ πίστεως μὲ τὸν Βανλὴ-ἐφένδην, διδάσκαλόν ποτε τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ, ἄνδρα τὰ πρῶτα φέροντα παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς κατὰ τὴν παιδείαν καὶ μάθησιν τῶν τε χριστιανικῶν καὶ τῶν μουσουλμανικῶν δογμάτων· φιμωθεὶς παρ' αὐτοῦ ὁ Βανλὴ-ἐφένδης καὶ ἀγανακτήσας συκοφαντεῖ ὡς βλάσφημον, καὶ ζητεῖ παρὰ τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ τὸν θάνατόν του, κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν (ὅρα ἔτει 1527)· ἀλλ' ὁ σουλτάνος ἀπεκρίθη τῷ Βανλῇ: «Προεῖπόν σοι μὴ » ἀναστρέφεσθαι τῷ ἀπίστῳ τούτῳ· ἄφες αὐτὸν τοῦ λοιποῦ ἡσυχάζειν, ἀ» ναγκαῖος γάρ ἐστι τῇ διατηρήσει τῆς ἡμετέρας μεγαλειότητος». Αὕτη ἡ μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο περὶ πίστεως λογοτριβὴ ἐτυπώθη Ἐνετίῃσι, καὶ ἀναγινώσκεται ἐν τῷ βιβλίῳ ᾧ τίτλος, Μνῆμαι τοῦ σταυροῦ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Οἱ Τοῦρκοι λέγουσιν ὅτι νὰ ἦτο καὶ ἀστρολόγος ὁ Παναγιώτης, καὶ διὰ τοῦτο νὰ εὐστόχει εἰς τὰς ὑποθέσεις· φέρουσι μαρτυρίας τὸ ὅτι λυπούμενον τὸν Ἐπίτροπον Ἀχμὲτ-πασσᾶν διὰ τὴν ἀντίστασιν τοῦ Κάστρου τῆς Κρήτης παρεμύθει πάντοτε λέγων ὅτι ὁ ἀστὴρ ὁ ἐπιστάτης τῶν ἔργων του δὲν εἶναι ἐναντίος του, καὶ χρειάζεται μόνον νὰ συντρέξῃ εἰς τὰς ἐπιῤῥοάς του καὶ νὰ τὰς βοηθήσῃ μὲ κανὲν φρόνιμον κίνημα. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὄντα τὸν βεζίρην ἐν ἐπιχειρήματί τινι τῆς πολιορκίας ὁ Παναγιώτης δρομαῖος ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν εἶπε νὰ ἐγερθῇ τὴν ταχίστην ὅθεν ἐκάθητο, ἐπιβεβαιῶν αὐτῷ κινδυνεύειν τὴν ἰδίαν ζωὴν εἰ μικρόν τι χρονίσει· ἐγερθεὶς οὖν ἀπῆλθε δρομαῖος εἰς ἄλλην σκηνὴν, καίτοι ὑετοῦ ῥαγδαίου καταπίπτοντος, ἀφεὶς τὸν χιτῶνα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μαξιλαρίων ἐφ' ὧν ἐκάθητο, καὶ εὐθὺς τηλεβόλου βολὴ ῥιφθεῖσα ἀπὸ τοῦ Κάστρου διέρχεται διὰ τῆς σκηνῆς τοῦ βεζίρη, διαπερᾷ τὸν τόπον οὗ ἐκάθητο καὶ τρυπᾷ τὸν καταλειφθέντα χιτῶνα καὶ τὰς μαξιλάρας. Πολιορκουμένης δὲ τῷ ἔτει 1672 τῆς ἐν τῇ Λεχίᾳ Καμινίτζας ἔλεγεν ὅτι ἔπεται ἡ ἅλωσις τῆς πόλεως μετὰ ἡμέρας τῆς πολιορκίας 17· κατεγέλων αὐτοῦ οἱ τὴν ὀχυρότητα τοῦ φρουρίου εἰδότες, ἀλλ' ἐγένετο ἡ ἅλωσις κατὰ τὴν πρόῤῥησιν αὐτοῦ. Προσέτι τὸ ὀρδὶ ὤντας εἰς τὴν Ἰσάκτζαν, ἔτει σωτηρίῳ 1674, διὰ τὴν τρίτην κατὰ τῶν Λέχων ἐκστρατείαν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ, ὁ βεζίρης Ἀχμὲτ-πασσᾶς ὁ Κιοπρουλόγλους ἀστειζόμενος εἶπεν αὐτῷ ὅτι προέγνω πολλὰ διὰ ξένας ὑποθέσεις, καὶ θαυμαστὸν τὸ μὴ προγνωρίσαι τι περὶ ἑαυτοῦ· ὁ Παναγιώτης ἀπεκρίθη ὅτι «ἂν ὁ βεζίρης κάμῃ « τὸν κόπον νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν σκηνήν μου εἰς τὰς ἓξ ὥρας αὐτὴν τὴν νύκτα

»θέλει ἰδεῖ μὲ λύπην του ἓν συμβεβηκός». Ὁ βεζίρης πηγαίνει τὸ μεσονύκτιον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Παναγιώτου, εὑρίσκει τοὺς δούλους κλαίοντας καὶ τὸν Παναγιώτην ψυχορῥαγοῦντα· εἷς δὲ τῶν δούλων αὐτοῦ εἶπε τῷ βεζίρῃ ὅτι παρεκάλεσεν ὁ Παναγιώτης πρὸ μικροῦ διὰ μέσου του τὸν βεζίρην νὰ στείλῃ τὸν νεκρόν του εἰς τὴν Πόλιν. Ὅθεν γράψας τῷ καϊμακάμῃ ἔστειλε τὸ λείψανον μὲ προσταγὴν εἰς τὸν πατριάρχην νὰ τὸ θάψῃ ἐκεῖ ὅπου προητοίμασεν ὁ Παναγιώτης τὸ μνῆμά του, καὶ ἐτάφη μετὰ πολλῆς προπομπῆς πάντων τῶν προὐχόντων τοῦ Γένους εἰς ἓν τῶν νησίων τῆς Προποντίδος, ἤτοι εἰς τὴν Χάλκην ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Παναγίας. Πρὸ δὲ τούτων ἐν τῷ κατὰ τὸν Παλατᾶν οἴκῳ του κυοφορούσης τῆς γυναικός του παρεκάλει τὴν μαμμὴν νὰ ἐμποδίσῃ τὴν γένναν μισὴν ὥραν, οὗ μὴ γενομένου ἐγεννήθη αὐτῷ υἱὸς· καὶ στενάξας εἶπεν ὅτι ἀφανίσθη τὸ σπίτι του, διὰ τὴν ὥραν τάχατες εἰς ἣν ἐγεννήθη. Τοῦ λοιποῦ ἄλλα τέκνα οὐκ ἐγέννησε, καὶ ἐπὶ διαδόχῳ τούτῳ τῷ υἱῷ ἀπέθανεν· ὅστις εἰ καὶ κληρονομήσας ὑπέρπολλα, πάντα εἰς τὴν ἀλχημείαν καὶ τὴν χρυσοποιὸν τέχνην καταναλώσας διέφθειρε, καὶ πτωχὸς ἐκ πλουσιωτάτου ἐγένετο, τὸν ἐν τῷ Παλατᾷ μόνον οἶκον ἀπώλητον καταλιπών. Ἀφῆκε δὲ οὗτος ὁ υἱὸς αὐτοῦ δύο μόνον θυγατέρας, ὧν ἡ μὲν πραγματευτῇ τῷ Τραπεζουντίῳ Ἀδαμάκῃ Μουρούζῃ, ἡ δὲ δευτέρα βαναύσῳ τινὶ Σαράτζῃ ἀνδράσιν ἐξεδόθησαν, καὶ ὁ οἶκος διεμοιράσθη ταῖς δυσὶν αὐταῖς θυγατράσι. Τοιοῦτος οὖν ἐγένετο παρ' Ὀθωμανοῖς ὁ Παναγιώτης, οἷος οὐδέ τις τῶν Χριστιανῶν μέχρι τοῦδε οὐδὲ τοῦ λοιποῦ γενέσθαι ἐνδέχεται.

Ἁλούσης τῆς πόλεως Κρήτης ἐπίσκοπον χειροτονεῖ ὁ πατριάρχης Μεθόδιος καὶ πέμπει ἐκεῖσε, εἰς τόδε γὰρ ἦν κατόλικος ἀπὸ μέρους τοῦ πάπα. Δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸν Παναγιώτην διὰ τὴν ἐκκλησίαν, ὅθεν ἐκεῖνος ἔδωκεν αὐτὴν τοῖς Σιναΐταις, ὡς εἴρηται.

Ὁ πατριάρχης Μεθόδιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως σὺν τῷ Ἱεροσολύμων Νεκταρίῳ ἀναθέματι κατεδίκασαν καὶ ἀφορισμῷ Παΐσιον Λειγαρίδην τὸν Χῖον καὶ τὰ αὐτοῦ συγγράμματα, τουτέστι τὴν Ἑρμηνείαν τῆς θείας λειτουργίας, τὴν πρὸς βοήθειαν τῶν νεωτερισμῶν τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, καὶ ἰδίως τὰ κατὰ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, καὶ μάλιστα ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα. (Ὅρα Δοσίθ. βιβλ. ιά Κεφ.ια, § 1· μνημονεύει τούτου καὶ ἡ Τάργα Παντολέοντα Λειγαρίδην ἀποκαλοῦσα.) Ἀλλ' ὕστερον μεταγνοὺς, ἀπελθὼν εἰς τὴν Μοσχοβίαν ἔγραψε λατινιστὶ πολλὰ κατὰ λουθηροκαλβίνων, καὶ ζηλωτὴς κατὰ Νίκωνος ἐχρημάτισε· καὶ ἐλθὼν εἰς Κίαιβον ἐδίδαξε πολλὰ ὀρθὰ καὶ ὠφέλιμα, καὶ ἐν πολλοῖς κεφαλαίοις ἔγραψε λατινιστὶ τὸ ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται· ἔγραψε δὲ λατινιστὶ καὶ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα, καὶ σώζονται ταῦτα ἐν τῇ κατὰ τὸ Κίαιβον μητροπόλει, ἔνθα καὶ ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει κεκοίμηται.

ΚΕΦ. ΛΔ'.

Τρίτη πατριαρχεία τοῦ αὐτοῦ Παρθενίου τοῦ Δ' τοῦ ἀπὸ Προύσης τοῦ Μογιλάλου.

Ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ὁ βεζίρης μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Κάστρου τῆς Κρήτης, ὁ αὐτὸς Παρθένιος ὁ Δ' ὁ ἀπὸ Προύσης ἐπιβαίνει τὸ τρίτον τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ ἐδαπανήθησαν δι' αὐτὴν τὴν πατριαρχείαν 20,000 φλωρία, φυγόντος τοῦ πατριάρχου Μεθοδίου, κατὰ μῆνα Μάρτιον.

Ἐκβληθεὶς οὖν ὁ Μεθόδιος ἀπῆλθεν εἰς Βενετίαν, καὶ ἀποθανόντος τοῦ Φιλαδελφείας ἐκυβέρνησε προεδρικῶς τὸν ἐκείσε θρόνον, μαινομένου τοῦ πάπα τῆς Ῥώμης καὶ γράφοντος τῇ γερουσίᾳ κατὰ τοῦ Μεθοδίου μὴ εἶναι δύο πατριάρχας ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ, τὸν Βενετίας ἐπίσκοπον κακῶς πατριάρχην ἀποκαλῶν· ἀλλ' οὐκ εἰσηκούσθη, καὶ ἀπέθανε προεδρεύων ἐκεῖσε ὁ Μεθόδιος.

Μεμφόμενος διὰ τὴν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἐπιπήδησιν Παρθένιος ὁ Μογιλάλος παρά τε ἀρχόντων καὶ ἀρχιερέων, ἠνώθη τῷ κακῶς χρηματίσαντι Ἀλεξανδρείας Ἰωακείμ, καὶ εὑρόντες γραμματικόν τινα ἀπὸ Βερροίας τῆς ἐν τῇ Συρίᾳ, γράφουσιν ἀναφορὰν πρὸς τὸν σουλτάνον κατ' αὐτῶν ὡς ἐπιβούλων τῆς βασιλείας, ὀνομαστὶ καταλέγοντες ὡς τοιούτους τοὺς τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ μόνον μεμφομένους, οἷς συνέταξαν καὶ τὸν Ἑρμηνέα Παναγιώτην. Ὁ σουλτάνος λαβὼν τὴν ἀναφορὰν ἐν τῷ ὄρει τῷ λεγομένῳ τοῦ Δεσπότου μεταξὺ Φιλιππουπόλεως καὶ Νευροκόπου κειμένῳ, καθ' ὁδὸν δηλαδὴ ἐκστρατεύων κατὰ τῶν Λέχων, ἔστειλεν αὐτὴν τῷ βεζίρῃ· ὅστις εἰδὼς τὴν τοῦ Παναγιώτου πίστιν, ἄλλως τε καὶ ἀγαπῶν αὐτόν, καὶ γνοὺς τὴν ψευδολογίαν, τὸν μὲν γραφέα ἔπεμψεν εἰς τὸ κάτεργον, τὸν δὲ Μογιλάλον ἔξωσε τοῦ θρόνου ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει, πατριαρχεύσαντα μῆνας ἓξ.

Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κρήτης οἱ φράροι ἐν τῇ ζάλῃ τῆς αἰχμαλωσίας ἁπάταις πολλαῖς ἔλαβον τὰ βιβλία ἅπερ ἦσαν ἐκεῖ τῶν ἁγίων Πατέρων, ἄλλα τε ἀναγκαῖα συγγράμματα διαφόρων συγγραφέων· καὶ μετά τινας χρόνους Ἀθανάσιός τις Κύπριος, παπιστὴς καθ' Ἕλληνας ἠμφιεσμένος καὶ τὸν ὀρθόδοξον ὑποκρινόμενος, ἀπελθὼν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἄθωνος καὶ εἰς ἄλλα μοναστήρια Θράκης, Θετταλίας καὶ Μακεδονίας, καὶ ἐκλεξάμενος πολλὰ βιβλία τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τῆς ἔξω σοφίας ἠγόρασεν αὐτὰ ὀλίγου τιμήματος· τοὺς δ' ἐν τῇ μονῇ τῶν λεγομένων Μετεώρων πατέρας τοσοῦτον ἠπάτησεν ὥστε καὶ τρυτάνῃ ἠγόραζε τὰ τῆς μονῆς βιβλία, ἐν ἑκάστῃ τριλίτρῳ ἀναδιδοὺς αὐτοῖς τὴν συμφωνηθεῖσαν ποσότητα τῶν ἀργυρίων. Οὕτως οὖν τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων πολεμεῖται ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν ὑπὸ τῶν παπιστῶν ἔν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει.

Ἔτει σωτηρίῳ 1672, τοῦ Χιτζρὲ 1083.

Διὰ τὴν αἰτίαν τῶν ῥηθέντων Καζάκων ἐκστρατεύει ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ αὐτοπροσώπως κατὰ τοῦ ῥηγὸς τῆς Λεχίας, παρόντος καὶ τοῦ βεζίρη Φαζὶλ-Ἀχμὲτ-πασσᾶ, καὶ ἀπάρας τῆς Ἀδριανουπόλεως διαπερᾷ τὸν Δούναβιν εἰς τὴν Ἰσάκτζαν, ἔνθα συνήρμοσε ξυλίνην γέφυραν, καὶ διελθὼν τὴν Μολδαβίαν στρατοπεδεύει παρὰ τῷ Χοτὶν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Νίστρου. Ἔρχεται σὺν τοῖς ὑπ' αὐτῷ Ταρτάροις ὁ Σελὶμ-Γκεράϊς, χάνης τῶν Ταρτάρων· ἄρχονται κατασκευάζειν γέφυραν ἐπὶ τοῦ Νέστρου. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας Δούκας μὲ ἄργηταν στέλλει τὰ ξύλα διὰ τὴν γέφυραν· ὑποπτεύονται περὶ τούτου οἱ Τοῦρκοι, ἐξετάζουσι τὴν αἰτίαν καὶ μανθάνουσιν ὅτι ἔχει φιλίας μὲ τὸν ῥῆγα τῆς Λεχίας, καὶ ὅτι ἐδωροδοκήθη διὰ νὰ ἀργοπορήσῃ τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας. Ὅθεν ἐξοῦται τῆς ἡγεμονείας ὑπὸ τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ, καὶ γίνεται ἡγεμὼν ὁ Πέτρος, προβληθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τῆς Μολδαβίας, ὁ καὶ κατ' ἄλλους Πετρετζέϊκος λεγόμενος.

Τελειωθείσης οὖν τῆς γεφύρας διαπερῶσι τὸν Νίστρον, καὶ ἐλθόντες πολιορκοῦσι τὴν Καμινίτζαν, καὶ μετὰ πολλὰ ἐν ἡμέραις 17 γενόμενα παραδίδεται ἡ πόλις μὲ συμφωνίαν τοῦ ἐξελθεῖν πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ Λέχους ἄνευ κινδύνου τῆς ἰδίας ζωῆς· οὗ γενομένου κυριεύει ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ αὐτὴν, καὶ ποιεῖ τζαμία πάσας τὰς ἐν αὐτῇ ἐκκλησίας, καὶ διορίσας ἐν αὐτῇ ἡγεμόνα τὸν Χαλὶλ-πασσᾶν, πέμπει τὸν Καπλὰν-Μεχμὲτ-πασσᾶν, ἡγεμόνα τοῦ Χαλεπίου, καὶ τὸν Ταταρχάνην νὰ πολιορκήσωσι τὴν Λεόπολιν, καὶ αὐτὸς ἔρχεται εἰς τὸ Βουτζάκι καὶ στρατοπεδεύει. Πολιορκεῖται οὖν ἡ Λεόπολις καὶ λεηλατεῖται ἡ Ποδολία, ἐκδειματοῦνται οἱ Λέχοι καὶ πέμπουσι πρέσβεις πρὸς τὸν Ταταρχάνην παρακαλοῦντες νὰ μεσολαβήσῃ διὰ νὰ γένῃ ἡ εἰρήνη, ὑποσχόμενοι παραχωρῆσαι τῷ χάνῃ κώμας 48 εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καμινίτζας, καὶ τελεσφορεῖν τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ ἀνὰ ἔτος δασμὸν ἐτήσιον 20 χιλ. ῥισκάλδων, καὶ μὴ ἐνοχλεῖν τοῦ λοιποῦ τοὺς ῥηθέντας Καζάκους, ἀλλὰ ζῆν σὺν αὐτοῖς φιλικῶς. Ὁ σουλτάνος δέχεται τὴν εἰρήνην μὲ τὰς ὑποσχέσεις ὁποῦ ἔδιδον οἱ Λέχοι· ἡ συμφωνία τῆς εἰρήνης βεβαιοῦται ὑπὸ τῶν πρέσβεων, καὶ ἀποπέμπονται οἱ στρατιῶται, καὶ ἐπανακάμπτει ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν περὶ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου.

ΚΕΦ. ΛΕ'.

Πατριαρχεία τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης Διονυσίου, καὶ Γερασίμου τοῦ Τουρνόβου. Τὰ ἐπὶ τῆς ἀκμαζούσης ἡλικίας τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη τοῦ Δ', καὶ παρακμὴ τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας.

Διονύσιος ὁ Λαρίσσης, ὁ λεγόμενος Μουσελίμης, γίνεται πατριάρχης κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπιβαίνει τοῦ θρόνου. Ὁ δὲ Παρθένιος ἐξορισθεὶς, καὶ καθ' ὁδὸν φυγὼν, καὶ αὖθις συλληφθεὶς, περιορίζεται εἰς τὴν Κύπρον.

Ὁ καγκελλάριος τῆς βασιλείας τῆς Λεχίας γράφει τῷ Κιοπρουλόγλου Ἀχμὲτ-πασσᾷ ὅτι ὁ ῥὴξ τῆς Λεχίας δεχθεὶς τὰς συμφωνίας τῆς εἰρήνης ἄνευ τῆς συγκατανεύσεως τῆς ἀριστοκρατίας δὲν εἰσηκούσθη παρ' αὐτῆς, ἡ ὁποία οὐδόλως δὲν τὰς δέχεται, καὶ δὲν θέλει πληρώσει τίποτε, προκρίνουσα χιλίους θανάτους μᾶλλον παρὰ δασμόν· καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπέμφθη καὶ πρέσβυς ὁ ὑπὸ τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ προσδοκώμενος μὲ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς εἰρήνης ἀπὸ μέρους τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τὴν ἀπόκρισιν τῶν ἄσπρων.

Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ χάτμανος τῶν ῥηθέντων Καζάκων Δοροσκένκης ἐφώρμησεν εἰς τὰς ὀθωμανικὰς ἐπαρχίας λεηλατῶν.

Ὁ βεζίρης γράφει αὐτοῖς ἐμμεῖναι τοῖς συμφωνηθεῖσι καὶ ἐπαπειλεῖ τὰ ἔσχατα τῶν κακῶν καταφρονήσασι τῶν συμφωνηθέντων· ἀλλ' οὐδὲν τούτων φροντίζουσι.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1673, τοῦ Χιτζρὲ 1084.

Ὅθεν ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἀθροίζει στρατὸν πολλῷ πλείω καὶ μείζονα τοῦ περυσινοῦ, καὶ ἐκστρατεύει αὐτοπροσώπως ἀπάρας τῆς Ἀδριανουπόλεως.

Οἱ Λέχοι πάλιν πολυαρίθμῳ στρατῷ διαπερῶσι τὸν Νίστρον πρὸς ἀπάντησιν αὐτοῦ, ὑπὸ στρατηγῷ Ἰωάννῃ τῷ Σομπιέσκῃ, κατὰ τὸν τῆς πολεμικῆς κανόνα, τὸ ὅτι δηλαδὴ κρεῖττον ἐφορμᾷν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἢ διῶξαι αὐτὸν ἐκ τῆς οἰκείας ἐπαρχίας.

Φθάνει καὶ ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους μεταξὺ τῶν ποταμῶν Νίστρου καὶ Δουνάβεως, εἰς τόπον τανῦν Χάν-τεπε λεγόμενον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Προύτου. Ἄρχεται ὁ πόλεμος φρικωδέστατα καὶ παρατείνεται ἕωθεν μέχρι τῆς ἑσπέρας χωρὶς νὰ ὑπερισχύσῃ τὸ ἓν μέρος κατὰ τοῦ ἄλλου. Ἑσπέρας δὲ ἤδη οὔσης, Πετρετζέϊκος, ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας, καὶ Γρηγόριος ὁ υἱὸς τοῦ Γκίκα, ἡγεμὼν τῆς Οὐγγροβλαχίας, οἱ ὄντες ἐν τῷ ἀριστερῷ κέρατι τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοπέδου, σὺν τοῖς περὶ αὐτοὺς στρατιώταις αὐτομολοῦσι πρὸς τοὺς Λέχους· συγχίζεται τὸ ἀριστερὸν κέρας καὶ οὐχ ὑπακούει τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Ἰπραὴμ-πασσᾷ· ἐφορμῶσιν οἱ Λέχοι κατὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος καὶ καταπολεμοῦσιν αὐτὸ, καὶ μετὰ πολλὰ φυγαδεύουσι τοὺς Τούρκους, καὶ κατακρατοῦσιν οἱ Λέχοι ἅπαν τὸ τῶν Τούρκων στρατόπεδον σὺν πᾶσι τοῖς ἐφοδίοις. Ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἀπέχων ὡσεὶ μίλια δώδεκα τοῦ στρατοπέδου, κατιδὼν φεύγοντας τοὺς ἰδίους, συμβουλεύει, προστάζει, φωνάζει, παρακινεῖ εἰς πόλεμον, παίει ἰδιοχείρως, ἀλλ' οὐδεὶς ὁ ἀκούων καὶ οὐδεὶς ὁ ἐπιστρεφόμενος· τέλος φοβηθεὶς καὶτὸς μὴ μόνος μείνας ζωγρηθῇ παρὰ τῶν Λέχων, φεύγει σὺν αὐτοῖς τοῖς φεύγουσιν. Ὡς τόσον οἱ Λέχοι ὑποτάσσουσι τὸ Χοτίνι καὶ ἑτοιμάζονται νὰ ἀναλάβωσι τὴν Καμινίτζαν· ἀλλὰ μαθόντες τὸν θάνατον τοῦ ῥηγὸς τῆς Πολωνίας Μιχαὴλ, ἀφίνουσι τὸν πόλεμον διὰ νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ῥηγός· καὶ μετὰ πολλὰ ἐκλέγουσιν εἰς ῥῆγα τὸν ῥηθέντα νικητὴν τῶν Τούρκων Ἰωάννην τὸν Σομπιέσκην. Σημείωσαι οὖν ὅτι νικηταὶ ἦσαν παντοχοῦ μέχρι τοῦδε οἱ Ὀθωμανοὶ ἀδιακόπως, ἀλλὰ τοὐντεῦθεν ἐσθ' ὅτε ἡττωμένους αὐτοὺς ἡ ἱστορία παραδίδωσι τοῖς ἀναγνώσταις.

Ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἑτοιμάζεται μεγάλως διὰ τὸν φόβον τοῦ Σομπιέσκη, στρατολογεῖ νέον στρατὸν ἀπὸ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, προστίθησι τῷ τάγματι τῶν γιαννιτζάρων καὶ τοὺς λεγομένους σερδενγκετζήδες μὲ λουφὲν ἄσπρων ἑνδεκα τὴν ἡμέραν, καὶ ἐπρόσταξε τὸν χάνην τῶν Ταρτάρων Σελὶμ- Γκεραΐ νὰ φέρῃ εἰς τὸ στρατόπεδον δύο ἀνθρώπους ἀπὸ κάθε καζάνι τόσον τοῦ Κριμίου ὅσον καὶ τοῦ Βουτζακίου.

Ὁ ῥὴξ τῆς Πολωνίας ἤθελε νὰ ἑτοιμασθῇ μὲ μεγάλας ἑτοιμασίας καὶ αὐτὸς, ἀλλ' ἡ Δίαιτα οὐ συνεχώρει αὐτῷ τὴν ἀναγαίαν ἑτοιμασίαν. Ἐνόμιζον ὅτι τὸ ἅπαξ ἡττηθῆναι τὸν Τοῦρκον ἀρκεῖ διὰ τὴν παντοτινήν του καταστροφήν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1674.

Πατριαρχεία Γερασίμου τοῦ Τορνόβου.

Ἐξοῦται Διονύσιος ὁ Μουσελίμης, καὶ ἀναβιβάζεται εἰς τὸν θρόνον, κατὰ τὴν ἰδ Αὐγούστου, Γεράσιμος ὁ Τορνόβου μητροπολίτης, πατριαρχεύσας ἔτος ἓν καὶ μῆνας ἕξ.

Εἶναι δὲ διὰ νὰ θαυμάσῃ τινας τὰ τοιαῦτα κινήματα κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἅτινα ὅτι ἐγίνοντο ἢ μόνον τῇ συνδρομῇ τῶν ἀρχιερέων ἢ τῇ συγκατανεύσει αὐτῶν τίς ὁ ἀμφιβάλλων; ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας κατετόλμων τὰ ἄπερ ὁ Δοσίθεος διηγεῖται ἀτοπήματα οὑτωσὶ λέγων. «Μά« λιστα τινὲς τούτων εἰώθασι χειροτονεῖν ἐπὶ χρήμασι καὶ λαμβάνειν πα-

» ρὰ τῶν ἱερέων ἐμβατοίκια, καὶ αἰτεῖν παρὰ τῶν χριστιανῶν δυναστικῶς
» ἀργύρια, καὶ παραβαίνειν τὰ ἐκκλησιαστικὰ δίκαια, ἅπερ ἐν τοῖς λοιποῖς
» ἀποστολικοῖς πατριαρχικοῖς τρισὶ θρόνοις οὐ γίγνεται.

Θνήσκει ὁ Δραγομάνος Παναγιώτης ὁ Νικόσιος, καὶ γίνεται Δραγομάνος ὁ γραμματικός του Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, υἱὸς τοῦ Σκαρλάτου, Χίου, Μαυροκορδάτου.

Ὁ ῥὴξ τῆς Λεχίας πέμπει στρατὸν διὰ νὰ πολιορκήσῃ τὴν Καμινίτζαν. Ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ μαθὼν τὴν ἀνάγκην τοῦ κάστρου, ἀπάρας δρομαῖος διαπερᾷ τὸν Δούναβιν πολλῷ τῷ στρατῷ εἰς τὴν Ἰσάκτζαν καὶ ἔρχεται εἰς τὸ Χοτίνι. Οἱ Λέχοι ταῦτα ἀκούσαντες ἀνελπίστως φοβοῦνται ὡς ἀπροετοίμαστοι, καὶ λύουσι τὴν πολιορκίαν τῆς Καμινίτζας· ταῦτα μαθὼν ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἀνακτᾶται τὸ Χοτίνι κατ' αὐτοῦ ἐφορμήσας· εἶτα ἐλθὼν εἰς τὴν Καμινίτζαν ἐνδυναμώνει αὐτὴν ἐφοδίοις, καὶ κατιδὼν ὅτι στρατόπεδον τῶν Λέχων δὲν ἀκούεται πουθενὰ, ἐφορμᾷ κατὰ τῆς Οὐμὰν πόλεως τῆς Ποδολίας καὶ ὑποτάσσει αὐτὴν σὺν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ποδολίας.

Ὁ προῤῥηθεὶς Δοροσκένκης, χάτμανος τῶν Καζάκων, (ὅρα ἔτος 1657,) ἔρχεται πρὸς συμμαχίαν τοῦ σουλτάνου μὲ τέσσαρας χιλ. Καζάκων. Ὁ σουλτάνος ἀμφιβάλλων διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Καζάκων εἶπε τῷ χατμάνῳ ἀπελθεῖν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ὅτι οὐκ ἔχει χρείαν αὐτὸς Καζάκων εἰς τὸν πόλεμον τὸν κατὰ τῶν Λέχων. Ὅθεν ὁ χάτμανος ἐπὶ τούτῳ λυπηθείς τε καὶ ἀγανακτήσας, μετά τινα χρόνον καταλιπὼν τὴν πρὸς τοὺς Τούρκους ὑποταγὴν, προσεκύνησε καὶ προσετέθη τῇ βασιλείᾳ τῶν Μοσχόβων, ὡς ῥηθήσεται.

Ἀποικίζει τοὺς κατοικητὰς τῆς ἐπαρχίας Καμινίτζας Ἑβραίους πέραν τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ ὄρους Αἵμου εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, καὶ κατοικίζει τὴν ἐπαρχίαν μὲ 2,000 σπαχίδες, μετοικίσας αὐτοὺς ἀπὸ τὸ Ἀκ-κερμὰν, Κελὶ καὶ Βενδὲρ, καὶ διαμοιράζει αὐτοῖς τὴν ἐπαρχίαν. Εἶτα διορίσας τὸν Σισμὰν-Ἰπραὴμ-πασσᾶν ἡγεμόνα εἰς τὴν Καμινίτζαν ἐπανέρχεται εἰς Κωνσταντινούπολιν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1675, τοῦ Χιτζρὲ 1086.

Ἐλθὼν κάμνει τὴν περιτομὴν τῶν υἱῶν του μὲ μεγάλας ἑορτὰς, Μουσταφᾶ καὶ Ἀχμὲτ, ὑπανδρεύει τὴν θυγατέρα του, καὶ δίδεται εἰς τρυφὰς καὶ κυνήγια· καὶ διὰ τὴν περιτομὴν τῶν υἱῶν του ἔλαβε παρὰ τῶν πασσάδων καὶ βοεβοδάδων καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἐν τέλει δῶρα ὁποῦ ἐξισοῦντο μὲ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος τῆς βασιλείας.

Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ βεζίρης Κιοπρουλόγλους κτίζει ἐν τῷ στομίῳ τοῦ Βοσπόρου τῷ εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον τὸ ἀνατολικὸν Φανάριον μὴ ὂν πρότερον.

Ἐν τῇ Χηλῇ ἐστὶ τὸ λείψανον Εὐθυμίου Σάρδεων τοῦ ὁμολογητοῦ ὅλον σῶον.

ΚΕΦ. ΛϚ'.

Τετάρτη Πατριαρχεία Παρθενίου Μογιλάλου τοῦ ἀπὸ Προύσης, καὶ δευτέρα Πατριαχεία Διονυσίου Δ' τοῦ Μουσελίμη· καὶ καθαίρεσις τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Παϊσίου, καὶ συνοδικὸν διὰ τὴν μίτραν τοῦ Κεφαληνίας· καὶ πολιορκία τῆς Βιέννης, καὶ ἧττα καὶ φυγὴ τοῦ βεζίρη Καρὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1676.

Ἐξοῦται ὁ πατριάρχης Γεράσιμος τῇ συνεργείᾳ τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν θρόνον τὸ τέταρτον ὁ προῤῥηθεὶς Παρθένιος ὁ Δ' ὁ Μογιλάλος ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει.

Οἱ Λέχοι μέχρι τοῦδε οὐχ' ἥπτοντο πολέμου καὶ μόνον ἐσχόλαζον εἰς τὸ νὰ ὑπερασπίζωνται ἑαυτούς· ἀλλὰ τῷδε τῷ ἔτει ὁ ῥὴξ αὐτῶν Σομπιέσκης ἀθροίσας πολὺν στρατὸν, ὄχι μισθωτὸν ἀλλὰ λεηλασίας ἐλπίδι, διελθὼν διὰ τῆς Καμινίτζας, θανόντος ἤδη τοῦ Σισμὰν-Ἰπραὴμ-πασσᾶ, ἐφορμᾷ κατὰ τῆς Μολδαβίας. Ταῦτα μαθὼν ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ, σχολάζων ἤδη τρυφαῖς τε καὶ ἡδυπαθείαις, πέμπει σερασκέρην κατὰ τῶν Λέχων τὸν Σεϊτὰν-Ἰπραὴμ-πασσᾶν· κινεῖται εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ ἐλθόντος ὁ Σομπιέσκης, ἀλλ' αὐτὸς στρατηγήματι καὶ προτάσει ἐσομένης εἰρήνης ἀναβάλλει τὸν καιρὸν καὶ ἀποφεύγει τὴν ὁρμὴν τῶν Λέχων, ἕως οὗ εἰς τόπον τινὰ στενὸν καὶ δυσδιέξοδον στρατοπεδεύσαντας αὐτοὺς ἀπερισκέπτως ἐπελθὼν οὕτωσὶ κατακλείει, ὥστε μὴ ἔχειν πανταχόσε τὸν ῥῆγα Σομπιέσκην τρόπον ἐξόδου ἢ εἰσόδου ἐφοδίων καὶ ἀποστολῆς ἀνθρώπων διὰ μηνύματα ἀναγκαίων ὑποθέσεων. Στενοχωρηθεὶς οὖν ὁ Σομπιέσκης καὶ τὸν ἐνσκήψαντα λιμὸν φοβηθεὶς, πέμψας τῷ σερασκέρῃ ζητεῖ ἀνανεωθῆναι τὴν συμφωνίαν τῆς παλαιᾶς εἰρήνης· ὅστις οὐκ ἔχων μὲν κλίσιν εἰς αὐτὴν, ἀλλὰ φοβηθεὶς ἐσομένην τινὰ ἀποστασίαν τῶν γιαννιτζάρων, ἀπαυδησάντων ἤδη εἰς τοὺς πολλοὺς κόπους καὶ κατηγορούντων τὸν σουλτὰν Μεχμὲτ διὰ τὰς ἡδυπαθείας του, τρυφὰς καὶ θήρας ζώων ἀγρίων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, ἔργον τὰ μάλιστα ἐπίψογον καὶ παρὰ τῷ πλήθει καὶ τῷ στρατιωτικῷ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ λίαν ἐπιζήμιον

λογιζόμενον, δέχεται καὶ ἄκων τὰς προτάσεις τῆς εἰρήνης, τῇ προτροπῇ μάλιστα τοῦ Ταταρχάνη, διὰ τὸ πλησιάζειν ἤδη τὸν χειμῶνα, καὶ ζητεῖ παρὰ τοῦ ῥηγὸς Σομπιέσκη Λέχους τινὰς εὐγενεῖς διὰ ὁμήρους, ὅστις ἔπεμψεν αὐτῷ ἓξ, τίτλῳ πρέσβεων, ἀντέπεμψε δ' αὐτῷ καὶ ὁ σερασκέρης ἄλλους ἓξ Τούρκους. Χαίρει ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἐπὶ τῇ ὁπλοστασίᾳ καὶ εἰρήνῃ καὶ ἀμεριμνοῦσι τὸ σύνολον. Ταύτην τὴν ἀμεριμνίαν κατιδὼν ὁ Σομπιέσκης καὶ λυτρωθεὶς τοῦ κινδύνου, ἐφορμᾷ κατὰ τῶν Τατάρων τῶν ὄντων εἰς τὸ Μογιλόβι, ὅπερ ἀκούσας ὁ σερασκέρης Σεϊτὰν-Ἰπραὴμ ἐν τῷ ἀριστᾷν μετὰ τῶν πρέσβεων λέχων, ὑβρίζει τοὺς Λέχους διὰ τὴν παράβασιν τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν καὶ πέμπει στρατὸν πρὸς βοήθειαν τῶν Τατάρων. Ἀπαντῶνται Λέχοι καὶ Ὀθωμανοὶ εἰς τὸν τόπον ᾧ ὄνομα Τζορένι· συγκροτεῖται μέγας, αἱματώδης καὶ διεξοδικὸς πόλεμος, ἀλλ' ἐπελθούσης νυκτὸς διελύθη χωρὶς ἥττης ἢ νίκης ἀμφοτέρων· στρατοπεδεύονται καταντικρὺ Τοῦρκοι καὶ Λέχοι, καὶ πολεμοῦσι μὲ ἀκροβολισμοὺς ἡμέρας δεκαεπτὰ, καὶ τέλος ὑπὸ τῶν πρέσβεων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ὑπογράφονται τὰ ἄρθρα τῆς εἰρήνης, καὶ παύει ἡ δυσμένεια, καὶ διεσκεδάσθη ὁ στρατός.

Οἱ ῥηθέντες Καζάκοι ἔμειναν εἰς τὴν ἀγάπην αὐτὴν ὑποχείριοι τῶν Ὀθωμανῶν· ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἤνωσεν αὐτοὺς τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Μολδαβίας, καὶ διέταξεν ὅτι ὁ τότε ἡγεμὼν αὐτῆς νὰ ὀνομάζεται καὶ χάτμανος τῶν Καζάκων τῆς Οὐκραΐνας, καὶ νὰ ἔχῃ μητρόπολιν τῆς ἡγεμονίας του τὴν Σουτζάβαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1677, τοῦ Χιτζρὲ 1088.

Ὁ πρέσβυς τῆς Λεχίας ἐλθὼν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μηνύει τῷ βεζίρῃ, παρὰ πᾶσαν συνήθειαν, προϋπαντῆσαι αὐτῷ εἰς τὴν πόρταν τοῦ κάστρου τῆς πόλεως· οὗ μὴ γενομένου οὐκ εἰσέρχεται εἰς τὴν Πόλιν, ἀλλ' ἀγανακτήσας κονεύει εἰς τὸ λεγόμενον Δαοὺτ-πασσᾶ. Εἶναι αὐτὸ παλάτιον βασιλικὸν κείμενον ἔξω τῆς πόλεως, ἀπέχον αὐτῆς μίλια ἰταλικὰ ὡσεὶ δύο, καὶ τούτῳ τῷ ὀνόματι εἶναι καὶ πόρτα τῆς πόλεως ἐπὶ τῆς Προποντίδος, καὶ τζαμὶ μεγάλον παρ' αὐτῇ, λεγόμενον Δαοὺτ-πασσᾶ τζαμισὶ, κτισθὲν ἔτει σωτηρίῳ 1393 καὶ τοῦ Χιτζρὲ 795, καὶ κριτήριον λεγόμενον Δαοὺτ-πασσᾶ μεχκεμεσὴ, τὰ ὁποῖα ἐκτίσθησαν ἐπὶ τῶν ῥωμαίων βασιλέων τῆς Πόλεως, προσταγῇ καὶ θελήσει τοῦ πολιορκήσαντος αὐτὴν βασιλέως τῶν Ὀθωμανῶν Γιλδιρὶμ-Βαγιαζίτ.

Παΐσιον τὸν Ἀλεξανδρείας πατριάρχην τὸν προῤῥηθέντα, πατριαρχεύσαντα ἔτη πεντεκαίδεκα καὶ θανόντα, διεδέχθη ὁ Παρθένιος, ὁ κατ' ἄλλους Πρόχορος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1678, τοῦ Χιτζρὲ 1089.

Ὁ προῤῥηθεὶς χάτμανος Δοροσκένκης ἀγανακτήσας προστίθεται τῷ βα-

σιλεῖ τῶν Μοσχόβων Θεοδώρῳ τῷ Ἀλεξίοβιτζ καταλιπὼν τοὺς Ὀθωμανοὺς, καὶ πέμπει πρέσβυν εἰς τὴν Μοσχοβίαν ἐκ μέρους παντὸς τοῦ γένους τῶν Καζάκων, συνισταμένων εἰς 60 χιλ. ἀνδρῶν. Ταῦτα μαθὼν ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ, ἐλευθερώσας ἀπὸ τῆς εἱρκτῆς τῶν Ἑπτὰ Πύργων Γεώργιον τὸν Κεμιερνίνσκην, υἱὸν τοῦ Μπογδάνου Κεμιερνίνσκη, χατμάνου ποτὲ τῶν αὐτῶν Καζάκων, διορίζει καὶ πέμπει χάτμανον εἰς τοὺς αὐτοὺς Καζάκους, διὰ νὰ φέρῃ σύγχησιν καὶ διάσασιν ἐν αὐτοῖς μὲ τὸ μέσον τοῦ νέου χατμάνου, τὸν ὁποῖον ἐνόμισε νὰ προτιμήσουν τοῦ Δοροσκένκη διὰ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ πατρός του Μπογδάνου Κεμιερνίνσκη. Περιποιεῖται οὖν αὐτὸν ὁ βεζίρης, γράφει τοῖς Καζάκοις ὁ Γεώργιος προτρέπων εἰς τὴν πρὸς τὸν σουλτάνον ὑποταγὴν, καὶ πέμπει τὰ γράμματα μὲ τὸν πιστόν του Σταματέλον, ἀλλ' οὐκ ἀκούουσιν αὐτοῦ οἱ Καζάκοι. Ταῦτα μαθὼν ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἐγείρει πόλεμον κατὰ τῶν Καζάκων καὶ Μοσχόβων, καὶ διορίζει σερασκέρην τὸν αὐτὸν Σεϊτὰν-Ἰπραὴμ-πασσᾶν, τὸν καὶ πασσᾶν τῆς Δρύστρας, μὲ προσταγὴν τοῦ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ μὲ ὅπλα τὴν χατμανίαν τῶν Καζάκων τῷ Γεωργίῳ αὐτῷ. Ἀπάρας οὖν ὁ Σεϊτὰν-Ἰπραὴμ-πασσᾶς κατὰ τὴν ς' τοῦ Ἰουνίου, καὶ διελθὼν τὴν Μολδαβίαν τε καὶ Ποδολίαν φθάνει εἰς τὴν Τζεχρὴν, μητρόπολιν τῶν Καζάκων, καὶ εὑρίσκει ἐκεῖ στρατόπεδον Μοσχόβων τε καὶ Καζάκων ὡσεὶ χιλ. 60. Εἶχεν ὁ Σερασκέρης μαζή του στρατὸν χιλ. 40, καὶ προσέμενε καὶ τοὺς Τατάρους ἐλθεῖν· οἱ Μοσχόβοι προϋπαντῶσιν αὐτοὺς καὶ κατακόπτουσι τὸν υἱὸν τοῦ χάνη, ὀκτὼ μιρζάδες καὶ 10 χιλ. στρατιωτῶν τατάρων, καὶ τῶν λοιπῶν οἱ μὲν ἔφυγον, οἱ δὲ ἐζωγρήθησαν. Οἱ Τοῦρκοι ταῦτα μαθόντες φεύγουσιν ἀμεταστρεπτεὶ καὶ διαπερῶσι τὸν ποταμὸν Μπὸγ, τουρκιστὶ Ἀκ-σουὶ λεγόμενον, ὅστις ῥέει μεταξὺ Βορυσθένους καὶ Νίστρου καὶ ἔχει τὰς ἐκβολάς του εἰς τὸν Βορυσθένην, ἄλλως Νίπρον, καὶ αὐτὸς εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον παρὰ τῇ πόλει Οὐζοὺ, ᾗ ὄνομα παρ' Ἕλλησιν Ὀλβιόπολις· ἔχει ὁ ποταμὸς Βορυσθένης παρὰ τὰς ἐκβολάς του καταῤῥάκτας πολλοὺς καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι πλευστὸς εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀπὸ μεγάλα πλοῖα, μὲ ὅλον ὁποῦ ὑπάρχει βαθύτατος. Εἶναι καὶ ἄλλος ποταμὸς Μπὸγ εἰς τὴν Λεχίαν, ἀρχόμενος πλησίον τῆς Λεοπόλεως, καὶ τὰς ἐκβολὰς ἔχων εἰς τὸν ποταμὸν Βιστούλαν παρὰ τῇ πόλει τῆς Λεχίας Βαρσάβα.

Διατρίβει οὖν ὁ πρέσβυς τῶν Λέχων εἰς τὸ Δαοὺτ-πασσᾶ μῆνας ἑπτά. Τὸ πεῖσμα καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ πρέσβεως λέχου ἤθελε χαλάσει τὴν ἀγάπην ἂν ὁ βεζίρης δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ κινήσῃ πόλεμον κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ ἂν δὲν ἤθελε μάθει τὴν εἰς τὸν βασιλέα τῶν Μοσχόβων Θεόδωρον Ἀλεξίοβιτζ προσήλωσιν τῶν προῤῥηθέντων Καζάκων σὺν τῷ χατμάνῳ Δοροσκένκῃ καὶ τὴν τοῦ Σεϊτὰν-Ἰπραὴμ-πασσᾶ ἧτταν. Ὅθεν ὑποκρινόμενος ὡς κρυψίνους, διώρισε τὸν ῥεϊς-ἐφένδην νὰ πραγματευθῇ τὴν ἀγάπην μὲ τὸν πρέσβυν, καὶ μόλις μετὰ μῆνας ἑπτὰ ἐτελείωσεν εἰς τὸν Δαοὺτ-πασσᾶ ἡ συμφωνία της, περιέχουσα ἄρθρα 32, δι' ὧν ἔμειναν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων ἡ Καμινίτζα καὶ οἱ Καζάκοι τῆς Ποδολίας· τοῖς δὲ Ταρτάροις κατοικηταῖς τῆς Λιτουανίας, λεγομένοις παρὰ Τούρκοις Λίπκα Ταταρὶ, τοῖς μέχρι τοῦδε ὑποτασσομένοις τοῖς Λέχοις, ἐδόθη ἄδεια ἂν θέλουν νὰ μετοικήσουν

εἰς τὰς ἐπαρχίας τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ ἄλλα. Εἶτα ἐζήτησεν ὁ πρέσβυς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Πόλιν μετὰ προπομπῆς, καὶ ἔλαβεν εἰς τὸ διβάνι τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ εἰς τὰ 32 ἄρθρα τῆς προρρηθείσης συμφωνίας διὰ τὴν μεταξὺ Τούρκων καὶ Λέχων ἀγάπην, ἅπερ ὅρα εἰς τὴν διήγησιν τοῦ πολέμου τοῦ μεταξὺ Λέχων καὶ Τούρκων, συντεθεῖσαν παρὰ τοῦ Μοσιοὺ Δελακροά.

Ὁ σουλτὰν Μεχμέτης ἀσυνείθιστος εἰς τὰς ἥττας, μαθὼν τὰ κατὰ τὴν Τζεχρὴν, κινεῖται αὐτοπροσώπως εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Μοσχόβων· Φθάσας σὺν τῷ στρατῷ εἰς τὸ Τατὰρ-Παζαρτζίκι προπέμπει μὲ στρατὸν τὸν Καρὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶν, ὅστις ἑνωθεὶς μὲ τοὺς Τατάρους παρὰ τῷ ποταμῷ Μπὸγ ἔρχεται εἰς τὴν Τζεχρὴν καὶ πέμπει τὸν κεχαγιάν του κατ' αὐτῆς· πολεμήσαντες ὥρας τέσσαρας μὲ τοὺς μοσχόβους φύλακας φονεύονται δύο χιλ. γιανιτζάρων σὺν τῷ κεχαγιᾷ· εἶτα ἐλθὼν ὁ βεζίρης πολιορκεῖ τὴν Τζεχρήν. Φθάνει ὡς τόσον καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Μοσχόβων ὑπὸ στρατηγῷ τῷ Ῥωμοδανόβσκη διαπεράσαν τὸν Βορυσθένην· ὁ βεζίρης πέμπει εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ τὸν ἡγεμόνα τοῦ Χαλεπίου Καρὰ-Μεχμὲτ-πασσᾶν καὶ διορίζει τὸν Καπλὰν-πασσᾶν νὰ στρατοπεδεύσῃ μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ στρατοπέδου τῶν Μοσχόβων, ὁποῦ ἀπέφυγον τὸν σὺν τῷ Καρὰ-Μεχμὲτ-πασσᾶν πόλεμον, καὶ καταπολεμήσαντες τὸν Καπλὰν-πασσᾶν ἐφυγάδευσαν. Τέλος πλησιάζοντος τοῦ χειμῶνος ὁ βεζίρης κινήσας πάντα λίθον παίρνει τὴν Τζεχρὴν μὲ μιαιφονίαν παμπληθῶν γιαννιτζάρων, φονευθέντων ὑπὲρ τὰς 30 χιλ. παρὰ τῶν Ῥώσσων, καὶ ἐπανακάμπτει εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν μὲ πολὺν φθορὰν τῶν ἰδίων. Τοιούτους καρποὺς ἐτρύγησεν ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἀπὸ τὸν πόλεμον εἰς τὴν Οὐκρανναν.

Ἀτάκτως καὶ φαυλοβίως ζῶν καὶ διάγων ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιος συνοδικῶς καθῃρέθη, καὶ ἰδοὺ τὸ ἴσον τοῦ γράμματος τῆς καθαιρέσεώς του.

« Τὴν κακίαν καὶ μοχθηρίαν παιδεύεσθαι μὲν δίκαιον ἀεὶ καὶ παντα-
» χοῦ ὑπὸ τῶν προστᾶναι λαχόντων καὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας καὶ εἰρηνι-
» κῆς καταστάσεως τῶν ἁπανταχοῦ εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν
» φροντιζόντων· μάλιστα δὲ τὸ τοιοῦτον ἀναγκαῖόν ἐστι γίγνεσθαι ἐπει-
» δὰν ὁ τῆς κακίας ἐργάτης τὴν ἀρχιερατικὴν ἀξίαν τύχῃ ὢν ἐμπεπιστευ-
» μένος καὶ προστασίαν λαοῦ καὶ ψυχῶν πολλῶν ἐπιμέλειαν, καὶ διὰ τῆς
» παρ' ἀξίαν δοθείσης αὐτῷ ἀξίας διαδίδωσιν εἰς πολλοὺς τὸν ψυχόλεθρον
» ἰὸν τῆς ἰδίας μοχθηρίας· τὸ δὲ πλεῖστον, εἴπερ καὶ μετὰ πολλὰς νουθεσίας
» καὶ ἐπιτιμήσεις ἀδιόρθωτος φωραθῇ καὶ ἐπαύξων τὴν πονηρίαν· τότε
» γὰρ τότε κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἀποβλητέος ἀπὸ τῆς ἧς ἔλαχε τάξεως, καὶ
» ταῖς ἐσχάταις καὶ μεγίσταις τῆς ἐκκλησίας παιδείας καθυποβλητέος ἀ-
» προκριματίστως, ὡς οὐκ ἂν θεραπευθῆναι τοῦ λοιποῦ δυνάμενος, καὶ ὡς
» μέλος σαπρὸν καὶ ἄχρηστον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁλομελείας ἀποκοπῆναι
» χρεών. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ὁ παραχωρήσει θεοῦ φθάσας ὁπωσδήποτε
» ἀρχιερατεῦσαι μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν Κακοπαΐσιος, οὐ μόνον ἐκ
» πρώτης ἀφετηρίας καὶ ἐξ αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, προοιμίων τῆς ἀρχιερατείας
» αὐτοῦ ἐφάνη ἀχρεῖος καὶ ἀδόκιμος καὶ ἀνάξιος τοῦ ἀξιώματος καὶ ἐπαγ-

» γέλματος τούτου, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην οὐδὲν εὐσεβὲς
» καὶ θεάρεστον καὶ χριστιανικὸν ἔργον διενοήθη καὶ ἐβουλήθη διαπράξα-
» σθαι, ἀλλὰ ἀντὶ ποιμένος καὶ πνευματικοῦ πατρὸς λύκος αἱμοβόρος καὶ
» τύραννος ἀναδέδεικται, διασκορπίσας καὶ θύσας καὶ ἀπολέσας τὸ λογι-
» κὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον τὸ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ· ἀλλ' ἔτι καὶ μηδένα
» κόρον λαβεῖν δυνάμενος τῶν ὧν ἐτόλμησε κακουργημάτων ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐ-
» τοῦ ἐπαρχίᾳ, μετέβη καὶ ἐπεπήδησε ληστρικῶς καὶ παρανόμως καὶ ἀλλο-
» τρίαις ἐπαρχίαις, κατατρέχων καὶ ληΐζόμενος, ὥσπερ τις ἐπίσημος ληστής,
» καὶ τὰς λοιπὰς ἐν Πελοποννήσῳ ἐπαρχίας καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς ἀρχιερα-
» τεύοντας συνταράττων καὶ συγχυκῶν, καὶ παρ' ἐνορίας χειροτονίας ἀνυπο-
» στόλως ἐκτελῶν, καὶ μυρία κακὰ ὁσημέραι σατανικῶς μηχανώμενος καὶ
» τεκταίνων· ὧν ἕνεκα πονηρευμάτων αὐτοῦ καὶ καθαιρέσει ὑπόδικος γε-
» γονὼς πάλιν ἠξιώθη παρ' ἡμῖν φιλανθρωπίας ἐκκλησιαστικῆς καὶ συγχω-
» ρήσεως ἐπὶ ὑποσχέσει καὶ ἐλπίδι τοῦ ἀποχὴν ποιῆσαι τῶν τετολμημένων
» καὶ μεταβολὴν εἰς σώφρονα βίον· ἀλλ' αὐτὸς οὐ μόνον οὐκ ἐσωφρονίσθη
» οὐδ' ἀπέσχετο, ἀλλ' ἐπηύξησε τὴν μοχθηρίαν αὐτοῦ, τὴν ἡμετέραν μακρο-
» θυμίαν πρόφασιν καὶ ὄργανον τῆς μοχθηρίας αὐτοῦ ποιησάμενος· ὑπὸ γὰρ
» τῆς ἀκρίτου καὶ σατανικῆς αὐτοῦ πλεονεξίας καὶ φιλαργυρίας κινούμενος
» πάντα κάλων, τὸ τοῦ λόγου, ἐκίνει καὶ πᾶσαν ἀδικίαν καὶ ἁρπαγὴν ἐτόλ-
» μησεν, ἅς τινας κακίας αὐτοῦ καθ' ἕκαστον ἀριθμεῖν καὶ ἐπὶ λεπτοῦ διη-
» γεῖσθαι παραιτούμεθα, τὸ αἰσχρὸν τῆς ἀφηγήσεως καὶ τὸ μῆκος τοῦ λό-
» γου ἐκκλίνοντες· ἐπεὶ δὲ ἐκορυφώθη ἤδη ἡ κακία αὐτοῦ καὶ εἰς τὸν ἔσχα-
» τον καὶ μέγαν ἦρθη βαθμόν, ἐν ᾧ οὐδεμία ὑπελείφθη ἐλπὶς μεταμελείας
» καὶ διορθώσεως, καὶ τὰ τραύματα τῆς κακίας αὐτοῦ ἀθεράπευτα καὶ ἀνί-
» ατα ἤδη ἐγένοντο, αὐτός τε φυγόδικος καὶ λειποτάκτης ἐγένετο, καὶ
» ᾤχετο ἐκ μέσου φυγὰς γενόμενος καὶ δραπέτης, ὡς ἐπονείδιστος καὶ
» ἐφύβριστος καὶ οὐδὲ ἐμφανισθῆναι πλέον εἰς μέσον τολμῶν καὶ πρό-
» σωπον ἔχειν διὰ τὰς πολυειδεῖς αὐτοῦ κακίας· τούτου χάριν συνο-
» δικῇ διαγνώσει δέδοκται καὶ ἀπεφάνθη αὐτὸν μὲν καθαιρέσει παντελεῖ
» καθυποβληθῆναι καὶ ἐξωσθῆναι τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ· καὶ γὰρ, κατὰ
» τὸν Οὐρανοφάντορα, **οὗ ἡ ἀρχὴ ἀδόκιμος καὶ τὸ πᾶν ἀ-**
« **βέβαιον**, ἄλλον δὲ ἀντ' αὐτοῦ ἀποκατασταθῆναι ἀρχιερέα Παλαιῶν
» Πατρῶν. Καὶ δὴ γράφαντες συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων
» ἀρχιερέων καὶ Ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελ-
» φῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἀποφαινόμεθα ὅτι ὁ ὁπωσδήποτε χρηματίσας Πα-
» λαιῶν Πατρῶν Κακοπαΐσιος καθῃρημένος ὑπάρχει πάσης ἀρχιερατικῆς ἐν-
» εργείας καὶ τάξεως, καὶ ἔκπτωτος τοῦ ἀρχιερατικοῦ καταλόγου, καὶ ἀπό-
» βλητος, καὶ ἐστερημένος τῆς θείας χάριτος, μηδεμίαν ἄδειαν ἔχων ἀρχιερα-
» τικὴν ἐνδυθῆναι στολὴν » καὶ τὰ ἑξῆς.

—

Ἐτεῖ σωτηρίῳ 1679, τοῦ Χιτζρὲ 1090.

Οἱ Καζάκοι λεηλατοῦσι τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου· ὁ βεζίρης διὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ προτίθεται νὰ κτίσῃ φρούριον παρὰ τῇ Ὀζοῦ· πέμπει τὸν Μεϋμάρ-ἀγᾶν καὶ τὸν Καπλὰν-πασσᾶν μὲ 6 χιλ. γιαννιτζάρους διὰ νὰ τὸ κτίσουν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βορυσθένους, ἐλπίζων μὲ αὐτὸ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Καζάκους τῆς Ζαπορόβας ἀπὸ τοῦ νὰ παίρνουν ἅλας, καὶ διὰ τοῦτο νὰ ὑποταχθοῦν τῇ τῶν Ὀθωματῶν βασιλείᾳ. Τούτου οὖν κτιζομένου ὁ στρατηγὸς τῶν Καζάκων Ζαποροβάνων Κίρκος, ἐπανακάμπτων ἀπὸ τῆς κατὰ τῶν Ταρτάρων λεηλασίας μὲ 15 χιλ. Καζάκων, ἐπιστὰς τῷ τόπῳ φονεύει καὶ τοὺς μαΐστορας καὶ τοὺς δεφενδεύοντας γιαννιτζάρους, καὶ σὺν αὐτοῖς καὶ τὸν ῥηθέντα Γεώργιον τὸν Κερμιενίνσκην, καὶ δίδει εἴδησιν τῶν συμβάντων τῷ βασιλεῖ τῶν Μοσχόβων Θεοδώρῳ τῷ Ἀλεξίοβιτζ, ὅστις προστάττει τὸν στρατηγὸν Δολγορούκην, διάδοχον τοῦ ῥηθέντος Ῥωμοδανόβσκη, νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸν Κίρκον καὶ νὰ ἐμποδίζῃ κάθε κίνημα καὶ ἐπιχείρημα τῶν Ὀθωμανῶν. Ταῦτα μαθὼν ὁ βεζίρης ζητεῖ τὴν ἀγάπην παρὰ τῶν Μοσχόβων καὶ εἰσακούεται παρ' αὐτῶν, καὶ οὕτωσὶ ἐτελείωσεν ὁ ἐπιβλαβὴς αὐτὸς εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς πόλεμος.

Δευτέρα πατριαρχεία Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη.

Πάλιν καὶ πάλιν τῇ συνεργείᾳ τῶν μητροπολιτῶν ἐξοῦται ὁ πατριάρχης Παρθένιος ὁ Μογιλάλος, καὶ ἀναβιβάζεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον τὸ δεύτερον Διονύσιος ὁ Δ', ὁ Μουσελίμης, Ἰουλίου τῇ κθ'. Σώζεται τούτου συνοδικὸν διὰ τὴν μίτραν τοῦ Κεφαληνίας οὕτω πως ἔχον.

« Τὰ σημαντικὰ τῶν ἀρετῶν προτρεπτικὰ τῶν κατ' ἀρετὴν ζώντων γί-
» γνεται· αὐτίκα γὰρ διὰ τοῦτο ἐν ταῖς βασιλικαῖς σημαίαις καὶ ἐν ταῖς
» πατριαρχικαῖς σφραγίσιν ἀετὸς δικέφαλος ζωγραφίζεται, ἵνα τὸ διττὸν
» τῆς μεγαλοπρεποῦς ἀξίας, σώματος δηλαδὴ καὶ ψυχῆς, ἀξίωμα ὑποση-
» μαίνηται. Κύριος γὰρ ὢν ὁ βασιλεὺς πάντων τῶν ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν
» τεταγμένων ἀνθρώπων, μάλιστα κύριος γενέσθαι καὶ τῶν κατὰ ψυχὴν
» αὐτῷ καὶ σῶμα παθῶν ἐπάναγκες. Οὕτω καὶ ὁ ἀρχιερεύς· καὶ γὰρ ὁ
» τῶν οἰκείων πασῶν μὴ δυνάμενος κυριεῦσαι ἥκιστα κυριεύσει τῶν ἀλλο-
» τρίων. Τί δὲ τὰ ἱερὰ ἄμφια; οὐχ ἕκαστον σημαντικὸν ἐνεργείας τυγ-
» χάνει; τὸ μὲν ὠμοφόριον κατὰ μίμησιν τοῦ ἀρχιποίμενος ἡμῶν Χριστοῦ,
» ἐπ' ὤμων αἴρειν τὰ βάρη τῶν χριστιανῶν καὶ πληροῦν τὸν τοῦ Χριστοῦ
» νόμον ὑποδηλοῖ, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἐ-
» βάσταζε τὰς νόσους πάντων καὶ ἦρε τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· τὸ δὲ ἐπιτρα-
» χήλιον τὸν κατὰ τὸν Χριστὸν δεσμόν, δι' οὗ πρὸς αὐτὸν τὸν Χριστὸν
» δεύμεθα, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ σωτὴρ δεσμευθεὶς ἤγετο ἵνα ἡμᾶς τῶν δεσμῶν
» ἀπολύσῃ· ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιγονάτιον τὴν ῥομφαίαν σημαίνει δι' ἧς καὶ οἱ
» ἱερεῖς, ὡς ὁ ἀρχιθύτης Χριστός, τὴν ἁμαρτίαν τέμνουσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς

» καὶ τὴν κακίαν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς· τὸ δὲ ὑφελώνιον τὸν ἄνωθεν ὑφαντὸν χι-
» τῶνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ ὡς ἐκεῖνος ἦν τῆς ἄνωθεν καὶ ἐκ δυνάμεως τοῦ
» Πνεύματος ὑφανθείσης σαρκὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν, οὕτω καὶ ὁ παρὼν τυγχάνει
» σημαντικὸς τῆς ἄνωθεν καὶ ἐκ δυνάμεως τοῦ Πνεύματος ἐξυφανθείσης θείας
» χάριτος, ἱερωσύνης τε καὶ ἀρχιερωσύνης· τοῦ σάκκου δὲ ἡ σημασία διττὴ·
» ἡ μὲν ὡς βασιλέα τῶν παθῶν ὑπαινίττουσα τὸν ἀρχιερέα, βασιλικὸν γὰρ
» τὸ ἄμφιον· ἡ δὲ ὡς διηνεκεῖ παρακλήσει προσκείμενον τὸν φέροντα, καὶ ὡς
» ἐν τῇ ἱερουργίᾳ μεσιτεύοντα πρὸς τὸν πατέρα τῶν φώτων ὑπὲρ τοῦ λαοῦ·
» σάκκον γὰρ ἔκπαλαι ἐνεδιδύσκοντο οἱ τῇ μετανοίᾳ προσκείμενοι· ὅθεν ὁ Δα-
» βὶδ ἔλεγεν· Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν με ἐνεδυόμην
» σάκκον. Τὸ δὲ φέρειν μίτραν τοὺς ἀρχιερεῖς πάντας καὶ μάλιστα τυγ-
» χάνει τεκμήριον τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου σημαντικώτατον· κεφαλὴ γὰρ τοῦ
» σώματος ἁπάσης τῆς ἐκκλησίας ὁ Χριστός, ὡς καὶ ἐν ἑκάστῃ παροικίᾳ κα-
» ταχρηστικῶς ἕκαστος ἀρχιερεύς· καὶ ὥσπερ ὁ σωτὴρ τὸν ἀκάνθινον στέ-
» φανον φέρων ὑπὸ τῶν μανιωδῶν Ἰουδαίων ἐνεπαίζετο, ὡς δῆθεν βασιλέα
» ἑαυτὸν ὀνομάσας, οἱ φέροντες ταύτην ἀρχιερεῖς, μετατιθέμενοι τὸν ἐμπαιγ-
» μὸν εἰς τιμήν, δι' αὐτῆς, ὡς ἀληθῶς, βασιλέα καὶ κύριον πάντων τὸν σω-
» τῆρα δεικνύουσιν· ὅθεν καὶ λίθοις κοσμεῖται ποικίλοις, τὴν ποικιλό-
» τητα τῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ κεφαλῇ ἀρετῶν ὑποσημαίνουσα· καὶ
» δήπου μεταφορικῶς ταύτῃ, καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀρχιερέως δέον προσεῖ-
» ναι, ὡς τύπον ἐκείνου σώζοντος. Διά τοι τοῦτο καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐπισή-
» μοις τῶν παροικιῶν, πλουτούσαις ἀρχιερέων ἀρεταῖς πεποικιλμένων, παρὰ
» τῆς Οἰκουμενικῆς καθέδρας φέρειν τούτους μίτραν ἐνδέδοται, ἐφ' ᾧ καὶ
» τῶν προσουσῶν ἀρετῶν ἐνδεικτικὴν εἶναι καὶ παροτρυντικὴν εἰς τοὺς μετέ-
» πειτα. Καὶ δὴ καὶ τῆς παροικίας Κεφαληνίας ἐπισήμου τυγχανούσης πο-
» λιτείας, πλουτούσης τε καὶ ἀρχιερέως ἤθεσι χρηστοῖς τε κεκοσμημένου,
» ἐκρίναμεν δέον καὶ μίτρᾳ τοῦτον κοσμῆσαι πρὸς τοῖς οἷς ἀμφιέννυται ἱε-
» ροῖς ἀμφίοις, πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τε καὶ τῆς παροικίας ταύτης. »

« Τούτου χάριν ἡ Μετριότης ἡμῶν γράφει καὶ ἀποφαίνεται ἵνα ἀπὸ τοῦ
» νῦν ὁ θεοφιλέστατος αὐτὸς ἀρχιεπίσκοπος δηλονότι τῆς Κεφαληνίας καὶ
» Ζακύνθου κὺρ Παΐσιος, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς αὐτῆς ἀδελφὸς καὶ
» συλλειτουργός, φέρῃ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ μίτραν ἐν ταῖς ἱεραῖς αὐτοῦ τε-
» λεταῖς, δοξάζων καὶ ὑμνῶν τὸν σωτῆρα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν,
» διανοούμενος, ἡνίκα ταύτην φορῇ, ὅτι αὐτὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἐξ ἀκανθῶν
» σκληροτάτων στέφανον ἔφερεν ὅτε τὸ κοσμοσωτήριον ἤνυε πάθος, οὗ ἡ
» πανάχραντος κεφαλὴ αἵμασι κατερράίνετο διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν· ὅθεν
» φέρων μὴ μεγαλοφρονῇ ἀλλὰ ταπεινῆται διὰ τὸν ὑψώσαντα ἡμᾶς, ἵνα
» νοερῶς συνυψῆται καὶ δάκρυα καταχέῃ ὡσανεὶ τὰ στίγματα ἐκείνου ἐν
» τῷ σώματι περιφέρων. Ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς φιλοτιμίας ταύτης καὶ
» δωρεᾶς ἐγράφη τὸ παρὸν ἡμέτερον γράμμα, σιγγιλίου ἔχον λόγον, καὶ ἐ-
» δόθη τῷ θεοφιλεστάτῳ αὐτῷ ἀρχιεπισκόπῳ Κεφαληνίας καὶ Ζακύνθου
» Κὺρ Παϊσίῳ, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ
» τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἐν ἔτει ᾳχοθ'. »

Ἐπανακάμψας ὁ ῥὴξ Σομπιέσκης εἰς τὰ ἴδια συναθροίζει Δίαιταν καὶ ἐπεκύρωσε τὴν εἰρήνην, μὲ ὅλον ὁποῦ ἀντέφασκεν αὐτῷ ὁ ῥὴξ τῶν Γερμανῶν Λεοπόλδος ὁ Α. Εἶτα πέμπει πρέσβυν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν παλατῖνον Κούλμην.

Θνήσκει ὁ βεζίρης Κιοπρολόγλους Ἀχμὲτ-πασσᾶς, καὶ γίνεται βεζίρης ὁ Καρὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶς.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1682.

Πόλεμος κατὰ τῶν Γερμανῶν, Λέχων τε καὶ Μοσχόβων.

Ἐμέριχος ὁ Τέκελης, εἷς τῶν προὐχόντων τῆς Οὐγγρίας, ἀποστατεῖ κατὰ τοῦ καίσαρος τῆς Γερμανίας Λεοπόλδου καὶ κινεῖ εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ ἀποστασίαν πάντα τῆς Οὐγγρίας τὰ μέρη τὰ μέχρι τοῦδε ὑποτασσόμενα τῷ καίσαρι· καὶ στοχαζόμενος ὅτι οὐ δυνήσεται μόνος πολεμῆσαι τῷ καίσαρι, καὶ ταῦτα λυτρωθέντι τοῦ κατ' αὐτοῦ φραντζεζικοῦ καὶ σβετζικοῦ πολέμου, προστίθεται τοῖς Ὀθωμανοῖς ζητῶν τὴν παρ' αὐτῶν συμμαχίαν, ὑποσχεθεὶς τελεῖν αὐτοῖς ἀνὰ ἔτος 40 χιλ. ῥηξδέλια, καὶ ἔχειν ἑτοίμους πάντοτε διὰ συμμαχίαν τῶν Ὀθωμανῶν 30 χιλ. πολεμιστῶν. Ἡ ὀθωμανικὴ αὐλὴ ἐπὶ τούτῳ διχογνωμεῖ· καὶ ἡ μὲν Βαλιδὲ μὲ τοὺς οὐλεμάδες ἔλεγον ὅτι πρέπει νὰ φυλαχθῇ ἡ συμφωνία τῆς ἀγάπης ὅπου ἔγινε μὲ τοὺς Νέμτζους, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔδωκεν ὁ καῖσαρ οὐδεμίαν αἰτίαν διὰ τὴν διάλυσίν της· ἐξ ἐναντίας ὁ βεζίρης καὶ ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἀντέφασκον, λέγοντες ὅτι διαλυτέα ἡ ἀγάπη διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ μουσουλμανισμοῦ καὶ τῆς βασιλείας, οὔσης μεγάλης εὐκαιρίας ταύτης τοῦ ὑποτᾶξαι τὴν Βιέννην καὶ ἀκολούθως πᾶσαν τὴν Γερμανίαν· πρὸς τούτοις ἔλεγεν ὁ σουλτάνος ὅτι διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου δὲν θέλει δώσει ἐνόχλησιν τῷ ὑπηκόῳ μὲ νέας τελεσφορίας, μὲ τὸ νὰ ἔχῃ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ἕτοιμα 70 χιλ. πουγγεῖα, καὶ ἀποθήκας πλήρεις παντοίων ἐφοδίων, καὶ στρατὸν πολυάριθμον. Ὁ βεζίρης οὖν Καρὰ-Μουσταφᾶς γυρίζει εἰς τὴν γνώμην του μὲ δῶρα τοὺς προεσῶτας τῶν γιαννιτζάρων, πείθει καὶ τὴν Βαλιδὲ-σουλτάναν ὅτι μετὰ τὸν πόλεμον αὐτὸν θέλει αὐξήσει τὸ ἐτήσιον εἰσόδημά της μὲ πουγγεῖα 300 κοντὰ εἰς τὰ λοιπὰ 1,000 ὁποῦ κατὰ τὸ παρὸν ἔχει. (Αὕτη ἡ Βαλιδὲ εἶχε μεγάλην δύναμιν, καὶ εἰς τὰ συμβούλια εὑρίσκετο, καὶ εἰς κάθε ὑπόθεσιν τῆς βασιλείας ἐζητεῖτο ἡ γνώμη καὶ ἀπόφασίς της.) Συγκατανευσάσης οὖν τῆς Βαλιδὲ, καὶ τῶν γιαννιτζάρων ἀναβοώντων τὸ ὅτι θέλουν πόλεμον κατὰ τῶν Γερμανῶν, δίδει τέλος πάντων ὁ μουφτὴς καὶ τὸν φετβᾶν, καὶ ἀποφασίζεται τῷδε τῷ ἔτει ὁ κατὰ τῆς Γερμανίας πόλεμος, καίτοι ἀναβοώντων τῶν λοιπῶν Ὀθωμανῶν ἄδικον εἶναι, διὰ τὴν παράβασιν τῶν ἐν τῇ

συμφωνίᾳ τῆς προῤῥηθείσης ἀγάπης ὅρκων, καὶ διὰ τὸ ἀνάθεμα τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν (ὅρα ἔτει 1530). Πρόφασιν οὖν ζητῶν ὁ βεζίρης τοῦ κηρῦξαι τὸν πόλεμον εὐλογοφανῶς, πέμπει γράμματα τῷ καίσαρι γράφων ὅτι ὁ Τέκελης ὑπετάγη τῇ βασιλείᾳ, καὶ νὰ ἐβγάλῃ ὁ καῖσαρ τὰ εἰς τὴν Οὐγγρίαν στρατεύματά του καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ ἁλωθέντα, διὰ νὰ μὴ χαλάσῃ τὴν εἰρήνην καὶ παιδευθῇ ἡ αὐθάδειά του. Ἔγνω ὁ Λεοπόλδος τὸν σκοπὸν τῶν Ὀθωμανῶν, ὅθεν πέμπει πρέσβυν τὸν Καπράραν νὰ κινήσῃ πάντα λίθον διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν πόλεμον. Ὁ βεζίρης χωρὶς νὰ προσμείνῃ τὸν ἐρχομὸν τοῦ πρέσβεως πέμπει τῷδε τῷ ἔτει τὸν Ἰπραὴμ-πασσᾶν, μπεϊλέρπεη τῆς Βούδας, εἰς βοήθειαν τοῦ Τέκελη, καὶ προστάττει τὸ νὰ σταλθῇ ὁ ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλβανίας, ἄλλως Ἐρδελίας, νὰ συμμαχήσῃ καὐτὸς τῷ Τέκελῃ. Ἐλθόντες οὖν ὑποτάσσουσι τὰς πόλεις τῆς Οὐγγρίας Κασοβίαν, Ἐπερίαν, Λεύτοχεν, Λεβέντο, Λίποχτιν καὶ Τίλεκ. Εἶτα προστάττει τὸν αὐτὸν πασσᾶν τῆς Βούδας νὰ ἀναγορεύσῃ ῥῆγα τῆς Οὐγγρίας τὸν Τέκελην, καὶ προβάλλει τῷ Καπράρᾳ ἄρθρα περὶ εἰρήνης τὰ ἑξῆς: ὅτι ἡ Οὐγγρία νὰ βαλθῇ εἰς τὴν κατάστασιν ὅπου ἦτο τῷ ἔτει τοῦ Χιτζρὲ 1067· νὰ πληρώνῃ τῇ βασιλείᾳ τῶν Ὀθωμανῶν δασμὸν ἐτήσιον 500 χιλ. φλορίνια· νὰ κρημνισθοῦν τὰ ἐν τῇ Οὐγγρίᾳ ὀχυρώματα Λεπολδόπολις καὶ Γούτα· νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν Τέκελην τὰ ὀχυρώματα Νευστρασίντα, Ἐκόλτ, σὺν τῇ νήσῳ Σκούτᾳ καὶ τῷ ὀχυρώματι Μουράν· καὶ ὅλοι οἱ Οὔγγροι νὰ ἀναλάβωσι τὰ κτήματα καὶ προνόμιά τους, καὶ νὰ γένῃ ἀμνηστεία παντελὴς τῶν παρελθόντων. Ὁ πρέσβυς Καπράρας δὲν ἠμποροῦσε ν' ἀποφασίσῃ εἰς τοιαῦτα ἀλλόκοτα ἄρθρα καὶ προσέμενε τὴν ἀπόκρισιν τοῦ καίσαρος, ἥτις πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ, ὁ σουλτάνος κοινοποιεῖ τὸν κατὰ τοῦ καίσαρος πόλεμον, καὶ ἐβγάζει τὰ τούγια ἔξω, κατὰ τὴν συνήθειαν, τὸ σημεῖον τῆς ἐκστρατείας, καὶ ἀπάρας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔρχεται εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν μαζὶ μὲ τὸν βεζίρην διὰ νὰ τελειώσουν ὅλας τὰς ἑτοιμασίας.

Τούτῳ τῷ ἔτει βασιλεύει εἰς τὴν Ῥουσσίαν ὁ Ἰωάννης σὺν τῷ ἀδελφῷ Πέτρῳ τῷ Μεγάλῳ καὶ τῇ ἀδελφῇ Σοφίᾳ, Ἀλεξιοβίτζιδες· ὧν ὁ μὲν Ἰωάννης ὁμομήτριος ἦν τῷ ῥηθέντι βασιλεῖ Θεοδώρῳ τῷ ἤδη θανόντι· ὁ δὲ Πέτρος υἱὸς Ἀλεξίου μὲν καὶ αὐτὸς, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας γυναικὸς, Ναταλίας δηλαδὴ τῆς Κυριλέβνης.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1683, τοῦ Χιτζρὲ 1094.

Πάντων οὖν ἑτοιμασθέντων τῶν ἐφοδίων, στρατοῦ τε πολλοῦ συναχθέντος, ἀναχωροῦσι τῆς Ἀδριανουπόλεως, καὶ ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἔρχεται εἰς τὸ Χισαρτζίκι, κώμην ἀπέχουσαν τῆς Ἀδριανουπόλεως μίλια 16. Λαβὼν οὖν ὁ βεζίρης τὸ σαντζὰκ-σερίφι παρὰ τοῦ σουλτάνου, ὁ μὲν σουλτάνος ἤψατο τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ δὲ βεζίρης τῆς εἰς τὴν Οὐγγρίαν, καὶ μετὰ ἡμέρας διαβὰς τὸν Δούναβιν ἔρχεται σὺν τῷ στρατῷ εἰς τὴν πόλιν τῆς Οὐγγρίας Ἐρσέκι, ὅπου ἀπαντᾷ αὐτῷ ὁ Τέκελης μὲ 300 εὐγενεῖς

Οὔγγρους. Ἐδεξιώθη τὰ μέγιστα αὐτὸν ὁ βεζίρης καὶ δωρεὰς ἔδωκε πολλάς· εἶτα ἀθροίσας ὅλους τοὺς πασσάδες καὶ τὸν Τέκελην, βουλεύεται τὸ ἂν ὠφελῇ ἡ κατὰ τῆς Βιέννης ἔφοδος. Καὶ ὁ Τέκελης καὶ οἱ πασσάδες συμβουλεύουν ὅτι ἐπωφελέστερον τὸ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Οὐγγρίαν ἐφέτος καὶ νὰ ἀφήσῃ τὴν τῆς Βιέννης πολιορκίαν· ἀλλὰ αὐτὸς παρακούσας πάντων, ἀφοῦ ἔφθασε καὶ ὁ Ταταρχάνης μὲ τοὺς ὑπ' αὐτῷ πολυαρίθμους Ταρτάρους, καὶ ἐδεξιώθη αὐτὸν τὰ μέγιστα, ἔρχεται εἰς τὸ Γιαβαρῖνο, πόλιν τῆς Οὐγγρίας, κἀκεῖσε μαθὼν ὅτι νὰ μετῴκησεν ὁ Λεοπόλδος εἰς τὸ Λίντζο, ἅπτεται σὺν τῷ στρατῷ τῆς πρὸς τὴν Βιέννην, καταλιπὼν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Γιαβαρίνου τὸν Κιὸρ-Χουσεῖν-πασσᾶν, καὶ φθάσας ἤρξατο τῆς πολιορκίας σφοδρότατα· καὶ ὑπαγαγὼν ἐντὸς ὀλίγου τὰ περὶ αὐτὴν προάστεια καὶ κρημνίζων καθ' ἡμέραν μέρη τῶν τειχῶν αὐτῆς, ὥστε ἄφευκτον εἶναι ἤδη τὴν αὐτῆς ἅλωσιν, ὀλιγοστεύει τὴν σφοδρότητα τῆς ὁρμῆς, καὶ ἤρξατο φαντάζεσθαι τὸ νὰ γένῃ βασιλεὺς αὐτὸς τῆς Δύσεως μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Βιέννης· ὅθεν ἐσμίκρυνε τὰς ἐφόδους, διὰ νὰ οἰκειοποιηθῇ ἐν τῷ μεταξὺ τοὺς πασσάδες καὶ λοιποὺς προὔχοντας καὶ νὰ τοὺς κάμῃ ὁμόφρονάς του.

Ὁ νέος πάϊλος τῆς Βενετίας Πέτρος ὁ Κβιρίνης ἔρχεται εἰς τὴν Πόλιν μὲ δύο ναυμαχικὰς νῆας. Ὁ γιουμρουκτζὴς μαθὼν ὅτι νὰ εἶναι εἰς τὰ καράβια πρᾶγμα πολὺ ἐμπόρων, πατεῖ τὰ καράβια, παρὰ πᾶσαν συνήθειαν, καὶ παίρνει τὸ γιουμροῦκι. Μετά τινας ἡμέρας εὐγενής τις Ἐνετὸς ὁποῦ εἶχε σκλαβωθεῖ εἰς ναυμαχίαν τινὰ καὶ ἦτον εἰς τὴν Πόλιν παρὰ τῷ δεσπότῃ αὐτοῦ τούρκῳ, φυγὼν κρύπτεται εἰς τὰ δύο αὐτὰ καράβια, μὲ τὰ ὁποῖα ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Βενετίαν ὁ πρώην πάϊλος Μοροζίνης. Ὁ Τοῦρκος μὲ ἀρζουχάλι, ἤτοι λίβελλον, ζητεῖ νὰ τοῦ δοθῇ ὁ σκλάβος ὁποῦ ἔφυγε καὶ ἐκρύβη εἰς τὸ βενέτικον καράβι. Προσετάχθη παρὰ τοῦ καϊμακάμη Καρὰ-Ἰπραὴμ-πασσᾶ ὁ ποσταντζήπασης νὰ ἐξετάσῃ διὰ τὸν σκλάβον μέσα εἰς τὰ καράβια· ἐλθόντι λέγει ὁ καπετάνος τὸ ὅτι δὲν ἔχει φυγάδα ἐν τῇ νηΐ· ὁ ποσταντζήπασης θέλει νὰ ἐξετάσῃ, ὁ καπετάνος δὲν τὸν ἀφίνει, βιάζει τὴν εἴσοδον ὁ ποσταντζήπασης, ἁρματώνονται οἱ ναῦται καὶ πολεμοῦσιν· ὑπερισχύει ὁ ποσταντζήπασης καὶ εὑρίσκει τὸν φυγάδα ἐν τῇ νηΐ, καὶ τοὺς λοιποὺς σιδηροδεσμεῖ, καὶ διορίζει φύλακα χασεκὴν νὰ τοὺς φυλάττῃ· ἐδόθη καὶ τῷ Τούρκῳ ὁ φυγὰς σκλάβος. Ἀλλ' ὁ σουλτάνος μαθὼν ὅτι αὐθαδίασαν οἱ Ἐνετοὶ νὰ ὁπλοφορήσουν κατὰ τοῦ ποσταντζήπαση ἔνδον τοῦ λιμένος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἱρκτῇ παραδίδωσι καὶ τοὺς δύο παίλους, καὶ μετὰ πολλὰ τοὺς βιάζει νὰ ἀγοράσουν ἀδροῦ τιμήματος τοὺς ἐν τῇ νηΐ σιδηροδεσμίους ναύτας, ὃ καὶ ἐγένετο μὲ πληρωμὴν πολλῶν πουγγείων. Ἡ ἀριστοκρατία ταῦτα μαθοῦσα ὑποφέρει καὶ ἄκουσα τὴν τοιαύτην καταφρόνησιν καὶ ζημίαν, διὰ τὸν φόβον της καὶ τὸ ἄδηλον τέλος τοῦ κατὰ τῶν Γερμανῶν πολέμου. Ὁ σουλτάνος προστάττει ὅτι τοῦ λοιποῦ τὰ καράβια ὁποῦ φέρουν τὸν ἐλτζὴν τῶν Ἐνετῶν νὰ μὴν εἰσέρχωνται μέσα εἰς τὰ Κάστρα μόνον νὰ μένουν εἰς τὴν Τένεδον, καὶ ὁ πάϊλος νὰ ἐπιβαίνῃ κατέργου τουρκικοῦ καὶ νὰ ἔρχεται ἐκεῖθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸ ὁποῖον οὕτω γίνεται καὶ μέχρι τῆς σήμερον.

Ὡς τόσον καὶ πρὸ τοῦ νὰ κηρυχθῇ ὁ κατὰ τῆς Γερμανίας πόλεμος εἰς τὴν Πόλιν, ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος εἶχε παρακινήσει τοὺς Λέχους νὰ συναθροίσουν στράτευμα πολὺ καὶ νὰ ἔλθουν εἰς βοήθειαν τῆς Βιέννης, καὶ ἔγραψε καὶ εἰς ἄλλους χριστιανοὺς ἡγεμόνας, τὸν κοινὸν κίνδυνον προβαλλόμενος καὶ ζητῶν τὴν παρ' αὐτῶν βοήθειαν.

Ἡ ἀργοπορία τοῦ βεζίρη προξενεῖ εἰς τοὺς γιαννιτζάρους διάφορα παραπονέματα, ἀγανάκτησιν καὶ τέλος λιμόν. Ἐν τούτοις φθάνουσιν οἱ Λέχοι μετὰ τριῶν μηνῶν πολιορκίαν τῆς Βιέννης· ὁ βεζίρης προστάττει τοὺς Ταρτάρους ν' ἀποκεφαλίσουν τοὺς παρ' αὐτοῖς αἰχμαλώτους χριστιανοὺς γερμανοὺς, ὄντας εἰς 30 χιλ. ἑνώνονται οἱ Λέχοι μὲ τοὺς στρατιώτας γερμανοὺς καὶ ἐφορμῶσι κατὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοπέδου· μόλις ἄρχισεν ὁ πόλεμος καὶ φεύγουσιν εὐθὺς οἱ Τοῦρκοι, γιαννιτζάροι καὶ σπαχίδες καὶ ὀφφικιάλοι· πάσχει παντοίως ὁ βεζίρης νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, ἀλλ' οὐδὲν ἐκτελεῖ, καὶ φεύγοντες οὕτω δρομαίως ἀπήρχοντο, ὥστε ἐν μιᾷ νυκτὶ ἔφθασαν, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς, εἰς τὸ εἰσέτι πολιορκούμενον Γιαβαρῖνο, ἀπέχον τῆς Βιέννης μίλια γερμανικὰ 25, διάστημα ὁποῦ κοινῶς ὁδεύεται εἰς ὥρας 50.

Οἱ Γερμανοὶ καὶ Λέχοι κυριεύουσι τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοπέδου· εὑρίσκουσι πολλὰ προζωάρκεια, μηχανὰς καὶ ἐφόδια πολέμου, τόπια μεγάλα 180, καὶ ἄλλα πράγματα, γούνας καὶ φάλαρα ἀλόγων πολυάριθμα καὶ πολύτιμα.

Φθάσας καὶ ὁ βεζίρης εἰς τὸ Γιαβαρῖνο, φοβούμενος τὸν παρὰ τοῦ σουλτάνου θάνατον, φονεύει τὸν ῥηθέντα ἡγεμόνα τῆς Βούδης Ἰπραὴμ-πασσᾶν, ἄνδρα ἀξιώτατον καὶ περίφημον, καὶ τοὺς λοιποὺς πασσάδες, διὰ νὰ μὴν φανερώσουν τοὺς σκοποὺς τῆς ἀνταρσίας του, εἶτα φονεύει καὶ ἄλλους ἀγάδες· καὶ κοινολογεῖ ὅτι ἡνώθησαν μὲ τὸν Τέκελην, καὶ τὸν παρεκίνησαν μὲν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Βιέννης, ἀλλὰ πρῶτοι πάντων ἔφυγον ἀπὸ τὸν πόλεμον. Εἶτα διορίσας ἡγεμόνα τῆς Βούδης τὸν Καρὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶν, ἄνθρωπον πιστότατόν του, στρατοπεδεύει παρὰ τοῖς τείχεσιν αὐτῆς, καὶ γράφει τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ τὰ αὐτὰ κατὰ τῶν φονευθέντων πασσάδων· καὶ πέμψας δῶρα πολλὰ τῇ Βαλιδὲ καὶ ἄλλοις ὀφφικιάλοις, ζητεῖ νὰ τοῦ ἀφεθῇ τὸ βεζαρέτι διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὸν ἐρχόμενον χρόνον ὅλην τὴν Γερμανίαν. Πιστεύει ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ καὶ κάμνει τὴν αἴτησίν του.

Ἄλλο στρατόπεδον Τούρκων παρὰ τῇ πόλει Βαρκὰν καταπολεμεῖται ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καὶ διαπερῶσι τὸν Δούναβιν ἐπὶ γεφύρας φεύγοντες· τζακίζεται ἡ γέφυρα καὶ πνίγονται πολυάριθμοι· εἶχαν φονευθεῖ 3,000 Τοῦρκοι, καὶ ἐπνίγησαν οἱ λοιποὶ καὶ ἐζωγρήθησαν. Τότε ἐπνίγησαν καὶ τὰ σενδούκια τοῦ διβὰν καλεμίου, καὶ ἐχάθησαν τὰ κάϊδια πολλῶν χάττι-σεριφίων· ὅθεν ἐχάθησαν καὶ τὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ, τὰ ὁποῖα ὁ Ἱεροσολύμων κὺρ Παρθένιος ἀνενέωσε διὰ τῶν χοτζετίων ὁποῦ εἶναι πεφυλαγμένα μὲ σενδούκια εἰς τὸ Γενὶ-τζαμὶ τὸ παρὰ τῷ Παχτζὲ-καπισί. Ὑπέταξαν οὖν οἱ Γερμανοὶ καὶ τὸ Βαρκὰν, εἶτα καὶ τὴν πόλιν Στριγονίαν.

Ὁ ῥηθεὶς Πετρεζέϊκος ἐφορμᾷ μὲ τοὺς Καζάκους κατὰ τῆς Βεσσαραβίας καὶ ποιεῖ τὰ ἔσχατα τῶν κακῶν, καὶ τυραννεῖ τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ γέ-

ροντας, τῶν Ταρτάρων ἀπόντων εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Βιέννης· ἐφορμᾷ δὲ καὶ κατὰ τῆς Μολδαβίας τῇ τῶν Λέχων συμμαχίᾳ. Ὅθεν ὁ Δούκας, ὁ τῆς Μολδαβίας ἡγεμὼν καὶ διορισθεὶς ἡγεμονεύειν καὶ τῆς Οὐκραΐνης, οὐ μόνον ἀπώλεσεν ἀμφοτέρας, Μολδαβίαν τε καὶ Οὐκραΐνην,ἀλλὰ δὴ καὶ ἐζωγρήθη ὑπὸ τῶν Λέχων, καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ εἰς τὴν ἐν τῷ Καρλοβὶτζ ἀγάπην ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς Λέχους τὴν Οὐκραΐνην σὺν τοῖς Καζάκοις τοῖς κατοικηταῖς αὐτῆς.

ΚΕΦ. ΛΖ'.

Πατριαρχεία Ἰακώβου τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης, καὶ τρίτη Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη· καὶ πόλεμος κατὰ Γερμανῶν, Μοσχόβων, Λέχων καὶ Ἐνετῶν.

Τῇ λ' τοῦ Ἰουλίου, ἐξωσθέντος τοῦ πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη, ἐπιπηδᾷ τοῦ θρόνου παρὰ γνώμην συνοδικὴν Ἀθανάσιος ὁ Ῥαιδεστοῦ ἐπίσκοπος· μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ μὴ μετατεθεὶς, κατὰ τὸ ἔθος, διὰ τὴν ἀχρειότητά του ἔμεινεν ἀργὸς πάσης ἱεροπραξίας. Ὅθεν ψήφῳ κοινῇ τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῶν κληρικῶν ἐξωρίσθη τῇ ιγ' τοῦ Αὐγούστου, καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ μητροπολίτης Λαρίσσης Ἰάκωβος ὁ Χῖος.

Τὸν Ἀντιοχείας Εὐτύχιον τὸν Χῖον,πατριαρχεύσαντα ἔτη δέκα πρὸς τοῖς ἓξ καὶ θανόντα, διεδέχθη Μακάριος ὁ Δ', ὁ ἀπὸ Βερρόιας τῆς Συρίας· καὶ πατριαρχεύσας ἔτη 36 μέχρις ἔτους δηλαδὴ **1719** πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ καὶ ἀνεψιὸς Κύριλλος ὁ Γ', ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας του δέκατον ἕκτον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1684, τοῦ Χιτζρὲ 1095.

Ὁ βεζίρης φοβούμενος καὶ ἄλλους πασσάδες τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ μὴν φανερώσουν τὸν σκοπὸν τῆς ἀνταρσίας του, γράφει πάλιν τῷ σουλτὰν Μεχ-

μὲτ κατηγορῶν αὐτοὺς πῶς δὲν τὸν ὑποτάσσονται καὶ πῶς ἐξ αἰτίας των ἐάλω τὸ Βαρκὰν καὶ ἡ Στριγονία, καὶ ἐζήτει νὰ τοὺς φονεύσῃ. Ἐγνώρισαν αὐτοὶ τὰ γραφέντα καὶ γράφουσι πρὸς τοὺς φίλους των εἰς τὴν Πόλιν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς πέμπει τὸν καπουτζιλὰρ-κεαγιασὴ εἰς τὸ Βελιγράδι μὲ χάττι-σερίφι διὰ νὰ φονεύσῃ τὸν βεζίρην Καρὰ-Μουσταφᾶ πασσᾶν, οὗ γενομένου ἔγινε βεζιραζέμης εἰς τὴν Πόλιν ὁ καϊμακάμης Χαρὰ-Ἰπραὴμ-πασσᾶς.

Μαθόντες οὖν οἱ Ἐνετοὶ τὴν εἰς τὴν Γερμανίαν καταστροφὴν τῶν Τούρκων ζητοῦσιν ἐκδίκησιν διὰ τὰς προγεγονυίας κατ' αὐτῶν ἀτιμίας· ἡ αὐλὴ ἡ ὀθωμανικὴ καταφρονεῖ τὸ ζήτημα. Ὅθεν ἐνωθεῖσα ἡ Βενετία μὲ τὸν καίσαρα Λεοπόλδον καὶ μὲ τὸν ῥῆγα τῆς Πολωνίας κηρύττει καὶ αὐτὴ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν. Ὁ νέος βεζίρης Καρὰ-Ἰπραὴμ-πασσᾶς, μὴν ἔχωντας πρόχειρον στόλον παρὰ μόνον ἓξ γαλιόνια καὶ μερικὰ κάτεργα παμπάλαια, πάσχει νὰ καταπείσῃ τοὺς Ἐνετοὺς νὰ μὴ κινηθοῦν εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ ὑπόσχεται νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ ληφθέντα χρήματα, ἀλλ' αὐτοὶ οὐ πείθονται· ὅθεν ὁ βεζίρης διορίζει σερασκέρην κατὰ τῶν Γερμανῶν τὸν Σεϊτὰν-Ἰπραὴμ-πασσᾶν, καὶ κατὰ τῶν Λέχων τὸν Ἀϊνατζὴ Σουλεϊμὰν-πασσᾶν, καὶ κατὰ τῶν Ἐνετῶν διορίζει τὸν καπετὰν-πασσᾶν διὰ νὰ παρατηρῇ τὰ κινήματά τους· καὶ αὐτὸς μένει εἰς τὴν Πόλιν προφάσει μὲν ἀῤῥωστίας, τῇ δ' ἀληθείᾳ φοβούμενος τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς του ἀπὸ μέρους τοῦ σουλτάνου διὰ τὴν κακὴν, ἣν προέβλεπεν, ἔκβασιν τῶν πραγμάτων· ὅθεν τὰς λυπηρὰς εἰδήσεις ἔκρυπτεν ἐπιμελῶς ἀπὸ τὸν σουλτάνον καὶ ἐφανέρωνε μόνον τὰς χαροποιάς.

Ἐφορμήσας οὖν ὁ δοὺξ τῆς Λοραίνης κατὰ τῆς Οὐγγρίας ἀπὸ μέρους τοῦ καίσαρος ἔαρος ἐπιφανέντος, ὑποτάσσει τὴν πόλιν Βιτζεγράδ, τὴν Βιτζιάν, τὴν Πέσταν, πόλιν κειμένην ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως ἄντικρυ τῆς Βούδης· εἶτα πολιορκεῖ καὶ αὐτὴν τὴν Βούδην, καὶ παραταθείσης τῆς πολιορκίας μῆνας τέσσαρας λύει αὐτὴν οὐδὲν διαπραξάμενος.

Ἐν τούτοις δὲ καὶ ὁ κόμης Λέσλης ἐφορμήσας κατὰ τῆς Σκλαβωνίας ὑπέταξε τὸ ὀχύρωμα αὐτῆς Βιρόβι· κατεπολεμήθη δὲ καὶ ὁ Τέκελης ὑπὸ τῶν Γερμανῶν διὰ τοῦ στρατηγοῦ Σχοὺλτζ εἰς τὴν κάτω Οὐγγρίαν παρὰ τῇ πόλει Ἐπερίᾳ, καὶ ἡρπάγησαν ὅλα του τὰ πράγματα.

Οἱ δὲ Λέχοι ἐνικήθησαν· ὁ γὰρ Ἀϊνατζὴ Σουλεϊμὰν-πασσᾶς, ὅ ἐστι πολύτροπος καὶ πολύμητις, διαπλεύσας τὸν Δούναβιν εἰς τὴν Ἰσάκτζαν καὶ μὴ ἁπάντων Λέχους, ἐνδυναμώνει τὴν Μολδαβίαν καὶ τὴν Λεχίαν, καὶ μανζιλεύσας τὸν αὐθέντην τῆς Μολδαβίας Δημήτριον τὸν Καντακουζηνὸν ἔκαμεν ἡγεμόνα αὐτῆς Κωνσταντῖνον τὸν Καντεμίρην. Ἀφίησιν ἀκλόνητον, ὡς ἄνδρα πολεμικὸν, τὸν ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας Σερπάνον τὸν Καντακουζηνὸν, καὶ πέμπει εἰς τὴν Πόλιν ὡς ὁμήρους τὸν Ἀντίοχον υἱὸν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Κωνσταντίνου τοῦ Καντεμίρη, καὶ τέσσαρας ἄρχοντας μολδαβούς. Φθάνει καὶ ὁ ῥὴξ τῆς Λεχίας Ἰωάννης ὁ Σομπιέσκης σὺν τῷ στρατῷ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Νίστρου τὰς ἀντικρὺ τοῦ Χοτινίου, καὶ ὑποτάσσει τὸ ὀχύρωμα Κάντζα· ὑπερηφανευθεὶς διὰ τοῦτο ἑτοιμάζει γέφυραν ν'

ἀπεράσῃ τὸν Νίστρον καὶ νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τῆς Μολδαβίας. Προλαμβάνει τὴν διάπλευσιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Ἀϊνατζὴ Σουλεϊμὰν-πασσᾶς, καὶ διορίσας τοὺς Ταρτάρους εἰς τὸ ἀντικρυνὸν μέρος τοῦ ποταμοῦ, καὶ αὐτὸς στρατοπεδεύσας εἰς τὴν ἐνθάδε ὄχθην, κατακλείει τὸν Σομπιέσκην ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ, καὶ εἰς πολλὰ μέρη μὲ ἀκροβολισμοὺς τὸν πολεμεῖ· ὅθεν ὁ ῥὴξ βιασθεὶς φεύγει μετὰ ὀλίγων ἄνευ κρότου· ἀκολουθεῖ αὐτὸν τὸ λοιπὸν τοῦ στρατοῦ ἀφοῦ κατέκαυσε πάντα τὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐφόδιά του καὶ ἔρριψεν ἔν τινι λίμνῃ τὰ τόπια καὶ ἄλλας πολεμικὰς μηχανάς· τοιούτους καρποὺς ἔδωκεν αὐτῇ ἡ ἐκστρατεία μὲ πολυάριθμον μιαιφονίαν τῶν Λέχων.

Ἄλλο τέλος ἔλαβον τὰ τῶν Ἐνετῶν. Πρῶτον μὲν γὰρ εἰς τὴν Δαλματίαν ὑπέταξαν τὰς πόλεις Μορλάκι, Οὐράιαν, Ὀβροβάτζο, Καρδόναν, Δουάρην καὶ κατέκαυσαν τὴν Δέρνης· εἶτα καὶ ὁ στόλος, ὑπὸ ἀρχιθαλασσίῳ τῷ αὐτῷ Μοροζίνῃ, ἀφοῦ παρεδόθη τὸ Κάστρον τῆς Κρήτης, ὑπέταξε τὴν νῆσον Λευκάδα, ἄλλως Ἁγία Μαύρα λεγομένην· εἶτα ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ἐπαρχίαν τῆς Ἠπείρου, ὑπέταξε τὰς πόλεις Βενέτζι, Σόμελον καὶ ὅλην τὴν ἐπαρχίαν· εἶτα ἐλθὼν εἰς τὸν Μωρέαν ὑπέταξε τὴν Περέβεσαν καὶ κατεπόντισε τὰ κάτεργα τῶν Ὀθωμανῶν ὁποῦ εἶχον σταλεῖ διὰ νὰ ὑποτάξουν τὴν Κίνσαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1685.

Τρίτη πατριαρχεία Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη.

Παραιτηθέντος τοῦ πατριάρχου Ἰακώβου μετὰ διετῆ πατριαρχείαν ἐπανῆλθεν αὖθις τὸ τρίτον εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Διονύσιος ὁ Μουσελίμης, κατὰ τὴν λ΄ τοῦ Ἰουλίου μηνός· ἀλλὰ κακῇ τύχῃ διὰ τὸ φιλοτάραχον τῶν ἀρχιερέων ἐπατριάρχευσε μόνον μῆνας ἑπτά.

Τούτῳ τῷ ἔτει, τῇ συνεργείᾳ τοῦ πατριάρχου, ᾠκοδομήθη ἡ ἐκκλησία τῆς Ἐλπίδος εἰς τὸ Κοντοσκάλι.

Οἱ Τάρταροι τοῦ Κριμίου ἔπαιρναν ἀπὸ τοὺς Ῥώσσους κάθε χρόνον ἐτήσιον δασμὸν 60 χιλ. ῥούβλια, καθὼς καὶ ἡ ὀθωμανικὴ βασιλεία εἶχεν ἐπιφορτίσει δασμὸν εἰς τοὺς Λέχους.

ΚΕΦ. ΛΗ΄.

Πέμπτη πατριαρχεία Παρθενίου τοῦ Μογιλάλου, καὶ δευτέρα πατριαρχεία Ἰακώβου τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης, καὶ τετάρτη πατριαρχεία Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη, καὶ τρίτη πατριαρχεία Ἰακώβου τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1686, τοῦ Χιτζρὲ 1097.

Τῇ συνεργείᾳ τῶν ἀρχιερέων, (εἰς τοιούτους λυπηροὺς καιροὺς τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας, ἥτις δὲν εἶχεν εὐκαιρίαν οὔτε κἂν νὰ συλλογίζεται περὶ πατριάρχου), ἐξοῦται τοῦ θρόνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ ὁ πατριάρχης Διονύσιος ὁ Μουσελίμης, δίδεται αὐτῷ διὰ προζωάρκειαν ἡ μητρόπολις τῆς Χαλκηδόνος, καὶ ἀναβιβάζεται τὸ πέμπτον εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Παρθένιος ὁ Μογιλάλος, τῇ ις΄ τοῦ Μαρτίου· διοικεῖ ἔτος ἓν καὶ μῆνας τρεῖς.

Πολιορκοῦσιν οἱ Γερμανοὶ τὴν πόλιν Βιδὰρ, καὶ ὁ δοὺξ τῆς Λοραίνης ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ σερασκέρη τῶν Ὀθωμανῶν Σεϊτὰν-Ἰπραὴμ-Πασσᾶ, ἐστρατοπεδευμένου παρὰ τῇ πόλει τῆς Οὐγγρίας Στριγονίᾳ, καὶ κατακόπτει τὸν στρατὸν τὸν ὀθωμανικὸν, καὶ κυριεύει τὸ στρατόπεδον γέμον ἀπὸ ἐφόδια πολεμικὰ καὶ ἀπὸ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα πολυάριθμα· εἶτα ὑποτάσσουσιν οἱ Γερμανοὶ καὶ τὸ Βιδὰρ, καὶ κατακόπτουσι πάντα τὸν ἐν αὐτῷ στρατὸν, καὶ λεηλατοῦσι τὴν πόλιν, καὶ προσκυνοῦσιν αὐτοῖς οἰκειοθελῶς οἱ ὀθωμανοὶ στρατιῶται οἱ ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Οὐγγρίας Νομιγράδ καὶ Βιτζεγράδ. Ὅθεν ὁ σερασκέρης πέμψας τὸν Ἀχμὲτ-τζελεπὴν εἰς τὸν στρατηγὸν τῶν Γερμανῶν δοῦκα τῆς Λοραίνης, ζητεῖ τὴν ἀγάπην, ἀλλ' αὐτὸς αὐτὴν οὐ δέχεται.

Καὶ ὁ κόμης Δέσλης λεηλατεῖ τὴν Σκλαβωνίαν, καὶ ὁ Σχούλτζ εἰς τὴν κάτω Οὐγγρίαν ὑποτάσσει τὴν πόλιν Ἐπερίαν ἥτις ἦν προσηλωμένη τῷ Τέκελῃ· ὑποτάσσει δὲ καὶ τὰ ὀχυρώματα Τοκαΐ, Ζολνὸκ, Ἰβραΐνι, Κάρο, μικρὸν Βαραδίνι, Σαρέσην καὶ τὸ ὀχύρωμα τὸ λεγόμενον Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου, καὶ ὁ Τέκελης φοβηθεὶς φεύγει εἰς τὴν Κασσοβίαν, ὅπου ὀχυροῦται σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν τὸν ἐνόντα τρόπον, προσμένων τὴν παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν βοήθειαν. Ἐλθὼν ὁ Καπράρας πολιορκεῖ τὴν πόλιν Κασσοβίαν. Ὁ

Τέκελης μηνύει τῷ πασσᾷ τοῦ Βαραδινίου ζητῶν συμμαχίαν· ἀντεμήνυσεν αὐτῷ ὁ πασσᾶς ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἵνα συσκεφθῶσι τὸν τρόπον τοῦ ἐλευθερῶσαι τὴν πόλιν· ἔρχεται μὲ 7,000 Οὔγγρους οὐδὲν ὑποπτευόμενος· ἐλθόντι προϋπαντᾷ αὐτῷ ὁ πασσᾶς ἔξω τῆς πόλεως, καὶ τιμήσας τὰ μέγιστα παρακαλεῖ εἰσελθεῖν εἰς τὸ Βαραδίνι μόνον μὲ τοὺς προεχῶτας τῶν ὀφφικιάλων, καὶ πέμψαι εἰς τὰς πέριξ κώμας τὸν ἴδιον στρατὸν, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν τροφὴν ὁ πασσᾶς ἔλεγεν ὅτι θέλει φροντίσει. Εἰσέρχεται μεμονωμένος ὁ Τέκελης, προσκαλεῖ αὐτὸν ὁ πασσᾶς εἰς τὸ ἄριστον, μεθ' ὃ ὀφφικιάλος τις ὀθωμανὸς συντροφευμένος μὲ πολλοὺς γιαννιτζάρους εἰσελθὼν δείκνυσι χάττι-σερίφι, ἐν ᾧ προσέταττεν ὁ σουλτάνος πεμφθῆναι τὸν Τέκελην σιδηροδέσμιον εἰς τὴν Πόλιν· ὃ καὶ γίνεται μὲ πολλὴν ἔκπληξιν τοῦ Τέκελη καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Πόλιν εἱρκτῇ παραδίδεται εἰς τοὺς Ἑπτὰ-Πύργους. (Ὁ δραγομάνος Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος διέβαλεν αὐτὸν τῷ βεζίρῃ ψευδῶς ὡς παρακινήσαντα τὸν πρώην βεζίρην Καρὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Βιέννης.) Εἶτα ὁ πασσᾶς μεταπεμψάμενος ἕνα τῶν σὺν τῷ Τέκελῃ ὀφφικιάλων τοὔνομα Πετρόζην διορίζει ἡγεμόνα ἐπὶ τῶν τοῦ Τέκελῃ Οὔγγρων. Ὁ Πετρόζης ὑποκρινόμενος δέχεται τὴν ἐπιστασίαν, ἀλλὰ καταλαβὼν τὸ στρατόπεδον διασύρει πρὸς τοὺς Οὔγγρους τὴν ἀπιστίαν τῶν Τούρκων καὶ τὴν πρὸς τὸν Τέκελην ἀχαριστίαν, καὶ παρακινεῖ αὐτοὺς προσηλωθῆναι τῷ καίσαρι Λεοπόλδῳ· πάντων δὲ κατανευσάντων ἀπέρχεται ὁ Πετρόζης πρὸς τὸν Καπράραν πολιορκοῦντα τὴν πόλιν Κασσοβίαν, προσκυνεῖ δι' αὐτοῦ τῷ καίσαρι σὺν παντὶ τῷ γένει τῶν Οὔγγρων, καὶ ἑνοῦνται αὐτῷ κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν· παραδίδοται εὐθὺς καὶ τὸ κάστρον καὶ γίνεται χαρὰ μεγάλη εἰς ὅλους τοὺς Οὔγγρους.

Ἐν δὲ τῇ Λεχίᾳ ὁ ῥὴξ Σομπιέσκης παρεκίνει τὸν ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας Κωνσταντῖνον τὸν Καντεμίρην ἀνταρτῆσαι κατὰ τῶν Τούρκων καὶ προσηλωθῆναι αὐτῷ μὲ συμμαχίαν· οὗ μὴ γενομένου, ὁ Σομπιέσκης ὑπὸ στρατηγοῖς Ποτόκῃ καὶ Γιαπρονόβσκῃ πέμπει στρατὸν κατὰ τῆς Μολδαβίας. Ἀπαντᾷ αὐτῷ ὁ σερασκέρης Ἀϊνατζὴ Σουλεϊμὰν-πασσᾶς 25 χιλιάσιν ὀθωμανικοῦ στρατοῦ, καὶ ὁ χάνης 50 χιλιάσι Ταρτάρων, καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας 5 χιλιάσι Μολδαβῶν· ἄρχεται ὁ πόλεμος, καὶ ἐν μιᾷ ὥρᾳ φονεύονται παρὰ τῶν Τούρκων ἓξ χιλιάδες Λέχοι καὶ πέντε χιλιάδες Καζάκοι, καὶ φεύγουσιν οἱ Λέχοι ἀφέντες τὸ στρατόπεδον σὺν πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῷ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἀλλ' οὐχ οὕτως οἱ Ἐνετοὶ· οἵτινες νικήσαντες πολέμῳ τὸν ἐν τῷ Μωρέᾳ σερασκέρην Χαλὶλ-πασσᾶν, ὑπέταξαν τὴν Κορώνην καὶ κατέκοψαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φύλακας ὀθωμανούς. Ὡπλοφόρησαν δὲ καὶ οἱ Μανιᾶται κατὰ τῶν Τούρκων πρὸς βοήθειαν τῶν Ἐνετῶν, (οὗτοι οἱ Μανιᾶται ἀπόγονοί εἰσι τῶν πάλαι Λακεδαιμονίων, ὀρέων κατοικηταί, συμποσούμενοι εἰς 12 χιλιάδας,) καὶ ὑποτάσσουσι τὴν πόλιν Ζαρνόταν, παρὰ τῇ Καλαμίτᾳ. Πολεμοῦσιν οἱ Ἐνετοὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Τούρκων καὶ κατακόπτουσιν αὐτούς, καὶ ὑποτάσσουσι μετὰ ταῦτα τὰς πόλεις Καλαμίταν, Πασάβαν καὶ Κεφάλαν, καὶ ἐπανακάμπτοντες ὑποτάσσουσι τὸ Γομένιζον, κείμενον ἀντικρὺ

τῆς Κερκύρας· ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν Δαλαματίαν ὑπέταξαν οἱ Ἐνετοὶ τὴν πόλιν Δουάραν.

Διὰ ταῦτα ὁ βεζίρης Καρὰ-Ἰπραὴμ-πασσᾶς ἀσχάλλων ἔβλεπε τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς του, ὁποῦ, καθὸ βεζίρης, αὐτὰ ὅλα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἔμελλε νὰ ξεσπάσουν· ὅθεν διὰ ν' ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον ἐστοχάσθη νὰ φονεύσῃ τοὺς πασσάδες ὁποῦ διὰ τὴν ὑπόληψίν τους ἦσαν ἀναγκαῖοι διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν βασιλικῶν ὑποθέσεων καὶ ἱκανοὶ διὰ τὸ μέγιστον ὀφφίκιον τοῦ Ἐπιτρόπου, διὰ νὰ μὴν εὑρίσκεται ὁ καλήτερος ἢ ἴσος αὐτῷ διὰ τὸ ὀφφίκιον τῆς ἐπιτροπικῆς, ὥς ποτε ἔκαμε καὶ ὁ Κιοπρουλὴ Μεχμὲτ πασσᾶς· ἐλεεινὴ κατάστασίς τινων ὁποῦ διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ὀφφικίων των ἐκπίπτουσιν εἰς τὸ τυραννικόν. Κατηγορεῖ οὖν πρῶτον τὸν Σεϊτὰν-Ἰπραὴμ-πασσᾶν ὡς ἀμελήσαντα τὸ καὶ τὸ, καὶ διὰ τοῦτο ἠττηθέντα παρὰ τῶν Ἀλλαμάνων· ὅθεν φονεύεται ἀδίκως, καὶ μετ' αὐτὸν καὶ ἄλλοι οἱ μέγα ὄνομα ἔχοντες. Οὐκ ἠδύνατο διαβαλεῖν τὸν Ἀϊνατζὴ Σουλεϊμὰν-πασσᾶν ὡς ἐπαινούμενον παρὰ πάντων διὰ τὰς κατὰ τῶν Πολωνῶν νίκας· ὅθεν διὰ νὰ τὸν κρημνίσῃ προβάλλει τὸ νὰ διορισθῇ σερασκέρης κατὰ τῶν Ἀλλαμάνων, (χριστιανὸς ἦν αὐτὸς τὸ πρῶτον, πατρίδα ἔχων τὴν Βιέννην, καὶ θεῖον ἀρχιμανδρίτην τῆς Βόσνας, τὸν καὶ πολλοῦ τιμηθέντα παρὰ Ἰωάννου καὶ Πέτρου τῶν αὐταδέλφων βασιλέων τῆς Μοσχοβίας διὰ τὸ προσηλῶσαι τῇ αὐτῶν βασιλείᾳ πολλοὺς τῶν οἰκητῶν τῆς Σερβίας καὶ Βουλγαρίας), ὑπερεπαινέσας αὐτὸν πρὸς τὸν σουλτὰν Μεχμὲτ ὡς ἀξιώτατον. Ὁ σουλτάνος πεισθεὶς διορίζει τὸν Πουγιουκλὴ Μουσταφᾶ-πασσᾶν σερασκέρην εἰς τὴν Μολδαβίαν, καὶ τὸν Ἀϊνατζὴ Σουλεϊμὰν-πασσᾶν σερασκέρην κατὰ τῶν Γερμανῶν. Ὁ κιζλὰρ-ἀγᾶς Γιουσοὺφ-ἀγᾶς καταλαμβάνει τὸν σκοπὸν τοῦ βεζίρη, μηνύει τῷ Σουλεϊμὰν-πασσᾷ τὰ πάντα, ὅστις ἐλθὼν εἰς τὴν Πόλιν ἀπέρχεται εἰς προσκύνησιν τοῦ βεζίρη μεγάλην ὑποκρινόμενος ὑπόκλισιν, εἶτα καὶ εἰς τὴν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ, ὅστις τῇ προτροπῇ τοῦ Γιουσοὺφ-ἀγᾶ ἀναδείκνυσιν αὐτὸν βεζίρην, καὶ καθαιρεῖ τὸν Καρὰ-Ἰπραὴμ-πασσᾶν ἐξορίσας εἰς τὴν Ῥόδον.

Ὁ νέος βεζίρης λυτροῦται τὸν Τέκελην τῆς εἱρκτῆς καὶ ἐπιστρέφει αὐτῷ πάντα τὰ δημευθέντα ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ γίνεται πασίγνωστος ὁ ἀνταρτικὸς σκοπὸς τοῦ ποτὲ βεζίρη Καρὰ-Μουσταφᾶ-πασσᾶ.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1687.

Δευτέρα πατριαρχεία Ἰακώβου τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης.

Πάλιν τῶν ἡμετέρων ἀρχιερέων τῇ συνεργείᾳ ἐξοῦται ὁ πατριάρχης Παρθένιος ὁ Μογιλάλος, καὶ διορίζεται αὐτῷ διὰ προζωάρκεια ἡ μητρόπολις τοῦ Βιδινίου, καὶ ἀνακαλεῖται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον τὸ δεύτερον Ἰάκωβος ὁ ἀπὸ Λαρίσσης, κατὰ τὴν κ΄ τοῦ Ἰουνίου, διὰ κοινῆς προσκλήσεως τῆς συνόδου.

Ὁ,τε βεζίρης συναθροίσας παμπληθῆ στρατὸν ἔρχεται εἰς τὴν Οὐγγρίαν. Οἱ Γερμανοὶ κατακόπτουσι στρατὸν τουρκικὸν ὁποῦ ἀπεκόμιζε προζωάρκεια εἰς τὴν πόλιν Ἀραδοὺν, ὑπέταξαν τὴν πόλιν καὶ κατέκαυσαν τὰς ἐν αὐτῇ ἀποθήκας· εἶτα ἐλθόντες πολιορκοῦσι τὴν Βούδην, τῇ ζ′ τοῦ Ἰουνίου, ὑποτάσσουσι τὰ προάστεια αὐτῆς καὶ καταπολεμοῦσιν αὐτὴν μέχρι τῆς ιέ τοῦ Ἰουλίου, καθ' ἣν ἡμέραν φθάσας σὺν τῷ στρατῷ ὁ βεζίρης πολεμᾷ μὲ τοὺς Γερμανοὺς τῇ γ′, τῇ θ′, τῇ ιά καὶ τῇ ιή τοῦ Αὐγούστου διὰ βοήθειαν τῆς Βούδης, ἀλλ' οὐδὲν ἀνύσαντες, καὶ πολυαρίθμων Ὀθωμανῶν φονευθέντων, ἑάλω ἐφόδῳ ἡ Βούδη παρὰ τῶν Γερμανῶν τῇ κβ′ τοῦ Αὐγούστου, φονευθέντος καὶ τοῦ ἡγεμόνος αὐτῆς Ἀπτὴ-πασσᾶ καὶ ἄλλων ἀναριθμήτων τῶν ἐν τῇ Βούδῃ στρατιωτῶν τε καὶ ὀφφικιάλων, ἀνδρικώτατα πολεμησάντων.

Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Βούδης φοβοῦνται οἱ Τοῦρκοι νὰ ἔλθουν εἰς χεῖρας κατὰ τῶν Γερμανῶν. Τοῦτο γνοὺς ὁ δοὺξ τῆς Λοραίνης πέμπει τὸν στρατηγὸν πρίγγιπα τῆς Βούδης εἰς τὴν κάτω Οὐγγρίαν, ὅστις ἐλθὼν ὑποτάσσει τὸ Σιμονθὸρ, τῇ ιέ τοῦ Σεπτεμβρίου, καὶ τὸ κάστρον Πέντε Ἐκκλησίαι λεγόμενον, τῇ ί τοῦ Ὀκτωβρίου, μὲ πολλὴν μιαιφονίαν τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ ζωγρήσας τὸν ἐν αὐτῇ πασσᾶν μὲ ἄλλους ἑπτὰ πέηδες πέμπει εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Γερμανίας Στιρίαν· εἶτα ὑποτάσσει καὶ τὴν πόλιν Σίκλος τῇ ιδ′ τοῦ Ὀκτωβρίου, εἶτα καὶ τὸ Καποσβιδὰρ τῇ κθ′ τοῦ Ὀκτωβρίου.

Ὁ αὐτὸς δοὺξ τῆς Λοραίνης εἶχε στείλει εἰς τὴν κάτω Οὐγγρίαν τὸν στρατηγὸν Καράφα καὶ Οὐσλὲρ, οἵτινες ἐλθόντες πολιορκοῦσι τὸ Σεγεδὶν, καὶ μαθόντες ὅτι παρὰ τῇ πόλει Σίντα εἰσὶ Τοῦρκοι καὶ Τάρταροι πολλοὶ πρὸς βοήθειαν τοῦ Σεγεδὶν ἐλθόντες, προϋπαντῶσιν αὐτοὺς ἓξ ὥρας ἀπέχοντας τοῦ Σεγεδὶν καὶ καταπολεμοῦσι, καὶ ζωγροῦσιν αὐτῶν ἱππεῖς πέντε χιλιάδας, καὶ φονεύσαντες πολλοὺς φυγαδεύουσι τοὺς λοιποὺς. Φθάνει ἐν τούτοις καὶ ὁ βεζίρης μὲ τὸν στρατόν του, γίνεται πόλεμος σφοδρὸς ὥρας δύο· ὑπερισχύουσιν οἱ Γερμανοὶ, καὶ φονεύσαντες γιαννιτζάρων δύο χιλιάδας καὶ ἄλλους τόσους Ταρτάρους φυγαδεύουσι τοὺς λοιποὺς σὺν τῷ βεζίρῃ. Ταῦτα ἰδόντες οἱ ἐν τῷ Σεγεδὶν προσκυνοῦσι τὴν πόλιν τοῖς Γερμανοῖς κατὰ τὴν ιδ′ τοῦ Ὀκτωβρίου.

Ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος παρακινεῖ τὸν Ἰωάννην καὶ Πέτρον, βασιλεῖς τῆς Μοσχοβίας, συμμαχῆσαι αὐτῷ καὶ ἐφορμῆσαι κατὰ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου. Ἀπεκρίθησαν ὅτι ἔχοντες διαφωνίας μὲ τοὺς Λέχους δὲν ἠμποροῦν. Μεσολαβεῖ οὖν ὁ καῖσαρ, καὶ παραχωροῦσιν οἱ Λέχοι τοῖς Μοσχόβοις τὸ Κίαιβον καὶ Σμολένσκο, καὶ γίνεται συμφωνία τῆς ἀγάπης μεταξὺ Λέχων καὶ Μοσχόβων, κυρωθεῖσα τῇ γ′ τοῦ Ἀπριλίου, καὶ ἤρξαντο καὶ οἱ Μόσχοβοι ἑτοιμάζεσθαι κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν.

Ὁ ῥὴξ τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκος ΙΔ′ ἐγείρει πόλεμον κατὰ τοῦ καίσαρος Λεοπόλδου, καὶ μὴ δυνηθεὶς οὗτος ἀντιστῆναι αὐτῷ τε καὶ τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ, ἐγένετο συμφωνία μεταξὺ καίσαρος καὶ τοῦ ῥηγὸς τῆς Ἀγγλίας Γουλιέλμου, καὶ τῆς Ὁλλάνδας καὶ ἄλλων, οἵτινες ἑνωθέντες κατηγωνίσαντο σφοδρῶς τὸν ῥηθέντα ῥῆγα τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκον ΙΔ′.

Ὁ ῥὴξ τῆς Πολωνίας Σομπιέσκης παρακινεῖ καὶ τῷδε τῷ ἔτει τὸν ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας Κωνσταντῖνον τὸν Καντεμίρην συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ τῶν Τούρκων, ἀλλ' αὐτὸς οὐκ ἀκούει διὰ τὸ ἔχειν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁμήρους τὸν υἱόν του Ἀντίοχον καὶ ἄλλους· ὅθεν ὁ ῥὴξ ἐφορμᾷ κατὰ τῆς Μολδαβίας, ἔρχεται εἰς τὸ Γιάσι καὶ καταγίνεται εἰς συμπόσια ἡμέρας 15. Διαπερᾷ ἐν τούτοις τὸν Δούναβιν ὁ σερασκέρης Πουγιουκλὴ Μουσταφᾶ-πασσᾶς, μὲ 25 χιλ. σπαχίδων καὶ 8 χιλ. γιαννιτζάρων· ἔρχεται καὶ ὁ νουρεδὶν σουλτάνος, (ὀφφίκιον παρὰ τῷ χάνῃ δεύτερον τοῦ καλγᾶ σουλτάνου,) μὲ 30 χιλ. Ταρτάρους. Ὁ Σομπιέσκης δὲν ἔχει προζωάρκεια· περνᾷ τὸν Προῦτον εἰς τὴν Τζοτζόραν διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Βουτζάκι, ἤτοι Βεσσαραβίαν, νὰ εὕρῃ προζωάρκεια· ὁ σερασκέρης ταῦτα γνοὺς τρέχει εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ· ἀπαντῶνται, καὶ ὁ Σομπιέσκης θέλει νὰ δώσῃ πόλεμον, ἀλλ' ὁ σερασκέρης τὸ ἀποφεύγει καὶ συμπεραίνει τὸν καιρὸν μὲ ἀκροβολισμούς, μὴ θέλων πολεμῆσαι μὲ 60 χιλ. Λέχων· ὁ λιμὸς ἀφανίζει τὸν στρατὸν τοῦ Σομπιέσκη, καὶ καθ ἡμέραν ἀποθνήσκουσιν ὑπὲρ τοὺς τετρακοσίους· βιασθεὶς οὖν ὁ Σομπιέσκης παλινοστεῖ· διαπερᾷ τὸν Προῦτον εἰς τὸ Βάλε-Στρίμπα· ἐν τῷ διαπεράν οἱ Τάρταροι ἐφορμῶσι κατὰ τῶν Λέχων, καὶ πολλοὺς μὲν φονεύουσι, πολλοὶ δὲ καὶ πνίγονται· ὁ Σομπιέσκης οὖν μηδὲν κατορθώσας κατὰ τῶν Ταρτάρων λεηλατεῖ τὴν Μολδαβίαν, καὶ ἁρπάζει τὰ σκεύη τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἰς τὴν Σουτζάβαν σὺν τοῖς πολυτελέσιν ἐπ' αὐτοῦ λίθοις. Πολλὰ οὖν κακὰ ποιήσας παιδεύεται ὑπὸ θεοῦ· καὶ γὰρ συνέβη δυσεντερία εἰς τοὺς Λέχους, ἐσθίοντας μόνον κρέας διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἄρτου, καὶ ἔθνησκον καθ' ἡμέραν πεντακόσιοι Λέχοι· ὅθεν ἀναγκάζεται ἐπανακάμψαι εἰς τὰ ἴδια· ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἀνδραποδιζομένου τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τῶν Ταρτάρων, μόλις ἔφθασεν εἰς τὸ Γιαβορὸβ κατ' ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου.

Οἱ δὲ Ἐνετοὶ ὑπέταξαν τῷδε τῷ ἔτει τὸ λοιπὸν ὅλου τοῦ Μωρέως, ὑπαγαγόντες καὶ τὸ θαυμαστὸν Ναύπλιον τῇ ιή τοῦ Αὐγούστου μετὰ μεγάλην μιαιφονίαν τῶν Ὀθωμανῶν· καὶ εἰς τὴν Δαλματίαν ὑπέταξαν τὰς πόλεις Δουάρα καὶ Τζίγκο, καταπολεμήσαντες καὶ τὸν πασσᾶν τῆς Βόσνης μὲ φόνον πολὺν τῶν ὑπ' αὐτῷ ὀθωμανῶν στρατιωτῶν, καὶ ὁ στόλος τῶν Ἐνετῶν προέβη μὲ λεηλασίας ἕως εἰς τὰ Δαρδανέλια, καὶ ἐλεηλάτησε καὶ κωμόπολίν τινα κειμένην ἔσω αὐτῶν.

Τὸ πλῆθος τῆς Πόλεως διὰ ταῦτα καταβοῶσι τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ μεγάλως· ὅθεν μανζιλεύει τὸν μουφτὴν, καὶ κρυφίως διανείμας χρήματά τισι τοῦ λαοῦ, τοὺς παρεκίνησε νὰ τὸν κηρύξωσιν ἀθῶον, ἐπιφορτίζοντες τὸ σφάλμα τῷ φονευθέντι βεζίρῃ Καρὰ-Μουσταφᾷ-πασσᾷ καὶ τῷ μουφτῇ.

Πωλεῖ μὲ ὑπόκρισιν τὰ τζεβαερικά του· ἐπιφορτίζει δασμὸν εἰς τὰ τζαμία, καὶ εἰς κάθε σπίτι χριστιανικόν τε καὶ τουρκικόν, ἀπὸ πέντε ἢ δέκα ἕως 500 γρόσια τὸ κάθε σπίτι, διὰ νὰ πληρώσῃ τάχατες τὸν λουφὲν τῶν γιαννιτζάρων.

Τὸν Ἀλεξανδρείας Παρθένιον, κατ' ἄλλους Πρόχορον, πατριαρχεύσαντα ἔτη δέκα καὶ θανόντα ἐν τῷ σεισμῷ τῆς Σμύρνης, διεδέχθη Γεράσιμος ὁ Β′ ὁ ἀπὸ Καστορίας, Κρὴς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐπίκλησιν Παλλαδᾶς.

Ὁ στρατηγὸς τῶν Μοσχόβων Βασίλειος ὁ Γαλιτζῖνος εἰς τὴν ἔρημον δι' ἧς ῥέει ὁ ποταμὸς Ἀμάρας μετεχειρίσθη 30 χιλ. ἀνθρώπων διὰ νὰ κτίσῃ τὸ κάστρον ὅπερ ὠνόμασε Σαμάραν, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ ὅτι θέλει χρησιμεύσει εἰς κάθε καιρὸν ὡς καταφύγιον καὶ ἀποθήκη εἰς τοὺς πολέμους προζωαρκείων τε καὶ ἄλλων πολεμικῶν ἐφοδίων· τὸ ἀρμάτωσεν οὖν μὲ τελεβόλους καὶ μὲ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖά τε καὶ χρειώδη εἰς τὸν πόλεμον· ἤρξατο τῆς οἰκοδομῆς τῷ ἔτει 1687, καὶ ἐτελείωσεν εἰς τοὺς τρεῖς μῆνας τοῦ ἑξῆς ἔτους 1688. Ἐκτίσθη δὲ καὶ διὰ νὰ ἀποφύγῃ ἡ βασιλεία τῶν Μοσχόβων τὸν ἐτήσιον δασμὸν τῶν 60 χιλ. ῥουβλίων τῶν προῤῥηθέντων.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1688, τοῦ Χιτζρὲ 1099.

Μεταξὺ τοῦ δουκὸς τῆς Λοραίνης καὶ τοῦ βεζίρη Ἀϊνατζὴ Σουλεϊμὰν-πασσᾶ συγκροτεῖται πόλεμος, κατὰ τὴν ἀ τοῦ Αὐγούστου, πέραν τοῦ ποταμοῦ Δράβα μεταξὺ Μοχότζι καὶ Ζίκλι, εἰς τόπον λεγόμενον Σίκλος, καὶ φονεύονται ὑπέρμετροι Τοῦρκοι καὶ γιαννίτζαροι εἰς τρεῖς ἐφόδους, καὶ φεύγει ὁ βεζίρης καταλιπὼν τοῖς Γερμανοῖς τηλεβόλους καὶ ἄλλας μηχανὰς πολεμικὰς καὶ πάντα τὰ λοιπὰ τὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐφόδια.

Ὁ βεζίρης οὖν ἐνδυναμώσας μὲ φυλακὰς τὰ ὀχυρώματα Ἐσὲξ καὶ Πετερβαραδίνι ἀπῆλθεν εἰς τὸ Βελιγράδι, κἀκεῖθεν ἔγραψε τῷ σουλτάνῳ πρὸς ἀθώωσίν του, κατηγορῶν ὡς αἰτίους τῆς ἥττης τινὰς τῶν σὺν αὐτῷ πασσάδων, ἐν οἷς καὶ ὁ Σιαγοὺς-πασσᾶς, καὶ ζητεῖ νὰ τοὺς καρατομήσῃ. Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει φίλοι τῶν πασσάδων μηνύουσιν αὐτοῖς τὸ ζήτημα τοῦ βεζίρη καὶ τὸν σκοπόν.

Ὁ δοὺξ τῆς Λοραίνης κατιδὼν ἐνδυναμωμένα τὰ ὀχυρώματα Ἐσὲξ καὶ Πατερβαραδίνι πέμπει εἰς τὴν Σκλαβωνίαν τὸν Δουνεβάλδ μὲ στρατόν· ὅστις ἐλθὼν ὑποτάσσει τὸ ὀχύρωμα Βουρτζὶν τῇ κθ' τοῦ Αὐγούστου· εἶτα καὶ τὸ ὀχύρωμα Βάτζο, Βαραστὶν, Πατράσκο, Σχυράσκο, Τελιχὰν, Βαλκοβὰλ, Ἐρδεδὶ καὶ τὴν μητρόπολιν τῆς Σκλαβωνίας Ποσχέδα. Οἱ Τοῦρκοι ταῦτα ἰδόντες ἀφῆκαν αὐτοπροαιρέτως τὰ λοιπὰ φρούρια, ὡς μὴ ἱκανοὶ προπολεμεῖν αὐτῶν· ὅθεν οἱ Γερμανοὶ ἀνεκτήσαντο ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν τῆς Σκλαβωνίας, καὶ ὁ διοικητὴς τῆς Λεοπολδουπόλεως ἁρπάζει παρὰ τῶν Τούρκων τὰς πόλεις Ἀρεϊγάζαν, Τζοκάκον καὶ Πολόταν· καὶ εἰς τὴν ἄνω Οὐγγρίαν οἱ Γερμανοὶ πολιορκοῦσι τὴν πόλιν Ἄγριαν.

Τέλος πάντων ὁ δοὺξ τῆς Λοραίνης ὑποτάσσει ἅπασαν τὴν Τρασυλβανίαν, καὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῆς Τεμισβὰρ, καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς Κιβίνιον καὶ Ζεβὶν (ἄλλως Ἐρμανστὰδ) καὶ τὸ Κλοσεμβούργ· καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς Μιχαὴλ ὁ Ἀπαφὶν ἐγνώρισεν εἰς βασιλέα του τὸν καίσαρα Λεοπόλδον.

Καὶ ταῦτα μὲν οἱ Γερμανοί. Εἰς δὲ τὴν Λεχίαν Ἰάκωβος ὁ Σομπιέσκης, ὁ μεγαλήτερος υἱὸς τοῦ ῥηγὸς τῆς Λεχίας, ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Τούρκων ἐπολιόρκησε τὴν Καμινίτζαν τῇ δ' τοῦ Αὐγούστου· ἀλλὰ μετὰ τέσσαρας ἡμέρας μαθὼν ὅτοι Τοῦρκοι καὶ Τάρταροι ἔρχονται παμπληθεῖς πρὸς βοή-

θειαν αὐτῆς, ἀφεὶς τὴν πολιορκίαν φεύγει· οἱ ἐν τῇ Καμινίτζᾳ φύλακες στρατιῶται ἐξελθόντες μὲ ἀκροβολισμοὺς ἐφόνευσάν τινας τῶν παλινοστούντων Λέχων· τοιαύτην ἀνδρείαν ἔδειξαν καὶ ἐφέτης οἱ καλότυχοι Λέχοι.

Οἱ δὲ Ἐνετοὶ πολεμήσαντες μὲ τὸν σερασκέρην τοῦ Μωρέως κατέκοψαν τὸν στρατόν του καὶ τὸν ἐφυγάδευσαν, καὶ μὲ αὐτὴν τὴν νίκην ἐβεβαίωσαν ἑαυτοῖς τὰς προαλωθείσας πόλεις τοῦ Μωρέως, καὶ ὑπέταξαν καὶ τὴν Πάτραν καὶ τὴν Ναύπακτον, (ἄλλως ἰταλιστὶ Λέπαντο,) καὶ τὴν Μισίστραν (ἥτις ἐστιν ἡ παλαιὰ Λακεδαιμονία,) καὶ τὸ Καστὲλ-Φορνέζε, καὶ τὴν Λιμέριον Ἐπίδαυρον, λεγομένην τανῦν Μονεμβασίαν καὶ τουρκιστὶ Μενεξὲ, καὶ τὴν Κόρινθον. Ὅθεν ὁ σερασκέρης λίαν φοβηθεὶς σὺν παντὶ τῷ ὑπ' αὐτῷ στρατῷ φεύγει εἰς τὰ ὄρη τῶν Θηβῶν, καὶ καθ' ὁδὸν ἐφόνευεν ὑπ' ἀγανακτήσεως τοὺς ἐντυχάνοντας Ῥωμαίους, λέγων ὅτι εἰσὶν αἴτιοι τῶν τῆς βασιλείας δυστυχημάτων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Μοροζίνης πέμψας τὸν Κονινσμὰρ μετὰ στρατοῦ πολιορκεῖ τὰς Ἀθήνας. Τηλεβόλος ῥιφθεῖσα κατὰ τοῦ παλαιοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγνώστου θεοῦ, ἐν ᾧ ἦν ποσότης πυροκόνεως, κατεκρήμνισεν αὐτόν· οἱ Ἐνετοὶ οὖν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπέρποτε καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀνατρέπουσι τὰ παλαιὰ μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα, ὁποῦ καὶ αὐτοὶ οἱ βάρβαροι ἀσινῆ διεφύλαξαν διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῶν· ὅθεν διὰ τοῦτο καταττονται μὲ τὸν Ἐρώστρατον τὸν κατακαύσαντα τὸν ἐν Ἐφέσῳ ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐάλω δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἐντὸς ὀλίγου.

Εἰς τὴν Δαλματίαν οἱ Τοῦρκοι ἐφορμῶσι κατὰ τοῦ ὀχυρώματος Ζίγκο, ὅπερ πέρυσιν ἥρπασαν παρ' αὐτῶν οἱ Ἐνετοὶ διὰ τοῦ στρατηγοῦ Κορνάρου· ἐξῆρχε δὲ τοῦ τουρκικοῦ στρατοπέδου ὁ πασσᾶς τῆς Βόσνης· ἀλλὰ μετὰ ἡμέρας 40 οὐδὲν ἀνύσαντες οἱ Τοῦρκοι ἀνεχώρησαν, φονευθέντων ἐξ αὐτῶν πλείστων ὅσων. Εἶτα ὑποτάσσει ὁ Κορνάρος καὶ τὸ λεγόμενον Νέον Κάστρον τῆς Δαλματίας.

Ὁ Ἀντιοχείας Μακάριος ὁ Δ' τῷδε τῷ ἔτει παρὼν ἐν τῇ Μοσχοβίᾳ ἐπεκύρωσε τὰ ἐκεῖσε συνοδικῶς δογματισθέντα.

Τετάρτη πατριαρχεία Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν οὖσα ἡ βασιλεία τῶν Ὀθωμανῶν βέβαια δὲν εἶχε καιρὸν νὰ συλλογισθῇ ἀλλαξοπατριαρχείαν. Ἀλλ' ἡ καλὴ διάθεσις τῶν ἀρχιερέων ἔκλινε πάντοτε ὄχι εἰς καλὴν καὶ ἥσυχον καὶ ἀτάραχον, ἀλλ' εἰς παναθλίαν κατάστασιν τῆς ἐκκλησίας· ὅθεν τῇ συμπνοίᾳ καὶ συνεργείᾳ μόνον καὶ μονον τῶν ἀρχιερέων ἐξοῦται ὁ πατριάρχης Ἰάκωβος ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει, καὶ ἀνακαλεῖται ὑπὸ τῆς συνόδου τὸ τέταρτον Διονύσιος ὁ Μουσελίμης, κατὰ τὴν κγ' τοῦ Σεπτεμβρίου. Ὁ δὲ Ἰάκωβος ἀπῆλθεν εἰς Φιλιππούπολιν.

Ἀνταρσία τοῦ στρατοπέδου.

Ἀκολουθεῖ εἰς τὴν ἄνω Οὐγγρίαν ἡ προῤῥηθεῖσα πολιορκία τῆς πόλεως

Ἀγρίας. Ὁ βεζίρης διατρίβων εἰς τὸ Πετερβαραδὶν προστάττει χιλίους γιαννιτζάρους καὶ ἑξακοσίους σπαχίδες νὰ ἀποκομίσουν τὰ ἑτοιμασθέντα προζωάρκεια εἰς τὴν Ἄγριαν διὰ βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων· ἀλλ αὐτοὶ αὐθαδῶς οὐκ ἀκούσαντες τῆς προσταγῆς καταβοῶσιν ὅτι τοὺς πέμπει εἰς τὸ κρεωσφαγεῖον, τὸν κατηγοροῦσιν ὡς αἴτιον τῆς ὑστερινῆς εἰς τὸ Σίκλος ἥττης, δεικνύουσιν αὐτῷ τὰς οὐλὰς τῶν ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ἰδίοις σώμασι πληγῶν, καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν πάντῃ ἀδυνάτους καὶ εἰς ὁδοιπορείαν ἀνεπιτηδείους· ὁ βεζίρης τοὺς προστάττει πάλιν μὲ τόνον πολὺν ἀπελθεῖν, ἀλλ' αὐτοι μεγαλοφώνως ἀντιφάσκουσι. Ταῦτα δὲ ἐγίγνετο διὰ τὸ μαθεῖν τοὺς μετὰ τοῦ βεζίρη πασσάδες ἃ γέγραφε κατ' αὐτῶν πρὸς τὸν σουλτάνον περὶ τοῦ ἐν τῷ Σίκλος πολέμου· οἵτινες νομίσαντες κινδυνεύειν ἔκριναν φυγεῖν τὸν θάνατον προτρέψαντες εἰς ἀποστασίαν τοὺς στρατιώτας, καὶ ἑρμηνεύσαντες αὐτοὺς ἀναβοᾷν καὶ κατηγορεῖν τὸν βεζίρην ὡς αἴτιον τῆς προρρηθείσης ἥττης· (πρῶτος δὲ ὁ ταῦτα ἐφευρὼν καὶ ἑρμηνεύσας ἦν ὁ Σιαβοὺς-πασσᾶς, ὑπερευεργετημένος παρὰ τοῦ βεζίρη)· καὶ μὲ κρυφὴν συμβουλὴν τοῦ Σιαβοὺς-πασσᾶ ζητοῦσι μεγαλοφώνως τὸν λουφέν τους διὰ δύο κίστια, ἤτοι μηνῶν ἓξ. Ὁ βεζίρης πραείᾳ τῇ φωνῇ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι τὰ χρήματα εἰσὶ καθ' ὁδὸν καὶ ἐντὸς ὀλίγου κομισθέντα θέλουν τὰ λάβει· ἀλλ' αὐτοὶ τῇ προτροπῇ τοῦ Σιαβοὺς-πασσᾶ φωνάζουσιν ὅτι τώρα τὰ θέλουν, καὶ αὐθαδιάζουσι τόσον, ὁποῦ λέγουσι τῷ βεζίρῃ ἀποστῆναι τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἐπιτρόπου, καὶ αὐτοὶ θέλουν εὕρει ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἄνθρωπον ἀξιώτερον τοῦ Σουλεϊμὰν-πασσᾶ καὶ ἱκανὸν καὶ τὸν λουφέν τους νὰ πληρώσῃ, καὶ μὲ τὴν φρόνησίν του νὰ ἐφεύρῃ στρατηγήματα διὰ τὴν κατὰ τῶν Γερμανῶν νίκην. Ὅθεν ὁ βεζίρης φοβηθεὶς φεύγει νύκτωρ· ἐλθὼν εἰς τὴν Πολιν μηνύει κρυφίως τῷ σουλτάνῳ πρῶτος πάντων τὰ γεγονότα, αἴτιον τῆς ἀνταρσίας τὸν Σιαβοὺς πασσᾶν καὶ αἰτίους τῆς ἥττης αὐτόν τε καὶ ἄλλους πασσάδες διηγούμενος. Ὁ σουλτάνος Μεχμὲτ λυπεῖται τὰ μέγιστα ἐπὶ τούτοις διὰ τὴν ὑπόληψιν ὁποῦ τὸν εἶχε, πιστεύει εἰς ὅσα τὸν λέγει, καὶ τὸν προστάττει νὰ κρυβῇ ἕως οὗ νὰ εὑρεθῇ ὁ τρόπος τῆς καταστροφῆς τῶν ζορπάδων· ὅθεν κρύπτεται εἰς τὸ σπίτι τοῦ φίλου του Μανολάκη τοῦ Καστοριανοῦ, τοῦ καὶ βασιλικοῦ πρωτογουνάρεως, τὸ εἰς τὸ Ὀρτάκιοϊ, χωρὶς νὰ ξεύρῃ ἄλλος τις τὸν τόπον τῆς φυγῆς του εἰμὴ μόνον ὁ σουλτάνος καὶ ὁ φίλος του δαρισαδὲ-ἀγασὴ Γιουσοὺφ-ἀγᾶς.

Φυγόντος τοῦ βεζίρη ὁ Σιαβοὺς-πασσᾶς συναθροίζει εἰς τὸ Βελιγράδι τοὺς προϋχοντας τῶν συνωμοτῶν, προβάλλει αὐτοῖς τὴν ἔξωσιν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ καὶ τὸν φόνον τῶν περισσοτέρων ἀξιωματικῶν. Οἱ ὀφφικιάλοι τῆς δευτέρας τάξεως καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἅπαν βλέποντες ὅτι χρήζουσιν ὁδηγοῦ προσκαλοῦνται εἰς τὸ βεζαρέτι τὸν Σιαβοὺς-πασσᾶν, ὅστις ἀποφεύγει καὶ προβάλλει τὸ νὰ σταλθῇ μαγζάρι εἰς τὸν βασιλέα κατὰ τοῦ φυγόντος βεζίρη, ὃ καὶ γίνεται μὲ πολλὰς κατ' ἐκείνου κατηγορίας, καὶ ζητοῦσι νὰ σταλθῇ ἡ κεφαλή του εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ νὰ τοὺς σταλθῇ ὁ λουφές του μὲ τὸν τεφτερδάρην καὶ μὲ τὸν γιουμρουκτζὴν Χουσεὶν-ἀγᾶν, καὶ ἄδειαν νὰ παλινοστήσουν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ ὁδηγῷ τῷ

Σιαβοὺς-πασσᾷ, χωρὶς νὰ ἔχουν σκοπόν τινα κακὸν κατὰ τοῦ βασιλέως. Ταῦτα ἀναγνοὺς ὁ σουλτάνος βουλεύεται τὸ ποιητέον· τὸν συμβουλεύουν νὰ φονεύσῃ τὸν βεζίρην Ἀϊνατζὴ Σουλεϊμὰν-πασσᾶν διὰ εὐχαρίστησιν τῶν στρατιωτῶν· ἀλλ' αὐτὸς οὐκ ἀκούσας γράφει εἰς ἀπόκρισιν μόνον τὸ ὅτι τὰ ἄσπρα ἐστάλησαν διὰ τὸ στρατόπεδον καὶ θέλει φθάσουν ἐν τάχει. Ἦλθον οὖν τὰ ἄσπρα, ἔλαβον τὸν λουφέν τους, ἀλλ' ἤρξαντο γογγύζειν κατὰ τοῦ σουλτάνου ὡς ὑπερασπιζομένου τὸν βεζίρην· ὅθεν ἅπτονται τῆς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ σουλτάνος ταῦτα μαθὼν πέμπει μὲ τὸν σιλιχτάρην του τὴν σφραγίδα τῷ Σιαβοὺς πασσᾷ καὶ τὸν κάμνει βεζίρην, ἐλπίζων μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ παύσῃ τὴν ὁρμὴν τοῦ στρατιωτικοῦ· ἐδέχθη μὲ πολλὴν ὑπόκλισιν τὴν ἀξίαν ὁ Σιαβοὺς-πασσᾶς, ἀλλὰ νομίζων ἑαυτὸν ὀλιγοχρόνιον εἰς αὐτὴν ἐνόσῳ ζῇ ὁ πρώην βεζίρης, γράφει τῷ σουλτάνῳ ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ καταπαύσῃ τὸν χειμαῤῥον τῶν συνωμοτῶν ἂν δὲν παιδευθῶσιν ὁ πρώην βεζίρης, ὁ τεφτερδάρης καὶ ὁ γιουμρουκτζὴς, εἰς τὴν ἀμέλειαν τῶν ὁποίων ἀποδίδονται τὰ παρόντα δυστυχήματα. Ὅθεν βιασθεὶς κόπτει τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀϊνατζὴ Σουλεϊμὰν-πασσᾶ, πέμπει αὐτὴν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ γράφει ὅτι οἱ ἄλλοι δύο εἶναι εἰς τὴν εἱρκτὴν τοῦ καϊμακάμη Κιοπρουλόγλου Μουσταφᾶ-πασσᾶ, (οὗτός ἐστιν υἱὸς τοῦ προῤῥηθέντος βεζίρη Φαζὶλ-Ἀχμὲτ-πασσᾶ,) διὰ νὰ φανερώσουν μὲ παιδείας τὰ πλούτη καὶ πταίσματά των· ἀλλὰ ἀπεκρίθη ὁ βεζίρης Σιαβοὺς-πασσᾶς ὅτι εὐχαριστεῖ τὸ στρατόπεδον διὰ τὸν θάνατον τοῦ Σουλεϊμὰν-πασσᾶ, ἀλλὰ ζητεῖ καὶ τοὺς ἄλλους δύο διὰ νὰ παύσῃ ὁ θόρυβος καὶ νὰ εἰσέλθουν ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· τὸν συμβουλεύει νὰ κάμνῃ τὴν θέλησιν τῶν στρατιωτῶν διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσουν ἄτοπα καὶ εἰς τὸν θρόνον. Ὅθεν βιασθεὶς καρατομεῖ καὶ τοὺς δύο αὐτοὺς, πέμπει τὰς κεφαλὰς εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ γράφει τῷ βεζίρῃ, ἀψαμένῳ ἤδη τῆς πρὸς τὴν Κωσταντινούπολιν, νὰ κρατήσῃ τὸ στρατόπεδον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Τρίτη πατριαρχεία Ἰακώβου τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης.

Ὁδοιπορῶν οὖν ὁ βεζίρης κατέλυσεν εἴς τι χωρίον τῆς Φιλιππουπόλεως Οὐζουντζὲ-Ὀβασὶ λεγόμενον. Διατρίβων ἐκεῖ ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰάκωβος ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῇ κατὰ τῶν ἀρχιερέων τῶν ἐξωσάντων αὐτὸν καὶ νὰ γένῃ ἐπιβάτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου. Ἐδέχθη οὖν ὁ βεζίρης τὴν αἴτησίν του, βέβαια διὰ τὴν δωροδοκίαν ἣν ὑπεσχέθη, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὸ σύνηθες καβάδι, περὶ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου, χωρὶς συνόδου καὶ προσκλήσεως, καὶ ἐξώσθη ὁ πατριάρχης Διονύσιος ὁ Μουσελίμης.

Σημείωσαι οὖν ὅτι ὑπέρ τινα ἄλλον δυστυχέστατος ὑπῆρξεν ὁ αἰὼν οὗτος διὰ τὴν ἐκκλησίαν ταῖς τοιαύταις ὀλιγοχρονίοις μεταβολαῖς τῶν πατριαρχῶν. Εἰς τὰς ἀλλαξοπατριαρχείας αὐτὰς τὰς ἀλλεπαλλήλους καὶ συνεχεῖς, ἀπὸ ἔτους σωτηρίου 1512, δὲν φαίνεται εἰς τὰς ἱστορίας πλέον τὸ ὄνομα τῶν κληρικῶν· ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ δυστυχία τοῦ Γένους ἐν τῇ Κων-

σταντινουπόλει ἀποκατέστησε τοὺς κληρικοὺς ἀφανεῖς τε καὶ ἀνενεργήτους εἰς τὸ παντελές. Ὅθεν ὑπερισχυόντων ὁτὲ μὲν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημούντων ἀρχιερέων καὶ τὸ πᾶν τῆς διοικήσεως ἀνὰ χεῖρας ἐχόντων, ὁτὲ δὲ τῆς ἐχθίστης προαιρέσεως τῶν ἐπιβαίνειν ἐφιεμένων ψευδοπατριαρχῶν μᾶλλον ἢ ποιμένων, μηδενὸς ὄντος ἐν τῷ Γένει τοῦ ἀντιτείνοντος, ἐγίγνετο τῶν κακῶν τὰ τοιαῦτα καὶ τῶν ἀτόπων τὰ ἀσυνείθιστα ἐν τῷ ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ Οἰκουμενικῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ βεζίρης εὐχαριστήθη, καὶ κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ ἐφρόντισε νὰ παύσῃ τὴν ἀποστασίαν, καὶ φθάσας εἰς Ἀδριανούπολιν διέτριβεν ἐκεῖ. Ἀλλὰ τὸ στρατόπεδον, βλέποντες τὴν εἰς τὴν εἰρήνην κλίσιν τοῦ βεζίρη, ἤρξαντο καταβοᾶν αὐτοῦ καὶ διασύρειν αὐτὸν, καὶ τὸν βιάζουν νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, θάνατον ἐπαπειλοῦντες αὐτῷ. Φθάνει οὖν καὶ ἄκων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μὲ τὸ στρατόπεδον, πηγαίνει εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις τὸν ὑποδέχεται φιλοφρόνως, κλαίει καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ καταπαύσῃ τὴν ἀποστασίαν ὑπισχνούμενος αὐτῷ οὐκ ὀλίγα. Ὀρκομοτεῖ ὁ βεζίρης νὰ κινήσῃ πάντα λίθον διὰ τὴν διασκέδασιν τῆς ἀποστασίας.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1689, τοῦ Χιτζρὲ 1100.

Συναθροίζει οὖν εἰς τὸ Πασσᾶ-καπουσὶ τοὺς προεστῶτας τῆς ἀποστασίας καὶ λέγει αὐτοῖς πολλὰ παρακινῶν εἰς εἰρήνην· ἀκούουσιν αὐτοῦ, γνωρίζουσιν ὅτι νὰ μετέβαλε γνώμην, ὑπισχνοῦνται μὲ ὑπόκρισιν νὰ κάμουν τὸ θέλημά του, ἀλλ' ἐξελθόντες συναθροίζονται εἰς τὸ Ὀρτᾶ-τζαμὶ, ὁποῦ εἶναι εἰς τοὺς ὀνδάδες τῶν γιαννιτζάρων, (ἔνθα κατὰ συνήθειαν συμβουλεύονται διὰ κάθε ὑπόθεσιν), μεταπέμπονται τὰ νεφέρια τους, λέγουσιν αὐτοῖς τὰ ὅσα ἤκουσαν παρὰ τοῦ βεζίρη, τὸν κατηγοροῦσιν ὡς μεταβληθέντα τὴν γνώμην καὶ προσηλωθέντα τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ, καὶ λέγουσιν ὅτι πλέον δὲν εἶναι ἐλπὶς ἀπὸ λόγου του, καὶ ὅτι δὲν ἔχουν καιρὸν νὰ χάνουν διὰ νὰ μὴν τοὺς ἐπιβουλευθῇ, καὶ ὅτι πρέπει νὰ βάλουν εἰς πρᾶξιν τὸν σκοπόν τους.

Ἐξελθόντες οὖν οἱ στρατιῶται ἤρξαντο εὐθὺς ἀνοβοᾶν κατὰ τὰς ὁδοὺς τὸ ὅτι πρέπει νὰ ἐξωσθῇ ὁ ἀναίσθητος καὶ κακορρίζικος σουλτὰν Μεχμὲτ, καὶ νὰ ἀναβιβασθῇ εἰς τὸν θρόνον ὁ ἀδελφὸς τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, διὰ νὰ παύσουν τὰ τῆς βασιλείας δυστυχήματα. Οἱ οὐλεμάδες ἑνοῦνται μὲ τὸ στρατιωτικὸν, τὸ πλῆθος ἕλκεται παρὰ τῶν στρατιωτῶν, καὶ φοβεῖται καθεὶς ὁποῦ δὲν φωνάζει τὰ αὐτὰ ἐκείνοις· ὁ θόρυβος ὑπερηύξησε καὶ πάντες ὡπλίσθησαν· τρέχουσιν ὅλοι εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν· ὁ νακίπουλ-ἐσρὲφ, ἤτοι προεστὼς τῶν ἐμίρηδων, καὶ ὁ σέχης τῆς Ἁγίας Σοφίας προστίθενται αὐτοῖς, καὶ προστάττουσιν ἐπ' ὀνόματι πάντων τῶν μουσουλμάνων μεταπεμφθῆναι τὸν ἐπὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ βεζίρη χρηματίσαντα καϊμακάμην εἰς τὴν Πόλιν Κιοπρουλόγλουν Μουσταφᾶ-πασσᾶν.

Ἔρχεται εὐθὺς ἀπὸ τὸν φόβον του· ὁ σέχης τῆς Ἁγίας Σοφίας διηγεῖται αὐτῷ παῤῥησίᾳ διεξοδικῶς τὰ συμβάντα δυστυχήματα τῆς βασιλείας,

ἀποδίδωσιν αὐτὰ τῷ κυνηγετικῷ τρόπῳ τῆς τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ ζωῆς, καὶ λέγει ὅτι ἐπὶ τοιούτου σουλτάνου, σχολάζοντος εἰς τὰς θήρας, ἐπαπειλοῦνται δυστυχήματα πλείω τῶν παρελθόντων, καὶ λέγει τῷ καϊμακάμῃ νὰ μιμηθῇ τοὺς προγόνους του καὶ νὰ βοηθήσῃ τὴν βασιλείαν εἰς τὴν παροῦσαν κατεπείγουσαν χρείαν. Τούτου εἰσέτι λαλοῦντος ἐλθών τις ἀνέκραξεν ὅτι οἱ σεχζαδέδες κινδυνεύουσιν· ὁ γὰρ σουλτὰν Μεχμὲτ μαθὼν τὴν συνέλευσιν τῶν ἀποστατῶν εἰς τὸ τζαμὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τὴν ἀπόφασιν διὰ τὴν καθαίρεσίν του, ἐνόμισεν ὅτι δὲν ἔχει ἄλλην ἐλπίδα σωτηρίας εἰμὴ τὴν μιαιφονίαν τῶν ἀδελφῶν του· ὅθεν ἔπεμψεν οἰκιακούς του διὰ νὰ τοὺς φονεύσῃ. Ἀλλ' ὁ ποσταντζήπασης, λαβὼν τὴν εἴδησιν παρ' ἄλλων οἰκιακῶν ἐχθρῶν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ, δραμὼν ἐκώλυσε τὸν φόνον καὶ ἐμήνυσεν εὐθὺς εἰς τὴν συνέλευσιν τῆς Ἁγίας Σοφίας τὰ κατατολμηθέντα·

Οἱ ἀντάρται ταῦτα ἀκούσαντες ἐξαγριοῦνται περισσότερον, καὶ βιάζουσι τὸν νακίπην καὶ τὸν σέχην τῆς Ἁγίας Σοφίας νὰ κηρύξωσι τὴν καθαίρεσιν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμάν. Ἤθελε γίνει εὐθὺς, καὶ ἤθελε σκοτωθεῖ καὶ ὁ σουλτάνος ὑπὸ τοῦ θηριώδους ὄχλου· ἀλλ' ὁ καϊμακάμης μὲ τρόπον συμβουλεύει αὐτοὺς νὰ στείλουν τὸν νακίπουλ-ἐσρὲφ καὶ τὸν σέχην τῆς Ἁγίας Σοφίας διὰ νὰ εἴπουν τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ, ἐκ μέρους καὶ τῶν οὐλεμάδων καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ ὅλου τοῦ πλήθους, τὸ νὰ παραχωρήσῃ τὸν θρόνον τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, προσθεὶς τὸ ὅτι οὕτως ἔχει καὶ ἡ συνήθεια· ὅθεν τοὺς διορίζουσι κοινῶς· αὐτοὶ δὲν τὸ δέχονται, ἀλλὰ φοβηθέντες ὑπήκουσαν. Καταλαβόντες οὖν τὰ ἀνάκτορα λέγουσι τῷ σουλτὰν Μεχμὲτ δεινοπαθῶς τὴν ἀπόφασιν τοῦ κοινοῦ καὶ συμβουλεύουσιν αὐτὸν ὑποταγῆναι τῷ τε στρατιωτικῷ καὶ τῷ δήμῳ· ὁ σουλτάνος ἀπεκρίθη διηγούμενος ἡρωϊκῶς τὰ κατ' αὐτὸν, καὶ ἐλέγχων τοὺς οὐλεμάδες ὡς συγκατανεύοντας τῇ ἀποστασίᾳ· τότε ὁ νακίπουλ-ἐσρέφης ἀπεκρίθη αὐτῷ αὐθαδῶς τὸ ὅτι δὲν ἦλθε νὰ ἀκούσῃ τὰς ἀπολογίας του, ἀλλὰ νὰ τὸν προστάξῃ ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ νὰ ἀφήσῃ τὸν θρόνον καὶ νὰ τὸν δώσῃ τῷ ἀδελφῷ του διὰ νὰ μὴ κινδυνεύσῃ καὶ ἡ ζωή του· ὅθεν ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ εἶπεν αὐτοῖς νὰ πηγαίνωσι πρὸς τὸν ἀδελφόν του, λέγοντας πῶς ὁ θεὸς διὰ στόματος τοῦ λαοῦ θέλει νὰ διοικήσῃ ἐκεῖνος τοῦ λοιποῦ τὴν ὀθωμανικὴν βασιλείαν.

Οὕτως οὖν ἐξώσθη καὶ καθῃρέθη ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ, βασιλεύσας ἔτη 40, μῆνας 5 καὶ ἡμέρας 16. Ἐκ πολλῶν γυναικῶν ἀφῆκεν ἑπτὰ υἱοὺς, ὧν οἱ δύο, Μουσταφᾶς δηλαδὴ καὶ Ἀχμὲτ, ἐβασίλευσαν ὕστερον, ὡς ῥηθήσεται· οἱ δὲ λοιποὶ ἀπέθανον ἄνευ τοῦ βασιλεῦσαι. Μετὰ τὴν ἔξωσίν του ἔζησεν ἄλλα πέντε ἔτη κατακεκλεισμένος εἰς τὸν ὀνδᾶν του, καὶ ἀπέθανεν ἔτει τοῦ Χιτζρὲ 1104, ζήσας τὰ πάντα ἔτη 52.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, υἱοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ σουλτὰν Ἰπραήμ.

Ὁ ποσταντζήπασης μετὰ τὴν καθαίρεσιν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ εἰσελθὼν

εὐθὺς εἰς τὸν ὀνδᾶν τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ δεχθῇ τὴν βασιλείαν διὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἀπαρέσκεται τῷ μηνύματι καὶ λέγει νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ ἡσυχάζῃ· ἀπεκρίθη αὐτῷ ὅτι καὶ οὐλεμάδες καὶ ὅλον τὸ κοινὸν τῶν μουσουλμάνων τὸν ἐψήφισαν εἰς βασιλέα, καὶ οὐ δυνατὸν ἄλλως γενέσθαι· ἀλλ' αὐτὸς πάλιν ἀποφεύγει διὰ τὴν εὐλάβειαν, λέγει, τὴν πρὸς τὸν ἀδελφόν του καὶ διὰ τὸν ἐκείνου φόβον. Μετὰ πολλὰ ὁ ποσταντζήπασης οἱονεὶ βιάζων αὐτὸν ἐβγαλεν ἔξω τοῦ ὀνδᾶ του· καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν σάλαν ἔδειχνε σημεῖα πῶς φοβεῖται τὸν ἀδελφόν του, καὶ εἶπε τῷ ποσταντζήπασῃ νὰ στοχασθῇ μή που εἶναι κεκρυμμένος ὁ ἀδελφός του· καὶ βεβαιωθεὶς ὅτι εἶναι σφαλισμένος εἰς ἕνα ὀνδᾶν, ἀνέβη εἰς τὸ τάχτι, καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν οἱ αὐλικοὶ τοῦ παλατίου, καταβαίνει καὶ νίπτεται ὡς μολυνθείς· τὸν βιάζουν νὰ ἀναβῇ καὶ πάλιν εἰς τὸ τάχτι, διὰ νὰ τὸν προσκυνήσουν, ὡς ἔθος, οἱ οὐλεμάδες καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἀξιωματικοί, καὶ μόλις κατορθοῦται. Ἐπιβεβαιοῖ τὸν Σιαβοὺς-πασσᾶν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, καὶ παραγγέλλει νὰ καταπαύσῃ τὴν ἀποστασίαν καὶ νὰ εἰρηνεύσῃ τὸ στρατόπεδον καὶ δημοτικόν.

Ἐπανέρχεται εἰς τὸ πασσᾶ-καπουσὶ ὁ Ἐπίτροπος· ἔρχονται πρὸς αὐτὸν εὐθὺς οἱ προῦχοντες τοῦ στρατιωτικοῦ, κοινῶς πουλοὺκ-ἀγαλαρὶ λεγόμενοι, ζητοῦντες τὸν λουφὲν καὶ τὸ σύνηθες ἄφευκτον παχσίσι διὰ τὴν νέαν βασιλείαν. Εἰς τὸν χαζνὲν ἔξω ἀπὸ ἔγγραφα λογαριασμῶν ἄσπρα ποσῶς δὲν ἦτον· ὅθεν ὁ Ἐπίτροπος ἀμηχανῶν περιποιεῖται τοὺς πουλοὺκ-ἀγαλαρὶ μὲ ὑποσχέσεις· εἶτα πέμπει τοὺς αὐθαδεστέρους κατ' ὀλίγον ὀλίγον εἰς τὰ σερχάτια ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ τοὺς προβιβάσῃ εἰς ἀξίας. Κατενόησε τὸ στρατιωτικὸν τὸν σκοπόν του καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ Ὀρτᾶ-τζαμὶ ἀποστατοῦσι κατ' αὐτοῦ, καὶ ὡς βοηθοῦ ποτὲ τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ τοῦ Δ', καὶ τανῦν ὡς ἐχθροῦ τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν τοῦ Β', μὲ τὸ νὰ μὴν πληρώνῃ τὸ ἄφευκτον παχσίσι· ὅθεν ὁρμήσαντες παμπληθεῖς εἰς τὸ πασσᾶ-καπουσὶ τὸν κατακόπτουσιν, ἀγκαλὰ καὶ ὄχι εὐκόλως, κατακόψαντα καὐτὸν, μόνον μονομαχοῦντα καὶ μὲ ἑκατὸν οἰκιακούς του, οὐκ εὐαρίθμους αὐτῶν· εἶτα ἐφορμήσαντες εἰς τὸν γυναικῶνα, πρᾶγμα παρὰ Τούρκοις ἀνήκουστον, κόπτουσι τὰς ῥίνας, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τῆς ἀδελφῆς καὶ τῆς γυναικὸς τοῦ βεζίρη, θυγατρὸς οὔσης τοῦ Κιοπρουλόγλου Φαζὶλ-Ἀχμὲτ-πασσᾶ καὶ ἀδελφῆς τοῦ καϊμακάμη Κιοπρουλόγλου Μουσταφᾶ-πασσᾶ, καὶ σύρουσιν αὐτὰς εἰς τὰς ἀγυιὰς· κατατολμῶσι τὰ ἔσχατα τῶν κακῶν καὶ εἰς τοὺς οἰκιακοὺς τοῦ βεζίρη, εἶτα λεηλατοῦσι τοὺς κατοικητὰς τῆς Πόλεως καὶ φονεύουσι τοὺς προστυχόντας ἀνηλεῶς. Ποτὲ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐπὶ τῶν Τούρκων οὐχ ὑπέστη τοιαῦτα κακά.

Οἱ οὐλεμάδες τὸ κακὸν βλέποντες ἔρχονται εἰς τὸ πάπι-χουμαγιοὺν καὶ ἀνοίγουσι τὸ σαντζὰκ-σερὶφ, (ἤτοι σημαίαν τοῦ Μεχμὲτ), καὶ διὰ κηρύκων πανταχόσε ἀνακραζόντων προσκαλοῦσι κάθε μουσουλμάνον νὰ ἔλθῃ ὑπὸ τὴν σημαίαν· ὅθεν τρέχουσι σωρηδὸν οἱ κατοικηταὶ τῆς Πόλεως, ἔρχονται καὶ γιαννίτζαροι, καὶ ἀφέντες τὰ ὅπλα λέγουσιν ὅτι δὲν ὡπλίσθησαν κατὰ τοῦ σουλτάνου ἀλλὰ κατὰ τοῦ βεζίρη, καὶ παύει ἡ ἀνταρσία.

Γίνεται βεζίρης ὁ Κοτζᾶ-Ἰσμαὴλ-πασσᾶς, γιαννιτζὰρ-ἀγασὴ τότε ὤν, μὲ σκοπὸν τοῦ καταπαῦσαι τὴν ἀνταρσίαν. Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν λέγει τῷ βεζίρῃ νὰ φονεύσῃ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἀποστασίας· γίνεται φανερῶς· ὅθεν πάλιν συναχθέντες εἰς τὸ Ὀρτᾶ-τζαμὶ ὁπλοφοροῦσι καὶ φοβερίζουσι καὶ βασιλέα καὶ βεζίρην. Ὁ βασιλεὺς φοβηθεὶς ἐπιφορτίζει τὸν θάνατον τῶν ἀποστατῶν εἰς τὸν βεζίρην, μὲ τὴν συμβουλὴν τοῦ Κιοπρουλόγλου Μουσταφᾶ-πασσᾶ· ὅθεν καθελὼν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς ἐξορίζει εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ ἀποκαθίστησι βεζίρην τὸν Τεκὶρ-δαγλὴ Μουσταφᾶ-πασσᾶν.

Τὸ κακὸν διεδόθη καὶ εἰς τὰς ἔξω ἐπαρχίας. Ὁ γὰρ ἡγεμὼν τῆς Ῥούμελης Γιεγιὲν Ὀσμὰν-πασσᾶς παρακινεῖ τοὺς σπαχίδες νὰ ζητήσουν μὲ ἀρζουχάλι παρὰ τοῦ σουλτάνου τὸ παχσίσι. Λαβόντες ἀπόκρισιν τὸ νὰ περιμείνουν μικρόν τι, ἐφορμῶσι κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ λεηλατοῦσι τοὺς κατοικητὰς τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Ῥούμελης μέχρι τῆς πόλεως Σοφίας· εἶτα διαπεράσαντες εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Κὰζ-δαγὶ λεηλατοῦσι τὰς πέριξ ἐπαρχίας καὶ ἐπαπειλοῦσι προχωροῦντες καὶ αὐτὴν τὴν βασιλεύουσαν. Τέλος πάντων ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν συνεχώρησε τὸν Ὀσμὰν-πασσᾶν, ὅστις πιστεύσας ἔρχεται εἰς τὴν Πόλιν μὲ χιλίους ἀνθρώπους διὰ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸν κατὰ τῶν Γερμανῶν πόλεμον, ἀλλὰ μόλις φθάσας ἀπεπνίγη.

Πρὸ δὲ τούτων ὁ Γιεδὶκ-πασσᾶς εἰς τὴν Ἀσίαν φαντάζεται βασιλεῦσαι· ἑνώνει μαζή του ὅλας τὰς ἐπαρχίας τὰς ὑποκειμένας τῷ πεϊλέρπεη τῆς Ἀνατολῆς, ἤτοι τῷ Κιουτάγια-βαλισῇ, καὶ φθάσας ἑτοιμάζεται πολιορκῆσαι τὸ Σκούταρι ἤτοι τὴν Χρυσούπολιν. Ἀλλ' οἱ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει γιαννίτζαροι διαπεράσαντες νικῶσιν αὐτὸν καὶ φονεύουσιν.

Οἵτε Γερμανοὶ ἐν τούτοις εἶχον ὑποτάξει πλέον τὴν προῤῥηθεῖσαν πόλιν τῆς ἄνω Οὐγγρίας Ἀγρίαν καὶ τὴν Μονγάζ, ἐν ᾗ ἐζώγρησαν καὶ τὴν σύζυγον τοῦ Τέκελη μαζὴ μὲ τοὺς θησαυροὺς καὶ τὰ ἀρχεῖα, τῇ ς' τοῦ Ἰανουαρίου.

Ταῦτα μαθόντες οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει στρατιωτικοί τε καὶ δημοτικοὶ κατελάλουν τοῦ σουλτάνου καὶ τῶν συνεδρευόντων, καὶ ἔῤῥιπτον σατυρικὰ γραμμάτια κατ' αὐτῶν εἰς τὰ τζαμία καὶ εἰς τὸ διβάνι· φοβηθεὶς ὁ σουλτάνος ἑτοιμάζεται διὰ τὴν Ἀδριανούπολιν· δὲν εἶχεν ἡμιόνους, καμήλους καὶ ἵππους ἱκανοὺς διὰ τὴν ὁδοιπορείαν, οὔτε ἄσπρα εἰς τὸν χαζνὲ τὸν ἔσω καὶ τὸν ἔξω διὰ πληρωμὴν τῶν δούλων· ὅθεν ἐπώλει εἰς τὴν ἀγορὰν τὰ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ τακίμιά του διὰ νὰ ἀποπληρώσῃ τὰ ἔξοδα τῆς στράτας. Τοῦτο γνόντες οἱ γιαννίτζαροι ἔπαυσαν τὴν ὁρμὴν καὶ κλίσιν εἰς τὴν ἀποστασίαν ὁποῦ εἶχον διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς πληρωμῆς τῶν λουφέδων τους.

Φθάσας εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν πέμπει τὸν Ζουλφικὰρ-ἐφένδην, γιαννιτζὰρ ἐφενδισὴ καὶ τὸν Δραγομάνον τῆς Πόρτας Ἀλέξανδρον τὸν Μαυροκορδάτον εἰς τὴν Βιέννην, προφάσει μὲν διὰ νὰ δώσουν εἴδησιν τῷ καίσαρι Λεοπόλδῳ διὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀναβίβασίν του, τῇ δ' ἀληθείᾳ διὰ νὰ ἐνεργήσουν τὴν μεταξὺ τῶν δύο βασιλειῶν ἀγάπην.

ΚΕΦ. ΛΘ'.

Πατριαρχεία Καλλινίκου τοῦ δευτέρου τοῦ ἀπὸ Προύσης, τοῦ καὶ Ἀκαρνᾶνος ἐπιλεγομένου.

Ὁ πατριάρχης Ἰάκωβος ἀπαυδήσας εἰς τὴν ταραχώδη αὐτὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, καὶ εὖ μάλα εἰδὼς τὴν πρὸς αὐτὸν κοινὴν κακὴν διάθεσιν διὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἐπιπήδησιν, ἐκὼν παραιτεῖται πατριαρχεύσας μῆνας ἓξ καί τινας ἡμέρας. Γράφει ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος παραιτηθῆναι αὐτὸν τῷ ἔτει 1689 κατὰ μῆνα Μάρτιον.

Ἀναβιβάζεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ Προύσης μητροπολίτης Καλλίνικος ὁ Β', ὁ καὶ Ἀκαρνὰν ἐπιλεγόμενος· ἐπατριάρχευσε δὲ καὶ αὐτὸς μῆνας ὀκτὼ ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει.

Ὁ βεζίρης Τεκὶρ-δαγλὴ Μουσταφᾶ-πασσᾶς φοβεῖται ἐκστρατεῦσαι αὐτοπροσώπως, καὶ διορίζει σερασκέρην εἰς τὴν Οὐγγρίαν τὸν Ῥετζὲπ-πασσᾶν.

Οἱ ῥηθέντες πρέσβεις παραστάντες τῷ καίσαρι Λεοπόλδῳ ἔδωκαν τὴν ῥηθεῖσαν εἴδησιν τῆς τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἀναβάσεως· εἶτα ἐζήτησαν ἢ ὁπλοστασίαν ἢ ἀγάπην· καὶ διὰ μὲν τὴν ὁπλοστασίαν παρεχώρουν τοῖς Γερμανοῖς ὅλην τὴν Οὐγγρίαν, καὶ ἔλεγον δασμοφορῆσαι τὴν Τρανσυλβανίαν ἀμφοτέραις ταῖς βασιλείαις, καὶ δοῦναι τὴν Καμινίτζαν τοῖς Λέχοις μετὰ τὸ κρημνίσαι, καὶ δοθῆναι εἰς τοὺς Τούρκους τὸ Βελιγράδι· διὰ δὲ τὴν ἀγάπην ἐζήτουν τὸ Βελιγράδι καὶ μέρος τῆς Οὐγγρίας διὰ τοὺς Τούρκους. Ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος δέχεται τὴν ἀγάπην, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ἤξευρεν ὅτι ὁ Ῥετζὲπ-πασσᾶς εἰς τὴν Οὐγγρίαν οὐδὲν διεπράξατο, καὶ οἱ Γερμανοί του ὑπέταξαν τὴν πόλιν τὴν λεγομένην Ἄλβαν βασιλικὴν, καὶ ὁ στρατηγός του Καράφας ὑπέταξε τὰ ὀχυρώματα Λίπον, Τζορμόζι, Λογόσχι, Ἴλοκ, Πετερβαραδίνι καὶ Τιρόλο, καὶ ὁ ἐλέκτωρ τῆς Παβιέρας ἤρξατο πολιορκεῖν τὸ Βελιγράδι τῇ λ' τοῦ Ἰουλίου, καὶ φυγόντος τοῦ σερασκέρη εἰς τὴν Σεμένδριαν, μητρόπολιν τῆς Σερβίας, ὑπέταξε τὸ Βελιγράδι τῇ κς' τοῦ Αὐγούστου, καὶ ἐφόνευσαν οἱ Γερμανοὶ φύλακας αὐτοῦ στρατιώτας ὀθωμανοὺς ἐννέα χιλιάδας, εἶτα ὑπέταξε καὶ τὴν Σεμένδριαν διὰ χιλίων Οὔγγρων μετὰ τὸ φυγεῖν ἐκεῖθεν τὸν σερασκέρην· τὰς τοσαύτας οὖν νίκας εἰδὼς ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος δέχεται τὴν ἀγάπην, ἀλλὰ μὲ περιστατικὰ δυσύποιστα· νὰ παραχωρήσουν δηλαδὴ οἱ Τοῦρκοι αὐτῷ μὲν τὴν Οὐγγρίαν, Σκλαβωνίαν, Κροατίαν, Πόσναν, Σερβίαν, Βουλγαρίαν, Τρανσυλβανίαν· καὶ τὰ προσκυνήματα τῆς Ἱερουσαλὴμ εἰς τοὺς φραντζισκάνους· καὶ νὰ ζῶσιν ἐλευθέρως οἱ παπισταὶ εἰς ὅλην τὴν βασιλείαν τῶν Ὀθωμανῶν· καὶ νὰ τοῦ δοθῇ εἰς χεῖρας ὁ Τέκελης· τοῖς

δὲ Λέχοις κατὰ τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν σύνορα, καὶ νὰ παραχωρήσουν οἱ Ὀθωμανοὶ τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον, τὴν Μολδαβίαν, τὴν Βλαχίαν καὶ ὅλας τὰς ἐπαρχίας ὁποῦ ἐκτείνονται ἀπὸ τὰς δύο ὄχθας τοῦ Βορυσθένους μέχρι τοῦ Δουνάβεως· καὶ νὰ μὴ πληρώνωσι χαράτζι ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ὁποῦ εἶναι ὑπήκοοι τοῦ Τούρκου· τοῖς δὲ Ἐνετοῖς νὰ παραχωρήσουν ὅλον τὸν Μωρέαν καὶ ὅλας τὰς νήσους καὶ πόλεις ὁποῦ εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον ἥρπασαν παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ ὅλην τὴν ἀκτὴν τοῦ Νεγροπόντε, ἐκτεινομένην ἀπὸ τῆς νήσου Κορφοῦ μέχρι τῆς Κορίνθου, καὶ νὰ τοὺς δοθῇ καὶ μέρος τῆς Δαλματίας, καὶ νὰ κρημνισθῶσι τὰ ὀχυρώματα Δουλτζίνιο καὶ Ἀντιβάρ. Οἱ πρέσβεις γράφουσι ταῦτα τῷ σουλτάνῳ καὶ ζητοῦσιν ἀπόκρισιν.

Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὴν Πόσναν ὁ ἡγεμὼν Δεβάδε ὑπέταξε τὸ Γράδισχο καὶ τὴν Κοστανίτζαν, καὶ τῇ κέ τοῦ Αὐγούστου πολεμήσας μὲ τὸν πασσᾶν τῆς Πόσνας κατέκοψεν αὐτοῦ 5 χιλ. στρατιωτῶν παρὰ τῷ φρουρίῳ Βρόβ.

Οἱ δὲ Ἐνετοὶ εἰς μὲν τὸν Μωρέαν, εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς τὴν πόλιν Χαλκίδα τῆς νήσου Εὐβοίας, ἄλλως Νεγροπόντε καὶ Ἐγριπὸζ, χωριζομένης ἀπὸ τῆς ἠπείρου διὰ τοῦ ἰσθμοῦ ᾧ ὄνομα Εὔριπος, οὐδὲν διεπράξαντο, καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν ὁ εἰς τόδε ἀνδραγαθήσας Κονινσμὰρ ἔθανεν ὑπὸ ἀσθενείας· εἰς δὲ τὴν Δαλματίαν ὑπέταξαν τὰς πόλεις Καῦνον, Βερλίκα, Κβονιγράδα καὶ Γρασάκτο, καὶ ἐζώγρησαν πολλὰς χιλιάδας στρατιωτῶν.

Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ἦτον ἕτοιμος νὰ δεχθῇ τὰ παρὰ τῶν πρέσβεών του μηνυθέντα αὐτῷ ζητήματα τοῦ καίσαρος Λεοπόλδου· ἀλλ' ὁ ῥὴξ τῆς Φράντζας Λουδοβῖκος ΙΔ' μηνύει αὐτῷ μὲ τὸν παρ' Ὀθωμανοῖς πρέσβυν του Σατονοὲφ νὰ μὴ δεχθῇ τὴν ἀγάπην, καὶ προστίθησιν ἐπιβεβαιῶν ὅτι τῷ ἑξῆς ἔτει θέλει ἐφορμήσει κατὰ τῆς Γερμανίας μὲ 400 χιλ. στρατιωτῶν οὓς ἔχει προχείρους, καὶ κηρύττει εὐθὺς τὸν κατὰ τῶν Γερμανῶν πόλεμον· ὅθεν ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος τὸ στρατόπεδόν του ὁποῦ ἐνίκα τοὺς ἐχθρούς του Τούρκους παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως βιασθεὶς μετατοπίζει εἰς ἀπάντησιν τοῦ γαλλικοῦ στρατοπέδου. Μὲ αὐτὰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Λουδοβίκου ἐνδυναμωθεὶς ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν, χωρὶς ν' ἀποκριθῇ εἰς τοὺς πρέσβεις του, συλλογίζεται τοῦ λοιποῦ οὐχὶ ἀγάπην ἀλλὰ πόλεμον. Πέμπει στρατιώτας κατὰ τῶν ἀνταρτῶν Γιεγιὲν-Ὀσμὰν πασσᾶ καὶ Γιεδὶκ-πασσᾶ, χρόνον ἤδη ὁλόκληρον λεηλατούντων τὰς ἐπαρχίας, καὶ κατατροποῦται αὐτούς.

Εἶτα κάμνει ἡγεμόνα τοῦ Μωρέως τὸν Μανιάτην Λιμπεράκην ἐλευθερώσας αὐτὸν ἀπὸ τὸ κάτεργον, καὶ πέμπει εἰς τὸν Μωρέαν διὰ νὰ ἐλκύσῃ μὲ τὸ μέσον του, ὡς ὀρθοδόξου, τοὺς κατοικητὰς χριστιανοὺς, βεβαρημένους ἤδη διὰ τὸν παπισμὸν εἰς ὃν παρεκίνουν αὐτοὺς οἱ Ἐνετοὶ βίᾳ.

Εἶτα διὰ νὰ δώσῃ θάρρος εἰς τὸ στρατιωτικὸν κηρύττει ὅτι θέλει νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως κατὰ τῶν Γερμανῶν· ὅθεν ἀπάρας τῆς Ἀδριανουπόλεως παμπληθεῖ στρατῷ ὁδεύει πρὸς τὴν Σερβίαν, ὡσὰν νὰ εἶχε σκοπὸν νὰ ὑποτάξῃ τὸ Βελιγράδι· φθάσας εἰς τὴν πόλιν Σοφίαν μανθάνει τὴν παρὰ τῶν Γερμανῶν ἅλωσιν τοῦ Σεγετβὰρ, πόλεως περιφήμου διὰ τὸν θά-

νατον τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμὰν τοῦ Α'· εἶτα θαυμάσας τὸ ὅτι οἱ Γερμανοὶ ὁδεύουσι τὴν πρὸς αὐτὸν εἰς καιρὸν ὁποῦ ἤλπιζεν αὐτοὺς εἰς ἀπάντησιν τῶν Φραντζέζων, φοβηθεὶς ἀποκαθίστησι σερασκέρην τὸν Ῥετζὲπ-πασσᾶν καὶ πέμπει κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ αὐτὸς μένει εἰς Σοφίαν.

Ἀπαντᾷ τοὺς Γερμανοὺς ὁ Ῥετζὲπ-πασσᾶς εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Μοράβα, πολεμεῖ δὶς κατ' αὐτῶν καὶ ἡττᾶται τὸ σύνολον ὑπ' αὐτῶν, καὶ μόλις φυγῇ τὴν σωτηρίαν εὕρατο. Μὲ αὐτὴν τὴν νίκην ὑπέταξαν οἱ Γερμανοὶ τὴν Σερβίαν ἅπασαν, ἤτοι τὰς πόλεις αὐτῆς Βιδίνι, Νύσσαν, Σεχέρκιοϊ. Ὅθεν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν φοβηθεὶς ἀφῆκε τὴν πόλιν Σοφίαν καὶ ἔρχεται δρομαῖος εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ τότε ἀπεκρίθη εἰς τοὺς πρέσβεις ὁποῦ προσέμενον τὴν ἀπόκρισίν του εἰς Βιέννην, γράψας αὐτοῖς τὸ νὰ σταθοῦν εἰς τὰ πρῶτα ἄρθρα χωρὶς νὰ κάμουν νέας ὑποσχέσεις, καὶ νὰ παρακινήσουν τὸν καίσαρα νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ Βελιγράδι. Ὁ Λεοπόλδος ἤθελε στέρξει τὴν ὁπλοστασίαν, διότι μέλλων ἀντιπαραταχθῆναι κατὰ δύο μεγίστων ἐχθρῶν, Φραντζέζων τε καὶ Τούρκων, προέβλεπεν ὅτι δὲν θέλει κάμει ἀξιόλογόν τι οὔτε κατὰ τοῦ ἑνὸς οὔτε κατὰ τοῦ ἄλλου· ἀλλὰ βλέπων ὅτι οἱ πρέσβεις τοῦρκοι δὲν ἔχουσι τὸ πληρεξούσιον νὰ πραγματευθῶσι τὴν ἀγάπην, ἐβιάσθη νὰ συμπεράνῃ τὸν καιρόν.

Ὡς τόσον οἱ Λέχοι δὲν ἐπολέμουν κατὰ τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἔβλεπον ἄλληλα τὰ στρατόπεδα ἐστρατοπεδευμένα εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Νίπρου ὁποῦ τὰ ἐχώριζεν.

Ὁ Πέτρος, βασιλεύσας ἤδη μόνος, ἔπεμψε στρατόπεδον φοβερὸν εἰς τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον ὑπὸ στρατηγῷ Βασιλείῳ τῷ Γαλιτζίνῳ μὲ 400 κανόνια καὶ 400 χιλ. στρατιωτῶν καὶ πολυάριθμον ἱππικόν· ἀλλὰ προδόται ἐν τοῖς Ῥώσσοις ἀπὸ μέρους τῶν Φραντζέζων ἀνωφελῆ ἀποκατέστησαν ταύτην τὴν ἐκστρατείαν. Πολιορκήσαντες γὰρ τὸ Προκόπι οἱ Ῥῶσσοι διχογνωμοῦσιν· ἀποστατεῖ καὶ αὐτὴ ἡ φάλαγξ τοῦ βασιλέως Πέτρου, καὶ οἱ ἀξιόλογοι τῶν ὀφφικιάλων συνένευσαν τῇ ἀποστασίᾳ· ὅθεν μὴ συμφωνοῦντες ἀνεχώρησαν μηδὲν κατορθώσαντες, καὶ οἱ Τάρταροι παρακολουθοῦντες αὐτοὺς καθ' ὁδὸν κατ' οὐρὰν καὶ εἰς τὰ πλευρὰ κατεπολέμουν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐν τῷ ῥωσσικῷ στρατοπέδῳ ἐβοήθουν τοὺς Ταρτάρους ὡς προδόται καὶ ἐπροξένησαν βλάβην μεγίστην εἰς τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν Ῥώσσους. Ὁ Πέτρος ἐξετάσας καὶ εὑρὼν τοὺς προδότας ἐπαίδευσε, καὶ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Σοφίαν καὶ τὸν στρατηγὸν Βασίλειον τὸν Γαλίτζιν, ἐφόνευσεν ὀκτὼ εὐγενεῖς συνωμότας τῆς ἀνταρσίας, καὶ 12 χιλ. στερλίτζιδες, οἵτινες ἦσαν ἡ φάλαγξ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως, καὶ κατήργησεν ὕστερον καὶ τὴν φάλαγγα ταύτην τὸ σύνολον, συστήσας ἄλλο στρατόπεδον τακτικὸν κατὰ τὴν τάξιν καὶ μέθοδον τῶν ῥηγάτων τῆς Εὐρώπης.

Εἰς τὸν Μωρέαν οἱ Ἐνετοὶ πολιορκοῦσι τὴν Μονεμβασίαν· ὁ νέος ἡγεμὼν Λιμπεράκης ἐλθὼν εἰς βοήθειαν, διώκεται μὲ φόνον τῶν σὺν αὐτῷ πλείστων ὅσων.

ΚΕΦ. Μ'.

Πατριαρχεία Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως.

Ὁ πατριάρχης Καλλίνικος δοὺς τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Κλήμεντι ἔξωσεν τὸν γνήσιον αὐτῆς μητροπολίτην Νεόφυτον· ὅθεν αὐτὸς λαβόμενος εὐκαιρίας καταβιβάζει τοῦ θρόνου τὸν Καλλίνικον πατριαρχεύσαντα μῆνας ὀκτὼ, καὶ ἐπιβαίνει αὐτὸς, ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει μετατεθεὶς, παρὰ τὴν συνήθειαν, τῇ ά τοῦ Ὀκτωβρίου, καὶ πατριαρχεύει μῆνας μόνους τρεῖς.

Ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ὕδρωπι προσπαλαίων, ἀφεὶς τὴν Ἀδριανούπολιν, κατὰ τὴν συμβουλὴν τῶν ἰατρῶν του, ἔρχεται εἰς Κωνσταντινούπολιν. Φονεύει τὸν ῥηθέντα Ῥετζὲπ-πασσᾶν σερασκέρην τῆς Οὐγγρίας, καταβιβάζει τῆς ἀρχῆς τὸν Τεκὶρ-δαγλὴ Μουσταφᾶ-πασσᾶν καὶ ἐξορίζει εἰς τὰ Μάλγαρα, πόλιν μικρὰν παρὰ τῇ Ῥαιδεστῷ, καὶ κάμνει βεζίρην τὸν Κιοπρουλόγλουν Μουσταφᾶ-πασσᾶν, τὸν εἰς τόδε καϊμακάμην γενόμενον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ νέος βεζίρης θέλει ν' ἀκολουθῇ ὁ κατὰ τῶν Γερμανῶν πόλεμος· βουλευτηρίου συγκροτηθέντος, ὁ μουφτὴς καὶ οἱ λοιποὶ ἐρωτηθέντες περὶ τοῦ ποιητέου ἀπεκρίθησαν ἀναγκαίαν εἶναι τὴν ἀγάπην· μόνος ὁ βεζίρης καὶ ὁ Ἀνατόλ-καζασκερὴ εἶπον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν πόλεμον, παρακινούμενοι παρὰ τοῦ πρέσβεως τῆς Φράντζας Σατονοέφ· κατηγορεῖ τὸν προκάτοχόν του ὁ βεζίρης ὡς ἀποστείλαντα πρέσβεις εἰς τὴν Βιέννην διὰ νὰ πραγματευθῶσι τὴν ἀγάπην. Εἶτα γενομένου γαλεπὲ-διβάνι, παρόντων οὐλεμάδων καὶ ὀτζὰκ-ἀγαλαρὶ καὶ λοιπῶν τῶν ἐν τέλει, ἀποφασίζεται ὁ κατὰ τῶν Γερμανῶν πόλεμος, καὶ γράφει ὁ βεζίρης τῷ καίσαρι Λεοπόλδῳ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν Βιέννην ἐπ' ὀνόματι πρέσβεων περιφθέντων παρὰ τῆς Πόρτας διὰ νὰ κάμουν ἀγάπην ἐκ μέρους τοῦ σουλτάνου εἶναι ὑπεύθυνοι, ὡς λαβόντες πλαστὰ γράμματα παρὰ τοῦ ἐξωσθέντος βεζίρη χωρὶς τὴν εἴδησιν τοῦ σουλτάνου, καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἔχουν τὸ ἀξιόπιστον οὔτε μὴν τιμήν τινα πρέπουσαν τοῖς πρέσβεσιν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1690.

Ἑτοιμάζεται ὁ βεζίρης μεγάλως εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλ' εὑρίσκει δυσκολίας μεγάλας βλέπων ἅπαν τὸ στρατιωτικὸν ὁποῦ ἀπέφευγε τὸν πόλεμον, καὶ τοὺς θησαυροὺς πάντῃ κεκενωμένους χρημάτων· ὅθεν διὰ συναθροισιν στρατιωτῶν μεταχειρίζεται τρόπον ἀσηνείθιστον· οἱ γὰρ προκάτοχοί

του μὲ βίαν συνήθροιζον τοὺς πολεμήσοντας, καὶ οὕτως ἔγραφον τὰ φερμάνιά τους· ἀλλὰ αὐτὸς μεταβαλὼν τρόπον ἔγραψεν ὅτι, « Ἐγὼ αὐτοπροσώ- » πως εἶναι νὰ ἐκστρατεύσω κατὰ τῶν Γερμανῶν· δὲν θέλω τινὰ μὲ βίαν » νὰ ἔλθῃ μαζή μου εἰς τὸν πόλεμον· ὅποιος θέλει νὰ γίνῃ μάρτυς ἂς ἔλθῃ, » καὶ θέλει ἔχει βοηθὸν τὸν Προφήτην, ἐλπίζων δι' αὐτοῦ νὰ νικήσῃ· καὶ » οἱ μὴ ἐλθόντες δὲν θέλουν ἔχει τινὰ ἐνόχλησιν, ἀλλὰ θέλουν πάρει καὶ τὸν λουφέν τους », καὶ τὰ τοιαῦτα. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον εἵλκυσεν ἅπαντας εἰς τὸν πόλεμον, ἀσιατικούς τε εὐρωπαίους.

Διὰ δὲ τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων διέταξε τὰ χαράτζια εἰς ἀ λ ι ά, ἑ β σ ὰ τ καὶ ἑ δ ν ά· καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ὅλοι κοινῶς ἐπλήρωναν ἀπὸ τρία γρόσια ἐπὶ τῶν εἰς τόδε σουλτάνων, αὐτὸς διορίζει δέκα διὰ τὸν ἀ λ ι ά, ἓξ διὰ τὸ ἑ β σ ὰ τ καὶ τρία διὰ τὸν ἑ δ ν ά, μὲ ὅλον ὅπου ὁ Προφήτης των διώρισε μόνον 13 δράμια ἀσῆμι νὰ πληρώνῃ κάθε Χριστιανὸς ὁποῦ δὲν δεχθεῖ τὸν μουσουλμανισμόν· τὸ ὁποῖον μὲ τὸ νὰ ἐφάνῃ ὀλίγον εἰς τοὺς πρώτους βασιλεῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Μεχμὲτ τὸν Β΄, Μπαγιαζὶτ τὸν Β΄, Σελίμην καὶ Σουλεϊμάνην, τὸ ἀνέβασαν εἰς τρία γρόσια διὰ κάθε ἄνθρωπον. Ἔξω ἀπὸ αὐτὰ ἐπιφορτίζει χαράτζια καὶ τοῖς μοναχοῖς, καὶ τὸ ἔγγραφον ὁποῦ ἔδωκεν ὁ Προφήτης των τοῖς Σιναΐταις πρὸς ἄφεσιν τῶν δασμῶν, δι' οὗ ἀπὸ ἁλώσεως μέχρι τοῦδε δὲν ἐπλήρωναν ὅλοι οἱ μοναχοὶ καὶ παπάδες χαράτζι, ἀποκαλεῖ πλαστόν· καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν τζαμίων διορίζει νὰ δίδωνται εἰς τὸν βασιλικὸν χαζνέν, καὶ δίδει ἄδειαν νὰ κτίζωνται ἐκκλησίαι, καὶ παιδεύει τοὺς ψευδομάρτυρας σκληρῶς, καὶ διορθοῦται τὰς κρισολογίας.

ΚΕΦ. ΜΑ.

Δευτέρα πατριαρχεία Καλλινίκου τοῦ Δευτέρου τοῦ ἀπὸ Προύσης, τοῦ καὶ Ἀκαρνᾶνος ἐπιλεγομένου.

Ἐξοῦται ὁ πατριάρχης Νεόφυτος τῇ συνεργείᾳ τῶν ἀρχιερέων, δυσμενῶς ἐχόντων κατ' αὐτοῦ διὰ τὴν ἐπιπήδησιν, καὶ ἀναλαμβάνει τὸν ἴδιον θρόνον τὸ δεύτερον ὁ αὐτὸς Καλλίνικος ὁ ἀπὸ Προύσης ὁ Ἀκαρνάν, κατὰ μῆνα Φεβρουάριον, καὶ πατριαρχεύει ἔτη δύο.

Μετὰ ταῦτα ἦρος φανέντος ἀπάρας ὁ βεζίρης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁδεύων πρὸς τὸ Βελεγράδι, τοῦ ἐκλεκτοτέρου γερμανικοῦ στρατεύματος μετακομισθέντος ἤδη ἀπὸ τῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως ἐπαρχιῶν εἰς ἀπάντησιν τῶν Φραντζέζων καὶ τῆς ἐφόδου αὐτῶν, ἐν τῷ διαπερᾶν τὸ ὄρος τοῦ Αἵμου καὶ τῆς Ῥοδόπης ἔμαθεν ὅτι πολλαὶ χιλιάδες Γερμανῶν ἐξῆλθον ἀπὸ τὸ Βελιγράδι διὰ νὰ ἐνδυναμώσουν τὴν φυλακὴν τῆς Νύσσης· εὐθὺς οὖν, προστάττει τὸν Σελὶμ-Γκιραΐ χάνην νὰ τοὺς ἀπαντήσῃ. Ἐλθὼν ὁ χάνης εὗρεν αὐτοὺς πλησίον τῆς Νύσσης· ἐφορμᾷ κατ' αὐτῶν πανταχόθεν μὲ τοὺς Ταρτάρους καὶ φυγαδεύει αὐτοὺς ἡττηθέντας. Ἔλαβον θάρρος πολὺ οἱ Τοῦρκοι διὰ ταύτην τὴν νίκην.

Εἰσελθὼν οὖν εἰς τὴν Σερβίαν ὁ βεζίρης ὑποτάσσει τὴν πόλιν Σεχέρ-κιοϊ. εἶτα ἐλθὼν πολιορκεῖ τὴν Νύσσαν καὶ μετὰ 25 ἡμέρας ὑποτάσσει. Οἱ Γερμανοὶ ταῦτα παθόντες καταλιμπάνουσι τὸ Βιδίνι καὶ τὴν Σεμένδριαν χωρὶς φύλακας καὶ ἀπέρχονται εἰς βοήθειαν τοῦ Βελιγραδίου. Ὁ βεζίρης ταῦτα μαθὼν πέμψας παρέλαβεν αὐτὰ εἰς τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν· εἶτα ἐφορμᾷ εἰς τὸ Βελιγράδι, καὶ πρῶτον μὲν πλοκάρει, εἶτα πολιορκεῖ, καὶ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας τῆς πολιορκίας εἰς ἕνα πύργον γέμοντα πυροκόνεως ὁ Ἀνδρέας Κορνάρος δίδει φωτιάν, κρημνίζεται ὁ πύργος καὶ σὺν αὐτῷ μέρος πολὺ τοῦ τείχους, ὅπερ ἰδὼν ὁ βεζίρης ἔφοδον προσέταξεν εὐθύς· οἱ πολιορκούμενοι ἀπαντῶσιν εἰς τὰ κρημνίσματα τὴν ἔφοδον μίαν ὥραν· ἀλλὰ τέλος ὑπὸ τοῦ πλήθους βιασθέντες ἀναχωροῦσι, φονευθέντες μὲν πολλοί, φονεύσαντες δὲ καὶ πολλοὺς τῶν Ὀθωμανῶν.

Ὀλίγοι διαπερῶσι τὸν Δούναβιν μὲ τὸν στρατηγὸν Λακροὲ μὲ τὰ πλοῖα. Εἶτα πέμπει ὁ βεζίρης βοήθειαν εἰς τὸ παρὰ τῶν Γερμανῶν πολιορκούμενον Τεμισβὰρ, καὶ ἀνακτίσας τὰ κρημνίσματα τοῦ Βελιγραδίου διαπερᾷ τὸν Δούναβιν καὶ ὑποτάσσει τὴν πόλιν Λίππαν, εἶτα τὴν Ὄρσοβαν, καταλειφθεῖσαν παρὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ προχωρεῖ μέχρι τῆς πόλεως Ἐσὲξ κειμένης ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Δράβα εἰς τὸν Δούναβιν, ἀλλ' οὐδὲν ἀνύσας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Θανόντος τοῦ Μιχαὴλ Ἀπαφὶν, ἡγεμόνος τῆς Ἐρδελίας, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1689 ἄνευ κληρονόμων, ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος ἐκληρονόμησεν αὐτήν· ἀλλ' ὁ βεζίρης τὴν ἔδωκε τῷ Τέκελῃ, καὶ διὰ νὰ τὸν ἐνθρονίσῃ ἔστειλε μαζή του στρατηγὸν μὲ 10 χιλ. στρατοῦ, καὶ ἐπρόσταξε τὸν χάνην καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας Κωνσταντῖνον τὸν Πραγκοβάνον νὰ τὸν βοηθήσουν. Ὁ Τέκελης οὖν, δι' ὁδοῦ μέχρι τοῦδε ἀγνώστου καὶ μόνον ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Πραγκοβάνου ἀνακαλυφθείσης, διὰ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων τῆς Βλαχίας ἐφορμήσας ἀπροσδοκήτως κατὰ τῆς Ἐρδελίας, ἤτοι Τρανσυλβανίας, τοσούτῳ πολλῷ στρατῷ τῇ τοῦ Πραγκοβάνου βοηθείᾳ, νικᾷ τὸν στρατηγὸν Ἔϊσλερ, ἀπροετοίμαστον εὑρὼν καὶ μηδὲν τοιοῦτον ὑποτοπάζοντα, καὶ ὑπὸ ταῖς ὑπωρείαις τῶν ὀρέων ἀμερίμνως ὡς ἐν ἐπαρχίᾳ ἰδίᾳ τε καὶ φίλῃ ἐστρατοπεδευμένον ὄντα· ὅθεν ζωγρεῖ τὸν Ἔϊσλερ ὁ Τέκελης σὺν ἄλλοις πολλοῖς ὀφφικιάλοις, φονεύει αὐτοῦ στρατιώτας 4,000, καὶ μένει ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλβανίας. Ὡς τόσον ὁ ἡγεμὼν τῆς Βάδης ἀντὶ τοῦ ἀπελθεῖν τῷδε τῷ ἔτει

εἰς βοήθειαν τοῦ Βελιγραδίου ἦλθεν εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν· ὅθεν φοβηθεὶς ὁ Τέκελης φεύγει καὶ ἔρχεται εἰς τὸν βεζίρην Κιοπρουλόγλουν, καὶ τοῦ λοιποῦ ἔμεινεν ἐσαεὶ ἐστερημένος τῆς ἡγεμονείας αὐτῆς.

Οἱ Λέχοι ὥρμησαν κατὰ τῆς Μολδαβίας καὶ τῷδε τῷ ἔτει, ἀλλ' οὐδὲν ἀνύσαντες ἐπανέκαμψαν ἄπρακτοι, ἡγεμονεύοντος Μολδαβίας τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Καντεμίρη.

Οἱ Ἐνετοὶ ἐξουσίαζον ὅλον τὸν Μωρέαν· ἀλλ' οὐδὲ τῷδε τῷ ἔτει ἠδυνήθησαν ὑπαγαγεῖν τὴν Μονεμβασίαν. Κατεβύθισαν νῆας τοῦ στόλου παρὰ τῇ Μιτυλήνῃ καὶ ὑπέταξαν τὴν Κατίναν καὶ Βαλλόναν.

Ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ὁ βεζίρης ὑπεδέχθη ὑπὸ τοῦ σουλτάνου φιλοφρόνως· εἶτα συναπῆλθον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μὲ θρίαμβον, πανηγυρίζουσιν ἡμέρας τρεῖς, καὶ ὁ πρέσβυς τῆς Φράντζας μὲ μεγάλας δεξιώσεις ἐτιμήθη.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1691.

Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος εἰς τὴν Βιέννην, φοβούμενος τὸν νικητὴν βεζίρην Κιοπρουλόγλουν Μουσταφᾶ-πασσᾶν διὰ τὴν ἣν ἐπρεσβεύσατο πρεσβείαν, παρεκάλει τοὺς Γερμανοὺς καὶ διὰ ὑποσχέσεων ἔπειθε νὰ τὸν κρατοῦν εἰς τὴν Βιέννην, φοβούμενος μήπως θανατώσῃ αὐτὸν ὁ βεζίρης ἐπανελθόντα· ὅθεν διέτριψεν εἰς τὴν Βιέννην ἕως οὗ ἀπεβίωσεν ὁ Κιοπρουλόγλους.

Ὁ πατριάρχης Καλλίνικος ἐκίνησε πάντα λίθον διὰ νὰ θεμελιώσῃ καὶ νὰ συστήσῃ τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολεῖον, ὡς ἐκ τοῦδε τοῦ συνοδικοῦ γράμματος ἀποδείκνυται.

« Καλλίνικος ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώ-
» μης, καὶ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης. »

« Παιδείας καὶ σοφίας Κυρίου κρεῖττον οὐδὲν ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ
» τῶν ὁμολογουμένων ὄντως καλῶν, διά τε τὸ περιὸν τῆς ἀξίας τοῦ ὑπο-
» κειμένου, εἰποιμεν ἂν, περὶ ὃ καταγίνεσθαι πέφυκε, καὶ τὸ ὑπερέχον τοῦ
» τέλους πρὸς ὃ ποιεῖται τὴν ἔκβασιν· ὅπερ θεῖον ὄντως ἐστι καὶ ἐξαίρετον
» ἵνα μὴ λέγω τῆς θείας μακαριότητος ἐστιν ἀπορρώξ· καὶ γὰρ τοῦ κατ'
» ἀρετὴν βίου ἡ μακαριότης ἐστι, κατὰ τοὺς ἱεροὺς διδασκάλους τῆς ἐκ-
» κλησίας· διὸ, μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὗρε σοφίαν καὶ θνη-
» τὸς ὃς εἶδε φρόνησιν, τὸ ἱερόν φησι λόγιον. Ἔνθεν τοι καὶ περι-
» σπούδαστον ἔργον παρὰ πάντα κέκριται πάντως τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἡ τῆς
» σοφίας μελέτη, καὶ λίαν ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, ὡς συμπληρωτικὸν καὶ ἀ-
» παρτιστικὸν σφίσιν αὐτοῖς τῆς κατὰ λόγον καὶ γνῶσιν ἐνεργείας, δι' ἧς
» καὶ ἄνθρωπος πέφυκε καὶ θεοῦ εἰκὼν ἄνθρωπος λέγεται. Ἀλλ' οἷς οἵδε
» κρίμασι Κύριος ἀμελούμενον καθορῶντες ἐν τοῖς ἐνεστῶσι τὸ θειότατον
» ἔργον αὐτὸ, τὴν τῶν γραμμάτων δηλαδὴ σπουδὴν καὶ σοφίαν τὴν ἀγχίθεον,
» ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς γένει, οὗ τινος γνώρισμα πάλαι βάθος σοφίας ὑπῆρχε, καὶ
» πλάτος ἐπιστημῶν, καὶ πλοῦτος γνώσεων, ἥτις τανῦν ἐν αὐτῷ μικρὰ πνέου-
» σα φαίνεται καὶ μακρὸν ἀσθενοῦσα καὶ πρὸς τὸ ἐκλείπειν ἐγγίζουσα, πε-

» ριπαθῶς λίαν ἔχομεν ἀμηχανοῦντες τοῖς ὅλοις * * * μᾶλλον διὰ τὸ μι-
» κρὸν ἀποπαύσασθαι τὸ πρὸ χρόνων ἱκανῶν κατασταθὲν διδασκαλεῖον ἐν
» τῇ περιφανεῖ ταύτῃ πολιτείᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, φροντίδι καὶ δα-
» πάνῃ τοῦ τιμιωτάτου καὶ ἐπισημοτάτου ἄρχοντος κυρίου Μανουὴλ, ἐν ᾧ
» πολλοὶ τῆς ἀξιεράστου σοφίας ἀπολαύσαντες οὐ μικρὰν τὴν ὠφέλειαν ἐ-
» καρπώσαντο. Καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ τῆς σοφίας ἐραστὴς ἐν ἄρχουσι κὺρ Μα-
» νουὴλ κατὰ τοὺς μικρὸν ἔμπροσθεν χρόνους θεόθεν κινηθεὶς, σὺν ἄλλοις
» μὲν τοῖς ἀλλαχοῦ παρ' αὐτοῦ φιλεργηθεῖσι φροντιστηρίοις τῶν ἱερῶν γραμ-
» μάτων, ἐξετέλεσε καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν ἀξιέπαινον ἣν προει-
» ρήκαμεν σχολὴν, ὡς παρὰ πάντων τὸ πρᾶγμα καλῶς γινωσκόμενον δια-
» πεφήμισται· περιστατικῶν δέ τινων πρὸ ὀλίγου κατὰ τὸ ἀντίξουν, φημὶ,
» τῆς τοῦ καιροῦ δυσχερείας ἐπεισφρυσάντων, οἷα φιλεῖ ἐν τῷ κόσμῳ συμ-
» βαίνειν ὡς τὰ πολλὰ, πέπαυται μέχρι τοῦ νῦν ἡ ἐν αὐτῇ διδασκαλία,
» καὶ ζημία προσετρίβη τῷ Γένει δεινὴ καὶ πᾶσαν ἄλλην τῶν ζημιῶν ὑ-
» περέχουσα. Ὅσῳ καὶ γὰρ ἡ τοῦ καλοῦ παρουσία λυσιτελεῖ, καὶ τὰ συμ-
» φέροντα δαψιλεύει, καὶ ἐξαίρει τῶν δυσχερῶν, καὶ ἄλγος ἀπορράπτει, καὶ
» θλῖψιν ἀποδιοπομπεῖται μακρὰν, καὶ εὐζωΐαν χαρίζεται, τοσούτῳ δήπου-
» θεν ἐξ ἀντιθέσεως ἡ ἀπουσία τοῦ τοιούτου σωρηδὸν ἐπιφέρει τὰ κατα-
» στρέφοντα. »

« Τούτου χάριν ἐσκεμμένως ἄγαν διὰ φροντίδος ἐθέμεθα κατὰ χρέος μεθ'
» ὅσης ἐπιμελείας καὶ λίαν διεγειγερμένης σπουδῆς ἀναζωποιῆσαι κατὰ
» δύναμιν τὸν ἐν σποδιᾷ τέως ὑποκρυπτόμενον ἱερὸν ἄνθρακα τοῦ θεοδω-
» ρήτου φωτὸς τῆς παρεδρευούσης θεῷ σοφίας, καὶ εἰς φῶς αὖθις ἀνακαλέ-
» σασθαι τὸ διαληφθὲν διδασκαλεῖον, ἐπὶ ψυχαγωγίᾳ τῶν δεινοπαθούντων
» ἀληκτως καὶ στυγναζόντων ἔρωτι θείῳ διὰ τὴν ἀπουσίαν ἐκείνου, γεγο-
» νότος ἐκ μέσου καὶ λύπην ἀπολιπόντος οὐ μικρὰν τοῖς φρονοῦσιν· ὅπερ
» καὶ κατεστήσαμεν, σὺν ἀντιλήψει θεοῦ, διὰ βοηθείας πάλιν τοῦ αὐτοῦ
» ἄρχοντος. Παρέδωκε γὰρ ὁ αὐτὸς ἄρχων τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ
» Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ μίαν ὁμολογίαν ποσότητος χρημάτων ἱκανῶν, ὧν εἶ-
» χε λαβεῖν ἐξ αὐτῆς ἀπὸ δανείων, ἐπὶ τῷ ἀνακαινισθῆναι δι' αὐτῶν ὑπὸ
» τῆς Ἐκκλησίας τὸ φροντιστήριον, εἰς κοινὴν μὲν ὠφέλειαν τοῦ Γένους,
» διηνεκὲς δὲ τούτου μνημόσυνον· καὶ ταύτην ἀνὰ χεῖρας λαβόντες τὴν
» βοήθειαν δίκην κρηπῖδος ἐθέμεθα τοῦ ἔργου ἐν ᾗ τὴν οἰκοδομὴν ἐξηρτή-
» σαμεν ὅλαις χερσὶ καὶ δυνάμεσι καὶ κοινῇ συγκαταθέσει καὶ βουλῇ τῆς
» ἱερᾶς ὁμάδος καὶ θεοσυλλέκτου ὁμηγύρεως, ἱερωτάτων φημὶ, συναδελ-
» φῶν ἡμῶν ἀρχιερέων, τιμιωτάτων κληρικῶν, εὐγενεστάτων ἀρχόντων
» τῆς πολιτείας, χρησιμωτάτων καὶ ἐγκρίτων προσώπων, ἀπό τε ῥουφε-
» τίων καὶ τῶν ἐνοριῶν, συναγωνισθέντος ἡμῖν οὐ μικρὸν, μακρόν τε κα-
» μόντος πρὸ τῶν λοιπῶν καὶ τοῦ Μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πατριάρ-
» χου τῶν Ἱεροσολύμων Κυρίου Δοσιθέου, τοῦ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπη-
» τοῦ καὶ περιποθήτου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν Μετριότητος,
» ἀντιπελαργοῦντος οἱονεὶ μητρὸς δίκην τὴν κοινὴν φυταλιὰν τοῦ καθ' ἡ-
» μᾶς Γένους πρὸς ὠφέλειαν αὐτοῦ καὶ μεγαλοπρέπειαν, ναὶ μὴν καὶ φω-

» τισμὸν θείας γνώσεως, δι' ἧς ἡ τῆς ψυχῆς σωτηρία πέφυκεν ἀναμφιλέ-
» κτως ἐπιμηνστεύεσθαι. »

» Καὶ δὴ πρὸς σύστασιν αὐτοῦ τοῦ φροντιστηρίου διετάξαμεν εἶναι καὶ
» προσεδρεύειν ἐν αὐτῷ διδασκάλους δύο· τὸν μὲν ἕνα διδάσκοντα τὰ ἐπι-
» στημονικὰ μαθήματα, τὸν δὲ ἕτερον τὰ γραμματικὰ τῆς κυκλοπαιδείας
» διερμηνεύοντα· οἵτινες ἔχουσι λαμβάνειν μισθὸν τοῦ κόπου αὐτῶν, ὁ μὲν
» τῶν ἐπιστημονικῶν μαθημάτων γρόσια διακόσια, ὁ δὲ τῆς κυκλοπαιδείας
» γρόσια **150**, ἅπερ διωρίσαμεν πορίζεσθαι ἀπὸ τῶν κατ' ἔτος ἐμβατοι-
» κίων δύο ἐκκλησιῶν, τῆς Παναγίας δηλονότι Γοργοεπηκόου τῆς ἐν τοῖς
» Ἓξ Μαρμάροις, ὅπερ ἐστὶ γρόσια **270**, καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς ἐν
» τοῖς Ὑψωμαθείοις, ὅπερ ἐστὶ γρόσια **80**. Κἀντεῦθεν ὀφείλουσιν, ὁ μὲν δι-
» δάσκαλος τῶν ἐπιστημῶν εἰς δύο κλάσεις διδάσκειν τοὺς μαθητὰς τὰ
» μαθήματα, ὧν μετὰ τὴν παράδοσιν ἐρωτᾶν τε καὶ λύειν τὰς ἀπὸ τῶν
» αὐτῶν μαθημάτων ἀπορίας, καθ' ἡμέραν τε ἐπιτάττειν ἐνὶ τῶν μαθητῶν
» ἀναλαμβάνειν τὸ προειλημμένον μάθημα, χωρὶς τοῦ παρέχειν αὐτῷ τινὰ
» προλαβοῦσαν εἴδησιν· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου μαθήματα μὲν τῆς προ-
» κειμένης ἐπιστήμης μὴ διδάσκειν, ἀθροίζειν δὲ ἐνώπιον αὐτοῦ τοὺς μα-
» θητὰς, εἶτα δι' ἑαυτοῦ τε καὶ δι' ἀλλήλων ἐκείνων ἐπεξεργάζεσθαι τρι-
» βήν τινα καὶ ἀναπόλησιν κατὰ νοῦν τῶν παρελθόντων μαθημάτων διά
» τινων προσαρμοζόντων προβλημάτων, προτρέπειν, τοῖς ἐπαΐουσι μαθηταῖς
» καὶ συνιστᾶν αὐτοῖς ἐνδελεχῶς διαλέξεις ἀλλήλοις, δι' ὧν ἔχωσι γυμνά-
» ζεσθαι καλῶς καὶ προχωρεῖν εἰς ἐπίδοσιν. Ὁ δὲ διδάσκαλος τῆς κυκλο-
» παιδείας ὀφείλει διορίζειν τοὺς ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένους εἰς κλάσεις δύο·
» καὶ πρὸς μὲν τὴν ἁ διδάσκειν ἓν τῶν λογογραφικῶν μαθημάτων, πρὸς δὲ
» τὴν β' ἓν ποιητικὸν εὐληπτότερον κατὰ τὴν τῶν μαθητευομένων δύνα-
» μιν, μάλιστα δὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων πρὸς τοὺς ἱκανωτέρους,
» ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, μετὰ τεχνολογίας ἀδιαλεί-
» πτου, ἅτε μάλα ἀναγκαίως συμβαλλούσης ταύτης τοῖς πρωτοπείροις εἰς
» ἔννοιαν καὶ κατάληψιν τῶν διδασκομένων αὐτοῖς· τῇ δὲ ἁ κλάσει θέματα
» παρέχειν καθ' ἡμέραν ἐφ' ἑκάστου εἴδους τῶν ῥημάτων, καὶ ὡς ἔνεστι δι'
» ἐπιμελείας ἔχειν ὅ,τι πλείστης καὶ γρηγορούσης φροντίδος εἰς τὸ παιδεύε-
» σθαι τοὺς αὐτοῦ ἀκροατὰς τὴν γραμματικὴν τέχνην μετ' ἐσκεμμένης ἀ-
» σκήσεως. Παρὰ ταῦτα δὲ εἰς τὰ γραμματικὰ μαθήματα δέδοκται τὴν τοῦ
» Σαββάτου ἀργίαν τοῖς ἀσκουμένοις αὐτοῖς μὴ ἐπιγίγνεσθαι· οὐ μὴν δὲ καὶ
» τοὺς διδασκάλους αὐτοὺς συχνὰς μὴ διάγειν ἐκκειρίας, εἰμὴ μόνον κατὰ
» τὰς Κυριακὰς σχολάζειν ἐν καταπαύσει τῆς πρὸς τὸ διδάσκειν ἐνεργείας,
» ὡσαύτως καὶ τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς καὶ μερικὰς ἐπισήμους ἡμέρας, καὶ
» τὸ δειλινὸν πρὸς τὴν ἐννάτην ὥραν. Προσέχειν δὲ ὅλως ἑαυτοῖς ἐντέλλε-
» ται εἰλικρινῶς καὶ ἀπροσωπολήπτως μὴ ἑτεροζύγους πως ποιεῖν τὰς δι-
» δόσεις τῶν μαθημάτων, ἀλλ' οὔτε τινὰς μὲν ἐν κρυπτῷ διδάσκειν τῶν
» μαθητῶν τινὰς δὲ μόνον ἐν τῇ κοινῇ ἀκροάσει· τοῦτο γὰρ παράλογον ἂν
» εἴη, φαῦλον τε καὶ ἐπίψογον ἔργον καὶ σκανδάλων οὐ μικρῶν παραίτιον·
» ἀλλ' ἰσοπάλως πως καὶ ἰσοστάθμως, ὁσίως τε καὶ ἀνεπιλήπτως κοινὴν

» τὴν διδασκαλίαν προβάλλεσθαι, καθὼς εὐάρεστόν ἐστι θεῷ καὶ ἀνθρώ-
» ποις. »

» Πρὸς τούτοις παρακελευόμεθα ὅπως τοὺς προσερχομένους ἐν τῷ φρον-
» τιστηρίῳ μαθητειᾷν, χάριν δηλονότι σπουδῆς, ἱερομονάχους ὄντας ἢ ἱε-
» ροδιακόνους ἢ μοναχοὺς, εἴτε ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Τάφου, τοῦ πατριαρχικοῦ
» θρόνου δηλονότι τῶν Ἱεροσολύμων, εἴτε ὑπὸ τῶν ἄλλων πατριαρχείων,
» εἴτε ἀπὸ τοῦ ἁγιωνύμου ὄρους, εἴτε ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἐν τῷ ὄρει
» Σινᾶ, καὶ τῶν ἄλλων μοναστηρίων, χωρὶς βουλῆς καὶ ἀδείας καὶ γραμμά-
» των, ναί μην καὶ παρακλήσεων τῶν προϊσταμένων αὐτῶν μηδόλως ἀπο-
» δέχεσθαι κατ' οὐδένα τρόπον· ἂν λέγωσιν εἶναι δεδιωγμένοι μὴ ἀκούε-
» σθαι χωρὶς δεήσεως τῶν προεστώτων αὐτῶν· τοῦτο γὰρ καὶ νόμιμον καὶ
» κανονικὸν καὶ τῆς κανονικῆς εὐταξίας ἐχόμενον, πρὸς δέ γε τούτοις καὶ
» ἀναγκαῖον οὐκ ἔλαττον· ἄλλως γὰρ ἀνειμένου τοῦ πράγματος ἐναπολει-
» φθέντος τῶν ἐνδεχομένων ἂν εἴη καί τινάς ποτε δραπέτας καὶ ὑπαιτίους
» ὡς κρησφύγετον εἰσέρχεσθαι, μηδενὶ ἐντυχόντας τῶν ἐμποδοστατούντων».

« Ἔτι προσεντελλόμεθα ὅπως ἐάν τις τῶν μαθητῶν, ἢ πολλοὶ τύχωσιν
« ἀποροῦντες εὐφυΐας, ἤ τινες σεμνῆς μὲν εἶεν πολιτείας καὶ προαιρέσεως ἀ-
» γαθῆς καὶ γνώμης εὐθείας, προσκείμενοι μὲν τῇ σπουδῇ ἐμμελῶς μανθά-
» νοιεν δὲ δυσκόλως, οἱ τοιοῦτοι μὴ ἀποπέμπωνται τῆς σχολῆς διὰ τὸ
» βραδυμαθεῖς τυγχάνειν· εἰ δέ τινες τῶν μαθητῶν ἐξελεγχθοῖεν βλάσφημοι
» ἢ κακότροποι ἢ σκανδαλοποιοὶ, διεστραμμένοι τε καὶ κακῆς πολιτείας,
» οὗτοι ὡς ἀνάξιοι τῆς ἀπὸ τῶν γραμμάτων, χάριτος ἐξακριβωθέντων κοι-
» νῇ σκέψει τῶν κατ' αὐτοὺς, ἀποβάλλωνται μακρὰν ἀνυπερθέτως παρ' οὐ-
» δενὸς δεφενδευόμενοι οὔτε τὸ παράπαν βοηθούμενοι. Κἀπὶ τούτοις οἱ
» μὲν διδάσκαλοι δι' ὀφειλῆς ἔχουσι λόγοις τε καὶ τρόποις καὶ τῷ κατ'
» αὐτοὺς ὑποδείγματι ἐκπαιδεύειν τοὺς μαθητὰς σὺν τοῖς τῶν γραμμάτων
» μαθήμασι καὶ θεοσεβείαν καὶ εὐλάβειαν καὶ ἠθῶν κοσμιότητα, καὶ πάντα
» ὅσα ῥυθμίζουσι πρὸς εὐζωΐαν τὸν λογικὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν τῆς εὐαγ-
» γελικῆς διδασκαλίας ἀκροατήν. Οἱ δὲ μαθηταὶ καλῶς καὶ νουνεχῶς προ-
» σέχειν ταῖς τῶν σφῶν διδασκάλων ἐπὶ σωφρονισμῷ διδασκαλικαῖς ὑπο-
» θήκαις, ἑαυτοὺς τ' εὐπειθεῖς παρέχειν, ὡς τὸ πρόσηκον, καὶ ὑπηκόους πρὸς
» τοὺς διδασκάλους αὐτῶν μετὰ τῆς ὀφειλομένης αἰδοῦς, καὶ ἐξαιρέτως πρὸς
» τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς προϊσταμένους αὐτῆς, καὶ μεθ'
» ὑποταγῆς ἀποδέχεσθαι τὰς διακελεύσεις αὐτῶν ἡνίκα πρὸς τὰ τῆς ἀρετῆς
» ἔργα προτρέπωνται. Ἀλλὰ καὶ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀφείλουσιν ἀποφέρεσθαι
» καρπόν τινα τῶν πόνων αὐτῶν, συγγράφειν δηλαδὴ λόγους τινας καὶ ἐγ-
» κώμια εἰς τὴν τιμὴν καὶ μνημόσυνον τῶν συστησάντων καὶ τῶν ἀμφι-
» πονούντων καὶ διακυβερνώντων τὴν σχολὴν, δὸς δ'εἰπεῖν καὶ πρὸς ἔνδει-
» ξιν τῆς ἑαυτῶν προκοπῆς. »

« Ἐφ' οἷς ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς καὶ ἐπιβεβαιοῦμεν ἀσφαλῶς ἵνα τὸ
» συγκροτηθὲν αὐτὸ φροντιστήριον θεοῦ νεύσει ἔχῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ
» ἑξῆς τοῖς εἰρημένοις τρόποις τὴν σύστασιν καὶ διαμονὴν, τὸ διεξάγεσθαι
» καὶ διενεργεῖσθαι, τῇ δόσει τῶν κατ' ἔτος ἐμβατοικίων ἀπὸ τῶν εἰρημέ-

» νων δύο ἐκκλησιῶν ἀναφαιρέτως καὶ ἀναποσπάστως, προσευχόμενοι ἐκ
» μέσης ψυχῆς καὶ καρδίας ὅπως Κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡ ἐνυ-
» πόστατος σοφία τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς, ὁ πάντων τῶν ἀγαθῶν χορηγὸς,
» διὰ τῆς ἀπειροδυναμίας αὐτοῦ καὶ θείας προνοίας ἐπιστηρίξῃ τὸ παρ' ἡ-
» μῶν ἤδη ἐκπονηθὲν διδασκαλεῖον αὐτὸ, οὕτινος αὐτὸς μόνος ἀρχηγὸς καὶ
» τελειωτὴς ὑπάρχων διαφυλάξῃ ἀκλόνητον καὶ ἀδιάσειστον καὶ ἀπαρά-
» θραυστον ἕως τῆς συντελείας τῶν αἰώνων, φωτίζων, στηρίζων καὶ συνε-
» τίζων ἄνωθεν τούς τε διδάσκοντας καὶ τοὺς διδασκομένους ἐν αὐτῷ, τούς
» τε ἐπισκεπομένους καὶ συγκροτοῦντας καὶ βοηθοῦντας, προνοουμένους τε
» καὶ ὑπερασπιζομένους αὐτοῦ καὶ φροντίζοντας τῆς συστάσεως αὐτοῦ, δια-
» μονῆς τε καὶ αὐξήσεως φιλαρέτως καὶ φιλοθέως· τὸ γὰρ φιλάρετον πάν-
» τως ἐστι καὶ φιλόθεον. Ὅς δ' ἂν τῶν πάντων ὀψέ ποτε, εἴτε τοῦ ἱεροῦ
» καταλόγου ὑπάρχων, εἴτε τῆς κοσμικῆς πολιτείας, πανούργῳ τινι καὶ
» ὑπούλῳ τῷ τρόπῳ, ἐν ἀποκούφοις ἢ ἀναφανδὸν, εἴτε φθόνῳ καὶ κακίᾳ
» βαλλόμενος εἴτ' ἄλλῳ τινι πάθει πληττόμενος ἐπιχειρήσει διασεῖσαι τὸ
» φροντιστήριον αὐτὸ, δι' ἐπιβουλῆς τε σατανικῆς ἀνατροπήν τινα ποιῆ-
» σαι, ἢ ἀφαίρεσιν, ἢ μείωσιν τῶν προσδιορισθέντων εἰς κυβέρνησιν αὐτοῦ,
» καὶ δοῦναι αἰτίαν ἠντιναοῦν τοῦ καταλυθῆναι αὐτὸ καὶ προξενηθῆναι τῷ
» γένει ἡμῶν ἐξάμβλωσιν, ἀβλεψίαν τε ψυχῆς καὶ ἀπώλειαν, ὡς ἐχθρὸς
» τοῦ καλοῦ, θεομάχος τε καὶ διώκτης τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ Γένους ἐπίβου-
» λος, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ τῆς παναγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος, τοῦ ἑνὸς
» τῇ φύσει μόνου θεοῦ, καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ ἄλυτος με-
» τὰ θάνατον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέ-
» ματι ὑπόδικος καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ
» διηνεκῆ παράστασιν τῆς ἐπισυστάσεως τοῦ θεοσώστου αὐτοῦ φροντιστη-
» ρίου κατεστρώθη καὶ τὸ παρὸν ἐν τῷ ἱερῷ τῷδε κώδηκι τῆς καθ' ἡμᾶς
» τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, κατησφαλισμένον συνοδικῶς ταῖς τῶν
» συμπαρόντων ὑπογραφαῖς. Χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ ἐννενηκοστῷ πρώτῳ.
» Ἰουλίῳ. Ἰνδικτιῶνος ΙΔης.

» Καλλίνικος ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώ-
» μης καὶ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης».

» Δοσίθεος ἐλέῳ θεοῦ πατριάρχης τῆς Ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ
» πάσης Παλαιστίνης.

« Ὁ Ἐφέσου Θεοφάνης· ὁ Ἡρακλείας Νεόφυτος· ὁ Κυζίκου Κύριλλος· ὁ
» Νικομηδείας Παρθένιος· ὁ Χαλκηδόνος Γαβριὴλ· ὁ Λαρίσσης Παρθένιος·
» ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Μελέτιος· ὁ Σμύρνης Γρηγόριος· ὁ Ἀγχιάλου
» Δανιὴλ· ὁ Δρύστρας Ἀθανάσιος· ὁ Νέων Πατρῶν Ἰωάσαφ· ὁ Βυζίης Ζαχαρίας·
» ὁ Ῥόδου Παρθένιος· ὁ Χίου Γρηγόριος· ὁ Ραιδεστοῦ Παχώμιος· ὁ πρώην
» Λακεδαιμονίας Θεοδώρητος· ὁ μέγας Οἰκονόμος· ὁ μέγας Λογοθέτης
» Ἰωάννης Καρυοφύλλης· ὁ μέγας Χαρτοφύλαξ Μπαλάσης· ὁ μέγας Ἐκκλη-
» σιάρχης Ῥαλάκης· ὁ Δικαιοφύλαξ Σπανδωνῆς· ὁ Λογοθέτης Χουρμούζιος·
» ὁ Ῥήτωρ Μανουὴλ· Λικίνιος Ἀκέστωρ· Θωμᾶς Τζουκῆς· Κωνσταντῖνος
» Χρυσόσκουλος· Κωνσταντῖνος Τζουκῆς· Δράκος Εὐπραγιώτης.»

Σώζεται θεία συνάρσει μέχρι τῆς σήμερον· κεῖται ἡ οἰκοδομὴ παρὰ τῷ πατριαρχείῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου· ἡ πληρωμὴ ὅμως τῶν διδασκάλων εἴς τε τὰ φιλοσοφικὰ καὶ γραμματικὰ δὲν εἶναι πλέον ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ ἐμ-βατοίκια, ὡς μὴ ἐξαρκοῦντα, ἀλλ' ἀλλαχόθεν, ἀπό τε τῶν ἡγεμόνων δηλαδὴ Οὐγγροβλαχίας καὶ Μολδαβίας καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων. Καὶ ὁ μὲν Οὐγ-γροβλαχίας πέμπει τὸν χρόνον γρόσια χιλια, ὁ δὲ Μολδοβλαχίας γρόσια πεντακόσια· τοῦτο δὲ γίνεται ἀπὸ τοὺς εὐγνωμονοῦντας αὐθέντας καὶ τοὺς περὶ πλείστου ποιουμένους τὴν τιμὴν καὶ προκοπὴν τοῦ ταλαιπώρου ῥωμαϊ-κοῦ γένους· ἐγένοντο ὅμως πολλοὶ ὁποῦ δὲν τὰ ἔστειλαν, ἀγνωμονοῦντες τῇ τε Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πατρίδι. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς δίδουσιν ἀνὰ ἔτος, ἕκαστος κατὰ τὸν βαθμόν τους καὶ κατὰ τὴν κατάστασιν τῶν ἐπαρχιῶν, οἱ μὲν γρόσια 40, οἱ δὲ 30, οἱ δὲ 20, οἱ δὲ 15, οἱ δὲ 10· ἀποδώσι Κύ-ριος ὁ θεὸς αὐτοῖς ἀντάξιον τὸν μισθόν. Οἱ δὲ Ἄρχοντες τῆς πολιτείας οὐδὲ ὀβολόν.

Ἑτοιμασθεὶς ὁ βεζίρης οὐκ ἐκστρατεύει, μὲ τὸ νὰ ηὔξησεν ὁ ὕδρωψ τοῦ σουλτάνου· ἐφοβεῖτο νὰ λείψῃ μήπου ἀποθάνῃ ἀπόντος του, ὑποπτευόμε-νος κίνδυνον τῆς ζωῆς του, ἢ τοὐλάχιστον ἔξωσιν τῆς ἐπιτροπῆς, ἂν προβι-βασθῇ εἰς τὴν βασιλείαν υἱός τις τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ τοῦ Δ'. Τέλος πάν-των θνήσκει ὁ σουλτὰν Σουλεϊμὰν ὁ Β' κατὰ τὴν ιά τοῦ Ἰουνίου ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας πεντηκοστὸν καὶ βασιλεύσας ἔτη τρία καὶ μῆνας ἐννέα.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Ἀχμὲτ τοῦ Β', υἱοῦ τοῦ ποτὲ σουλτὰν Ἰπραήμη.

Ἐσυγχίσθη ἡ αὐλὴ διὰ τὸν θάνατον τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμάν· οἱ πλείους ἤθελον υἱόν τινα τοῦ ἐξωσθέντος σουλτὰν Μεχμὲτ τοῦ Δ', ἢ τὸν Μουσταφᾶν δηλαδὴ ἢ τὸν Ἀχμέτην· ἄλλοι ἤθελον τὸν αὐτὸν Μεχμέτην τὸν ἐξωσθέντα· ὁ βεζίρης δὲν ἐσυμφώνει μὲ τὰ μέρη αὐτά· ἐκινδύνευε γὰρ ἡ ζωή του ἂν ἐ-βασίλευεν ἢ ὁ ἐξωσθεὶς Μεχμέτης ἤ τις τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ὡσὰν ὁποῦ διὰ τὴν ἔξωσίν του ὡμογνωμόνησε τοῖς λοιποῖς καὶ ὑπηγόρευσε τὸ ἔσχατον κίνημα τῆς τραγῳδίας συμβουλεύσας τοῖς ἀντάρταις τὸ ποιητέον· ὅθεν προβάλλει τῷ λαῷ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ σουλτὰν Ἀχμὲτ, υἱοῦ τοῦ ποτὲ σουλτὰν Ἰ-πραήμ. Ἐδέχθη παρὰ πάντων ἡ πρότασίς του, καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸ τάχτι ὁ Ἀχμέτης τῇ ιγ' τοῦ Ἰουνίου.

Καὶ διὰ νὰ μὴν γνωρισθῇ ἡ ἡλιθιότης του καὶ γενῇ αἴτιον ἀνταρσίας, ἀ-πάρας ὁ βεζίρης ἔρχεται σὺν τῷ σουλτάνῳ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἑτοι-μασθεὶς εἰς τὸν κατὰ τῆς Οὐγγρίας προετοιμασθέντα πόλεμον κάμνει καϊ-μακάμην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν Ἀμιτζα-ὀγλοὺ Χουσεΐν-πασσᾶν, μεθ' ὃν κάμνει καϊμακάμην τὸν Ἀραπατζὴ-Ἀλὴ-πασσᾶν, διὰ νὰ προβιβάσῃ εἰς τὸ καπουδὰν-πασσαλίκι τὸν ῥηθέντα Χουσεΐν-πασσᾶν. Ἐμποδίζει τὴν συνάθροισιν πολλῶν στρατιωτῶν διὰ νὰ μὴν ἔχῃ ἐνόχλησιν τοῦ νὰ τοὺς τρέ-ψῃ εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὁποῦ ἐμελέτα κατὰ τῆς Βούδης· ἀλλ' οἱ στρατιῶται

μὴ ὑπακούοντες τῇ προσταγῇ συρρέουσι πανταχόθεν λέγοντες ὅτι δὲν ἔρχονται διὰ τὸν λουφὲν, ἀλλὰ πόθῳ τοῦ νικῆσαι ἢ θανεῖν ὑπὸ τοιούτῳ στρατηγῷ. Φθονοῦσι τὴν μεγαλειότητα τοῦ βεζίρη οἱ περὶ τὸν βασιλέα· ἡ γὰρ δύναμις καὶ ἰσχὺς τοῦ βεζίρη συνεπιφέρει πάντοτε ἀδυναμίαν εἰς τοὺς περὶ τὸν βασιλέα, σιλαχδάρην καὶ κιζλὰρ-ἀγασὴ, καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀνακατώνωνται εἰς ὑποθέσεις πολιτικὰς καὶ ἀκολούθως νὰ κερδοσίνουν· ὅθεν εἶναι δοκιμασμένον ὅτι εἰς τὴν ὀθωμανικὴν βασιλείαν ἢ ὁ Ἐπίτροπος εἶναι δυνατὸς, ἢ ὁ κιζλὰρ ἀγασὴς, ἢ ὁ σιλαχτὰρ-ἀγᾶς, ἢ πολλάκις καὶ ὁ μουφτὴς, καὶ ἡ μεγαλειότης τοῦ ἑνὸς προξενεῖ τὴν ἀδυναμίαν καὶ οὐδαμινότητα τῶν ἄλλων τριῶν.

Ὁ τοίνυν κιζλὰρ-ἀγασὴς, Καρακουλὰκ-ἀγᾶς, συνωμόσας τοῖς λοιποῖς διαβάλλει τὸν βεζίρην πρὸς τὸν βασιλέα λέγων ὅτι ἔχει σκοπὸν νὰ τὸν ἐξώσῃ τῆς βασιλείας καὶ νὰ ἀναβιβάσῃ τὸν Μουσταφᾶν, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ τοῦ Δ', καὶ εἰς αὐτὸ ἔχει συμφωνίας καὶ μὲ τοὺς γιαννιτζάρους· καὶ προσέθετο ὅτι ἔλαβε τὴν εἴδησιν παρὰ τοῦ ἰδίου γιαζιτζῆ-ἐφένδη, ὀνομαζομένου Σαρὴ-γιαζιτζῆ, φίλους ἔχοντος πολλοὺς ἐν τοῖς ὀφφικιάλοις τῶν γιαννιτζάρων. Πιστεύσας τῇ διαβολῇ ὁ σουλτὰν Μεχμὲτ ἐρωτᾷ τὸν κιζλὰρ-ἀγασὴ τὸ ποιητέον διὰ τὴν σωτηρίαν του· αὐτὸς ἀπεκρίθη ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναβάλῃ τὸν καιρὸν ἂν θέλῃ νὰ βασιλεύῃ, μόνον εὐθὺς μὲ τὸν παλτατζιλὰρ-κεαγιασὴν νὰ μηνύσῃ τὸν βεζίρην πῶς ἔχει νὰ τὸν συντύχῃ, καὶ ὅταν ἔλθῃ μέσα εἰς τὸ παλάτιον τότε ἠμπορεῖ νὰ τὸν κάμῃ ὅ,τι θέλει. Ἐνόσῳ ὡμίλει μὲ τὸν βασιλέα, ὁ εὐνοῦχος, βωβός τις τοὔνομα Διλσὶζ-Μεχμὲτ-ἀγᾶς, σηκώσας τὸν περδὲν, ἀπὸ τὰ κινήματα τῶν χειλέων τους ἐγνώρισε τὴν κατὰ τοῦ βεζίρη σκευωρίαν· ὅθεν δραμὼν ἐμήνυσεν αὐτῷ τὰ σκευωρούμενα. Μόλις ἔδωσε τὴν εἴδησιν ὁ βωβὸς καὶ εὐθὺς φθάνει ὁ παλτατζιλὰρ-κεαγιασὴς μηνύων ὅτι ὁ βασιλεὺς προστάττει νὰ πηγαίνῃ ὁ βεζίρης εἰς αὐτόν· ὅθεν βεβαιωθεὶς ὁ βεζίρης τὴν ἀλήθειαν τοῦ μηνύματος τοῦ βωβοῦ προστάττει νὰ ἑτοιμάσουν τὸν ἵππον του, καὶ παρακαλεῖ τὸν παλτατζιλὰρ-κεαγιασὴν νὰ πηγαίνῃ ἐμπρὸς, λέγων ὅτι θέλει ἔλθει εὐθύς. Τούτου οὖν ἀναχωρήσαντος μεταπέμπεται εὐθὺς τὸν γιαννιτζὰρ-ἀγασὴ καὶ τοὺς πουλοὺκ-ἀγαλαρὶ καὶ ὀτζὰκ-ἀγαλαρὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς τὴν σκευωρίαν ζητῶν τὴν παρ' αὐτῶν βοήθειαν, ἂν τὸν ἠξεύρουν χρήσιμον διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν βασιλικῶν ὑποθέσεων· ὁρκομοτοῦσιν αὐτῷ ὅτι εἶναι βοηθοί του· ὅθεν ὁ βεζίρης γράφει ταλχίσι τῷ σουλτάνῳ λέγων ὅτι ὢντας ἕτοιμος νὰ καβαλικεύσῃ ἔμαθεν ὅτι τὸ στρατόπεδον θορυβεῖται διὰ τοὺς αὐλικοὺς τῆς Βασιλείας του καὶ εἶναι ἕτοιμον εἰς ἀνταρσίαν, καὶ ὅτι μετεπέμψατο τοὺς ἀγάδες, καὶ αὔριον ἐλπίζει νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὴν σύγχησιν διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ κανὲν ἄτοπον, καὶ ζητεῖ συγχώρησιν ἐπειδὴ καὶ διὰ τὸ ἀναγκαῖον τῆς ὑποθέσεως οὐκ ἀπῆλθεν εἰς τὴν προσκύνησίν του. Τῇ ἐπαύριον οὖν ἔγραψε τῷ σουλτάνῳ λέγων ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ καταπαύσῃ τὴν σύγχησιν τῶν γιαννιτζάρων, ὁποῦ ζητοῦν ἐπιμόνως τὸν κιζλὰρ-ἀγασὴ καὶ τὸν γιαζιτζῆ-ἐφένδην του. Τούτου ἀναγνωσθέντος ὁ κιζλὰρ-ἀγασὴς γνοὺς ὅτι νὰ ἀνεκαλύφθη ἡ σκευωρία του παρὰ τοῦ βεζίρη λέγει τῷ σουλτάνῳ θυσιά-

σαι αὐτὸν διὰ σύστασιν τῆς Βασιλείας του· ὁ σουλτάνος ἀντέφη· κατιδὼν δὲ τὴν ἀργοπορίαν ὁ βεζίρης γράφει καὶ ἄλλο ταλχίσι λέγων ὅτι ἐξ ἀποφάσεως θέλουν νὰ ἐξορισθῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ κιζλὰρ-ἀγασὴς καὶ νὰ τοὺς δοθῇ ὁ γιαζιτζὴ ἐφένδης, καὶ παρακινεῖ νὰ τὰ ἐνεργήσῃ διὰ νὰ μὴν ἐμποδισθῇ ἡ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐκστρατεία καὶ νὰ μὴν ἀκολουθήσουν ἄτοπα· ὅθεν εὐθὺς ὁ μὲν κιζλὰρ-ἀγασὴς ἐξωρίσθη, ὁ δὲ γιαζιτζὴς σταλεὶς εἰς τὸν βεζίρην ἐκρεμάσθη μὲ τὸ ἔνδυμά του καὶ μὲ τὸ καλαμάρι εἰς τὴν ζώνην. Καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐξελθὼν τῆς Ἀδριανουπόλεως ὁ βεζίρης καὶ σκηνώσας παρ' αὐτῇ τὴν εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὁδοιπορείαν ἐμελέτα.

Ἐκεῖ ἔφθασεν ὁ πρέσβυς τοῦ ῥηγὸς τῆς Ἐγγλητέρας Γκιλώμου τοῦ Γ' διὰ νὰ μεσολαβήσῃ διὰ τὴν ἀγάπην· ὁ βεζίρης ἐδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως λέγων ὅτι ἔχει κλίσιν εἰς τὴν ἀγάπην μὲ τιμημένας συμφωνίας· τοῦτο δὲ εἶπε διὰ νὰ ἀποκοιμίσῃ τοὺς Γερμανοὺς καὶ νὰ ἁρπάσῃ τὴν Βούδην.

Ἀπάρας οὖν καὶ φθάσας εἰς τὸ Βελιγράδι καὶ διαπεράσας τὸν ποταμὸν Σάβαν πλησιάζει εἰς τὸ Πετερβαραλδίνι. Ὁ ἡγεμὼν Δεβάδε ταῦτα μαθὼν στρατοπεδεύει εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως παρὰ τῷ Σαλανκεμὲν. Μετὰ μικρὸν φθάσας ὁ βεζίρης εὑρίσκει 5,000 Γερμανοὺς ὁποῦ ἐπήγαιναν διὰ νὰ ἑνωθοῦν μὲ τὸ στρατόπεδον τὸ γερμανικὸν τοῦ Βάδε· οὓς τινας περικυκλώσας κατέκοψε καὶ ἐζώγρησεν ἅπαντας ὑπὸ τὰ ὅμματα τοῦ γερμανικοῦ στρατοπέδου. Ἔγνω τὸ ἴδιον σφάλμα ὁ στρατηγὸς τῶν Γερμανῶν ὁποῦ ἐπῆγε καὶ ἐσφαλίσθη εἰς μίαν κακὴν τοποθεσίαν· ὅθεν ἔγνω ἐξελθεῖν ἐκεῖθεν μὲ τὸ σπαθὶ εἰς τὸ χέρι· ἅπτεται τῆς ὁδοῦ, ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἐφορμοῦσι διὰ νὰ μὴ τὸν ἀφήσουν· ἄρχεται οὖν πόλεμος φρικωδέστατος, παρατείνεται ἀδιακόπως ὥρας ἓξ μὲ πολὺν φόνον· ἐφαίνοντο οἱ Τοῦρκοι ὡς νικηταὶ, ἀφοῦ μάλιστα ἐλθὼν ὁ βεζίρης αὐτοπροσώπως κατεπολέμει τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Γερμανῶν ὁποῦ ἔκαμνε τὴν περισσοτέραν ἀντίστασιν· ἀλλ' ἓν βόλι τουφεκίου προσέβαλεν αὐτοῦ τὸν μήνιγγα, καὶ πίπτει νεκρὸς ἐπάνω εἰς τὰς δάφνας τῆς φαινομένης νίκης του, τοῦ ὁποίου ἡ πτῶσις ἀφελοῦσα τὴν νίκην ἀπὸ τῶν Τούρκων τὴν ἔδωκεν εἰς τοὺς Γερμανούς· οἱγὰρ ὀρφικιάλοι ἰδόντες αὐτὸν νεκρὸν ἔπαυσαν τοῦ παίζειν τὸν μ ε χ τ ε ρ χ α ν ὲν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν σιωπὴν ἐσυγχίσθη τὸ στρατόπεδον καὶ ἐταράχθη· οἱ σπαχίδες φυβηθέντες φεύγουσι, καὶ οἱ γιαννίτζαροι μεμονωμένοι τοὺς ἀκολουθοῦσι, καὶ μένει ἡ νίκη εἰς τοὺς Γερμανοὺς, ὁποῦ πρὸ μικροῦ ἐπολέμουν ὄχι μὲ ἐλπίδα νίκης ἀλλὰ διὰ νὰ πωλήσουν τὴν ζωὴν των ἀκριβὰ εἰς τοὺς Τούρκους. Δὲν ἐκυνήγησαν τοὺς Τούρκους οἱ Γερμανοὶ φοβούμενοι νὰ μὴν ἀνοζωπυρήσωσι τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἐλθόντες κατεκυρίευσαν τὸ στρατόπεδον· εὗρον πολλὰ λάφυρα καὶ ἐξεκουράσθησαν, καὶ ἡ χαρὰ διεδέχθη τὸν πρὸ μικροῦ φόβον· ἐφονεύθησαν Τούρκων χιλ. 20, καὶ Ἀλλαμάνοι μὲ τοὺς πρώτους καὶ ὑστέρους χιλ. 8. Ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος μαθὼν τὴν νίκην εἶπεν ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ γενῇ συχνὰ νικητὴς τοσούτου τιμήματος· ἐστοχάζετο ὅτι τὰς 8 χιλ. τῶν Ἀλλαμάνων δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰς ἀναπληρώσῃ εἰς διάστημα τριῶν ἐτῶν, ὁποῦ οἱ Τοῦρκοι τὸ τοιοῦτον ἠμποροῦν νὰ τὸ τελειώσουν εἰς 8 ὥρας.

Τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον διατρίβει μικρὸν εἰς τὸ Βελιγράδι, καὶ ἀ-

ποκαθιστῶσι σερασκέρην τὸν Ἀλὴ-πασσᾶν. Ὁ ἡγεμὼν Δεβάδε μετὰ τὴν νίκην ἀπελθὼν ὑπέταξε τὴν πόλιν Λίππαν· εἶτα πολιορκεῖ τὸ Βαραδίνι.

Οἱ Λέχοι τούτῳ τῷ **1691** ἔτει διαπεράσαντες τὸν Νίπρον ὦδευον σκοπῷ τοῦ ὑπαγαγεῖν τὴν Βεσσαραβίαν· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις τῶν ἐφοδίων ἀπράκτους αὐτοὺς παλινοστῆσαι ἐβιάσατο διὰ τὸν φόβον τοῦ σερασκέρη Πουγιουκλὴ-Μουσταφᾶ-πασσᾶ.

Οἱ δὲ Ἐνετοὶ ἔχασαν τὴν Καραπούζαν, ὀχύρωμα τῆς Κρήτης περίφημον, ἁλωθὲν ὑπὸ τῶν Τούρκων διὰ προδοσίας ὀφφικιάλου τινὸς ἱσπανοῦ τοὔνομα Ἀλουϊσίου.

Ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ βεζίρη Κιοπρουλόγλου Μουσταφᾶ-πασσᾶ ἀποκατέστησε βεζίρην τὸν καϊμακάμην τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀραπατζὴ-Ἀλὴ-πασσᾶν.

Πάπαι τῆς Ῥώμης ἀπὸ ἔτους **1645.**

Τὸν πάπαν τῆς Ῥώμης Οὐρβανὸν Η' θανόντα διεδέχθη Ἰννοκέντιος Ι' ἀπὸ Ῥώμης, ἔτει **1645**, Σεπτεμβρίου ιζ'. Τούτῳ προσηνέχθη ἐγκώμιον κατάπτυστόν τε καὶ βλάσφημον· οὐ μόνον γὰρ τῷ τοῦ θεοῦ υἱῷ ὁ πάπας ἐν αὐτῷ παρεικάζετο, ἀλλὰ καὶ προετιμᾶτο αὐτοῦ. Τὸν σκανδαλωδέστατον αὐτοῦ βίον συνεγράψατο ὁ ἀββᾶς Γουάλδος ἐνὶ καὶ μόνῳ βιβλίῳ, αὐτόπτης ὢν καὶ αὐτήκοος καὶ διάγων τότε ἐν τῇ Ῥώμῃ· ὅρα καὶ Λαυρέντιον Βάκχ, βιβλίῳ ᾧ τὸ τίτλος, Ῥ ώ μ η ς θ ρ ί α μ β ο ι, σελ. 233.

Τοῦτον διεδέχθη Ἀλέξανδρος Ζ' ὁ ἀπὸ Σινοέσσης, ἔτει **1655** Ἀπριλίου ιζ'· ἦν δὲ πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, τὴν νομικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν θεολογίαν. Ἤγειρε κατὰ τῶν Βαλδικῶν τὸν πεδεμιόντιον διωγμόν. Κατ' ἀρχὰς τῆς ἀρχιερατείας ἀπεχθῶς διέκειτο πρὸς τὴν φαύλην συνήθειαν τῶν τῆς Ῥώμης παπῶν πλουτιζόντων δαψιλεστάταις δωρεαῖς τοὺς ἰδίους συγγενεῖς, ἀλλ' ὕστερον τοὺς ἀνεψιοὺς αὐτοῦ ὑπερεπλούτισε καὐτὸς τὰ μέγιστα. Ἐξέδοτο πίνακα τῶν διακεκωλυμένων βιβλίων, ὃν συντελεσθῆναι ἡ ἐν Τριδέντῳ σύνοδος διετάξατο, συνελεύσει ιή καὶ κέ. Τὰ διαταχθέντα ὑπὸ τῶν αὐτοῦ προκατόχων περὶ τῆς συλλήψεως τῆς Θεοτόκου Μαρίας ὑπὸ βαρυτάταις ποιναῖς διατηρητέα εἶναι προσέταξεν, ἔτει **1661**, καὶ ἐξέδοτο βούλαν ἐν ᾗ ἀποφασίζει ὅτι ἡ ψυχὴ τῆς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ὅταν ἐπλάσθη καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ σῶμα τὸ ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς μητρός της Ἁγίας Ἄννης συλληφθέν, νὰ ἦτον ἐλευθέρα τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος· (πρώτην σύλληψιν λέγουσιν οἱ σχολαστικοὶ τὴν διὰ τῆς συνουσίας τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ σαρκικῇ γινομένην, καὶ δευτέραν σύλληψιν λέγουσι τὴν ἐπέλευσιν τῆς ψυχῆς εἰς τὸ συλληφθὲν ὀργανικὸν σῶμα· κατὰ ταύτην οὖν τὴν δευτέραν σύλληψιν ἤθελεν ὁ πάπας οὗτος Ἀλέξανδρος Ζ' ὅτι ἡ παρθένος καὶ Θεοτόκος δέσποινα τοῦ κόσμου Μαρία νὰ μὴν ὑπέκειτο τῷ προπατορικῷ ἁμαρτήματι, ἀλλὰ νὰ συνελήφθη ἄνευ ἐκείνου·) καὶ τοὺς λέγοντας συλληφθῆναι τὴν Θεοτόκον Μαρίαν ἁπλῶς ὑπὸ τῷ προπατορικῷ ἁμαρτήματι ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων αἱρετικοὺς ἀπεκάλει καὶ θανασίμῳ ἁμαρτήματι ὑποκειμένους· ὅθεν ἐν τῇ ἐκδοθείσῃ ταύτῃ βούλῃ αὐτοῦ διετάξατο μὲν τὴν ἀειπαρθένον Μαρίαν προλαβούσης τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος προδιατηρηθῆναι τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας, ἀπηγόρευε δὲ ἵνα μή τις τῶν ἐναντία φρονούντων αἵρεσιν τοῖς δομινικάνοις προσάψῃ, προσθεὶς τὸ μήπω ταύτην τὴν ἀμφισβήτησιν παρὰ τῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐκκλησίας διαλυθῆναι.

Τοῦτον τὸν πάπαν Ἀλέξανδρον Ζ' διεδέχθη Κλήμης Θ' ἀπὸ τὴν Πιστόγιαν, πόλιν τῆς Ἰταλίας, ἔτει **1667** Ἰουνίου ιθ'. Οὗτος ὠνομάζετο πρῶτον πρὰ Λορέντζο Γκαγκανέλλη, μοναχὸς τοῦ τάγματος τῶν φραγκισκάνων τῶν λεγομένων μικρῶν, καὶ ἔγινε καὶ καρδινάλης.

Τοῦτον διεδέχθη Κλήμης Ι' ἀπὸ Ῥώμης, ἔτει **1670** Ἀπριλίου κθ'.

Τοῦτον δὲ διεδέχθη Ἰννοκέντιος ΙΑ' ἀπὸ τὸ Κόμον, πόλιν τῆς Ἰταλίας, ἔτει **1676**, Ἀπριλίου κά.

Διεδέχθη δὲ Ἰννοκέντιον τὸν ΙΑ' Ἀλέξανδρος Η' ὁ ἀπὸ Βενετίας, ἔτει **1689**, Ὀκτωβρίου ς'. Εἶχε μεγάλους καὶ φρικτοὺς πολέμους μὲ τοὺς συμπατριώτας του Ἐνετούς.

Τοῦτον δὲ διεδέχθη Ἰννοκέντιος ΙΒ' ὁ ἀπὸ Νεαπόλεως, ἔτει **1691** Ἀπριλίου ιθ'. Δι' ἐπιστολῆς περμφθείσης μὲ τὸν Φραγκῖσκον δὲ Σάλεμε, φραγκισκάνον, παρεκίνησεν εἰς παπισμὸν τὸν βασιλέα τῆς Αἰθιοπίας, ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσεν. Ἐπεμελήθη νὰ δεχθῶσι τὸν χριστιανισμὸν οἱ εἰδωλολάτραι κατοικηταὶ τῶν Κινῶν, ἔχοντες διχογνωμίας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν διαφόρους γνώμας ἐν τῷ περὶ θρησκείας καὶ ἀλλήλοις ἀντιλέγοντες περὶ τούτου· ὅθεν ἔστειλεν εἰς τὴν Κίναν, τουρκικώτερον Τζίνι-ματζὶν λεγομένην, πολλοὺς βικαρίους, ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσεν. Ἔθανε δὲ τῷ ἔτει **1706**.

—

Ἔτει σωτηρίῳ **1692**, τοῦ Χιτζρὲ **1103**.

Φθάνουσιν ἐν τούτοις ὁ πρέσβυς τῆς Ἐγγλητέρας Παγὲτ καὶ ὁ τῆς Ὁλλάνδας Κολιὲρ διὰ νὰ πραγματευθῶσι τὴν εἰρήνην. Ὁ νέος βεζίρης δίδει ἀκράσιν, ἀλλ' ὁ πρέσβυς τῆς Φράντζας κωλύει εἰπὼν τοῖς Ὀθωμανοῖς ὅτι ἐπωφελὲς αὐτοῖς ἐστι τὸ νὰ ἀκολουθῶσι τὸν πόλεμον· καὶ ὁ Μαυροκορδάτος ἀπὸ τῆς Βιέννης ἔγραψε τῷ βεζίρῃ ὅτι ἡ Γερμανία στερεῖται ἀνθρώπων τε καὶ ἀργυρίου, καὶ ὅτι ὁ Λεοπόλδος δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ παρατείνῃ τὸν πόλεμον πλέον τῆς διετίας.

Ἀποφασίζει τοίνυν ὁ βεζίρης τὸν πόλεμον· ἀλλ' ἤρξατο τυραννεῖν καὶ ἁρπάζειν βίᾳ τῶν ἀνθρώπων τὰ πλούτη ἐπὶ ψευδέσι προφάσεσι, καὶ φονεύειν ἀδίκως πολλοὺς τῶν προϋχόντων στρατιωτικοῦ τε καὶ πολιτικοῦ τάγματος· μὲ αὐτὰ ἐνόμιζε νὰ μείνῃ μόνος ἄξιος διὰ τὸ βεζαρέτι. Ὁ σουλτὰν Ἀχμὲτ ταῦτα παρ' ἄλλων μαθὼν καὶ προτραπεὶς παρ' αὐτῶν καταβιβάζει τῆς ἐπιτροπικῆς μῆνας ἓξ καὶ μόνους ἐπιτροπεύσαντα, δημεύει τὰ κακῶς συναχθέντα πλούτη του καὶ κάμνει βεζίρην τὸν ἡγεμόνα τῆς Δαμασκοῦ Ταροποστζὴ-Ἀλὴ-πασσᾶν.

Μεταπέμπονται ἀπὸ Βιέννης οἱ πρέσβεις Ζουλφικὰρ-ἐφένδης καὶ Μαυροκορδάτος διὰ τῶν κινημάτων τοῦ πρέσβεως τῆς Φράντζας· ὅθεν ἀπώλετο κάθε ἐλπὶς ἀγάπης καὶ ἀπεφασίσθη ὁ πόλεμος, εἰπόντων αὐτῶν τὸ ὅτι ὁ Λεοπόλδος, βιαζόμενος ἐκστρατεῦσαι κατὰ τοῦ ῥηγὸς τῆς Φράντζας Λουΐγκη τοῦ ΙΔ' μὲ τὸ καλήτερον μέρος τοῦ ἰδίου στρατοῦ, δὲν εἶχε τρόπον νὰ στρατολογήσῃ νέον στράτευμα, καὶ ἔξω ὁποῦ δὲν ἔχει ἄσπρα χρεωστεῖ καὶ 100 μιλλιούνια φιορίνια· καὶ ὅτι ἡ ἀκρίβεια τῶν προζωαρκείων ἔφερεν εἰς τοιαύτην κακὴν κατάστασιν τὴν Γερμανίαν τε καὶ Οὐγγρίαν, ὁποῦ τὰ ἰσχυρώτερα ὀχυρώματα καὶ πόλεις αὐτῶν, καὶ ταῦτα Βούδα καὶ Ἐσὲξ, εἶναι χωρὶς φύλακας καὶ πολεμικὰ ἐφόδια, ποῦ ἔμεινε τὰ μικρότερα κάστρα νὰ ἔχουν τὰ χρειώδη· ὅθεν ἐδόθη προσταγὴ εἰς ὅλους τοὺς πασσάδες νὰ ἦναι ἕτοιμοι εἰς τὸν διωρισμένον καιρὸν, καὶ νὰ ἀναπληρωθῇ τὸ τάγμα τῶν γιανιτζάρων τὸ κατακενωθὲν ἤδη ὑπὸ τῶν Ἀλλαμάνων.

Πέμπει ἐμπρὸς ὁ βεζίρης τὸν σερασκέρην προστάξας νὰ μὴ πολεμήσῃ μόνον νὰ προφυλάξῃ· ἐκώλυσεν αὐτὸς τοὺς Γερμανοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ διαπεράσουν τὸν Σάβαν καὶ νὰ ἔλθουν εἰς τὸ Βελιγράδι, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς κωλύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ὑποτάξουν τὸ Βαραδίνι, παραδοθὲν δι' ἔλλειψιν τῶν προζωαρκείων τῷ στρατηγῷ Οὐσλέρῳ, Μαΐου τῇ κέ.

Ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης γεννᾷ δύο δίδυμα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Σελὶμ καὶ Ἰπραὴμ, καὶ γίνονται δημόσιαι χαραὶ ἐπὶ ἡμέρας ὀκτὼ καὶ νύκτας ἰσαρίθμους.

Ἐν τούτοις ὁ βεζίρης συλλογίζεται νὰ πραγματευθῇ τὴν εἰρήνην· ὁ μουφτὴς κατανοήσας σκανδαλίζεται, καὶ ὁ σουλτάνος ταῦτα μαθὼν λέγει ὅτι δὲν ἔχει εἴδησιν· ὅθεν καθαιρεῖται ὁ βεζίρης Ταρποστζὴ-Ἀλὴ-πασσᾶς, καὶ κατακρίνεται ὡς παραβάτης τῶν νόμων καὶ ἐχθρὸς τῶν εὐτυχημάτων τῆς βασιλείας, καὶ γίνεται βεζίρης ὁ Πουγιουκλὴ-Μουσταφᾶ-πασσᾶς. Τούτου βουληθέντος καταργῆσαι τὰς ἀδικίας τῶν προϋχόντων, συνωμοσίαν συγκροτοῦσι κατ' αὐτοῦ, καὶ ἤθελε γίνει ἀποστασία ἂν ὁ γιαννιτζὰρ-ἀγασὴς, φίλος του, ἀνακαλύψας τὴν συνωμοσίαν δὲν ἤθελε σκορπίσει τὰς συνελεύσεις καὶ δεσμεύσει τοὺς συνερχομένους, ὧν οἱ μὲν φυγαδεύσει οἱ δὲ καὶ θανάτῳ παραδοθέντες ἔπαυσαν τῆς ἀνταρσίας.

Τούτῳ τῷ 1692 ἔτει ὁ εἰς τὸ Παπάδαγι σερασκέρης Δαλταπὰν-Μουσταφᾶ-πασσᾶς σὺν τῷ Ἀραπ-πασσᾷ, ἡγεμόνι τῆς Τραπεζοῦντος, ἐφορμήσας διὰ τῆς Μολδαβίας μετὰ τοῦ Σαχπὰζ-Γκιραΐ χάνη, ἐπιφέροντι 20 χιλ. Ταρτάρων, καὶ μετὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Κωνσταντίνου τοῦ Καντεμίρη πολιορκεῖ τὴν Σορόκαν· ἀλλ' οὐδὲν ἀνύσας καὶ φονευθέντων αὐτοῦ 3 χιλ. ἀνδρῶν παλινοστήσας ἄπρακτος, παρακινεῖ τὸν Κὶρ-Σεφὰ-Γκιραΐ, χάνην τῶν Ταρτάρων τοῦ Κριμίου, νὰ προβάλῃ τὴν ἀγάπην εἰς τοὺς Λέχους. Πέμψας οὖν τὸν Δερβὶς-Σαπὰν-ἀγᾶν προβάλλει τῷ ῥηγὶ τῆς Λεχίας διαστῆναι τοῦ καίσαρος τῶν Γερμανῶν καὶ ἀγαπῆσαι ἰδίως μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν, παραχωρησάντων αὐτῷ τήν τε Οὐκραΐναν καὶ τὴν Ποδολίαν μὲ τὸ ἐν αὐτῇ ὀχύρωμα λεγόμενον Καμινίτζα· ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσε τὸ τοιοῦτον πρόβλημα.

Οἱ δὲ Ἐνετοὶ ἀφοῦ ὑπέταξαν ὅλον τὸν Μωρέαν ἐφορμοῦσι κατὰ τῆς Κρήτης, καὶ φθάσαντες πολιορκοῦσι τὰ Χανιά· ὁ ῥὴξ τῆς Φράντζας εἶχε δώσει εἴδησιν εἰς τοὺς Τούρκους διὰ τὸν σκοπὸν τῶν Ἐνετῶν· ὅθεν ὠχύρωσαν τὰ Χανιὰ πολλῇ τῇ προφυλακῇ. Μηδὲν οὖν ἀνύσαντες οἱ Ἐνετοὶ μετὰ πολιορκίαν ἡμερῶν 50 ἐπαλινόστησαν ἄπρακτοι.

Ἐν τούτοις δὲ ὁ Σουλεϊμὰν-πασσᾶς, ἡγεμὼν τῆς Ἀλβανιτίας, ἀνέλαβε μὲν παρὰ τῶν Ἐνετῶν τὰς πόλεις τὰς ἐν τῇ Ἠπείρῳ Τζούφα καὶ Παντορίτζα, εἰς δὲ τὴν Ναύπακτον καὶ τὴν Δαλματίαν ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1694, τοῦ Χιτζρὲ 1693 – 1104.

Ἑτοιμασθεὶς οὖν διὰ τὸν πόλεμον ὁ βεζίρης ἔρχεται εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν σὺν τῷ σουλτάνῳ καὶ σκηνοποιεῖ παρὰ τῇ πόλει· κἀν τούτοις συμβαίνει θαμάσιόν τι. Ὅταν ἦτον Προύσης μητροπολίτης ὁ πατριάρχης αὐτὸς Κὺρ Καλλίνικος ἦτον μουλλᾶς τῆς Προύσης κάποιος σεὶχ Μισρὶ-ἐφένδης, καὶ εἶχε συναναστροφὰς συνεχεῖς μὲ τὸν Κὺρ Καλλίνικον· ἠγάπα τοὺς Χριστιανοὺς, εἶχεν ὑπόληψιν εἰς τὸ παρ' ἡμῖν Εὐαγγέλιον, συνέθετο καὶ στίχους περιγράφων ἐν αὐτοῖς τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· διὰ τοῦτο ὑπωπτεύετο παρὰ Τούρκοις ὅτι νὰ ἔχῃ κλίσιν εἰς τὸν χριστιανισμὸν, καὶ ἐν κρυπτῷ νὰ χριστιανίζῃ· μόλον τοῦτο τὸν εἶχον εἰς ἁγίου ὑπόληψιν· κοινοποιήσας δὲ καὶ τοὺς στίχους του προσέταξε νὰ ἀναγινώσκωνται εἰς τὰ τζαμία, ὃ καὶ ἐγίνετο· ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου κατηγορήθησαν οἱ στίχοι του ὡς ἀσύμφωνοι μὲ τὸν μουσουλμανισμὸν, καὶ ὁ τότε μουφτὴς ἔδωκε φετβᾶν νὰ καίωνται καὶ οἱ στίχοι του καὶ οἱ τοὺς στίχους πιστεύσαντες, ἀλλ' οὐχὶ ὁ Μισρὶ-ἐφένδης, τὸν ὁποῖον ὡς ἐνθουσιασμῷ συνεχόμενον εἶχεν εἰπεῖ ὅτι οὐ δεῖ καταδικάσαι τῷ διὰ πυρὸς θανάτῳ Ταῦτα μαθὼν ὁ Μισρὶ-ἐφένδης εἰς τὴν Προύσαν ἐκαιροφυλάκτει διὰ τὴν ἐκδίκησιν· ὅθεν τανῦν τρόπαιον ἐγείρας συναθροίζει ὑπ' αὐτῷ 3 χιλ. ἀνδρῶν, ὀνομάσας δερβίσηδες, καὶ ἔρχεται μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ὥρα μεσημβρίας εἰς τὸ τζαμὶ τοῦ σουλτὰν Σελὶμ περιτριγυριζόμενος ὑπὸ τῶν σὺν αὐτῷ διδάσκει τῷ λαῷ παῤῥησίᾳ περὶ τοῦ πολέμου τοῦ κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ λέγει ὅτι 17 ἄνδρες ἄπιστοι, (ἐν οἷς ὀνομάζει τὸν βεζίρην, τὸν γιαννιτζὰρ-ἀγασὴ, τὸν καϊμακάμην, τὸν δεφτερδάρην Κιρλὶ-Ἰσμαὴλ-ἐφένδην, τὸν κεχαγιᾶ-πέην, τὸν ῥεὶς-ἐφένδην καὶ τοὺς λοιποὺς μέχρι τῶν 17), εἰσὶν αἴτιοι δι' οὓς ὁ θεὸς παιδεύει τοὺς μουσουλμάνους μὲ τὴν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐπιγιγνομένην ἥτταν, καὶ παρακαλεῖ νὰ τοὺς φονεύσουν διὰ νὰ μὴν ἀφανισθῇ ἡ βασιλεία. Τρέχουσιν ἀκροαταὶ ἀναρίθμητοι ἐν οἷς καὶ σπαχίδες· γίνεται θόρυβος πολὺς· ὁ βεζίρης φοβηθεὶς πέμπει τὸν καϊμακάμην Ὀσμὰν-πασσᾶν Κρῆ-α ἐξωμότην, καὶ δι' αὐτοῦ παρακινεῖ τὸν Μισρὶν ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν· ἀλλ' ὁ Μισρὶς οὐκ ἀκούει, ὑβρίζων τὰ μέγιστα τὸν βεζίρην· ὅθεν βουλῆς συγκροτηθείσης πέμπει πάλιν τὸν καϊμακάμην καὶ τὸν γιαννιτζὰρ-ἀγασὴ νὰ προσκαλέσουν τὸν Μισρὶν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, λέγοντες ὅτι διὰ τὴν ἁγιότητά του θέλει

νὰ τὸν συντύχῃ· ὁ Μισρὶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς τὸ ὅτι γνωρίζει πῶς ἔρχονται ἀπὸ μέρους τοῦ Σατανᾶ καὶ ὄχι τοῦ σουλτάνου, πλὴν διὰ νὰ μὴν δώσῃ σκάνδαλον τοῖς ἀκροαταῖς τοῦ ὅτι οὐχ ὑπακούει τῷ σουλτάνῳ, πηγαίνει μαζὴ ὅπου θέλουν. « Σᾶς δίδω εἴδησιν ὅμως ὅτι μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου » θέλετε δοκιμάσει τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ. » Ταῦτα εἰπὼν ἐπέβη τοῦ βασιλικοῦ ὀχήματος καὶ ἐπορεύετο· ἀπαγαγόντες δὲ αὐτὸν εἰς μέρος παράμερον ἀνεβίβασαν ἐπὶ ὀχήματος κεκαλυμμένου, καὶ ἀπαγαγόντες εἰς Ῥαιδεστὸν ἀπεκόμισαν ἐκεῖθεν εἰς Προύσαν. Μετὰ δύο ἡμέρας τυφῶνος ἐπιγενομένου ἐκρημνίσθησαν αἱ σκηναὶ τῶν ἐν τέλει καὶ παντὸς τοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ ἐπιγενομένης πυρκαϊᾶς κατεκάησαν πλείους τῶν 1,000, καὶ πάντες ἐκραύγαζον ὅτι ταῦτα ἐγένετο διὰ τὴν πρὸς τὸν Μισρὶν καταφρόνησιν, καὶ οὐδεὶς ἐκινήθη διὰ νὰ σβέσῃ τὴν πυρκαϊάν· ὅθεν ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης γράφει εὐλαβῶς τῷ Μισρὶ-ἐφένδῃ καὶ προσκαλεῖται αὐτὸν ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ἀλλ' αὐτὸς οὐκ ἀπῆλθεν.

Ὁ βεζίρης ἀπάρας τῆς Ἀδριανουπόλεως μετὰ τοῦ στρατοῦ σκοπεῖται ἐφορμῆσαι κατὰ τῆς Τρανσυλβανίας διὰ τῶν ὀρέων τῆς Βλαχίας καὶ τῆς νέας ὁδοῦ τῆς, τῷ ἔτει 1690 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Κωνσταντίνου Πραγκοβάνου τοῦ Βασαράβα καθοδηγηθείσης· ὅθεν εἰσέρχεται εἰς τὴν Βλαχίαν.

ΚΕΦ. ΜΒ'.

Πέμπτη πατριαρχεία Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη.

Ὄντι οὖν τῷ βεζίρῃ εἰς τὴν Βλαχίαν ὁ ῥηθεὶς ἡγεμὼν ἀπατηθεὶς ἐμεσίτευσε διὰ νὰ πατριαρχεύσῃ Διονύσιον τὸν Δ' τὸν Μουσελίμην διατρίβοντα τότε ἐν Βουκουρεστίῳ· οὗ γενομένου ἦλθεν ὁ Διονύσιος εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, κἀκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μὲ γράμματα συστατικὰ πρὸς τὸν καϊμακάμην διὰ νὰ πατριαρχεύσῃ, κἀκείνου τῇ συνάρσει ἐπέβη τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, παρὰ γνώμην καὶ εἴδησιν καὶ μητροπολιτῶν καὶ κληρικῶν καὶ ὅλου τοῦ χριστωνύμου πληρώματος.

Οἱ Γερμανοὶ ὑποτάξαντες τὰς πόλεις Γέναν καὶ Βιλαγοσβὰρ ἤρχοντο εἰς τὸ Βελιγράδι. Ὅθεν ὁ βεζίρης παλινοστήσας διὰ τοῦ Τζέγκε-δαγλαρὶ, ἤτοι ὀρέων τῆς Ῥοδόπης ἔρχεται εἰς τὸ πολιορκούμενον Βελιγράδι καὶ ἡ παρουσία του λυτροῦται αὐτὸ τῆς μικροῦ δεῖν μελλούσης ἁλώσεως· οἱ γὰρ Γερ-

μανοὶ μὴ ὄντες ἱκανοὶ τὸν ἀριθμὸν διὰ νὰ ἀντιπαραταχθῶσι τῷ βεζίρῃ καὶ νὰ ἐφορμῶσι καὶ κατὰ τοῦ Βελιγραδίου, λύσαντες τὴν πολιορκίαν διέπλευσαν τὸν Δούναβιν· ὁ βεζίρης οὐκ ἐτόλμησε νὰ τοὺς καταδιώξῃ· ἔπεμψε δὲ τὸν Ταταρχάνην Σελὶμ-Γκεραΐ λεηλατῆσαι τὴν Οὐγγαρίαν· ἀλλ' ὁ στρατηγὸς Ὄφκιρχεν κατασφαλίσας αὐτὸν ἔν τινι τόπῳ στενῷ βιάζει αὐτὸν φονεῦσαι τοὺς ἵππους τῶν σὺν αὐτῷ Ταρτάρων, καὶ μὲ τὸ σπαθὶ εἰς τὸ χέρι νὰ ἀνοίξῃ διέξοδον διὰ τὴν σωτηρίαν του· (εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτον παράδειγμα Ταρτάρων ὅπου νὰ ἐπολέμησαν πεζοί·) ἀλλὰ κατέκοψαν ῥᾳδὸν αὐτοὺς ἅπαντας πολυαρίθμους ὄντας οἱ Γερμανοὶ, λίαν εὐαρίθμων τινῶν σὺν τῷ χάνῃ τὴν σωτηρίαν εὑρόντων, καὶ ἐπαιδεύθησαν οἱ Τάρταροι παρὰ τῶν Γερμανῶν διὰ τὰ κακὰ ὅπου ἔκαμαν αὐτοὶ πρότερον κατὰ τῶν Λέχων.

ΚΕΦ. ΜΓ'.

Τρίτη πατριαρχεία Καλλινίκου τοῦ Γ', τοῦ καὶ Ἀκαρνᾶνος ἐπιλεγομένου.

Ἔτει σωτηρίῳ 1694, τοῦ Χιτζρὲ 1105.

Ἐπανελθόντος τοῦ βεζίρη εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, διὰ τὸ κακῶς διοικεῖν τὴν ἐκκλησίαν τὸν Διονύσιον ἐμήνυσάν τινες τῷ Καλλινίκῳ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ὅπερ μαθὼν ὁ Διονύσιος ἀπῆλθε καὐτὸς ἐκεῖσε· καὶ πολλῶν σκανδάλων γενομένων καὶ ἀγωγῶν διαφόρων εἰς τὸ βασιλικὸν βῆμα, τέλος πάντων ἐδόθη τὸ πατριαρχεῖον τῷ Καλλινίκῳ κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον· ὁ δὲ Διονύσιος φυγὼν εἰς τὸ Βυζάντιον, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Βλαχίαν, ἀπέθανεν ἐν Τιργοβίστῳ· ἐπατριάρχευσε δὲ τανῦν τὸ τρίτον ὁ Καλλίνικος ἔτη ὅλα ὀκτώ.

Ὁ βεζίρης Πουγιουκλὴ-Μουσταφᾶ-πασσᾶς, ὡς νικητὴς διὰ τὸ φυγαδεῦσαι τοὺς Γερμανοὺς ἀπὸ τὸ Βελιγράδι ἐγαυρία· ἐξελθὼν οὖν εἰς θήραν διαβάλλεται πρὸς τὸν βασιλέα ὡς ἀμεριμνῶν τῶν τῆς βασιλείας ὑποθέσεων· ὅθεν ἐξοῦται καὶ γίνεται βεζίρης ὁ Σὰμ-Ταραπουλουσλοὺ Ἀλὴ-πασσᾶς, καὶ τῷ ἐξωσθέντι ἐδόθη ἡ ἡγεμονεία τῆς Δαμασκοῦ, καὶ οὐκ ἐδημεύθησαν τὰ ὑπάρχοντά του.

Ὁ νέος βεζίρης κινεῖται νὰ κάμῃ τὴν ἀγάπην μόνον μὲ τὸν καίσαρα καὶ μὲ τοὺς Λέχους χωρὶς τῶν Ἐνετῶν, καθ' ὧν ἐμελέτα νὰ ἐφορμήσῃ μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις· ταύτῃ δὲ αὐτοῦ τῇ προτάσει ἀπαρεσκομένου τοῦ καίσαρος, ἄλλως τε καὶ τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας δώροις τε καὶ ὑποσχέσεσι τούς τε οὐλεμάδες καὶ τοὺς συνεδρεύοντας τῷ βασιλεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς προῦχοντας πρὸς τὸν πόλεμον τὸν κατὰ τῶν Γερμανῶν διερεθίζοντος, ἀπεσβέσθη καὶ πάλιν ἡ τῆς ἀγάπης ἐλπὶς καὶ ἀπεφασίσθη ὁ πόλεμος.

Πέμπει ὁ βεζίρης σερασκέρην εἰς τὴν Οὐγγρίαν περὶ τὰ τέλη τοῦδε τοῦ ἔτους, ὅστις πολιορκεῖ τὸ ὀχύρωμα Τιτούλ· ἀλλ' ἐδιώχθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Καπράρα. Ἡ νίκη αὕτη δὲν ὠφέλησε τοὺς Γερμανούς, ὡσὰν ὁποῦ ὁ καῖσαρ, διαζόμενος νὰ μεταφέρῃ τὰ στρατεύματά του ἀπὸ τῆς Οὐγγρίας κατὰ τῶν Φραντζέζων, δὲν ἠδυνήθη νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν Οὐγγρίαν καὶ νὰ κατορθώσῃ τι ἐν αὐτῇ ἀξιόλογον, εὐχαριστούμενος μόνον εἰς τὴν δεφένδευσιν τῶν ἐν αὐτῇ πόλεων καὶ ὀχυρωμάτων.

Καὶ οἱ Λέχοι τῷδε τῷ ἔτει οὐδὲν διεπράξαντο καὶ ἐπέμενον μόνον τῇ φυλακῇ τῶν ἰδίων ὁρίων.

Οἱ δὲ Ἐνετοὶ ὑπέταξαν τὴν Χίον, παραδοθεῖσαν, διὰ τὸ ἀδύνατον τοῦ ἡγεμόνος αὐτῆς Σιλαχδὰρ Χασσὰν-πασσᾶ, ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων αὐτῆς χίων Ῥωμαίων παπιστῶν· ὧν οἱ πρόγονοι πρὸ πολλοῦ ἐλθόντες ἀπὸ τῆς Ἰταλίας κατῴκησαν ἐκεῖσε, καὶ τῇ προστασίᾳ τοῦ κατὰ καιροὺς πρέσβεως τῆς Γαλλίας διῆγον αὐτοί τε καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν μὲ προνόμια καὶ ὀλιγίστην τελεσφορίαν, ἔχοντες ἐκκλησίας ὑπὲρ τὰς τῶν ὀρθοδόξων Ῥωμαίων· καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦ μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἐνετῶν πολέμου ἔδιδαν εἴδησιν τῷ ἀρχιθαλασσίῳ τῶν Ἐνετῶν διὰ τὰ γινόμενα εἰς τὴν Χίον· ὅθεν μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Μωρέως, μηνύσαντες ὅτι ἡ Χίος στερεῖται προφυλακῆς, προσεκάλουν νὰ ἔλθῃ νὰ τὴν ὑποτάξῃ. Ἔδωκαν καὶ οἱ ὀρθόδοξοι τῶν γενομένων εἴδησιν τῷ Χασὰν-πασσᾷ, ἀλλὰ πάρωρα, ὡσὰν ὁποῦ εἶχε φθάσει πλέον ὁ στόλος τῶν Ἐνετῶν.

Ὑπαγαγόντες οὖν τὴν Χίον οἱ Ἐνετοὶ καὶ μαθόντες τὴν τῶν ὀρθοδόξων κλίσιν ἐκακοποίησαν αὐτούς, ἔκλεισαν τὰς ἐκκλησίας των, ἐκώλυσαν τοὺς ἱερεῖς πάσης ἱεροπραξίας, ἐδήμευσαν τὰ ὑπάρχοντα τῶν πλειόνων, καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ παπισταὶ ἐβάπτιζον τὰ ὀρθόδοξα νήπια καὶ ἐξωμολόγουν τοὺς ὀρθοδόξους μόνον ἐν τῷ ψυχορράγειν. Δακρυρροοῦντες καὶ δωροδοκοῦντες οἱ ὀρθόδοξοι ἐδεήθησαν νὰ ἐπιστραφοῦν αὐτοῖς αἱ ἐκκλησίαι των, ἀλλ' οὐκ εἰσηκούσθησαν, καὶ ἐβιάζοντο λειτουργεῖσθαι εἰς τὰς παπιστικὰς ἐκκλησίας, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐπαίδευον ὡς ἀποστάτας τῆς ἀριστοκρατίας, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐβίαζον τοὺς ὀρθοδόξους ἀναδέξασθαι τὸν παπισμόν.

Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Δαλματίαν οἱ Ἐνετοὶ ὑπέταξαν τὰς πόλεις Κλοβοὺχ καὶ Κικλοὺτ, καταπολεμήσαντες δὶς τὸν σερασκέρην Σουλεϊμὰν-πασσᾶν, ἡγεμόνα τῆς Ἀλβανιτίας, ἐφορμήσαντα κατ' αὐτῶν. Ἡ Πόρτα ταύτας τὰς ἥττας ἀποδοῦσα εἰς τὴν ἀμέλειαν τοῦ σερασκέρη καθεῖλεν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς καὶ ἀντικατέστησε τὸν Ἐλμὰς-Μεχμὲτ-πασσᾶν.

Εἰς τὴν ἔρημον Ἀραβίαν ὁ προεστὼς φατρίας τινὸς ἀραβικῆς, τοὔνομα σεΐχ

Ἐμὶρ-Μεχμὲτ, γυμνοῖ τοὺς λεγομένους χατζῆδες ἀπερχομένους εἰς προσκύνησιν τῆς Μέκκας· αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης λεηλασίας ἡ ἔλλειψις τῆς πληρωμῆς. Μετὰ γὰρ τὸν σουλτὰν Σελίμην οἱ Ἄραβες οἱ κατοικοῦντες μεταξὺ Μέκκας, Δαμασκοῦ καὶ Βαβυλῶνος παρηνώχλουν τοὺς ὁδοιπόρους τῆς Μέκκας στεροῦντες αὐτοὺς τοῦ ὕδατος καὶ ξεγυμνώνοντες. Οἱ ὀθωμανοὶ βασιλεῖς, διὰ νὰ παύσουν αὗται αἱ παρενοχλήσεις, ἀπεφάσισαν νὰ πληρώνουν ἀνὰ ἔτος ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τῶν γυναικῶν τοῦ βασιλέως 40 χιλ. φλωρία, τὰ ὁποῖα διεμοιράζοντο εἰς ὅλας τὰς ἀραβικὰς φυλὰς, ὀνομαζόμενα σουρέδες, καὶ ἀνὰ ἕκαστον ἔτος ὁ σουρὲ-ἐμινὴς ἀναχωρῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκόμιζε τὴν ποσότητα αὐτὴν καὶ διεμοίραζε τὸ ἀνάλογον εἰς κάθε φυλὴν καὶ εἴς τινας προῦχοντας κατοικητὰς τῆς τε Μεδίνης καὶ τῆς Μέκκας, κατὰ τὸ κατάστιχον, εἰς τοὺς ὁποίους πέμπεται καὶ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ σουλτὰν Σελίμη, τὸ λεγόμενον γκιλάλι, συνιστάμενον εἰς ἱκανὴν ποσότητα σίτου, φακῶν, κυάμων καὶ ὀρυζίου· τοῦτο καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐνεργεῖται ἀπαρασαλεύτως ὡς χρέος· λεηλατοῦσι γὰρ τοὺς χατζῆδες καὶ ὕδατος στεροῦσιν ἂν δὲν λάβῃ κάθε φυλὴ τὸν σουρέν της. Τότε οὖν, διὰ τὸν πόλεμον τὸν ἐν Οὐγγρίᾳ καὶ τὰ ὑπέρμετρα ἔξοδα μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπέμφθησαν οἱ σουρέδες, ὁ ῥηθεὶς σεΐχ ἐφόρμησε κατὰ τῶν ὁδοιπόρων καὶ ἐλεηλάτησεν αὐτούς. Ἐν τοῖς ὁδοιπόροις δὲ ἦν καὶ ὁ χάνης τῶν Ταρτάρων Σελὶμ-Γκιραΐς, ἀλλ' ἀφέθη μὲ ὑπόσχεσιν τοῦ πεῖσαι τὸν σουλτάνον διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ συνειθισμένου σουρέ· ὅθεν ἐπανακάμψας εἰς τὴν Πόλιν, ἐπέμφθη ὁ σουρὲς καὶ ἠσύχασαν οἱ Ἄραβες.

Θνήσκει ὁ Σελὶμ-Γκεραΐς, καὶ γίνεται χάνης ὁ υἱός του Σαχπὰζ-Γκεραΐς, ὅστις μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν κινήσας πόλεμον κατὰ τῶν Τζερκέζων ἐφονεύθη παρ' αὐτῶν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1695, τοῦ Χιτζρὲ 1106.

Θνήσκει ὁ σουλτὰν Ἀχμὲτ ὁ Β' κατὰ τὴν κζ' τοῦ Ἰανουαρίου μὲ ὕδρωπα, ζήσας ἔτη 50 καὶ βασιλεύσας 4.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ τοῦ Β'.

Ὁ βεζίρης ἀθροίσας τοὺς προῦχοντας προέβαλεν ἀναγορεῦσαι τὸν Ἰπραήμ, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Ἀχμὲτ, τριετῆ ὄντα, σκοπούμενος ὅτι θέλει ἔχει τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ ἀκλόνητον ὑπὸ μειρακίῳ σουλτάνῳ, εἰς καιρὸν ὁποῦ ὑπὸ τῷ Μουσταφᾷ προέβλεπε πτῶσιν ἐνδεχομένην· ἀλλ' ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ὁ χαζναδάρης Νεζὶρ-ἀγᾶς ἀπελθὼν μηνύει τῷ Μουσταφᾷ τὸν θάνατον τοῦ θείου του Ἀχμὲτ καὶ παρακινεῖ παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν· ὅθεν ὑπὸ τοῦ Τζαλὴκ-Ἀχμὲτ-ἀγᾶ, ὅστις ἦν πὰς-τζοχαδάρης του, καὶ τοῦ Τζερκὲζ-Μεχμὲτ-ἀγᾶ ἀναβιβάζεται εἰς τὸν θρόνον· ὁ βεζίρης ταῦτα ἰδὼν ἀπῆλθεν εἰς προσκύνησίν του ὑποκρινόμενος χαίρειν καὶ καθεξῆς ἀπῆλθον καὶ οἱ λοι-

ποὶ. Ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς ὑποκριθεὶς ἐπικυροῖ τὸν βεζίρην εἰς τὴν ἐξουσίαν του παραγγείλας φροντίζειν τῶν ὑποθέσων πολιτικῶν τε καὶ πολεμικῶν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας κηρύττει ὅτι αὐτοπροσώπως θέλει ἐκστρατεύσει κατὰ τῶν Γερμανῶν· μεταπέμπεται τοὺς ὀφφικιάλους τοῦ πατρός του σουλτὰν Μεχμὲτ Δ' ἀπὸ τῆς ἐξορίας, ἐν οἷς καὶ τὸν Ἐλμὰς-Μεχμὲτ-πασσᾶν, ὃν καὶ ἀποκαθίστησι νισαντζὴ-πασσᾶν· διορίζει καὶ ἐξετάζει τὰ πάντα, καταμετρεῖ τὸν στρατὸν, καὶ κινεῖται οὐτωσὶ ὁποῦ ἐντὸς ὀλίγου ἀποκτᾷ μεγίστην ὑπόληψιν· εἶτα εὑρὼν πρόφασιν φονεύει τὸν βεζίρην Σὰμ-Ταραπουλουσλοὺ Ἀλὴ-πασσᾶν καὶ ἀποκαθίστησι βεζίρην τὸν Ἐλμὰς-Μεχμὲτ-πασσᾶν.

Διαπερᾷ τὸν Δούναβιν εἰς τὸ Βελιγράδι καὶ ὑποτάσσει τὴν Λίππαν καὶ τὸ Τιτοὺλ ἄτινα καὶ κρημνίζει· εἶτα μαθὼν παρὰ τῶν Ταρτάρων ὅτι ὁ Βετεράνος μὲ ἑπτὰ χιλ. Γερμανῶν ἀπὸ τῆς Τρανσυλβανίας ἔρχεται νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸ στρατιωτικὸν τῶν Γερμανῶν τὸ ὑπὸ τῷ στρατηγῷ Φριδερίκῳ Αὐγούστῳ ἐλέκτορι τῆς Σαξωνίας, λεγομένῳ παρὰ Τούρκοις Ναλκιράνῃ, καὶ ἀπεῖχεν ὡσεὶ ὥρας ὀκτὼ, πέμπει τὸν Μαχμοὺτ-πέϊογλουν, πεῖλέρπεην τῆς Ῥούμελης, διὰ νὰ κωλύσῃ τὴν ὁδοιπορείαν αὐτῶν, καὶ ἀκολουθεῖ καὶ ὁ σουλτάνος αὐτὸν πόῤῥωθεν σὺν τῷ λοιπῷ τοῦ στρατοῦ. Μετὰ δύο ἡμέρας ἀνταμώνονται πολλοὶ Τοῦρκοι καὶ ὀλίγοι Γερμανοί· γίνεται πόλεμος φρικωδέστατος· κατακόπτονται οἱ Ὀθωμανοί· ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς μακρόθεν κατιδὼν τὴν σφαγὴν τῶν ἰδίων ὀργίζεται, ἀπαντᾷ τοὺς φεύγοντας καὶ αὐτοχειρὶ φονεύει, βιάζων τοὺς λοιποὺς ἐμμένειν τῷ πολέμῳ· γίνεται καὶ πάλιν πόλεμος αἱματωδέστατος, καὶ πάλιν φονεύονται οἱ Τοῦρκοι πολυάριθμοι καὶ φεύγουσιν· ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς ἐντυγχάνει τοῖς φεύγουσιν ἐν οἷς καὶ τὸν Σαχὶν-Μεχμὲτ-πασσᾶν, καὶ λέγει αὐτῷ ὅτι ἀδίκως ὀνομάζεται Σ α χ ί ν η ς ἀλλ' οὐ Π ε λ α σ γ ό ς· αἰσχύνεται ὁ Σαχὶν-πασσᾶς ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὕβρει, καὶ ἑνωθεὶς μὲ τὸν Μαχμοὺτ-πέϊογλουν ἀθροίζει τοὺς φυγάδας πολεμιστὰς καὶ ἐφορμῶσι τὸ τρίτον κατὰ τῶν Γερμανῶν μὲ ἀπόφασιν θανεῖν ἢ νικῆσαι· ἑνοῦνται σὺν αὐτοῖς καὶ γιαννίτζαροι μὲ τὸν γιαννιτζὰρ-ἀγασή· γίνεται πόλεμος φρικτὸς, παρατείνεται ὥρας πολλὰς, πληγώνεται ὁ Βετεράνος· ὅθεν οἱ Γερμανοὶ στοχάζονται παλινοστῆσαι, ὃ καὶ γίνεται μὲ τοιαύτην εὐταξίαν ὁποῦ δὲν ἐφάνη νὰ ἦναι φυγὴ, καὶ ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς φοβηθεὶς καταδιῶξαι αὐτοὺς ἔπαυσε τὸν πόλεμον. Πέντε χιλιάδες Γερμανοὶ μόνον ἐπολεμοῦσαν εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, αἱ γὰρ λοιπαὶ δύο ἐφύλαττον τὸ στρατόπεδον· Τοῦρκοι ἦσαν ὑπὲρ τὰς 60 χιλ. ἐφονεύθησαν Τούρκων χιλ. 10, καὶ Γερμανῶν 500 πεζοὶ καὶ 1,000 ἱππεῖς· ἐφονεύθη καὶ ὁ Σαχὶν-πασσᾶς καὶ ὁ Ἰπραὴμ-πασσᾶς, ἀδελφὸς τοῦ Κοτζᾶ-Τζαφὲρ-πασσᾶ, καὶ ὁ Μαχμοὺτ-πέϊογλους, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὀφφικιάλοι τοῦρκοι. Ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς ὁποῦ ἦτον αὐτόπτης τοῦ πολέμου, γνοὺς ἀκριβῶς τὴν διαφορὰν τῶν δύο στρατοπέδων, ἤρξατο ἀναπολεῖν κατὰ νοῦν τὰ ἀποτελέσματα ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ προξενήσῃ μία τοιαύτη κατάστασις τῶν Γερμανῶν εἰς τὸ πολεμᾷν· ὅθεν φοβηθεὶς νὰ τοὺς ξαναδοκιμάσῃ ἐπανῆλθε διὰ τῆς Βλαχίας εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Οἱ Λέχοι οὐδὲν κατώρθουν· καὶ ὁ χάνης Καπλὰν-Γκιραΐς λεηλατήσας τὰ

περὶ τὴν Λεόπολιν ἀπεκόμισε λάφυρα πλεῖστα ὅσα καὶ ἠνδραπόδισε 14 χιλ. ἀγροίκων ἐλπιζόντων βοήθειαν ἀπὸ τὰ ὅπλα τῶν Λέχων· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ μικροῦ δεῖν ἐζώγρησε καὶ τὸν στρατηγὸν τῶν Λέχων Γιαπρονόβσκην.

Ὁ Μετζομόρτος ἐδίωξε τοὺς Ἐνετοὺς ἀπὸ τὴν Χίον. Προσετάχθησαν οἱ Χῖοι ἀγοράσαι τὰ ὑπάρχοντά των μὲ 1,500 πουγγεῖα· οἱ ὀρθόδοξοι προσκλαίονται ὅτι μόνοι οἱ παπισταὶ Χῖοι νὰ παρέδωκαν τὴν νῆσον, καὶ ζητοῦσιν ἐλάττωσιν τῆς διορισθείσης ποσότητος, διὰ τὸ πιστὸν ὁποῦ ἐφύλαξαν εἰς τὴν ὀθωμανικὴν βασιλείαν, καὶ τὴν ἔξωσιν τῶν Χίων παπιστῶν ἀπὸ τῆς Χίου διὰ νὰ μὴ κάμουν καὶ τοῦ λοιποῦ ὅμοιόν τι· μαρτυρεῖ ὁ Χουσεὶν-πασσᾶς τὸ ὅτι ἀληθεύουσι καὶ διορίζει νὰ πληρώσουν οἱ ὀρθόδοξοι πουγγεῖα μόνον 500, καὶ τοὺς παπιστὰς Χίους πέμπει εἰς τὸ κάτεργον, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν δίδωσι τοῖς ὀρθοδόξοις· ἀνοίγει τὰς ἐσφαλισμένας ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων καὶ δίδωσιν αὐτοῖς. Ἀλλ' ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας μεσολαβήσας καὶ διὰ χρημάτων καὶ διὰ δεήσεων ἠλευθέρωσεν αὐτοὺς τῆς εἰς τὰ κάτεργα καταδίκης, μὲ ὑπόσχεσιν ὅμως τοῦ ἂν μείνουν εἰς τὴν Χίον νὰ γενοῦν ὀρθόδοξοι· ὅθεν οἱ πλείους μετῴκησαν εἰς ἄλλας νήσους, καὶ οἱ μείναντες τότε μὲν ὑπεκρίθησαν ὀρθοδοξεῖν, ἀλλὰ τανῦν πάλιν παπισταὶ ὑπάρχουσι καὶ εἰσὶ πολυάριθμοι.

Δι' αὐτὴν τὴν νίκην ἔγινε καπετὰν-πασσᾶς ὁ Μετζομόρτος.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1696, τοῦ Χιτζρὲ 1107.

Φριδερῖκος Αὔγουστος ὁ ἐλέκτωρ τῆς Σαξωνίας πολιορκεῖ τὸ Τεμισβάρ. Ἔρχεται ἀπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς πολλῷ τῷ στρατῷ πρὸς βοήθειαν· οἱ Γερμανοὶ μαθόντες τὸν ἐρχομόν του καταλιμπάνουσι τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπαντῶσιν αὐτόν· παρῆν δὲ τῷ Ὀθωμανικῷ στρατοπέδῳ καὶ ὁ Τέκελης· καὶ μετά τινας ἀκροβολισμοὺς γίνεται πόλεμος ἐπικερδὴς μὲν τοῖς Ὀθωμανοῖς, (διὰ τὸ μὴ ἐκβῆναι εὐτυχῶς τὸ στρατήγημα τοῦ ἐλέκτορος τῆς Σαξωνίας, δι' ὃ ἡρπάγησαν παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ 24 τόπια γερμανικὰ), ἀλλ' ἐφονεύθησαν καὶ ὑπέρπολλοι Τοῦρκοι ἐν οἷς καὶ ὀφφικιάλοι αὐτῶν, ὡς καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ βεζίρη Μουσταφᾶ πασσᾶς, ἡγεμὼν τότε τοῦ Τεμισβαρίου. Ὅθεν ὁ μὲν σουλτάνος ἐπανέκαμψε φοβούμενος τὰ τέλη τοῦ πολέμου, οἱ δὲ Γερμανοὶ ὄντες διῤῥημένοι διὰ τὸν γαλλικὸν πόλεμον οὐκ ἐτόλμων, διὰ τὸ ὀλιγάριθμον, ἐπιχειρίζεσθαι μεγάλα, ἀλλ' ἠρκοῦντο εἰς τὴν διαφύλαξιν τῶν ἰδίων ἐπαρχιῶν καὶ τῶν παλαιῶν τους ὁρίων.

Οἱ Λέχοι οὐδὲ ἐκστρατεῦσαι ἐτόλμησαν τῷδε τῷ ἔτει. Ἔθανε δὲ καὶ ὁ ῥὴξ αὐτῶν Ἰωάννης ὁ Σομπιέσκης κατὰ τὴν ιζ' τοῦ Ἰουνίου, περίφημος πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι διὰ τὴν κατὰ τῶν Τούρκων παντελῆ νίκην εἴς τε τὸ Χοτίνι καὶ Βιέννην, μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι μηδὲν ἄξιον διαπραξάμενος διὰ τὴν ἀκαταστασίαν τῶν Λέχων, ὁποῦ δὲν τὸν ἤκουον καὶ δὲν τὸν ἐσυγχώρουν νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ἤξευρε. Κατεγίνοντο οὖν οἱ Λέχοι εἰς συγκρότησιν Διαίτης διὰ νὰ ἐκλέξωσιν ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον νέον βασιλέα.

Οἱ Ἐνετοὶ ἐπολιόρκησαν τὸ Δουλτζίνιο, πόλιν μὲ λιμένα ἐν τῷ Ἀδριατικῷ κόλπῳ, ἀλλ' οὐδὲν ἠνύσαντο.

Ὁ προβρηθεὶς Λιμπεράκης, ἡγεμὼν τῆς Μάνης, προξενεῖ ἀποστασίαν τῶν οἰκητῶν της. Ὁ σερασκέρης τῆς Ἀλβανιτίας ἐφορμῶν μεγάλως κατὰ τῶν Ἐνετῶν ἐβιάσθη ἀπελθεῖν πρὸς ἠρεμίαν τῆς ἀποστασίας. Ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα ἤθελον χάσει οἱ Τοῦρκοι ἂν ὁ σερασκέρης ἐν τῷ πολέμῳ τῷ κατὰ τῶν Ἐνετῶν ἤθελε νικηθεῖ· ἐὰν δὲ ἐνίκα ἤθελον διωχθεῖ ὁλοκλήρως οἱ Ἐνετοί. Ὅθεν ὁ σερασκέρης εἰς τοιούτους κρισίμους καιροὺς ἔζησε μὲ τρόπον πολιτικὸν, καὶ ὡς φρόνιμος δὲν ἐπεχειρίσθη πόλεμον, οὐκ ἐξαρκῶν ἀντιπαρατάχθηναι ἐν ταὐτῷ εἰς δύο ἐχθροὺς, Ἐνετοὺς δηλαδὴ καὶ Μανιάτας· μηδὲν οὖν ἐπιχειρισθεὶς ἐπαλινόστησεν. Οἱ Ἐνετοὶ ἀρκούμενοι εἰς τὴν διαφύλαξιν τῶν παλαιῶν τους ὁρίων οὐδόλως προέβησαν, καὶ ἤρξαντο ὀχυροῦν τὸ Ἑξαμίλιον διὰ νὰ προμάχωνται τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου καὶ νὰ διαφυλάττουν ὅλον τὸν Μωρέαν ἐκτὸς καταδρομῆς.

Ὁ καπετὰν-πασσᾶς Μετζομόρτος, παρὰ τὴν συνήθειαν τῶν προκατόχων του, ἀγρυπνοῦσεν εἰς τὰς ἐφόδους τοῦ ἐνετικοῦ στόλου παρατηρῶντας τοὺς ἀνέμους καὶ τὰς ἐπωφελεῖς προσαράξεις. Οἱ Ἐνετοὶ βλέποντες μὲ ἔκπληξιν τὴν ἀσυνείθιστον αὐτὴν διεξαγωγὴν τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου προεφυλάττοντο καὶ ἀπέφευγον τὴν ναυμαχίαν.

Ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐπανακάμψας, κἀκεῖθεν ἐλθὼν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀπῆλθε μὲ προπομπὴν καὶ θρίαμβον εἰς τὸ τζαμὶ Ἐγιοὺπ-Ἐνσαρὶ, καὶ ἐζώσθη κατὰ τὴν συνήθειαν τὸ ξίφος ἀπὸ τὸν σέχην τοῦ τζαμίου· εἶτα ἤρξατο προετοιμάζεσθαι.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1697, τοῦ Χιτζρὲ 1108.

Ναυπηγεῖ νῆας τοῦ πολέμου 36, τὰς μὲν κατὰ τῶν Ἐνετῶν, τὰς δὲ κατὰ τῶν Μοσχόβων, τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἀζακίου λεηλατούντων πολυαρίθμῳ τῷ στόλῳ τὰς ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Κάμνει μὲ 3 τούγια τὸν Μετζομόρτον ἡγεμόνα πασῶν τῶν νήσων τε καὶ θαλασσῶν· στρατολογεῖ ὀκτὼ χιλ. λεβέντας καὶ 14 χιλ. ναύτας, ὧν ἕκαστος εἶχε μισθὸν γρ. 25 δι' ἓξ μῆνας, καὶ οἱ περισσότεροι ἦσαν Ῥωμαῖοι· καὶ διὰ τὸ χερσαῖον στρατιωτικὸν στρατολογεῖ 12 χιλ. γιαμάκια, καὶ ἐκδίδωσι φιρμάνια εἰς τοὺς ἔξω πασσάδες νὰ εὑρεθῶσι συνηθροισμένοι σὺν τοῖς ὑπ' αὐτοῖς πολεμικοῖς πολυαρίθμοις κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν. Οἱ πρέσβεις τῆς Ἐγγλητέρας καὶ τῆς Ὁλλάνδας προβάλλουσι καὶ πάλιν τῷ σουλτὰν Μουσταφᾷ τὴν σὺν τοῖς Γερμανοῖς ἀγάπην καὶ οὐκ εἰσακούονται, μὲ ὅλον ὁποῦ εἶχε τελειώσει ὁ μεταξὺ τῆς Φράντζας καὶ τῆς Γερμανίας πόλεμος. Ἀπάρας οὖν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦρος φανέντος φθάνει εἰς τὸ Βελιγράδι, ὅπου μετρήσας τὸ στρατιωτικὸν εὑρίσκει 135 χιλ. πολεμιστὰς, παρὰ τοὺς ἀκολούθους τῶν πασσάδων ὑπερμέτρους ὄντας, καὶ ἄλλους τινας ἁπλῶς τοὺς παρακολουθεῖν τὸ στρατόπεδον εἰωθότας.

Ἐν τούτοις ἡ φυλὴ τῶν Ἀράβων Πένι-Ὀμὲρ ἀποστατήσασα καὶ πάλιν κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν διὰ νὰ μὴν πληρώνῃ τὸν ἐτήσιον δασμὸν, λεηλατεῖ καὶ τὰ μέχρι τῆς Βάσρας καὶ ὑποτάσσει αὐτὴν καὶ ἡγεμονεύει αὐτῆς ἐπὶ ἔτη δύο· ὁ ἡγεμὼν τῆς Βαβυλῶνος Δαλταπὰν-Μουσταφᾶ-πασσᾶς τοὺς ἐδίωξεν ἐκεῖθεν φονεύσας αὐτῶν χιλ. 30. Διὰ τὴν νίκην αὐτὴν καὶ διὰ τὴν ἐφεξῆς ἐν τῇ Πόσνῃ κατὰ τῶν Γερμανῶν ἠξιώθη νὰ γένῃ καὶ βεζὶρ-ἀζέμης ὕστερον· ἀλλ' οὐ παρετάθη ἡ τοιαύτη αὐτοῦ ἀξία· μετὰ γὰρ τριῶν μηνῶν παρέλευσιν συκοφαντηθεὶς, ὡς ῥηθήσεται, παρὰ τοῦ μουφτῆ Βανλὴ Μεχμὲτ-ἐφένδη ὡς ἐπίβουλος τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ ἐκαρατομήθη.

ΚΕΦ. ΜΔ'.

Πόλεμος φρικτὸς τῆς Τζέντας.

Εἰς ἓν τοιοῦτον πολυάριθμον πλῆθος ταραχθεὶς ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος ἀντιπαρατάττει 46 χιλ. πολεμιστῶν ὑπὸ στρατηγῷ τῷ πρίγκιπι Εὐγενίῳ τῷ ἀπὸ τῆς Σαβόγιας, προστάξας προμάχεσθαι τοῦ Πετερβαραδινίου καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως ὀχυρωμάτων χωρὶς νὰ ἔλθῃ εἰς συγκρότησιν πολέμου, εἰμὴ ἂν βιασθῇ πολλά. Ἐλθὼν οὖν στρατοπεδεύει παρὰ τῇ πόλει τῆς Οὐγγρίας Σεγεδίν.

Κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Τέκελη ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς διαπλεύσας τὸν Δούναβιν ἅπτεται τῆς πρὸς τὴν Τρανσυλβανίαν διὰ τὸ Τεμισβάρι, κατὰ τὴν εἴλησιν ὁποῦ εἶχεν ὅτι 50 χιλ. Οὔγγροι δυσαρεστούμενοι τῷ καίσαρι εἶναι ἕτοιμοι προσκοληθῆναι αὐτῷ, καὶ ὅτι τὰ ὀχυρώματα τῆς Τρανσυλβανίας εἶναι μὲ ὀλίγας φυλακὰς, μεταπεμφθέντων τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Εὐγενίου πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ στρατοπέδου. Ὁδεύσας οὖν δύο ἡμέρας μανθάνει ὅτι τὸ γερμανικὸν στρατόπεδον νὰ ἔφθασε παρὰ τῇ πόλει τῆς Οὐγγρίας Τιτούλ· ὅθεν βουλῆς συγκροτηθείσης ἀπεφασίσθη τὸ νὰ μὴν εἰσέλθουν εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν, ἀλλὰ νὰ συγκροτήσουν πόλεμον μὲ τοὺς Γερμανοὺς ὅπου ἤθελον τοὺς εὕρει· καὶ δῆτα ὁδοιποροῦσι πρὸς τὸ Τιτοὺλ, καὶ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος πλέων εἰς τὸν Δούναβιν ἐσκοπεῖτο καταλαβεῖν τὸν ποταμὸν Τέϊσαν, ἄλλως Τελίσκον. Διαπεράσας οὖν ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς τὸν ποταμὸν Τέϊσαν, τῇ βοηθείᾳ τοῦ φθάσαντος ἐν καιρῷ στόλου, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἐφονεύθησαν ὑπέρπολλοι τῶν στρατιωτῶν του παρὰ ἓξ χι-

λιάδων Γερμανῶν, εἰσέρχεται εἰς τὴν Κοβίλαν (ἥτις ἐστι πεδίον ἐπίμηκες μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Τέϊσα τῶν ποταμῶν, διῆκον ἀπὸ τοῦ Τιτοὺλ μέχρι τοῦ Σεγεδὶν καὶ Πετερβαραδίν). Βουλῆς οὖν γενομένης ἀπεφασίσθη νὰ κατασκευασθῇ γέφυρα ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ νὰ γενῇ ἔφοδος ἐναντίον εἰς τὸ Πετερβαραδίνι. Ἄρχεται οὖν τῆς γεφύρας, ἀλλὰ κωλύεται μίαν ἡμέραν ἀπὸ τῆς φυλακῆς τοῦ Πετερβαραδὶν, κεκρυμμένης οὔσης ἐν μέρει τινὶ τῆς παρακειμένης νήσου μὲ τέσσαρα τόπια, καὶ φονευσάσης πολλοὺς τῶν Ὀθωμανῶν καὶ καταβυθισάσης πολλὰ τομπάζια· ἔφυγον μὲν αὐτοὶ βλέποντες πλησιάζον τὸ στρατόπεδον τῶν Ὀθωμανῶν κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ἠργοπόρησαν ὡς τόσον τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας, καὶ ἔφθασε σὺν τῷ στρατοπέδῳ ὁ Εὐγένιος ἀπὸ τὸ Σεγεδὶν πρὸς βοήθειάν τους πρὸς δυσμὰς ἡλίου τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁδεύσας ἐννέα ὡρῶν διάστημα χωρὶς νὰ εὕρῃ νερὸν, ἢ λίμνην, ἢ ποταμὸν, ἢ γέννημα τῆς γῆς, ἀφανισθέντα παρὰ τοῦ χάνη Σαχπὰζ-Γκιραΐ, μὲ 12 χιλ. Ταρτάρων πειραθέντος κωλύσαι τὴν ἔλευσιν τοῦ Εὐγενίου· ὅστις φθάσας καὶ διελθὼν ἀπὸ τὰ πλευρὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοπέδου στρατοπεδεύει ὑπὸ τὸ Πετερβαραδίνι παρὰ τῇ νεοκτίστῳ γεφύρᾳ· ἐξέστησαν οἱ Ὀθωμανοὶ ἰδόντες τοὺς Γερμανούς· ὅθεν βουλῆς γενομένης ἠρωτήθη ἂν πρέπει νὰ ἐφορμήσουν εὐθὺς κατὰ τῶν Ἀλλαμάνων πρὸ τοῦ νὰ χαρακωθοῦν, ἢ ἂν πρέπει νὰ τοὺς προσμένουν διὰ νὰ ἐφορμήσουν αὐτοὶ πρῶτοι· ὁ βεζίρης ἐσυμβούλευσε τὸ πρῶτον· ἀντέφη αὐτῷ ὁ Κιουτζοὺκ-Τζαφὲρ-πασσᾶς, καὶ ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς δέχεται τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἀλλ' οὐ τὴν τοῦ βεζίρη.

Ὡς τόσον ἐπλησίασε καὶ εἰς τὸν Δούναβιν ὁ Εὐγένιος, καὶ τὸ στρατιωτικόν του κατακεκαυμένον ἀπὸ τὴν καῦσιν τοῦ ἡλίου καὶ τὴν πολλὴν δίψαν ἐδροσίσθη μὲ τὴν ὑδροποσίαν· ὅλην αὐτὴν τὴν νύκτα πανυχίζουσιν οἱ Γερμανοὶ ὁρθιοι καὶ ὡπλισμένοι, ἔφοδον τῶν Τούρκων προσμένοντες. Συμβουλεύει ὁ βεζίρης τῷ σουλτὰν Μουσταφᾷ τὴν πολιορκίαν τοῦ Σεγεδίν· ὅθεν ἀναχωρήσας τῇ ὑστεραίᾳ σὺν τῷ στρατοπέδῳ ὁδεύει πρὸς τὸν ποταμὸν Τέϊσαν. Μετὰ ὁδοιπορείαν ὡρῶν ἐννέα στρατοπεδεύει παρά τινι λίμνῃ, καὶ τῇ ἐπιούσῃ καταλιπὼν τὸν Κιουτζοὺκ-Τζαφὲρ-πασσᾶν μὲ 500 ἱππεῖς διὰ φύλαξιν τῆς ἐν τῇ λίμνῃ γεφύρας ἔρχεται εἰς τὴν Τζένταν, φρούριον κείμενον ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ Τέϊσα.

Ὁ Εὐγένιος ἰδὼν τὸ κίνημα τῶν Ὀθωμανῶν ἐνόμισεν ὅτι σκοποῦνται ἐφορμῆσαι κατ' αὐτοῦ· ἀλλὰ βεβαιωθεὶς τὴν ὁδοιπορείαν, πέμψας ἔμπροσθεν τοὺς ἱππεῖς οὔγγρους καὶ ἀφεὶς κατόπιν τὸ ἀδύνατον καὶ βαρὺ τοῦ στρατιωτικοῦ, νομίζων ὅτι φεύγει ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς, τὸν ἀκολουθεῖ ἐπιπόνως μόνον μὲ 16 χιλ. ἀνδρῶν, ἀνδρειώς μᾶλλον ἢ ἐχεφρόνως εἰς τοῦτο κινούμενος. Οἱ προπορευόμενοι Οὔγγροι φθάσαντες εἰς τὴν ἐν τῇ λίμνῃ γέφυραν τὴν προρρηθεῖσαν εὑρίσκουσι τοὺς πεντακοσίους στρατιώτας κοιμωμένους, κατακόπτουσι πάντας καὶ ζωγροῦσι τὸν Κιουτζοὺκ-Τζαφὲρ-πασσᾶν· ὁ οἰκοδεσπότης τοῦ καταλύματος τοῦ Τζαφὲρ διὰ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς μόλις φυγὼν ἔρχεται εἰς τὴν Τζένταν καὶ μηνύει τῷ βεζίρῃ πάντα τὰ γεγονότα. Ζωγρηθεὶς ὁ Κιουτζοὺκ-Τζαφὲρ-πασσᾶς δηλοποιεῖ τῷ Εὐγενίῳ τὴν

κατάστασιν τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοπέδου καὶ τὰς διχογνωμίας, καὶ τὸν σκοπὸν διὰ τὴν ὑπαγωγὴν τοῦ Σεγεδὶν, διὸ καὶ μετὰ τὴν νίκην τῶν Γερμανῶν ἄνευ χρημάτων ἠλευθερώθη. Καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον· τανῦν δὲ ὁ βεζίρης καρατομεῖ τὸν μανδατοφόρον διὰ νὰ μὴν γνωρισθῶσι τὰ συμβάντα, καὶ ἀπατᾷ τὸν σουλτὰν Μουσταφᾶν μηνύσας ὅτι ἱππικὸν Οὔγγρων ἐφώρμησε κατὰ τοῦ Τζαφὲρ-πασσᾶ, ἀλλ' οἱ Τάρταροι ἐφυγάδευσαν αὐτούς. Μετὰ τοῦτο τὸ μήνυμα φθάσαντες Τάρταροι εἰς τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον ἐδηλοποίησαν ὅτι οἱ Γερμανοὶ ταχυδρόμως ἀκολουθοῦσι τὰ ἴχνη τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου φθάνουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον.

Εὐθὺς ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς μεταπέμπεται τὸν εἰς τὸ Σεγεδὶν προπορευθέντα στρατόν· κατασκευάζει γέφυραν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Τέϊσα ταχύτατα· τελειοῦται ἐν ὥραις τέσσαρσι· διαπερᾷ ὁ σουλτάνος τὸ μεσημέρι τὸν ποταμόν. Ἔρχεται ὁ βεζίρης ὡς σύνηθες εἰς προσκύνησίν του· τὸν ἐδέχθη ἀγρίως προστάξας νὰ φροντίσῃ τὸ πέρασμα ὅλου τοῦ στρατοπέδου ἀκινδύνως, καὶ ἂν ἀκολουθήσῃ ἡ μικροτέρα ζημία θέλει τὴν πληρώσει μὲ τὸ κεφάλι του. Ἔγνω οὖν ὁ βεζίρης ὅτι ἄφευκτος ὁ ἀφανισμός του ἂν φανῇ καὶ δεύτερον εἰς τὸν βασιλέα, ὄντας ἀδύνατον νὰ περάσῃ τὸ στρατόπεδον εἰς διάστημα μόνον ἡμερῶν δύο· ὅθεν πέμπει εὐθὺς ὀκτὼ τόπια καὶ τὰ τούτων ἀκόλουθα, διὰ νὰ φανῇ πῶς ὑπακούει τῇ προσταγῇ του, καὶ κρατεῖ τὰ λοιπὰ λέγων ὅτι μὲ τὸ νὰ πλησιάζῃ ὁ ἐχθρὸς πρέπει τὸ καλήτερον μέρος τοῦ στρατοπέδου καὶ τῶν μηχανῶν νὰ ἦναι ἕτοιμα διὰ νὰ πολεμήσουν ἄνευ ὁρμῆς, καὶ δίδει ἄδειαν εἰς τοὺς σπαχίδες καὶ πασσάδες νὰ περάσουν τὴν γέφυραν μὲ τὰ ἀκόλουθά των· ὃ καὶ ἐγένετο ὅλην τὴν νύκτα καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μέχρι μεσημβρίας, καθ' ἣν μαθὼν ὅτι μόνον τρεῖς ὥρας ἀπέχουν οἱ Γερμανοὶ τοῦ στρατοπέδου, μεταγνοὺς διὰ τὴν δοθεῖσαν ἄδειαν εἰς τοὺς πασσάδες μεταπέμπεται αὐτοὺς ἐπὶ προφάσει συμβουλῆς· ἦλθον διαπεράσαντες τὴν γέφυραν πεζοὶ μὲ τρεῖς μόνον δούλους διὰ τὸ πολὺ πλῆθος τῶν τὴν γέφυραν διαπερόντων. Ἐλθόντας παρακινεῖ εἰς τὸ πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ τοὺς Γερμανοὺς, καὶ ἀπειλεῖ θανατῶσαι φυγόντας τὸν πόλεμον· ὑπισχνοῦνται καὶ ἄκοντες νὰ πολεμήσουν, καὶ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τοὺς πρώτους αὐτῶν τόπους καὶ χαρακοῦνται ἐν τοῖς χαρακώμασι τῶν στρατιωτῶν διὰ νὰ μὴ παραταθῇ τὸ στρατόπεδον ἐπὶ πολὺ τόπου διάστημα· καὶ οἱ στρατιῶται ἀνέσκαπτον μὲν τὰ χαρακώματα, ἐγόγγυζον δὲ κατὰ τοῦ βεζίρη διὰ τὸ προφανὲς τοῦ κινδύνου.

Ἐν τούτοις ἔφθασε καὶ ὁ Εὐγένιος μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ· ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς ἰδὼν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀντικρυνῆς ὄχθης τοῦ Τέϊσα ἐλυπήθη, καὶ πέμπει τῷ βεζίρῃ χάττι-σερίφι προστάττων νὰ διαπεράσῃ τὴν ταχίστην τοὺς γιαννιτζάρους καὶ τὰς τηλεβόλους καὶ νὰ ἀφήσῃ σκηνὰς, ἐρόδια καὶ τὰ λοιπὰ τοῖς ἐχθροῖς· τοῦτο ἐγένετο καὶ δὶς καὶ τρὶς, ἀλλ' ὁ βεζίρης ἔκρυπτε τὰς τοιαύτας προσταγὰς, καὶ εἰς κάθε γραμματοκομιστὴν ἔλεγεν ὅτι προκρίνει νὰ ἀποθάνῃ πολεμῶν παρὰ νὰ καταφρονηθῇ φονευόμενος διὰ προσταγῆς τοῦ σουλτάνου. Τρεῖς ὥρας πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου δύσεως ἔφθασαν οἱ Γερμανοὶ τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον καὶ εὐθὺς ἤρξαντο τοῦ πολέμου,

νομίσαντες νὰ τὸ εὕρουν χωρὶς χαρακώματα καὶ περιτριγυρισμένον μόνον ἀπὸ τὰς ἁμάξας· γίνεται πόλεμος σφοδρὸς καὶ ἀποδιώκονται οἱ Νέμτζοι ἀπὸ τοῦ πρώτου χαρακώματος, καὶ περικλείονται οἱ Τοῦρκοι ἐντὸς τοῦ δευτέρου τοῦ περιεχομένου παρὰ τοῦ πρώτου, καὶ ἔχουν ἀπόφασιν ἐκεῖθεν νὰ δεφενδευθοῦν μέχρι θανάτου· ὁ βεζίρης Ἐλμὰς-Μεχμὲτ-πασσᾶς καὶ οἱ πασσάδες πάσχουν νὰ μεταβάλουν τὴν γνώμην τους ὡς ἐπιβλαβῆ, ἀλλ' αὐτοὶ φονεύουσι καὶ τὸν βεζίρην καὶ 15 πασσάδες μὲ τρία τούγια καὶ τοὺς ὀφρικιάλους πλὴν τοῦ γιαννιτζὰρ-ἀγασὴ,τοὔνομα Δελῆ-παλτᾶ-ὄγλου. Ἐφορμῶσι κατ' αὐτῶν οἱ Γερμανοὶ εἰς αὐτὴν τὴν σύγχησιν, καὶ μετὰ σφοδρὸν πόλεμον κατακόπτουσιν ὅλους ἠβηδόν. Ἐφονεύθησαν ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ Γερμανοὶ μὲν χιλιάδες ἓξ, γιαννίτζαροι δὲ 14,070, μαζὴ μὲ τὸν Δελῆ-παλτᾶ-ὄγλου γιαννιτζὰρ-ἀγασὴ,καὶ μὲ 13 ὀτζὰκ-ἀγαλαρὶ,καὶ πολλοὺς πελοὺκ-πασήδες,καὶ 3,700 τζεπετζῆδες καὶ τοπτζῆδες, καὶ 7,000 Ἀρναούτιδες,καὶ 27 πασσάδες μὲ δύο τούγια,καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀκολούθους των· καὶ ἐλογαριάσθη ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων νὰ ὑπερέβη 30 χιλ. ἀνθρώπους.

Ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς ταῦτα βλέπων καὶ βοηθῆσαι μὴ δυνάμενος, τέλος μετὰ τὴν καταστροφὴν φεύγει τὸ μεσονύκτιον ἐν τῷ σκότει χωρὶς ὁδηγοῦ καὶ ὅλος συνεχόμενος φόβῳ· τὸ πρωῒ μεταβαλὼν τὰ ἱμάτια εἰσῆλθεν εἰς τὸ Τεμισβὰρ. Ὁ Τέκελης μείνας ἐν τῷ στρατοπέδῳ συνήθροισε τὰ πολύτιμα κειμήλια τὰ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ βασιλέως, δι' ὧν ἱκανῶς πλουτήσας φεύγει. Τὸ ἀντικρὺ τοῦ ποταμοῦ ὀθωμανικὸν στρατιωτικὸν ἡμέρας γενομένης βλέποντες ἑαυτοὺς χωρὶς προεστῶτος ἐνόμισαν ὅτι νὰ ἡχμαλωτίσθη παρὰ τῶν τῶν Γερμανῶν ὁ σουλτάνος· ὅθεν λυπηθέντες τε καὶ φοβηθέντες κατέλιπον πάντα τὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ, σκηνὰς, δηλαδὴ καὶ προζωάρκεια, καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὸ Τεμισβάρ· ἔφθασαν ἐκεῖ τὸ βράδυ, ἀλλ' ὁ διοικητὴς ἔχωντας προσταγὴν νὰ κρύπτῃ τὸν ἐρχομὸν τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ, (ἐφοβεῖτο γὰρ μήπως ἀκούσαντες τοῦτο οἱ Γερμανοὶ ἐφορμήσωσι κατ' αὐτοῦ), μὴ εὑρόντες αὐτὸν ἐκεῖσε ἐσυγχίσθησαν μεγάλως καὶ ἀπεφάσισαν ὅτι νὰ ἐζωγρήθη· κατεπιέζοντο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, πάντων τῶν ἐφοδίων καταλειφθέντων ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατακρατηθέντων, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς δίψης, πασῶν τῶν περὶ τὸ Τεμισβὰρ λιμνῶν ὑπὸ τοῦ καύσωνος ἤδη καταξηρανθεισῶν, καὶ εἴπου εἴη καί τι λείψανον ὕδατος δυσῶδες ὑπῆρχε τε καὶ λασπῶδες, ἀλλὰ καὶ ὡς, ὑπὸ τῶν δυνατωτέρων κατεκρατεῖτο καὶ ἐδιώκοντο οἱ ἀσθενέστεροι· καὶ τολμητιῶνται πολλὰ κακὰ εἰς τὰ πέριξ διά τε τὸν λιμὸν καὶ τὴν δίψαν.

Οἱ Γερμανοὶ μετὰ τὴν νίκην ὅλην τὴν νύκτα ἔνοπλοι ἐπαννύχισαν φοβούμενοι στρατήγημά τι τῶν Τούρκων, ἀλλὰ γνόντες αὐτοὺς φυγάδας ἀνακτίζουσι τὴν γέφυραν τῇ ἑξῆς, καὶ διαπερῶσι τὸν Τέϊσαν καὶ κατακρατοῦσι τοῦ στρατοπέδου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀπολειφθέντων ἀπὸ τῆς ἁρπαγῆς τοῦ Τέκελη.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐφανερώθη ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς· χαίρουσιν ὅλοι καὶ ἔπαυσαν αἱ ὑποψίαι καὶ οἱ φόβοι. Τῇ ὑστεραίᾳ ἀναχωρεῖ ἐκειθεν καὶ ἔρχεται εἰς τὸ Βελιγράδι· καθ' ὁδὸν προϋπαντᾷ αὐτῷ ὁ Ἀμιτζόγλου Χουσεὶν-πασσᾶς ἡγεμὼν τοῦ Βελιγραδίου εἰς τόπον Ἀλιπουνάρι λεγόμενον·

ἀποκαθίστησιν αὐτὸν βεζίρην, μὴ ὄντος ἄλλου πασσᾶ τριῶν τουγιῶν παρ' αὐτῷ· εἶτα ἔρχεται εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν σὺν τῷ στρατῷ, κἀκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Οἱ Γερμανοὶ διὰ τὸν χειμῶνα μὴ δυνάμενοι ἐφορμῆσαι κατὰ τοῦ Τεμισβὰρ ἢ τοῦ Βελιγραδίου ἐφορμοῦσι κατὰ τῆς Βοσνίας,ὑποτάσσουσι δύο ὀχυρώματα, καίουσι τὴν μητρόπολιν αὐτῆς Σεραΐ καὶ ὑποτάσσουσιν ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1698.

Οἱ ἐν τῇ Βόσνῃ Τοῦρκοι καὶ φύλακες στρατιῶται ἀποκαθιστῶσι βίᾳ ἡγεμόνα τῆς Βόσνης τὸν Δαλταπὰν-Μουσταφᾶ-πασσᾶν, ἐξόριστον ὄντα τότε ἐκεῖσε ὑπὸ τοῦ βεζίρη Ἐλμὰς-Μεχμὲτ-πασσᾶ ἔν τινι κώμῃ τῆς Βόσνης τοὔνομα Μπικέ. Ὁ γενναῖος αὐτὸς στρατηγὸς ἐμφυτεύει ἀνδρείαν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐν τῇ πόλει μουσουλμάνων μὲ τὸ παράδειγμά του· διώκει τοὺς Γερμανοὺς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, τοὺς βιάζει διαπερᾶσαι τὸν ποταμὸν Σάβαν, ὑποτάσσει 24 φρούρια τὰ ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ.

Ὁ νέος ῥὴξ τῆς Λεχίας Φριδερῖκος Αὔγουστος, πρώην ἐλέκτωρ τῆς Σαξωνίας, ἐφρόντιζε ν' ἀποκτήσῃ τὴν εὔνοιαν τῶν εὐγενῶν Λέχων καθαυτὸ, καὶ ἐν παρόδῳ ἡτοιμάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ τῷ ἑξῆς ἔτει.

Ὁ στόλος τῶν Ἑνετῶν ἀνταμώθη μὲ τὸν ὀθωμανικὸν, ἀλλ' ἀκροβολισμῶν πολλάκις γενομένων ἀπέφευγον τὴν ναυμαχίαν οἱ Ὀθωμανοί.

Ὁ πατριάρχης Καλλίνικος σκοπούμενος ἀνακαινίσαι τὴν πατριαρχικὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἐπισκευάσαι τὰ περὶ αὐτὴν κελλία καὶ οἰκήματα ἐζήτησε τὴν βοήθειαν καὶ τοῦ Δραγομάνου τῆς Πόρτας Ἀλεξάνδου Μαυροκορδάτου· ἀλλὰ ἀπαιτηθείσης ἱκανῆς χρηματικῆς δόσεως ἀπέστη ὁ πατριάρχης τῆς οἰκοδομῆς.

Ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς τοίνυν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἡτοιμάζετο διὰ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ δὲν ἡσύχαζεν ὁ νοῦς του, καὶ ἐφαντάζετο δυστυχήματα. Οἱ στρατιῶται δυσκόλως καὶ βιαίως καὶ ὄχι ὡς ἄλλοτε χαρμοσύνως συνηθροίζοντο διὰ τὸν πόλεμον, καὶ οἱ κατοικηταὶ τῆς Πόλεως ἔλεγον ὅτι ὁ θεὸς βοηθεῖ τοῖς Γερμανοῖς, καὶ τὸ πολεμεῖν κατ' αὐτῶν ταὐτόν ἐστι τῷ ἀνθίστασθαι τῷ θεῷ.

Ἐπεθύμει οὖν τὴν ἀγάπην ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς, ἀλλ' ἄτιμον ἐνόμιζε τὸ νὰ τὴν προβάλῃ μόνος του· ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος, εἰ καὶ νικητὴς, προβλέπων ὅμως τοὺς πολέμους ὁποῦ θέλει βιασθεῖ νὰ κάμῃ καὶ πάλιν μὲ τὴν Φράντζαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ῥηγὸς τῆς Ἱσπανίας Καρόλου τοῦ Β', ἤδη ἐσχατογήρου, ἤθελε τὴν ἀγάπην· ἀλλὰ καὐτὸς, διὰ νὰ μὴ καταφρονηθῇ παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς καὶ ἀπὸ νικητοῦ φανῇ νικημένος, ἀπέφευγε τὸ νὰ τὴν ζητήσῃ. Οἱ πρέσβεις τῆς Ὁλλάνδας καὶ Ἀγγλίας, προβαλόντες αὐτὴν δὶς καὶ οὐκ εἰσακουσθέντες, δὲν ἤθελον νὰ τὴν προβάλουν καὶ προσέμενον νὰ τοὺς προβληθῇ ἀπὸ μέρους τῶν Ὀθωμανῶν.

ΚΕΦ. ΜΕ'.

Πραγματεία τῆς ἐν τῷ Καρλοβίτζ εἰρήνης.

Ταῦτα στοχαζόμενος Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος προβάλλει τῷ βεζίρῃ Ἀμιτζόγλου Χουσεὶν-πασσᾷ τὸ ὅτι ὁ καῖσαρ τῆς Γερμανίας εὐκόλως θέλει δεχθεῖ τὴν μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἀγάπην, καὶ ζητεῖ ἄδειαν νὰ συνομιλήσῃ περὶ τούτου μὲ τοὺς πρέσβεις, καὶ νὰ κατορθώσῃ τὸ νὰ προβάλῃ τὴν ἀγάπην πρῶτος ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος. Λαβὼν οὖν τὴν ἄδειαν ἔρχεται εἰς τοὺς πρέσβεις Ἀγγλίας καὶ Ὁλλάνδας καὶ προβάλλει ὅτι ὡς Χριστιανὸς ἀγαποῦσε νὰ γένῃ ἡ ἀγάπη, καὶ ὅτι ἂν τὸν δώσουν ἄδειαν θέλει εὕρει τὸν τρόπον νὰ ἐνεργηθῇ· οἱ πρέσβεις ἀτεκρίθησαν ὅτι ὁ καῖσαρ δὲν θέλει νὰ καταφρονηθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀγάπην μόνος του, ἀλλ' ὁ Μαυροκορδάτος ἠμπορεῖ νὰ τὴν προβάλῃ ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ του εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἂν τελειώσῃ, ὁ καῖσαρ θέλει τὸν γνωρίζει χάριν· ἐλθὼν εἰς τὸν βεζίρην λέγει ὅτι ἐκατάλαβεν ἀπὸ τοὺς πρέσβεις πῶς ἔχουν ἄδειαν παρὰ τοῦ καίσαρος νὰ κινήσουν πάντα λίθον διὰ νὰ γένῃ ἡ ἀγάπη. Ἐχάρη τὰ μέγιστα ὁ βεζίρης ἐπὶ τούτῳ τῷ ψεύδει, καὶ ὑποσχεθεὶς αὐτῷ πολλὰ παραγγέλλει νὰ κινήσῃ τὴν ὑπόθεσιν.

Ἄρχεται οὖν καὶ προχωρεῖ, καὶ διατάττονται τὰ λεγόμενα π ρ ε λ ι μ ι ν ά ρ ι α, ἤτοι προλεγόμενα καὶ προκατασκευαζόμενα, δείχνωντας τοῖς μὲν Ὀθωμανοῖς ὅτι αἱ πρῶται προτάσεις προέρχονται ἀπὸ μέρους τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὰ αὐτὰ ποιῶν καὶ μὲ τοὺς Γερμανούς, καὶ φυλάττων οὕτωσὶ τὴν τιμὴν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν μὲ ψεύδη. Ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ πρέσβυς τῆς Φράντζας Φεριὸλ μαθὼν παρὰ τῆς κοινῆς φήμης πραγματεύεσθαι τὴν ἀγάπην κινεῖ πάντα λίθον νὰ τὴν κωλύσῃ· ἀλλ' ἔλαβεν εἰς ἀπόκρισιν νὰ μὴν ἐνοχλῆται καὶ νὰ ἀφήσῃ νὰ κινῆται τὸ ἔργον.

Ὅλα τὰ κινήματα ἐγίνοντο διὰ τὴν ἀγάπην· ἀλλὰ καὶ ὡς, οἱ Ὀθωμανοὶ ἡτοιμάζοντο, διὰ νὰ ἐμποδίσουν, χρείας τυχούσης, τὰ πολεμικὰ κινήματα τῶν Γερμανῶν· ὅθεν ἦρος φανέντος ἀπάρας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς πέμπει σὺν τῷ στρατῷ τὸν βεζίρην εἰς τὸ Βελιγράδι, καὶ αὐτὸς μένει τὸ θέρος ὅλον εἰς τὴν κώμην Ἀκ-Πουνάρι τὴν παρὰ τῇ Ἀδριανουπόλει, προσμένων τὸ τέλος τῆς πραγματευομένης ἀγάπης· ἔρχεται καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Νέμτζων εἰς τὸ Πετερβαραδίνι καὶ μένουσιν εἰς ἀπραξίαν διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐσομένης ἀγάπης· Λέχοι τε καὶ Μόσχοβοι ἀκολουθοῦσι τὸν αὐτὸν τρόπον· οἱ Ἐνετοὶ μόνοι ἔδωκαν μικράν τινα ἐνόχλησιν τῷ ὀθωμανικῷ στόλῳ παρὰ τῇ Μιτυλήνῃ· εἰς τὴν Δαλματίαν ὁ σερασκέρης ἐφορμήσας κατὰ τοῦ φρουρίου Ζίγκο οὐδὲν ἤνυσεν, ὡς καὶ οἱ Ἐνετοὶ κατὰ τοῦ Στολὰτζ ἐφορμήσαντες οὐδὲν διεπράξαντο.

Διὰ τὴν συνέλευσιν οὖν τῶν πρέσβεων διορίζεται τὸ Καρλοβίτζ, κείμενον μεταξὺ τοῦ Πετερβαραδίν καὶ Βελιγράδι. Διωρίσθησαν οἱ πληρεξούσιοι πρέσβεις πασῶν τῶν μαχομένων δυνάμεων· καὶ τῶν μὲν Ὀθωμανῶν ἦσαν ὁ ρεὶς-ἐφένδης Ραμὴ-Μεχμέτης καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος, τιμηθεὶς τίτλῳ τοῦ πέη καὶ τοῦ μ α χ ρ έ μ ι ἐ σ ρ ὰ ρ, ὅ ἐστιν Ἐ ξ ἀ π ο ρ ρ ή τ ω ν· τῶν δὲ Γερμανῶν ἦσαν ὁ Πετίγκης καὶ ὁ Σχίλτζ, οἱ κόμητες· τῶν δὲ Μοσχόβων Προκόπιος ὁ Βογδάνοβιτζ καὶ ὁ Βοζνιτζίνης· τῶν δὲ Λέχων Σταν́σλαος ὁ Μιχελνόσκης, βοεβόδας τῆς Ποσνανίας, καὶ τῶν Ἐνετῶν ὁ Ῥουτζίνης. Μεσολαβοῦντες δὲ τῆς ἀγάπης ἦσαν Ἐγγλέζοι καὶ Ὁλλανδέζοι διὰ τῶν ἰδίων πρέσβεων Παγιέτου καὶ Κολλιέρου. Κατῴκησαν ὅλοι ἐν σκηναῖς αἵτινες ἀνωρθώθησαν κατὰ σειρὰν ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ παραῤῥέοντος ποταμοῦ, ᾧ ὄνομα καὶ αὐτῷ Καρλοβίτζ. Ἤρξατο εὐθὺς λογομαχία διὰ τὸν τόπον εἰς ὃν ἔμελλον ἀθροίζεσθαι διὰ νὰ συνομιλοῦν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῶν πρέσβεων καὶ διὰ τὴν τάξιν τῶν χαιρετισμῶν· οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Γερμανοὶ ἀμφότεροι ἐζήτουν τὴν πρωτοκαθεδρίαν· οἱ Λέχοι πάλιν ἐζήτουν προκαθέζεσθαι τῶν Μοσχόβων, ὅπερ ἐκεῖνοι οὐκ ἐδέχοντο· ὁ πρέσβυς τῆς Βενετίας εὐχαριστήθη νὰ καθίσῃ παρὰ τῷ πρέσβει τῆς Ἀγγλίας· ηὔξησεν ἐπὶ τοσοῦτον αὕτη ἡ λογομαχία, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ σκορπισθοῦν χωρὶς νὰ πραγματευθοῦν τὴν ἀγάπην. Ὅθεν ὁ Μαυροκορδάτος, φοβηθεὶς νὰ μὴ χαθοῦν ἐπὶ ματαίῳ τοσοῦτοι πόνοι, προέβαλε τὸν ἑξῆς τρόπον, ἤτοι τὸ νὰ κτισθῇ ἡ σάλα τῆς συνελεύσεως εἰς σχῆμα κυκλικόν, μὲ τοσαύτας θύρας ὅσοι ἦσαν οἱ πρέσβεις τῶν μαχομένων δυνάμεων· ἑκάστη τῶν θυρῶν ν' ἀφορᾷ εἰς τὸ μέρος τῆς ἐπαρχίας καὶ βασιλείας ἑκάστου πρέσβεως· αἱ σκηναὶ νὰ ἀνορθωθοῦν μὲ τρόπον ὁποῦ νὰ ἀντικρύζουν εἰς τὰς θύρας τῆς σάλας, εἰς τρόπον ὁποῦ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς συνελεύσεως πάντες οἱ πρέσβεις, ἐξελθόντες ἐν ταὐτῷ ἕκαστος διὰ τῆς ἰδίας θύρας καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐν ταὐτῷ, νὰ καθίσουν εἰς τὰ σκαμνία τὰ παρακείμενα κοντὰ εἰς τὰς θύρας δι' ὧν εἰσῆλθον. Οὗτος ὁ τρόπος φανεὶς ἀρεστὸς τοῖς πᾶσιν, ἤρξαντο αἱ συνελεύσεις καὶ ἠκολούθησαν ἕως οὗ ὅλαι αἱ δυσκολίαι ἐξωμαλύνθησαν, ὄχι μὲ εὐκολίαν ἀλλὰ μετὰ πολλῆς λογοτριβῆς, καὶ ταῦτα τοῦ Μοροζίνη, παραταθείσης μῆνας ὅλους ἑπτά.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1699, τοῦ Χιτζρὲ 1110.

Τέλος πάντων ἐτελείωσεν ἡ ἀγάπη τῇ κς' τοῦ Ἰανουαρίου τοῦδε τοῦ ἔτους, ἥτις καὶ κς' τῆς σελήνης Ῥετζέπ· ὅλα τὰ ἔγραφα ὁποῦ εἶχαν σχέσιν τινα εἰς αὐτὴν ὑπεγράφησαν παρὰ πάντων τῶν πρέσβεων, καὶ πλὴν τῆς Φράντζας πάντες ἔχαιρον ἐπ' αὐτῇ.

Ὁ καῖσαρ Λεοπόλδος ἀπεφασίσθη νὰ ἔχῃ ὁπλοστασίαν μὲ τοὺς Ὀθωμανοὺς ἐπὶ ἔτη 25 μὲ τοιαῦτα περιστατικά:

α΄Ὅλη ἡ Τρανσυλβανία νὰ δοθῇ τῷ καίσαρι κατὰ τὰ σύνορα ὁποῦ τὴν ἐξουσίαζεν ὁ Ἀπαφὶν καὶ οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ.—Οἱ ὑποχείριοι ἑκατέρας βασιλείας ἐλευθέρως νὰ ταξειδεύουν εἰς τοὺς ποταμοὺς Τέϊσαν καὶ Μάρος.—Ὁ καῖσαρ θέλει ἐξουσιάζει ὅλην τὴν ἐπαρχίαν τοὔνομα Βατκὰπ, κειμένην μεταξὺ Δουνάβεως καὶ Τέϊσα τῶν ποταμῶν.—Διὰ νὰ διορισθῶσι τὰ ὅρια τῆς Οὐγγρίας τοῦ καίσαρος πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀνατολῆς θέλει τραβιχθεῖ γραμμὴ εὐθεῖα ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μάρος κατὰ τὸ μῆκος τῶν ὀχθῶν τοῦ Τέϊσσα μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Βοσσοὺτ τῶν εἰς τὸν ποταμὸν Σάβαν.—Ἀπὸ μέρους τῆς μεσημβρίας ὁ Σάβας θέλει εἶναι σύνορον μεταξὺ τῶν ὀθωμανικῶν καὶ γερμανικῶν ἐπαρχιῶν, ἕως εἰς τὸ μέρος καθ' ὃ εἰσβάλλει εἰς τὸν Σάβαν ὁ ποταμὸς Οὔννας.—Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα δὲν θέλει κτισθεῖ ἄλλο φρούριον εἰμὴ τὸ Βελιγράδι καὶ Πετερβαραδίνι.»

»Ὁ βασιλεὺς τῶν Ὀθωμανῶν νὰ ἔχῃ τὴν δεσποτείαν τοῦ Τεμισβὰρ, καὶ διὰ νὰ μείνῃ αὐτὸ ἀνώτερον πάσης προσβολῆς νὰ κρημνισθῶσι τὰ ὀχυρώματα Λίππα, Χονὰδ, Καρανσεπὲ, Λούγος, Ἐρκονησὶ, Βὲτχ, Βετκιερὲκ καὶ Σαββία.»

»Ὁ βασιλεὺς τῆς Μοσχοβίας μόνον ἔτη δύο ἔκαμεν ὁπλοστασίαν, εἰς τὸ ὁποῖον διάστημα θέλει ἐξουσιάζει ἀνενοχλήτως τὰ ὅσα ὑπέταξεν εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον.»

»Οἱ Λέχοι ἔκαμαν ὁπλοστασίαν μὲ τοὺς Ὀθωμανοὺς ἐπὶ ἔτη 25, μὲ συμφωνίαν τοῦ ἐπιστραφῆναι αὐτοῖς τὴν Καμινίτζαν, τὴν Ποδολίαν καὶ τὴν Οὐκραΐναν μὲ ὅλας τὰς περιξ αὐτῶν ἐπαρχίας, ὥσπερ εἶχον αὐτὰς οἱ Λέχοι πρὸ τῆς ἐφόδου τῆς κατ' αὐτῶν τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ τοῦ Δ΄, καὶ νὰ ἐπιστρέψουν αὐτοὶ τοῖς Ὀθωμανοῖς τὰ τρία καδιλίκια τῆς Μολδαβίας, Σορόκα δηλαδὴ, Σουτζεάβα καὶ Νεάμτζου.»

»Οἱ Ἐνετοὶ θέλουν ἐξουσιάζει τὸν Μωρέαν ἕως εἰς τὸ Ἐξαμίλιον.—Καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ θέλουν λάβει εἰς τὴν ἐξουσίαν των τὴν Ἤπειρον μὲ τὸ Ἰνεπαχτὶ, ἄλλως Λέπαντο, καὶ μὲ τὴν Πρέβεζαν καὶ μὲ τὸ κάστρον τῆς Ῥωμανίας.—Ἡ ἐπαρχία τῆς Κορίνθου θέλει εἶσθαι κοινή·—ἀλλ' οἱ Ἐνετοὶ θέλουν ἐξουσιάζει τὴν νῆσον τῆς Ἁγίας Μαύρας σὺν ταῖς πλησιοχώροις νήσοις.—Αἱ νῆσοι δὲν θέλουν τελεσφορεῖ, τόσον αἱ τοῦ Αἰγαίου πελάγους ὁποῦ ἐτελεσφόρουν τοῖς Ἐνετοῖς, ὅσον ἡ τῆς Ζακύνθου ὁποῦ ἐτελεσφόρει τοῖς Ὀθωμανοῖς.—Εἰς τὴν Δαλματίαν οἱ Ἐνετοὶ θέλουν ἐξουσιάσει τὸ Κνὶν, τὸ Ζίγκο, Κικλοὺτ, τὴν Βερλίκαν, τὸ Δουάρε ἕως τὸ Βεργοράζ.—Οἱ Ῥαγουζαῖοι θέλουν μένει ἐλεύθεροι, καὶ οἱ Ἐνετοὶ θέλουν ἐξουσιάζει τὸ Καστελνόβο καὶ τὸ Ριζάνον.

»Τόσον οἱ Ὀθωμανοὶ ὅσον καὶ οἱ Ἐνετοὶ εἰς αὐτὰ τὰ σύνορα θέλουν ἔχει ἄδειαν νὰ ἀνανεοῦσι τὰ παλαιὰ ὀχυρώματα, ἢ νὰ κτίσωσι καὶ νέα, ἐξαιρῶντας τὸ Λεπάντο, Πρέβεζαν καὶ Καστέλλι τῆς Ῥωμανίας.»

Τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἄρθρα τῆς ἀγάπης ὁποῦ συνεφωνήθησαν ἑκατέρωθεν μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τῶν μαχομένων δυνάμεων. Τούτων οὖν γενομένων οἱ τῶν Ὀθωμανῶν πρέσβεις ἐπανῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἐφιλοδωρήθησαν παρ' αὐτοῦ. Ὅθεν ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς

ἐλευθερωθεὶς τῶν ἐνοχλήσεων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἥρος ἐπιφανέντος, ἀφοῦ ἀπέλυσε τὸ στρατιωτικὸν, φροντίζων τοῦ λοιποῦ νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν βασιλείαν μὲ τὴν καλὴν διοίκησιν καὶ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς ζημίας ὁποῦ ὁ διεξοδικὸς πόλεμος ἐπροξένησεν.

Ἐτελειώθησαν δὲ καὶ τὰ ἔγγραφα καὶ ἄρθρα τῆς εἰρήνης· ὁ γὰρ σουλτὰν Μουσταφᾶς ἔπεμψεν εἰς τὴν Βιέννην τὸν ἀχτιναμὲν τῷ καίσαρι διὰ τοῦ πρέσβεως Χαζναδὰρ-Ἰπραὴμ-πασσᾶ, καὶ ἔλαβε τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ καίσαρος παρὰ τοῦ κόμητος Τσενίγκη, πρέσβεως καισαρικοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Τούτων τελειωθέντων ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς ἔδωκε τὴν διοίκησιν τῶν ὑποθέσεων τῆς βασιλείας τῷ Ἐπιτρόπῳ του Ἀμιτζόγλου Χουσεὶν-πασσᾶ· καὶ αὐτὸς διέτριβεν εἰς τὸ παλάτιον τὸ ἐν τῷ Καριστιράνι, κείμενον μεταξὺ Τζορλοὺ καὶ Πουργάζι, (ἔστι δὲ τὸ Καριστιράνι κωμόπολις, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ παλάτιον ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ σουλτὰν Μεχμὲτ τοῦ Δ΄ διὰ τὰς θήρας, κωμώντων ἐν τοῖς πέριξ λαγωῶν τε καὶ ἄλλων ζώων,) ἵνα διασκεδάσῃ τὴν λύπην του διὰ τὰς τοσαύτας ἐπαρχίας ὁποῦ ἔχασε, καταγινόμενος μὲ τοὺς αὐλικούς του εἰς κυνήγια καὶ ἄλλας παντοίας ἡδυπαθείας καὶ τρυφάς· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἤρχετο καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Δυσαρεστοῦνται οἱ Πολῖται καὶ πάντες οἱ στρατιωτικοὶ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τῆς διαγωγῆς τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ, διασύρουσιν αὐτὸν προφανῶς, τὸν συγκρίνουσι μὲ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ πατρός του, τὸν ὀνομάζουσι φθορέα τῶν ἐπαρχιῶν τῆς βασιλείας, καὶ πολλῷ μᾶλλον τοῦ πατρὸς ἐξωσθῆναι τῆς βασιλείας ὑπεύθυνον κρίνουσιν.

Ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Γεράσιμος ὁ Παλλαδᾶς, πατριαρχεύσας ἔτη δώδεκα παρητήθη εἰς τὸν Σαμουὴλ τὸν ἀπὸ Λιβύης, Χῖον τὴν πατρίδα, τὴν ἐπίκλησιν Καπασούλην.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1700, τοῦ Χιτζρὲ 1112.

Πληροφορηθεὶς τὴν δυσαρέσκειαν τοῦ ὑπηκόου ὁ σουλτάνος ἀφεὶς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔρχεται εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ συνῆλθον σὺν αὐτῷ ὡς σύνηθες καὶ πάντες οἱ προὔχοντες, ἐν οἷς καὶ ὁ μουφτὴς Βανλὴ Φεϊζουλλὰχ-ἐρένδης, διδάσκαλός ποτε τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ καὶ λίαν ἀγαπητὸς αὐτοῦ καὶ πολλὰ δυνάμενος παρ' αὐτῷ. Ἀφῆκε δὲ καϊμακάμην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸν τοῦ μουφτῆ τοὔνομα Κιοπρουλόγλου Ἀπτουλλὰχ-πασσᾶν, υἱὸν τοῦ ἐν τῷ πολέμῳ φονευθέντος βεζίρη Κιοπρουλόγλου Μουσταφᾶ-πασσᾶ τῷ κατὰ τῶν Γερμανῶν, ἔτει 1691 ἐν τῷ Σαλανκαμὲν συγκροτηθέντι, ἔτος ἄγοντα τῆς ἡλικίας δέκατον ὄγδοον.

Ὁ χάνης τῶν Ταρτάρων γράφει ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Μοσχόβων Πέτρος ὁ Ἀλεξιοβίτζης ὁ ἐπικληθεὶς Μέγας, ἤλλαξε τὰ πάτρια ἐνδύματά του καὶ ἐνεδύθησαν ἅπαντες ἤδη τὸν γερμανικὰ, καὶ ὅτι ἀνήγειρεν ἐκ βάθρων ὀχυρώματα ἐπὶ τοῦ Νίπρου, ἄλλως Βορυσθένους λεγομένου, καὶ Τανάϊδος τῶν ποταμῶν, καὶ συνήθροισε στρατιωτικὸν πολυάριθμον, καὶ ναυπηγεῖ ἐπιμε-

λέστατα στόλον πολὺν, καὶ ὅτι εἶναι ἐπωφελὲς ἢ νὰ γένῃ καὶ μὲ αὐτὸν πολυχρόνιος ἀγάπη, ἢ νὰ κηρυχθῇ πόλεμος κατ' αὐτοῦ εὐθὺς, διὰ νὰ μὴν ἐφορμήσῃ μετὰ ταύτας τὰς πολλὰς ἑτοιμασίας κατὰ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου, προσθεὶς τὸ ὅτι ὁ βασιλεὺς, ἂν δὲν πιστεύῃ, ἂς στείλῃ πιστόν τινα ὀφρικιάλον του διὰ νὰ γένῃ αὐτόπτης τῶν τοσούτων προετοιμασιῶν.

Ἤξευρε τὰς ἑτοιμασίας τοῦ Πέτρου ὁ χάνης, ἀλλὰ δὲν ἤξευρε τὸν σκοπὸν ὁποῦ εἶχε μὲ αὐτὰς, ὅστις ἦτο νὰ προφυλάξῃ τὰ σύνορα τῶν ἐπαρχιῶν του ἀπὸ ἔφοδον Τούρκων τε καὶ Ταρτάρων, καὶ οὐχὶ νὰ ἐγείρῃ πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων· ἦτον ἀδύνατον αὐτὸ, ἐπειδὴ εἶχεν ἀπόφασιν καὶ σκοπὸν νὰ κινήσῃ πολεμον κατὰ τοῦ ῥηγὸς τῆς Σβετζίας Καρόλου τοῦ ΙΒ'.

Πέμπει οὖν ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς τὸν πεγιὸυκ-ἰμπροχόρην Κιπλελόγλουν, (τὸν καὶ ἀνεψιὸν τοῦ ταυῦν Ἐπιτρόπου Ἀμιτζόγλου Χουσεὶν-πασσᾶ υἱὸν ὑπάρχοντα τῆς ἀδελφῆς του), εἰς τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον διὰ νὰ ἐρευνήσῃ ἀκριβῶς τὰ κινήματα τοῦ Μεγάλου Πέτρου, χωρὶς νὰ δηλοποιήσῃ τινὶ τὴν αἰτίαν ταυτησὶ τῆς ἀποδημίας του· οὗτος ἑτοιμασθεὶς διὰ τὴν ὁδοιπορείαν ἀπῆλθε κρυφὰ εἰς τὸν θεῖόν του βεζίρην καὶ ἐμήνυσεν αὐτῷ τὰ πάντα· ὅστις προσέταξεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἐπανακάμψαι ἐλθεῖν πρῶτον πάλιν κρυφίως πρὸς αὐτὸν. Ἀπελθὼν οὖν καὶ βεβαιωθεὶς ὅτι ὁ Πέτρος ναυπηγεῖ δύο στόλους, τὸν μὲν ἐν τῷ λιμένι Βορονὲτζ, τὸν δὲ ἐν τῷ Ἀζάκι, καὶ ὅτι συναθροίζει πολὺ ναυτικὸν στράτευμα, καὶ ὅτι ὠχύρωσε τὰ μέγιστα τὸ φρούριον Ταγανὸκ εἰς τὸ ὁποῖον ἐργάζονται 20,000 ἄνθρωποι, καὶ ὅτι τὸ πέραν τοῦ Βορυσθένους ὀχύρωμα Καμενζάτον ἐτελείωσεν ἤδη, καὶ οἱ καταῤῥάκται τοῦ ποταμοῦ αὐτοῦ σχεδὸν ἐξισώθησαν, καὶ ὁ ἐν αὐτῷ τῶν νηῶν διάπλους ἠμπορεῖ νὰ γένῃ, καὶ ὅτι οἱ Σκῦθαι οὐκ ἔχουσιν εἰς τὰ σύνορα ὀχυρώματα ποσῶς, καὶ ὅτι οἱ Καζάκοι λεηλατοῦσι τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, ἐπανελθὼν ἔρχεται πρὸς τὸν βεζίρην καὶ μηνύει αὐτῷ τὰ πάντα κρυφίως· ὁ δὲ, φοβηθεὶς, ὡς οἰνοποσίᾳ χαίρων, τὸν ἐσόμενον πόλεμον, προσέταξεν αὐτῷ ἀπατῆσαι τὸν Σουλτάνον καὶ κρῦψαι τὴν ἀλήθειαν.

Οὗ γενομένου γράφει ὁ σουλτάνος τῷ χάνῃ ἐλέγχων αὐτὸν ὡς ψεύστην τὰ μέγιστα· ὁ χάνης ἀπεκρίθη τὸ ὅτι ἐψεύσθη ὁ Κιπλελόγλους καὶ ἂν βιασθῇ θέλει ὁμολογήσει τὴν ἀλήθειαν· ἔπεμψε δὲ τὴν ἐπιστολὴν ὁ χάνης δι' ἀνθρώπου πιστοῦ, προστάξας παραστῆσαι αὐτὴν τῷ σουλτὰν Μουσταφᾷ ἀπερχομένῳ εἰς τὸ τζαμὶ ἡμέρᾳ Παρασκευῇ· οὗ γενομένου μεταπέμπεται τὸν Κιπλελόγλουν ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς καὶ ἐπαπειλεῖ αὐτῷ θάνατον εἰ κρύψοι τὴν ἀλήθειαν· ἧς τινος μαρτυρηθείσης φονεύει τὸν Κιπλελόγλουν, καὶ καθαιρεῖ τὸν βεζίρην ἐξορίσας εἰς κώμην τινὰ παρὰ τῇ Σηλυβρίᾳ, ἵνα ἐπαπολαύῃ τῆς μέθης ἐλευθερώτερον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1701, τοῦ Χιτζρὲ 1113.

Εἶτα τῇ ὑπαγορεύσει τοῦ μουφτῆ ἀποκαθίστησι βεζίρην τὸν Δαλτα-πὰν-Μουσταφᾶ-πασσᾶν· ὅστις εὐθὺς γενόμενος ζητεῖ τὸ κατάστιχον τῶν

φρουρίων τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας τῶν πρὸ τοῦ πολέμου καὶ τῶν μετὰ τὴν σὺν τοῖς Γερμανοῖς ἀγάπην· ὀργίζεται λίαν διὰ τὸ παραδοθῆναι τοῖς Γερμανοῖς πολλὰ φρούρια πέραν τοῦ ποταμοῦ Σάβα· ἐλέγχει καὶ ἀτιμάζει καὶ ἐπαπειλεῖ θάνατον τῷ ῥεὶς-ἐφένδῃ Ῥαμὴ-Μεχμέτῃ καὶ τῷ Μαυροκορδάτῳ τόσον δι' αὐτὰ ὅσον καὶ διὰ τὴν Καμινίτζαν, ἀποκαλῶν ἀπίστους πάντας τοὺς τὴν ἀγάπην αὐτὴν δοκιμάσαντας, ἢ τινι κατηγορίᾳ συνείχετο καὶ ὁ μουφτής. Ἀποφασίζει ἐκστρατεῦσαι κατὰ τῶν Λέχων, νομίζων ὅτι διὰ τὸν θάνατον τοῦ ῥηγὸς τῆς Ἱσπανίας οἱ Γερμανοὶ οὐ δυνήσονται αὐτοῖς συμμαχῆσαι, καὶ ἀναμοχλεύει πρόφασιν εὔλογον διὰ νὰ ἀνατρέψῃ τὴν σὺν αὐτοῖς ἀγάπην· καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη ἔγινε μὲ τὸν φετβᾶν τοῦ μουφτῆ, ἀδύνατον ἦν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μουφτῆ νὰ διαλυθῇ· ὅθεν ἀμηχανῶν εἰς τὴν ἔξωσιν αὐτοῦ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν πολλὴν εὔνοιαν τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ, σκοπεῖται νὰ τὸν δολοφονήσῃ, καὶ ὑποκρίνεται πρὸς αὐτὸν μεγάλην φιλίαν διὰ νὰ τὸ κατορθώσῃ.

Ὡς τόσον ὁ Ῥαμὴς καὶ ὁ Μαυροκορδάτος, τὸν θάνατον φοβηθέντες, καὶ ἠξεύροντες ὅτι ἐνέχεται καὶ ὁ μουφτὴς εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀγάπης, ἐφρόντισαν νὰ προλάβουν τὸν θάνατον· καὶ δῆτα ἀπελθὼν ὁ Ῥαμὴς πρὸς τὸν μουφτὴν κρυφίως λέγει αὐτῷ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον τῇ ζωῇ αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ ὅτι παῤῥησίᾳ ὁ βεζίρης ὀνομάζει ἀπίστους τοὺς δοκιμάσαντας καὶ ὠφέλιμον κρίναντας τὴν σὺν τοῖς Γερμανοῖς ἀγάπην, καὶ ζητεῖ τὴν παρ' αὐτοῦ βοήθειαν· ἥν τινα ὁ μουφτὴς αὐτῷ ὑπεσχέθη.

Ὁ δὲ βεζίρης συλλογιζόμενος περὶ τοῦ μουφτῆ εὗρεν εὔλογον νὰ τὸν προσκαλέσῃ εἰς συμπόσιον καὶ τότε νὰ τὸν πνίξῃ· ἀλλ' ἀπατηθεὶς κοινολογεῖ τὸν σκοπόν του εἰς τὸν κεχαγιᾶ-πέην Ἱπραὴμ-ἀγᾶν, νομίσας αὐτὸν πιστὸν ἑαυτῷ, ὅστις συμπαραλαβὼν τὸν κασάπ-πασὴν Καρὰ-Μεχμὲτ-ἀγᾶν ἔρχεται πρὸς τὸν μουφτὴν καὶ μηνύει αὐτῷ τὸν σκοπὸν τοῦ βεζίρη· ὅθεν ἐβεβαιώθη ὁ μουφτὴς καὶ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ῥαμῆ. Μετά τινας οὖν ἡμέρας προσκαλεῖ ὁ βεζίρης τὸν μουφτὴν εἰς τὸ ἄριστον· αὐτὸς ὑποκρίνεται ὅτι νὰ τοῦ ἦλθε προσταγὴ παρὰ τοῦ βασιλέως νὰ ἀπέλθῃ εἰς προσκύνησίν του, καὶ ἀντὶ ἑαυτοῦ πέμπει τὸν υἱόν του, τὸν καὶ νακίπουλ-ἐσρὲφ, ὑποσχεθεὶς ὅτι τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα θέλει ὑπάγει.

Ὑπεδέχθη τὸν νακίπην ὁ βεζίρης μετὰ μεγάλης τιμῆς, καὶ τὸ συμπόσιον ἦν μεγαλοπρεπέστατον· ἀλλ' ἐν τούτοις ὄντος τοῦ βεζίρη ὁ μουφτὴς ἀπελθὼν πρὸς τὸν σουλτὰν Μουσταφᾶν λέγει ὅτι, «ὁ βεζίρης παρεκίνησε τὸ » στρατιωτικὸν νὰ ζητήσουν τὴν ἐπανάληψιν τοῦ πολέμου καὶ τὴν καθαί- » ρεσιν τῆς Βασιλείας Σου· » ὁ βασιλεὺς χωρὶς ἐξέτασιν πιστεύσας εὐθὺς ἐρωτᾷ τὸν μουφτὴν τὸ ποιητέον, ὅστις ἀπεκρίθη τὸ νὰ τὸν προσκαλέσῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα διά τινα ὑπόθεσιν ἀναγκαίαν, καὶ ἐλθόντα νὰ φονεύσῃ εὐθὺς, καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ βεζίρην τὸν Ῥαμὴ-Μεχμὲτ-πασσᾶν· ὅθεν τῇ ὑστεραίᾳ ἐγένετο ταῦτα πάντα.

Ἦτον ἡγεμὼν τῆς Οὐγγροβλαχίας τότε Κωνσταντῖνος Βασσαράβας ὁ Πραγκοβάνος. Τὸ μιρὶ τῆς Βλαχίας τὸ ἐτήσιον ἦτο πουγγεῖα 280. Ἐσυλλογίσθη ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς νὰ τὸ αὐξήσῃ, συμβουλευθεὶς καὶ τὸν μου-

φτὴν, ὅστις καὶ ἔδωκε φετβᾶν ὅτι δικαία ἡ αὔξησις· εὑρέθη δὲ εὔλογον μεταξύ τους τὸ νὰ φέρουν τὸν Πραγκοβάνον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ δι' αὐτοῦ ὑποσχεθέντος νὰ γίνῃ ἡ προσθήκη εἰς τὸ μιρί. Ἔστειλεν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν πεγιούκ-ἰμπροχόρην νὰ τὸν φέρῃ, ἀγνοοῦντος τοῦ βεζίρη Ῥαμὴ-πασσᾶ, προστάξας αὐτῷ νὰ τὸν φέρῃ μὲ κάθε περιποίησιν καὶ τιμὴν, καὶ κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Πραγκοβάνου νὰ κινῆται καὶ αὐτός.

Φθάσαντος τοῦ πεγιούκ-ἰμπροχόρη εἰς Βουκουρέστιον ἐζήτησεν ὁ Πραγκοβάνος τὸ φερμάνι ὁποῦ ἔφερε, χωρὶς νὰ τὸν ἀνταμώσῃ, εἰπὼν ὅτι ἀσθενεῖ· εἰδὼς γὰρ τὴν κατ' αὐτοῦ δυσμένειαν τοῦ βεζίρη Ῥαμὴ-πασσᾶ καὶ τὴν τοῦ Ἑρμηνέως τῆς Πόρτας Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ὑπωπτεύθη διὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ πεγιούκ-ἰμπροχόρη· καὶ μαθὼν ἀπὸ τὸν ὁρισμὸν τὸ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, μᾶλλον ὑποπτευθεὶς, ὑπεκρίθη ἀῤῥωστίαν, καὶ μηδόλως ἀνταμώσας τὸν πεγιούκ-ἰμπροχόρην ἔγραψεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν τὸν καπικεχαγιᾶν του νὰ μάθῃ διὰ ποίαν αἰτίαν ζητεῖται ὁ πηγαιμός του εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, προσθεὶς τὸ, ἂν ζητῆται διὰ κακόν του, ὅτι δὲν θέλει πάγει ποτέ. (Ἦτον αὐθέντης ὁ Πραγκοβάνος καὶ δυνατὸς καὶ πλούσιος, καὶ ἔτρεφε καὶ ἔδιδε μισθὸν εἰς δέκα χιλιάδας στρατιωτικοῦ, τοὺς ὁποίους εἶχεν εἰς τὰ Πλάγια, ἤτοι βουνὰ συνορεύοντα μὲ τὴν Οὐγγρίαν καὶ Τρανσυλβανίαν.) Ὁ καπικεχαγιᾶς του λοιπὸν Δημήτριος Βλαστὸς, ἐπιλεγόμενος Ἀραπάκης, μὴ δυνηθεὶς μαθεῖν τὴν αἰτίαν παρὰ τῶν αὐλικῶν τοῦ βεζίρη, ἀγνοοῦντος τὸ σύνολον τὸν ἐρχομὸν τοῦ Πραγκοβάνου, ἔγνω ὅτι μόνῳ τῷ μουφτῇ, πολλὰ δυναμένῳ παρὰ τῷ σουλτὰν Μουσταφᾷ, γνωστὴ ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης προσκλήσεως· ὅθεν διὰ τοῦ κασάπ-πασῆ Καρὰ-Μεχμὲτ-ἀγᾶ μαθὼν παρὰ τοῦ μουφτῆ τὴν αἰτίαν τῆς προσκλήσεως, μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν τοῦ μιρίου προσθήκην, μηνύει ταύτην τῷ Πραγκοβάνῳ· ὅστις εὐθὺς μηνύει τῷ πεγιούκ-ἰμπροχόρῃ τὸ νὰ ἑτοιμασθῇ νὰ κινήσῃ αὔριον μαζή του. Ὅθεν τῇ ὑστεραίᾳ ἀναχωρήσαντες ἔφθασαν εἰς Ἀδριανούπολιν.

Οἱ ἄρχοντες πόγδανοι ταλαιπωρούμενοι παρὰ τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν Δουκουλὲτζ εἶχον προσφύγει εἰς τὸν Πραγκοβάνον ζητοῦντες βοήθειαν, καὶ κατῴκουν εἰς κώμην τινὰ παρὰ τῷ Φωξάνι. Ὁ Πραγκοβάνος οὖν ἀφοῦ κατὰ τὴν προσταγὴν καὶ ἀρέσκειαν τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ ἐπρόσθεσεν εἰς τὸ μιρὶ πουγγεῖα 120, καὶ ἔγινε τὸ ἐτήσιον μιρὶ τῆς Βλαχίας πουγγεῖα 400, ἀπελθὼν τὸ δεύτερον πρὸς τὸν βεζίρην Ῥαμὴ-πασσᾶν ἀνήγγειλε τὴν τυραννίαν τοῦ Δουκουλὲτζ κατὰ τῶν ἀρχόντων μολδαβῶν, καὶ ὅτι φυγόντες αὐτοὶ εἰς τὰ χώματα τῆς Βλαχίας ζητοῦσιν ἄδειαν νὰ ἐκλέξωσι, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν προνόμια τῶν δύο αὐτῶν ἡγεμονιῶν, ἄλλον ἡγεμόνα αὐτόχθονα. Μηνυθείσης τῆς ὑποθέσεως ταύτης τῷ σουλτὰν Μουσταφᾷ ἐπρόσταξε νὰ εἰσακουσθῇ ὁ Πραγκοβάνος, ἂν γένῃ κερίλης διὰ τὸν ἐκλεχθησόμενον νέον ἡγεμόνα Μολδαβίας καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ μιρίου καὶ τῶν λοιπῶν συνειθισμένων δόσεων· δοθείσης οὖν τῆς ὑποσχέσεως καὶ ἐγγυήσεως τοῦ Πραγκοβάνου, ἐκρίθη εὔλογον, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσουν ἔξοδα εἰς τοὺς ἄρχοντας μολδαβοὺς, τὸ νὰ μὴν ὑπάγῃ νὰ τοὺς φέρῃ ἀγᾶς τις τοῦρκος ἀπὸ τὸ Φω-

ξάνι, ἀλλ' ὁ καπὶ-κεχαγιᾶς τοῦ Πραγκοβάνου Ἀραπάκης. Ὅθεν ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως, ὁ μὲν Πραγκοβάνος διὰ τὸ Βουκουρέστι, ὁ δὲ Ἀραπάκης διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν τοὺς ἄρχοντας μολδαβοὺς, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ σπαθάρης Μιχαὴλ Ῥακοβίτζας, εὐγενὴς τῆς Μολδαβίας, ὁ καὶ παρ' αὐτῶν ἐκλεχθεὶς ἡγεμὼν Μολδαβίας ἀντὶ τοῦ Δουκουλέτζ.

ΚΕΦ. ΜϚ'.

Ἀποστασία κατὰ τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ.

Οἱ οὐλεμάδες, τὸ στρατιωτικὸν καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς Κωνσταντινουπόλεως μαθόντες τὰ ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει τερατουργηθέντα συγχίζονται· διασύρουσι μεγάλως τὸν μουφτὴν καὶ τὸν νέον βεζίρην καὶ ἅπαντας τοὺς ἐν τέλει, καταβοῶσι διὰ τὸν ἄδικον θάνατον τοῦ Δαλταπάνη μὲ ἀπάτην τοῦ βασιλέως γεγονότα, λέγοντες ὅτι ἂν καὶ ἔσφαλεν ἔπρεπε νὰ ἐξορισθῇ, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ἄλλοτε εἰς τὰς χρείας τῆς βασιλείας κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καθὼς ἐχρησίμευσε καὶ τῷ ἔτει 1698 κατὰ τῶν Γερμανῶν καὶ τῷ ἔτει 1699 κατὰ τῶν 120 χιλιάδων Ἀράβων τῆς Βάσρας μὲ 12 χιλιάδας στρατιωτῶν, καὶ ὅτι διὰ φθόνον τὸν ἐθανάτωσαν· καὶ κατελάλουν τοῦ βασιλέως ὡς θήραις σχολάζοντος, καὶ τοῦ μουφτῆ ὡς τοὺς ὅρους ὑπερβᾶντος καὶ ὑπερπλουτοῦντος δι' ἁρπαγῶν τε καὶ δωροδοκιῶν, καὶ αἰτίαν ἐζήτουν εἰς τὸ νὰ ὀρθοποδίσουν τὴν ἀνταρσίαν· ταύτην δὲ δέδωκεν αὐτοῖς ὁ προῤῥηθεὶς καϊμακάμης τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κιοπρουλόγλους Ἀπτουλλὰχ-πασσᾶς κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον.

—

Ἔτει σωτηρίῳ 1702, τοῦ Χιτζρὲ 1114.

Περὶ τὰ τέλη τῆς σελήνης Μουχαρὲμ ὁ καϊμακάμης σὺν τῷ τεφτερδάρῃ διεμοίρασε τὸν λουφὲν τῶν γιαννιτζάρων. Οἱ τζεπετζῆδες ἐζήτησαν καὶ αὐτοὶ τὸν λουφέν τους· τετράκις ἀπῆλθον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ καϊμακάμη καὶ τοῦ τεφτερδάρη, ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσαν· τέλος πέμπουσι τεσσαράκοντα τζεπετζῆδες εἰς τὸ διβάνι τοῦ καϊμακάμη μὲ λίβελλον ζητοῦντες τὸν λουφέν τους· ὁ καϊμακάμης μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀρζιχαλίου ἀντὶ νὰ τοὺς εἴπῃ ἱλαρῶς ὅτι δι' ἔλλειψιν χρημάτων ἐκωλύθη ἡ πληρωμὴ, καὶ νὰ προσμεί-

νουν ἀκόμη ἡμέρας τινὰς, ὀργίζεται καὶ ἐλέγχει αὐτοὺς, καὶ τέλος τοὺς λέγει νὰ προσμένωσιν ἕως οὗ νὰ ἔλθουν ἄοπρα· ἀγανακτήσαντες δὲ αὐτοὶ διὰ τὰς ὕβρεις ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ διβάνι, καὶ τὴν σκάλαν καταβαίνοντες ὕβριζον τὸν καϊμακάμην, ὅστις μαθὼν τὰς ὕβρεις προστάττει τὸν μουγζούρ-ἀγᾶν συλλαβεῖν αὐτοὺς καὶ ἀπαγαγεῖν τῷ προσετῶτι αὐτῶν τζεπετζή-βεκιλῆ, διὰ νὰ τοὺς θανατώσῃ, ὡς ὑβρίσαντας τὸν φέροντα τὸ πρόσωπον τοῦ σουλτάνου· (νόμος γὰρ Τούρκοις φονεύεσθαι τοὺς αὐθαδιάσαντας τῷ κριτῇ, καὶ ταῦτα καϊμακάμῃ ἢ βεζίρῃ). Ἀνθίστανται τοῖς μουγζούρηδες οἱ σαράντα τζεπετζῆδες, οὐκ ἀνεχόμενοι συλληφθῆναι· τὸ πλῆθος τρέχει εἰς τὸν τόπον τῆς ταραχῆς, βιάζονται παρὰ τῶν μουγζούρηδων οἱ τζεπετζῆδες ὡς ὀλιγώτεροι τὸν ἀριθμὸν, ὅθεν φωνάζουσι τὸ γιολδὰς γιόκμιδιρ; ἤτοι, « ἔλθετε εἰς βοήθειαν οἱ ὑπὸ τῷ τάγματι ὑποτεταγμένοι. » Τρέχουσι πανταχόθεν οἱ τζεπετζῆδες, παίουσι τοὺς μουγζούρηδες, λυτροῦνται ἐκ τῶν χειρῶν τους τοὺς συντρόφους των, καὶ ἐπανακάμπτουσιν εἰς τὰ οἰκήματά των τὰ παρὰ τὴ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ, ὅπου βουλευθέντες ἀποφασίζουσιν ὅτι δὲν θέλουσι πληρωθεῖ παρὰ νέου βαρβάρου, ἄφρονος καὶ ἀναξίου τοιαύτης ἐπιστασίας· καὶ τῇ προτροπῇ τοῦ Καρακάση Μεχμὲτ, ἀνδρὸς τολμηροῦ καὶ εἰς ἀποστασίαν ἑτοιμοτάτου, ὁπλισθέντες ὁρμῶσιν εἰς τὸ Πασᾶ-καπισὶ κατὰ τοῦ καϊμακάμη, ὅστις προακηκοὼς τὴν ὁρμὴν, (ἦν δὲ γαμβρὸς τοῦ μουφτῆ ἐπὶ θυγατρὶ,) φεύγει διὰ τῆς ὄπισθεν θύρας· ἀποτυχόντες τοῦ καϊμακάμη τρέχουσιν εἰς τοὺς γιαννιτζάρους καὶ οὐλεμάδες καὶ διεγείρουσιν αὐτοὺς, καὶ ὅλη ἡ πόλις κινεῖται τὰ μέγιστα. Τῇ ὑστεραίᾳ συναθροίζονται εἰς τὸ Ἀτ-μεϊδάνι, τὸν πάλαι Ἱππόδρομον, οἱ πρόκριτοι τῆς ἀποστασίας, καὶ ὁρκομοτοῦσι βοηθῆσαι ἀλλήλους καὶ ἐξῶσαι καὶ μουφτὴν καὶ βεζίρην· ἀποκαθιστῶσι καϊμακάμην τὸν Φιραὴ Χασὰν πασσᾶν, καὶ μουφτὴν τὸν ναικίπην Κιαζιπὶ-Μεχμὲτ-ἐφένδην, καὶ βεζίρην τὸν Δορογιὰν Ἀχμὲτ-πασσᾶν, καὶ γιαννιτζάρ-ἀγασὴν τὸν κουλ-κεχαγιασὴν Τζαλὴκ-Ἀχμὲτ-ἀγᾶν, καὶ κουλ-κεχαγιασὴ τὸν Δίκο-Ἀλὴ-ἀγᾶν· πατοῦσι τὸν τερσανᾶν καὶ ἁρπάζουσι τὰ ἐν αὐτῷ ὅπλα, σφαλίζουσι τὰς πύλας τῆς Πόλεως καὶ κωλύουσιν ἅπασι τὴν ἔξοδον, ἵνα μὴ λάβῃ εἴδησιν τῶν γεγονότων εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς.

Ὅστις ταῦτα μαθὼν πέμπει πρέσβυν αὐτοῖς τὸν πεγιούκ-τεσκερετζὴν Μουσταφᾶ ἐφένδην, ἐρωτῶν τί τὸ αἴτιον τῆς ἀποστασίας καὶ ὑπισχνούμενος τελειῶσαι αὐτῶν πάντα τὰ ζητήματα καὶ ἐν πᾶσιν εὐχαρίστους ἀποκαταστῆσαι. Καταλαβόντα οὖν αὐτὸν τὴν Κωνσταντινούπολιν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀποστασίας ξεπεζεύουσιν εἰς τὴν πύλην τῆς Πόλεως οἱ φύλακες καὶ ἀπάγουσι πεζὸν εἰς τὸ Ἀτ-μεϊδάνι· διερχόμενον δὲ διὰ τῶν ἁγυιῶν ἀτιμάζει τὸ πλῆθος τῆς Πόλεως, κατάσκοπον καλεῖ τοῦ σουλτάνου καὶ ἀνηλεῶς δαίρνει ἕως εἰς τὸ Ἀτ-μεϊδάνι, ἐρωτῶντες τί ποιεῖ ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καταλιπὼν τὴν βασιλεύουσαν, καὶ μόλις οἱ προεστῶτες τῆς ἀποστασίας λυτροῦνται αὐτὸν τῆς τοῦ δήμου ἐπηρείας. Συνεχόμενος ὑπὸ τοῦ φόβου οὐ μόνον οὐκ ἐδήλωσε τὰ προσταχθέντα, ἀλλὰ καὶ νοῦν καὶ φωνὴν ἀπολελωκὼς καὶ μικροῦ δεῖν ψυχορράγῶν ἐξεπέμφθη εἰς τινα οἶκον ἐγγύτατον· ὅθεν ἐξηγριώθη μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἡ ἀποστασία μὲ αὐτὴν

τὴν πρεσβείαν, καὶ συναχθέντες εἰς 50 χιλιάδας ἀπαίρουσι τῆς Πόλεως πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ μετὰ ἡμέρας ἓξ φθάσαντες εἰς τὸ Χάψα, κώμην παρὰ τῇ Ἀδριανουπόλει, πέμπουσι πρεσβείαν τῷ σουλτὰν Μουσταφᾷ ζητοῦντες τοὺς πωλήσαντας τοῖς Γερμανοῖς τὰ τῆς βασιλείας ὀχυρώματα, διὰ νὰ κριθοῦν μαζή τους, καὶ λέγοντες ὅτι δὲν κινοῦνται κατὰ τῆς Βασιλείας του· ἂν ὅμως δὲν τοὺς δώσῃ, καὶ μεταχειρισθῇ ὅπλα, θέλουσιν ἀντιμεταχειρισθεῖ καὶ αὐτοὶ τὰ αὐτά. Ὁ μουφτὴς Φεϊζουλλὰχ-ἐφένδης ὁ προρρηθεὶς, εἰς ὢν βεβαιότατα τῶν ζητουμένων, κατιδὼν τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ σουλτάνου μὴ ἀνεχομένου προστάττεσθαι ὑπὸ τῶν ὑποχειρίων του, δίδει φετβᾶν εἰς τὸ νὰ κινηθῇ πόλεμος κατ' αὐτῶν ὡς ἀπίστων καὶ ἀποστατῶν· ὅθεν ἀθροίσας ὁ σουλτὰν τὸν στρατὸν τῆς Εὐρώπης πέμπει κατ' αὐτῶν. Ἐπελθοῦσιν οὖν αὐτοῖς ὁ προρρηθεὶς νακὶπ-ἐφένδης, μουφτὴς τῶν ἀποστατῶν, δείκνυσιν ἀνεῳγμένον τὸ Κουράνι καὶ λέγει μεγαλοφώνως τὸ, « Πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν ἀδελ-» φοὶ ὑπὸ μιᾷ καὶ μόνῃ βασιλείᾳ· τὸ πλῆθος τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν » ὡπλίσθη κατὰ τῆς βασιλείας καὶ κατὰ τῶν νόμων τοῦ Κουρανίου, ἀλλὰ » μόνον διὰ νὰ παιδευθοῦν οἱ μὴ βαδίζοντες κατὰ τοὺς νόμους του καὶ » καταργοῦντες αὐτούς. Μὴ ἀπατᾶσθε, καὶ μὴ ἐμποδίζετε τὸ καλὸν αὐτὸ, » διὰ νὰ μὴ παιδευθῆτε παρὰ τοῦ θεοῦ ». Τούτων λαλουμένων εἰσέτι καταλιμπάνουσι τὸν βεζίρην καὶ ἑνοῦνται τοῖς ἀποστάταις καὶ ἐναγκαλίζονται ἀλλήλους.

Ταῦτα ἰδὼν ὁ βεζίρης Ῥαμὴ-πασσᾶς ἀλλάζει τὰ ἐνδύματά του καὶ φεύγει εἰς τὴν Βάρναν μόνον μὲ δύο σκλάβους του, καὶ κρύπτεται εἰς τὸν γυναικωνίτην τοῦ Ἀραϊτζηζαδὲ, κἀκεῖθεν ἐλθὼν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διέτριβεν εἰς τὸ Ἐγιούπι ἀγνώριστος ἐπὶ πολύ. Οἱ δὲ ἀποστᾶται ἐλθόντες στρατοπεδεύουσιν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἀδριανουπόλεως παρὰ τῷ λεγομένῳ Σολὰκ-τσεσμεσὴ, καὶ πέμψαντες ζητοῦσι παρὰ τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ τὸν μουφτὴν μὲ τοὺς υἱούς του, τὸν βεζίρην καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον. Ἔπεμψε τὸν μουφτὴν μὲ τοὺς δύο του υἱούς, ὃν τινα φονεύσαντες μὲ πολλὰ βάσανα ἔσυρον διὰ τῶν ἁγυιῶν, προπορευομένου ἱερέως τινος χριστιανοῦ ὃν βία ἐπὶ τούτῳ συνέλαβον, εἶτα ἔῤῥιψαν εἰς τὸν παραῤῥέοντα ποταμὸν Τούντζαν.

Ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἔξωσιν ἐπικυροῖ ὅλα τὰ ὀρφίκια τὰ διορισθέντα παρὰ τῶν ἀποστατῶν καὶ πέμπει τὴν βούλλαν τῆς ἐπιτροπικῆς τῷ Δορογιὰν Ἀχμὲτ-πασσᾷ, ὑποσχόμενος νὰ εὐχαριστήσῃ παντοίως τοὺς ἀντάρτας, μηνύσας ὅτι ὁ Ῥαμὴς καὶ ὁ Μαυροκορδάτος ἔφυγον καὶ εὑρεθέντες ἐγχειρισθήσονται. Ἀλλ' οἱ ἀποστᾶται ἔγραψαν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ σουλτὰν Ἀχμὲτ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ στρατόπεδον διὰ νὰ ἀνακηρυχθῇ βασιλεύς. Ἔπεσε τὸ γράμμα εἰς χεῖρας τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ· ἐσυγχίσθη μεγάλως· οἱ αὐλικοί του τὸν εἶπον νὰ φονεύσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀχμέτην, καὶ μὴ ὄντος ἄλλου κληρονόμου θέλει μείνει αὐτὸς, δεχθεὶς καὶ παρὰ τῶν ἀποστατῶν. Δὲν ἐδέχθη τὴν ἀδελροκτονίαν, καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν παραχωρεῖ τῆς βασιλείας αὐτῷ, καὶ παρακαλεῖ νὰ ζῇ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἐλευθέρως, ὡς ἔζη καὶτὸς ἐπ' αὐτοῦ, καὶ νὰ παιδεύσῃ καὶ τοὺς ἀπο-

στάτας διὰ νὰ μὴ κάμουν καὶ εἰς αὐτὸν τὰ αὐτά· καὶ οὕτως εἰπὼν ἔμεινεν εἰς τὰ αὐτὰ οἰκήματα ὅπου ἐκάθητο ὁ ἀδελφός του Ἀχμέτης, βασιλεύσας ἔτη ὀκτὼ καὶ μῆνάς τινας, καὶ πάντοτε δυστυχῶν ἐν πολέμοις, καὶ καταλιπὼν δύο υἱούς, Μαχμούτην καὶ Ὀσμάνην, τοὺς καὶ βασιλεύσαντας ὕστερον.

Σφάλλει οὖν παχυλῶς ὁ Καντεμίρης γράφων, τόμῳ τετάρτῳ τῆς ὀθωμανικῆς του ἱστορίας, ὅτι δὲν εἶχε παῖδας, καὶ ὅτι ἤθελεν ἀφήσει διάδοχον τὸν υἱὸν τοῦ θείου του σουλτὰν Ἀχμὲτ τοῦ Β',τοὔνομα σουλτὰν Ἰπραήμην.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Ἀχμὲτ τοῦ Γ'.

Βασιλεύσας Ἀχμὲτ ὁ Γ' εὐθὺς ἐπικυροῖ εἰς τὰς ἀξίας των πάντας τοὺς παρὰ τῶν ἀποστατῶν προβιβασθέντας, καὶ μοιράζει παχσίσι τοῖς στρατιώταις πλουσιώτατον, ἀπατῶν οὑτωσὶ τοὺς ἀποστάτας, νομίσαντας ἀμνηστείαν γεγονέναι ἤδη πάντων τῶν παρελθόντων καὶ παύσαντας τὴν περαιτέρω ὁρμήν τους. Ἐν ὑποκρίσει οὖν ποιῶν ταῦτα ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης κρυφῇ συνεβουλεύετο μὲ τὸν σιλικτὰρ Χασὰν-πασσᾶν, τόν ποτε βεκιὰπ-καϊμακαμὴ καὶ γαμβρὸν ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἀδελφῇ, διὰ τὸν τρόπον τῆς ἀναιρέσεως πάντων τῶν ἀποστατῶν· καὶ ἀπάρας τῆς Ἀδριανουπόλεως ἔρχεται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ μῆνα Ἰούλιον.

Θνήσκει εἰς τὸν θρόνον του ὁ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης Καλλίνικος ὁ Β' ὁ ἀπὸ Προύσης, ὁ ἐπιλεγόμενος Ἀκαρνὰν, κατὰ μῆνα Αὔγουστον, καὶ θάπτεται ἐν τῷ κατὰ τὴν Χάλκην, νῆσον τῆς Προποντίδος, ἱερῷ μοναστηρίῳ τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης Καμαριώτισσας, ἔτη ὁλόκληρα ὀκτὼ τανῦν τὸ τρίτον πατριαρχεύσας.

Εὐτυχὴς ὁ Κὺρ Καλλίνικος καὶ διὰ τὸ πατριαρχεῦσαι ἀδιακόπως ἔτη ὀκτὼ καὶ διὰ τὸ θανεῖν εἰς τὸν θρόνον· πρᾶγμα ὅπου πρό τινων χρόνων ἐξέβη εἰς ἀσυνείθιστον διὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους καὶ ἀλλοκότους ἀλλαξοπατριαρχείας· ἀλλὰ χάρις τῇ φορᾷ τοῦ καιροῦ, ἀλλ' οὐ τῇ εὐγνωμοσύνῃ τῶν ἀνθρώπων· διὰ γὰρ τοὺς μετὰ τῶν Γερμανῶν πολέμους ἴσως δὲν εὕρισκον τρόπον νὰ κινοῦνται εἰς ἀλλαξοπατριαρχείας, τὰς ὁποίας θαμηνοτάτας ὁ παρελθὼν αἰὼν, τύχῃ δυστυχεστάτῃ, ἐξεκένωσεν, οὐ μόνον διὰ κακίαν καὶ πάθη τῶν ἀρχιερέων τε καὶ κληρικῶν, ἀλλ' ἐσθότε καὶ διὰ παρανόμους ἐπιπηδήσεις πατριαρχευσάντων τινων, καὶ κατεπολεμήθη ἑκατέρωθεν ὁ ἀποστολικὸς καὶ αὐγουστότατος αὐτὸς θρόνος. Τούτων οὖν τῶν οὕτως ἐχόντων πατριαρχῶν καὶ τῶν οὕτως ἐχόντων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐνδημούντων ἀρχιερέων καὶ τῶν οὕτως ἐχόντων κληρικῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου τοὺς βίους, τὰ ἤθη, τὰς πράξεις τὰς αἰσχροκερδεῖς καὶ ἐν κρυπτῷ ἁρπαγὰς ἄλλοις παρίημι, εἰδόσι τε καὶ βουλομένοις καταγᾶψαι. Τοῦτο μόνον λέγω, ὅπερ ποτε μετὰ δακρύων εἶπε Κλήμης ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος : « Αἰσχρὸν καὶ λίαν αἰσχρὸν καὶ ἀνάξιον τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης », καὶ τὰ ἑξῆς· εἶτα ἐπιφέρει τὸ, « μακάριοι οἱ προοδοποιήσαντες πρεσβύτε-

» ροι, οἵτινες ἔγκαρπον καὶ τελείαν ἔσχον τὴν ἀνάλυσιν ». Ἀλλ' ἴλεως γένοιτο ὁ θεὸς καὶ ἐπιβραβεύσαι ἄνωθεν τὴν τῶν ἠθῶν μεταρρύθμισιν.

Τούτου οὖν θανόντος ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν θρόνον Γαβριὴλ ὁ Γ' ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν, ἢν θεὸς διδῷ, καθιστοριθήσεται ἐν τῷ ἑφεξῆς ἐννάτῳ βιβλίῳ ταυτησί μου τῆς ἐπιμίκτου ἱστορίας.(*)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΓΔΟΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Κόπῳ πολλῷ καὶ μελέτῃ πολυγλώσσων βιβλίων συνετέθη διὰ τριῶν χρόνων καὶ πέρας εἴληφεν ἐν τῇ τῶν προγόνων ἑστίᾳ τῇ κατὰ τὸ Νεοχώριον τοῦ Σωσθενείου, κειμένου ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ὀγδόῳ, κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον.

(*) *Τὸ τεσσαρακοστὸν ἕβδομον κεφάλαιον τοῦ παρόντος βιβλίου, ἐπιγραφόμενον Ἐθιματῆς Ὀθωμανικῆς βασιλείας, ἐτέθη ὡς παράρτημα εἰς τῷ τέλει τοῦ Γ' βιβλίου, πρὸς ἀποφυγὴν διακοπῆς ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων.* (Σημ. τοῦ ἐκδότου.)